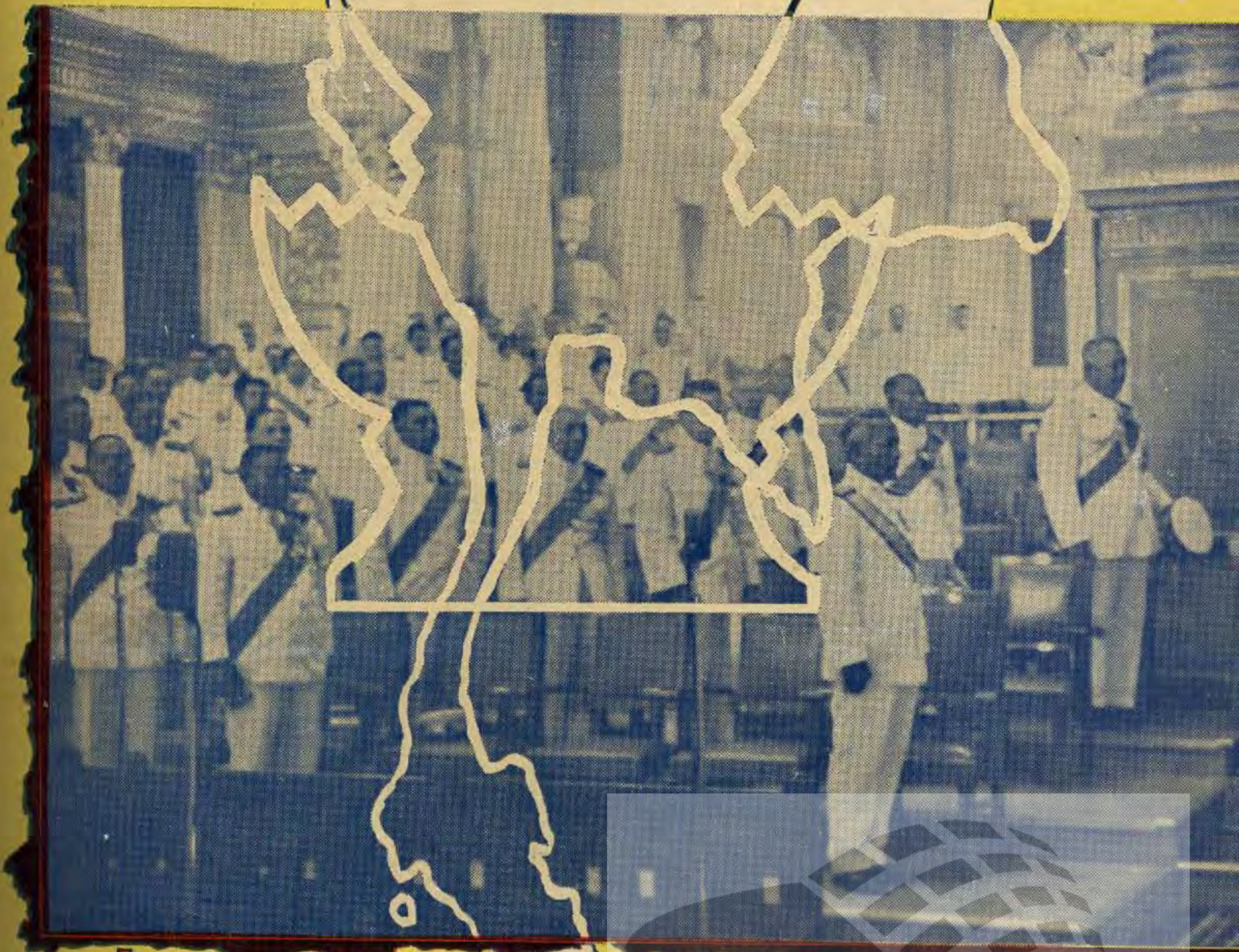

สภานิติบัญญัติ
สภาผู้แทนราษฎร

รัฐธรรมนูญ

๑๐ ธันวาคม ๒๕๕๙

Legislative Institutional Repository of Thailand

RT
คลัง
ข้อมูล

ชาติ
ศาสนา
พระมหากษัตริย์
และ
รัฐธรรมนูญ

ฉบับพิเศษ

๑๐ ธันวาคม ๒๕๖๗

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

สำนักงานอำนวยการ ที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
โทร. ๔๗๐๗๑-๒

นายเจริญ บัณฑโร
(แทนสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร)
เจ้าของและผู้อำนวยการ

นายประเสริฐ บัณฑโร
ผู้ช่วยผู้อำนวยการ

นายอาสา ทรัพย์อนันต์
บรรณาธิการ ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา

นายสมัคร อมาตยกุล
ผู้ช่วยบรรณาธิการ

นายเชอ สุวรรณภาณุ
ผู้จัดการ

นายสุวิชัย พันธเศรษฐ
ที่ปรึกษา

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ รับพิมพ์ เลขที่ ๑๗ ถนนแพ่งพุทธ พระนคร

ฉบับพิเศษ ราคา ๑๐ บาท

วัตถุประสงค์

เพื่อเผยแพร่ระบอบเสรีประชาธิปไตย
เพื่อเสนอข่าวสารวิชาการ ในวงงาน
และอื่น ๆ ทั้งภายในและต่างประเทศ

กำหนดออก

★ ทุกวันที่ ๘, ๑๕, ๒๒, และ
ของเดือน

อัตราค่าบำรุง

๖ เดือน ๓๕ บาท หนึ่งปี ๖๐
จำหน่ายปลีกฉบับละ ๑.๕๐ บาท

★ การเงินและบอกรับ

ส่งล่วงหน้าในนามผู้จัดการที่
สำนักงาน (เช็คไปรษณีย์หรือ
ไปรษณีย์สั่งจ่าย ป.ณ. บางกระบือ)

★ ส่งเรื่องบำรุง

ส่งบรรณาธิการหรือผู้ช่วยที่
สำนักงาน

"วัตถุประสงค์ของรัฐธรรมนูญ"

Δ

"รัฐธรรมนูญ" มีอายุในวงการจารีต มาครบ ๕ ปี บริบูรณ์ นับแต่ออกกราบเตือน
ปวงชนชาวไทย เมื่อ ๓๐ ธันวาคม ๒๔๘๕ และต่อมาเปลี่ยนกำหนดออกเป็นราชสัปดาหในเคื่อน
เมื่อ ๗ มิถุนายน ๒๔๘๖ จนกระทั่งบัดนี้ย่างครบปีที่ ๓ ถ้าจะนับอายุของรัฐธรรมนูญแล้ว
ก็จะ "หน้าใหม่" ในวงนิเทศหรือวารสารอยู่ไม่น้อย ยิ่งในรูปวัตถุประสงค์ด้วยแล้ว
"ของใหม่" มิได้เคยกระทำคำนิยามกันในวงวารสารทั่วไปมาก่อนเลย กล่าวคือ รัฐธรรมนูญ
วัตถุประสงค์เพื่อจะก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในการปกครองตนเองของประชาชน อย่างที่
เรียกว่า การปกครองในระบอบเสรีประชาธิปไตยแบบมีรัฐสภา และเสนอข้อควรพิจารณาว่าด้วย
นั้นโดยตรง รัฐธรรมนูญต้องการให้สามัญชนคนอ่านทั่วไปได้รับทั้งความรู้ ทั้งความเข้าใจ
ทั้งรับทราบข้อควรพิจารณาเมือง, การปกครอง โดยมีมาตรฐานเที่ยงแท้แน่นอน สำหรับ
อ้างอิงเป็นหลักฐานเชื่อถือได้ ทั้งเสนอความคิดเห็นเป็นสาระเกี่ยวกับระบอบการนี้ในเหตุผล
ที่ควร เพื่อมุ่งประโยชน์ของส่วนรวมได้ถือเป็นแนวประกอบความคิดความอ่านการ
กระทำวัตถุประสงค์ของรัฐธรรมนูญดังกล่าวนี้ ย่อมถือเป็น "เข็ม" นั้นคงตลอดไป ไม่
เปลี่ยนแปลง

ในวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๔๘๖ ซึ่งเป็นวันฉลองรัฐธรรมนูญ และเป็นวันครบ
ปีที่ ๒ ของหนังสือรัฐธรรมนูญ สำนักงานอำนวยการหนังสือรัฐธรรมนูญจึงได้จัดพิมพ์

LIART

Legislative Institutional Repository of Thailand

รัฐสภาฯ ฉบับพิเศษ เช่นที่เคยปฏิบัติมาให้แพร่หลาย เพื่อบริการแก่ประชาชนได้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยประมวลกิจการของสภานิติบัญญัติ ในผลงานที่ได้กระทำมาในรอบปี เช่นการตราพระราชบัญญัติสำคัญ ๆ ที่ออกประกาศใช้ และเรื่องสารคดีเกี่ยวกับระบบระเบียบประชาธิปไตยที่ประชาชนทั่วไปควรจะสนใจเป็นคู่มือ และควรจะได้ทราบในเหตุการณ์การปกครองบ้านเมือง เป็นการเพิ่มพูนความรู้ของประชาชนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

ในการนี้ สำนักงานคณะกรรมการหนังสือรัฐสภาฯ ได้กราบเรียนขอ คำขวัญ บทความ หรือสารคดี จาก ฯพณ ฯ นายกรัฐมนตรี ฯพณ ฯ ประธานสภานิติบัญญัติ คณะรัฐมนตรี ท่านสมาชิกสภานิติบัญญัติ และท่านผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ซึ่ง ฯพณ ฯ นายกรัฐมนตรี และท่านผู้เกี่ยวข้องดังกล่าวได้กรุณาอนุเคราะห์มอบคำขวัญหรือบทความให้แก่รัฐสภาฯ ด้วยความเต็มใจ สำนักงานคณะกรรมการหนังสือรัฐสภาฯ ขอถือโอกาสขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งไว้ ณ โอกาสนี้.

(นายเจริญ บัณฑโร)

ผู้อำนวยการหนังสือรัฐสภาฯ

บรรณาธิการมโนลย

ฉบับพิเศษ ปีนี้ คณะอำนวยการได้วางหลักการรวบรวมจัดทำ โดยให้ประมวลผล
ของสภาผู้แทนราษฎร อันเป็นสถาบันสำคัญสูงสุดของชาติบ้านเมืองในระบอบประชาธิปไตย
ได้ปฏิบัติกิจการในทางนิติบัญญัติ ซึ่งได้แก่การตราบทกฎหมายใช้บังคับในบ้านเมือง และ
การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินในรอบปี ๒๔๙๗ ไปอย่างไร พร้อมกันนั้น ก็เสนอ
ถึงความสำคัญที่เกี่ยวกับผลงานของรัฐสภา เป็นการเผยแพร่แก่ประชาชนทั่วไปจะได้มี
ความรู้เป็นหลักฐานแนวทางการอ้างอิงประกอบความคิดความอ่าน ตามเหตุผลที่ถูกต้องควร
ปฏิบัติ ฉบับพิเศษครบรอบปีที่ ๒ จึงได้จัดทำออกมาในรูปดังกล่าวโดยเฉพาะ ดังที่ท่านได้
เห็นอยู่

ประชาธิปไตย อาจไม่ยากต่อความเข้าใจของสามัญชนทั่วไป แต่อาจเป็นการยาก
ที่จะกล่าวโดยรวบรัดว่า ดังนั้น เรื่องนี้ เป็นประชาธิปไตยหรือไม่เพียงใด ฉะนั้น คำว่า
“ประชาธิปไตย” หรือจะจำกัดให้ชัดลงว่า “เสรีประชาธิปไตย” เราท่านจึงเข้าใจได้ซาบ
ซึ้งกันไปคนละแง่คนละมุม และแต่ละแง่แต่ละมุมนี้ย่อมเป็นความเข้าใจที่ถูกต้องด้วยกันทุกฝ่าย
ของแต่จะกล่าวให้เป็น “อย่างยาก” หรือ “อย่างง่าย” นั้น แล้วแต่ทัศนคติของบุคคล ประชาชน
ไทยเราๆ ท่านๆ ทั้งหลายทั้งปวง ย่อมมีสิทธิเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร
ไทยของเราได้บัญญัติไว้ ถ้าจะกล่าวให้ละเอียดไปถึงขั้นคอที่มากกว่าสิทธิเสรีภาพเหล่านี้ ได้เกิดแต่
ธรรมชาติของมนุษย์จากคึกคักบรรพมาแต่ตนเอง สิทธิเสรีภาพเป็นสิ่งที่หวนหาของทุกคน
ประเทศชาติของเราซึ่งเป็นสังคมใหญ่จะอยู่ด้วยสวัสดิภาพ คือการอยู่ดีกินดีได้คงต้องประกอบ
เองประชาราษฎร์อันนับแต่ครอบครัว หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัดเป็นรากฐาน จะ
เห็นได้ว่าการอยู่ร่วมกันเพื่อให้เกิดสวัสดิภาพเช่นนี้ ธรรมชาติอันหนึ่งแห่งที่ใดแบ่งสรรหน้าที่ของ
แต่ละคน แต่ละหมู่ แต่ละส่วนไว้ นับแต่หน้าที่ซึ่งจะต้องทำเพื่อการอยู่ดีกินดีของตนเอง และ

LIART

Legislative Institutional Repository of Thailand

ครอบครัวก่อนแล้ว จนถึงของส่วนใหญ่คือของประเทศชาติในที่สุด เมื่อเรามีหน้าที่เพื่อการ
ครองชีพของตัวเองและครอบครัวยังไง หน้าที่ของส่วนรวม คือหน้าที่ของสังคมของประชาชน
ทั้งประเทศที่จะก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองขึ้นนั้น จำเป็นต้องมี เช่นจะต้องจัดให้มีถนน ตลาด
โรงพยาบาล โรงเรียน อำเภอ สถานีตำรวจ ฯลฯ ใครจะเป็นผู้จัดการตามหน้าที่ดังกล่าว
ให้เป็นไปด้วยดี ทุกคนจะทำด้วยตนเองไม่ได้ เพราะจะต้องทำมาหาเลี้ยงชีพ ทำไร่ ไถนา ค้าขาย
อยู่ส่วนหนึ่งแล้ว จึงจำเป็นต้องมีคนอีกส่วนหนึ่งไว้ทำหน้าที่รักษากฎข้อบังคับและทำการให้เป็น
ไปโดยสะดวกสบาย เพื่อความเจริญรุ่งเรืองของชาติประเทศซึ่งเรียกว่า “รัฐ” ผู้ทำหน้าที่
เหล่านี้ เราเรียกว่า “รัฐบาล” หรือ “คณะรัฐมนตรี” คือผู้ที่เรามอบหน้าที่ให้เป็นผู้รักษา
กฎข้อบังคับและบริหารกิจการของส่วนรวม กฎข้อบังคับของบ้านเมืองนั้น เรียกว่า
“กฎหมาย” และกฎหมายนี้จะออกโดยผู้หนึ่งผู้ใดไม่ได้ เพราะถ้าจะปล่อยให้คนใดคนหนึ่งออก
กฎหมายได้เองก็จะเป็น กดหุม และจะมามีบังคับสิทธิเสรีภาพของเราซึ่งต่างก็หวงแหน
ไปด้วย จึงกฎหมายจะใช้บังคับได้ก็ต่อเมื่อราษฎรประชาชนส่วนรวมได้ยินยอมแล้ว การที่ประชา
ชนส่วนรวมจะออกกฎหมายเพื่อใช้บังคับตัวตนเองนั้น จะทำได้โดยทางผู้แทน ซึ่งเราเลือกตั้ง
ให้ไปทำหน้าที่ประชุมกัน สำหรับออกกฎหมาย ณ ที่ซึ่งเรียกว่า “สภาผู้แทนราษฎร” การที่
ราษฎรจะเลือกผู้แทนชนใดคนหนึ่ง เรียกว่าราษฎรมีและเกิด “สิทธิทางการเมือง” คือสิทธิที่จะ
ปกครองตนเองขึ้นแล้ว โดยมีกฎหมายสูงสุดของประเทศ เรียกว่า “รัฐธรรมนูญแห่งราช
อาณาจักรไทย” ตราบที่รับรองให้สิทธิทางการเมืองตลอดจนสิทธิเสรีภาพอื่น ๆ ที่พึงมีพึงได้
มาจากกฎธรรมตาและกฎของการที่จะอยู่รวมกันเป็นสังคมอีกมากมาย และรัฐธรรมนูญ
ที่เรามีได้เป็นอย่างดีนั้น เป็นการถาวร เมื่อ “๑๐ ธันวาคม ๒๔๗๕” การที่ประชาราษฎร
มีสิทธิเสรีภาพตามธรรมชาติปฏิบัติตนอยู่ในกรอบแห่งศีลธรรมอันดี และตามความเชื่อถือนของตน
ซึ่งไม่เป็นภัยเดือดร้อนต่อส่วนรวม ประกอบอาชีพเพื่อการอยู่ดีกินดีของตนและครอบครัว
ของหมู่คณะและส่วนรวมในที่สุด มีสิทธิในทางการเมืองการปกครองตนเอง เหล่านี้ เรียกว่า
เราเป็น และมีการปกครอง “ระบอบเสรีประชาธิปไตย” จึงเห็นได้ว่าบรรดาสิ่งทั้งหลาย

LIRT

สิ่งปวงที่อยู่รอบ ๆ ตัวเราและหรือเกี่ยวข้องกับตัวเราทุกเมื่อเชื่อนอย่างธรรมชาติธรรมดาสามัญ
เช่นเป็นการเลือกทำมาหากิน หาทายูกัด การเลือกอ่าน เลือกคิด เลือกเชื่อ เลือกฟัง เลือกพูด
และเลือกตั้งกติ ถ้าการกระทำในสิ่งเหล่านั้นไม่ขัดต่อกฎหมาย ไม่ขัดต่อศีลธรรมความสงบสุข
ของส่วนรวมของบ้านเมืองแล้ว ดังนั้น เป็น และเกี่ยวกับ “เสรีประชาธิปไตย” ทั้งสิ้น

อันว่า “เสรีประชาธิปไตย” ของเราจะเจริญเติบโตงอกงาม และเราจะช่วยกัน
บำรุงส่งเสริมรักษาไว้ให้วัฒนาถาวรได้อย่างไร เพียงได้นั้น ขึ้นอยู่กับเรา ๆ ท่าน ๆ ทั้งหลาย
ทั้งปวงอีกนั่นแหละ การที่จะรักษาให้ดำรงไว้ด้วยดี ก็อยู่ที่เราต้องมีความรู้ มีการศึกษา
มีความสนใจพอควรตามสิทธิและหน้าที่ในทางการเมืองของแต่ละคน ไม่ควรจะถ่วงกันทั่วไปว่า
เรามีและเป็น “ประชาธิปไตย” ในระยะเวลาอันน้อยนัก เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศที่เขามี
และรู้จักประชาธิปไตยมานานนับจำนวนร้อย ๆ ปีขึ้นไป เมื่อเรารู้เช่นนั้นแล้ว ในการที่จะช่วยกัน
ปรับปรุง ส่งเสริม และรักษาไว้ซึ่งระบอบเสรีประชาธิปไตยของเรา การที่จะพยายามศึกษา
ถึงเป็นของสำคัญอย่างยิ่งยวด นับแต่เริ่มการศึกษาปรับปรุงจากตัวของเราเองไปสู่สถาบันการ
ปกครองของชาติ และก็เป็นอยู่เองที่จะยึดการศึกษาตามแนวทางของอารยประเทศทั้งหลายที่
เขาได้ก้าวดำเนินในระบอบเสรีประชาธิปไตยไปก่อนเรา เพื่อเราจะได้นำสิ่งที่ดีงาม หรือสิ่งที่
เราคิดว่าพอจะนำมาดัดแปลงแก้ไขให้เหมาะสม แก่สภาพความเป็นอยู่ของประเทศ ชาติ เราย่อม
จะกระทำได้ ประชาธิปไตยอาจเป็นการถ่ายทอดความเข้าใจ แต่อาจเป็นการยากต่อการที่จะศึกษา
ปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ซึ่งต้องการแบบอย่างที่ดีและระยะเวลาอันยาวนานพอควร อย่างไรก็ตาม
ก็ใคร่ได้สนใจ ได้ศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ แม้จะแค่น้อยและตามควร ก็เป็นวิถีทาง
สำคัญทางหนึ่งที่เราจะได้ช่วยกันดำรงรักษาความเป็น “เสรีประชาธิปไตย” ของเราไว้ให้เจริญ
เติบโตและสถาวรอยู่คู่ประเทศไทยของเราได้สืบไป.

การจัดทำฉบับพิเศษ เป็นเรื่องโกธาคณาวตยทางฝ่ายบรรณาธิการอยู่ไม่น้อย
เริ่มแต่การหาเรื่อง ขอเรื่อง ทวงเรื่อง ไปเอาเรื่อง และไม่ได้เรื่อง ซึ่งกว่าจะรวบรวมทั้งเรื่อง

LIRT

และภาพไว้ให้ได้เป็นเล่มก็สืบค้นพอดู ประกอบกับตัวภาพของบรรณารักษารักษาก็มีตัวจำกัดเพียง ๒
โหลจะต้องดูในการทำฉบับปกติอยู่ด้วย และจะต้องใช้เวลาในการตรวจรูปไม่ให้มีค
ัดครูดไปได้ แต่ก็ไม่วายจะไปแต่ที่ถูกอยู่แล้วให้กลับผิดขึ้นไปอีก การพิมพ์ฉบับพิเศษก็ประ
เวทนาหน้าหนาว ซึ่งทางโรงพิมพ์ว่าลูกกาวมันแข็ง พิมพ์ไม่ติด และเปราะเหมือนตัวก็หักและ
แก่ง งานที่ได้เตรียมป้องกันและคาดว่าจะไปได้ด้วยดี ก็มีอุปสรรคจะเป็นไป ไม่สมควรความค
ที่คาดไว้ ข้อขาดตกบกพร่องในฉบับนี้จึงมีอยู่ไม่น้อย จึงเรียนขอภัยต่อท่านผู้อ่านไว้ในโอ
นด้วย

ภาพปก และภาพเกี่ยวกับเหตุการณ์ของสภาในฉบับนี้ ส่วนมากเป็นภาพฝีมือ
คุณเจน นิยมานิตย์ แห่งหนังสือพิมพ์สยามนิกร แต่จะภาพกระจำจัดเจน สดมีมือและ
เสียง แต่ถ้าหากจะละเอียดขึ้นไปบ้างบางภาพก็เพราะการจัดพิมพ์ หาใช้จากภาพต้นฉบับไม่ จึงค
เรียนขอภัยทั้งท่านเจ้าของภาพและท่านผู้อ่านไว้พร้อมกัน และขอขอบคุณในความเอื้อ
ของท่านเจ้าของภาพไว้ด้วย

บทความข้อเขียน ของอีกหลายท่านที่มีได้ปรากฏในฉบับพิเศษนี้ เพราะส่วนม
เป็นเรื่องยาวต้องการหน้ากระดาษมาก ไม่สะดวกต่อการจัดพิมพ์ให้จบในฉบับพิเศษได้ แต่จะ
จัดสรรลงพิมพ์ในฉบับปกติต่อไป หวังว่าท่านเจ้าของบทความคงให้อภัย

การจัดการ จัดทำ รัฐสภาสารฉบับพิเศษที่ได้ลงลงดำเนินไปด้วยดี ส่วนหนึ่งนั้นค
ขอขอบคุณบรรดาองค์การ โรงงาน บริษัท และห้างร้านต่าง ๆ ที่ได้กรุณาเอื้อเฟื้อลงแรงจูงควา
โฆษณาในหนังสือรัฐสภาสารฉบับพิเศษนี้.

สารบัญ

ปีที่ ๓ ฉบับพิเศษ ๑๐ ธันวาคม ๒๔๙๗

	Δ	
		หน้า
ยพระพรหมมงคล	คณะหนังสือรัฐสภาสาร	ฐ.
มณูญศักดิ์	ของประธานสภาผู้แทนราษฎร	ท.
	คณะหนังสือรัฐสภาสาร	ค.
คำขวัญ และบทความพิเศษ		
	นายกรัฐมนตรี	๓
	รองนายกรัฐมนตรี	๕
	ประธานสภาผู้แทนราษฎร	๕
	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม	๑๑
	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย	๑๒
	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม	๑๓
	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ	๑๔
	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม	๑๕
ในระบอบเสรีประชาธิปไตย	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย	๑๕
นสำคัญในระบอบเสรีประชาธิปไตย	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย	๒๐
	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ	๒๒
นิพนธ์สูงสุดแห่งประเทศชาติ	เสฐียรโกเศศ	๒๔

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

ข้อเตือนใจ

คำขวัญ

อย่าดีร้ายความดี

✓ คุณสมบัติทางการเมือง

✓ จรรยาของคณะวิชาชีพ

✓ ประชาชนเป็นใหญ่

✓ ค่าของอิสรภาพ

✓ ถ้าว้าพเจ้าคชของตาย

ภาคสารคดี

✓ มงคลดี

✓ ผลของการเจริญวิปัสสนากรรมฐาน

✓ ความสงบ

✓ เทศบาลนครปารีส

✓ ความเจริญเติบโตของประชาธิปไตย

✓ ประวัติย่อองค์การสหภาพรัฐสภา

✓ ท่านควรทราบเรื่องเกี่ยวกับเซ็ค

✓ นำชมรัฐสภาแห่งชาติ

✓ คำสัมภาษณ์ประธานสภาผู้แทนราษฎร

✓ ความยากของการทำดัชนีภาพหลังสงคราม

✓ นักการเมืองกับรัฐบาล

✓ ประวัติการเมืองของประเทศไทยโดยสังเขป

✓ ศิลปะแห่งชีวิต

ญ

รองประธานสภาผู้แทนราษฎร (คนที่๒)

ขุนวิจิตรสุขวิทยา

พ.ด.อ. พัฒน์ นิลวัฒนานนท์

เผด็จ จิราภรณ์

เกษม บุญศรี

พล ต.ค. หลวงสัมฤทธิ์สุขุมวาท

ขุนวิจารณ์คำ

ญาติ ไหว้

พระศรีวิสุทธิวงศ์

เสวตร เปี่ยมพงศ์สานต์

ชลอ เอี่ยมวัน

ดร. ชาญ จารุวัตร

ส. อมาตยกุล

ภราดา บุรณศิริ

วารี พงษ์เวช

อาสา ทพยอนันต์

ขุนประกอบสันติสุข

สุรพงศ์ เฟื่องเย็น

แผน วรรณเมธี

ญวง เอี่ยมศิลา

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

รัฐธรรมนูญ

ดร. หยุต แสงอุทัย

๑๘๗

กฤษฎีกา

กัธร พันธุลาภ

๑๘๘

เอกสารบัญญัติ

ของสภามหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์

ประเสริฐ บัณฑิต

๒๐๓

ของพระราชบัญญัติซึ่งสภาผู้แทนราษฎรลงมติให้ประกาศใช้

กฎหมาย ปี ๒๕๕๗

๒๓๒

พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๕๗

๒๔๓

พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๕๗

๒๕๔

พระราชบัญญัติกองอำนวยการรักษาความสงบเรียบร้อย พ.ศ. ๒๕๕๗

๒๗๘

พระราชบัญญัติโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ พ.ศ. ๒๕๕๗

๒๘๗

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๗

๓๐๗

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พ.ศ. ๒๕๕๗

๓๖๓

พระราชบัญญัติส่งเสริมอุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๕๗

๓๘๗

พระราชบัญญัติประกาศใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๗

๓๘๘

ประมวลกฎหมายที่ดิน

๔๐๐

พระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อความเป็นธรรมแก่สังคม พ.ศ. ๒๕๕๗

๔๓๓

ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร

๔๓๔

ข้อบัญญัติสภาผู้แทนราษฎร ประเภทที่ ๓

๔๔๒

ข้อบัญญัติสภาผู้แทนราษฎร ประเภทที่ ๒

๔๔๘

ราชสดุดี
ในดิลิเจียมพระชนมพรรษา
ใน
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
ศก ๒๕๕๗

๑ อติเรกวาสสดี ชั่วค
ที่มายโก โหตุ อโรโค โหตุ
สิทธิกิจจ สหิกมม
สิทธิลาโก ชโย นิจ
ภูมิพลสส กวตุ สพพทา ฯ

๑ จวบคราวเฉลิมชนม์
เหล่าข้าประชากร
ขอทรงพระชนมาน
ทุกข์โศกและโรคภัย
ลาภยศสรรเสริญสุข
ดั่งข้าฯ บังคมทูล

ภูมิพลนรินทร์
ศิระน้อมถวายชัย
จิรกาลอสงไขย
จงกษัยประลัยศุภย์
ธประทุกประเนนพูน
ตลอดทั่วนิรันดร์ เทอญ ฯ

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ
ข้าพระพุทธเจ้า “คณะหนังสือรัฐสภาสาร”

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

ทศบาลโก โหตุ มหาราชา

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

คำถวายพระพรชัยมงคล

ของ

ประธานสภาผู้แทนราษฎร ในการพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา

พ.ศ. ๒๕๕๗

ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม

ในวาระอันเป็นมหามงคลดวาร ประจวบกาลอันเป็นอภิลักขิตสมัย ค่ายวันพระราช
มฤตแห่งใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ได้เวียนมาบรรจบครบรอบปี ณ วันที่ ข้าพระพุทธเจ้า ในนาม
ของมอญมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นผู้แทนของปวงชนชาวไทย คำนึงชื่นชมโสมนัสในพระ
ญญาบารมี ที่ได้ทรงบันดาลความเกษมสวัสดิ์แก่รัฐสีมาอาณาจักร ให้พสกนิกรได้พึงพาน
นพระบรมโพธิ์สมภาร ด้วยความร่วมเย็นเป็นต้นคิดขุ

ด้วยเดชะแห่งความจงรักภักดี อันเปี่ยมด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ
เฝ้าพระพุทธเจ้า ขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาสอันมั่งคั่ง ำ ถวายพระพรชัยมงคล
เออัญเชิญคุณพระศรีรัตนตรัย และอานุภาพแห่งสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งสถิตย์ในสากลโลก จง

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

ณ

อภิบาลปกป้องได้มาละของชุดพระบาท มีให้สรรพโรคาพาภัยพิบัติ อุบัติวันตรายใด ๆ ม
กตากรายพระบาทยศ ทรงเจริญพระชนมยิ่งยืนนาน ไคร่การพระดีวิวัฒอยู่เนื่องนิค
แต่จีจสถิตในสิริราชสมบัติ ด้วยพระบรมเดชานุภาพ ขจรพระเกียรติคุณอศุดยศ ปราบก
ทิศานุทิศ สรรพศัตรูหมู่ปัจจามิตร จงพ่ายแพ้พระบารมี เป็นมิ่งมั่งงำราชรัฐดีนามนท
ชวักถนนาน.

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

ข้าพระพุทธเจ้า ประจวบจำนึก

ประธานสภาผู้แทนราษฎร

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๕๙ แก่ไข่มุกมณี พัทธสักราช ๒๕๕๙
เมื่อ ๙ มีนาคม ๒๕๕๙

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

ขอให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยนี้
จงเป็นหลักที่ป้องกันภัยพิบัติภัยอันตรายอันจะมา
กล้ำกลายชาติ ศาสนา และประจักษ์ราชนา ขอ
ปวงชนชาวไทยจงร่วมใจสมัครสโมสรเป็นเอกฉันท์
ในอันจะรักษาปฏิญญารัฐธรรมนูญ เพื่อเพิ่มพูน
สันติสุขสวัสดิ์สถาพรแก่อาณาประชาราษฎร์ของ
พระองค์ ขอให้พระบรมวงศานุวงศ์ และทั้ง
ข้าราชการ ทหาร พลเรือน พศกนิกร จงสมัคร
สมัครใจ เพื่อความดำรงคงอยู่ด้วยดีแห่งระบอบ
ประชาธิปไตยคู่เคียงกับไทยรัฐราชอิสมาตราบเท่า
กาลปาวสาน สมดังพระบรมราชปณิธานทุกประการ
เทอญ.

พระราชปรารภตอนหนึ่ง ซึ่งออกกัมม์ได้อ่านท่ามกลางที่ประชุม
แห่งรัฐพิธีพระราชทานรัฐธรรมนูญ ฉบับแก้ไขเพิ่มเติมนี้

รัฐธรรมนูญสดุดี

ศก ๒๔๙๗

- ๑ สมควรใด จ ไบ นนท
สมคฺคานณฺจนฺคฺคโห
รณฺจสฺส ชมฺมนณฺณณจ
จิรํ คิณฺจตุ สาคคณฺติ ฯ
- ๑ ประเทศชาติราษฎรอาภรณ์ประดับ
มีเสรีครองตนพ้นบังคับ
ธรรมประทัพบรบท้าที่วิถีทาง
เลือกตัวแทนแทนตัวชั่วระยะ
ทำธุระระงับทุกข์สุขประทีน
ดำเนินงานการเมืองเปลื้องราคะ
ตามระบิลยินยอมพร้อมใจกัน
เป็นดังนี้เพราะมีรัฐธรรมนูญ
จงพอกพูนพ้นกาล นิรันดร์ เทอญ ฯ

“คณะหนังสือรัฐสภาสาร”

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

ฉบับพิเศษ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๗

ภาคคำขวัญ และบทความพิเศษ

Legislative Institutional Repository of Thailand

รพณฯ รอมทล ปะ พิบูลสงคราม
นายกรัฐมนตรี

ทำเนียบรัฐบาล

๖ พฤศจิกายน ๒๔๘๘

เรียน คุณเจริญ ปันทโร ผู้อำนวยการหนังสือรัฐสภาสาร

ตามที่ได้แจ้งว่า ในวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๔๘๘ ซึ่งเป็นวันฉลองรัฐธรรมนูญ และเป็นวันครบรอบปีที่ ๒ ของหนังสือรัฐสภาสาร สำนักงานผู้อำนวยการหนังสือ รัฐสภาสารจะได้จัดพิมพ์ รัฐสภาสารฉบับพิเศษ โดยจะประมวลกิจการของสภาผู้แทนราษฎรที่ได้กระทำไปในรอบปี อาทิ เช่นจะพิมพ์พระราชบัญญัติสำคัญๆ ที่สภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติให้ประกาศใช้ ตลอดจนเรื่องสารคดีเกี่ยวกับระบอบเสรีประชาธิปไตยอันประชาชนทั่วไปควรมีไว้เป็นคู่มือและควรจะได้ทราบเพื่อการนี้ จึงได้ขอคำขวัญ หรือบทความจากข้าพเจ้า ลงพิมพ์ใน รัฐสภาสารฉบับพิเศษด้วย นั้น

ข้าพเจ้าได้รับทราบแล้ว ขอขอบคุณที่ได้รับเกียรตินี้ อันการปกครองระบอบเสรีประชาธิปไตยนั้น เป็นการปกครองโดย

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

ประชาชน และเพื่อประชาชนทั้งหลาย หรืออีกนัยหนึ่ง ก็คือราษฎร
ปกครองกันเอง การที่จะให้ระบบการปกครองนี้ สัมฤทธิ์ผล
วัฒนาถาวร เพื่อความเจริญก้าวหน้าแห่ง ประเทศชาติ ของเราได้นั้น
ประชาชนส่วนรวม ตลอดจนข้าราชการ ทุกฝ่ายจะต้อง มีความสามัคคี
กันเป็นมูลฐาน รู้จักใช้ สิทธิและหน้าที่ของตนให้ถูกต้องตามบท
บัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ประกอบกับทุกฝ่ายต้องช่วยร่วมมือกัน
ส่งเสริมในการเศรษฐกิจของชาติให้มีรากฐานมั่นคง แต่จุดประสงค์
เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สุขส่วนรวมของชาติ จะต้องอาศัยการศึกษา
และความรอบรู้ ของประชาชน รวมทั้งของข้าราชการในอันที่จะ
ประสานงานตามสิทธิ และหน้าที่ ของแต่ละฝ่ายให้ เกิดความเข้าใจอันดี
ซึ่งกันและกัน ซึ่งรัฐบาลปัจจุบันก็ได้ถือเป็นนโยบายอันสำคัญที่จะ
ให้ประชาชน และข้าราชการได้ระลึกถึงความสำคัญของชาติบ้านเมือง
ด้วยการร่วมมือร่วมใจกันส่งเสริมการเศรษฐกิจของชาติให้มีรากฐาน
ที่มั่นคง ดังจะเห็นว่ารัฐบาลนี้ ได้แสดงออกตามนโยบายดังกล่าว ซึ่ง
จะเห็นได้จากหลักการแห่งพระราชบัญญัติต่าง ๆ ที่สภาผู้แทนราษฎร
ได้อนุมัติให้ประกาศใช้ในปี ๒๔๙๗ นี้ ซึ่งพอที่จะยกขึ้นกล่าวได้ อาทิ
ประมวลกฎหมายที่ดิน อันเป็นกฎหมายที่ส่งเสริมนโยบายของชาติที่จะ
ให้ราษฎรได้ มีที่ดินของตนเอง สำหรับอยู่อาศัยและประกอบอาชีพโดย
เหมาะสม เป็นการพิจารณาจัดระบบที่ดินให้เหมาะสมกับสถานการณ์
ของโลกปัจจุบันนี้ด้วย และเพื่อการที่จะช่วยกันปรับปรุงการบริหาร

ราชการแผ่นดินที่ได้มาจากมติของมหาชนว่า ควรจะยึดถือการ
อุตสาหกรรมเป็นนโยบายสำคัญที่จะทำให้เศรษฐกิจของชาติมีรากฐาน
เพิ่มขึ้น จากการ กลักรรรม ที่ เป็น อาชีพ ของ ประชาชน อย่าง เดียว แต่
ดั้งเดิมมา . ถ้าเรามุ่งแต่ส่งเสริมการอาชีพในทางกลักรรรมแต่อย่างเดียว
แล้ว ความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติของเราจะไม่สามารถ
ทันเทียมประเทศอื่นได้ . รัฐบาลจึงได้ถือเป็นนโยบายสำคัญในการ
เศรษฐกิจอีกทางหนึ่ง และได้แสดงออกดังจะเห็นได้ตามรูปของ
พระราชบัญญัติส่งเสริมอุตสาหกรรม ซึ่งรัฐบาลจะได้ดำเนินการ
ตามแนวนโยบายนี้โดยรีบด่วน เพื่อให้บังเกิดผลดีแก่ประชาชนและ
ประโยชน์สุขของประเทศชาติตามความมุ่งหมายต่อไป

การที่หนังสือรัฐสภาสารได้ ทำการเผยแพร่ กิจการ ของสภา
ผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นสถาบันสูงสุดของการปกครองในระบอบเสรี
ประชาธิปไตยนี้ รวมทั้งการเผยแพร่ข่าวสารวิทยาการอื่น ๆ ก็เพื่อ
จะถ่ายทอดความจริง อันเกิดจากการปฏิบัติในทางนิติบัญญัติให้เป็น ที่
เข้าใจกันโดยเที่ยงแท้แน่นอน เพื่อจุดมุ่งประสงค์ร่วมกันก่อให้เกิด
ความรู้ ความเข้าใจอันดี แก่ประชาชนโดยทั่วไป อย่างกว้างขวาง ยิ่งขึ้น
นั้น นับว่ามีส่วนในการส่งเสริมระบอบเสรีประชาธิปไตยเป็นอย่างดี

ในโอกาสที่ หนังสือรัฐสภาสารได้ ดำเนินกิจการดังกล่าวมา
ครบรอบปีที่ ๒ ในวันที่ ๑๐ ธันวาคม ศกนี้ ข้าพเจ้าจึงขอแสดงความ
ยินดีในวันอันเป็นมงคลนี้ และขออำนาจพรให้หนังสือนี้เจริญมั่นคง

LIRT

เพื่อประโยชน์แก่ประชาชน ที่จะได้ ศึกษาหา ความรู้ ร่วมมือ ช่วยกัน
ส่งเสริม และรักษาระบบ การปกครอง เสรีประชาธิปไตย และ
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยให้ วัฒนาสถาพร คู่ประเทศชาติสืบ
ต่อไปชั่วกาลนาน.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

จอมพล

ป. พิบูลสงคราม

(ป. พิบูลสงคราม)

Legislative Institutional Repository of Thailand

ฯพณฯ จอมพล ถนอม ชนกันต์
รองนายกรัฐมนตรี

คำขวัญ

วันนี้เป็นวันครบรอบปีที่ ๒ ของรัฐสภาดำรงซึ่งได้นำเพียร
กรณียกิจในวิทยาทานให้บังเกิดมีแก่นรรคาพี่น้องชาวไทยผู้ค้ำ
ในอุดมคติแห่ง เสรีประชาธิปไตย ทั้งหมด รัฐสภาดำรงเป็น
เอกสารสำคัญชิ้นหนึ่งที่จะช่วยนำทางให้แก่ผู้ที่ได้ประสบพบอ่าน
ไปสู่ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานของสภาผู้แทนราษฎร เพื่อ
ให้ได้ทราบถึงผลงานที่สภาได้กระทำไปในรอบปีที่ ๒ ได้กระทำ
อะไรไปบ้างและบังเกิดผลดีหรือไม่เพียงไร นอกจากนั้นยังจะ
ช่วยให้ท่านทั้งหลายได้มีโอกาสทราบถึงพระราชนิพนธ์ต่าง ๆ ที่
ผ่านจากทางสถานีวิทยุนี้ และได้ออกประกาศพระบรม
ราชโองการให้ ไซ้ เป็น กฎหมาย ดำ ทุจริต ปก ครอง ประเทศชาติ
ที่รักของเรา ให้บังเกิดความร่วมมือเป็นอันดีสืบต่อไป ทั้งยัง
ประกอบไปด้วย สารคดีและ บทความอื่น ๆ ที่น่าสนใจอีกเป็น
อันมาก จึงนับได้ว่ารัฐสภาดำรงเป็นหนังสือที่มีคุณประโยชน์

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

อย่างยิ่ง ควรแก่การที่จะใช้เป็นเครื่องช่วย ให้แต่ละท่าน
สามารถทำความเข้าใจในตัวของ ผู้แทนของท่านที่ท่านทั้งหลายได้
เลือกเฟ้น ตั้งเข้ามา นั่ง อยู่ใน สถานที่อันมีเกียรติของชาติ คือสภา
ผู้แทนราษฎรนี้ ได้เป็นอย่างดีว่า ในบรรดา ผู้แทนราษฎรแต่ละท่าน
และแต่ละจังหวัดนั้น ได้ปฏิบัติหน้าที่ของตนไปอย่างไร และใน
การปฏิบัติ นั้น ๆ ได้ก่อให้เกิดผลดีหรือไม่เพียงไร ทุกวันนี้เรา
ใช้วิธี ปกครองโดยพยายามให้ สถิติเสร็จภาพ กันอย่าง เต็มที่ แต่ก็
ต้องพยายามระมัดระวัง และทั้งต้องคอยประคับประคองมิให้
การใช้ สถิติเสร็จภาพนั้น เป็นไปจนเกินขอบเขตของความเป็นธรรม
อันว่าความเป็นธรรมก็ดี หรือที่เรียกว่าความยุติธรรมนั้น ย่อมมี
อยู่เสมอหาได้สูญหายไปไม่ ข้อสำคัญอยู่ที่ว่าเราได้ใช้ความ
ยุติธรรมกันหรือไม่ ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นในแง่ของการปกครอง
ประเทศชาติ บ้านเมืองของแต่ละรัฐบาลซึ่งมีหน้าที่ ในการบริหาร
ประเทศ หรือในแง่ของการวิพากษ์วิจารณ์การปกครองของ
รัฐบาล ความจริงอีกสิ่งหนึ่งที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ก็คือการ
ที่ควรจะกล่าวได้ว่า เจตจำนง และอุดมคติในการ ปกครองบริหาร
ราชการของ แต่ละรัฐบาล หรือรัฐบาล แต่ละ ประเทศนั้น ก็มุ่งอยู่
ที่จะ พยายาม ทำให้ ชาติ บ้านเมือง มีความ เจริญก้าวหน้าไปสู่
ความเป็นอารยประเทศ พยายามปลูกปล้ำให้ประชาชนพลเมือง
ในชาติ ของตน เป็น ชนชาติ ที่มี ความรู้ ความสามารถ ทั้งมี
วัฒนธรรมอันดีงาม ดังกับที่จะ เรียกตนเองว่า เป็นชนชาติ อารยะ
และให้ ได้มีการอยู่ดี กินดี สัมผัสกับสภาพที่มีเศรษฐกิจ เป็นปึกแผ่นมี

LIRT

หลักทฤษฎีนั้นคงมีความอุดมสมบูรณ์ยิ่ง คงไม่มีรัฐบาลใดที่จะ
มุ่งบริหารประเทศให้ก้าวไปสู่ความพัฒนาสมบูรณ์เป็นแน่แท้ แต่
อย่างไรก็ตาม สิ่งเหล่านี้ ย่อมจะต้องค่อยเป็นค่อยไปจะให้อวดเร็ว
ถึงความรู้ดีนักก็คิดของคนแต่ละคนนั้นหาได้ไม่ ข้อสำคัญอยู่ที่ว่า
เราต้องทำโดยไม่ทอดทิ้ง และการที่จะให้ความมุ่งหมายบรรลุ
จุดประสงค์ ดังเจตจำนง และอุดมคติ ได้นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความ
ร่วมมือร่วมใจ และความสามัคคีปรองดองกันของประชาชนชาว
ไทยทั้งประเทศ การดำเนินคดียื่นต่อศาลจนการวิพากษ์วิจารณ์
ต่าง ๆ ก็ควรจะเป็นไปในทางที่ดีเรียกว่า คดีเพื่อถ่อมใจเข้า
ทำนองดีเพื่อทำลาย การที่ประเทศชาติจะก้าวหน้าไปสู่ความ
เจริญรุ่งเรืองได้แต่ละประชาชนพลเมืองจะอยู่กันได้อย่างผาสุกและ
โดยสงบนั้นย่อมขึ้นอยู่กับการทำงานทั้งสองฝ่าย ก็รัฐบาลผู้ทำหน้าที่
บริหารประเทศ และราษฎรผู้เป็นเจ้าของประเทศชาติต่างก็
พยายามให้ความยุติธรรม ซึ่งกัน และกันโดยเฉพาะ หนังสือพิมพ์
ซึ่งเป็นทั้งบ่อเกิดแห่งความรู้เป็นแหล่งการศึกษานานาชนิด ไม่ว่า
จะเป็นในด้านข่าวสารการเมือง ด้านสารคดี ตลอดจนการเป็นปาก
เสียงของประชาชน ก็ต้อง ยึดถือ อุดมคติ ในแง่ของความยุติธรรม
เป็นหลัก อย่าใช้อคติต่าง ๆ มาเป็นเครื่องแนะนำแนวทางดำเนินการ
อย่าให้อคติเข้าครอบงำดวงจิตเสียจนมืดมน มองข้ามความ
ยุติธรรมไปเสีย รัฐบาลดำรงถิ่นนี้บ่มเพาะให้อยู่ในเครือของ
หนังสือพิมพ์ประเภทหนึ่ง จึงควรยึดถือ ความยุติธรรมไว้เป็นหลัก
มันอันพึงใช้ในการเสนอผลงานข่าวสาร และบทความต่าง ๆ ด้วย

LIRT

ความเที่ยงธรรม จึงจะเป็นที่นิยมนับถือของทุกคนที่ได้พบเห็น
และได้อ่านเรื่องราวที่ตีพิมพ์อยู่ใน จงพยายามรักษาเกียรติ
และสถานภาพของหนังสือพิมพ์ฉบับนี้ไว้ดังเช่นที่ได้เคยกระทำมา
แล้วอย่าให้เสื่อมลงได้เป็นอันขาด เพราะความเป็นธรรมนั้น
ย่อมเป็นเครื่องศรัทธาซึ่งประโยชน์ส่วนตัวจนหมดสิ้น บุคคลใด
หรือหมู่คณะใด ก็ตามที่ถือเอาประโยชน์ส่วนตัวของแต่ละคน
หรือแค่ละหมู่คณะเป็นที่ตั้งบุคคลนั้นและหมู่คณะนั้น ย่อมได้ชื่อ
ว่าเป็นผู้ขาดความยุติธรรม ถ้าหากชาติใด บ้านเมืองใด มีบุคคล
และหมู่คณะดังกล่าวอยู่มาก ชาตินั้นบ้านเมืองนั้น ก็เป็นอันไป
ไม่รอด ต้องประสบกับความพินาศล่มจมในที่สุด ฉะนั้น
รัฐสภาจึงควรเป็นดาวที่ทรงไว้ความยุติธรรมอันจรัสไว้ ซึ่ง
เกียรติของรัฐสภาแห่งชาติดังเช่นที่แต่เดิมมา ขอให้ทุกท่านจงยึด
ถือคติที่ว่า “งานคือชีวิต และการกระทำสำคัญกว่าพูด”
ถ้าหากท่านพากันพูดโดยไม่ทำงานก็เปรียบเสมือน ท่านไม่มีชีวิต
แล้วชาติก็จะไปไม่รอด นี่คือนโยบายของข้าพเจ้า.

จอมพล อ. ชวา : วัฬ

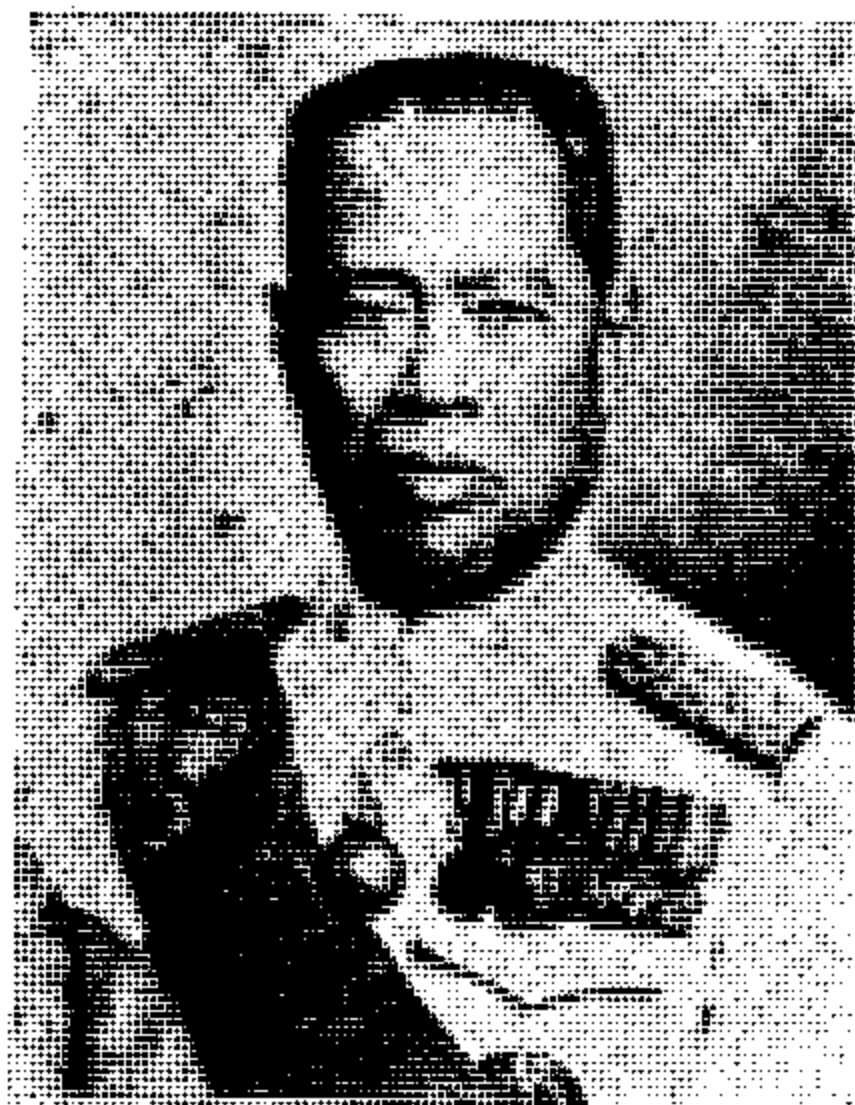
(ผืน ชุณหะวัณ)

รองนายกรัฐมนตรี

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

รพณฯ พลเอก พระประจักษ์
ประธานสภาผู้แทนราษฎร

คำขวัญ

ประธานสภาผู้แทนราษฎร

เนื่องในวาระที่หนังสือพิมพ์รัฐสภาสาร ได้มีอายุครบ ๒ ปีเต็ม และทางสภาผู้แทนราษฎรจะได้จัดทำเป็นฉบับพิเศษขึ้นในครั้งนี้ ข้าพเจ้าในฐานะที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจการของสภาผู้แทนราษฎรรู้สึกยินดีที่หนังสือพิมพ์ฉบับนี้ได้ดำเนินกิจการมาด้วยดี ทั้งนี้ ก็เนื่องมาแต่ความกรุณาจากท่านผู้ใหญ่, ท่านผู้มีเกียรติ และการช่วยกันปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ได้ช่วยเขียนคำขวัญ, บทความ ตลอดจนการดำเนินการอื่น ๆ ข้าพเจ้าจึงขอถือโอกาสขอบคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ข้าพเจ้ามีความเชื่อมั่นว่า การปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้น เป็นระบอบการปกครองที่ดีที่สุดเท่าที่สังคมมนุษย์ซึ่งมาร่วมกันอยู่จะมีได้ เพื่อสิทธิเสรีภาพ ความสมบูรณ์พูนสุข ของแต่ละคนอันจะนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองของประเทศชาติ ดังนั้น จึงเป็นการอันหนึ่งที่เราทั้งหลายจะต้องช่วยกันทำนุบำรุงและรักษาการปกครองระบอบนี้ไว้ตลอดไป รวมทั้งการ

เผยแพร่ คุณ ประโยชน์ และ ความเข้าใจดี ของ การ ปกครอง ระบอบนี้ ไปสู่
ประชาชนด้วย

หนังสือพิมพ์รัฐสภาสาร เป็นที่รวมอันหนึ่งในการปฏิบัติหน้าที่
เช่นนี้ ข้าพเจ้าจึงรู้สึกขอบคุณและพอใจในการที่จะได้เห็นหนังสือพิมพ์นี้ ได้
ก้าวหน้าออกไปทั้งในด้านระยะเวลา คุณภาพ และปริมาณที่เผยแพร่ เพื่อเป็น
ส่วนหนึ่งแม้จะไม่ใช่ว่าส่วนใหญ่ ในการที่จะช่วยให้ประชาชนมีความเข้าใจ
ซาบซึ้งถึงประโยชน์ของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะนอกจาก
เพื่อประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังเพื่อ
ประโยชน์ในการป้องกันการคุกคามขยายตัวของลัทธิตรงกันข้ามนั้นด้วย

ขอให้การปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีรัฐธรรมนูญเป็น
หลักชัย จงได้สถิตสถาพรอยู่ชั่วกาลปาวสาน.

พลเอก

(พระประจักษ์ปัจฉิม)

สถานีแท่นราษฎร

• ๒.๓. ๒๕

๓๐

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

คำขวัญ

อนันตนาการ แต่ หนังสือพิมพ์รัฐสภาสาร

พลอากาศ พนม รณนภากาศ ฤทธาคนี

มนุษย์ไม่ว่าชาติใดภาษาใด ถือว่าเสรีภาพ
โดยธรรมชาติ เป็นสิทธิอันมีค่าสำคัญยิ่ง นับแต่
เกิดมาและมีสภาพเป็นบุคคลตามกฎหมาย สิทธิ
ดังกล่าวนี้ย่อมเกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ

แต่ในการพยายามที่จะดำรงไว้ซึ่งเสรีภาพ
โดยอัตโนมัติ ผู้มีกำลังน้อยย่อมขาดความคุ้มครอง
ในที่สุดมนุษย์จะขาดเสรีภาพ

ทฤษฎีจึงจำต้องเกิดขึ้นเพื่อคุ้มครองผู้
มีกำลังน้อย และเพื่อบำบัดความขัดแย้งและความ
บาดหมางของมนุษย์

รัฐธรรมนูญตามระบอบประชาธิปไตย คือ ผลแห่งทฤษฎีดังกล่าว

รัฐธรรมนูญ คือ หลักประกันโดยทางปฏิบัติเพื่อดำรงไว้ซึ่งเสรีภาพของมนุษย์
ที่สถาปนาอยู่ชั่วกาลปาวสาน.

จอมพลอากาศ พนม ร. ฤทธาคนี

(พนม รณนภากาศ ฤทธาคนี)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม

เจกายน ๒๔๘๗

คำขวัญ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสหกรณ์

พล.ร.อ. หลวงยุทธศาสตร์โกศล ร.ม.

มรดกประชากรในชาติโดยส่วนรวม เป็นที่น่าอิจฉา
วัตถุประสงค์ในการ เผยแพร่ ดังกล่าวนั้น หนังสือ รัฐสภาสาร ก็ได้ถือ ปฏิบัติ อยู่แล้ว
ตลอดมา

ฉะนั้น เนื่องในวาระที่ หนังสือรัฐสภาสารได้ ดำเนินกิจการ มาครบรอบปี
ข้าพเจ้าจึงขอตั้งจิต อธิษฐาน อาราธนา คุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่ง ศักดิ์สิทธิ์ ทั้งหล
สากลโลก จงดลบันดาลให้ หนังสือรัฐสภาสารดำเนินกิจการ ก้าวหน้าออกไป
กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อเป็นกำลังอำนวยวิทยาการอันเป็นประโยชน์แก่ประชาชนชาว
ตลอดไปชั่วกาลนาน.

พลเรือเอก ป. บุทธศาสตร์โกศล

(หลวงยุทธศาสตร์โกศล)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสหกรณ์

ภาษิต

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

Vix ulla lex fieri potest quæ omnibus commoda
si majori parti prospiciat utilis est (Plow. 369).

Scarcely any law can be made which is appli-
to all things; but it is useful if it regard the
at part.

พระยาธิบดีพลธรรมประคัลภ์

△

เกือบจะไม่มีกฎหมายใดที่ตราขึ้นสามารถปรับแก้ทุกกรณีได้ แต่ถ้า
หากกฎหมายนั้นได้เฟื่องบังคับถึงส่วนใหญ่แล้ว ก็เป็นประโยชน์อยู่.

ลิตพลธรรมประคัลภ์

(พระยาธิบดีพลธรรมประคัลภ์)

กระทรวงยุติธรรม

พฤศจิกายน ๒๔๕๗

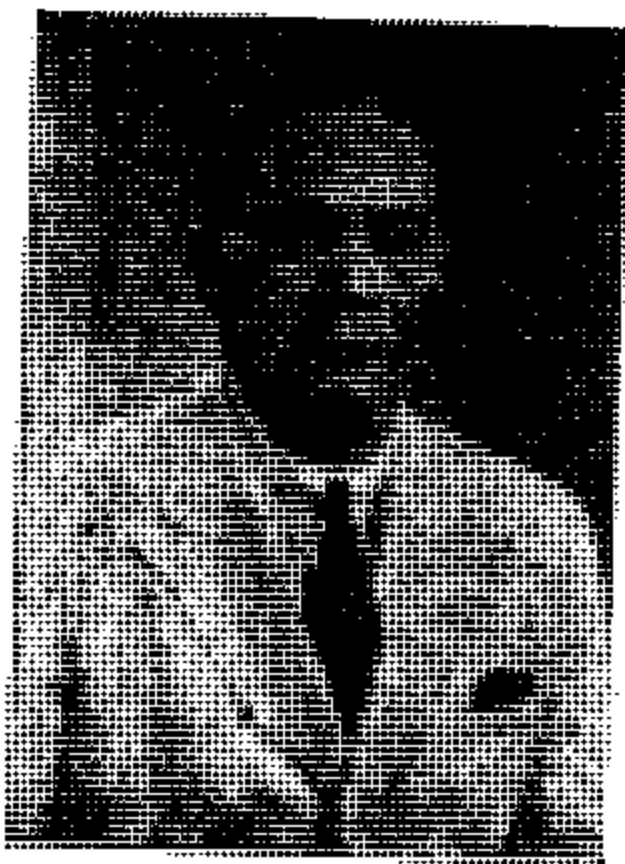
๕๓

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

คำขวัญ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

พล.อ. มังกร พรหมโฮรี

ตามที่ผู้บัญชาการหนังสือรัฐสภาสารดำรง
หนังสือเป็นฉบับพิเศษ ในวาระที่ได้ดำเนินการมา
รอบ ๒ ปี ในวันที่ ๑๐ ธันวาคม และขอให้ข้าพเจ้า
ขอคิดเห็นสำหรับลงพิมพ์ในหนังสือฉบับนี้ด้วย ข้าพ
ขอสนองความปรารถนานั้นด้วยความยินดี

ในการปกครองระบอบเสรีประชาธิปไตย หนังสือพิมพ์ย่อมเป็นสถาบันอันมีคว
สำคัญยิ่งนับว่าเป็นฐานันดรที่ ๔ ของประเทศชาติ ด้วยมีอิทธิพลในทางเสนอความคิด
และให้ข่าวคราวอันเป็นประโยชน์แก่สังคม ทั้งมีบทบาทอันสำคัญยิ่งในการดำเนินนโยบายของ
ที่หนังสือพิมพ์รัฐสภาดำรงนี้ เป็นองค์การส่วนหนึ่งของสภาผู้แทนราษฎร ข่าวคราวที่แถลงออก
โดยทางหนังสือนี้ จึงย่อมเป็นคุณประโยชน์แก่ผู้อ่านที่จะได้รับรู้ความเคลื่อนไหวอันถูกต้อง
จริงของศูนย์กลางแห่งการดำเนินงานของรัฐ

อันว่าการปฏิบัติงานของสภาผู้แทนราษฎร เช่นการตราพระราชบัญญัติก็ดี การ
ในสภาก็ดี ย่อมเผยแพร่ทางหนังสือพิมพ์อื่น ๆ ด้วย แต่การเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์
ย่อมเป็นไปตามนโยบายของหนังสือพิมพ์นั้น ๆ ผู้อ่านจึงย่อมได้ข่าวอันประสมด้วยความคิด
ของย่อมจะแตกต่างกันไป แล้วแต่หนังสือพิมพ์ใดจะมั่นนโยบายอย่างไร ความจริงการคิด
ย่อมเป็นอิทธิพลที่หนังสือพิมพ์ในการปกครองระบอบเสรีประชาธิปไตยจะแสดงได้ ไม่มีข้อกัง
กั การที่สภาผู้แทนราษฎรได้มีหนังสือเป็นของสภาโดยตรงนั้น ย่อมจะเป็นหลักให้
ได้เปรียบเทียบข้อเท็จจริงแห่งข่าวและความคิดเห็นได้ถูกต้อง และมีเหตุผลด้วย

ข้าพเจ้าขออวยพรให้รัฐสภาสารมีความเจริญมั่นคงเป็นสถาบัน อันจะเสนอ
ของรัฐ เพื่อความเข้าใจอันดีและถูกต้องแก่ประชาชน ตลอดไปเทอญ.

ม. พรหมโยธี

(พลเอก มังกร พรหมโยธี)

คำขวัญ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม

ในวาระดิถีอันเป็นศุภมงคลซึ่งหนังสือรัฐสภาสารจ
เวียนมาบรรจบครบรอบปีที่ ๒ ในวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๔๕๗
ข้าพเจ้าได้รับทราบจากคุณเจริญ บัณฑิตโร ผู้อำนวยการหนังสือ
รัฐสภาสารว่า จะได้จัดทำหนังสือรัฐสภาสารฉบับพิเศษขึ้น
ใคร่จะได้คำขวัญหรือบทความจากข้าพเจ้า เพื่อลงตีพิมพ์
หนังสือรัฐสภาสารฉบับพิเศษเล่มนี้ ข้าพเจ้ารู้สึกเป็นเกียรติ
และมีความยินดีที่จะรับสนองตามคำขอด้วยความเต็มใจอย่าง

พล.ท. บุญญิต เทพหัสดิน ณ อยุธยา

แม้รัฐสภาสารจะเพิ่งได้มีกำเนิดมาเพียง ๒ ปี ก็ตาม แต่ข้าพเจ้าก็กล้าได้

“รัฐสภาสาร” ได้อยู่ในความนิยมอย่างกว้างขวาง ไม่เฉพาะแต่ในวงการเมือง หรือเฉพาะ
สมาชิกรัฐสภาเท่านั้น บรรดาข้าราชการ นักศึกษา และประชาชน ที่ได้มีโอกาสได้พลิกหนังสือ
รัฐสภาสารอ่านเป็นครั้งแรก จะรู้สึกเกิดความนิยมทันทีว่า รัฐสภาสารเป็นหนังสือที่ให้คว
แก่ผู้ที่สนใจในกิจการต่าง ๆ ของรัฐบาล ที่จะปกครองบ้านเมืองในระบบประชาธิปไตย
รัฐสภาสารได้เป็นสื่อให้ความรู้ถึงกิจการต่าง ๆ ของสภาผู้แทนราษฎร แถลงผลงานที่ได้กระ
มาในรอบปี เช่น การตราพระราชบัญญัติที่สำคัญ ๆ การยกเลิกอภิปราชบัญญัติและกร
ต่าง ๆ เป็นการเผยแพร่การปกครองในระบบประชาธิปไตย นอกจากนี้ รัฐสภาสารยัง
ประมวลข่าวสารวิชาการ ในงานรัฐสภาและอื่น ๆ ทั้งภายในและนอกประเทศ นับว่าเป็นก
ให้ความสว่างแก่ผู้รักใฝ่เพื่อ แสวงหาความรู้ ให้ ได้ทราบใน เหตุการณ์ปกครองบ้านเมือง อยู่
ข้าพเจ้ามีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่หนังสือรัฐสภาสารฉบับพิเศษนี้ ได้มุ่งเสริมเพื่อ บริการ ให้ เป็นก
แพร่หลายกว้างขวางไปจนถึงประชาชนทั่วไปอีกด้วย

ฉะนั้น ในโอกาสที่หนังสือรัฐสภาสารได้เวียนมาบรรจบครบรอบปีที่ ๒ นี้ ข้าพเจ้า
ในฐานะคนพระรัตนตรัย ได้โปรดอำนวยการให้หนังสือรัฐสภาสารจงเจริญวัฒนาการ
ต่อไป และอยู่ในความนิยมของชาวไทยตลอดไป.

พลโท บ. เทพหัสดิน
(บัญญัติ เทพหัสดิน ณ อยุธยา)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม

พ.อ. อุตสาหกรรม

รัฐสภาในระบอบเสรีประชาธิปไตย

พลเรือโท หลวงสุนาวินวิวัฒน์

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

พล.ร.ท. หลวงสุนาวินวิวัฒน์ ร.น.

ระบอบเสรีประชาธิปไตยย่อมมีรัฐสภาเป็น
การสำคัญอย่างหนึ่งในอำนาจ ๓ อย่าง คือ อำนาจอธิปัต
ตุลาการ และบริหาร รัฐสภาเป็นสถาบันแห่งอำนาจ
บัญญัติ มีหน้าที่ควบคุมการดำเนินงานของฝ่ายบริหาร
คณะรัฐบาลให้ เป็นไปตามความประสงค์ หรือนโยบาย
แถลงขอรับความไว้วางใจในรัฐสภา รัฐสภาย่อมประ
ด้วยผู้แทนของปวงชนทั้งชาติ จึงได้รับการเลือกตั้ง
จากท้องที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ การปฏิบัติของสมาชิกในรัฐสภาจึงเป็นเสมือนหนึ่งความ
เห็นร่วมกันของประชาชนทั้งชาติ มติใดที่สภาได้แสดงออกย่อมเป็นการผูกพันประ
ชาตินั้นโดยไม่เลือกหน้า รัฐสภาจึงมีความหมายสูงสุดในฐานะที่เป็นสถาบันที่แสดง
ซึ่งอธิปไตยแห่งปวงชน

การปฏิบัติกรณียกิจต่าง ๆ ในรัฐสภาของประเทศทั้งหลายในโลกนี้ ย่อมมีก
คล้ายคลึงกัน และทุกประเทศพยายามเปิดเผยกิจการที่ได้กระทำในรัฐสภา อาทิเช่น
ประชุมสภาผู้แทนราษฎร มติ และร่างบทกฎหมายที่เสนอในรัฐสภา ฯลฯ ออกเผยแพร่
ประชาชนได้ทราบทุกกระยะ เพราะถือว่า รัฐสภาเป็นที่ประชุมแห่งความคิดเห็นของประชาชน

แทนของตนแต่ละคนมาเสนอเพื่อเป็นทางปฏิบัติจัดทำ ฉะนั้น รัฐสภาได้กระทำดังใด
เพียงไร จึงยอมเป็นการรอบที่จะแสดงให้ประชาชนซึ่งเป็นตัวการของผู้แทนเหล่านั้น
ถึงการกระทำที่ผู้แทนของเขาได้ปฏิบัติจัดทำไป ในการที่ดำเนินงานเดชาธิการสภาผู้แทน
จัดทำหนังสือรัฐสภาสารขึ้น เพื่อประมวลกิจการของสภาผู้แทนราษฎรและผลงานที่
มาในรอบปี ตลอดจนสารคดีที่เกี่ยวกับระบอบเสรีประชาธิปไตยที่ประชาชนทั่วไปควร
รู้ และควรได้ทราบนั้น จึงเป็นการกระทำที่เหมาะสมอย่างยิ่ง ข้าพเจ้าจึงมี
ความยินดีและความนับถือนับในรัฐสภาสารฉบับพิเศษ วันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๑๗ นี้
รับรองของเดชาธิการสภาผู้แทนราษฎร ผู้อำนวยการหนังสือรัฐสภาสาร และขอให้
ลงนามและนำเสนอนี้ให้ท่านอื่นคำนึง เพื่อความเจริญรุ่งเรืองของระบอบเสรีประชาธิปไตย
ไปรอดถาวร.

△

สถาบันสำคัญในระบบเสรีประชาธิปไตย

พลเอก เดช เดชประดิษฐ

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย

พล อ. เดช เดชประดิษฐ

ในระบบเสรีประชาธิปไตยย่อมมีสถาบันสำคัญ ๓ ประการ ซึ่งเกื้อหนุนและยึดเหนี่ยวอำนาจกันและกันและกันดำรงไว้ซึ่งความเที่ยงธรรม แห่งดุลยภาพใน อิสระเสรีภาพของชน สถาบันทั้ง ๓ นี้ คือ ที่ตั้งแห่งอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหารและอำนาจตุลาการ ซึ่งมีคณะปฏิบัติการในสมาชิกรัฐสภาผู้แทนราษฎรในรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล ตามลำดับ

กล่าวโดยเฉพาะแล้ว รัฐสภาดำรงเป็นสถาบันอันสำคัญยิ่งอย่างหนึ่งในระบบประชาธิปไตย เพราะเป็นสถานที่ซึ่งผู้แทนราษฎรจะได้แสดงความคิดเห็นและทัศนะของแต่ละคน เพื่อผลที่จะก่อวิวัฒนาการให้เกิดแก่ประเทศชาติ ความเห็นและทัศนะเหล่านี้ หลักการถือกันว่าเป็นความปรารถนาของประชาชน บรรดาผู้แทนราษฎรในรัฐสภา (ฝ่าย) เดียงข้างมากย่อมได้โอกาสตั้งรัฐบาลเข้าบริหารราชการ (ฝ่าย) เดียงข้างน้อยก็ย่อมมีโอกาสทำนองเดียวกัน ในอันที่จะวิพากษ์วิจารณ์การกระทำของรัฐบาลซึ่งมีเดียงข้างมากสนับสนุนได้โดยสุจริตใจและเสรี เพื่อผลแห่งการที่จะได้งานอันดีด้วยสาธารณมติ ฉะนั้น ระบบ

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

การระดมเงินข้างฝ่ายน้อย ซึ่งถือว่าผลประโยชน์อยู่ในอันที่จะเป็นกำลังเห็นควรให้
ยกเลิกการทำงาน โดยรอบคอบและมีเหตุผล

รัฐสภาจึงเป็นสถาบันที่รวมความคิดเห็นของประชาชนทั้งชาติ เพราะประชาชนผู้มี
เสียงเลือกตั้งทุกคน ไม่ว่าจะใช้สิทธิหรือทักท้วงตนเองก็ดี ย่อมมีผู้แทนของตนปฏิบัติ
ในรัฐสภา รัฐสภาจึงเสมือนที่คงแห่งตัวแทนของราษฎรทั้งประเทศ เป็นสถาบันที่จัดตั้ง
โดยจากปวงชน ภารกิจต่างๆ ที่กระทำในรัฐสภา มีผลผูกพันและกระทบกระเทือน
ถึงทุกคน ฉะนั้น การกระทำใดๆ ในรัฐสภาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้
แก่เจ้าของอำนาจ ซึ่งเป็นตัวการของผู้แทนนั้นๆ ได้ดวงรู้ถึงการ กระทำที่ผู้แทน ของเขาได้
กล่าวไป การที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้จัดทำหนังสือรัฐสภาสาร ประมวล
ของสภาผู้แทนราษฎรและผลงานที่ได้กระทำไว้ พิมพ์เผยแพร่ให้ประชาชนทั่วไปได้ทราบ
เป็นวิธีการที่สนับสนุนระบอบเสรีประชาธิปไตยอย่างหนึ่งที่ประเทศประชาธิปไตยทั่วโลก
ข้าพเจ้ามีความยินดีเมื่อได้รับคำขอจากท่านเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรผู้อำนวยความสะดวก
รัฐสภาให้เขียนบทความเพื่อลงพิมพ์ในรัฐสภาสารฉบับพิเศษ เนื่องในโอกาสวัน
รัฐธรรมนูญ และด้วยเหตุผลดังได้กล่าวมา ข้าพเจ้าจึงขอสนับสนุนกิจการนี้และขอด้วยพร
อันยืนยงอยู่อย่างมั่นคง เพื่อบำเพ็ญภารกิจอันตั้งงาม [ข้าพเจ้ามีความรุ่งเรืองจำเริญ
จากฐาน อันถาวรอย่างหนึ่งแก่ ระบอบเสรีประชาธิปไตยของชาติไทยเราตลอดไป ชั่วกาล

Δ

๒๑

Legislative Institutional Repository of Thailand

คำขวัญ

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

พล อ.อ. หลวงเจ็ควมาภาส

ผู้อำนวยการ หนังสือ รัฐสภาสารได้มี หนังสือมา
ข้าพเจ้าเขียนข้อคิดเห็น เพื่อลงพิมพ์ในหนังสือฉบับครบรอบ
ซึ่งทางกองอำนวยการหนังสือนี้ จะได้จัดทำเป็น ฉบับ พิ
ข้าพเจ้ามีความเต็มใจที่จะสนองเจตนาอันดีนั้น

ก่อนอื่นข้าพเจ้าขอแสดงความยินดี ที่หนังสือรัฐสภาสารได้ดำเนินการดูล่วงมา
ความเรียบร้อยอีกปีหนึ่ง และขออวยพรให้หนังสือนี้ได้ลงพิมพ์ครบถ้วนต่าง ๆ อำนวยการ
ความหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ให้แก่งานรักและผู้อ่านด้วยมีประสิทธิภาพต่อไป

อันหนังสือพิมพ์นั้น นอกจากจะมีหน้าที่เสนอข่าวและหน้าที่ทางประชาสัมพันธ์
องค์การใดองค์การหนึ่งแล้ว ยังเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาของประชาชนอีกด้วย หนังสือพิมพ์
ย่อมเป็นทางแสดงออกแห่งความคิดเห็นและกิจกรรมของสังคม ฉะนั้น การพิจารณาความเจริญ
และความก้าวหน้าของประเทศชาติ ทั้งในลัทธิวัฒนธรรมและการศึกษา ย่อมจะอนุมานได้โดย
ทางข่าวสารและเรื่องราวต่าง ๆ อันปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์ ตลอดจนจำนวนหนังสือพิมพ์
ออกเผยแพร่อีกด้วย

ในส่วนหนังสือรัฐสภาสารนี้ ย่อมเป็นที่ทราบกันอยู่ว่ามีจุดมุ่งหมายที่จะเสนอข่าวของ
และกิจการความเคลื่อนไหวของรัฐเป็นส่วนสำคัญ จึงนับว่าเป็นหนังสือที่มีคุณค่าและ
สำคัญต่อประชาชนอยู่เป็นอันมาก เพราะข่าวต่าง ๆ ที่เสนอในหนังสือนี้ย่อมเป็นที่รับรอง
เชื่อถือได้ว่าเป็นข่าวที่ถูกต้องทั้งเรื่องถือได้

ข้าพเจ้ามั่นใจว่ากองอำนวยการของหนังสือรัฐสภาสาร จะได้จัดหนังสือนี้ให้
การอันมีคุณประโยชน์แก่ประชาชน ทั้งในทางข่าวสาร ข้อคิดเห็นและวิทยาการ
อันลบล้างประเทศชาติเป็นแน่แท้

Δ

แก้สภานันอันสูงสุคแห่งประเทศชาติ

ความเจริญก้าวหน้าของโลกที่เรียกว่าวัฒนธรรม เป็นปัจจัยกระทำให้งดงาม
ทั้งในทางวัตถุและสังคม เปลี่ยนแปลงไปรวดเร็วยิ่งกว่าสัญชาตญาณที่มีประจำอยู่ในคน เ
นนั้นกรรมคือการกระทำของคน ซึ่งเป็นไปตามสัญชาตญาณ และการกระทำซึ่งเป็นไป
วัฒนธรรม จึงเหลื่อมล้ำตามกันไม่ใคร่ทัน อะไรที่เป็นการกระทำตามวัฒนธรรมจะบอกไ
กล่าวแต่ว่าการกระทำใด ๆ อันเป็นไปเพื่อให้ผลดีผลเป็นความดีและเป็นความดีแก่หมู่
กระทำนั้น ๆ ก็เป็นวัฒนธรรมซึ่งอยู่ในระดับสูง ดังคนใดจะมีความเจริญก้าวหน้ามีอน
แจ่มใส ก็อยู่ที่สังคมนั้นระเบียบแบบแผน ในอันที่จะเป็นเครื่องมือสำหรับจรรโลงและร
สังคม ให้เกิดเป็นผลแห่งการกระทำตามวัฒนธรรม ทนเทียมกับการกระทำตามสัญชาต
ซึ่งมีโดยธรรมชาติของสัตว์โลก

ด้วยบุคคลแห่งการกระทำตามวัฒนธรรม จึงเป็นปัจจัยขอให้อำนาจแห่ง
พระศรีรัตนตรัย อำนาจวิบากผลเป็นความเจริญสุขสวัสดิ์แด่ท่านที่มีหน้าที่รับใช้ประช
เพื่อเป็นศรีแก่สภานันอันสูงสุคแห่งประเทศชาติ ในวันอันเป็นอภิสิทธิ์กาลวรา
ซึ่งเวียนมาบรรจบครบอีกปีหนึ่ง ด้วยเทอญ.

เจริญ กอสน

๑๕ ต.ค. ๒๕๓

๒๔

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

ข้อเตือนใจ

Δ

ความประพฤติที่ดี การปฏิบัติที่ดี ในแนวทางของการดำรงชีวิตนั้น ไม่ว่าในทางส่วนตัว หรือเกี่ยวข้องกับสังคมทั่วไป ถ้าจะให้ได้ผลดีโดยราบรื่นอันเป็นยอดปรารถนาของคนเราแล้ว อย่างน้อยก็ควรยึดหลักดังต่อไปนี้ คือ

๑. มีความเพียร ความอดุสาหะ ความอดทน และความสงบเสงี่ยม
๒. ใช้วิจารณญาณหาเหตุผล
๓. รู้จักเสียสละเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม
๔. มีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่

ทั้งนี้ จะต้องดำเนินไปอย่างที่เราเรียกว่า “มัชฌิมาปฏิปทา” คือ การปฏิบัติ เพราะว่าการทำอะไรมัน “ขาดก็ไม่ดี เกินก็ไม่ดี แต่พอดีนั้นแหละ ดี.”

ขุนคลังฤทธิศึกษากร

(ขุนคลังฤทธิศึกษากร)

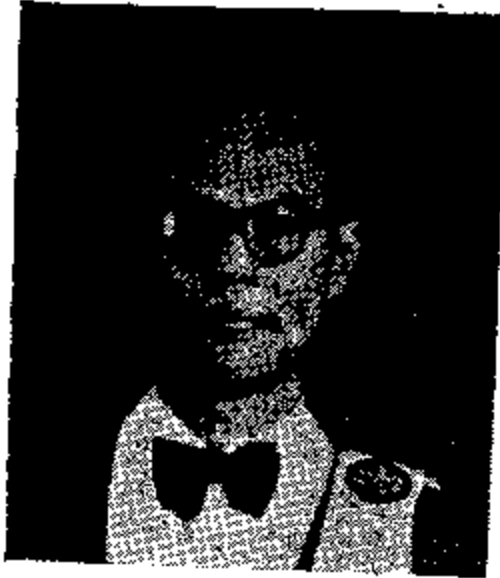
รองประธานสภาผู้แทนราษฎร

๑๐ พ.ย. ๕๗

คำขวัญ

Δ

ชุนวิวัฒนสุขวิทยา

“ประเทศชาติใด จะเจริญก้าวหน้ารุ่งเรืองได้
ประกอบไปด้วย ผู้ปกครองประเทศ เป็นบุคคลที่ซื่อ
ไม่เห็นแก่แต่ประโยชน์ส่วนตัว และดำเนินการปก
เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมเป็นมูลฐาน ทั้งประ
พตเมือง จะต้อง ขยัน ขันแข็งใน การ ประกอบสัมมา
ละเว้นความชั่วทั้งปวง”

ชุนวิวัฒนสุขวิทยา

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนครสวรรค์

Δ

คำขวัญ

“การศึกษา, การศาสนา, การเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้ง
สุขภาพในส่วนตัวบุคคล คือหลักการครองชีพของผู้ครองเรือน
แต่ละครอบครัว หรือแม้แต่ละประเทศชาติ”

ชุนทรงวรวิทย์

๒๖

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

อย่าสร้างความคิด

พ.ต.อ. พัฒน์ นิลวัฒนานนท์

เรามักจะชอบพูดกันว่า “ต้องสร้างความคิด” แต่ข้อเรื่องข้างบนนี้กลับไปห้าม “อย่าสร้างความคิด” คุณอาจจะไม่เข้าใจ และถ้ามีใครคิดว่าขึ้นเชือกก็เห็นจะต้องเดินแถว ยืนปากคลองสานหรือเยี่ยมหมอฝน ผู้คิดเช่นนั้นก็นับว่าคิดเข้าที่ แต่จะอย่างไร เมื่อได้เผลอให้ข้อเรื่องไว้ว่า “อย่าสร้างความคิด” เสียแล้ว ถ้าจะไม่ลองขยายความ ไป ก็รู้สึกเสียตาย นิดๆ หน่อยๆ ไร และจะต้องไปเยี่ยมปากคลองสานหรือหมอฝน ไร่หรือไม่นั้น ขอได้โปรดรีรอดูก่อน เมื่ออ่านจบแล้วจึงค่อยตัดสินใจ.

ความจริงไม่อยากจะชวนใครให้ทำในสิ่งที่จะนำความเดือดร้อนมาถ่มถุยเหมือนกัน และ มาแล้วฉันใจว่าไม่เคยชวนใครให้ทำในทางที่ผิด นอกจากตัวเองมีคณานุนไม่ตามมา ได้ว่าเป็นทางผิดเท่านั้น และถ้าเช่นนั้นแม้ฉันบังคับก็สุดวิสัยที่จะทราบได้ว่าเคยชวนใครไป ผิดหรือไม่

พ.ต.อ. พัฒน์ นิลวัฒนานนท์

ด.ต. สุราษฎร์ธานี

ที่ว่า “อย่าสร้างความคิด” นั้น ถ้ายิ่งสร้างมากคน ก็ยิ่งมากแบบ และบางแบบอาจรวมกันไม่ได้ ซึ่งถ้าถึงระดับนั้น ความคิดก็อาจขัดแย้งกันเองหรืออาจกระทบกันจนถึง “ตีแตก” เสียเลยก็ได้ โดยเหตุนี้จึงไม่ควรสร้างความคิดๆ อย่างสร้างความคิด ยุติธรรม แต่ควรช่วยกันรักษาความยุติธรรมไว้ เพราะความคิด เป็นสิ่งที่อยู่แล้ว ถ้าใครขึ้นไปสร้างกันขึ้นใหม่ จะยืนยันได้ หรือไม่ว่าเป็นความคิดตามความเป็นจริง หรือเป็นเพียงความคิด ที่ผู้สร้างคิดนึกเอาเอง เพราะที่แท้จริงย่อมเกิดขึ้นจากวัตถุธาตุ

ความธรรมดาของมัน ถ้าใครไปทำเพชรขึ้นใหม่ได้ยื่นเขาเรียก เพชรชนิดนั้นว่า “เพชรเทียม”
เคยแอบไปอยู่ริม ๆ อด ได้ยื่นพระท่านพูดว่า “องค์พระบรมศาสดาจารย์มาดัมพุทธเจ้าเป็น
เพียงทรงแสงหาธรรม และทรงพระปรีชาสามารถเป็นเลิศคือ จนสามารถได้ธรรม
แต่หาเคยได้ยื่นพระท่านพูดหรือใครพูดว่า “องค์พระบรมศาสดาจารย์มาดัมพุทธเจ้าของเราเป็น
สามารถสร้างธรรม” ไม่ ถ้าจะมีใครดุดแทรกขึ้นระหว่างนี้ว่า “จะพูดเรื่องความดี
ทำไมจึงมาพูดเรื่องธรรมให้ฟังใจเขวกันไปเสีย” ถ้าคำดุดแทรกนั้นมีขึ้นในระหว่างที่
ได้มาฟังอยู่ด้วย ก็คงจะตอบแทนออกไปทันทีเป็นคำตอบว่า “ความดีก็คือส่วนหนึ่งแห่งธรรม
นั่นเอง” ถ้าเป็นดังว่าแล้ว ก็ทำให้สบายใจที่ไม่ต้องเป็นผู้สร้างเอง เพราะถ้าฉัน
เองแล้วก็คงไม่มีใครเชื่อ แต่เมื่อมีผู้มาช่วยรับรองให้ก็อยากจะขอชวนมาบ้างว่า ถึง
ก็พอจริง ๆ อยู่บ้าง ดังนั้นการพูดเรื่อง “อย่าสร้างความคิด” ตามหัวเรื่องข้างบนนี้ อาจไม่
เป็นการชวนให้ใครไปในทางเสื่อม นอกจากคนนั้นจะหลงเดินผิดไปนอกทางโดยไม่รู้จัก
ตัวเอง ซึ่งถ้าเช่นนั้นก็เป็นเรื่องที่ไม่อาจจะช่วยได้

ได้กล่าวแต่ข้างต้นว่า “ความคิดเป็นสิ่งที่มีอยู่แล้ว” ดังนั้นเราจึงไม่อยู่ในฐานะที่
ไม่สามารถที่จะไปสร้าง ความคิดกันอีกได้ เราควรจะเป็นแต่เพียงเป็นผู้คิดค้นหรือศึกษาจากที่
ผู้รู้ ว่า ความดีนั้นคืออะไรหรือได้แก่อะไรเท่านั้น และเมื่อได้ทราบว่าเป็นความดีแล้ว
เราอยากได้ เราก็ปรับปรุงตัวของเราเองให้เข้ากับความคิด หรือพูดอีกนัยหนึ่งก็คือ คอยขัดเก
मतินของจิตใจหรือกระทำตัวของเราให้เข้าระดับของความคิดที่มีเป็นหลักฐานประจำอยู่แล้ว
ถ้าทำได้เช่นนั้นเราก็จะได้ชื่อว่าเป็นผู้กระทำที่ถูกต้อง แต่ถ้าเราไปสร้างความคิดขึ้นใหม่ ความคิด
เราสร้างนั้น ได้กล่าวแล้วว่า ไม่ใช่เป็นความคิดที่แท้จริง อาจเห็นว่ามันดีแต่ในทัศนะของ
แต่ละคนหรือแต่ละหมู่ และอาจเป็นเพียงกาลสมัยเท่านั้น เช่นในคราวใดผู้สร้างเป็นผู้เร
ออำนาจศักดิ์ ผู้ที่มันด้อยชอบการแสวงหาประโยชน์ได้ตัวไม่ว่าในลักษณะใด ๆ ก็อาจแล
พดอยผลมโงะ รับรองถึงผู้เรออำนาจศักดิ์สร้างและถือว่าเป็นความดีนั้นว่า เป็นสิ่งที่

ไม่ควร และถ่วงดุลย์ของสรรพเจริญ ผู้สร้างว่าเป็นผู้วิเศษพิสดารอะไรทำนองนี้ คือ เทศน์
เทศน์วิสัยที่คนมุ่งจะเข้าไปถึงจุดที่ตนต้องการ แต่พอผ่านจุดที่ตนต้องการไปแล้ว ก็อาจ
ไปทำให้อื่นจะกลับมามี พวกนี้ก็นั่นแหละจะเป็นผู้ถ่วงในทางตรงกันข้าม และอาจถูก
ถ่วงด้วยซ้ำไป นี่ก็คือเรื่องของถ่วงสร้างความคิด ทำนองสร้างเพชร ที่เรียกกันว่า
“ถ่วง” ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น

โดยนัยดังกล่าวมานี้ จึงขอสรุปลงย่อ ๆ เพราะเนื่องจากหน้าของ “รัฐสภาสาร”
ประจำวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๔๙๗ ไม่อำนวยให้เขียนอย่างยืดยาว หรือรวมทั้งอาจเขียน
ได้อีกไม่ได้ด้วยตนเอง ว่า ขออย่าสร้างความคิดกันเถย มาช่วยกันสร้างตัวของเราให้
ดีด้วยความคิดซึ่งเป็นหลักกลางสำหรับโลกหรือเป็นสาธารณอยู่ด้วยกันเกิด หมู่คณะ
ถึงจุดใหญ่จะได้มีแต่ความสุขความสงบ โลกทั้งโลกจะได้เป็นที่ร่มเย็นของมนุษย์
โดยทั่วไปดีกว่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้ แต่ถ้าต่างยังมีสร้างความคิดกันเถยเอง และไม่
ปรับปรุงตนหรือขัดเกลาจิตใจให้เข้าสู่ระดับของความคิดที่มีเป็น หลักกลาง และ เป็น
อยู่สบายใจแล้ว ครานี้ก็อย่าหวังเถยว่า ความสุขความสงบอันแท้จริงจักพึงมี แม้
โลกนี้จะไม่แสดงให้ปรากฏ แต่คิดได้นี้ก็จะมีคามวิสัยของมันเป็นเพื่อรอโอกาสกระพือ
ต่อไป.

ขอให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พึงเป็นหลักประทัยใจของปวงชนชาวไทย
มีคัมมอยู่ในความตามคัมมธรรม ภายใต้พระบารมีขององค์สมเด็จพระมหากษัตริย์แห่ง
จักรวงศ์ และมีคำสอนเป็นหลักคัมมครองให้มีศีลคัมมปณญะรัฐขอควรไม่ควร เพื่อจรรโลง
เกศาอินเป็นที่รัก และห่วงแหนยิ่ง ของชาวไทย เราให้เจริญยิ่ง ๆ ขึ้นไปชั่วกัลปาวสาน

△

คุณสมบัติ “นักการเมือง”

เผด็จ จิราภรณ์

เพียงเป็นนักการเมืองเป็นเรื่องง่าย
โดยเลือกตั้ง, แต่งตั้ง อย่างใด ๆ
เป็นนักการเมืองที่ดั้นด้นชียา
ราชกิจพระราชกิจธุระกิจด้านของ

นักการเมืองที่คัมคุณสมบัติ
หนึ่ง, ซื่อสัตย์สุจริต จิตไม่คด
ไม่ฉ้อราษฎร์บังหลวง ห่วงประโยชน์
เป็นกาฝากการเมืองเรื่องยุ่งชิง

สอง, ไม่เป็นผู้ที่อาจซื้อได้
ไม่ขายตัว ขายสิทธิผิดทำนอง
ยึดการเมืองเป็นการค้ำน้ำหนัก
ด้วยนักการเมืองจิตใจไม่ได้ความ

สาม, ต้องมี ประสิทธิภาพ
สามารถแก้ปัญหาได้ทั้งปวง
ไม่ทษฐิ มั่งคั่ง ไม่ลุ่มหลง
เคียวอย่างโน้น เคียวอย่างนี้ไม่จริง

เพราะใคร ๆ ก็พอเป็นเช่นนั้นได้
พอได้เท่าไผ่พันพันดมปอง
ต้องบั่นบากกายใจไผ่ดมของ
ประมาณของปราศทุกขัตุทวี่

ตามหลักจกคักไว้ได้เป็นดี
ค่อหน้าที่ ค่อรัฐ ค่อราษฎรจริง
พาเกิดโทษ ราษฎรไม่ซ้องร้องอ้อยอิ่ง
เล่มีอนบติงเกาะกินเล่อดเคื่อคหม่นหมอง

ยึดไว้คคมคคิไม่เป็นดอง
เป็นทาดของเงินตราพาเล่อมทรา
ที่ลุดชาติจะทำลาย ใครก็หยาม
เป็นแต่่นามนักการเมืองเรื่องหลอกดอง

ซิมทราบรอบรุกรการใหญ่หลวง
ให้ลุดดองประดบผล คนเรื่อพัง
นโยบายเที่ยงตรงไม่กดบหลัง
บ้าน (เมือง) ทั้งหลังเอาทคดองใช้รองค

สู้, น้ำใจนักกีฬา ใจกล้าหาญ
 อดรู้ เหตุผล ปนความดี
 อดทนไม่ทรนุก
 อดความร้ายใจชาธรรม
 คุณสมบัติดีประการค้ำจุนใจ
 อดปฏิบัติกิจอย่างงาม
 อดเรื่องชาติจะปราศทุกข์
 อดเร็ดรุกรูรมเรย

คอผู้การ - เมืองงามตามวิถี
 ไม่กตริฝ่ายตรงข้ามหยามเหยียดหยัน
 พวกรวมบุก ชนเผด คนชนชั้น
 จิตใจมัน เดียดถะ ชนงาม
 นักการเมืองชาติใดไม่เหยียดหยาม
 บังเกิดความเร้นร้อยไม่น้อยเลย
 นักการเมืองไม่เร้นขลุท ราษฎรไม่เฉย
 ชาติตบะ ราษฎรตบะ ใจเร้นเฉย ฯ

- หตุ - ๑. ความซื่อสัตย์สุจริต (Honesty)
 ๒. ไม่เป็นคนที่อาจขอได้ (Incorruptibility)
 ๓. มีประสิทธิภาพดี (Efficiency)
 ๔. มีน้ำใจเป็นนักกีฬา (Sporting Spirit or Sportmanship)

เฒ่า จิราภรณ์
 ต.ต. พิศิตร

จรรยาบรรณคณะวิชาชีพ

Δ

๑. หมั่นประชุมกันเนืองนิจ ฯ
๒. เมื่อประชุมก็พร้อมเพรียงกันประชุม เมื่อเลิกก็พร้อมกันเลิก
พร้อมเพรียงกันทำกิจของที่ประชุม ต่างฟังคำเสนอและคำค้านโดยเหตุผล ฯ
๓. ไม่บัญญัติสิ่งที่วิชาชีพไม่ยอมให้บัญญัติ ไม่เลิกถอนสิ่งที่วิชาชีพได้บัญญัติ
แล้ว สมาทานศึกษาอยู่ในข้อที่วิชาชีพได้บัญญัติไว้แล้ว ฯ
๔. วิชาชีพใดเป็นผู้เด่นเป็นใหญ่เป็นประธานของหมู่ เคารพนับถือ
เชื่อฟังคำแนะนำพร่ำสอนของวิชาชีพนั้นโดยเคารพ ฯ
๕. ปุชนียบุคคล และปุชนียสถาน อันมีอยู่ในแคว้นวิชาชีพทั้งภายในแ
กายนอก ซึ่งชาววิชาชีพเคารพสักการะบูชาทำพิธีกรรมตลอดมา วิชาชีพต้องเคาร
สักการะตลอดไป ฯ
๖. วิชาชีพไม่ละเมิดเสรีภาพในหญิงทุกประเภท ให้เกียรติยศแก่สตรีภ
รักษานบธรรมเนียมประเพณีในหญิงเหล่านั้นทั่วถึงกัน ฯ
๗. วิชาชีพต้องให้ความคุ้มครองโดยธรรมสม่ำเสมอ แก่นักบวชผู้มีความส
บ่าเพ็ญประโยชน์แก่โลก ที่อยู่ในแคว้นของตน และตั้งใจอยู่ว่า นักบวชผู้มีความส
ที่ยังไม่มากก็ขอให้มา ที่มาแล้วก็ขอให้อยู่เป็นสุขเถิด ฯ

เกษม บุญศรี

๓๒

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

ประชาชนเป็นใหญ่

พล.ท.ท. หลวงสัทฤทธิสุขุมวาท

จากหัวเรื่องข้างบนนี้ ดูเหมือนจะตีความหมายได้โดยไม่ยากเท่าใดนักว่าหมายถึง
ปีที่ผ่านมามีระบอบ “ประชาชนเป็นใหญ่” นั้น ถ้าพิจารณากันให้ชัดและ
ถี่ถ้วนแล้ว ย่อมเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่ว ๆ ไปว่า ประเทศชาติเจริญสถาพร
ขึ้นมาภายใต้ระบอบ “ประชาชนเป็นใหญ่” มิใช่น้อย โดยเฉพาะคำว่า “ประชา
ชนเป็นใหญ่” นี้ บางทีอาจมีบางท่านจะตีความรุดหน้าเกินไป จึงขอทำความเข้าใจ

หลวงสัทฤทธิสุขุมวาท

เสียในที่นี้ว่า ข้าพเจ้าหมายถึงระบอบประชาธิปไตยของเรา
อันมีกฎหมายรัฐธรรมนูญเป็นหลัก ซึ่งเป็นเวลาที่ผ่านมาแล้ว
ถึง ๒๒ ปี เวลาอันค่อนข้างยาวนานที่ผ่านมามีเห็นว่าระบอบ
รัฐธรรมนูญของเราได้รับรองสิทธิและเสรีภาพ ของประชาชน
ไว้อย่างเที่ยงธรรม เป็นการต้อนรับและยินยอมให้ประชาชน
ทั้งหลาย ได้มีส่วนร่วมในการปกครองประเทศบ้านเมืองด้วย
ฉะนั้น ระบอบรัฐธรรมนูญ จึงเป็นระบอบปกครองที่มีได้
สอดคล้องสิทธิของประชาชนเสีย ตรงกันข้ามกลับเป็นระบอบ

กต

LIRT

การปกครองที่เชิดชูสิทธิของประชาชนให้สูงเด่นยิ่งขึ้น ดังที่มีบทบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญว่า “อำนาจอธิปไตยย่อมมาจากปวงชนชาวไทย” จึงจะเห็นได้ในทุกวันนี้ว่า วิธีการปกครองประเทศของรัฐบาลเรา ได้อาศัยอำนาจอันมาจากปวงชน ทำให้อำนาจหรืออำนาจส่วนตัวบุคคลใด ๆ ไม่ ซึ่งอำนาจดังกล่าวนี้ ก็คืออำนาจที่ประชาชนทั้งหมดมอบหมายให้ผู้แทนของตนนำไปใช้ในสภาผู้แทนราษฎร อันเป็นสถาบันที่ควบคุมแผ่นดินสูงสุดของลัทธิประชาธิปไตย

ปัจจุบันนี้ประชาชนได้มีสิทธิในการเลือกผู้แทนเข้าไปนั่งในสภาผู้แทนราษฎร ในรัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้ว่า “ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาราษฎร” จะเห็นได้ว่า นับแต่ประเทศเราได้ปกครองโดยระบอบรัฐธรรมนูญ เราก็ได้ใช้สิทธิเช่นนี้มาหลายครั้งแล้ว ซึ่งหลักการปกครองในสมัยปัจจุบัน ผิดจากวิธีการแบบ “สมบูรณาญาสิทธิราชย์” เป็นคนละรูป เพราะในการปกครองที่ใช้รัฐธรรมนูญเป็นหลักนั้น ได้แบ่งส่วนความรับผิดชอบให้แก่ประชาชนพลเมืองทุกคน ความและความดีของชาติบ้านเมือง ย่อมอยู่ในความเห็นและความรับผิดชอบร่วมกัน ความในกิจการบ้านเมือง จึงมีความจำเป็นอันจำต้องเผยแพร่ให้ประชาชนพลเมืองได้ศึกษากันจากัดชั้นและวรรณะ เพราะเป็นที่หวังกันอยู่ว่า วันหนึ่งในอนาคต คนเองหรือผู้สืบสายของคน อาจได้รับความไว้วางใจจากประชาชนให้เข้าทำหน้าที่ในสภาผู้แทนราษฎร จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดนั้นเอง จะถูกคัดเลือกทำหน้าที่เป็นรัฐบาล อันเป็นข้อให้เห็นความเสมอภาคได้อย่างชัดเจน ในการที่ได้รับมอบหมายให้บริหารประเทศประโยชน์ให้แก่ชาติบ้านเมือง

เป็นที่ยอมรับกันอีกประการหนึ่งว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยนี้ เป็นประกันความปลอดภัยของประเทศและของประชาชนอย่างแน่นนอน เป็นเครื่องให้ความอุ่นปวงชนชาวไทยด้วยกัน เมื่อพูดถึงหลักใหญ่แล้ว ก็รวมความได้ว่า เราได้สร้างไว้แน่นอน

ความ พุทธถึงคุณประโยชน์ก็คือเป็นช่องทางให้คนทุกคนของชาติได้สอนคุณชาติอย่าง
ความารถอันตนจะพึงมี ไม่ปฏิเสธเลยซึ่งความสำคัญในการที่คนเกิดมาเป็นพลเมืองของ
จะใช้ความสามารถในทุกทางจรรโลงประเทศชาติให้ก้าวหน้าไป ถึงดั่งามทั้งหลายอัน
ประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติ ถึงดั่งามอันนั้นเป็นภาระที่ประชาชนมีส่วนร่วมก่อให้เกิด
ความซึ้งคือ ผลแห่งการรับรู้สิทธิของประชาชนว่าเป็นหน่วยหนึ่ง และเป็นหน่วยสำคัญ
ปกครอง รัฐบาลไม่อาจดำเนินนโยบายการบริหารประเทศไปโดยผิดความต้องการของ
รัฐบาลจะต้องมีการปกครองเพื่อความก้าวหน้า และเพื่อสวัสดิภาพของ
ทางชีวิตและทรัพย์สินมัตติ ให้ความเป็นสุขอย่างเด่นชัดเด่นชัดปดาย วิธีการ
รัฐธรรมนูญเป็นแม่บทมีอยู่เช่นนี้ หากเราจะกล่าว "การปกครองโดยระบอบ
นั้น คือการปกครองซึ่งเคารพต่อความเป็นมนุษย์" จึงเห็นว่าเป็นการผิด

ถึงที่เราจะถ่มถ่มถ่มได้ข้อประการหนึ่งคือ รัฐธรรมนูญเป็นผู้ปลูกให้เรารู้หน้าที่
ต้องประพฤติดีบ้านเมือง เพราะเหตุใดข้าพเจ้าจึงกล่าวเช่นนี้ ถ้าเราทั้งหลายจะนึก
ถึงอดีต จะเห็นว่าข้าพเจ้ากล่าวไม่ผิด เพราะสมัยก่อนระบอบรัฐธรรมนูญนั้น เรา
ได้ไปในเรื่องการบริหารบ้านเมืองกันเหมือนเวลานี้ ทั้งนี้เพราะเราไม่สามารถที่จะแสดง
ความเห็นได้ เราไม่มีสิทธิที่จะควบคุมวิธีการบริหารของรัฐบาล และไม่มีสิทธิออกกฎ
บังคับเราเองตามความเป็นอยู่อันแท้จริงโดยทั่วไปในฐานะแห่งความเป็นพลเมืองของเรา
อันที่รับรู้ในการปกครองบ้านเมืองเลย นอกจากจะเป็นแต่เพียงผู้ดำเนินการตามฝ่าย
รัฐธรรมนูญได้ข้อนี้ เราจึงเป็นเสมือนหนึ่งผู้ตกแล้ว รัฐธรรมนูญให้อำนาจการ
ประเทศแก่พลเมือง พวกเราจึงต่างก็ชวนชวนให้ความคิดความเห็นตามความสามารถ
ยตินตลอดจนออกกำลังกายเข้าช่วยบำรุงประเทศชาติ ซึ่งเราทุกคนต่างเป็นเจ้าของ พ
วาทกรรมการศึกษาได้ช่วยแนะนำถึงตอนพี่น้องที่ยังไม่รู้ยังไม่เข้าใจ ให้รู้ให้เข้าใจจน

คือให้รู้ว่าเดี๋ยวเราแต่ละคนมีอำนาจที่จะควบคุมงานของคนทั้งประเทศได้ โดยวิธีเลือก
เขาไปดูแลควบคุมมีกำหนดเท่านั้นปี เท่านั้น แต่เขาก็เปลี่ยนตัวแทนกันใหม่ ผลักกันเข้า
ความสามารภ และความไว้วางใจเป็นกันไป ไม่ใช่เลือกเอาตามการตั้งชื่อด้วย มี
สุด การบริหารงานของประเทศก็เช่นเดียวกัน และยังมีเวลาถูกให้ออกเสียด้วยในเมื่อบริ
ไม่ก็ ไม่สมประสงค์ของราษฎร

เมื่อเช่นนี้จึงจะเห็นได้ว่า กฎหมายรัฐธรรมนูญเพียงฉบับเดียว ได้เป็น
ให้คนไทยทั้งประเทศมีชีวิตใหม่ในการปกครอง ในการศึกษา ในการเศรษฐกิจ และ
ป้องกันราชอาณาจักร กฎหมายฉบับนี้จึงเป็นกฎหมายที่สำคัญที่สุดของบ้านเมือง
กฎหมายที่นำกฎหมายฉบับอื่นให้เจริญรอยตาม และเป็นบรรทัดฐานการวางหน้าที่
ไม่ให้ยิ่งหย่อน หรือก้าวก่ายกันได้ ฉะนั้น เราจึงควรทวงแทนประคับประคองรัฐ
ไว้ประหนึ่งชีวิตของเรา ถ้ารัฐธรรมนูญของเรามีอันเป็นไปแล้ว ชาวไทยและประเท
จะเปลี่ยนไปอีกอย่างหนึ่ง ปกติของคนไทยเรารักความสงบ นั้นเนื่องด้วยพุทธ
ซึ่งเป็นศาสนาที่เสมอภาค สอนให้มีเมตตา กรุณาต่อกัน ไม่ให้เบียดเบียนซึ่งกัน
จิตใจของชาวไทยเราเช่นนี้ จึงเป็นการเหมาะสมอย่างยิ่งแก่การดำเนินงานปกครอง
ไปในทางประชาธิปไตย ประชาธิปไตยอย่างเดียวยังจะทำให้เราเห็นอกเห็นใจกัน
บาดหมางกัน ช่วยกันทำมาหากิน ช่วยกันหล่อหล่อประเทศไทยที่บรรพบุรุษของเราได้
ตั้งมั่นมาแล้วหลายพันปี นั้น ให้ยืนยงอยู่เป็นสมบัติของผู้สืบเลือดเนื้อเชื้อไขของ
ภายภาคหน้า และตลอดกาล.

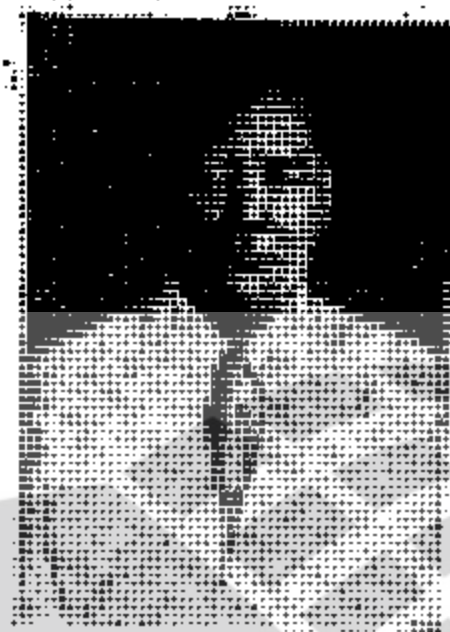
“คำของอิสรภาพ”

ขุนวิจิตรคำ

วันหนึ่ง ขณะที่คุยกันอยู่ระหว่างญาติและมิตรสนิท ข้าพเจ้าเอ่ยขึ้นว่า พวกเรา
คนดีมักที่อยู่กันอย่างมีความสุข สมัยนี้ คนที่กดขี่ตัวออกมาเต็มปากว่ามีความสุข
หายากสักหน่อย ญาติผู้หนึ่งจึงถามว่า ข้าพเจ้ารู้สึกมีความสุขได้อย่างไร ในเมื่อ
โลกทุกวันนี้มีแต่ความขมขื่น ดับสน ด้วยความหวาดภัยคอมมิวนิสต์, ด้วยปัญหา
เผด็จการและแบ่งแยกดินแดนทั้งในเกาหลี และอินโดจีน, ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำทั่วไป การค้า
โลก, ปัญหาการครองชีพที่ไม่เท่าเทียมกัน และปัญหาอื่น ๆ อีกร้อยแปด ดับสนแล้ว
ก็เกิดความสุขเป็นโลกทั้งนั้น.

ก่อนจะตอบคำถามนี้ ข้าพเจ้าบอกเขาว่า ที่คร่ำครวญ
ความน่าเบื่อต่าง ๆ ก็เพราะเราส่วนมากมองข้ามสิ่งหนึ่งไป
ซึ่งหมายถึงสภาพของโลก ใครจะมองข้ามไปได้ ในเมื่อ
เรามองทั้งจากวิทยุและหนังสือพิมพ์ ได้พบได้เห็นแต่ข้อคร่ำครวญ
ของมิได้ ทั้งทั้งโลกกำลังถูกคุกคาม ทุก ๆ คนต้องพรบใจ
ภัยสงคราม บางแห่งก็ต้องเผชิญกับภัยทางเศรษฐกิจ และภัย
รวมชาติ และกล่าวถึงจำนวนของพลโลกต้องสูญเสียอิสรภาพไป

ขุนวิจิตรคำ

ข้าพเจ้าเชื่อว่า ไม่มีบุคคลใดที่จะไม่ได้รับผลเนื่องมาจากความยุ่งยากต่าง ๆ
มานั้น พวกเราซึ่งนับว่าโชคดีที่ได้มาอยู่ในประเทศไทย ก็ยังต้องพลอยกระทบกระเทือน
อย่างเช่นการตั้งกำลังทหารไปช่วยรบในเกาหลี เป็นต้น.

อย่างไรก็ตาม หากเรื่องราวถูกต้องตามมาถึงตัวเราเข้า ปฏิบัติการที่จะเกิดขึ้น
ไปได้สองทาง — หนึ่งนั้น ตั้งนักถอดเขาเช็ดน้ำตา กับหน้ารับกรรมไปอย่างหมดอาลัยตาย
หรืออีกทางหนึ่ง ก็คือต้องพร้อมใจกันต่อสู้จนสุดกำลัง ข้าพเจ้าเองนั้น ขอเลือกเอา
หลัง แม้จะต้องเสียชีวิตไป ก็ยังดีกว่าซึ่งกระต่ายอยู่ไปอย่างตกนรกทั้งเป็น ต้องถูกกดขี่
และต้องรับความทรมานต่าง ๆ นานา

ตอมนักคิดว่า ถ้าข้าพเจ้าอยู่ในรัสเซีย ก็คงไม่สามารถต่อสู้ได้นานเท่าใดนัก
ท้ายก็ไม่ต้องสงสัยอะไรว่า ต้องตกเป็นเชลยอยู่ในที่บังคับอย่างสิ้นหวัง และคิดว่า ข้าพเจ้า
ความเป็นอยู่ในค่ายคุมขังใด ๆ หรือแม้แต่เพียงสภาพที่ต้องหมดอิสรภาพไปไม่ได้แน่ ๆ
เป็นเพียงเหตุผลส่วนหนึ่ง ที่ข้าพเจ้าคิดว่า เราทุกคนควรจะสนใจกับ “อิสรภาพ” ให้
ผู้ครองรัฐทุกคนทุกเหล่า ยอมแสวงหาอำนาจไว้ในความควบคุม ยิ่งท่านเหล่านั้นกุมอ
ไว้ได้มากเพียงไร อิสรภาพของประชาชนก็ยิ่งหดหายไปทุกที อิสรภาพจึงเป็นสิ่งที่ประ
ที่ไม่ปรากฏ “ใครมาเป็นเจ้าเข้าครอง” จะต้องต่อสู้ให้ได้มา และรักษาไว้เท่าด้วย
ของคนที่เคย โดยทั่ว ๆ ไป รู้ดีว่าพวกเราไม่ใคร่เข้าใจความหมายของคำว่า “อิสร
กอย่างแจ่มแจ้งนัก ถ้าสำหรับบางคนด้วยแล้ว คงรู้เพียงแต่ว่าเป็นคำไพเราะคำหนึ่ง ดัง
กล่าวกันในวันชาติ หรือวันฉลองรัฐธรรมนูญเท่านั้น ข้าพเจ้าเชื่อมั่นว่า บรรพบุรุษของเร
สมัย สมเด็จพระนเรศวรมหาราช และพระเจ้าตาก (ดิน) รู้จักคำว่า “อิสรภาพ”
คนไทยสมัยนั้นมากนัก

ส่วนมาก พวกเรายังไม่ประจักษ์ว่า ความสะอาดสงบ และความปลอดภัย
เป็นของธรรมดาในชีวิตประจำวัน ใช้อยู่กับรัฐบาลของคนโดยสิ้นเชิง.

จะให้ข้าพเจ้าอธิบายหรือ ?

สมมติว่า ท่านเป็นนายต้นางดำ หรือนายมานางมี ซึ่งมีชีวิตความเป็นอยู่อย่าง
ดีคนหนึ่ง เมื่อท่านถูกขนาจากที่นอนเช้าวันหนึ่ง — เขาละ, สมมติเขาอีกว่าเป็นวัน
— ในบ้าน หรือโรงนา หรือห้องเช่า ซึ่งเป็นสิทธิของท่านนานตราบเท่าที่ท่านต้องการ
นอน หรือในโรงนา หรือในห้องเช่านั้น ๆ — เมื่อท่านล้างหน้า อาบน้ำชำระกายแล้ว
ก็ทานอาหารเช้าอย่างเป็นที่พอใจ ครั้นแล้ว ก็ได้ฟังวิทยุ หรืออ่านหนังสือพิมพ์ ได้
ก็ตรวจความเป็นไปทั้งในและนอกประเทศทั่วโลกโดยถูกต้องตามความเป็นจริง ต่อจาก
นั้นอาจจะได้คุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่อง หรือในข่าวต่าง ๆ ที่ได้อ่านได้ฟังมา
หรือรอบครัวของท่าน หรือมิตรสหายที่อาจได้ไปพบกันที่บ้านเพื่อน หรือร้านกาแฟ หรือ
ในสถานที่ตามตริศาณาใด ๆ ที่ท่านเลื่อมใสศรัทธา.

ท่านอาจจะได้พบเพื่อนเก่า หรือชวนกันไปร้านอาหาร หรือดูหนังดูละครกันตามแต่
รุ่งขึ้นพรุ่งนี้ ภรรยาของท่านอาจจะไปจ่ายของต่าง ๆ ตามความต้องการได้โดยมิต้อง
ขอใคร หรือต้องมีครบถ้วนส่วนแต่อย่างใด ส่วนท่านเองก็คงไปที่สำนักงาน หรือร้านค้า
ตามลำดับไปจนกว่าจะลงนา ๆ ละ และได้ทำงานตามที่ท่านชอบ เมื่อได้ผลมา ท่านก็ได้
เงินเต็มเม็ดเต็มหน่วย เมื่อเลิกงานแล้ว ก็กลับเข้าบ้านเป็นอันสบายใจได้ว่า หอมดวาระ
ก็กินหนึ่ง ต่อไปก็เป็นเวลาพักผ่อนซึ่งเป็นสิทธิของท่านอย่างเต็มที่ รุ่งขึ้นก็ไปทำงาน
ต่อไป สบายใจ —

ท่านคงนึกในใจว่า นี่เอาเรื่องธรรมดา ๆ มาเล่าเพื่ออะไรกัน — ถูกแล้ว ทุกสิ่ง
ไม่ว่าจะเป็นเรื่องธรรมดาและง่ายดายเพียงใดก็เกิน จนเราแทบจะพากันลืมไปเสียแล้วว่า
มันจะได้พบได้เห็นกันแต่ในชีวิตของเหล่าชนชั้น “อิสรภาพ” เท่านั้น

ท่านทราบไหมว่า ทุกสิ่งทุกอย่างที่เราเห็นเป็น “ธรรมดา” ที่เราจะต้องพบ
ทุกวันนี้ เป็นของธรรมดาที่เพี้ยน อย่างขนาด “เป็นไปไม่ได้” ของมนุษย์อีกมากมาย
อยู่ในประเทศ “สวิตเซอร์” หลายแห่งในโลกเราเวลานี้.

คนเหล่านี้ไม่สามารถจะมีที่ มีบ้านอันเป็นสิทธิของตนเอง หรือแม้แต่เข้าอยู่
ใด ๆ ได้นานเกินกว่ากำหนดที่ “รัฐ” อนุญาตให้ ไม่มีใครมีโอกาสได้ยื่นได้ฟังว่า
เป็นไปของโลก หรือแม้แต่เรื่องภายในประเทศของตนเองอย่างตรงความจริง — ซึ่ง “ร
ไม่ประสงค์ให้พวกเขาได้รู้ได้เห็น และไม่มีสักคนเดียว ที่จะมีสิทธิพิจารณาถึงสิ่งที่ได้
รู้มาอย่างเสรี — แม้แต่กับลูกของตนเอง เพราะอาจถูกจับตัวไปเข้าคุกเสียเมื่อไรก็ได้

เพื่อนร่วมโลกเหล่านี้ ไม่มีความมั่นใจในความปลอดภัยของตนเอง ต่างต้อง
ระวังตัวและหวาดระแวงอยู่เสมอว่า ไม่วันใดก็วันหนึ่ง อาจต้องถูกจับไปเข้าค่ายคุมขัง ใน
จะทำงานของ “รัฐ” หรืองานส่วนตัว หรือมีตำแหน่งหน้าที่สูงเพียงไร หากว่าถูกจับ
ห้องร้องเข้า ก็เป็นอันหมดหวังที่จะได้รับการพิจารณาพิพากษาอย่างยุติธรรม และเมื่อ
นับเป็นจำนวนหนึ่งจำนวนหนึ่งที่ควรจะถูกต้องถูกยิงเป้า — โดย “ความผิด” ที่เราต้องประหล
และตั้งใจ — เป็นต้นว่า ที่นา หรือโรงงานที่ตนทำอยู่ ไม่ผลิตผลให้เป็นที่พักใจของรัฐ หรือ
เพราะคนเหล่านี้ “คบเพื่อนผิด” หรือมีความเชื่อถือใน “ลัทธิผิด ๆ” หรือเพราะว่า
เขามี “สายเลือดผิด” —

ในประเทศเราเวลานี้ บางท่านอาจคิดไปว่า รัฐบาลมักเข้ายุ่งในกิจการต่าง ๆ น
ไป — เก็บภาษีมากเกินไป ฯลฯ แต่ในรัสเซีย ไม่มีใครจะทำธุรกิจใด ๆ ได้ นอกจากงาน
“รัฐ” ออกคำสั่ง กำหนดให้ทำ และ “รัฐ” เป็นผู้ควบคุม เป็นผู้เก็บรายได้ทั้งหมด หรือ
ผู้ใดไม่ชอบทำงานภายใต้ความดูแลของ “รัฐ” ดังกล่าว — ก็ต้องหาอย่างเดี๋ยวจบไว้
เล็กน้อยอย่างสนใจ — คืองานในค่ายคุมขัง และค่ายทาสกรรมกร..... ซึ่งมีอยู่มากมายทั้งใน
รัสเซียและประเทศบริวาร และ “งาน” ก็มีรอให้ลืออยู่เสมอ ไม่ต้องกลัวเลยว่าจะไม่มีงานทำ

อ่านมาถึงตอนนั้น ท่านกงทราบแล้วว่า ทหารเจ้ารู้ถึงความรักกับเราคนหนึ่งนั้น
กระเด็นในการดำเนินชีวิต “อย่างคนไทยทุกคน” นั่นเอง.

แต่ขอได้โปรดอย่าลืมว่า อสรภาพ เป็นสิ่งที่ไม่มีความยับยั้งให้ท่าน เราทุกคน
ต้องร่วมใจกันรักษามรดกอันมีค่าสูงสุดที่บรรพบุรุษของเราได้ต่อสู้ และเอาชีวิต
มาแลกและปกป้องไว้ จนตกทอดมาถึงตัวเราทุกวันนี้ เราจะต้องระวังรักษา
มรดกของเราไว้ชั่วกัลปาวสาน.

ถ้าข้าพเจ้าต้องตาย

ญาติ ไหวดี ส.ส. สุรินทร์

ท่านประธานาธิบดีอับราฮัม ลินคอล์น แห่งสหรัฐอเมริกา กล่าวว่า "การปกครองระบอบประชาธิปไตย เป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน" โดยวาทะอันจับใจประโยคนี้ ทำให้ข้าพเจ้าต้องจดจำและเกิดศรัทธาแก่กล้าใครให้ประเทศไทยซึ่งข้าพเจ้ามีส่วนเป็นเจ้าของด้วยผู้หนึ่งยึดถือปฏิบัติตาม คำว่า "เพื่อประชาชน" เป็นคำที่อยู่ในสโลแกนของข้าพเจ้าทุกลมหายใจเข้าออก

ภายหลังที่ประเทศไทย ได้เปลี่ยน การปกครองจาก ระบอบราชาธิปไตย มาเป็น ระบอบประชาธิปไตย และข้าพเจ้าได้มีโอกาสเป็นนักการเมือง โดยได้ดำรงตำแหน่งเป็น ส.ส. จังหวัดสมุทรสาคร ข้าพเจ้าก็ยึดถือตามอุดมคตินี้ เพราะอยากกระทำตนเป็นนักประชาธิปไตยจริง และใคร่อยากให้ประชาชนคนไทยทั่วๆ ไปต่างยึดถือปฏิบัติตาม ในฐานะที่ข้าพเจ้าเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และเป็นเจ้าของประเทศไทยเช่นเดียวกับข้าพเจ้า แต่ความหวังของข้าพเจ้าก็ยังคงเป็นความหวังอยู่

ญาติ ไหวดี ส.ส. สุรินทร์

เมื่อข้าพเจ้ามาอยู่จังหวัดสุรินทร์อันเป็นภูมิลำเนา ความคำนึงในเรื่องนี้ก็ยังคงปักหลักมั่นคงอยู่ ข้าพเจ้าอยาก ส.ส. สุรินทร์ จึงพยายามเอาใจใส่หาวิธีปฏิบัติทุกอย่างที่บ้าน ที่นาและที่สวนอันเป็นมรดกไปจ้างองและชายฝากเป็นทุน คำนึงถึงเด็กด้อย เป็นผู้แทนราษฎร หมายความว่า ข้าพเจ้าได้ก่อนเดาเรือนเข้าสู เพื่อปฏิบัติตามอุดมคติในอันที่กระทำหน้าที่ "เพื่อประชาชน" ผลสุดท้ายก็ได้ดำรงตำแหน่งเป็น ส.ส. สุรินทร์ด้วยความปรารถนา

ตลอดเวลาที่ข้าพเจ้าเป็น ส.ส. สุรินทร์คราวนี้ ข้าพเจ้าได้เสียสละทุกอย่างเต็มที่ที่จะ
 ทำหน้าที่ที่มุ่งได้ คำว่า “เพื่อประชาชน” เป็นมรดกจากที่คิดตราในห้วงนี้ของ
 โดยหน้าที่ข้าพเจ้ามีกตัญญู ยามใดประชาชนได้รับความเดือดร้อน ข้าพเจ้าก็พลอย
 วิตกกังวลไปด้วย อันความทุกข์ของประชาชนคนไทยนั้น คือความทุกข์ร้อนของข้าพเจ้า
 เช่นนี้ การปฏิบัติงานของข้าพเจ้าที่มุ่งหวังรักษาประโยชน์ประชาชนส่วนรวม จึงอาจ
 ประโยชน์ของคนบางคนซึ่งเป็นหมู่คนส่วนน้อย ข้าพเจ้าอาจถูกลดอุปสรรคร้ายจาก
 พวก กรณีสั้นข้าพเจ้าได้ปลงตกไว้ล่วงหน้าแล้วว่า ตลอดเวลาที่ข้าพเจ้าดำเนินการ
 ข้าพเจ้าได้เสียสละทุกอย่างแม้กระทั่งชีวิต “เพื่อประชาชน” ตามปณิธานที่ตั้งไว้
 ข้าพเจ้าต้องตายในเวลาที่ข้าพเจ้าทำประโยชน์ “เพื่อประชาชน” ข้าพเจ้าก็คงนอน
 ปรายกายของคนเรามาเพียงครั้งเดียว ถ้าข้าพเจ้าต้องตายเพราะกรณีเช่นนี้ ข้าพเจ้าจะ
 ยินดีแก่วงศ์ตระกูล “โหวด” ของข้าพเจ้าอย่างยิ่ง แต่ก่อนหน้าจะตัดสินใจ
 ข้าพเจ้าได้มีโอกาสได้เปิด มีจดหมายจากเป็นครั้งสุดท้ายว่า “ข้าพเจ้าได้ตายเพื่อประชาชน
 และประชาชนไทยเมืองไทยจงเจริญ

★

บริษัท วิจิตรก่อสร้าง จำกัด

๑๐๖ อาคาร ๑ ถนนราชดำเนิน

ออกแบบ

คำนวณ รับเหมาทำการก่อสร้าง

โทร. ๒๔๒๑๐

ภูเขแห่งวิถิพุทธธรรม
(ฉบับปรับปรุง รวมขยายความและบันทึก)
พุทธทาสภิกขุ
เล่มละ ๑๔ บาท

เทคกาลสงกานต์
(ฉบับพิมพ์ครั้งแรก)
เสฐียรโกเศศ
เล่มละ ๒๒ บาท

สั่งซื้อที่

สุวิธานันท์

๑๒๒ สามยอด (ตรงข้ามร้านสหกรณ์) พระนคร

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

เกียรติประวัติอันยิ่งใหญ่

ของ

พระบาทสมเด็จพระสุริยวงศ์ ผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน ในต้นรัชกาลที่ ๕

โดย

ณัฐวุฒิ สุธิสสงคราม อ.บ.

ผู้เขียน "ละครในประวัติศาสตร์"

หนังสือเล่มนี้โตขนาด ๑๐๐๐ หน้าของหนังสือ ๑๖ หน้ายก

ทั้งเล่มทอง กำหนดออกในเดือนมีนาคม ๒๕๕๔ ราคาเล่มละ ๓๕ บาท

ราคาส่งจองเล่มละ ๒๕ บาท ค่าส่งทางไปรษณีย์เล่มละ ๓ บาท

- ที่
๑. สำนักพิมพ์สุทธิกรรม เลขที่ ๕๕๖ ตรอกไชยา ถนนนครสวรรค์
พระนคร
 ๒. นายณัฐวุฒิ สุธิสสงคราม สำนักงานนายความศิริธรรม ตรงข้าม
เยื้องสมาคม Y.M.C.A. ถนนวรจักร พระนคร

โปรดสั่งจองภายในกุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

จักรเย็บผ้า “ปราเดอ์”

ดีที่สุด สะดวกที่สุด ราคาถูกที่สุด ทนทานเหมาะแก่งานเย็บทุกชนิด

บริษัท มิตรพานิช จำกัด

๕๑ ถนนทรงวาด พระนคร

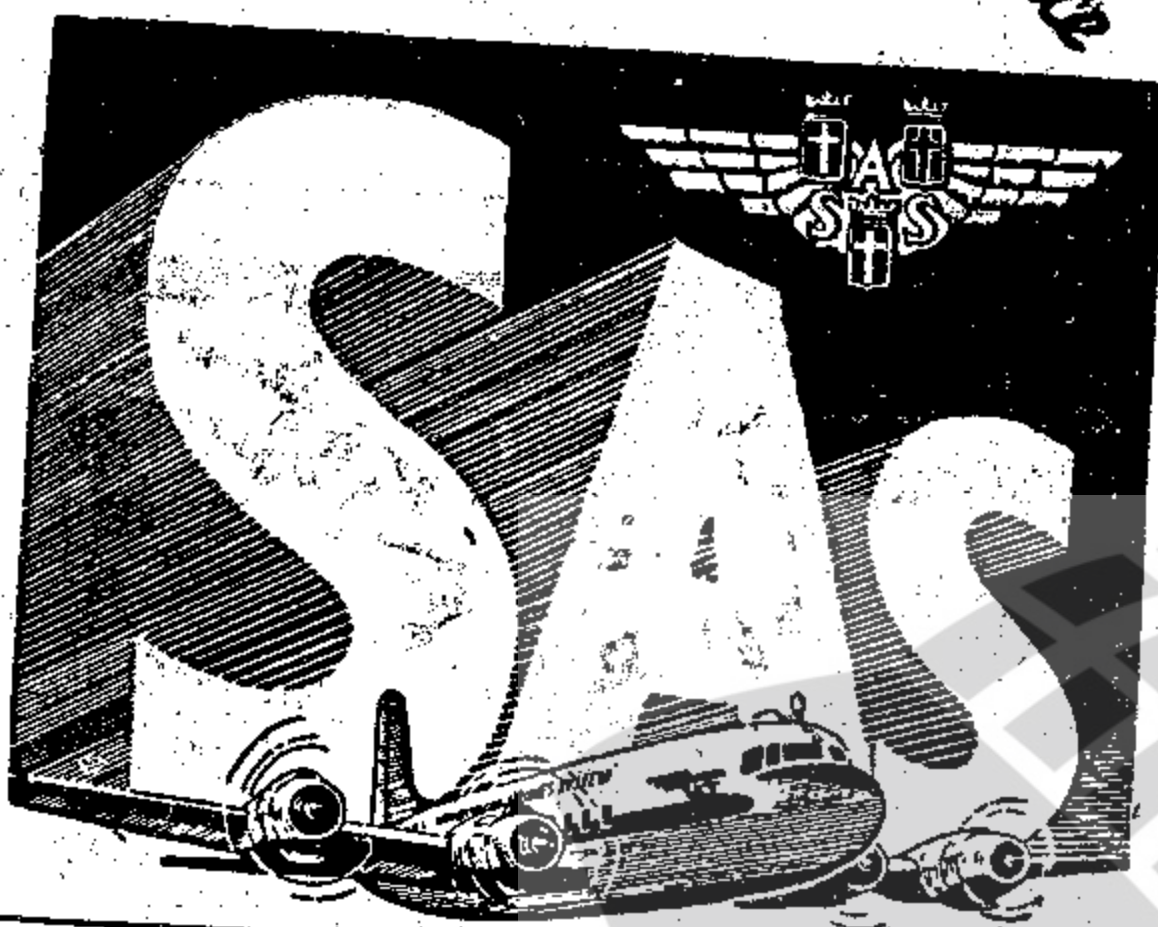
ผู้แทนจำหน่ายในประเทศไทย

โทรศัพท์ ๒๑๕๕, ๒๑๖๓

สนมมิตรพานิชย์ สามยอด เจริญกรุง และ บริษัท ใต้เต็ก จำกัด สุรวง

ตัวแทนจำหน่าย

For Super Air Service

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

ด้วยฉันทนันทนาการ

จาก

บริษัท สหไม้ขีดไฟ จำกัด

การ • ถนนราชดำเนิน โทรเลขย่อ "ไม้ขีดไฟ รัชต์ กรุงเทพ ฯ"

โทรศัพท์ สำนักงานใหญ่ ๒๓๗๗๓, ๒๓๕๕๑
แผนกพัสดุ (โกดัง) ๕๖๕๗๗

ผู้แทนจำหน่ายไม้ขีดไฟทุกตราทั่วประเทศไทย

ผลิต

บริษัท ไม้ขีดไฟไทย, ตังอา, มินเซ, ชลบุรี
เอเซีย, สหบุรพา, และ กรุงเทพ ฯ จำกัด

บริษัท ทิพยประกันภัย จำกัด

(บริษัท ทรัพย์สินประกันภัย จำกัด)

สำนักงานอาคาร • ถนนราชดำเนิน

ชั้น ๒ ของบริษัท วิจิตรก่อสร้าง จำกัด โทร. ๒๕๐๐๕

ประกันภัยภัย ภัยทางทะเล ภัยรถยนต์ และอุบัติเหตุต่าง ๆ

ภายใต้การควบคุมของรัฐบาล

บริษัท ได้ทำการติดต่อสมัครสมาชิกบริษัทประกันภัยต่างประเทศ

ที่มีชื่อเสียงและฐานะดีหลายประเทศ โดยมีผู้บริหารงานคือ

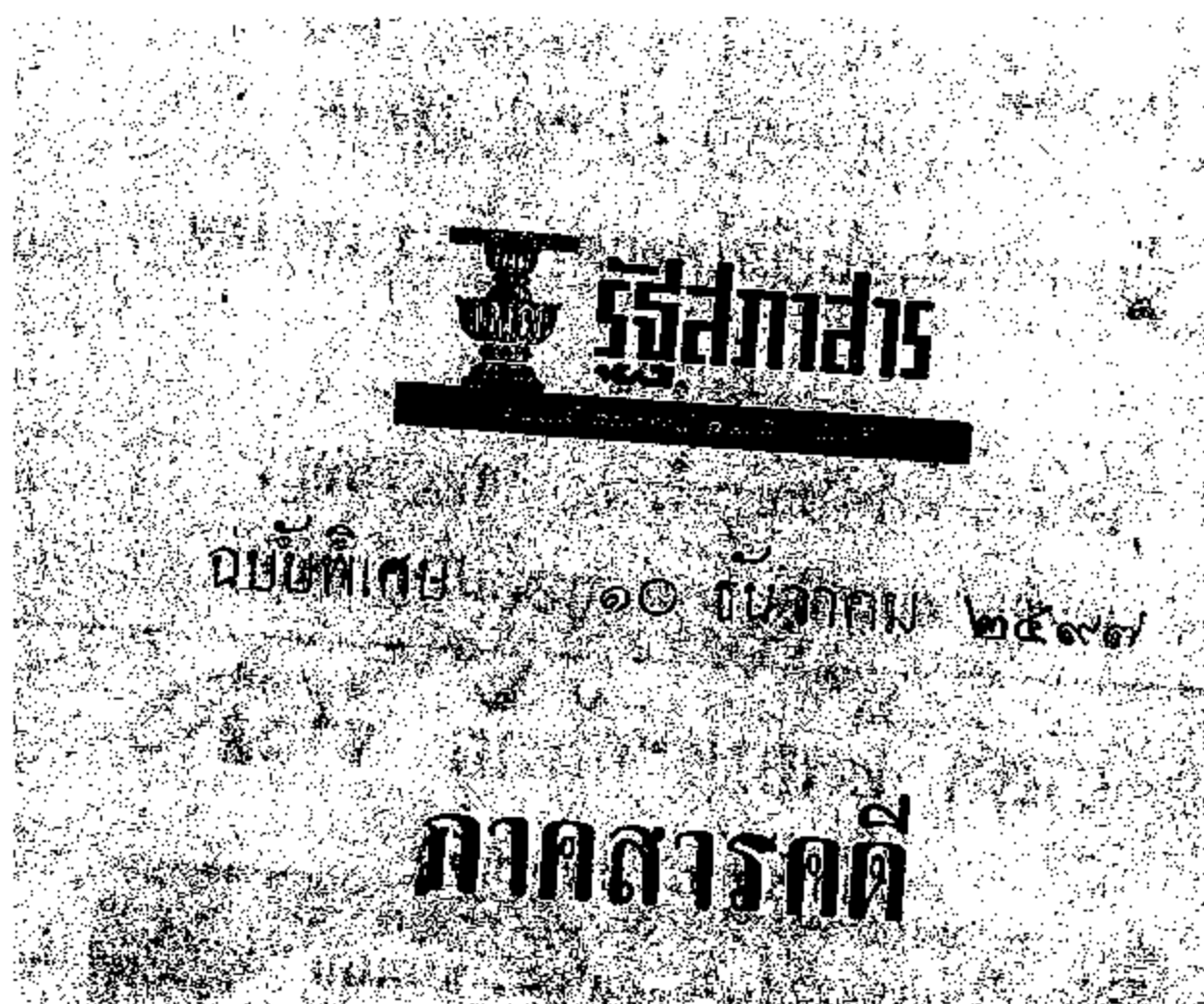
คุณหญิงวิจิตร ษณะรัชต์ เป็น ประธานกรรมการ

นายมงคล ศรีบ้านนท์ เป็น กรรมการจัดการ

LIRT

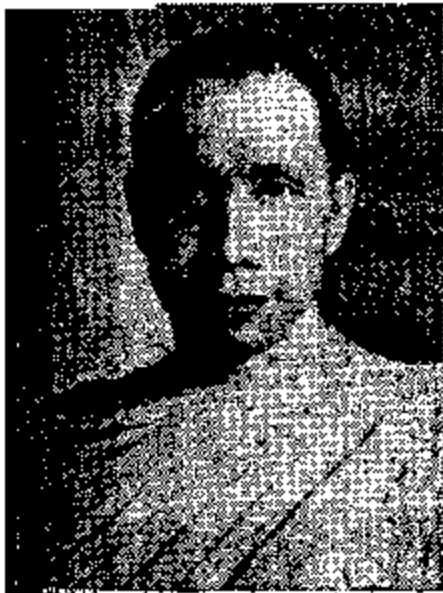
Legislative Institutional Repository of Thailand

ม ง ค ล ส ี

พระศรีวิสุทธิวงศ์ วัดบวรมงคล. เรียบเรียง

Δ

พระศรีวิสุทธิวงศ์

มงคล ได้แก่ เหตุเครื่องถึงความเจริญ
สวัสดิ์ เป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนา. มงคลนั้นมีทั้ง
ภายนอก มีทั้งภายใน. มงคลนอก คือ นอก
พระพุทธศาสนา เช่น มงคลทางวัตถุ อย่าง สังข์
จักร ธงชัย เป็นต้น. มงคลทางเวลา เช่น วัน
และเวลานั้น เป็นวันธงชัย เป็นวันอธิบดี เป็นต้น.
มงคลใน คือ ในพระพุทธศาสนา ตามหลักธรรม
คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า. มงคลนอกนั้น อาจเป็นมงคลตามนิมิตบ่งชี้และ
เข้าใจได้บ้าง ไม่ได้บ้าง เช่นว่าวันและเวลาเท่านั้น ถูกนิยามนั้นเป็นมงคล ถ้า
ประกอบกรรมดี ไม่เป็นที่เคียดแค้นแก่ตนและคนอื่น ก็อาจเป็นมงคลได้จริง
และเป็นความสุขปลอดโปร่งใจ. แต่ในวันเวลาที่ถือว่าเป็นมงคลเช่นนั้น ถ้าไป
ทำชั่ว เช่นฆ่าเขา ลักทรัพย์ของเขา เป็นต้น ก็กลับกลายเป็นอัปมงคล เราอื่น
ใจไป. ความชั่ว เป็นอัปมงคลทุกเวลา. คนจับต้องของเน่าเหม็นในวัน
ธงชัย ในวันอธิบดี ที่ถือกันว่าเป็นมงคลนั้น มือของเขาก็เหม็นทุกครั้งที่จับ

LIRT

ของเน่าเหม็น. ส่วนมงคลในนั้น เป็นมงคลแท้จริง ทุกกาล ทุกสถานที่ๆ
ประพฤติกุศล. ในที่นี้ จงกล่าวมงคลสี่ ตามนัยคาถาที่ ๕ แห่งมงคลสูตร
ซึ่งมีความว่า “การบำรุงเลี้ยงมารดาบิดา • การสงเคราะห์บุตร • การ
สงเคราะห์ภรรยา • การงานที่ไม่คั่งค้าง • เป็นมงคลอันสูงสุด”

ในคาถานี้ พระพุทธเจ้าทรงแสดงมงคลสี่ประการ แก่ปัญาหาที่เทวดาเข้าไปเฝ้า
ว่า “อะไรเป็นมงคล ?” คำสอนเรื่องมงคลนี้ เป็นเครื่องชี้ให้เห็นชัดว่า พระพุทธเจ้าทรง
ธรรมดังตอนนั้น มิได้ทรงตั้งต้นแต่เรื่องมรรคผลนิพพาน ซึ่งสูงสุดเชื่อมดำหรับชาวโลก
เดียวเท่านั้น, แม้คำสอนชั้นกลาง หรือชั้นต่ำธรรมดาสามัญ ก็ทรงตั้งต้นด้วย ความ
ของผู้นับคำสอน. มีบางคนที่ว่า พระพุทธเจ้าสอนเรื่องมรรคผลนิพพานสูงเกินไป
ปฏิบัติได้, บางคนว่า พระพุทธเจ้าสอนเรื่องมรรคผลนิพพาน อันเป็นเรื่องชาติหน้า ไม่
ทันตาเห็น เป็นการเอาธรรมมาชี้ให้คนกลัว และเอาธรรมมาต่อให้ชอบ, บางคนว่า พระ
เจ้าสอนเรื่องโลก ๆ ฟ้า ๆ ดิน ๆ เพียงแค่คิด & เรื่องของเรือนที่ผัวเมียจะพึงปฏิบัติ
ใคร ๆ ก็รู้กันอยู่ทั่วไปแล้ว ไม่น่าจะสอนเลย เหมือนมะพร้าวห้าว ไม่น่าจะนำไปขายดว
ในที่ผู้คนทั่วบ้าน คำสอนคำๆ เพียงคิด & หย้าปากออก ก็ไม่ปฏิบัติ ชั้นกลางก็ปฏิบัติ
ชั้นสูงก็ยังปฏิบัติไม่ได้เลย เข้าใจท่านเองที่ว่า “หนักไม่เอา เบาไม่สู้” และที่ว่า
ไม่พ่าย เอาแต่รำน้า.”

มงคลข้อที่ ๑ การบำรุงมารดาบิดา. หญิงผู้ให้เกิด ชื่อว่ามารดา. ชายผู้ให้
บิดา. มารดาบิดา เรียกอย่างไทยว่า “พ่อแม่” พ่อแม่นั้น เป็นผู้ให้กำเนิด ให้ชีวิต
ให้เลือดเนื้อ ให้ชีวน้ำ ให้ความสุข ให้คำแนะนำดังสอน ให้ศึกษา ให้วิชาความรู้ ให้
มรดก. พ่อแม่ เป็นเจ้าหนี้ มีอุปการคุณแก่ลูกมาก ยากที่จะพรรณนาให้หมดสิ้นได้ มหา
ทั้งเด็กทั้งกว้างทั้งใหญ่ ยังไม่เท่าพระคุณของพ่อแม่. ลูกผู้ได้รับอุปการคุณของพ่อแม่
ถือว่าเป็นลูกหนี้อุปการคุณของท่าน. บางคนอยากทราบ ว่า พ่อแม่ ใครจะมีคุณมากกว่า
หรือจะว่าแม่มีคุณมากกว่าพ่อ หรือจะว่าพ่อมีคุณมากกว่าแม่ ก็เป็นการยากเหลือประ

LIRT

อย่างท่าน ต่างก็ทำความดี มีอุปการคุณแก่ลูก ปกปักรักษาลูกให้มีความสุขด้วยกัน
 ก่อนตัวบ้านกับหลังคาบ้าน ต่างก็มีความสำคัญด้วยกันทั้งนั้น จะว่าหลังคาบ้าน มีคุณ
 มากกว่าตัวบ้าน หรือจะว่าตัวบ้านมีคุณมากกว่าหลังคาบ้าน ก็ยากอยู่. พระพุทธเจ้า
 พ่อมีคุณมากกว่าแม่ หรือว่าแม่มีคุณมากกว่าพ่อเลย. แต่ทรงแสดงว่า แม่
 ที่ทำยากและหนักแท้ คือแม่ต้องอุ้มครรภ์ตลอดเวลาประมาณ ๙ เดือน ต้องอด
 ต้องเจ็บ ทุกสิ่งทุกอย่าง ต้องอดหลับนอน ต้องเคี้ยวร้อนเพราะลูกทุกวิถีทาง. ด้วยเหตุ
 ที่ทำยากและหนักเช่นนี้ ท่านโบราณจารย์ จึงได้ให้เกียรติแก่แม่เป็นพิเศษ ด้วย
 คำว่า “แม่” ไว้กับของสำคัญหลายอย่าง เช่นน้ำ ก็เรียกว่าแม่น้ำ แม่พระคงคา ผู้
 ควบคุมบัญชาทหารในกองทัพ ก็เรียกว่าแม่ทัพ, เหล็กที่ม่่านาจึงดุก็เรียกแม่เหล็ก,
 ลูกกำดั่งแรง ก็เรียกแม่แรง, ชาวก็เรียกแม่โพสพ, แผ่นดินก็เรียกแม่พระธรณี เป็นต้น
 เรียกว่า พ่อ น้ำ พ่อทัพ พ่อเหล็ก พ่อแรง พ่อพระธรณีเลย. จะอย่างไรก็ตาม ลูก
 ของข้าพเจ้าทั้งพ่อและแม่นั้น มีอุปการคุณแก่ลูกอย่างสุดซึ้ง จะลืมเลยมิได้โดย.

ด้วยเหตุที่พ่อแม่มีอุปการคุณมากเช่นนี้ จึงสมควรที่ลูกจะต้องบำรุงเลี้ยงดูพ่อแม่ผู้
 การบำรุงเลี้ยง กล่าวโดยสรุป มี ๒ อย่าง คือบำรุงเลี้ยงทางกาย เช่นให้ทรัพย์สิน
 ให้ข้าพเจ้า เป็นต้น ๑ การบำรุงเลี้ยงทางใจ คือประพฤติปฏิบัติให้ลูกใจท่านในทางที่ถูก
 ดุจธรรม มีความขยันหมั่นเพียรศึกษา ประกอบอาชีพสร้างตนให้เจริญมีความสุข
 สดุด. พ่อแม่ผู้แก่ชรา ก้าวคดขัดสน ก็ต้องการให้บำรุงเลี้ยงทางกาย. พ่อแม่
 อดบอด ก็ต้องการให้บำรุงเลี้ยงทางใจ. ในทางพระวินัย มีบัญญัติไว้ว่า ภิกษุผู้จำ
 บัญจะไปแรมคืนในที่อื่นไม่ได้ ถ้าขึ้นไป มีโทษ ต้องอาบัติ. แต่เมื่อพ่อแม่ของภิกษุ
 ทรงอนุญาตให้ภิกษุผู้ติดตามไปแรมคืน เพื่อรักษาพยาบาลได้. อนึ่ง ภิกษุผู้เที่ยว
 ไปได้หาอาหารจากทายกมาแล้ว จะให้อาหารนั้นแก่ภิกษุผู้ติดก่อนที่ตนฉันไม่ได้. อาหาร
 ยกอนามัญรูปินทบาต. ถ้าฉันให้ ชื่อว่าทำดีทथाไทย (ของที่เขาให้ด้วยดีทथा)
 ป มีโทษ ต้องอาบัติ. แต่ภิกษุบำรุงเลี้ยงพ่อแม่ด้วยอนามัญรูปินทบาตนั้นได้ ไม่

LIRT

เป็นอาบัติ พ่อแม่ย่อมมีความสุขใจ ปดัมใจ ถ้าลูกได้บำรุงเลี้ยงท่าน ทั้งทางกาย ทั้ง
ถูกทุกคนพึงระลึกเสมอว่า เราจะอยู่ที่ไหน ไปที่ไหน พ่อแม่ติดตามเราไปด้วย เราได้
พ่อแม่ก็ทุกข์ด้วย เราได้รับสุข พ่อแม่ก็สุขด้วย เพราะร่างกายนี้ แบ่งมาจาก
เมื่อถูกทำดี ประพฤติดี มีความสุข มีเกียรติยศชื่อเสียง พ่อแม่ก็พลอยมีความสุข มีเกียรติ
ชื่อเสียงไปด้วย เมื่อถูกทำชั่ว ได้รับความลำบากเดือดร้อน ต้องคิดทุกข์คิดระวาง พ่อแม่ก็
ทุกข์คิดระวางไปด้วย เมื่อเป็นเช่นนั้น ลูกทุกคนจึงไม่ควรนำพ่อแม่ไปเข้าคุกเข้าตารางด้วย

ลูกผู้บำรุงเลี้ยงพ่อแม่ด้วยความสำนึกในพระคุณของท่าน ชื่อว่าเป็นลูกกตัญญู
มีกตเวทิตะ ประกาศพระคุณของพ่อแม่ ด้วยการเลี้ยงท่านตอบแทน เป็นการให้หนี้เก่า
ความอับใจว่า ได้ตอบแทนของพระคุณของพ่อแม่แล้ว จะรู้สึกโล่งใจ เหมือนคนที่หนี้
ถ้าได้ไรหนี้เราหมดหนี้แล้วก็โล่งใจ เรายัง การที่ลูกตอบแทนของพระคุณของพ่อแม่เช่นนี้
เป็นเครื่องทำความอับใจ พอใจให้แก่พ่อแม่ยิ่งนัก การบำรุงเลี้ยงพ่อแม่จึงเป็นมงคลอย่าง
ทำให้มีความสุขความเจริญ ได้รับบรรลือเจริญว่า เป็นคนกตัญญู คนมีความกตัญญู บั
ยของทุกหมู่เหล่า เทพยเจ้าก็ชม แม่พรหมก็สรรเสริญ ลูกผู้กตัญญูต่อพ่อแม่ คนยาก
คนไฟก็ไม่ไหม้ จะทำดีได้ตลอด เพราะมีพุทธมงคลคุ้มครอง ย่อมไม่แพภัยในที่ทองบวง

มงคลที่ ๒ การงดเคาระหับุตร ผู้เกิดจากมารดาบิดา ชื่อว่าบุตร เรียกอย่าง
ลูก ลูกนั้นเป็นผู้สืบเชื้อสายวงศ์สกุล ถ้าไม่มีลูก ชาติและสกุลก็สูญไป ถ้ามีลูก ชาติ
สกุลก็คงอยู่สืบต่อไป ลูกนั้นมี ๓ ชนิด คือ ลูกอติราช ๑ ลูกอนุราช ๑ ลูกอจราช ๑
เกิดมาเจริญรุ่งเรืองกว่าพ่อแม่ ทั้งความรู้ ทั้งความประพฤติ ทั้งเกียรติยศชื่อเสียง
อติราช ลูกที่เกิดมา เจริญรุ่งเรืองเสมอพ่อแม่ ชื่อลูกอนุราช ลูกที่เกิดมาต่ำต้อยกว่า
ทั้งความรู้ ทั้งความประพฤติ ทั้งเกียรติยศชื่อเสียง ชื่อลูกอจราช ลูกอติราช เกิดมา
วงศ์สกุล ให้เจริญรุ่งเรือง ลูกอนุราช เกิดมารักษาวงศ์สกุลให้คงอยู่ได้ ลูกอจราช เกิด
ทำลายวงศ์สกุลให้สูญไป พระพุทธเจ้าทรงสรรเสริญลูก ๒ ชนิดข้างต้น ทรงติลูกอจราช
โดยเหตุที่ลูกเป็นผู้สืบเชื้อสายวงศ์สกุลเช่นนั้น จึงจำต้องงดเคาระหับุตร การได้

แนะนำดังสอน การให้ศึกษา การให้ทรัพย์สินมรดกแก่ลูกหลานเป็นต้น ชื่อว่าสงเคราะห์
คนรักลูก อยากให้ลูกมีความสุขความเจริญ แต่ไม่ให้ลูกได้รับการศึกษา ไม่ตั้งสอน
ลูก ในเมื่อประพฤติก็นั้น บังคับให้ลูกทำตามอำเภอใจทุกอย่าง การรักลูกชนิดนี้เป็น
อันตราย เป็นการทำลายลูก ไม่ใช่รักลูกหรือสงเคราะห์ลูกโดยทางที่ถูกเลย เพราะมี
รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี การสงเคราะห์ลูกเป็นหน้าที่ของพ่อแม่ และชื่อว่าเป็น
เพราะเป็นเหตุให้วงศ์สกุลเจริญรุ่งเรือง.

มงคลข้อที่ ๓ การสงเคราะห์ภรรยา. หญิงอันเราจะพึงเลี้ยงดูและอยู่ร่วมกัน ชื่อ
เมีย. เรียกอย่างไทยว่าเมีย. เมียนั้น เป็นคู่กันกับผัว. พระพุทธเจ้าทรงแสดงว่า ผัวเมีย
มี ๒ อย่าง คือผัวเทวดา เมียเทวดา ๑. ผัวเมียมี ๑. มีอธิบายว่า โดยปกติ
ย่อมเป็นผู้มีศีลธรรมประจำใจ มีทริชอคตบะ. ผัวเมียที่อยู่ครองกัน ด้วยมีศีลธรรม
ใจ ชื่อสัตย์ต่อกัน ไม่หลอกลวงกัน เมตตาอารีต่อกัน ไม่ทะเลาะวิวาททู่ตีกัน ชื่อว่า
ผัวเมีย. ผัวเมีย. ผัวเทวดาเมียเทวดา อยู่ร่วมกัน ก็มีความสุขความเจริญ และเทวดา
ก็บุญด้วยรักให้พรทุกคืนวัน. ส่วนนั้น โดยปกติ มักชอบหลอกหลอน เคียดหลอก
เคียดหลอกกัน. ผัวเมียที่อยู่ครองกัน ด้วยไม่มีศีลธรรมประจำใจ ไม่สัตย์ต่อกัน
หลอกลวงกันอยู่เสมอ เช่นผัวบางคน ทำงานได้เงินมา สมมุติว่า ๑,๐๐๐ บาท เมียถามว่าได้
ก็ไม่นับบอกความจริง บอกแต่เพียง ๘๐๐ บาท เหลือนั้นซุกเอาไว้ดื่มเหล้าหรือเล่นการ
หรือผัวบางคน ประพฤตินอกใจเมีย ด้วยยกเอาการอยู่เฝ้าในสถานที่ราชการมาเป็น
หน้า เมียถามว่าไปไหน ก็บอกว่างไปอยู่เฝ้า ผัวเช่นนั้น เรียกว่าผัวหลอกเมียเข้าให้แล้ว.
เมียเช่นนั้น เช่นเมื่อผัวไปทำงาน คนอยู่บ้าน ไปแอบเล่นการพนัน เล่นไพ่ เล่นเพี้ยน
ไป ผัวกลับมากังบ้านก่อน ถามเมียว่าไปไหนมา เมียก็ตอบว่าไปเยี่ยมพ่อเยี่ยมแม่มา.
เช่นนั้น เรียกว่าเมีย หลอกผัวเข้าให้แล้ว. ผัวเมียอยู่ด้วยกัน ย่อมไม่มีความสุข
ความเจริญ เพราะผัวคอยหลอกหลอนกันอยู่ตลอดเวลา ไม่เป็นอันทำหน้าที่ให้เรียบร้อยได้เลย.
เมียมี เทวดาสาปแช่งทุกคืนวัน

การตั้งเคราะห์เมื่อย มี ๒ อย่าง คือตั้งเคราะห์ทางวัตถุอย่างหนึ่ง ตั้งเคราะห์ทางจิตใจอย่างหนึ่ง. ตั้งเคราะห์ทางวัตถุ เช่นให้เครื่องแต่งตัว ให้ทรัพย์สินสมบัติ ให้ความในบ้นเรือนเป็นต้น. ตั้งเคราะห์ทางจิตใจ เช่นไม่ประพฤตินอกใจ มีสันโดษของตน ดังคำที่ว่า “คู่เราเฝ้ารักกัน ไม่มีวันจะขาดแคลน สันโดษประโยชน์แลนั้นเทวดา” และว่า “มีคู่ครองต้องรักจริง อย่าทิ้งขว้าง ทำกิจจางรอนเรใจเห็นงามศักดิ์ไมตรีกัน จนถึงวันสิ้นใจ ไม่โรยรา” ถ้าวโดยสรุป เมื่อยต้องมึนมากจึงรักดี ต้องมึนน้ำแรง รวมมีทำกิจ ๓ ต้องมึนน้ำคำนำหวานถ่มานมิตร ๓ ต้องมีจิตเมตตาอารี

ตั้งเคราะห์เมื่อยนี้ เป็นมงคลอย่างสูง ทำให้ครอบครัวมีความสุขความเจริญราบรื่น ใจวิวาทกัน ถูกคำไม่เดือดร้อน. การตั้งเคราะห์เมื่อย นอกจากจะเป็นมงคลแล้ว ยังมีเทพยเจ้านอบน้อมอีกด้วย ดังเรื่องปรากฏในคัมภีร์พระสุตตันตปิฎก เล่ม ๑๕ หน้า ๓๕ ความว่า พระพุทธเจ้าตรัสเล่าให้ภิกษุทั้งหลายฟังว่า ครั้งหนึ่งท้าวสักกเทวราช มีพระจะเด็จไปสู่อุทยาน เติบโตจากเวชนียศปราสาท ทรงทำอัญชลี นอบน้อมทักมาดีเทพบุตร เห็นอาการอย่างนั้น จึงทูลถามว่า ข้าแต่เทพยเจ้าพระองค์ทรงนอบน้อมท้าวสักกเทวราชตรัสตอบว่า เราชนอบน้อมภุชชัญญ์เลี้ยงเมื่อยโดยธรรม ทำบุญ มีศีล เป็นอุบาสกเมื่อยก็ควรตั้งเคราะห์ให้ด้วยนัยเช่นเดียวกัน จึงจะเป็นมงคลสมบูรณ์.

มงคลข้อที่ ๔ การงานไม่คั่งค้างอาภุต. อาชีพที่จะพึงทำ เพื่อได้ทรัพย์สินมาบำชีวิต ชื่อว่าการงาน. การงานนั้น เป็นบ่อเกิดแห่งทรัพย์สิน เมื่อทำการงานก็ได้อรรถมทรัพย์ก็มีความสุข. การงานย่อมสำเร็จด้วยความขยันหมั่นเพียรและอดทนเป็นต้น. ผู้ขยันหมั่นเพียรและอดทน ทำการงานก็สำเร็จสมประสงค์ ถ้าเกียจคร้านและไม่อดทนงานก็อาภุตคั่งค้าง คือชะงัก ขาดประโยชน์ที่จะพึงได้ ไม่เป็นมงคล คือไม่มีความเจริญเมื่อทำการงานด้วยความขยันหมั่นเพียรและอดทน ก็เป็นเหตุให้การงานนั้น ๆ สิ้นลงไม่การงานเช่นนั้น ชื่อว่าไม่อาภุต เป็นมงคล เป็นทางแห่งความสุขและความเจริญรุ่งเรือง.

LIRT

บริษัท **เพิ่มผลประมงไทย** พระนคร

อันเกิด พันธะชาวไทย ชยามัวหวดบัวหวด ตะวันไผ่ดอกคอก
 ตะวันคอกเก็บคอก คนไทยไม่กลัวคอก จึงพากันเค็ดครอน
 ตะวันไผ่ๆ คอก รวบรวมคอกเป็นคั้น ระวงค์คำคั้นไม่ควรเที่ยว
 ขอได้กรุณาโปรดคเเทยวคถางคั้นมีแต่เดี่ยผลทั้งนั้น ส่วนมาก
 เกิดะทวนรอบเด่น โชนหลุมมากไป ร่างกายโรคจึงเมียดเมียน

เพิ่ม วงศ์ทองเหลือ อดิษฐ์ แทนพิจิตร

ไม้ - ไม้ - ไม้

องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้

สังกัดกรมป่าไม้ กระทรวงเกษตร

มีโรงเลื่อยผลิตไม้จากป่าขององค์การเอง

ข้าราชการ ประชาชน หน่วยราชการและต่างประเทศ

นิยมซื้อไม้สัก ไม้ยาง และไม้อื่น ๆ ขององค์การ ฯ
เพราะเชื่อมั่นได้ว่าซื้อไม้ถูกต้องตรงตามคุณภาพและราคา

อภินันทนาการ

จาก

บริษัทสายการบิน เค. แอล. เอ็ม.

ถนนเจริญกรุง

โทร. ๓๐๙๙๕-๖-๗

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

การเมืองการ

เจริญวิปัสสนากรรมฐาน

โดย เสวกร เปี่ยมพงศ์สานต์

△

พุทธศาสนิกชนที่รู้ว่าการเจริญวิปัสสนากรรมฐานคืออะไรนั้น มีน้อยนักหนา บางท่านก็ว่าเป็นการละทางโลกหันเข้าหาวัด บางท่านก็คิดว่าผู้ที่เจริญวิปัสสนาเป็นคนคลั่ง บางท่านก็ว่าการเจริญวิปัสสนาเป็นการบำเพ็ญตบะเพื่อให้มีฌานแก่กล้าจะได้ปฏิบัติหรือปฏิบัติ หรือเสกเข้าสิ่งนั้นสิ่งนี้ให้เป็นสัตว์อย่างนั้นอย่างนี้ บางท่านก็คิดว่า ผู้ที่เข้าไปเจริญวิปัสสนากรรมฐานนั้น ยังมีสติอยู่หรือประการใด ท่านก็ไม่รู้ว่า การเจริญวิปัสสนากรรมฐานนั้น เป็นการนำตัวเข้าไปเพื่อให้ถึงแก่นธรรม

เปี่ยมพงศ์สานต์

ของพระพุทธศาสนา อันมีอยู่ ๓ ประการคือ ละความชั่ว ให้ทำความดี และชำระจิตใจให้บริสุทธิ์ และสิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ การชำระจิตใจให้บริสุทธิ์นั่นเอง เพราะคนเรานั้น เมื่อจิตใจบริสุทธิ์แล้ว ก็จะไม่ทำความชั่ว และจะทำแต่ความดี เหตุที่ต้องชำระจิตใจให้บริสุทธิ์นั้นก็เพราะ ตามธรรมดา จิตใจของคนเรายังไม่บริสุทธิ์ หนาไปด้วยกิเลส มีโลภ โกรธ หลง ซึ่งคอยชักจูงจิตใจ

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

ให้ทำชั่วอยู่เป็นนิตย์ พระพุทธเจ้าได้ตรัสรู้ถึงวิธีชำระจิตใจให้บริสุทธิ์ อย่างวิเศษ
ทรงนำมาสั่งสอนแก่ชาวโลก และวิธีนั้นก็คือ การเจริญวิปัสสนากรรมฐานนั่นเอง

การเจริญวิปัสสนากรรมฐาน สามารถทำให้ผู้ปฏิบัติมีจิตใจบริสุทธิ์เป็นขั้น ๆ
ซึ่งทางพระพุทธศาสนาเรียกว่า มีดวงตาเห็นธรรม หรือบรรลุธรรมผล นิพพาน ความบริ
สุทธิ์ของจิตใจในขั้นแรก เรียกว่า ได้ตาบัดคิณ ^๕ ขั้นที่สอง สกทาคามิณ ^๕ ขั้นสาม อนาคา
และขั้นสุดท้าย อรหัตผล ซึ่งเป็นขั้นที่จิตใจบริสุทธิ์โดยสิ้นเชิง แต่แม้จะได้ชำระจิตใจบริ
สุทธิ์ค่าที่สุด ผู้ปฏิบัติก็ยังมีจิตใจเห็นอุปสรรคธรรมตามัญญแล้ว นับได้ว่าเป็นคนใจพระ

ข้าพเจ้าเป็นพุทธศาสนิกชนมาแต่กำเนิด เลื่อมใสในพระพุทธศาสนามาตั้งแต่จำ
ตัว และเชื่อว่า ธรรมะนิพพาน มีจริงแน่จริง แต่คิดว่าในสมัยที่เรายังมีชีวิตอยู่นี้และคือ
เราหมดหวังเสียแล้วที่จะได้บรรลุธรรมผลนิพพาน เพราะจิตใจของมนุษย์เราทุกวันนี้หาย
ทุกที เนื่องจากความเจริญทางวัตถุธรรมได้พัดพาหุ้มทับถมหนักขึ้น ๆ เป็นลำดับ แต่บัดนี้
การเจริญวิปัสสนากรรมฐาน ข้าพเจ้าเชื่อแล้วโดยไม่ไหวหวั่นว่า มนุษย์เราในสมัยนี้และที่
ไปยังมีหวังที่จะได้บรรลุธรรมผลนิพพาน พระธรรมของพระพุทธองค์ไม่มีกำหนดกาลเวลา
คนในสมัยพุทธกาลสามารถมีดวงตาเห็นธรรมของพระองค์ได้ คนในสมัยนี้หรือสมัยต่อ
มาก็ต้องมีความสามารถในทำนองเดียวกัน มิฉะนั้นพระธรรมของพระองค์ก็ไม่ใช่ว่าจริง

เมื่อรู้ได้ว่า การเจริญวิปัสสนากรรมฐานคืออะไรแล้ว ก็สมควรจะรู้ต่อไปคือ
การเจริญวิปัสสนากรรมฐานนั้นทำให้ได้อะไรมาบ้างหรือเสียอะไรไปบ้าง ผู้ที่ไม่รู้ว่าการ
วิปัสสนากรรมฐานคืออะไร ก็จะคอยมองดูว่าผู้ที่เข้าไปเจริญวิปัสสนากรรมฐานนั้นจะ
อย่างไรต่อไป จะยังมีสติดีอยู่หรือ หรือว่าได้กลายเป็นคนแก่วัดไป หรือไม่ได้เรื่องได
อะไรกลับมา ส่วนผู้ที่รู้ว่าการเจริญวิปัสสนากรรมฐานคืออะไร แต่ยังสงสัยในวิธีปฏิบัติ
ไม่ใช่ว่าทางที่นำไปสู่ธรรมผลนิพพาน หรือไม่จริงว่า ผลแต่ละขั้นของผู้ที่ผ่านการเจริญวิป
สนากรรมฐานมาแล้วมีอยู่อย่างไร เพราะไม่ได้ศึกษา (ซึ่งส่วนมากจะเป็นเช่นนั้น) ก็จะคอย

LIRT

เกิดความเป็นอยู่ของผู้ที่ถนัดออกมาจากการเจริญวิสัยทัศน์สาธารณะว่าได้คิดแปลกไปจากเดิม
 ใด ๆ และเมื่อได้เห็นปฏิกิริยาของผู้อื่น ก็คิดว่า วิสัยทัศน์นั้นคงไม่ใช่ทางไปสู่มรรคผล
 พาน เพราะถ้าใช่ ผู้ปฏิบัติจะต้องเปลี่ยนแปลงไปจากคนธรรมดาสามัญ จะไม่ต้องโกรธ
 โกรธ ไม่หลง จะต้องตระหนักรู้ถึงสิ่งนี้ หันเข้าหาทางพระแต่ทางเดียว บางคนก็อาจคิดเต
 ใจว่า ครอบครัวยุคสมัยจะไม่ไปเกี่ยวข้อง ต้องอยู่อย่างสันโดษแท้จริง จึงจะเรียกว่า ได้บรรลุ
 มรรคผลนิพพาน แต่ทั้งนี้เป็นเรื่องของความนึกคิดที่ไม่ถูกต้อง เป็นเรื่องคิดเอาเองทั้งสิ้น ผู้ที่จะ
 เกิดได้โดยสิ้นเชิง ปราศจากโลก โกรธ หลง และตระหนักรู้ถึงสิ่งนี้ มีแต่ผู้บรรลุ
 หักคผลเป็นพระอรหันต์เท่านั้น แต่ผู้บรรลุมรรคผลชั้นต่ำ เช่นเป็นพระโสดาบันหรือพระ
 สกิทกามันยังมักเกิดเหลืออยู่ แต่ก็เกิดนั้นก็เบาบางลงตามขั้นของอริยมรรค แต่ถึงอย่างไร
 ก็จิตใจสูงเหนือปุถุชนคนสามัญ บางท่านอาจจะคิดว่า บุคคลผู้นั้นได้ผ่านการเจริญวิสัย
 ทัศน์แล้ว แต่เหตุใดจึงยังทะเลาะเบาะแว้งหรือมีความโกรธ หรือมีความอยากอยู่ หรือยังมี
 ทากันอยู่ ดูจะดูคนธรรมดาสามัญไม่ได้ ข้อนี้เป็นเรื่องของแต่ละบุคคล ถ้าหากว่า เกิด
 ยังมีมาก ก็แสดงว่าก็ต้องลดน้อยลง ผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเท่านั้น ที่จะเห็นความเปลี่ยนแปลงได้
 ทั่ว ฉะนั้น เราอย่าหวังมากเกินไปในบุคคลที่ผ่านการเจริญวิสัยทัศน์สาธารณะมาแล้ว
 ต้องหวังตามขั้นหรือฐานะของแต่ละคน เปรียบเหมือนผู้ที่สำเร็จปริญญาตรี เราจะ
 หน้าที่ให้มีความรู้ถึงขั้นปริญญาเอกนั้น ข่อมเป็นที่หวังที่เป็นการพ้นวิสัย และเป็น
 วินิจฉัยหรือลงโทษคนที่ผลิตผลอย่างน่าเสียใจยิ่ง เพราะเป็นการวินิจฉัยที่ผลิตทั้ง
 ด้วยบุคคลที่ปฏิบัติ และในสถานวิสัยทัศน์สาธารณะที่ผู้ปฏิบัติได้เข้าไปอยู่

บางท่าน เมื่อได้ทราบว่า การเจริญวิสัยทัศน์สาธารณะคืออะไรแล้ว ก็มีจิตศรัทธา
 ไม่อยากเข้าไปปฏิบัติบ้าง แต่เกรงว่าเมื่อได้ผ่านการปฏิบัติไปแล้ว จะกลายเป็นคนดีเกินไป
 ไปว่า จะต้องเลิกเกี่ยวข้องกับลูกเมีย หรือเบียดเบียนในโลกละเลย หรือจะทำหน้าที่การงาน
 ทำอยู่ไม่ได้ เพื่อนฝูงจะต้องเลิกคบค้าสมาคม หรือจะบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่

LIRT

ประชาชนหรือประเทศชาติไม่ได้แสดงความตั้งใจที่มีอยู่ เพราะปราศจากความทะเยอทะเยอแล้ว ที่เกรงกลัวไปเช่นนั้นก็เพราะ ยังไม่รู้แจ้งว่า ผลอันแท้จริงของการเจริญวิปัสสนากรรมฐานนั้นมียุอย่างไรมันเอง ถ้ารู้จริงแล้ว ความหวาดกลัวเหล่านั้นจะไม่เกิดขึ้นได้

ผลอันแท้จริงของการเจริญวิปัสสนากรรมฐานจนบรรลุผลในขั้นแรก พอจะจำแนกกล่าวได้ว่ามีอยู่ ๗ ประการ คือ

๑. ละเสียได้ซึ่งความยึดถือว่าเป็นเขาเป็นเรา

แต่เดิมนั้น เรายังยึดถืออยู่ว่าฉันเป็นเรา นั้นเป็นเขา นี้นองเรา นี้นองเขา แต่ได้มาเจริญวิปัสสนากรรมฐานแล้ว ผู้ปฏิบัติจะเห็นว่า เรา เขา ของเรา ของเขาไม่มี รูปกับนามเท่านั้น และรูปกับนามนั้นก็เกิดขึ้นดับไป เป็นทุกข์คือทนอยู่ไม่ และเมื่อถึงที่อยู่นอกอำนาจของเรา จะบังคับให้เป็นอย่างอื่นไม่ได้ เพราะไม่ใช่ของเรา คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา การรู้เช่นนั้น เป็นการรู้บรมลักษณะ ไม่หลงใหลในโลกธรรมซึ่งเพียงการสมมติ ทำให้เรา “ปลงโลก” ตก

๒. หมดความสงสัยในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

ตามปกติ พุทธศาสนิกชนนั้น ย่อมเลื่อมใสในพระพุทธเจ้า พระพุทธธรรม พระสงฆ์ แต่ในบางครั้งก็อาจสงสัยว่า มรรคผลนิพพานมีจริงหรือไม่ ซึ่งเท่ากับสงสัยพระพุทธธรรม เมื่อสงสัยในพระพุทธธรรม ก็เท่ากับสงสัยว่า พระพุทธเจ้ามิได้ตรัสรู้วิเศษนั่นเอง ผลต่อไปก็คือ ต้องสงสัยว่า พระอริยสงฆ์นั้นคงจะไม่มี แต่เมื่อมาได้ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานจนบรรลุผลแล้ว มุคคณผู้ปฏิบัติจะสิ้นความสงสัยพระพุทธธรรม เพราะตนได้พบเองเห็นเองว่ามรรคผลนิพพานมีจริงหรือไม่ เมื่อได้รู้แจ้งเห็นอย่างนั้นแล้ว ใครจะมาบอกว่าไม่ใช่ก็จะไม่เชื่ออย่างเด็ดขาด เมื่อหมดความสงสัยในพระธรรม ก็หมดความสงสัยในพระพุทธเจ้าว่าได้ตรัสรู้ธรรมวิเศษหรือไม่ และก็ยังจะหมดความสงสัยในพระอริยสงฆ์ผู้บรรลุผลไปด้วย เมื่อไม่สงสัยในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์แล้ว

LIRT

แต่ความเลื่อมใสพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ อย่างแรงกล้าโดยไม่ไหวหวั่นใน
ปฏิบัติธรรม บางคนเกิดความเลื่อมใสในพระพุทธรูปเจ้า ถึงกับนำคาไล หรือการร้องไห้
หนักหน่วงก็เคยมี ความเลื่อมใสนี้จะฝังอยู่ในดวงจิตโดยไม่มีสิ่งใดมาฉุดแปรเปลี่ยนแปลง
ก็จะต้องถึงเลี้ยวชีวิตก็ตามที

๓. ไม่มีวันจะไปถือลัทธิหรือศาสนาอื่น

ผู้ที่ปฏิบัติธรรมจนได้เห็นธรรมของพระพุทธรูปเจ้า แล้วย่อมเลื่อมใสใน พระพุทธรูปศาสนา
จึงจิตฝังใจ เพราะได้เห็นเองแล้วว่า พระธรรมในพระพุทธรูปศาสนาเป็นของจริงแท้ ไม่มี
อะไรจะจริงยิ่งไปกว่า หรือแม้จะจริงเท่าก็ไม่มี เพราะฉะนั้น ที่จะหันไปนับถือลัทธิหรือ
ศาสนาอื่นจึงไม่มีทางที่จะทำไปได้

๔. มั่นอยู่ในศีลห้าตลอดชีวิต

ตามปกติ พุทธศาสนิกชนธรรมดาที่อาจจะรักษาศีลห้าได้ตลอดชีวิต แต่ต้องตั้ง
ใจว่าจะทำเช่นนั้น และอาจจะละเจตนาเสียได้ ถ้าศรัทธาหย่อนลง แต่ผู้ที่ปฏิบัติธรรมจน
ถึงดวงตาเห็นธรรมนั้น จะมีศีลห้าอยู่ในดวงจิตติดเป็นประจำอยู่จนชั่วชีวิต โดยไม่ต้องตั้งเจตนา
เป็นไปเอง และไม่อาจตัดให้ออกไปจากดวงจิตได้ ถึงแม้ว่าอยากจะทำอะไรก็ตามแต่
หนึ่ง ก็ไม่อยากจะลง เช่นเดียวกับต้นของดอกไม้ ซึ่งมีเป็นประจำดอกไม้อยู่ จะทำอย่างไร
ก็ไม่ได้ ไม่อาจหายไป โดยประการนี้ บุคคลผู้นั้นย่อมเว้นจากการเบียดเบียน การ
การคิดเอาเปรียบ การคดโกง การประทุษร้ายต่อทรัพย์สินและร่างกายหรือชีวิต การละเมิด
กฎหมายอื่น การทุจริต และการดื่มสุราเมรัยตลอดชั่วอายุขัย

๕. อธิษฐานหรือสิ้นใจ

อธิษฐานคือเห็นคนอื่นได้ดี หนอยุ่ไม่ได้เกิดเดือดร้อนกระวนกระวายใจ เพราะไม่ต้อง
กลัวเห็นคนอื่นได้ดี เมื่อเห็นเขาได้ดีก็เกิดหงุดหงิด บางทีก็หาทางทำให้เขาเสียหาย เมื่อเขาเสียหาย
ก็พอใจไปได้ ถึงอย่างไร การอธิษฐานจึงเป็นความชั่วร้ายแรงอย่างหนึ่ง และมีประจำใจบุคคล

LIRT

ทั่วไปมากบ้างน้อยบ้าง แต่สำหรับผู้ที่มีความเห็นธรรมแล้ว ด้วยอำนาจแห่งธรรมะ อัจฉริย
เดือนหรืออาจสั้นไป ทั้งนี้ย่อมแล้วแต่ว่าจิตใจที่มีอยู่ในดวงจิตนั้นมีมากหรือน้อย

๖. การตระหนักรู้ลดน้อยถอยลงหรือหมดสิ้นไป

ความตระหนักรู้เช่นเดียวกับอวิชา ย่อมมีอยู่ในดวงจิตของปุถุชนคนสามัญทั่ว ๆ
บางคนก็ตระหนักรู้ คือถ้อยคำ จะคบคนก็เฉพาะที่อยู่ในชั้นหรือฐานะใกล้เคียงกัน ซึ่งย่อมจะ
ให้เกิดคนเหยียดหยามซึ่งกันและกันอยู่ บางคนก็ตระหนักรู้ทรัพย์ ไม่เชื่อเพื่อเพื่อนแต่ใคร ไม่ทำ
ทำงาน บางคนก็ตระหนักรู้ยศถาบรรดาศักดิ์ ไม่ต้องการให้ใครไปมาหาสู่ และบางคนก็ตระหนักรู้
ไม่ต้องการให้ใครมารู้เท่าเทียมตน แต่สำหรับผู้ที่ได้ปฏิบัติธรรมจนสำเร็จมีความเห็นธรรม
แล้ว ความตระหนักรู้เหล่านี้ย่อมจะลดน้อยลงหรือถ้ามีอยู่ไม่มากก็อาจสูญสิ้นไปโดย ก่อให้เกิด
ความเมตตากรุณาเห็นอกเห็นใจกัน

๗. โลกโกรธหลงลดน้อยลง

กิเลสของคนเราเมื่อสรุปลงแล้วก็คือ โลก โกรธ และหลง ตามสิ่งนั้นเท่านั้น ที่
โลกหรือสังคมนมนุษย์ มันป่วนเดือดร้อนและยุ่งเหยิงอย่างไม่มีที่สิ้นสุด แต่คนเป็นจำนวนมาก
ไม่รู้ตัวว่า ตัวโลกโกรธหรือหลง หรือถึงแม้จะรู้แต่ก็ไม่สามารถหักห้ามไม่ให้โลก ไม่ให้โกรธ
ไม่ให้หลงได้ ต้องตกเป็นทาสของกามตัณหาอยู่ตลอดเวลา แต่ถ้าได้มาปฏิบัติธรรม
พระพุทธเจ้าจนสามารถมีความเห็นธรรมถึงบรรลุธรรมแล้ว โลกโกรธหลงที่มีอยู่ในดวงจิต
ก็จะลดน้อยถอยลง เมื่อจะโลก ก็รู้ว่าโลก เมื่อจะโกรธ ก็รู้ว่าโกรธ เมื่อจะหลง ก็รู้ว่าหลง
และก็จะระงับได้ หรือระงับให้พลาดลงมาได้เพราะมีสติรู้อยู่ ปัญหาที่ว่า ความพอใจในรูป
กดินทรีย์ สัมผัสและธรรมารมณ์ อันเป็นโลกีย์สุขนั้นจะลดน้อยลงไปตามน้อยประการใด
จะทำให้ชีวิตอันแจ่มใส หรือเป็นที่น่าเบื่อหน่ายอย่างไรหรือไม่ ? และความตระหนักรู้
ในชีวิตจะลดน้อยลงหรือไม่อาจทำประโยชน์อันใดให้แก่ประเทศชาติได้หรือไม่ ?

ปัญหาที่ว่า ความพอใจในโลกีย์สุขจะลดน้อยลงได้อย่างไรหรือไม่ นั่น ไม่ควร
จะเป็นปัญหา ปัญหาควรอยู่ที่ว่า เราจะมีความสุขหรือไม่ เพราะถ้ามีความสุขแล้ว ไม่

LIRT

ถึงใจ เราก็ควรจะพอใจ ถ้าพูดถึงความสุขแล้ว ก็ต้องพิจารณาว่าความสุขอยู่ที่ไหน ความ
 สุขที่ใจเราเอง และความสุขนั้นย่อมจะหาได้จากสิ่งแวดล้อมนอกกาย บางคนอาจจะสุขด้วย
 ทรัพย์ คือคุนั่นคูนี่ บางคนอาจจะสุขด้วยการรู้ถึงการกิน บางคนอาจจะสุขด้วยการ
 เลี้ยง เช่นฟังดนตรีหรือหนัง บางคนหรือหลายคนอาจจะสุขด้วยการสัมผัส คือการถูกคอง
 บางคนอาจจะสุขได้ด้วยอารมณ์คิด และถ้าเราจะสุขด้วยการฟังธรรม หรือปฏิบัติธรรม
 ก็จะพอใจ เพราะผลที่ได้รับก็คือความสุขนั่นเอง เมื่อเป็นสุขแล้ว ไม่ว่าจะด้วยการเห็นรูป
 หรือรู้รส หรือฟังเสียง หรือสัมผัส หรืออารมณ์คิด หรือปฏิบัติธรรม เราก็จะไม่เห็นว่า
 ความเป็นดังที่แห่งใดหรือนำเบื่อนำยแต่ประการใด เพราะเราต้องการสุข เราก็ต้องได้สุข
 จะสุขทางไหนมาก ทางไหนน้อย เราไม่ได้คำนึงถึง ฉะนั้นหลังจากเมื่อได้ปฏิบัติธรรม
 แล้ว เกิดพอใจในทางไหนที่เห็นว่าเป็นสุข เราก็ปฏิบัติไปทางนั้น เราก็ได้สุข เราจะไม่เห็น
 ว่าเป็นดังที่แห่งใดหรือนำเบื่อนำย แต่อย่างใด ส่วนที่วิตกว่า ความทะเยอทะยานในชีวิต
 หมดไป ซึ่งจะทำให้ทางก้าวหน้าของชีวิตหมดไปด้วย หรือจะทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติ
 ไม่ได้แล้วนั้น เป็นการวิตกที่เกินเหตุ จริงอยู่ ความทะเยอทะยานเป็นความโลภอย่างหนึ่ง
 อาจจะลดน้อยถอยลง แต่ความทะเยอทะยานเป็นความดีหรือไม่ ? เปล่าเลย ความทะเยอทะยาน
 เหมือนกับความโลภทั้งหลาย ย่อมนำไปสู่ความเคียดแค้นขุ่นเคือง สมมติว่า เรามีความ
 ทะเยอทะยานจะเป็นนั้นเป็นนี้ หรือมีนั้นนั้น ถ้าไม่เป็นหรือไม่ได้มันก็เกิดทุกข์ ถึงความกระวน
 กระวาย ความไม่พอใจและความเสีย เมื่อเรามีหน้าที่หรือการงานอย่างใด เราก็ทำไปด้วย
 ความตั้งใจ ซึ่งถ้าเราได้ปฏิบัติธรรมจนมีดวงตาเห็นธรรมแล้ว เราก็จะทำหน้าที่หรือการงาน
 ใดๆ ได้ดีกว่าแต่ก่อน เพราะเรามีคุณธรรมพิเศษเพิ่มขึ้นคงได้มากมายกว่าไว้ข้างต้นแล้ว
 นั่นว่า ไม่เบียดเบียนใคร ไม่เอาเปรียบใคร ไม่โกงใคร ไม่อิจฉาใคร ฯลฯ คุณธรรม
 ฐาน ย่อมจะทำให้เราทำหน้าที่หรือการงานไปด้วยความเป็นธรรม และผลของงานก็จะดี
 ขึ้น ยิ่งกว่านั้น นอกจากคุณธรรม ๘ ประการดังกล่าวแล้ว ผู้ปฏิบัติธรรมยังมีคุณธรรม
 เป็นผลพลอยได้อื่น ๆ อีก ซึ่งจะได้กล่าวต่อไปข้างหน้า เช่นมีสติ มีสมาธิเพียรอดทนมี

LIRT

ความอดทนดีเป็นคน คุณธรรมเหล่านี้ ย่อมจะเป็นปัจจัยส่งเสริมให้คนปฏิบัติหน้าที่การ
ดำเนินไปโดยมีผลดียิ่งขึ้นไปอีก ฉะนั้น แทนที่จะทำให้ความก้าวหน้าของชีวิตหมดไป
ทำให้หมดทางที่จะทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติ การปฏิบัติธรรมโดยการเจริญวิปัส
สนาเป็นดังคำขวัญที่จะส่งเสริมให้การดำเนินชีวิตหรือการปฏิบัติหน้าที่ การงานไม่ว่าจะเป็นไป
ประโยชน์ส่วนตัวหรือเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติได้ก้าวหน้าไปอย่างได้ผลดีกว่าแต่ก่อน

๔. ผลพลอยได้

ได้กล่าวแล้วว่า ในการเจริญวิปัสสนานี้ นอกจากจะเกิดคุณธรรม ๘ ประการ
ยังมีคุณธรรมซึ่งเป็นคุณประโยชน์แก่ชีวิตอันเป็นผลพลอยได้อีกหลายประการ ซึ่งจะได้กล่า
ต่อไป คือ

ก. ความมีความเพียร ในการปฏิบัติธรรม ผู้ปฏิบัติจะต้องมีความเพียรอย่าง
กล้าปราศจากความเพียรแล้ว การปฏิบัติก็ปราศจากผล ผู้ปฏิบัติจะต้องฝึกตนให้มีความเพ
ในการเดิน ในการนั่ง และในการกำหนดอิริยาบถของตน บางที่จะต้องเดินเป็นเวลานาน หร
นั่งเป็นเวลานาน หรือปฏิบัติกิจโดยไม่นอนเลยในคืนหนึ่งหรือหลายคืน ซึ่งตามปกติแล้ว
ผู้ปฏิบัติจะไม่เคยทำมาก่อนเลยในชีวิตของตน ผลก็คือ ทำให้คนรู้จักว่าเพียรยังนั้นเป็นอย่าง
ได้ผลอย่างไร ความเพียรนี้จะติดตัวไปเป็นสมบัติประจำตัวอย่างหนึ่ง

ข. ความมีสติดี ในการปฏิบัติธรรม ผู้ปฏิบัติจะต้องหัดใช้สติกำหนดอิริยา
ของตนให้รู้ว่าตนกำลังทำอะไรอยู่ การกำหนดนี้ต้องกำหนดอย่างละเอียด เช่น เวลาเดิน ก็ค
รู้ว่า เท้าไถ่น้ำย่าง ตรงไหนเหยียบ ตรงไหนกด หรือเวลาเดินก็หัดใช้สติกำหนดว่า กิน หร
เคี้ยว หรือกลืน ซึ่งตามปกติคนเราจะไม่เคยได้ทำเลย เมื่อได้ฝึกหัดใช้สติกำหนดอิริยาบถ
ตนอยู่ตลอดเวลาเช่นนั้น การเคยชินในการใช้สติก็เกิดขึ้นและยังจะคงใช้ได้ต่อไป แม้เมื่อออกมา
จากการปฏิบัติธรรมแล้ว เช่น เมื่อเกิดโทสะขึ้นมา สติก็จะกำหนดว่า โกรธหนอ ก็จะทำ
ระงับหรือยับยั้งหรือเพลาโทสะลงไปได้

LIRT

ค. ความมีความอดทน นอกจากความเพียรและสติแล้ว ผู้ปฏิบัติยังจะต้องมีความ
อย่างอื่นอีก กล่าวคือ จะต้องทนต่อความเจ็บปวด ความเมื่อยขบ การอดนอน ความหิว
ปราศจากความอดทนแล้ว การปฏิบัติก็จะได้ไม่ผล บางครั้งผู้ปฏิบัติอาจจะได้รับความ
ทรมานอย่างที่ไม่เคยได้รับมาในชีวิต บางครั้งจะได้พบกับความเบื่อหน่ายอย่างบอกไม่ถูก
บางครั้งก็พบกับความเหี่ยวแห้งใจอย่างถึงขนาด และบางครั้งก็จะได้พบกับความขัดข้องกระวน
กระวายใจแทบหัวใจจะระเบิด ถ้าปราศจากความอดทนแล้ว ก็จะต้องถึงกับเลิกปฏิบัติ ความ
ที่มั่งอยู่ในการปฏิบัติ จะเป็นคุณสมบัติประจำตัวไปอย่างหนึ่ง และในกาลต่อไป จะ
อดทนถึงขั้นนั้นอีก เพราะความทนทุกขเวทนาในการปฏิบัติธรรมนี้เป็นทุกข์อย่างยิ่งแล้ว

ง. ความมีสมาธิ คือมีใจแน่วแน่ สมาธิเป็นถึงสำคัญยิ่งสิ่งหนึ่งในการปฏิบัติ
ซึ่งถ้าปราศจากเสียแล้ว ก็เป็นการสูญวิสัยที่จะมีความเห็นธรรมได้ เพราะปัญญาจะไม่
ตามปกติ เราจะทำใจให้แน่วแน่ได้ยากมาก ในขณะที่ทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ถ้ามีสิ่งภายนอก
รบกวน เช่นเสียง หรือร่างกายมีความเจ็บปวด หรือเกิดคิดฟุ้งซ่าน ใจก็จะไม่แน่วแน่ ไม่
จะให้จดจ่ออยู่ ณ สิ่งที่กำลังทำอยู่นั้นโดยเฉพาะได้ เมื่อใจไม่แน่วแล้วที่กำลังนั้นไม่ได้
อย่างนั้นก็จะต้องหยุดทำเสียชั่วคราว จนกว่าสิ่งที่มารบกวนว่าความใจจะหายไป แต่เมื่อใดมา
ปฏิบัติธรรมแล้ว จะได้รับการฝึกให้มีสมาธิ ซึ่งจะแก่กล้าหรือมีมากขึ้นเป็นลำดับ ผู้ปฏิบัติ
ควรจะทำใจให้แน่วแน้อยู่ได้เป็นเวลานานโดยไม่ได้ คำนึงถึง สิ่งอื่น ที่มารบกวน ว่าความใจ แต่
ใจ ทั้งนั้นจะเป็นคุณสมบัติอีกอันหนึ่งซึ่งผู้ปฏิบัติสามารถจะเอามาใช้ได้ในเวลาที่ต้องการ

จ. ความสงบใจ การฟังธรรม ทำให้ใจสงบนั้นได้ การปฏิบัติธรรมก็ทำให้ใจ
นั้น แต่สงบยิ่งกว่ามาก จริงอยู่ ในการปฏิบัติอาจจะต้องพบกับความทุกข์เวทนา ความ
วุ่นกระวาย ความเบื่อหน่าย ความเหี่ยวแห้งใจ และความขัดข้องใจ แต่ผลสุดท้ายจะได้
ถึงความสงบอย่างยิ่งและอย่างแท้จริง ยิ่งผู้ที่สามารถทำสมาธิ อันเป็นการดับเวทนา

LIRT

สัญญา สังหาร วิญญาณ ไม่มีความรู้สึก ไม่มีความจำได้หมายรู้ ไม่มีเครื่องแต่งใจ
ไม่มีวิญญาณรู้ตัว ผู้นี้ก็จะได้พบกับความสงบอย่างยิ่งเป็นพิเศษ

นี่แหละคือผลของการปฏิบัติธรรมของพระพุทธเจ้า ซึ่งไม่มีผลอัน
เทียบเท่า !

นี่แหละคือผลของการเจริญวิปัสสนากรรมฐาน จนได้มีดวงตาเห็นธรรม
ของพระองค์ คือบรรลุมรรคผลนิพพาน !

นิพพาน ประณีต สุข
นิพพานเป็นสุขอย่างยิ่ง

บริษัท สิทธิผล จำกัด

SITHI PHOL CO., LTD.

Cable Address "SOONHUAT" Bangkok

สำนักงาน ๔๐๕ - ๔๐๗ ท่าอากาศยานพระนคร โทร. ๒๐๑๐๓, ๒๑๓๘๖, ๒๔๔๔

405-7 Chakraward Landing Bangkok Tel. 20103, 21386, 24948.

รับทำการส่งสินค้าจากต่างประเทศ และทำการค้าข้าวสารทุกชนิด กับแบ่ง
ตลอดทั้งสินค้าพื้นเมืองทุกชนิด ไปจำหน่ายต่างประเทศ.

นายร้อยตำรวจเอก เทียม ไชยะโท ผู้จัดการ ผู้ใดสนใจเชิญติดต่อได้ตลอดเวลา

LIRT

ค ว า ม ส ง บ

ชลธ เอี่ยมวัน

★

ความสงบ ย่อมเป็นที่นิยมยกย่องกันทั่วไปทั้งฝ่ายอาณาจักร
และฝ่ายพุทธจักร ในฝ่ายอาณาจักร ท่านผู้บริหารราชการงานของ
ประเทศชาติ ได้ใช้ความคิด แสวงหา นโยบาย นานัปการ ใช้
วิจารณญาณตราระเบียบแบบแผนกฎหมายต่าง ๆ ด้วยการประชุม
ร่วมปรึกษาหารือของคณะรัฐมนตรีและทางสภาผู้แทนราษฎร ออก
กฎหมายบัญญัติจัดดำเนินการบริหารประเทศ อาศัยเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ
เป็นหูเป็นตาแทนทั้งภายในและภายนอกประเทศ ต้องลำบากตรากตรำ
ทำงานพื้นน้ำอุปสรรคต่าง ๆ นานา กล้าเสียสละร่างกายและชีวิต
จิตใจบริหารประเทศชาติ ก็เพื่อหวังให้ประเทศชาติผ่านพ้นภัยพิบัติ
ขจัดความทุกข์เดือดร้อน ประชากรอยู่เย็นเป็นสุขด้วยความสงบ เป็น
เช่นนี้ทุก ๆ ชาติ ทุก ๆ ประเทศที่รักความสงบและรักความเสรี ซึ่ง
จะเห็นได้จากองค์การสหประชาชาติที่ได้ตั้งขึ้น ก็เพื่อหวังให้ประเทศ
ทุกประเทศ มีความเป็นอยู่ร่วมกัน ด้วยความ สงบ

เว้นจากการ

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

เบียดเบียนประหัตประหารทำสงครามกันและกัน แต่ที่ยังสงบกัน
ไม่ได้นั้น ก็เพราะบางประเทศยังมีความพยายามเอารัดเอาเปรียบ
กันอยู่ ในฝ่ายพุทธจักร พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเมื่อตรัสรู้แล้ว
ได้ทรงประทานพุทธโอวาทสั่งสอนประชาชนตามชนบทน้อยใหญ่ มิ
ได้ทรงข่มขู่พระทัย ก็เพื่อหวังให้ประชาชนทั้งหลายตั้งอยู่ในความ
สงบ ดังมีพระพุทธานุญาตรับรู้อยู่ไว้เป็นต้นว่า

“จงพูนทางแห่งความสงบ จงศึกษาความสงบ สุขอะไรที่จะดีกว่าความสงบเป็น

อันที่จริง ความสุขที่เกิดจากเหตุอื่นนอกจากความสงบ เช่น ความสุขอัน
การดำรงชีพ ยิงนกตกปลา หรือหาเวลาเพลิดเพลินเจริญใจในสถานที่ต่าง ๆ ในยามว่าง
ความสุขที่เกิดจาก ตาเห็นรูปที่งาม ๆ หูฟังเสียงไพเราะ จมูกได้สูดกลิ่นหอม ดันไ
อรอย ภายได้สัมผัสสิ่งที่น่าปรารถนา ใจได้รับอารมณ์ที่ขบขัน ถึงเหล่านี้ แม้จะเป็น
สุขก็จริง แต่ก็มีความสุขชั่วคราวยาม เมื่อได้สมปรารถนาในสิ่งเหล่านั้นแล้ว ก็เม
และอยากได้ข้อ ๆ ไปอีกไม่มีที่สิ้นสุด หรือว่าถึงเหล่านั้นจากเราไปตามคติธรรมดา ก็เกิด
เสียใจ เสียหายในสิ่งนั้น สุขที่ได้มาจากการเอารัดเอาเปรียบเห็นแก่ตัว ไร้เดียงหาผลประโยชน์
หน้าชื่อใจคด ดังที่เรียกกันว่า “หน้ามือใจเสือ” ก็หาใช่ความสุขที่ยั่งยืนไม่ เพราะ
ความสุขที่เจือด้วยกิเลสตัณหา ยังเป็นการทำลายและก่อความเดือดร้อนให้เกิดแก่ผู้อื่น
ความสุขอันเกิดแต่เหตุอื่นนอกจากความสงบจึงเป็นความสุขชั่วคราว

ถ้าจะพิจารณากันด้วยสามัญสำนึกแล้ว จะเห็นได้ว่า คนเรามีแต่ความทุกข์
ทั้งนั้น แต่ทุกข์คนละอย่างต่างอาการ คนหนึ่งเป็นทุกข์ในเรื่องไม่มีเงินใช้ ทุกข์ในเรื่อง
ทอง ๆ คนหนึ่งมีทุกข์ในเรื่องอื่น ๆ นอกจากเรื่องเงินทอง คนหนึ่งพบคนหนึ่งก็พูดว่า คนม
รับความสุข มีเงินทองของใช้บริบูรณ์ มีรถยนต์คันงาม ๆ ี่ น่าสบายแท้ คนหนึ่งมีควา

LIRT

ความสุขสบายอะไร ต้องมีทุกข์เดือดร้อนในเรื่องนั้นเรื่องนี้ ต้องรับผิดชอบกิจการงาน
อย่างแทบจะไม่มีเวลาพักผ่อนหย่อนใจ คนจนซึ่งมีความสุข ไม่จำเป็นต้องมีความรับผิดชอบใน
ชีวิต ฐานะมีความสุขเฉียบเหลือเกิน ซึ่งต่างก็ว่าไม่มีความสุขด้วยกันทั้งสิ้น ที่เป็นดังนี้
พระพุทธศาสนาก็คว่า เพราะคนเราไม่รู้จักพอกันสักที จึงไม่พบความสุข ดังท่านประพันธ์
ไว้อย่างนี้

ความไม่พอจนเป็นคนใจเรื้อน พอแล้วเป็นเศรษฐีมหาศาล

จนนอกจนในไม่ได้การ จงคิดอ่านแก้จนเป็นคนพอ

นี่ก็ตรงกับพระพุทธภาษิตว่า สมุทฺธิรูปี ปรมํ จมฺ ความพอเป็นทรัพย์อย่างประเสริฐ

คำว่า “ความสงบ” นั้น พระท่านเรียกว่า “สันติ” ฝรั่งเรียกว่า “Tranquillity”

ก็วัดวัด คนที่อยู่เฉย ๆ โดยไม่ได้ทำอะไร ไม่เรียกว่าคนสงบ เพราะอาการเช่นนั้น

ลักษณะของคนเกียจคร้าน พระพุทธศาสนามาคิดเห็น คนสงบนั้นก็คือเราท่านที่ประกอบกิจ

อันหาเลี้ยงตัวและครอบครัวให้เห็น ๆ กันอยู่ทุกวันนี้แหละ แต่มีความสงบ ๒ อย่าง คือ

สงบ ๑ สงบใน ๑ สงบนอก ได้แก่สงบกาย สงบวาจา สงบกายหมายถึง “กายสุจริต”

สุจริตเรียบร้อยทางกาย ไม่ประหัตประหารเบียดเบียนทำตายตะเมิดกรรมสิทธิ์ของผู้อื่น

วาจา คือมีวาจาเรียบร้อย “วจีสุจริต” พูดไพเราะเสนาะโสต ถูกต้องทำนองคลองธรรม

กล่าวคำสุภาพ หยวนโตน อันทำให้ผู้ฟังระคายหู ละเอียดใจ ซึ่งเป็นคำพูดที่บ่งถึงความ

อันอารยะลักษณะของคนคำซาดิ ไร้มารยาทที่ตั้งงาม ไม่พูดทับถมป้ายร้ายหักรานประโยชน์ผู้อื่น

เป็นทางทำให้เกิดความแตกสามัคคี มีแต่ความเดือด นี้เรียกว่า สงบนอก สงบในนั้นได้แก่

ใจ คืออาการที่กำจัด “อาเวก” ซึ่งแปลกันว่า ความฟุ้งซ่านบ้าง ความระแวงใจบ้าง

ความก็คือความไม่สงบแห่งใจ ความสงบใจนี้เป็นของสำคัญยิ่งทั้งทางโลกทางธรรม บรรดา

ทั้งหลายจะดำรงหรือไม่ดำรงก็ขึ้นอยู่กับใจ มีใจเป็นใหญ่ เป็นประธาน จะดีหรือชั่วก็อยู่ที่

LIRT

ใจ คัมภีร์พระพุทธภาษิตว่า “ธรรมทั้งหลายมีใจเป็นใหญ่ เป็นประธาน เป็นสภาพที่สำเร็จแต่ใจ ถ้าใจชั่วหมองมืดก็ชั่วทั้งชั่ว ถ้าใจดี ทำก็ดีพูดก็ดี เหมือนล้อเกวียนหมุนไปตามรอยเท้าโคซึ่งลากไป” ฉะนั้น การทำใจให้สงบนิ่งก็คือระวังใจประคับประคองให้เป็นไปแต่ในทางสุจริต ไม่คิดพยาบาทปองร้ายใคร ไม่อิจฉาริษยาใคร มีใจตั้งมั่นเฉพาะของ ๆ คนอันควรมีควรได้ตามสิทธิที่ควรจะมี จะคิดการบ้านการเมืองก็ถูกตามทำนองธรรมเนียม จะปฏิบัติหน้าที่ราชการก็ดี จะทวงถามนิชกรรณก็ดี จะประกอบการอุตสาหกรรมก็ดี จะทำกสิกรรมก็ดี ตลอดจนจะบริหารประเทศชาติให้วัฒนาถาวรก็ประคับประคองใจ ความสงบอยู่แต่ในทางสุจริตคิดรักชาติเป็นที่ตั้ง ระวังใจไม่ให้ฟุ้งซ่านและทะเยอทะยาน อันเหตุให้เสียวัฒนธรรมจนถึงทำลายชาติและระหว่างชาติ ดำรงใจให้ทำแต่ความดีด้วยข้อดีของสุจริต รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญ เพิ่มพูนวัฒนธรรม ขจัดสิ่งที่เป็นข้าศึกต่อความสงบ จิตเป็นสงบใจ อย่างนี้เป็นเพียงความสงบชั้นโลก ส่วนความสงบชั้นธรรม ได้แก่ความสงบใจจากกิเลสทั้งปวง เป็นของชั้นพระอริยมุคคต คือท่านผู้ตัดกิเลสเป็นสมุจเฉตประหาร เป็นความสงบที่เยือกเย็น สุขุมคัมภีร์ภาพ ไม่ก่อทุกข์ก่อเวรก่อภัยก่อประการใด ๆ

รวมความว่า ประชาชนที่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ ตั้งขึ้นแต่ครอบครัวหนึ่ง ประเทศหนึ่ง ถึงโลกหนึ่ง ถ้าขาดความสงบเสียแล้ว จะเห็นได้ว่า มีความเดือดร้อนเพียงไร จะเป็นบ้าน เป็นครอบครัว เป็นประเทศ เป็นโลกที่มีความมั่นคงได้อย่างไร จะหวังความเจริญก้าวหน้าอย่างไรได้ จักมีแต่ความทุกข์เดือดร้อนเสมอไป พระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะตรัสรู้พระอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ เป็นอาจารย์เอกในโลก สามารถตรัสรู้พระธรรมนำมาให้พวกเราชาวพุทธได้ปฏิบัติทุกวันนี้ ก็เพราะพระองค์มีความสงบ คือสงบใจจากกิเลสเครื่องร้อยรัดทั้งมวลพิจารณาให้แก่คนเข้านมาถึงตัวคน ๆ เดียว ถ้าไม่มีความสงบแล้ว จะเอาเวลาที่ไหนมาคิดอ่าน

LIRT

๑๓๑
บันทึกการงานทั้งฝ่ายโลกฝ่ายธรรม เพื่อทำตัวของตัวเองให้มั่นคงด้วยหลักฐาน ความสงบ
ของดำณีนึง.

เหตุนี้ ผู้รักชาติ หวังความเจริญรุ่งเรืองแก่ตนและชาติ
- ควรฝึกหัดกาขวาใจ ให้ตั้งอยู่ในความสงบดังกล่าวแล้ว จักได้
ชื่อว่ารักชาติด้วย การฝึกตนของตนให้เป็นคนสงบจาก ความชั่ว
บำเพ็ญแต่ความดี เป็นพลเมืองดีของชาติ ไม่ว่าชาติใด ประเทศใด
ทั่วโลก ย่อมประสบแต่ความสุขสวัสดิ์ทุกทีพาราตริกาล.

ข่าวสารการเมือง ที่ถูกต้อง

อ่านได้จาก รัฐสภาสาร

ทำให้มีความรู้กว้างขวาง

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

“รวงทองวิกกี”

กลิ่นรสกลมกล่อม ราคาเยี่ยมเยา

ผู้ใดต้องการเป็นผู้แทนจำหน่าย

ติดต่อได้ที่

บริษัท ไทยท่า จำกัด

๑๖๓๐ ถนนกรุงเกษม พระนคร

โทร. ๒๓๓๕๘-๒๕๓๑๐

สุราบางกอก ๙๖

บางกอก ๙๖ เป็นสุราปรุงพิเศษ

มีแรงแอลกอฮอล์ ๕๐ ดีกรี ปรุงขึ้นใหม่โดยโรงงานสุราบางยี่ขัน
คุณภาพดีเยี่ยมสุราของต่างประเทศ กลิ่นรสชวนดื่ม ทั้งราคา
ก็เยี่ยมเยา เหมาะแก่สังสรรค์ทุกชั้นทุกโอกาส ท่านที่นิยมสุราต่าง
ประเทศ โปรดเรียกสุราบางกอก ๙๖ แทน จะเป็นที่ยังพอใจแก่ทุกท่าน.

มีจำหน่ายที่ร้านค้าบางยี่ขัน

ในราคาขายส่งขวดละ ๕๐ บาท ราคาขายถึงมือบริโภค ราคาขวดละ ๕๐ บาท

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

เทศบาเลนครปารีส

โดย กร.ชาญ จารุวัตร

ตามที่ได้ปรากฏข่าวในหนังสือพิมพ์รายวัน เมื่อเร็ว ๆ นี้ ว่า ได้มีการดำริ ที่จะ ปรับปรุงรูปการปกครอง ของ กรุงเทพมหานคร เสียใหม่ เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุขของ พลเมือง แห่งนครหลวงของประเทศไทย ทำให้ข้าพเจ้ามีความปรารถนาที่จะนำเอาระบบการปกครองนครหลวง ของสหภาพฝรั่งเศส มาเล่าสู่เพื่อนนักรัฐศาสตร์ฟังสักเล็กน้อย เพื่อความเป็นผู้มีหูตาสว่าง ในทางการศึกษาวิชารัฐศาสตร์ หากมีข้อขาดตกบกพร่องอันใดในเรื่องนี้ ก็ขอได้โปรดให้อภัย เพราะข้าพเจ้าใช้เวลาเขียนเรื่องนี้ในช่วงเวลาอันสั้น โดยที่ถูกรวบรวมเร่งรัดเหลือเกิน

นครหลวงของฝรั่งเศสมีชื่อเต็มๆโด่งดังมาก แม้แต่นักเรียนชั้นมัธยมของเรา จะต้องจำได้ว่ามีชื่อเรียกว่าอะไร เมื่อเอ่ยชื่อของ “ปารีส” ขึ้นแล้ว คนส่วนมากต้องไปถึงนครแห่งความสนุกสนาน มีมหรสพทุกอย่างให้นักท่องเที่ยวได้ชม เวลากดคันธงของฝรั่งเศสกับเวลาดกคันธงนั้นเกือบจะไม่แตกต่างกันไปเลย ใครที่เคยผ่านปารีสมาแล้ว ยากนักที่จะมีความสนุกสนานเสียได้ แต่ปารีสของนักปกครองหรือนักกฎหมายนั้นเป็นอีกลักษณะหนึ่ง ไม่

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

ทราบว่าได้เคยมีใครวิจัยถึงรูปการปกครองนครปารีสไว้ในที่ใดบ้าง คงได้ทราบกันอยู่ทั่วไปว่า ฝรั่งเศสแบ่งเขตปกครองส่วนภูมิภาคออกเป็น "Département" ต่าง ๆ ถ้าจะเรียกภาษาไทยก็เห็นจะคล้าย ๆ กับ "จังหวัด" ของเรา หัวหน้าฝ่ายบริหารของจังหวัดเรียกว่า "เปรเฟ" เป็นตัวแทนของรัฐบาลกลาง ซึ่งพอจะเทียบได้เท่ากับตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดควบคุมการปกครองทั้งหมดในเขตจังหวัดนั้น แต่ตัวนครหลวงฝรั่งเศสที่เรียกว่าปารีสนั้น ลักษณะปกครองพิเศษกว่าจังหวัดอื่น ๆ เพราะปารีสเป็นที่ตั้งของศาลากลางจังหวัดแซน ก็ถือว่าเป็นจังหวัดชั้นเอกที่มีความสำคัญมากของฝรั่งเศส . ถ้าจะนำมาเปรียบเทียบกับจังหวัดของเรา ก็พอจะไปกันได้ กล่าวคือ เขตเทศบาลนครกรุงเทพ เป็นราชการส่วนท้องถิ่น แต่เขตอำเภอบางเขน อำเภอหนองจอก มีนบุรี บางกะปิ เป็นเขตปกครองของราชการภูมิภาค นครหลวงปารีส ซึ่งอยู่ในใจกลางจังหวัดแซน ก็มีลักษณะเช่นเดียวกัน เป็นปกครองของเทศบาลลักษณะพิเศษอีกประเภทหนึ่งไม่เหมือนกับเทศบาลทั้งหลายในจังหวัดอื่นเลย การปกครองนครหลวงปารีสต้องอยู่ในระบอบการพิเศษ ก็เพราะมีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายเทศบาลฉบับลงวันที่ ๕ เมษายน ค.ศ. ๑๘๘๔ ว่า กฎหมายเทศบาลนี้ไม่ให้นำไปบังคับแก่การปกครองของนครหลวงปารีส เพราะได้มีกฎหมายเป็นแม่บทธรรมนูญปกครองปารีสไว้ต่างหากแล้ว กล่าวคือ กฎหมายฉบับลงวันที่ ๓๘ กรกฎาคม ๑๘๓๗ และต่อมาได้มีแก้ไขใน ค.ศ. ๑๘๕๕, ๑๘๖๗ และ ๑๘๗๓ อีก ๓ ฉบับด้วยกัน รูปของการปกครองจังหวัดแบ่งออกได้เป็น ๒ ลักษณะดังนี้

๑. จังหวัดแซน (เดปาร์ตมังเตอดาแซน)

๒. นครหลวงปารีส (Ville de Paris)

ในข้อ ๑ การปกครองของจังหวัดแซน หรือ เดปาร์ตมังเตอดาแซน ที่เรียกว่า "จังหวัดแซน" นั้น มีเนื้อที่ประมาณ ๔๘,๐๘๘ เฮกตาร์ มีระบบการปกครองทั้งที่เป็นส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นรวมอยู่ด้วยกัน เฉพาะอาณาเขต ที่มีฐานะในทางปกครองของระบอบส่วนภูมิภาคนี้คล้ายคลึงกับจังหวัดอื่น ๆ หากแต่ไม่รวมกับเขตเทศบาลของนครหลวงปารีส กล่าว

LIRT

มีเขตเทศบาลของนครหลวงปารีสโดยเฉพาะอยู่ส่วนหนึ่ง อยู่ตรงใจกลางของจังหวัดแซน-แมตแต็ง เขตของนครหลวงปารีสออกไปจึงได้จัดรูปการปกครองเป็น "คอมมูน" ขรรคาคด้าย กับคอมมูนต่าง ๆ ของฝรั่งเศสในจังหวัดอื่น ๆ ทั่ว ๆ ไป แต่เรียกกันว่า Commune urbaine หรือจะแปลว่า "ชานพระนคร" ก็ได้ มีข้อแตกต่างเฉพาะในเรื่องของการตำรวจ ซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ของบัญชาการตำรวจกรุงปารีส (เปรเฟคโตโปติค) ฉะนั้นความรับผิดชอบด้านความสงบเรียบร้อย มีนายกเทศมนตรี มีเทศมนตรี ซึ่งราษฎรเลือกตั้งขึ้นมา ทำหน้าที่ในการปกครองเขต กังตอง ของตน และเทศบาลให้ดำเนิน อยู่ในความควบคุมดูแลของ เปรเฟคโตปารีส กับ เปรเฟคโตโปติค เป็นหัวหน้าควบคุมฝ่ายบริหารซึ่งแต่งตั้งโดยรัฐบาลกลาง ในขณะเดียวกัน Prefet de Paris ผู้เป็นหัวหน้าเทศมนตรีของเทศบาลนครหลวงปารีสด้วย (Maire de Paris)

ในราชการส่วนภูมิภาคของจังหวัดแซน มีสภาจังหวัดเรียกว่า Conseil general ของจังหวัดแซน ซึ่งมีสมาชิกเลือกตั้งมาจากราษฎรส่วนหนึ่ง และเป็นสมาชิกของสภาเทศบาลนครปารีสอีกส่วนหนึ่ง กล่าวคือ มีสมาชิกที่เลือกตั้งจากราษฎรโดยตรง ๖๐ คน ซึ่งเลือกตั้งจากเทศบาล ๒๒ แห่ง ในชานพระนครปารีสนี้ และเป็นสมาชิกของสภาเทศบาลนครปารีสอีก ๙๐ คน รวมเป็นสมาชิกสภาจังหวัดทั้งสิ้น ๑๕๐ คน เทศบาลนครรอบนอกกรุงปารีสมี ๒๒ เทศบาลด้วยกัน แต่ละเทศบาลเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดคนหนึ่งหรือสองคนแล้วแต่จำนวนประชากร เฉพาะเทศบาลที่ตั้งสมาชิกเข้ามาจำนวนมากที่สุดถึง ๕ คน คือ เทศบาลเดอแซก

จำนวนประชากรของจังหวัดแซน ใน ค.ศ. ๑๙๖๓ มีประมาณ ๒ ล้านคน และใน ค.ศ. ๑๙๖๓ มีอยู่ ๕,๐๘๘,๖๒๒ คน เป็นประชากรในเขตนครหลวงปารีส ๒,๘๖๖,๕๓๕ คน และเทศบาล ๒๒ แห่ง ๒,๒๒๓,๓๐๘ คน ส่วนใน ค.ศ. ๑๙๓๓ มีประชากร ๔,๘๓๓,๘๕๕ คน และใน ค.ศ. ๑๙๓๖ มี ๔,๘๖๒,๘๖๘ คน ส่วนประชากรของ กังตอง อื่น ๆ นอกเขตปารีสมี ๒,๐๔๒,๘๓๕ คน และในปี ๑๙๓๖ มีอยู่ ๒,๓๓๓,๒๒๓ คน

LIRT

ผู้ที่จะมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัด

๑. ต้องมีสิทธิเลือกตั้ง
๒. มีอายุ ๒๕ ปี (ขึ้นไป) ในวันเลือกตั้ง
๓. มีสิทธิที่จะเป็นทหารตามกฎหมายเกณฑ์ทหาร
๔. มีความผูกพันในเขตเลือกตั้งของตน กล่าวคือ
 - ก. มีภูมิลำเนาเป็นหลักฐานในเขตนั้น ๆ
 - ข. มีหลักฐานการเสียภาษีที่ดิน
 - ค. เป็นผู้มั่งกรรมลสิทธิในที่ดิน
๕. ไม่ถูกตัดสิทธิในทางการเมือง กล่าวคือ ไม่เป็นบุคคลที่
 - ก. เป็นสมาชิกในราชตระกูลที่ได้ปกครองประเทศฝรั่งเศสมาแต่ก่อน หรือ
 - ข. เป็นทหารประจำการทุกเหล่า หรือ
 - ค. เป็นผู้ที่ถูกศาลพิพากษาเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง หรือ
 - ง. เป็นบุคคลล้มละลาย หรือ
 - จ. เป็นบุคคลที่ถูกลงโทษเพราะทำการทุจริตในการเลือกตั้ง หรือ
 - ฉ. เป็นพนักงานหรือข้าราชการประจำ หรือ
 - ซ. เป็นข้าราชการฝ่ายตุลาการ

สมาชิกเหล่านี้อยู่ในตำแหน่งได้คราวละ ๖ ปี และอาจถูกขอลออกจากตำแหน่งได้เพื่อเหตุ ขาด ลาออก หรือสภาถูกยุบ หรือขาดสิทธิในการสมัครรับเลือกตั้งข้อใดข้อหนึ่ง หรือปฏิเสธไม่ยอมทำตามหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดไว้

สมัยประชุมมีอยู่ ๒ ลักษณะ คือ สมัยสามัญและวิสามัญ สมัยประชุมสามัญนั้นปกติเริ่มแต่ ๑๕ เม.ย. - ๑๕ พ.ค. ทุกปี และสมัยสามัญครั้งที่ ๒ ระหว่าง ๑๕ ต.ค. - ๑ ต.ธ.ค. สมาชิกเหล่านี้ไม่มีเงินเดือน หากแต่ได้รับเบี้ยประชุมซึ่งคำนวณในปีหนึ่งคนละไม่เกิน ๔,๗๐๐ แฟรงค์ ตามกฎหมาย เมื่อปี ๑๙๒๗ กำหนดให้เบี้ยประชุมครั้งละ ๗๕ แฟรงค์ต่อวัน

LIRT

๒๔. หมายของสภาจังหวัด

๒๕. สภาจังหวัดมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑. ความกฎหมายออกจากรัฐบาลเป็นนิติบุคคล และสภาจังหวัดทำหน้าที่ควบคุมและบริหารนิติบุคคลนั้น

๒. ทำหน้าที่ควบคุมการกระทำในทางปกครองของ เปร์เฟ

๓. ทำหน้าที่เป็นผู้แบ่งปันภาษีให้แก่เทศบาลต่าง ๆ

๔. ทำหน้าที่ควบคุมเทศบาลต่าง ๆ โดยทั่ว ๆ ไปในเขตจังหวัด

๕. ให้คำแนะนำและปรึกษาแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลกลาง สมัยประชุมสามัญอาจเรียกอำนาจของ

๑. เดคร (Decret กฎฎีกา) ซึ่งทางรัฐบาลกลางเป็นผู้ตราขึ้น หรือ โดย

๒. เปร์เฟเดอราเชน เป็นผู้เรียกประชุมเอง หรือ

๓. ตามข้อ ๒ ใน ๓ ร้องขอต่อ เปร์เฟ ให้เรียกประชุมขึ้น หรือ

๔. กรรมการประจำร้องขอต่อ เปร์เฟ ให้เรียกประชุม

และในการประชุมครั้งหนึ่งให้กำหนดวันประชุมได้ไม่เกิน ๓๕ วัน ผู้ทำหน้าที่ประธาน

สภาจังหวัดนี้ดำรงเป็นผู้เลือกตั้งจนทุกปี

การปกครองนครหลวงปารีส

ตามกฎหมายลงวันที่ ๓๔ เมษายน ๑๘๗๓ ให้กำหนดรูปการปกครองเขตของนคร

ปารีส ให้แตกต่างจากการปกครองจังหวัดอื่นทั่วไป โดยกำหนดให้แบ่งเขตปกครองออกเป็น

อารองดิสมัน (Arrondissement) แบ่งแยกออกเป็น ๔ การ์ตียเอ (Quartier) ให้ชื่อตาม

ลำดับ กล่าวคือ อารองดิสมัน ที่ ๑ ตั้งอยู่ใจกลางของนครปารีส คืออาณาเขตของเกาะ

ดงแม่น้ำ แซน อารองดิสมันที่ ๒ และ ๓ เรียงตามลำดับออกไปเหมือนดังรูปก้นหอย จน

อารองดิสมัน ที่ ๒๐ อารองดิสมัน ที่ ๓๘ มีประชากรมาก มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกเข้าไปนั่งในสภา

LIRT

กรุงปารีส ได้ ๗ คน อารองคิสมังที่ ๓๕ ตั้งเข้า ๖ คน ที่ ๓๓, ๓๔, ๓๖, ๓๗ และ ๒๐
เข้าไปได้ ๕ คน อารองคิสมังอื่น ๆ นอกจากนั้นตั้งเข้าไปได้แห่งละ ๕ คน รวมเป็นสม
สภาเทศบาลของนครปารีส ๘๐ คน

สมาชิกเหล่านี้อยู่ในตำแหน่งได้คราวละ ๖ ปี ผู้ที่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งต้องมี
สมบัติดังต่อไปนี้

๑. มีสิทธิเลือกตั้ง
 ๒. มีอายุ ๒๕ ปี (ขึ้นไป) ในวันเลือกตั้ง
 ๓. เป็นผู้เสียภาษีอากรเกี่ยวกับที่ดิน
 ๔. ไม่อยู่ในข้อห้ามอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้
 - ก) ไม่ได้เป็นเรือดายของราชนาวีที่เคยปกครองฝรั่งเศส
 - ข) ไม่ได้เป็นทหารประจำการทุกเหล่า
 - ค) ไม่มีหน้าที่ในทางตุลาการในศาลทุกประเภท (ศาลปกครอง, ศาล
ศาลธรรมดา)
 - ง) ไม่เคยเป็นบุคคลที่ถูกศาลตั้งให้ล้มละลาย และยังมีได้ถูกเพิกถอนสภาพ
ละลาย
 - จ) ไม่เคยกระทำความผิดในการเลือกตั้ง ไม่ได้เป็นข้าราชการ หรือพนักงาน
เงินเดือนประจำ
 - ฉ) ไม่เป็นบุคคลที่ต้องรับการช่วยเหลือจากสถานสงเคราะห์คนอนาถา
 - ช) ไม่เป็นคนไร้ประจำของบุคคลผู้ใด
- การขาดจากสมาชิกภาพก็เช่นเดียวกับสมาชิกของสภาจังหวัดเช่น

หน้าที่ของนายกเทศมนตรีแห่งอารองคิสมัง

ในอารองคิสมังหนึ่ง มีหัวหน้าในการบริหารเรียกว่า Maire และ Adjoint ตำแหน่ง
นายกเทศมนตรีดังกล่าวนี้ได้รับแต่งตั้งจากรัฐบาลกลางซึ่งแตกต่างกับนายกเทศมนตรีในเทศบาล

LIRT

๒๕ ทั้งนี้ ก็โดยเหตุผลที่นครหลวงปารีสมีประชากรคับคั่ง มีชาวต่างประเทศเป็นจำนวน
 ถ้าหากจะต้องให้ราษฎรเป็นผู้เลือกตั้งแล้ว ก็เกรงกันไปว่าจะได้บุคคลที่มีอิทธิพลในทาง
 มาเป็นผู้ปกครอง นอกจากนั้นยังมีปัญหาในเรื่องประชาชนจะเบื่อหน่ายต่อการกระทำของ
 ปรองที่ไม่อยู่ในระเบียบวินัย หรือแล้วแต่อิทธิพลของคะแนนเสียงเลือกตั้งกล่าวกันว่า การ
 ของของนครหลวงมีอำนาจอิสระ l'autonomie อยู่ภายในวงจำกัด หรือเกือบไม่มีอยู่เลย
 ของนายกเทศมนตรีมีอยู่เฉพาะในเรื่องการทะเบียนต่าง ๆ เช่น รับจดทะเบียนคนเกิด
 คนตาย คนย้ายตำบล เป็นนายทะเบียนสมรส เป็นนายทะเบียนการเลือกตั้ง รับผิดชอบในการ
 ประชาบาล และเป็นนายทะเบียนหมายเกณฑ์ทหาร เป็นเจ้าหน้าที่ในทางอนามัยสาธารณสุข
 ๆ เช่น ส่งตรวจหัดคนชราทุพพลภาพ เด็กอนาถา หรือเด็กที่ถูกทอดทิ้ง และเป็น
 ทะเบียนกรรมกรว่างงาน

ตำแหน่งนายกเทศมนตรีแห่งอารองดิสตังค์หนึ่ง อยู่ในบังคับบัญชาของ เปรเฟ มี
 ปรึกษาราชการ มีสภาพคล้ายคลึงกับราชการอื่น ๆ ส่วนหน้าที่ของสมาชิกสภาเทศบาล โดย
 ธรรมดาจะได้รับแต่งตั้งให้เป็นเทศมนตรี ส่วนหน้าที่อื่นแท้จริงนั้นก็เข้าประชุมในสภาเทศบาล
 ปารีส ซึ่งมีหนึ่งมีการประชุมอย่างน้อย ๔ ครั้ง มีหน้าที่ส่วนใหญ่ในทางวางนโยบายควบคุม
 ประมาณและแบ่งปันเงินบูรณะถนนหนทางหรือสะพาน อำนาจในทางนิติบัญญัติต่าง ๆ อยู่
 ภายใต้อำนาจ เพราะเหตุว่าไม่มีสภาแห่งอารองดิสตังค์ กล่าวคือ ในเขตอารองดิสตังค์ต่าง ๆ ๒๐ แห่ง
 นั้นไม่มีสภาท้องถิ่นของตนเอง หากแต่ตั้งผู้แทนระหว่าง ๔-๘ คน ที่ได้กล่าวมาแล้วไป
 ประชุมในสภาเทศบาลนครปารีส

ในเขตของอารองดิสตังค์หนึ่ง ต้องมีนายกเทศมนตรีคนหนึ่งเป็นประมุขในทางปกครอง
 ในทุก ๆ การติดต่อ จะต้องมียศถาบรรดาศักดิ์หนึ่งแห่งเสมอไป ฉะนั้นทุก ๆ อารองดิสตังค์ จึง
 มียศถาบรรดาศักดิ์ ๔ สถาน และในทุกอารองดิสตังค์ต้องมีศาลแขวงประจำศาลหนึ่งแห่งเสมอไป
 เรียกว่า Justice de Paix อย่างไรก็ดี ถึงแม้เขตของอารองดิสตังค์ ๒๐ แห่งนี้ จะถือว่าเป็น
 ปกครองหน่วยสำคัญองปารีสก็จริง แต่ในทางนิเทศนิยมนั้น เขตของอารองดิสตังค์ มิได้มีฐานะ

LIRT

เป็นนิติบุคคล ดังเช่นเทศบาลตำบลอื่น ๆ เขาเลย ไม่มีงบประมาณเป็นของตนเอง แต่
สภาพเป็นของตนเองอีกด้วย วัตถุประสงค์อันสำคัญอยู่ที่ความสะดวกในการติดต่อของร
เท่านั้น ในอันที่จะมาทำธุระในหน้าที่พลเมืองของตน เช่นทะเบียนจำมะโนครัว ยั
ย้ายออก ทะเบียนสมรส หย่า รับรองบุตร นับว่าเป็นประโยชน์แก่ราษฎรอย่างยิ่ง

พิธีการในการแต่งตั้งนายกเทศมนตรีประจำเขตอารองดิสมิง และ
ตำแหน่งเทศมนตรีผู้ช่วยนั้นมีดังนี้ กฎหมายมอบให้ เปรเฟ หรือผู้ว่า
ราชการจังหวัดปารีส เป็นผู้พิจารณาจัดทำบัญชีรายชื่อบุคคลที่สมควรสำหรับ
ตำแหน่งหนึ่ง ให้เสนอไป ๒ คน ต้องมีสัญชาติฝรั่งเศส เพศชาย อายุไม่
น้อยกว่า ๒๕ ปี และไม่เกิน ๗๕ ปี มีสิทธิเลือกตั้งโดยสมบูรณ์ และไม่เคยถูก
ตัดสิทธินี้มาก่อน บัญชีนี้ต้องเสนอไปยังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
เป็นผู้พิจารณาเลือกคิด แล้วประกาศแต่งตั้ง และอาจถูกถอดถอนก็ได้โดย
ประกาศของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เช่นเดียวกัน ผู้ดำรง
ตำแหน่งนี้อาจลาออกโดยยื่นใบลาต่อรัฐมนตรีว่าการมหาดไทย และได้รับคำ
อนุมัติให้ออกแล้ว จึงจะออกได้ ตำแหน่งทั้งสองนี้ไม่มีฐานะเป็นข้าราชการ
หรือพนักงานเทศบาล ถือกันว่าเป็นตำแหน่งอันมีเกียรติ ไม่มีอัตราเงินเดือน
ประจำ แต่มีเงินค่าบวชการตามแต่จะมีกฎหมาย กำหนดไว้เป็นครั้งคราว
โดยรัฐมนตรีมหาดไทย รัฐมนตรีคลัง และรัฐมนตรีเศรษฐกิจ ร่วมกัน
เป็นผู้กำหนดขึ้น ครั้งหลังสุดมีกฎหมายลงวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๑๙๔๕
กำหนดค่าบวชการให้แก่นายกเทศมนตรีเดือนละ ๔,๐๐๐ แฟรงค์ (๔๐๐ บาท)
และเทศมนตรีเดือนละ ๖,๐๐๐ แฟรงค์ (๓๐๐ บาท).

LIRT

ความเจริญเติบโตของประชาธิปไตย

ส. อมาตยกุล

ถ้าจะต้องการทราบถึงความเจริญเติบโตของประชาธิปไตยว่า
ได้งอกงามมาเพียงใด ท่านควรพลิกดูประวัติศาสตร์ของประเทศ
ต่าง ๆ และวรรณกรรมของบุคคลผู้มีอาชีพต่าง ๆ กัน เช่น นักบวช,
นักปราชญ์, รัฐบุรุษ, นักปฏิวัติ, นักประพันธ์ เหล่านี้เป็นต้น
บางท่านมีชีวิตอยู่เมื่อ ๒-๓ พันปีที่แล้วมา ส่วนบางท่านยังมีชีวิตอยู่
ทุกวันนี้ก็ยังมี แต่จะอย่างไรก็ตาม การเรียนรู้ประชาธิปไตยด้วย
การศึกษาเพื่อให้เข้าใจนั้นรู้สึกว่าจะไม่ใช่สิ่งจำเป็นนัก เพราะประชา-
ธิปไตยง่ายแก่การเข้าใจมาก ประชาธิปไตยย่อมเป็นที่รับรองกันได้
ทันทีไม่ว่าจะอยู่ ณ ที่ใด จะเป็นที่สหกรณ์เกษตรในญี่ปุ่น, การ
ประชุมตามหมู่บ้านในอินเดีย, การประชุมในเมืองที่สหรัฐ หรือ
สหภาพกรรมกรในยุโรปก็ตาม

ประชาธิปไตยหมายถึงการปกครองของพลเมือง และรวมถึงความเสมอภาค เสรีภาพ
งานยุติธรรมด้วย นับด้วยหลายพันปีมาแล้วทั่วโลกมนุษย์เรานำความคิดนี้มาเพื่อปฏิบัติ

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

ความพยายามที่จะจกักรูปาต ฐนเอง ต้องถูก นักปกครอง ผู้ถืออำนาจเด็ดขาดกักต้ง กรง
คร่งเจ้า แต่ความคึกคักนั้นยังผลุดชนกร่งแล้วกร่งเจ้าเช่นกัน คล้ายกับพืชที่เกิควนในพณค
กัณการแห่งแ่งณณ

อย่างไรก็ดี นับว่าประชาธิปไตยยังเป็นของใหม่อยู ในอังกฤษเองมีสถาบันเกย
การปกครองตงชนหลายแห่ง ผู้ชายมีสิทธิตงคะแนนเสียงได้เมื่อ พ.ศ. ๒๓๘๗ และผู้หญิง
พ.ศ. ๒๔๖๑ นี้เอง สหรัฐซึ่งเป็นประเทศที่มีประชาธิปไตยเก่าแก่ที่สุดประเทศหนึ่งในโลก
ประชาธิปไตยก็เพียง ๑๗ ปีเท่านั้น บางแห่งประชาธิปไตยยังใหม่มาดถึงกับยังไม่มีการเถอ
ก็ยังมี

ประชาธิปไตยอันสุกใสของกรีก

ตามความเข้าใจของบรรดาชาวยุโรปทั้งหมดนั้น เราเข้าใจว่าประชาธิปไตยของ
คือกรีก เพราะว่าประเทศกรีกเป็นฉากแรกของประชาธิปไตยตะวันตกที่ประตบความดำเร้า
ใคร ๆ นับว่าผู้ค้นพบประชาธิปไตยได้เกิดมาในจังหวะที่หาได้ยากยิ่งในประวัติศาสตร์
มนุษยชาติ เป็นเวลาที่เมืองนภาภาศทุกหนทุกแห่งทั่วโลกแจ่มจ้าสดใส พันดินอุดม มนุษ
สติปัญญาเฉลียวฉลาดมากรวมยิ่งกว่ากรีกก่อนใดที่เคยมีมา ก่อนที่คริสต์ศาสนาจะเกิดในศตว
ที่หก หลังจากพระพุทธเจ้าประตติ และได้ทรงสั่งสอนในประเทศอินเดีย ก่อนพิชเชย
เจ้าสั่งสอนในประเทศจีน ผู้สอนศาสนาฮีบริวได้แปลประวัติศาสตร์ให้ประชาชนฟัง ณ ที่
ปัจจุบันนี้เรียกกันว่าปาเตสโคไน์ ค่อมาไม่ช้าไม่นานก็ถึงกรีก ดินแดนที่ได้รับความอบอุ่น
แสงอาทิตย์มาตลอดกาลนาน มีการปลูกข้าวโพด, ปลูกไวองุ่น, ปลูกองุ่นมะกอก และเ
เกาะอยู่ทางดินแดนอันเดิมไปค้วยโรคเรบ้ายหน้าไปทางทิศตะวันออก มุ่งไปยังทะเลเอธิเยียน

อาริสโตเติล นักปรัชญาราวกรีกที่ใหญ่ยิ่งที่สุดคนหนึ่งกล่าวว่า ประชาธิปไตย
ของชาวเอเชนส์มีอยู่เพียงแค่เสียงของนักพูดไคยิปไปถึงเท่านั้น เอเชนส์มีสภาปกครอง มี
ประชุมกันทุก ๆ สิบวันบนตาดเขาไคธเมื่อง คติฉินบัญญัติต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอก

LIRT

บุคคล ประชาชนแต่ทั้งหลายอายุเกินกว่า ๓๘ ปี ขึ้นไปเป็นสมาชิกได้ทั้งสิ้น มิใช่จะเป็นได้เฉพาะชนชาติที่รวมรวมนั้นที่กว้างใหญ่ และมีบ้านใหญ่โคจรหรรษาในเอเธนส์เท่านั้น นักร่างกฎหมาย ๆ ช่างทำเครื่องโลหะผู้ทำเกราะทองเหลืองสำหรับทหารสวมไปรบ, ช่างเหล็ก, ช่างเหล็กอื่นก็เป็นผู้มีสมาชิกได้ด้วย ไม่มีประธานาธิบดีหรือรัฐมนตรี ไม่มีผู้แทนราษฎร ราษฎรทุกคนมีสิทธิที่จะพูดในสภาและมีสิทธิลงมติได้เท่า ๆ กัน การตัดสินใจของสภาขึ้นอยู่กับการบริหารของสภา ๕๐๐ คน ผิดกับเปลี่ยนกันคนงานเดี๋ยวนั้น ๕๐ คน บุคคลเหล่านี้ไม่ได้เลือกตั้งหรือเลือกมา แต่เลือกมาด้วยการจับสลาก.

ประชาชนของ เอเธนส์ได้รับการ ศึกษาจาก แนวความรู้ต่าง ๆ เพื่ออาชีพอันทันสมัยอันนักกฎหมาย, รัฐบุรุษ, ผู้พิพากษา และข้าราชการ เขาใช้ระยะหนึ่งของชีวิตเพื่อเตรียมประโยชน์โดยอัตโนมัติ อาริสโตเติลเกิดกล่าวเป็นเชิงประชดว่า "ทุกคนอ้างว่าตนมีความรู้เกี่ยวกับการเมือง และคิดว่าตนสามารถที่จะทำงานอะไร ๆ ได้ด้วยกันทั้งนั้น"

รัฐบาลนี้ปกครองมานานกว่าร้อยปี ได้พิมพ์หนังสือเล่มใหญ่ ๆ เป็นที่ระลึกไว้หลายเล่มด้วยกันด้วยอย่างสวยงามที่สุดไว้หลายชิ้น และก่อร่างสถานที่แสดงความงามศักดิ์สิทธิ์ไว้หลายแห่ง เป็นการเสริมสร้างที่อารยธรรมของประเทศตะวันตกต้องนำเอาความงามกลับมาใช้แล้วใช้อีก นักศึกษาคนหนึ่งกล่าวว่า "ชนสมัยนั้นได้นำบรรยากาศที่ทำให้เกิดความคิดเฉื่อยช้อย่างยอดเยี่ยมขึ้น และเป็นสิ่งที่สร้างความสุขเท่า ๆ กับการเกิดของความฉลาดด้วยนั้น และยังเป็นที่เกิดของออกนอกแบบต่าง ๆ อันนำความมั่งคั่งให้แก่โลกได้ตลอดกาลด้วย"

ความอ่อนแอของรัฐเอเธนส์

สิ่งที่น่าตำหนิในรัฐที่ประสบความล้มเหลวนั้นมีอะไรบ้าง ? ประการแรก ประชาชนเอเธนส์มีส่วนร่วมในกิจการบ้านเมืองได้น้อยมาก เขาไม่ใคร่มีโอกาสดำเนินการเขียนรัฐธรรมนูญความอ่อนหวานซึ่งมีอยู่อย่างอุดมในวรรณกรรมของนักประพันธ์ชาวกรีก เช่น หรือหนังสือรายของเขารับเลย เขาจะเดินไปเที่ยวในตลาดฟังข่าวคราวและฟังการอภิปราย

LIRT

ในทฤษฎีปรัชญาเช่นสามีของเรอก็ไม่ได้ เธอจะพูดในสภาหรือทำงานของรัฐก็ได้
สามารถเป็นได้ก็แต่เพียงภรรยา มารดา หรือแม่บ้านอยู่ภายในเหย้าเรือนเท่านั้น
ประเทศที่หญิงต้องมีหน้าที่เข้าบ้าน ส่วนชายมีอิสระภาพทุกอย่าง และเป็นเช่นนั้นต่อมาเป็น
หลายศตวรรษ

ข้อบกพร่องของประชาธิปไตยเฮเลนส์อีกประการหนึ่งก็คือความเป็นอยู่ของพวก
ในศตวรรษที่ ๕ พวกทาสนั้นอาจมีหนึ่งในสามของพลเมืองในเฮเลนส์ ทาสเป็นคนต่ำ
เป็นเชลยศึกจากไอลิเชียหรือไฟเรเกีย ถูกจับมามากมายยังอยู่ไฟเรเกียทำเรือของเฮเลนส์
ร้อยโซ่เดินแถวตามถนนเดินกำแพงมาสู่เมือง นำมายืนบนแท่นประกาศเล่ห์ดังในศาลา
คนใดมีลักษณะต่ำเป็นไฟเรเกียก็ถูกนำไปทำงานที่บ่อแร่ ถูกถ่มโซ่และบางทีก็ตีตราด้วย
ต้องให้ชีวิตทำงานออกกำลังกายอย่างหนักที่สุดอาจทำให้เรามีอายุสั้นได้ ถ้าคนใดเคย
ครอบครองชาวเฮเลนส์จะมาซื้อตัวไป เขามีหน้าที่แต่เพียงคอยได้พื้นที่ในเตาไฟกลางบ้านไป
อยู่เฉยๆ ช่วยงานบ้านต่าง ๆ หรือมีหน้าที่คอยติดตามนายของเขาไปตลาดและหัวเมืองของ
กลับมาบ้าน ถ้าบางคนมีการศึกษาคิดเล็กน้อย ก็ได้เป็นครูสอนบุตรของนาย เขาจะต้อง
อยู่ที่อยู่ในความรับผิดชอบของเขา หรือไม่ก็พาถูกศิษย์ไปโรงเรียนสอนเร้ามีด คอนบ้ายพ
ฝึกหัดพลศึกษา ตอนนั้นเขาดำรงที่จะหาเวลาเรียนเรียงต้นทนายพาทหรือแลกเปลี่ยนความรู้
ครู ๆ ด้วยกันได้ในช่วงที่ว่างอยู่ ในฐานะเช่นนี้หรือในฐานะที่เป็นทาสของรัฐก็ตาม
เราสามารถเป็นเสมียนหรือตำรวจได้แล้ว นับว่าทาสของพวกเฮเลนส์มีชีวิตอยู่อย่าง
กว่าบรรดาคนเสรีทั้งหลายสมัยก่อนนั้นเป็นอันมาก เพราะได้รับการเลี้ยงดูอย่างพอเพียง อา
มีปลา, ถั่วต่าง ๆ และหัวหอม เสื้อผ้าที่สวมใส่ก็เหมือนกับพลเมืองเสรีทั้งหลายในบรรดา
ชนชั้น ๆ ด้วยกัน เรามีสิทธิอันถูกต้องแน่นอน ถ้านายปฏิบัติต่อเขาอย่างโหดร้าย เราจะปฏิ
โต้ตอบไม่ได้ แต่อาจหนีไปหาที่พึ่งในโบสถ์ และขอรับให้ขายตนกับคนอื่นต่อไปได้
อาจได้รับค่าจ้าง และถ้าประหยัดเงินค่าจ้างไว้เรื่อย ๆ ไปแล้ว ก็อาจซื้อความอิสระภาพตัว
ได้ในที่สุด เราได้รับอนุญาตให้มีเสรีภาพหลาย ๆ อย่าง ทาสของชาวเฮเลนส์มักจะถูกลด
หยากประชาชนในเมืองเล็ก ๆ ว่าเป็นคนอวดดีโดยมาก.

LIRT

อย่างไรก็ตาม ทาสเหล่านี้จะถือว่าเป็นพลเมืองของเฮเลนดัมยังไม่ได้และไม่มีทางที่
ได้ด้วย จะแต่งงานหรือมีครอบครัวโดยนายจ้างไม่ยินยอมหาได้ไม่ ถ้าทาสถูกฟ้องในคดี
หนึ่งก็ตาม ถ้าเป็นประชาชนเสรีก็เพียงแต่ถูกปรับ แต่ทาสจะต้องถูกลงโทษถึงตายที่เดียว
ถ้าพยานในศาล เราไม่อยู่ในฐานะที่จะได้รับความเชื่อถือในความซื่อสัตย์ จำเป็นที่จะต้อง
ให้พูด และวิธีนี้ก็ถือว่าเป็นการกระทำที่ถูกกฎหมายแล้ว

ถึงแม้ว่าความคิดเห็นสำคัญ ๆ ของปรัญญาการเมืองของประเทศตะวันตก นักปรัญญา
ก็จะเป็นผู้กำหนดไว้ก็ดี แต่ชาวกรีกก็ยังขาดความเชื่อถือประการหนึ่ง ซึ่งเป็นความเชื่อถือ
สมัยปัจจุบันนี้ว่า ไม่ว่ามนุษย์เราจะมีรากฐาน, การกำเนิด, และอุปนิสัยใจคอเป็น
มา มนุษย์ต้องเท่ากันหมด อาริสโตเติล เขียนไว้ว่า เห็นได้ชัดว่าบางคนมีเสรีภาพโดย
ธรรมชาติ บางคนก็เกิดมาเป็นทาส และเขายังเชื่อว่า “ในระหว่างเพศชายและหญิง ประเภท
ที่ต่ำกว่า ประเภทหลังต่ำกว่า ฝ่ายแรกปกครอง ฝ่ายหลังเป็นฝ่ายถูกปกครอง” อยู่อีก

ความคิดเห็นของชาวเฮเลนดัม เป็นเครื่องกีดกันมิให้พลเมืองของโลกได้รับมรดก
ยารมที่ได้รับความอิดรภาพและความเสื่อมสภาพตามควร ทำให้ชาวเฮเลนดัมเป็นจำนวน
น้อยที่มิยินยอมที่จะร่วมกับรัฐกรีกอื่น ๆ เพราะว่าการไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับกรีกนั้นเอง
ที่ปรัญญาของเฮเลนดัม จึงต้องพ่ายแพ้แก่เพื่อนบ้านผู้กดขี่ เข้ามารบอบครองรัฐ และยุติลงที่นั่น
ที่ปรัญญาของเฮเลนดัมได้คงแต่กับคนนั้นมา นี่เป็นครั้งแรก แต่มีใช้ครั้งสุดท้าย ที่ปรัญญาของเฮเลนดัมที่ยัง
เกิดขึ้นได้มีผู้รับช่วงต่อไป มีใช้โดยปรัญญาของเฮเลนดัมที่แข็งแกร่งกว่า แต่ด้วยรัฐบาลที่เฉยชามาก
ที่ผ่านไปอีกหลายร้อยปี ชาวยุโรปจึงได้กลับคืนมาซึ่งเสรีภาพ ที่ชาวกรีกได้เคยล้มร่นมาแต่
กาลก่อนโน้น.

ศาสนาและความเสื่อมภาพของมนุษย์

ขณะที่เยซุสได้ก่อตั้งคริสตศาสนาอยู่ ณ ปาเลสไตน์ในเอเชีย หลังจากศาสนาพุทธ
ประมาณ ๖๐๐ ปี คริสต์ศาสนาก้าวลงแผ่ไพศาลไปทั่วยุโรป ศาสนาคริสต์ก็เช่นเดียวกับศาสนา

LIART

พุทธและพระมหากษัตริย์ ก่อตั้งคือ ดอนถึงเรื่องความดำริของมนุษยชาติเช่นเดียวกัน ดังของ
ผู้หนึ่งกล่าวว่า “พระเจ้าได้สร้างชีวิตให้แก่มนุษย์ ให้มีจดหมายใจด้วยกันทุกคน มีทุก
ร่างกายเหมือนกัน” นับด้วยหลายศตวรรษที่พวกคริสเตียนได้ยึดถือถ้อยคำนี้ไปนึกคิดด้วย
แต่พวกกรีกมิได้รับเอาความคิดที่ว่า คนเราชอบเท่ากัน ไม่ใช่ด้วยความสามารถหรือความ
แต่เท่ากันตามที่พระเจ้าทรงประทานให้มา

ประชาธิปไตยมิได้ดำเนินการแพร่กระจายของความเชื่อในสิ่งนี้ ยุโรปสมัยก
ระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๓๑ ถึง พ.ศ. ๒๔๖๐ มีผู้ปกครองหลายรุ่นล้วนแต่ถืออำนาจปกค
เค็ดราดคือผู้อยู่ใต้ปกครอง ถือว่าพวกข้าทาสและชาวนาเป็นพวกที่ต่ำช้าที่สุด ตามด้วยคำ
โลกแห่งคริสต์ศาสนา เห็นว่าพวกทาสและชาวนาเท่ากันทั้งนั้น แต่ความจริงสถานการณ์
ของเราเลวร้ายยิ่งกว่าข้าทาสของกรีกเสียอีก.

สมัยต้นศตวรรษที่ ๓๑ ในฝรั่งเศสตอนเหนือ ชาวนาสามารถมีพื้นที่ดินได้เพียงแ
น้อย แต่เป็นสมบัติส่วนตัวหนึ่งของเจ้าขุนมูลนาย ผู้เป็นเจ้าของป้อมปราสาทตั้งสูงตระหง่านค
เหนือยอดไม้ มีทุ่งนาอย่างกว้างขวางเป็นสมบัติ ชาวนาแทบจะไม่มีโอกาสทำอะไรได้ถ้าไม่
รับอนุญาตจากนายจ้าง ต้องเสียภาษีโดยตรงแก่นายจ้าง ต้องทำงานให้นายจ้างนับเป็นปี
โดยไม่ได้รับค่าจ้างตอบแทนอย่างใดเลย เราต้องมดแลในโรงสีของพวกศักดินา และไค
แบ็งเป็นรางวัลบางส่วน ส่วนภรรยาต้องทำงานมั่งคั่งด้วยเตาผิงของนาย และให้สามีมีส่วนแบ่ง
บ้างเล็กน้อย ถ้าชาวนาผู้ใดที่ไม่ได้รับความยุติธรรม จะอุทธรณ์ต่อศาลของเจ้านายก็ได้
คำตัดสินของเจ้านายถือเป็นเค็ดราด.

เจ้านายสมัยกลาง

ชาวนามักภรรยาจะมีอายุราว ๕๐ ปี แท้จริงอายุเพียง ๓๐ ปีเท่านั้น ทั้งสอง
ผดุงราว หน้ากร้าน หดงค่อม มีบุตรสิบห้าคน ดิคนตายเสียเมื่อแรกเกิด และห้าคนตายเมื่อ
โตขึ้นแล้ว แกลอาศัยอยู่ในบ้านมีห้อง ๆ เดียวทำด้วยไม้ขัดและและหลังคาจาก พื้นเป็นดินทึบแน่น

LIRT

ทุกวันอาทิตย์ ชาวนาและครอบครัวไปโบสถ์ และพระที่มั่งเพียงคนเดียวในหมู่บ้าน
ที่นั่นและเขียนได้ ตั้งสอนให้แกะสลักสิ่งสวยงาม แต่อบรมให้วิญญาณดีขึ้น ซึ่งใน
โลกจะถูกด่าว่าแต่ถ้าไม่นับถือพระถือเจ้า และแนะนำให้ดำเนินชีวิตไปในทางที่มีศีลธรรม
ที่น่ายังมีความกลัวอย่างอื่นอีก กล่าวคือทุก ๆ สัปดาห์ เป็นคัมภีร์การอดอาหารกันคราว
ละ ครบรอบครึ่งของแก๊งกินหญ้าและรากไม้กัน ผู้ที่ผ่านไปมาแถบนั้นจะคอยถูกชักชวนกินเป็น
อาหาร ถ้าหาอะไรไม่ได้จริง ๆ บางคนจะยิงดวงในป่าของนายจ้างและถูกจับแหวนคอในที่สุด
สุดคราวก็มีสงครามระหว่างขุนนางกับขุนนางเพื่อนบ้านใกล้ ๆ กันนั้น นายของชาวนาจะถูกปล้น
และถูกเผาอดตายด้วย ถ้าชาวนาเหล่านี้ต้องการอิสรภาพก็ยอมทำได้ (ในบางตอนของ
นิยายและเยอรมันไม่ยอมให้มีเสรีภาพได้เลย) โดยออกไปจากที่ดินนั้น แต่มาเห็นว่าการ
ที่นั่นและสิ่งที่มันสมบัติของเขาเป็นของต่ำมากยิ่ง เมื่อจากไปแล้วอาจถูกจับฐานเป็นคน
จู้จี้หรืออาชญากรก็ได้ ทั้งนี้ยอมไม่เป็นที่สงสัยเลยว่า ขณะที่มีความเชื่อมั่นในศาสนา ใน
และเดี๋ยวนี้เขาก็เชื่อในปิตุศาสดาที่เขาเข้าถึงอยู่ในสมองและยึดเอาวิญญาณของเขาไปนั้นด้วย

ฉะนั้น จะมีทางให้โชคดีขึ้นได้อย่างไร ? มีอย่างเดียวก็คือการปฏิบัติ ความซื่อสัตย์ใน
ความทุกข์ยากอาจทำให้เขาใจเมตตาปราณีได้ จัณเภาสอนว่าเสียยัดอาหารและตุ๋นเสียก็ได้ เมื่อ
ถึงจากนั้นแล้วเขาจะไม่มัวมีชนอีก งานของเขาจะไม่สะดุดลงเลย หรือเขาจะไม่มีโรงเรียน

ให้บุตรเด็กรุ่นอีกต่อไป
ระบบใหม่ได้โดย.

ทั้งตัวเขาและพรรคพวกเพื่อนฝูงไม่มีใครมีเครื่องมือที่จะมี

แมกนาคาต้า

แม้ว่าชาวมาซิโดเนียจะไม่ทราบเรื่องราวว่ามีอะไรเกิดขึ้นก็ตาม แต่ทางฝั่งตรงข้าม ก็
ต้องแดนอังกฤษยังให้ความหวังแก่บุตรหลานของเขาอยู่ บารอนกลุ่มหนึ่งบังคับกัน
ปราศจากความเที่ยงธรรมให้ลงพระปรมาภิไธยในคำแถลงการณ์ดังต่อไปนี้ "จะจับกุม
เสรีไปหรือกักขังไม่ได้ หรือให้พ้นจากการเป็นเจ้าของ ถือว่าผิดกฎหมาย หรือจะทำลาย
วิธีใด ๆ ไม่ได้ หรือเราจะถือสิทธิเหนือเขาหรือเนรเทศเขาไปก็ไม่ได้ เว้นแต่เป็นการค
คามกฎหมาย โดยขุนนางชั้นสูงหรือกฎหมายแผ่นดินเท่านั้น" กฎบัตรอันยิ่งใหญ่ที่พระ
แผ่นดินได้ลงพระปรมาภิไธยในแมกนาคาต้า พระเจ้าแผ่นดินทรงยอมรับว่ากฎหมายมีอ
กว่าพระองค์เสียแล้ว หลังจากที่พวกขุนนางได้บังคับให้พระเจ้าแผ่นดินยอมให้จำกัดอำนาจ
พระองค์ได้ห้าสิบปี ก็มีสภาพประชุมกันเป็นครั้งแรกในประเทศอังกฤษ ชั้นแรกไม่ไร
องค์การที่เป็นผู้แทนราษฎรอย่างแท้จริง แต่เป็นพวกอภิชนชั้นสำคัญ ๆ และบุคคลผู้เป็นเจ้าของ
สมบัติอันมหาศาล ซึ่งมีชื่อเพียงเป็นชนชั้นสูงอยู่ในคำบดนั้น ๆ แต่ในไม่ช้าก็เห็นว่าการประ
เช่นนี้จะช่วยให้มีประโยชน์ในวงแคบ กล่าวคือสามารถแก้ไขข้อข้องใจที่กตัญญู ๆ กันให้ถูกค
ชนเท่านั้น ต่อมาพิเศษ การมีผู้แทนในสภาจึงได้ขยายออกทีละน้อย ๆ จนกลุ่มไปถึงผู้ให้
ทุกคนทั่วประเทศ.

นักการเมืองทั่วโลก ยังคงค้นคว้าด้วยปัญหาว่าการกระทำ เป็นตัวแทน จะ ก่อตั้งขึ้น
อย่างไรและจะทำกฎหมายได้อย่างไร ความเสมอภาค การเป็นตัวแทนและกฎหมายเป็นรากฐาน
ของประชาธิปไตยใหม่ การคิดค้นหาตัวแทน ซึ่งเรากรีกไม่เคยคิดว่าเป็นการจำเป็นใน
เด็ก ๆ แต่ก่อนนั้น เป็นสิ่งที่รัฐบาลของพลเมืองอันเป็นชาติที่มีอาณาเขตกว้างใหญ่ต้องคิด
เมื่อได้อำนาจกฎหมายที่ยุติธรรมแล้ว การตัดสินใจที่เป็นไปด้วยความกดดันกับคนนานาประการ

LIRT

ไป และคำดังก็เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อความเจริญงอกงามของประเทศ เป็นการเปิดทางให้
 ผู้ถูกกดขี่เห็นว่า การปฏิวัติจะไม่เกิดผลอะไรขึ้นเลย เพราะวิชานี้ก็เป็นเครื่องมือที่จะ
 รัฐบาลที่เสรีและยุติธรรมได้ค้อยู่แล้ว

โลกใหม่สันติสุข

ห้าปีต่อมา ยังมีบุคคลคนอื่นที่ได้รับความลำบากในฐานะที่ยังขาดผู้แทนในการ
 ของอยู่อีก แต่บุคคลจำพวกนี้มีความรู้ในรัฐสภาและความคิดของเขาแตกต่างไปจากความ
 ของชาวอเมริกัน เขาเชื่ออย่างมั่นคงแม้จะไม่เป็นไปในทางที่เป็นมิตร ว่าเขามีสิทธิที่จะลง
 ทุนได้ และรัฐบาลคงจะคุ้มครองการไร้ความคิดของเขาในสิทธิอื่น ๆ อีกด้วย เขาเป็น
 คนหนึ่ง เรียกตนเองว่าเป็น “ช่างเครื่อง” อาศัยอยู่สมัยปลายศตวรรษที่ ๑๙ ในอ่าว
 ของอเมริกา ช่างเครื่องคนนั้นไม่เหมือนกับชาวอเมริกันเพราะเขาเขียนอ่านได้ ทั้งที่ออกจาก
 โรงเรียนมาเรียนการค้าตั้งแต่อายุเพียง ๑๓ ขวบ. อาร์ทเป็นช่างเงิน มีความหวังและจิตใจอัน
 เข้มแข็ง เขาเป็นพลเมืองของคาบสมุทรมานานตั้งแต่ยังเป็นบ้า ยังมีได้ไค่ถางลง เป็นที่ที่สังคม
 ๆ ที่เก่าแก่ถือนขนบธรรมเนียมโบราณกำหนดความหมาย เพราะคนทั้งต้นต้องทำงาน
 ที่ซึ่งต่อไปจะมีหนทางเป็นอะไรได้นับด้วยพันอย่าง มีสิ่งที่จะทำได้นับด้วยพันชิ้น มีปัญหา
 ที่กลัดกลายออกได้นับด้วยพันข้อ ไม่ใช่ประเพณีอันตายตัวและธรรมเนียมที่แข็งแกร่ง ส่วน
 ที่เห็นว่าเป็นที่ที่เหมาะที่สุด

ร้านของช่างเครื่องอยู่ที่ปลายท้ายนอกไปนอกของถนน เมื่อยืนอยู่ข้างนอกจะได้ยิน
 เสียงขลุ่ยและเสียงเครื่องจักรที่ประกอบด้วยไม้ดังเอียง ๆ มาจากสะพาน โรงโกดังและที่เก็บเรือ
 เห็นผ้าใบสีขาวของเรือใบต่าง ๆ ชนิต และเรือจับปลาปรากฏอยู่ เบื้องหลังเป็นฉากท้องฟ้า
 ฟ้าใส เขาได้ยินเสียงร้องของนกชายของและเสียงต่าง ๆ ของระฆังโบสถ์จากเมืองมาทาง
 ภายหลัง ภายในร้านที่ตรงเขาไฟมีน้ำหอมโลหะ ทั้งที่เหล็กตั้งอยู่และเต็มไปด้วยกลิ่นฉุนใหม่
 ของเครื่องพร้อมด้วยลูกมือฝึกหัดใหม่ ๒ คน ช่วยทำเครื่องเงินต่าง ๆ กาน้ำใส่ชา ภาชนะใส่

LIART

นม ด้วยได้นำตาลและเหยือกเบียร์ เขาไปขายคนในกรุง บางคราวก็เปลี่ยนไปทำสิ่งต่าง ๆ
ประชาชนร่วมชาติของเขาต้องการ เช่น ฟันปลอม แผ่นทองแดงสำหรับได้กรอบหนังสือพิ
หน้าบัณฑิลา หัวเข็มขัดรองเท้า, แว่นตาหรือร่ม เป็นต้น ช่างเครื่องทำงานตั้งแต่พระอาทิตย์
ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตก ทำตามสบายไม่เร่งร้อน มีความภาคภูมิใจในฝีมือของเขาเป็นอันมาก

ชีวิตเร่ร่อนก็ไม่ใคร่สบายนัก แต่เคราะห์ที่ช่างเครื่องสมบูรณ์พอที่จะทนต่องานหนัก
การขาดอนามัย และโรคภัยไข้เจ็บที่กัดกร่อนร่างกายได้ เมื่ออายุได้ ๓๘ ช่างเครื่อง
ก็แต่งงานเป็นครั้งที่สอง ภรรยาคนแรกเมื่อถึงท้องบุตรคนที่ ๘ (ในจำนวนนี้ตายเสียสองคน)
เธอก็ตายลงเช่นเดียวกับหญิงอื่น ๆ โดยมากในสมัยนั้น

พอตะวันตกดิน ช่างเครื่องก็มีบ้าน จากดัมบ้านหยุด และโรงอาหาร เป็นปกติก็
กลับไปหาลูกเมียที่บ้าน เขาเป็นสมาชิกในสโมสรการเมืองแห่งหนึ่ง มีการประชุมกัน
ห้องหลังห้องรายเหล่า สมาชิกดื่มเหล้ามันส์หน้าเตาผิงไฟ กกเถียงเรื่องการเมืองกัน รัฐบาล
อังกฤษ ซึ่งอยู่ไกลออกไป ตามพันไมล์จะเก็บ ภาษีพลเมืองที่ไม่ได้ส่งผู้แทนไปใน สภาเดี่ยวหรือ
ประเทศอังกฤษยังคงบังคับให้เมืองขึ้นค้าขายกับคนซึ่งเป็นเมืองแม่เท่านั้นแหละหรือ? เรา
ไม่ซื้อสินค้าไปราซึ่งต้องเสียภาษีได้ไหม? ชาวเวียเยนคนหนึ่งกล่าวว่า “การเก็บภาษีได้
ไม่มีผู้แทนเป็นการกดขี่” รัฐบาลจะถือสิทธิมาตั้งกองทหารอังกฤษในมอดดินเพื่อบังคับ
กระทำเช่นนั้นได้หรือ? สิทธิของคนเมืองขึ้นเช่นคนเดวีและคนที่เดิมอภาคกันคืออะไร?

ตามฝั่งทะเลที่เก่า ๆ แหว่ง ๆ ไปทางเหนือและใต้ ก็มีหมู่ชนเช่นเดียวกันพบ
และอภิปรายปัญหาเช่นทุกถาวรณกันทางนั้น

ในต้นชาวอเมริกันก็คัดค้านด้วยกิริยาอาการเช่นเดียวกับเมื่อ ๑๕๐ ปีมาแล้ว เช่น
ชาวอินเดียน ซึ่งมีฐานะเป็นผู้นำได้กราบทูลไปโน้ตเตทำเกิดข้อตนเอง เหมือนกับพลเมือง
ประเทศราชที่ต้องเผชิญหน้ากับการกดขี่จากชาติที่แข็งแกร่งกว่ามาก ปี พ.ศ. ๒๓๓๓ รัฐบาล
อังกฤษยอมให้บริษัทอินเดียตั้งไปซาบรรทุกเรือหลายลำไปยังอาณานิคม เพื่อบังคับให้

LIRT

รักกันและยอมรับวิถีการเก็บภาษีของอังกฤษด้วย พลเมืองชาวบอสตันประชุมกัน
ไปป้องกันการถ่ายของชนบท ตอนกลางคืนพอเรือจอดที่ท่าในอ่าวบอสตันเรียบร้อยแล้ว คน
จำนวนประมาณ ๕๐ คน บดอบเป็นชาวอเมริกันอินเดีย ทาหน้าให้ดำเพื่อมิให้จำได้
มาอยู่ที่นี่เรือ ช่างเครื่องของเขาจะมาพักบ้านเพื่อน ใช้คินหม้อทาหน้า
ดอบไปที่ท่าเรืออย่างเงียบเชียบและรวดเร็ว ถึงเรือเปิดประตูได้ห้องเรือออก ยกเขา
ออกมาทอดลงในน้ำ บดอบให้ลอยไปตามน้ำทะเล

ต้องมื่อมา บดอบเรือหรือช่างเครื่องที่กล่าวถึงในกัมมธิดีอยู่ประจำตัว
วันหนึ่งเขาควมมาไปที่เด็กซิงตัน ตำบลแห่งหนึ่งซึ่งอยู่ตกไปในเมือง ๒๐ ไมล์
จนประชาชนให้ทราบว่าการกักขังอังกฤษกำลังเดินทางมา เพื่อจะทำลายคลังอาวุธของพวกเขา
การต่อสู้ครั้งแรกเพื่อปฏิวัติได้เกิดขึ้นที่เด็กซิงตันเป็นครั้งแรก

การปกครองด้วยผู้แทน

ช่างเครื่องเป็นช่างฝีมือ มีใ้หนักปราชญ์พูดไม่ใคร่เก่ง การประชุมในห้องชา
เป็นผู้ฟังเฉยเป็นส่วนใหญ่ แต่ในเมื่อถึงเวลานั้นเองเขาควมมาผ่านอากาศหนาวในฤดู
เย็นไปเด็กซิงตัน ความรู้สึกในความอยุติธรรมและสิทธิของเขาได้แสดงให้เห็นด้วยตาม
ประกาศอิสรภาพว่า “เราถือข้อเท็จจริงเหล่านี้ว่า เป็นสิ่งที่ประจักษ์ด้วยตนเอง กล่าว
ทุกคนเกิดมาเท่าเทียมกัน ต่างได้รับสิทธิบางอย่างที่จะโอนให้กันไม่ได้จากพระผู้เป็นเจ้า
เพื่อจัดให้สิทธิเหล่านี้มีชีวิตได้แก่ภาพและการแสวงหาความสุข เพื่อจัดให้สิทธิเหล่านี้อยู่ในความ
จึงได้มีการสถาปนารัฐบาลขึ้นในหมู่ชนโดยได้รับอำนาจอันเที่ยงธรรมจากความเห็นชอบ
ผู้ที่อยู่ในความปกครอง ในเมื่อแบบการปกครองได้กลายเป็นแบบที่ทำด้วย จุดประสงค์
อันเป็นสิทธิของประชาชนที่จะเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกแบบการปกครองนั้น และตั้งรัฐบาล
ขึ้น โดยวางมูฐานของรัฐบาลนั้นในหลักการดังกล่าว และจัดอำนาจของรัฐบาลนั้นไว้

LIRT

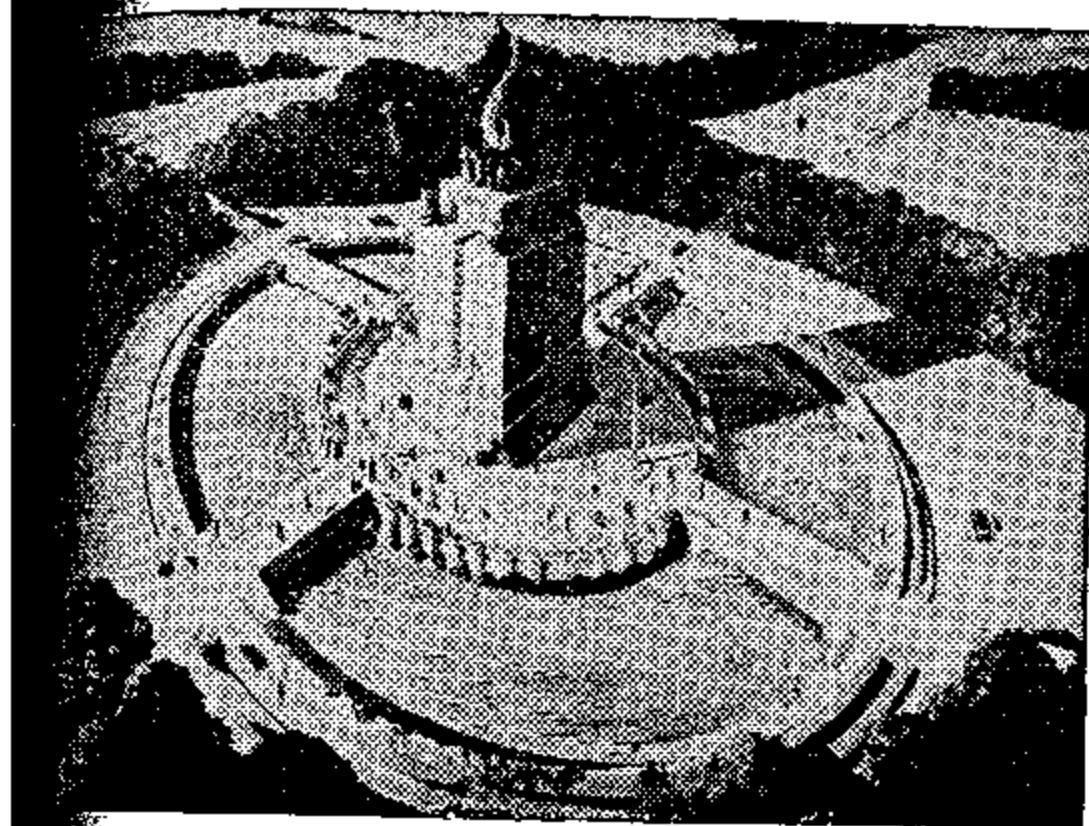
ในรูปที่ความเห็นของคุณจะปรากฏว่า เป็นทางดีที่สุดที่จะมีผลให้คนได้รับความปลอดภัยมากที่สุด

ข้อความข้างต้นนี้ กล่าวถึงสิ่งที่ คนส่วนมากทุกวันนี้ รู้ดีว่าเป็นความจำเป็นของประชาธิปไตย คนเราต้องมีเสรีภาพเท่ากันและจะต้องมีผู้แทนในการปกครอง หรือมีฉันทมติเป็นสิ่งที่ สมมติ เจฟเฟอร์สัน กล่าวไว้ว่า รัฐบาลหนึ่งจะยึดอำนาจอยู่ได้ก็เฉพาะเวลาที่ฝ่ายอยู่ในปกครองเห็นพ้องด้วยเท่านั้น มนุษย์เราได้รับรองกฎข้อนี้กันแล้ว แต่ในสำนึกประกาศชัดได้ถึงความรู้สึกใหม่ออกมาว่า ความประสงค์ของรัฐบาล ก็เพื่อรักษาสิทธิของมนุษย์ในข้อความนั้นระบุดังสิทธิที่จะเป็นอยู่ สิทธิที่จะเป็นอิสระและสิทธิที่จะทำให้ ชีวิตเป็นอิสระ ความต้องการ อีกข้อหนึ่งซึ่งอาจเป็นข้อสำคัญที่สุดในการเมือง ก็คือสิทธิที่จะ “เปลี่ยนแปลงรัฐบาลได้” เมื่อเห็นว่ารัฐบาลนั้นทำลายสิทธิของมนุษย์ให้สูญไป

เจฟเฟอร์สันเป็นบุรุษคนหนึ่งในสมัยศตวรรษที่ ๑๘ เมื่อศตวรรษที่ ๑๗ และ ๑๘ ยุโรป นักเขียนและนักคิดต่างต่อสู้กันด้วยปัญหาปรัชญาการเมือง สิทธิของชนต้อยตก ความยุติธรรม แก่การปฏิวัติอังกฤษ ที่ทำต่อพระเจ้าชาลส์ที่ ๑. ดัชนีนั้นคนหนึ่งสอนว่า อำนาจในการเมืองย่อมจะมาจากความเห็นชอบของฝ่ายที่ถูกปกครอง และจุดประสงค์ของรัฐบาลก็เพื่อความดีร่วมกัน วอลเตอร์ (ผู้ที่มีผู้กล่าวว่าได้กล่าวถ้อยคำที่ดื้อกระด้างจนทำให้ “ข้าพเจ้าไม่เห็นชอบด้วยกับถ้อยคำที่ท่านกล่าว แต่ข้าพเจ้าจะต่อสู้แม้ถึงชีวิตเพื่อให้ได้ในการกล่าวของท่านนั้น”) ได้ควั่นหินงามของฝรั่งเศสไว้ ประเทศเดียวกันนั้นเองเองก็และนักเขียนบางคนได้บรรยายไว้ถึงเรื่องว่า รัฐบาลประชาธิปไตยจะคงยืนได้อย่างไร ถ้าหากของรัฐบาลจะสามารถตรวจสอบการกระทำของอีกสาขาหนึ่งได้อย่างไร เพื่อไม่ให้หน่วยหนึ่งของเรามีอำนาจมากเกินไป เจฟเฟอร์สันกับพรรคพวกร่วมงานในการปฏิวัติอเมริกันทราบมาจากบุคคลเหล่านี้ว่า ความปั่นป่วนในความคิดและการปกครองอย่างกดขี่ของรัฐบาลฝรั่งเศสอย่างไม่ยับยั้งได้นำการปฏิวัติฝรั่งเศสมาให้ เหตุการณ์นี้ได้เกิดขึ้นภายหลังการปฏิวัติในอเมริกา ๑๘ ปีต่อมา

LIRT

ภาพบูชา" ซึ่งองค์การมูลนิธิเสรีภาพแห่งสหรัฐกำลังวางแผนการก่อสร้าง
จะเกิดขึ้น ด้วยความปรารถนาที่จะส่งเสริมความเข้าใจอันดีแห่งวิญญาน
ปรัชญาของรัฐธรรมนูญอเมริกัน... ที่ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของพลเมือง
เมืองโดยเอกเทศ และเสรีภาพในทางเศรษฐกิจ ซึ่งฝังอยู่ในชีวิตจิตใจ
ชาวอเมริกัน

คำแถลงการณ์ในลำดับ ประกาศอิสรภาพและ รัฐธรรมนูญใช้คำแถลงการณ์
ความจริงแต่เป็นคำแถลงการณ์แห่งความหวังและอุดมคติ เพราะหยังไม่ได้ถึงขนาดที่รัฐบาล
รัฐบาลมิได้แสดงถึงเจตนาออกมาให้ปรากฏในทันทีทั้งหมด เพราะยังมีพวกทาสนิโกรใน
รัฐอเมริกาอยู่อีก ในปี ๒๔๓๓ จึงได้เกิดสงครามกลางเมืองอย่างรุนแรงขึ้นขึ้นด้วยความ
ขึ้นเพื่อการก่อตั้งความจริงในข้อเท็จจริงนี้สัมพันธ์กับคำที่ เจฟเฟอร์สัน ได้อ้างไว้ว่าคนเกิดมาพร้อม
กัน

ยุโรปกับทางโน้มของประชาธิปไตย

ความคิดก่อนเนื่อง จากการประกาศ อิสรภาพ คิดตามมา มากมายหลายประการด้วยกัน
พยายามเพื่อปฏิบัติยังคงมุ่งกระทำกันอย่างไม่ทอดยวระหว่างศตวรรษที่ ๑๙ บางแห่งก็เป็น
โดยสันติวิธี เช่นที่ปรากฏในสภาการเมืองอังกฤษ บางแห่งก็เกิดความรุนแรงขึ้น เช่น

ปี พ.ศ. ๒๔๓๒ เมื่อ

รัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา
นำออกใช้แล้ว สิทธิต่อไปของ
บุคคลกับบัญญัติขึ้นไว้ รวมทั้ง
เสรีภาพในการศาสนา, การพูด,
หนังสือพิมพ์ และการชุมนุม
ด้วย เสรีภาพที่ถ่ายทอดจาก
รัฐบาลหนึ่งไปยัง รัฐบาลหนึ่ง
ก็ เป็น ไป ด้วย ความ เรียบ ร้อย
ตลอดมา

LIRT

การปฏิวัติในฝรั่งเศส, อิตาลี, โปแลนด์ และฮังการี เป็นต้น การรุนแรงมิได้นำประชาชน
มาให้ทุกแห่ง แต่ปลายศตวรรษที่ ๑๙ จึงค่อยมีความสำเร็จขึ้น การปฏิวัติทางอุตสาหกรรม
ได้นำความเจริญมาให้ยุโรปมาก เท่ากับเป็นการเปิดศตวรรษซึ่งไม่เคยคาดฝันมาก่อน
เกี่ยวกับการค้นพบของนักสำรวจในศตวรรษที่ ๑๕ และ ๑๖ นั้นทีเดียว การก้าวหน้า
ร่วมไปกับการรุกรานของอุตสาหกรรมสมัยใหม่ ทำให้ปัญหาใหม่ ๆ เกิดขึ้นอีกเป็นอันมาก

ระหว่างศตวรรษที่ ๑๙ มีคนงานที่ปราศจากหลักประกันอันมั่นคง อาศัยอยู่
ต่าง ๆ กันเช่นเบอร์ลิน ลอนดอน หรือชิคาโกมีตรัฐอิดินอยด์ เป็นต้น ชักด้วยอย่าง
คนหนึ่งที่อาศัยอยู่ในมิดเดิลบรอจ เมืองหนึ่งที่แม่น้ำที่โตในยอร์กเชอร์ คอนเท้นขององ
ราว ปี ๑๘๔๓ เมื่อ ๒๐ ปีก่อนนี้ เมืองที่กล่าวนี้เป็นหมู่บ้านนอกที่ตั้งบดขยี้มากสำหรับพล
จำนวน ๑๕๕ คน แต่บัดนี้เมืองนี้กลายเป็นเมืองอุตสาหกรรม มีพลเมืองกว่า ๘๑,๐๐๐
ตอนกลางวันที่มีเตาเผาอิฐ เสาปูนต่งสูง ขึ้นมาจากพื้นดิน ดูอากาศ เวลากลางวันเตาเหล่านี้
เปลวไฟออกมาตลอดเวลา ปี ๑๘๙๓ มีผู้พบแร่เหล็กในภูเขาใกล้มิดเดิลบรอจ บักร
มิดเดิลบรอจได้กลายเป็นศูนย์กลางการทำเครื่องเหล็กไปแล้ว เมื่อแร่เหล็กและผลพล
คือเหล็กเป็นวัตถุดิบฐานของเครื่องจักร, อาวุธ, เครื่องมือกลกรรม เครื่องมือการขนส่ง
ประการแล้ว ความความรู้จักก็เรียกได้ว่ามิดเดิลบรอจ เป็นศูนย์กลางของการอุตสาหกรรม
สมัยใหม่ได้ทีเดียว

บุรุษที่กล่าวนี้รับจ้างทำงานอยู่ในโรงงานเหล็ก มีหน้าที่เป็น “คนบรรทุก” เขา
แทนซึ่งวิ่งหมุนไปรอบ ๆ เหนือเตาใหญ่ และบรรทุกแร่เหล็กถ่านหินและหินปูนลงในรถสาม
ล้อที่กลิ้งตามกันบนรางไอน้ำเตาไฟก็กลายเป็นเศษเหล็กตามข้อตกลงกัน ระหว่างนายจ้างและลูก
ตกลงให้คนงานทำงานวันละ ๘ ชั่วโมง สัปดาห์ละ ๖ วัน ได้ค่าจ้างประมาณ ๓๐ เซนต์
๓ สัปดาห์

ช่างเหล็กอาศัยอยู่แถบถนนแคบ ๆ ตรงกันข้ามฝั่งแม่น้ำที่โรงงานตั้งอยู่ วันแดดจ้า
มีราวผ้าตากอยู่เป็นแถว ๆ กีดขวางถนน พวกเรวชาญของด้วยเกวียนผลัดเกวียนออกไปให้พ้น

LIRT

มารับรถออกไปข้างถนน บ้านข้างหลังก็คล้าย ๆ กันมีอยู่หนาแน่น ทั้งสองฟากถนนเช่นเดียวกัน
ถนนอื่น ๆ ในมิดเดิลบรอค มีห้องเล็ก ๆ ๔ ห้อง พื้นชั้นล่างมี ๒ ห้อง ชั้นบนมี ๒ ห้อง
ลูกอาศัยอยู่กับภรรยาบุตรสามคนและบิดาผู้ชราซึ่งป่วยอยู่ไม่สามารถทำงานได้

ข้างหลังก็ได้คิดว่าตนเป็นคนยากจนขัดสนเลย ไม่เคยคิดว่าสิ่งที่ยู่รอบ ๆ ภายทั้งกับ
ลูกปรกหน้าเกิดยศ เพราะรู้ว่ามันเป็นเช่นนั้นหมดจริง ๆ เขาต้องอาศัยอยู่ที่มิดเดิลบรอคตลอด
จนหนักต้องใช้จ่ายมากคือคันไถรถ และคว้นจากเตาไฟก็เป็นอันตรายแก่ปอดมา แต่เขาก็
ไม่งานคืออยู่ และบางโอกาสก็หาหนังสือเกี่ยวกับเรื่องเหล็กจากห้องสมุดโดยไม่ต้องเสียเงิน
เพื่อหาหยุดงาน เขาโชคที่ไม่ได้เป็นคนขุดถ่านหิน และอยู่ในสมัยที่รัฐบาลได้มีบัญญัติ
เกี่ยวกับโรงงาน, ตำราารณสุข, ที่อยู่อาศัย, และบัญญัติการศึกษาแล้ว เขาอ่านหนังสือพิมพ์
ก็ปากชมว่า รัฐบาลได้ช่วยเหลือเมืองมาก

ค่าจ้างของเขาอยู่ในระดับปานกลาง ไม่สูงที่สุดหรือต่ำที่สุด แต่เขาหวังว่า จะต้อง
พอที่ได้เลื่อนขั้นในตำแหน่งรับผิดชอบ เป็นคนคุมเตาไฟ มีหน้าที่ควบคุมแร่เหล็กละลายจาก
ถลุง. งานนี้จะทำให้เขามีรายได้ปีละ ๒ หรือ ๓ ปอนด์ต่อสัปดาห์ เท่ากับเงินเดือน
ของรัฐบาลส่วนมาก เฉพาะค่าจ้างปัจจุบันเขาก็สามารถหาซื้อเหล้าได้เท่าที่ หนึ่งหรือสอง
ปีดื่มได้ด้วยราคา ๖ เซ็นต์น้อย ๆ เมื่อเขาไปร้านขายสุราในวันอาทิตย์เพื่อสนทนากับเพื่อนฝูง

เสรีภาพกับความมั่นคง

ตอนเย็นขณะที่ข้างหลังนั่งใกล้เตาไฟ ภรรยากำลังล้างจานอยู่ ทั้งสองได้ยินเสียง
ปืนไรเฟิลมาจากบิดาผู้ชราทางห้องหลัง ทำให้ระทึกถึงความกังวลใจอย่างเดียวกันขึ้นมา
บอกว่าชายชราต้องการอากาศบริสุทธิ์ ไซ้และนม แต่ในมิดเดิลบรอคนี้ไม่มีอากาศบริสุทธิ์
และแม้แต่เด็กก็ไม่สามารถหาซื้อไซ้ให้กินได้เสียแล้ว นอกจากนั้นข้างหลังก็เกิดเจ็บป่วย
จะทำอย่างไร? ข้างหลังมักจะประสบอุบัติเหตุเสมอ เพื่อนบ้านคนหนึ่งเคยตาถูกไฟลวก
ไม่นานมานี้คนงานอีกคนหนึ่งตกลงมาจากที่สูงถึงแก่ความตาย หลายคนเป็นโรคปอดบวม
กับโรค ก็ล้มเจ็บ ล้มมากที่เขาบริจาคเงินจากรายได้ที่ถูกเค้นจนหมดแล้วเล็ก ๆ น้อย ๆ

LIRT

นั้นจะแบ่งให้เขาตีป่าหัดละ ๓๐ ไร่ถึง ถ้าเจ็มนานครอบครัวจะทำอย่างไร? เงินค่าไปหมดทุก ๆ อาทิตย์ ไม่มีเงินเก็บเลย ไม่มีเงินสำหรับเวลาเจ็บไข้ได้ป่วยอีกด้วย

เขาเป็นชายที่มีชีวิตอยู่ในระบอบประชาธิปไตยมีเสรีภาพ, เสมอภาพ มีสิทธิคะแนนเสียง นับถือศาสนาได้ตามชอบใจ อ่านหนังสือพิมพ์ซึ่งมีความเห็นแตกต่างกันนับตั้ง ๖ หรือ ๘ ฉบับ จะกล่าวเผด็จการอื่นคือว่ารัฐบาลได้ตามใจชอบ บุตรไปเรียนหนังสือได้โดยไม่ต้องเสียเงิน ถึงกระนั้นเขาก็ยังคงคบอยู่กับผู้ดี

สิ่งที่ชาวเหล้าขาดไปนี้เรียกว่า ความมั่นคง เป็นเพราะคนอื่น ๆ เช่นเขา อภิบาลหรือปู่ของเขาได้ ที่ขาดมากซ์ นักศึกษาชาวเยอรมันผู้ถูกเนรเทศกำลังคำนึงถึงมากซ์นั้นอยู่ในที่สังคีต ณ พิพิธภัณฑ์สถานอังกฤษในลอนดอนเขียนเอกสารประวัติ เรื่อง มากซ์ เห็นแค่เฉพาะวงการสหนิายทุนในสมัยของเขา ว่าคนงานแม้จะมีเสรีภาพในการแสดงถึงจริง แต่ยังเป็นทาสแห่งงานของคนและนายจ้างอยู่อีก เพราะคนงานไม่สามารถมีความเป็นไปในอดีตของตนเองได้ มากซ์เชื่อว่าคนงานทั้งหมดในโลกมีอะไร ๆ ตรงกันคนนายทุนทุกสิ่งทุกอย่าง เขาจึงเร่งเร้าให้คนงานหาทางควบคุมการผลิตเอาไว้เสียเอง

โอกาสเท่านั้นในทางเศรษฐกิจ

ชาวเยอรมันผู้ถูกเนรเทศ ที่มี ไซ้เป็นคนแรก หรือคนเดียว ที่สนับสนุน ลัทธิสังคมนิยมหน้าหลายที่มีรือเบอโรด โอเรน แห่งอังกฤษ และเซนต์ไซมอนแห่งฝรั่งเศส และคือเฮนรี จอช แห่งสหรัฐสนับสนุนการยึดถือการผลิตวัตถุเป็นของรัฐในบางรูป จากหนังสือที่เหล่านักรู้ได้ ความคิดใหม่เกิดขึ้นอย่างหนึ่ง กล่าวคือรัฐบาลควรให้ความเสมอภาคโอกาสทางเศรษฐกิจด้วย กล่าวคือต้องคอยตรวจสอบบุคคลบางจำพวกที่มีอำนาจอย่างใหญ่โตใหม่ ๆ ในการบริหาร มีอำนาจควบคุมชีวิตของบุคคลอื่น ๆ อันมีจำนวนน้อยร้อย ๆ คน อังกฤษพระราชบัญญัติโรงงานฉบับแรกนำออกใช้ด้วยการเร่งเร้าของ รือเบอโรด โอเรน เมื่อ พ.ศ. ๒๓๖๒ ก่อนการปฏิวัติรัสเซียเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๐ เกือบร้อยปี กฎหมายที่ห้ามจ้างเด็กต่ำกว่า ๓๐ ขวบเข้าทำงาน และจำกัดเวลาทำงานไม่ให้เกิน ๘ ชั่วโมงครึ่งในอันหนึ่ง ๆ

LIRT

ยตรวจสอบให้เป็นไปตามบทบัญญัตินั้น กฎหมายฉบับนี้ผู้คัดค้านจะเพียงแต่ชี้ให้เห็นว่าภาพ
งานนั้นน่ากลัวเพียงใด แต่นั่นเป็นเพียงกฎหมายฉบับหัวแถวเท่านั้น ต่อมาพรรคอนุรักษ-
และพรรคเสรีนิยมได้เป็นผู้ดำเนินการให้กฎหมายได้นำออกใช้อีกมากมายหลายฉบับ
ยังมีของพรรคกรรมกรที่ได้นำเสนอจะแก้ไขให้ภาวะของแรงงานดีขึ้นอีกเช่นกัน ชาติอื่น ๆ
พยายามและยังพยายามด้วยวิถีทางต่าง ๆ ที่จะให้ความมั่นคงทางสถานะของแรงงานอุตสาหกรรม
เศรษฐกิจดีขึ้นด้วย ความสำเร็จในโรงงานอุตสาหกรรมเหล็กในอังกฤษหรือในสหรัฐจึง
สามารถบันดาลอนาคตของเขาได้แล้ว ประชาชนบีบี แพรงดิน ซี. โรสเวลต์ ได้ลงชื่อรับรอง
ข้อตกลงของรัฐบาล เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๔ ว่าหนึ่งในสี่ของเสรีภาพนั้นต้องมี “เสรีภาพในความ
การ” อย่างหนึ่งรวมอยู่ด้วย

รัฐบาลมีมากเกินไป

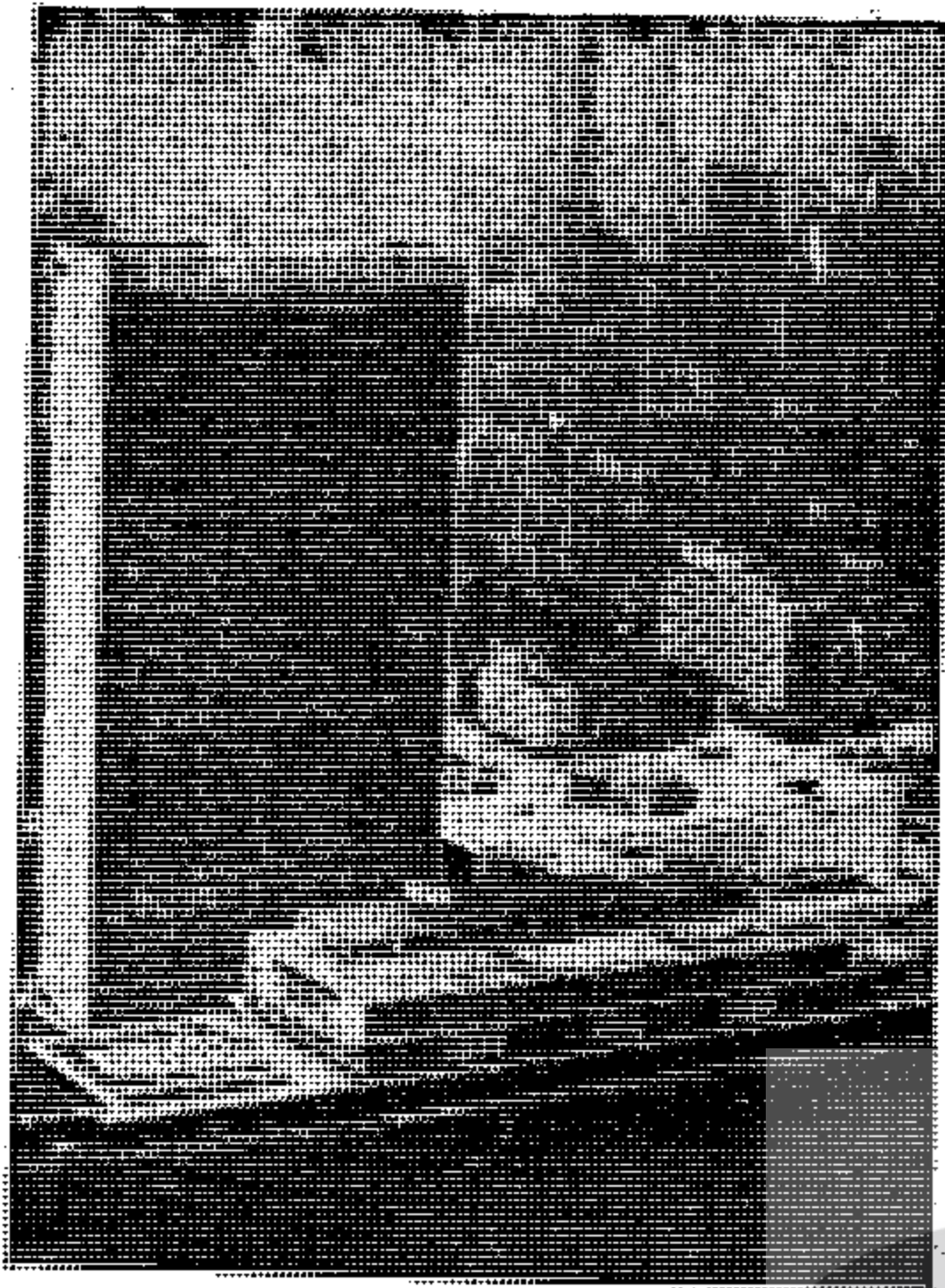
มีประเทศเดียวในยุโรป คือ รัสเซียที่พยายามจะรับเอาความคิดของมากซ์มาทั้งหมด
เมื่อทำเช่นนั้นแล้วก็เท่ากับไม่เอาใจใส่กับเสรีภาพทางการเมืองเลย มากซ์ได้พยากรณ์
หลังจากที่คนงานยึดวิสาหการผลิตได้แล้ว จะต้องมีการหนึ่งของ “เผด็จการโดยชนชั้น
รมาชีพ” ขึ้นในระยะเวลาที่กำต้รวบรวมอำนาจบังคับบัญชาอยู่นั้น นั้นหมายความว่าผู้นำ
ได้ให้ประชาชนพลเมืองกระทำในสิ่งที่เขาเห็นว่าควร เป็นความจำเป็นที่จะก่อตั้งรัฐบาลที่
จะต้องเปลี่ยนแปลงหรือต้องยุบเลิกขึ้นได้ การแปรความหมายในเจตจำนงของพลเมืองนั้นได้
ไปเป็นทางการ เราเห็นเป็นการจำเป็นที่จะย่อเสรีภาพแห่งการพูดลง เพราะฉะนั้นจะทำให้
การแปรความหมายเป็นไปอย่างแพร่หลายในทางตรงกันข้ามได้ แต่เมื่อเริ่มต้นไปเช่นนั้นแล้ว
การควบคุมชนชั้นก็ใหญ่โตกว้างขวางขึ้นเป็นเงาตามตัว ถ้าประชาชนไม่พูดหรือพิมพ์ลัทธิอัน
อื่นไปในทางตรงกันข้ามกับของทางการ กัดต่อไปประชาชนก็จะไม่ต้องคิดถึงมันอีก เขาจะ
ไม่นำพาวินัยต่างประเทศ ไม่ไปต่างประเทศ ไม่ต้องการอ่านหนังสือประเภทต่าง ๆ อีกต่อไป
ถึงแม้จะบังเกิดความคิดอันเป็นอันตรายไม่ได้แล้ว จิตใจของประชาชนจะต้องได้รับการฝึก

LIART

เป็นพิเศษ ด้วยวิธีอื่นเป็นทางการด้วยบทเรียนที่ใช้เวลานาน เพื่อปลูกฝังถึงความจำเป็นที่ปรากฏอยู่ในประเทศจีนนั้น ถึงกระนั้นก็ตาม “เสรีภาพในการนั่ง” ก็ยังไม่ยอมให้ เพราะถ้ามีใครไม่ไปประชุมและอภิปรายตามที่กำหนดไว้แล้ว ก็จะถูกตราหน้าว่าเป็นนัก “ขาดความไว้วางใจ” ปัจจุบันนี้ผู้ใดขาดเสรีภาพในความคิดเสียแล้ว ก็เท่ากับเป็นทาสตัวเอง

องค์การระหว่างชาติ

อาคารที่ตั้งองค์การสหประชาชาติ หรือ “ศาลาว่าการสันติภาพ” ตั้งอยู่ริมแม่น้ำฮิสต์ริเวอร์ ในนครนิวยอร์ก สำนักงานเลขาธิการขององค์การอยู่ในตึกกระฟ้าซึ่งสูง ๓๘ ชั้น

การค้าระหว่างประชาธิปไตย และการกดขี่ แฉกใหม่ นี้เป็นระหว่างชาติต่อชาติ เป็นศกคามเสรีภาพและความมั่นคงโลก บุคคลที่ทำงานเพื่ออนาคตของเขา คอยเฝ้าดูบุตรของเขาเติบโตขึ้นมา ถัดจากการกระทำที่จะถูกลดลง เป็น สงครามเมื่อ เป็นเช่นนั้น จึง มีการ เรียกรประชาธิปไตยเป็นงานระหว่างชน เพื่อความดำเริ่จบางอย่าง ความยุติธรรมระหว่างชาติ และ ก็ได้รับการตอบสนองจากพลเมืองตามัญของโลกลอย่างชานใหญ่ ความคิดของสหประชาชาติ

LIRT

ใครเล่าที่จะได้รับความ เชื่อถือในงาน ที่จะขยาย หลัก ของ ประชาธิปไตยให้เป็นงาน
ทางชาติชน ? ชนแรกรู้สึกว่าจะเป็นหมู่ชนที่เห็นตื้นเขิน ไม่ชวนนิยมที่เดินทางไป ๆ มา ๆ
การประชุมงานระหว่างชาติ ถัดกระเป๋าค้นไปด้วยกระดาษ มีแต่ภาษาของมาตรฐาน อนุมาตรา
ของระเบียบการนั้น และหลักฐานต่าง ๆ อีกมาก บุคคลเหล่านั้นกับความดำริของงาน
ที่ได้รับมอบหมายย่อมเป็นความหวังอันใหญ่ยิ่งแก่โลกที่เราอยู่นี้

เมื่อจุดประสงค์ของงานนี้แล้ว เห็นว่าเป็น หลักฐาน และสำคัญต่ออนาคตของ
มนุษยชาติมาก แม้ว่าจะแห้งแล้งและไม่น่าสนใจอย่างไรก็ตาม และนอกจากนี้สหประชาชาติ
อยู่ในเขาวัวด้วยมากด้วย.

การตั้งองค์การระหว่างชาติเป็นเรื่องยุ่งยาก ยิ่งจะทำให้เป็นประชาธิปไตยลำบากใหญ่
ประเทศนิวซีแลนด์ซึ่งมีพลเมืองสองล้านคน จะมีเสียงเท่ากับเสียงของอินเดียหรืออเมริกา
หรือไม่ ? เพราะชาติต่าง ๆ ก็เป็นผู้แทนของหน่วยหนึ่ง ๆ และเมื่อตั้งจนแล้ว ทั้งต้นนิบาตชาติ
สหประชาชาติจะปฏิบัติเป็นประชาธิปไตยหรือไม่ ? องค์การดังกล่าวนี้จะก่อให้เกิดข้อคิด
อันแตกต่างกันอย่างกว้างขวางได้อย่างไร ?

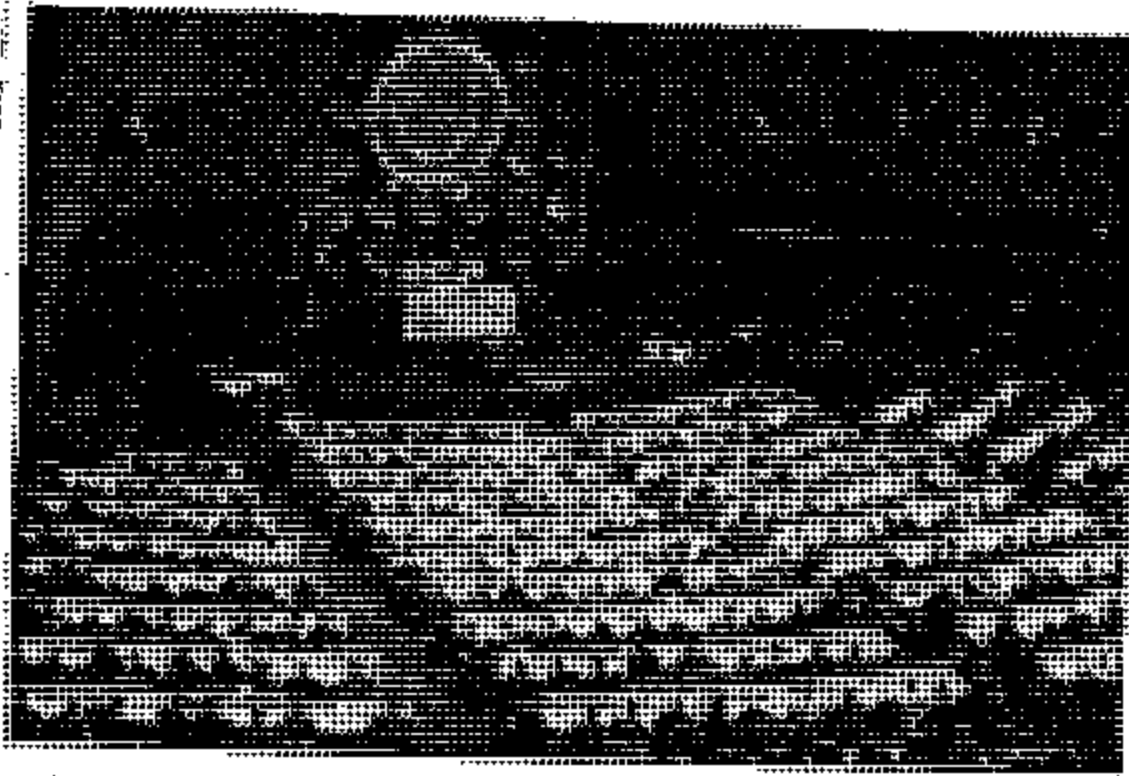
เมื่อพูดถึงการเสนอดัชนีมาตรฐานคุณภาพญี่ปุ่น รัฐมนตรีว่าการต่างประเทศคนก่อนคือ
แอนดริวสกล่าวว่า ดัชนีมาตรฐานได้มายุติลงเพราะว่า “เราทุกคนสงสัยในความผิดพลาดของเรา”
“เราทั้งสี่ทำงานด้วยกัน เสียสละสิ่งที่เรารักมาก เสียผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ เพื่อ
อุปประสงค์จะนำความสันติสุขแห่งการปกครองกัน” อนาคตของประชาธิปไตยระหว่างชาติ
อยู่บนท่าทีของดังนี้ — การรับผิดชอบ ความปรารถนาต่อการเสียสละ — ที่ทำซึ่งเป็นการยากที่
ชาติหนึ่ง — ไม่ใช่บุคคลคนหนึ่งจะยึดถือ

แต่การรับผิดชอบยังเป็นสิ่งสำคัญของประชาธิปไตยอยู่ ประชาธิปไตยรับรองว่าไม่มี
ปกครองใด ๆ จะรู้อะไรหมด เสรีภาพในการพูดไม่เพียงแต่ดีในตัวของมันเอง แต่ยังเป็นการ
ปฏิบัติที่จำเป็น เพื่อที่คนเราจะได้เรียนอะไรตามที่เรียนได้ และผู้นำจะได้รับประโยชน์จาก
ความรู้ไม่ว่าใด ๆ ที่มีอยู่ในชาติอีกด้วย

LIRT

การโต้แย้งของลัทธิรวบอำนาจ

การประชุมครั้งหนึ่งของสมาชิกใหญ่สหประชาชาติ ณ ห้องประชุมสหประชาชาติ สำนักงานกลางนครนิวยอร์ก

เพราะว่าประชาธิปไตย
รับรองว่าคนเรายังไม่สมบูรณ์
งานของประชาธิปไตยก็
เจริญกับการโต้แย้งของ
รวบอำนาจจึงมิใช่เป็น
งานนัก ผู้เผด็จการอ้าง
ลัทธิของเขาสามารถทำ
การว่างงานได้รวดเร็ว แต่
สมบูรณ์กว่าวิธีแก้ไข

ประชาธิปไตย ลัทธินี้อ้างว่าแผนงานของมันให้หลักความเชื่อถือแก่มนุษย์ได้อย่างดี
สมบูรณ์ สามารถชักนำคนทำงานที่ทรนทนเกิดจากการคิดสำหรับประชาชนเหล่านั้นได้

ทางฝ่ายประชาธิปไตยจะมีคำตอบอย่างไร ?

ทางเราพูดไม่ได้ว่าความเจริญรุ่งเรืองของชาติเป็นผลของประชาธิปไตย โรงเรียน
และมหาวิทยาลัยให้การ ศึกษาเปล่า และสอนว่า ประวัติศาสตร์ มีความหมาย ต่างกัน ด้วย เหตุผล
หลายอย่าง เช่นความอุดมสมบูรณ์ของพื้นดิน การโค่นถางป่า ก็สามารถนำความเจริญ
ให้ได้

ทางของประชาธิปไตยไม่อยู่คงที่ มันเปลี่ยนแปลงไปได้เช่นจิตใจของคนเรา คล้ายกับ
มนุษย์เราเอง ย่อมเปลี่ยนแปลงไปมาอยู่เสมอในระหว่างความดีกับความชั่ว

ผู้ที่อยู่ในประชาธิปไตยยกผู้นำคนหนึ่งขึ้นเป็นสัญลักษณ์แห่งความเอกราชไม่ได้
ทำให้เราเป็น คนกล้าหาญ ที่ทำอะไรไม่ ผิด และเสนอ ข้ออ้างความ วิเศษของเขาต่อโลก ก็ไม่ได้

LIRT

เราว่าการเลือกตั้งครั้งต่อไปคะแนนเสียงฝ่ายข้างมากอาจตกสู่กลุ่มคนนั้นมา เป็น แค่เพียง
ตามมติชนหนึ่งเท่านั้น.

เราจะระดมประชาชนที่ว่างเป็นแบบไว้เพื่อช่วยเหลือคนจนรัฐบาลไม่ได้ หนังสือ
แต่ชาวร้องทุกข์ที่เข้าใจยาก และมีการโจมตีอย่างไม่ไฉน นักเขียนคนสำคัญ ๆ ก็
ช่วยดูความรอบรู้ของเราถึงสิ่งที่น่าอับอายของชาติ นักจิตกรก็มีใช้แค่จะวาทภาพดึกใหญ่
ในเมืองเท่านั้น แต่ถึงวาทภาพกันที่อยู่ของคนจนอันตกรกเข้าไว้ด้วย ใครจะไปเที่ยว
ไหนไหนได้ เมื่อมีเสียงนับด้วยพัน ๆ เสียงเป็นฝ่ายขัดแย้งเขาเช่นนั้น ?

ประชาธิปไตยแสดงตัวเอง

ดังนั้นประชาธิปไตยจึงทุกไม่เป็นการตายตัว ใช้ประโยชน์ที่มั่งคั่งขณะใดหลาย ๆ อย่าง
ในทางแนะนำ แต่ไม่ใช่ว่าการ ตามที่กล่าววาทายังคงมีอยู่เราก็อกราบ ชาวนาหือไม่ขึ้น
เครื่องไม่มีสิทธิใด ๆ คนงานต้องกลัวความเป็นไปในอนาคต นักคิดที่เชื่อถือไม่ได้ เหล่านี้
ยังมีอยู่ในประเทศของเราและอยู่กับใจของเราที่เดียว แต่เราเชื่อว่าเราให้โอกาสแก่เขาที่จะ
พูดตนเอง และเชื่อว่าบางสิ่งแน่นอนว่าคนต้องมีชีวิตอยู่อย่างสบายให้สมที่เกิคมมา เพื่อ
ให้วิญญาณของเขาที่มีช่อง ทางเติบโตและเกิด ความเฉลียวฉลาด และคิดในทางดีงาม เพื่อเป็น
ประโยชน์แก่คนรุ่นหลัง

สิ่งเหล่านี้ คือ :

เสรีภาพที่จะไปไหนมาไหนได้ตามชอบใจ, ทำงานใด ๆ ได้ตามชอบใจ, ออกความ
และนับถือศาสนาใด ๆ ก็ได้.

ความเสมอภาค ภายใต้กฎหมายตั้งแต่การกระทำที่มั่งคั่ง จนกระทั่งคนจนอดทน
การตั้งตัวแทนในสภา และความสามารที่จะเปลี่ยนตัวผู้แทน ถ้าท่านและส่วนมาก
เพื่อนร่วมชาติของท่านปรารถนา.

LIRT

โอกาสที่จะมีชีวิตอยู่อย่างภาคภูมิ มีเสรีภาพในความต้องการหรือพ้นจาก
กดขี่ ที่จะทำให้ท่านดัดค่าลงไปเป็นอย่างอื่นที่ต่ำกว่ามนุษย์.

ประเทศหนึ่งอาจขาดลักษณะดังกล่าวนี้ทุกอย่าง และยังคงเป็น
ประชาธิปไตยอยู่ก็ได้ ถ้าสภาพการณ์อื่นจำเป็นอย่างอื่นเกิดขึ้น และ
จำเป็นต้องหาโอกาสทำเพื่อสิ่งนั้นก่อน ประชาธิปไตยเป็นของยาก ไม่มี
เครื่องจักรใด ๆ ที่มนุษย์จะพบได้ว่า สิ่งนั้น สิ่งนี้ สามารถ บันดาล เสรีภาพ
ความเสมอภาคและความยุติธรรมได้ตลอดไป บางทีนั้นจะเป็นโชคเหมาะ
เคราะห์ดี เป็นหลักธรรมที่ว่า ถ้าของสิ่งใดเป็นของได้เปล่าแล้ว เรามัก
จะไม่ไคร่ดีราคาว่าเป็นของมีค่ามากมายเท่าใดนักเลย.

ธนาคารอุตสาหกรรม

อาคาร ก. ถนนราชดำเนินกลาง พระนคร

โทร. ๒๔๐๓๕

ส่งเสริมและช่วยเหลือ

การอุตสาหกรรมของคนไทย

LIRT

ท่านผู้ซื้อสลากกินแบ่ง ฯ

จะประสบโชคหลายชั้น

ก่อนนอกจากมีหวังได้ถูกรางวัลแล้ว ท่านยังมีใจคอง่องแผ้วเมื่อไปชมการ
ออกสลาก กำหนดวันที่ ๖-๑๒-๑๘-๒๔ และ ๓๐ ของทุก ๆ เดือน โดยมีคนตรี
คอย ไว้ต้อนรับท่าน มีอาหารและเครื่องดื่มจำหน่ายราคาพอสมควร ไตอนกลางคืน
ของนอกสลาก และทุก ๆ วันเสาร์มีการลีลาศที่เวทีกลางน้ำ สุภาพชนเข้าร่วม
เล่นได้ทั่วกัน

โปรดอย่าพลาดโอกาสอันสำคัญนี้เสีย

ราชนามคณะกรรมการบริหารสลากกินแบ่งรัฐบาล

พลเอก สฤษดิ์ ธนะรัชต์
พลโท พระยาสิทธิราชเดชไชโย
พลตรี พระสุริยสัจย์
พระยาภาณุราชบริ
นายโชติ คุณะเกษม
นายกระวี ฉัตรภูติ
นายสงวน จันทรสภา

ประธานกรรมการ
กรรมการ
กรรมการ
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
ผู้อำนวยการ
รองผู้อำนวยการ
เลขานุการทั่วไป

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

ถ้าท่านจะเดินทางไปต่างประเทศ

โปรดติดต่อ

ธนาคารแห่งเอเชีย เพื่อการอุตสาหกรรม

และพาณิชย์กรรม จำกัด

เรื่อง

เงินต่างประเทศทุกสกุล

สะดวก และ รวดเร็ว

ถนนราชดำเนิน พระนคร

อ. จ. ส.

โทรศัพท์ ๒๔๖๕๑, ๒, ๓

สมุดและเครื่องเขียนสำหรับนักเรียน

คุณภาพดี ราคาถูก

จำหน่ายที่

ร้านสรรพสินค้า อ.จ.ส.

ถ้าจะซื้อไปเพื่อจำหน่าย โปรดติดต่อที่แผนกกระดาษ

อาคาร ก. สีแยกคลองแก้ว

จะได้ราคาพิเศษ

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

องค์การสหภาพรัฐสภา

โดย ภรดา บุณศิริ

๑. องค์การสหภาพรัฐสภา (Inter Parliamentar Union) หรือสหภาพระหว่างสภาได้เป็นองค์การซึ่งได้จัดตั้งขึ้นโดยความคิดเห็นของสมาชิกรัฐสภาอังกฤษและฝรั่งเศส เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๒ การประชุมเพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการนี้ได้เริ่มขึ้นในปีต่อมาโดยได้เชิญบรรดาสมาชิกรัฐสภาประเทศต่างๆ มาร่วมในการประชุมคราวแรกประกอบด้วยสมาชิกรัฐสภาประเทศต่างๆ ๘ รัฐสภา คือสหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส อังกฤษ เบลเยียม อิตาลี เดนมาร์ก เดนมาร์ก เดนมาร์ก และเนเธอร์แลนด์ จากนั้นกิจการของสหภาพได้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น มีประเทศต่างๆ ที่ให้ระบอบการปกครองเสรี ประชาธิปไตยโดยทางรัฐสภาเข้ามา เป็นสมาชิกร่วม ด้วยกว่า ๓๐ ประเทศ เวदानันบรรดาประเทศอเมริกาได้ก็เริ่มสนใจและเข้าร่วมเป็นสมาชิกร่วมแห่งสหภาพสหภาพมากขึ้นแล้ว ประเทศญี่ปุ่นได้เคยเป็นสมาชิกร่วมขององค์การนี้มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๕๓ แต่ถูกขอยกเลิกเมื่อสงครามโลกครั้งที่ ๒ และภายหลังที่ได้มีการลงนามในสัญญาสันติภาพฉบับเรียบร้อยแล้ว ประเทศญี่ปุ่นก็กลับสมัครเข้าเป็นสมาชิกร่วมขององค์การนี้ต่อไปอีกเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๕ สำหรับประเทศจีนนั้นยังไม่ได้เคยเข้าเป็นสมาชิกร่วม แต่เป็นที่สังเกตว่าในคราวประชุมสหภาพ

LIRT

รัฐสภา ครั้งที่ ๔๒ ณ กรุงวอชิงตัน สหรัฐอเมริกา ประเทศจีน (คณะชาติ) ได้เข้าไปร่วมสังเกตการณ์เกี่ยวกับการประชุมด้วย

๒. สหภาพรัฐภานมีลักษณะ เป็นสมาคมระหว่างรัฐสภา ไม่ใช่สมาคมรัฐบาล เช่นองค์การสหประชาชาติ และได้มีวัตถุประสงค์ที่จะส่งเสริมให้มีการติดต่อและสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่างมรดกสมาชิกรัฐสภาทั้งหมด ซึ่งเท่ากับระหว่างบรรดาผู้แทนชาวโลกให้ได้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น อันจะเป็นทางหนึ่งที่จะนำมาซึ่งความเข้าใจอันดีระหว่างชาติทั้งโลกโดยผ่านทางผู้แทนของตนแต่ละประเทศ เพื่อที่จะได้ร่วมมือกันสถาปนาและเริ่มซึ่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และความก้าวหน้าแห่งงานสันติภาพตลอดความร่วมมือระหว่างประเทศ และโดยเฉพาะสหภาพรัฐสภาจะได้ศึกษาถึงวิธีการต่าง ๆ ในอันที่จะจัดปัญหาอันมีลักษณะเป็นเรื่องระหว่างประเทศ และสมควรที่จะดำเนินการได้โดยทางรัฐสภา

๓. สำหรับการเข้าเป็นสมาชิกของสหภาพนั้น รัฐสภาของแต่ละประเทศจะคัดเลือกหน่วยประจำชาติของตนเองขึ้นภายในรัฐสภาของตน ผู้ที่จะเป็นสมาชิกของหน่วยประจำชาติดังกล่าวแล้วได้นั้นจะต้องประกอบด้วยคุณสมบัติดังนี้

ก. เป็นสมาชิกแห่งรัฐสภา

ข. อดีตสมาชิกแห่งรัฐสภา ซึ่งเคยเป็นสมาชิกของคณะมนตรีแห่งสหภาพรัฐสภา หรือได้เคยประกอบกรณียกิจอันใด ซึ่งได้เป็นประโยชน์ต่อสหภาพ และคณะมนตรีแห่งสหภาพรัฐสการับเข้าเป็นสมาชิกก็มิได้จำกัดโดยคำแนะนำของหน่วยประจำชาติที่สมาชิกผู้นั้นได้สังกัดอยู่

หน่วยประจำชาติที่จะจัดตั้งขึ้นมิได้เพียงหน่วยเดียวสำหรับประเทศเดียว ในหน่วยประจำชาตินี้จะต้องไม่มีพรรคการเมือง และถาวรเป็นสมาชิกก็เพียงแต่ประกาศแสดงความจำนงและรับข้อผูกพันตามข้อบังคับของสหภาพรัฐสภาเท่านั้น

รัฐสภาเองอาจ จะถือ ตนเป็นหน่วยประจำชาติเพื่อ ประโยชน์ในการเข้าเป็น สมาชิกในรัฐสภาโดยตรงก็ได้เช่นกรณีของประเทศไทยเป็นต้น

LIRT

๔. หน่วยประจำชาติ จะต้อง มีชื่อ บัญชีของ ตนเอง เพื่อเข้า ดำเนิน กิจการ ภายใน หน่วย

๕. สหภาพรัฐสภาที่ดี หน่วยประจำชาติที่ดีไม่มีลักษณะเป็นพรรคการเมือง หรือ กลุ่ม เป็นคณะภายในวงงานนั้น หากแต่เป็นที่รวมซึ่งความคิดเห็นของบรรดานักการ กิจทั้งหลายเข้าไว้ เพื่อที่จะได้พิจารณาหาหนทางที่จะสร้างไว้ซึ่งสถาบันแห่งระบอบการ ของประชาธิปไตยและสันติภาพของโลก

๖. สหภาพรัฐสภามีการประชุมใหญ่ทุกปีในประเทศต่าง ๆ ตามที่จะได้กำหนดขึ้น คณะมนตรีแห่งสหภาพรัฐสภา ส่วนมากมักจะได้ประชุมกันตามนครหลวงของประเทศต่าง ๆ ในยุโรป แต่ก็ได้เคยมีการประชุมที่คานาดา สหรัฐอเมริกาและอียิปต์ (และครั้งสุดท้าย การประชุมนี้ได้แก่การประชุมครั้งที่ ๔๒ ซึ่งได้ประชุมกันที่กรุงวอชิงตัน สหรัฐอเมริกา

ในการประชุมใหญ่ประจำปี หน่วยประจำชาติหน่วยหนึ่ง ๆ ออกคะแนนได้ไม่น้อย กว่า ๕ คะแนน หน่วยประจำชาติอาจจะส่งผู้แทนไปร่วมในการประชุมได้ตามคะแนนเสียงที่หน่วย นั้นมีสิทธิที่จะออกเสียงลงคะแนนตามข้อบังคับของสหภาพ จำนวนคะแนนเสียงนี้ได้คิดเพิ่ม จำนวนของพลเมือง และยังได้เพิ่มขึ้นตามจำนวนของสมาชิกที่ได้รับเลือกตั้งมาจากประชาชน ตรงซึ่งเป็นสมาชิกของหน่วย ๆ ด้วย แต่ในข้อบังคับของสหภาพรัฐสภาได้บัญญัติว่า สมาชิก หนึ่งในที่ประชุมใหญ่จะออกเสียงลงคะแนนได้ไม่เกิน ๕ คะแนน

๗. นอกจากการประชุมใหญ่ประจำปีแล้ว สหภาพรัฐสภายังคงมีคณะมนตรีคณะ หนึ่ง ประกอบด้วยผู้แทนของประเทศสมาชิกประเทศละ ๒ คน โดยปกติประชุมกันปีละครั้ง โดยมากมักจะได้มีการประชุมกันระหว่างที่มีการประชุมใหญ่ประจำปีด้วย หน้าที่สำคัญ ของคณะมนตรีก็คือ การจัดให้มีการประชุมใหญ่ประจำปีแห่งสหภาพรัฐสภา การแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ ของสหภาพ ตลอดจนการแต่งตั้งอนุกรรมการต่าง ๆ การกำหนดงบประมาณของสหภาพ ฯลฯ นอกจากคณะมนตรีแล้วยังมี คณะกรรมาธิการประจำ เพื่อพิจารณาปัญหาต่าง ๆ โดยเฉพาะอีก คณะ หนึ่ง ซึ่งได้กับคณะกรรมาธิการพิจารณาปัญหาเกี่ยวกับการเมืองและการบริหาร คณะ

LI RT

๘. ประเทศต่าง ๆ ที่เป็นสมาชิกของสหภาพรัฐสภาอยู่ในขณะนี้ คือ สหราชอาณาจักร
แคนาดา ออสเตรเลีย อาเจนตินา บราซิล ชิลี โคลอมเบีย โครเอเชีย คอสตาริกา
ไชเล่ย์ โดมินีกัน ฮอนดูรัส อินโดนีเซีย อิตาลี ฝรั่งเศส บริเตนใหญ่ กรีซ อิหร่าน
อุรุกวัย เปรู เม็กซิโก พินแลนด์ โปรตุเกส สเปน ไอร์แลนด์ ไอซ์แลนด์ อิตาลี นิว
ซีแลนด์ (ตะวันตก) เดนมาร์ก อังกฤษ ดินแดนเดวิส อาร์เจนตินา นอร์เวย์ ปานามา
เปรู ฟิลิปปีน์ส ไทย โบลิเวีย อินเดีย ปากีสถาน ซามัว เซเชลล์ สเปน สิงคโปร์ สโลวาเกีย
ยูโกสลาเวีย ลักเซมเบิร์ก เนเธอร์แลนด์ นอร์เวย์ เวเนซุเอลาและโกลเดน แต่เป็นที่สังเกตได้
บรรดาประเทศที่ได้เรียกตนเองว่าประเทศประชาธิปไตยตะวันตกนั้นก็จะไม่ส่งคณะผู้แทน
มาร่วมในการประชุม แต่ในคราวประชุมคณะมนตรีแห่งสหภาพรัฐสภาที่กรุงมอนนาโค เมื่อ
เดือนเมษายน ๒๕๑๗ ประเทศโปแลนด์ได้ส่งผู้แทนมาร่วมในการประชุมด้วย จึงเป็นอันเข้าใจ
ว่าการประชุมใหญ่สหภาพรัฐสภา ครั้งที่ ๔ ที่กรุงเวียนนาประกอบด้วยสมาชิกจากผู้แทนทั้งฝ่าย
ซ้ายของประชาธิปไตย

รัฐสภาไทย

ประเทศไทยได้รับการทาบทามให้เข้าเป็นสมาชิกขององค์การสหภาพรัฐสภา โดย
 ร่วมด้วยกัน คือทางรัฐบาลโดยผ่านทางกระทรวงการต่างประเทศ และโดยตรงซึ่งได้จาก
 องค์การสหภาพรัฐสภาถึงประธานรัฐสภาไทยมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๓ โดยคราวแรกได้ขอให้
 ประเทศไทยได้จัดตั้งคณะผู้แทนไปสังเกตการณ์การประชุมใหญ่ของสหภาพรัฐสภา ครั้งที่
 กรุงโรมใน พ.ศ. ๒๔๙๓ แต่โดยที่รัฐสภาไทยยังไม่พร้อม และงบประมาณเกี่ยวกับ
 ยังไม่มีจึงไม่สามารถที่จะรับคำเชิญได้ แต่ความพยายามที่จะดึงเอาประเทศไทยซึ่งเป็น
 ประเทศเอกราชประเทศเดียวที่ใช้ระบอบการปกครอง ประชาธิปไตย โดยทางรัฐสภาในภาคพื้น
 ยุโรปที่ยังไม่ได้เป็นสมาชิกของสหภาพยังคงดำเนินอยู่ต่อไป โดยประธานสหภาพ
 และเลขาธิการ สหภาพรัฐสภาได้ติดต่อโดยตรง กับประธาน รัฐสภาไทย (เจ้าพระยา
 บริรักษ์มณเฑียร) ทั้งในคำนำเสนอด่วนและทางตำแหน่งหน้าที่ จนในที่สุดสหภาพรัฐสภาได้ส่ง
 ปลัด บำรุงทิศ อดีตรัฐมนตรีและประธานหน่วยรัฐสภาฝรั่งเศสมาเยี่ยมประเทศไทยในฐานะ
 ตัวแทนของสหภาพรัฐสภา และได้พบปะหารือเกี่ยวกับการนี้กับเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่ของ
 ประเทศไทย ตลอดจนสมาชิกรัฐสภาบางท่าน คณะรัฐมนตรีได้นำเรื่องสหภาพรัฐสภาเข้า
 พิจารณาในที่ประชุมในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๔๙๒ และได้ลงมติให้ประธาน
 สหภาพและประธานสภาผู้แทนรับเรื่องมาพิจารณาต่อไป รัฐสภาได้มีการประชุมเป็นการ
 พิเศษเมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๔๙๒ เพื่อพิจารณาเกี่ยวกับเรื่องนี้ และได้พิจารณาแล้ว
 เห็นว่า องค์การสหภาพรัฐสภาเป็นสมาคมที่จะส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย
 เป็นองค์การที่ได้พยายามนำมาซึ่งสันติภาพของโลก ประกอบทั้งรัฐสภาไทยก็ได้เป็นประเทศ
 อยู่ในภาคพื้นของโลกดงนั้นที่ยังไม่ได้เป็นสมาชิกของสหภาพ ทั้ง ๖ พณ ๖ จอมพล
 กับองคมนตรี นายกรัฐมนตรี ในฐานะรัฐบาลยืนยันที่จะให้ความสนับสนุนและความร่วมมือ
 ในการที่จะเข้าเป็นสมาชิกขององค์การนี้ ที่
 รัฐสภาจึงได้ตกลงให้รัฐสภาไทยเข้าเป็นสมาชิกของสหภาพ โดยถือเอารัฐสภาไทย

LIART

เป็นหน่วยประจำชาติและสมาชิกแห่งรัฐสภาทุกคนเป็นสมาชิกแห่งหน่วยประจำชาติ
ที่ประชุมได้ตั้งคณะกรรมการ ๘ นายขึ้นพิจารณายกร่างข้อบังคับ พร้อมกันนั้นทางรัฐ
เปลี่ยนคดี พระราชบัญญัติงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๔๙๓ โดยตั้งบ
รัฐสภาเป็นจำนวนเงิน ๒๐๐.๐๐๐ บาท ในที่สุดรัฐสภาก็ได้ผ่านข้อบังคับในคราวประชุม
เมื่อวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๔๙๓ และการประชุมใหญ่ประจำปีของหน่วยรัฐสภาไทยก็ได้
ครั้งแรกเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๔๙๓ ครั้นเมื่อได้จัดตั้งคณะกรรมการบริหารของ
รัฐสภาไทยตามข้อบังคับเรียบร้อยแล้ว หน่วยรัฐสภาไทยก็ได้แจ้งเจตจำนงที่จะเข้าเป็น
ขององค์การสหภาพรัฐสภาตั้งแต่วันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๔๙๓ เป็นต้นไป

งานของหน่วยรัฐสภาไทยที่ได้ปฏิบัติไปภายหลังจากการจัดตั้งหน่วยประ
ชนแล้ว คือ

๑. การไปร่วมประชุมใหญ่ประจำปี ครั้งที่ ๓๙ แห่งสหภาพรัฐสภา ณ กรุง
ประเทศไอร์แลนด์ ซึ่งคณะผู้แทนหน่วยรัฐสภาไทยได้ประกอบด้วย เจ้าพระยาศรีธรรมมา
เป็นหัวหน้าคณะผู้แทน นายพจน์ สารสิน นายสุกิจ นิมมานเหมินทร์ และ ม.ร.ว. เถนีย์ ประ
เป็นคณะผู้แทนไปร่วมในการประชุม นอกจากนั้นยังได้แต่งตั้งให้เจ้าพระยาศรีธรรมมาธิเบศ
ม.ร.ว. เถนีย์ ปราโมช เป็นผู้แทนของหน่วย ฯ ในที่ประชุมคณะมนตรีของสหภาพอีกด้วย

๒. ประธาน สภาขุนนาง และสภาสามัญ แห่งประเทศ อังกฤษได้ ถือโอกาส เชิญค
ผู้แทน คณะที่ไปร่วมในการประชุมที่กรุงดับลินได้แวะเยี่ยมรัฐสภาอังกฤษหลังจากการปร
ที่กรุงดับลินแล้วมีกำหนด ๓๐ วัน ซึ่งประธานวุฒิสภาและสภาผู้แทนไทยได้ยินดีที่จะรับ
คณะผู้แทนรัฐสภาไทยได้ไปเยี่ยมประเทศอังกฤษตามกำหนด ซึ่งทางรัฐสภาและรัฐบาลอง
ได้ให้การต้อนรับอย่างสมเกียรติและด้วยอัธยาศัยไมตรีเป็นอย่างดี

๓. ประธานวุฒิสภา และ นายพจน์ สารสิน ได้ถือโอกาสนี้ไปเยี่ยมบรรดารัฐ
ต่าง ๆ ในภาคพื้นยุโรป เช่น ประเทศสวีเดน เดนมาร์ก เนเธอร์แลนด์ ฝรั่งเศสแ
สวิตเซอร์แลนด์ ตลอดจนยังได้ไปเยี่ยมสหรัฐอเมริกาและองค์การสหประชาชาติอีกด้วย

LIART

๔. ในปี ๒๕๕๓ คณะกรรมการหน่วย ฯ ได้รับคำร้องจากเลขาธิการสหภาพ ขอให้ส่งผู้แทนของหน่วย รัฐสภาไทยไปเป็นผู้สังเกตการณ์ในฐานะ ตัวแทน ของ สหภาพ ในการประชุมร่วมกันขององค์การ ECAFE/UNESCO ซึ่งได้ประชุมกัน ณ กรุงเพท ฯ กรรมการหน่วย ฯ ได้ลงมติให้พระคัมภีร์ธรรมศาสตร์เป็นผู้แทนของสหภาพรัฐสภา ซึ่ง ย่างานเกี่ยวกับการประชุมคราวนี้ให้สหภาพรัฐสภาแล้ว

๕. หน่วยรัฐสภาไทยได้ส่งผู้แทนไปร่วมในการประชุมเป็นครั้งที่ ๒ ได้แก่การประชุม คณะกรรมการจัดการประชุมสหภาพรัฐสภา ณ กรุงมอนนาโค ในเดือนเมษายน ๒๕๕๔ พลโท นิพนธ์ เหมินทร์ และพระคัมภีร์ธรรมศาสตร์ ได้รับการแต่งตั้งให้ไปร่วมในการ

๖. หน่วยรัฐสภาไทยได้ส่งคณะผู้แทนไปร่วมในการประชุมเป็นครั้งที่ ๓ ซึ่งได้แก่ การประชุมใหญ่ประจำปี ๒๕๕๔ ครั้งที่ ๕๐ ณ กรุงฮังการี ประเทศเดนมาร์ก ซึ่งในการนี้ พระยาภิรมย์เทพ พระยาภิรมย์เทพ พระยาภิรมย์เทพ และนายทอง อภัยวงศ์ เป็นผู้แทน ส่วนคณะผู้แทนไทยในที่ประชุมคณะมนตรีได้แก่ พระราชธรรมนิเทศและ พระคัมภีร์ธรรมศาสตร์

๗. หน่วยรัฐสภาไทยได้จัดส่งคณะผู้แทนไปร่วมในการประชุมครั้งที่ ๔ ได้แก่การประชุม สหภาพรัฐสภา ครั้งที่ ๕๑ ณ กรุงเบอร์ลิน ประเทศเยอรมนี ซึ่งคณะผู้แทนที่ ไปในการประชุมคราวนี้ รวม ๖ นาย ได้แก่ พระราชธรรมนิเทศ พต.อ.ต. มณี มหาจันทร์ พต.ท. ม.ธ. ขาบ กุญชร นายจิตตะเสน ไชยคำ นายชิน อยู่กวาร วัฒนะ วรรณะธาร เป็นคณะผู้แทน ส่วนผู้แทนในคณะมนตรีได้แก่ พระราชธรรมนิเทศ พต.ท. ม.ธ. ขาบ กุญชร

๘. ครั้งที่ ๕ ที่หน่วยรัฐสภาไทยได้ไปประชุมนอกประเทศได้แก่การประชุมสหภาพ รัฐสภา ครั้งที่ ๕๒ ณ กรุงวอชิงตัน สหรัฐอเมริกา ซึ่งคณะผู้แทนไทยประกอบด้วย พระยาภิรมย์เทพ เป็นหัวหน้าคณะ พต. รักษ์ ปันยาธรรม นายจิตตะเสน ไชยคำ พลโท พรหมโมเขต บุญประเสริฐ นายจอน กุดระวินัย นายจารุมิตร เรืองสุวรรณ

LIRT

และนายภราดา บุรณศิริ เป็นเลขานุการ ผู้แทนในที่ประชุมคณะมนตรีได้แก่พระราชมารดา และ พ.ต. รักษ์ บัณฑิตกุล อนึ่ง ในการประชุมคราวนี้ พระราชธรรมนิเทศได้ให้คำร่างตำแหน่งสมาชิกของคณะกรรมการบริหารสหภาพรัฐสภาที่กำหนด ๔ ปี

๙. ในการประชุม คณะกรรมการบริหาร เดือน ธันวาคม ๒๔๙๖ ณ กรุงพระราชธรรมนิเทศได้เดินทางไปร่วมในการประชุมด้วย

๑๐. ในการประชุมคณะมนตรีและคณะกรรมการประจำสหภาพรัฐสภา ณ มอญนาโค ประจำปี ๒๔๙๗ พระราชธรรมนิเทศ และ พ.ต. รักษ์ บัณฑิตกุล ได้เดินทางไปร่วมในการประชุมด้วย

คณะผู้แทนหน่วยสหภาพรัฐสภาไทย เข้าร่วมประชุมสหภาพรัฐสภา ครั้งที่ ๔๓ ณ กรุงเวียนนา (แถวหน้าจากซ้าย) พล.อ. พระประจักษ์ จันทน์ หัวหน้าคณะผู้แทน, หลวงชำนาญอักษร, นายสุวิชัย พันธะเศรษฐ์, (แถวหลังจากซ้าย) นายชัยวัฒน์ อินทะพันธ์, นายสาธิต สายสว่าง, นายประสิทธิ์ เอี่ยมศิริ, และนายภราดา บุรณศิริ เลขานุการคณะผู้แทน.

เอี่ยมศิริ นายชัยวัฒน์ อินทะพันธ์ นายสาธิต สายสว่าง และนายภราดา บุรณศิริ เป็นเลขานุการ ส่วนผู้แทนในคณะมนตรีได้แก่พระราชธรรมนิเทศ และ พ.ต. รักษ์ บัณฑิตกุล.

๑๑. สำหรับการประชุมประจำปี ครั้งที่ ๔๓ แห่งสหภาพรัฐสภาที่กำหนด ณ กรุงเวียนนา ระหว่างวันที่ ๒๗ สิงหาคม ถึง ๒ กันยายน ๒๔๙๗ นี้ เป็นการเดินทางไปร่วมในการประชุมประเทศครั้งที่ ๔ ของหน่วยรัฐสภาไทย ซึ่งคณะผู้แทนประกอบด้วย พล.อ. พระประจักษ์ จันทน์ พระราชธรรมนิเทศ หลวงชำนาญอักษร นายสุวิชัย พันธะเศรษฐ์ นายประสิทธิ์

LIRT

การทราบ

เรื่องเกี่ยวกับเช็ค

โดย วาริ พงษ์เวช

เช็คคืออะไร ?

เช็คเป็นคำสั่งที่เป็นลายลักษณ์อักษรให้ธนาคารจ่ายเงินจากบัญชีผู้ฝากเงิน เช็คต้องจ่ายเมื่อทวงถาม คือ เมื่อมีผู้มาขึ้น ธนาคารจะจ่ายเงินให้แก่บุคคลที่มีชื่อระบุไว้ในเช็คนั้นซึ่งเรียกว่าผู้รับเงิน หรือถ้าเป็นเช็ค “เงินสด” ก็จะจ่ายให้แก่ผู้นำเช็คมาขึ้น

วิธีเขียนเช็คมีอย่างไร ?

จะต้องลงลำดับเลขที่ของเช็คไว้ทุกใบเพื่อเป็นหลักฐานบนต้นหัวเช็ค ควรเขียนวันที่ถูกต้อง ควรเขียนชื่อผู้รับเงินไว้หรืออาจเขียน “เงินสด” เฉย ๆ ถ้าต้องการให้ใคร ๆ รับได้ ควรเขียนจำนวนตัวเลขให้ชัดเจน เพื่อมิให้มีปัญหาและข้อผิดพลาด จำนวนเงินบาทที่เป็นอักษรนั้น ผู้ส่งจ่ายเช็คควรเขียนเริ่มต้นบรรทัดตั้งแต่จุดทศนิยม และขีดเส้นตักคืนไว้เขียนก็ควรเขียนอย่างระมัดระวังให้เหมือนกับที่ได้เคยเขียนไว้ให้ธนาคารเมื่อเริ่มฝากเงิน

จะเขียนเช็ค “เงินสด” เมื่อใด ?

เมื่อผู้ฝากเงินไปถอนเงินที่ธนาคารด้วยตนเอง ก็เป็นธรรมดาที่จะเขียนเช็ค “เงินสด”

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

๕. ถ้าไม่ได้ไปด้วยตนเอง ก็ไม่ควรเขียนเช็คแบบนี้ เพราะเช็คที่เขียน “เงินสด” ใครถอนเงินก็ได้

๕. มีความสำคัญอย่างไรที่จะต้องเขียนวันที่บนเช็คให้ถูกต้อง ?

เช็คที่ไม่มีวันที่จะใช้ไม่ได้ตามกฎหมาย จึงจำเป็นที่สุดที่จะต้องลงวันที่ไว้ ในที่นี้การได้เขียนเกี่ยวกับการชำระหนี้ วันที่ย่อมมีความสำคัญที่จะใช้เป็นหลักฐานอ้างการเงิน วันที่ปรากฏในเช็คจะแสดงให้เห็นว่าเช็คคน “เก่า” ไปแล้วหรือไม่ (ตามที่ธนาคารยอมจ่ายเงินให้สำหรับเช็คที่ไม่เกิน ๖ เดือนนับแต่วันที่เขียนเช็คคน)

๕. ธนาคารรู้อย่างไรว่า ควรจะจ่ายเงินตามเช็คหรือไม่ ?

ธนาคารจะตอบคดียังต้องไปขึ้นก่อนจ่ายเช็ค

ก) จะต้องมียอดเงินในบัญชีของผู้ฝากพอจ่ายตามเช็ค

ข) เช็คจะต้องไม่มีการแก้ไข

ค) ตายเซ็นจะต้องเป็นลายเซ็นที่แท้จริง

ง) เช็คจะต้องไม่ “เก่า” หรือลงวันที่ล่วงหน้า เช่นวันรับเงินเป็นวันที่ ๓
เช็คเขียนไว้ว่าวันที่ ๕

จ) จะต้องไม่มีคำสั่งระงับการจ่ายเงินตามเช็ค

ฉ) ไม่มีกรณีขึ้นมารั้งของการจ่ายเงิน เช่นผู้สั่งจ่ายตาย หรือถูกฟ้องล้มละลาย และมีคำสั่งศาลอายัดเงินฝากไว้

ช) บุคคลที่มาขอรับเงิน จะต้องมียุติบัตรรับเงินและ จะต้องมี หลักฐาน พิสูจน์ว่าเป็นพอใจ

๖. ธนาคารจะสอยลายเซ็นบนเช็คได้อย่างไร ?

ธนาคารทุกแห่งเก็บลายเซ็นของผู้ฝากเงินทั้งหมดไว้ ในกรณีดังนั้นก็ตอบคดียุติบัตร โดยทั่ว ๆ ไปพนักงานธนาคาร มักจ่ายเช็คของผู้ฝากเงินได้โดยไม่ต้องตอบคดียุติบัตรอย่างเต็มที่

LIRT

ปรากฏในบัญชีว่าไม่มีเงินพอจ่ายเช็ค ธนาคารจะปฏิบัติอย่างไร ?

ธนาคารจะต้องไม่จ่ายเงินตามเช็คเมื่อในบัญชีไม่มีเงินพอ และจะต้องคอยระวังมิให้
จ่ายทำนองนี้ ธนาคารจะแจ้งให้ผู้ฝากเงินทราบทันที เมื่อนำเช็คขึ้นมายื่นและจะขอให้
ผู้ฝากเพิ่มเพื่อจ่ายตามเช็ค ถ้าเช็คเช่นนี้มีผู้นำนามายื่นที่หน้าต่าง พนักงานจะคืนเช็คให้ผู้ยื่น

ธนาคารจะอย่างไร ถ้าตัวอักษรและตัวเลขบนเช็คไม่ตรงกัน ?

วิธีปฏิบัติแต่ละธนาคารไม่เหมือนกัน ธนาคารส่วนมากไม่ยอมให้ชนเขาเงินสดและ
ตามกฎหมายจำนวนเงินที่เป็นตัวอักษรย่อมมีความสำคัญกว่าตัวเลข พนักงานของ
ธนาคารแก่เช็คชนิดนี้ ถ้าได้รับมอบอำนาจให้ทำเช่นนั้นได้

สลักหลังเช็คคืออะไร ?

การสลักหลัง คือการลงลายเซ็นและเขียนข้อความบางอย่างบนด้านหลังเช็ค การ
สลักหลังหมายความว่าบุคคลที่ได้เช็คนั้นโอนสิทธิ์ที่มีในเช็คไปให้บุคคลอื่น

จะสลักหลังเช็คอย่างไร ?

ผู้ฝากโดยทั่วๆ ไปมักใช้วิธีสลักหลังสองชนิด คือ สลักหลังดอยและสลักหลังเฉพาะ
สำหรับการสลักหลังดอย ผู้สลักหลังเขียนชื่อลงบนด้านหลังเช็ค และการสลักหลังดังกล่าวนี้
ตรงกับชื่อที่ปรากฏในหน้าเช็ค การสลักหลังชนิดนี้มักใช้เมื่อเช็คนำมายื่นโดยตรงที่หน้าต่าง
ธนาคาร เพื่อชนเขาเงินสด การสลักหลังชนิดนี้ทำได้โดยง่าย แต่ไม่ให้ความคุ้มครองเท่ากับการ
สลักหลังเฉพาะ บริษัทห้างร้านมักนิยมใช้วิธีสลักหลังเฉพาะ เมื่อต้องการป้องกันมิให้เกิด
ปัญหาหากเช็คถูกขโมย หาย หรือตกไปอยู่ในมือของบุคคลทุจริตหรือบุคคลที่ไม่มีความรับผิดชอบ
สำหรับการสลักหลังเฉพาะ ควรเขียนชื่อไว้ด้านหลังเช็คดังที่ได้กล่าวมาแล้ว และเพิ่ม
ว่า “เฉพาะฝากเงินเท่านั้น” ส่วนที่คำคัญของการสลักหลังเฉพาะก็คือว่า บุคคลที่ระบุ
ไว้เท่านั้นที่จะนำเช็คมาชนเงินได้ ควรสลักหลังเช็คชนิดนี้ เมื่อส่งเช็คทางไปรษณีย์หรือใช้
การส่งเข้าฝากบัญชี

LIRT

๑๑. จะทำอย่างไร ถ้าชื่อของผู้รับเงินที่ปรากฏในเช็คสะกดผิด ?

ผู้รับเงินควรตั้งหลักหลังเช็คชนิดนี้ตามตัวสะกดที่ปรากฏในหน้าเช็ค
ถูกต้องกำกับไว้ด้วย

แล้วเขียน

๑๒. เช็คที่เขียนด้วยดินสอคำสมบูรณ์ตามกฎหมายหรือไม่ และควรเขียนด้วยดิน
คำหรือไม่ ?

แม้จะถูกต้องตามกฎหมาย ก็ไม่ควรเขียนเช็คด้วยดินสอคำ เพราะอาจมีบุคคล
ปลอมแปลง

๑๓. ธนาคารจะปฏิบัติอย่างไร ถ้าผู้สั่งจ่ายเช็คนั้นตายภายหลังเขียนเช็คแล้ว ?

ธนาคารจะไม่จ่ายเงินสดให้หลังจากได้รับแจ้งว่าผู้สั่งจ่ายตาย

๑๔. ธนาคารปฏิบัติอย่างไรต่อเช็คที่มีรอยแก้ไข ?

ธนาคารปฏิเสธ ไม่จ่ายเงินตามเช็คที่มีรอยแก้ไข

๑๕. เช็คปลอมคืออะไร ?

นี่คือเช็คซึ่งบุคคลทุจริตพยายามปลอมแปลงขึ้นของผู้ฝากเงิน โดยเลียนตามมี
ต้นทศ

ธนาคารใช้ความระมัดระวังอย่างที่สุดที่จะมีจ่ายเงินตามเช็คปลอม เพราะถ้าธนาคาร
บัญชีของผู้ฝากเงินไม่ได้ ธนาคารต้องรู้ตายขึ้นของผู้ฝากเงิน ถ้าธนาคารจ่ายเงินตามเช็คปลอม
ก็เท่ากับธนาคารจ่ายเงินของธนาคารเองออกไป มีเงินของผู้ฝาก ผู้ฝากเงินไม่ต้องรับผิดชอบ
เนื่องจากการปลอมแปลงขึ้นธนาคาร ในอเมริกา มักเอาประกันการปลอมไว้กับบริษัทประกัน
เป็นการคุ้มกันคน

๑๖. ผู้ฝากเงินจะระงับการจ่ายเงินบนเช็คได้หรือไม่ ?

ผู้ฝากเงินอาจระงับมิให้ธนาคาร จ่ายเงินได้และ จะต้องแจ้งระงับการจ่ายไปยัง ธนาคาร
ก่อนเช็คคนมาขึ้นเงินหรือขอให้ธนาคารรับรอง ผู้ฝากเงินอาจแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษร

LIRT

หรือโทรศัพท์ ในอเมริกาเป็นวิธีปฏิบัติมาตรฐานว่า การแจ้งระงับการจ่ายเงิน
จะทำตามแบบฟอร์มของธนาคาร

ทำไมผู้ฝากเงินจึงระงับการจ่ายเงินตามเช็ค ?

เช็คอาจหายหรือถูกขโมย ผู้ฝากเงินกลัวว่าเช็คนั้นถูกทำลายหรืออาจรู้ว่าได้เขียน
ชื่ออื่น อาจเขียนเช็คโดยความเข้าใจผิด หรือมีเหตุหนึ่งเหตุใดก็ตามที่เห็นควรระงับ
การจ่ายเงิน

ธนาคารดำเนินการอย่างไร เมื่อได้รับแจ้งระงับการจ่ายเงิน ?

หลังจากธนาคารได้รับแจ้งจากผู้ฝากเงิน ก็จะติดธงแดง บนบันทึกหรือบัญชีผู้ฝากเงิน
และแจ้งให้พนักงานที่หน้าเคาน์เตอร์เกี่ยวกับการจ่ายเงินทราบ ถ้าเช็คนั้นถูกนำขึ้นเพื่อชำระเงิน
พนักงานธนาคารก็จะปฏิบัติตามใบแจ้งไม่ยอมจ่ายเงินสดให้ หรือหักบัญชีของผู้ฝากเงิน ถ้า
การจ่ายเงินตามเช็คโดยความสำคัญผิด ทั้ง ๆ ที่มีคำสั่งระงับจ่ายเงิน จะหักเงินตามเช็คจาก
บัญชีของผู้ฝากเงินไม่ได้

เช็คที่ขอให้ธนาคารรับรองคืออะไร ?

เช็คเช่นนี้ คือเช็คซึ่งธนาคารได้ตราคำว่า "รับรอง" และชื่อของธนาคาร และมี
ลายมือชื่อของพนักงานธนาคารที่หน้าของเช็ค

การรับรองในกรณีนี้ หมายความว่า ธนาคารรับรองว่าได้เก็บเงินไว้พอสำหรับจ่าย
เช็คเมื่อนำมาขึ้น อีกนัยหนึ่ง ว่าธนาคารรับรองจ่ายเงินให้ตามเช็ค

การรับรองมักทำในกรณีการซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ หักทรัพย์ การประมุข และ
การชำระหนี้เมื่อผู้รับเงินซึ่งมีชื่อปรากฏในเช็คต้องการการรับรองหรือการค้ำประกันว่าเช็คคนใด

๑๐. เช็คของธนาคารคืออะไร และทำไมจึงใช้เช็คชนิดนี้ ?

เช็คชนิดนี้เป็นเช็คของธนาคารเอง และตั้งตนเองจ่ายเงินโดยมีเจ้าหน้าที่ของธนาคาร
หรือ เป็นคนว่า สมมุติว่า เช็คชนิดนี้เป็นพันธะของธนาคารที่ธนาคารจะต้องจ่ายเงิน ไม่ใช่

LIRT

ผู้ฝากเงิน มักใช้เมื่อผู้รับเงินต้องการเช็คที่มีจำนวนเงินรับได้แน่นอน หรือเมื่อไม่ต้องการของผู้ฝากเงิน

๒๑. ธนาคารจะอย่างไร ถ้าเช็คไม่ดี ?

ธนาคารจะตั้งเช็คดังกล่าวขึ้นไว้ให้บุคคลที่นำมาขึ้น กฎหมายมักให้เวลาเพื่อที่บุคคลนั้นมีโอกาสแก้ตัวให้ดีขึ้น และถ้ายังไม่ทำให้ดีขึ้น ก็ถือเช็คชนิดนั้นว่าผิดกฎหมาย และเช็คชนิดนี้อาจถูกฟ้องร้องยังโรงศาล คนทุจริตมักพยายามผ่านเช็คแถวเพื่อโกง หรือเพื่อประสงค์อื่นของตน ถ้าทำด้วยเจตนาโกง ก็มีความผิดทางอาญา

๒๒. ธนาคารจะรู้จักคนแปลกหน้าได้อย่างไร เมื่อเขานำเช็คมาขึ้นเงิน ?

ธนาคารไม่ยอมจ่ายเงินตามเช็คให้แก่คนแปลกหน้า และมักจะให้ลูกค้าปกติดังกล่าว พมกงานของธนาคารมักขอให้บุคคลแปลกหน้าแสดงหลักฐานก่อนจ่ายเช็ค วิธีปฏิบัติขอคูปองขึ้นเดินทาง หนังสือแนะนำตัว จดหมายและอื่น ๆ เพื่อทราบว่าเป็นคนแปลกหน้าหรือไม่

บริษัท พนาโรจน์ จำกัด

๑๑๙๑ ถนนเจริญกรุง พระนคร

โทรศัพท์ ๓๑๓๐๕-๖

Thai Saa Seng Co., Ltd.

LIRT

ไม้ - ไม้ - ไม้

องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้

สังกัดกรมป่าไม้ กระทรวงเกษตร

มีโรงเลื่อยผลิตไม้จากป่าขององค์การเอง

ข้าราชการ ประชาชน หน่วยราชการและต่างประเทศ

นิยมซื้อไม้สัก ไม้ยาง และไม้อื่น ๆ ขององค์การ ฯ

เพราะเชื่อมั่นได้ว่าซื้อไม้ถูกต้องทั้งคุณภาพและราคา

สำนักงานกลาง : อาคาร ๖ ถนนราชดำเนิน จังหวัดพระนคร โทร : ๒๓๒๔๘-๒๓๓๗๖

เสาไฟฟ้า

เพื่อความสวยงามและคงทน

จงใช้แต่เสาไฟฟ้าคอนกรีตภายในบ้านของท่าน

สั่งซื้อได้ที่ กองช่างไฟฟ้า

การไฟฟ้ากรุงเทพ

โทร. ๒๒๐๐๐

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

ห้างขายทอง

เซ่งเฮงหลี

ตรามงกุฏ

เป็นห้างขายทองที่ใหญ่ที่สุดในกรุงเทพฯ มีสีห้างดังอยู่

เลขที่ ๔๓๔, ๓๘๘, ๔๐๐, ๔๕๖ ถนนเยาวราช พระนคร

โทรศัพท์ ๒๐๐๒๘, ๒๒๓๓๓, ๒๐๗๒๗, ๒๓๐๗๕, ๒๓๓๓๗

จำหน่ายทองคำแท่ง ทองรูปพรรณ แหวน สร้อยคอ กำไลมือ สายนาฬิกา
ขัดทอง เข็มขัดนาก ทุกชนิดโดยฝีมือทันสมัย เนื้อทองบริสุทธิ์ ถ้าท่านซื้อ
ไม่พอใจประการใด ห้างยินดีรับเปลี่ยนและคืนตามราคาท้องตลาดในวันนั้น
ท่านที่ต้องการทองรูปพรรณ และเข็มขัดนากต่างๆ แล้ว ขอเชิญชมและซื้อได้

ห้างขายทอง เซ่ง เฮง หลี ตรามงกุฏ

องค์การน้ำตาลไทย

สังกัดกรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม

ประกอบอุตสาหกรรมน้ำตาลทรายขาวและทรายแดง

สาขา

- (๑) โรงงานน้ำตาลไทยลำปาง
- (๒) โรงงานน้ำตาลไทยอุดรธานี
- (๓) โรงงานน้ำตาลไทยอุดรธานี
- (๔) โรงงานน้ำตาลไทยอุบลราชธานี
- (๕) โรงงานน้ำตาลไทยนครราชสีมา
- (๖) โรงงานน้ำตาลไทยบางพระ

จังหวัดลำปาง
จังหวัดอุดรธานี
จังหวัดอุดรธานี
จังหวัดอุบลราชธานี
จังหวัดนครราชสีมา
จังหวัดชลบุรี

พลโท สวัสดิ์ สวัสดิ์ณรงค์

ประธานกรรมการ

สำนักงานกลางตั้งอยู่ ณ ตึกเลขที่ ๑๗/๕๓๓ ถนนมหาไชย พระนคร

โทรศัพท์ ๒๒๗๗๒-๒๓๖๖๖

นายเลอน พงษ์โสภณ

ผู้อำนวยการ

โทรเลขย่อ "น้ำตาล"

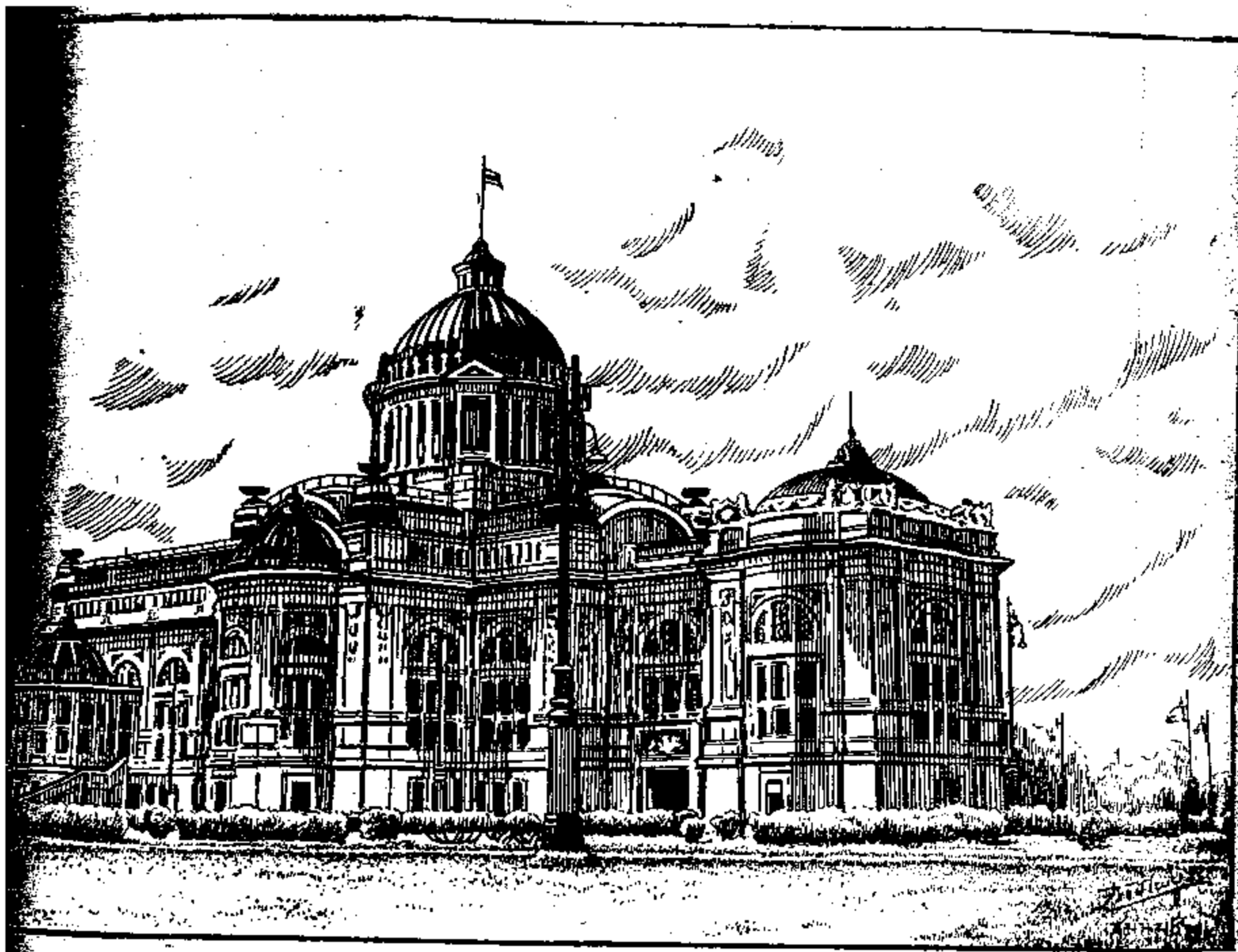

LIRT

รัฐสภาแห่งชาติ

โดย อาสา กรพัยอนันต์

△

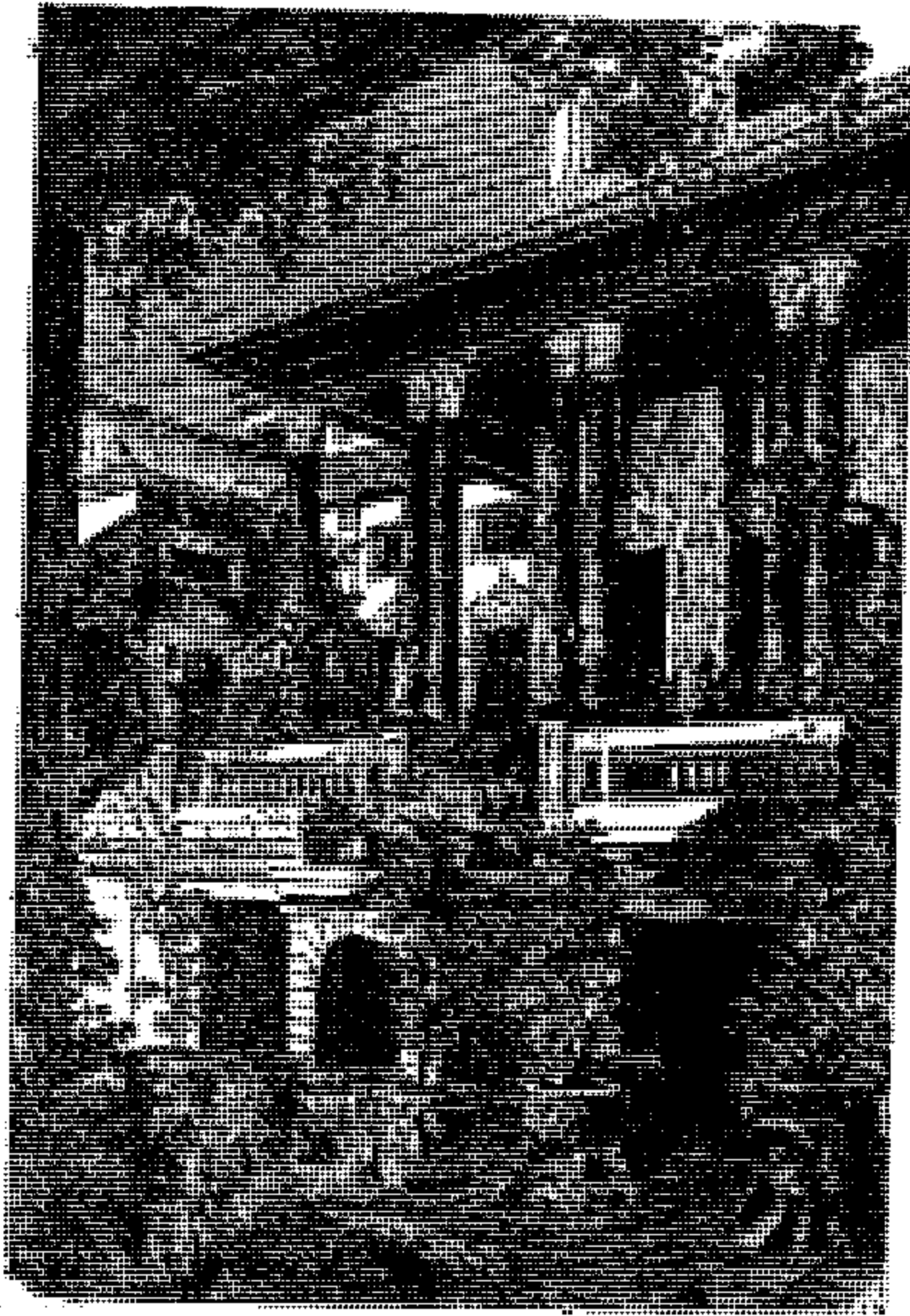

สถานที่สำคัญ ๆ อันจัดอยู่ในอันดับหนึ่งของนครหลวงแห่งประเทศไทย ซึ่งนัก
เที่ยวเพื่อการทัศนศึกษา หรือซึ่งพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนครเชษฐาธิราช
บัญญัติศัพท์ใหม่ เรียกว่า “ทัศนจร” (Tourist) ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ
จะชอบขนานนามพากันเข้าชมหรือเข้าฟังการประชุม เพื่อศึกษาและอื่น ๆ เป็น
อันมากเสมอมา สถานที่นั้น คือ พระที่นั่งอนันตสมาคม ซึ่งเป็นที่ประชุม
ผู้แทนราษฎร หรืออีกนัยหนึ่ง รัฐสภาแห่งชาติ ในปัจจุบันนี้

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

พระที่นั่งอนันตสมาคมองค์แรกในพระบรมมหาราชวัง

ไปหาพระที่นั่งดุสิตไสวรรย์ เวนทางในระหว่างพระที่นั่งทั้งสี่ ไว้เพื่อเดินกระบวนแห่ แต่ได้
ปกติใช้ทอดสะพานข้ามทางนั้นเป็นทางเดินจากพระที่นั่งดุสิตไสวรรย์

พระที่นั่งอนันตสมาคมองค์ปัจจุบันในพระราชวังดุสิตนั้น ได้สร้างขึ้นในรัชสมัย
ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยที่ได้นำ

พระที่นั่ง

ดมากม ของกับ
ซึ่งใช้เป็น ที่ ประ
ผู้แทนราษฎร แต่
การของ ดำเนินงาน
ชการ สภาผู้แทนรา
ได้นำและ มีประ
เนื่อง มาจาก พระ
อนันตสมาคมองค์
พระบรมมหาราชวัง
เป็นท้องพระโรง
อยู่ตรง พระที่นั่ง
ศวรรย์ หันหน้าไป
ตะวันออก มีมุข
๓ มุข มุขกลาง
๓ ห้อง มุขเหนือ
มุขใต้ เป็น มุขโถง
เดียว ในรัชกาลที่
ได้คือมุข กลางยาว

* กัดใจความจากประชุมพงสาวดาร ภาคที่ ๒๕

LIRT

การว่า "จำเดิมแต่ได้สร้างสวนดุสิตมาบรรจบครบ ๑๐ ปี มีพระที่นั่งอัมพรสถาน, พระที่นั่งอภิศกตดุสิต เป็นที่ประทับสำราญพระราชฤทัยแลเสด็จอยู่ทิวสวนนี้โดยมาก พระที่นั่งที่ได้สร้างไว้ไม่กว้างขวางพอแก่การพระราชพิธี จึงทรงพระราชดำริที่จะสร้างท้องขึ้นใหม่แทนท้องพระโรงฝ่ายบูรพทิศ ซึ่งมีมาปรากฏว่า พระที่นั่งอนันตสมาคมบรมมหาราชวังนั้นในเบื้องบูรพทิศแห่งพระที่นั่งอัมพรสถาน จึงพระราชทานนามตามพระที่นั่งเดิมว่า พระที่นั่งอนันตสมาคมให้คงนามซึ่งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระที่นั่งอันเป็นที่ท้องพระโรงไว้แต่ก่อนนั้น"

"การที่จะสร้างพระที่นั่งอนันตสมาคมนี้ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระยายมราช (ปั้น สุขุม) เป็นผู้อำนวยการ พระยาประชากรกิจวิจารณ์ (โอ อมาตยกุล) เป็นผู้ช่วย ทำโดยฝีมือช่างชาวอิตาลี คือ นาย ซี. อาร์เลกรี, นายอี. อีโกโล เป็นช่างเขียน นายแอมดามาโย นายเอริโกตี, เป็นนายช่างแบบ ได้เริ่มสร้างแต่ปีพระพุทธศักราช ๒๔๕๐ อันเป็นปีที่ ๔๐ ในรัชกาลของพระองค์ แล้วสำเร็จบริบูรณ์เมื่อปีพระพุทธศักราช ๒๔๕๔ อันเป็นปีที่ ๕ ในรัชกาลของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระมยุฏเกล้าเจ้าอยู่หัว"

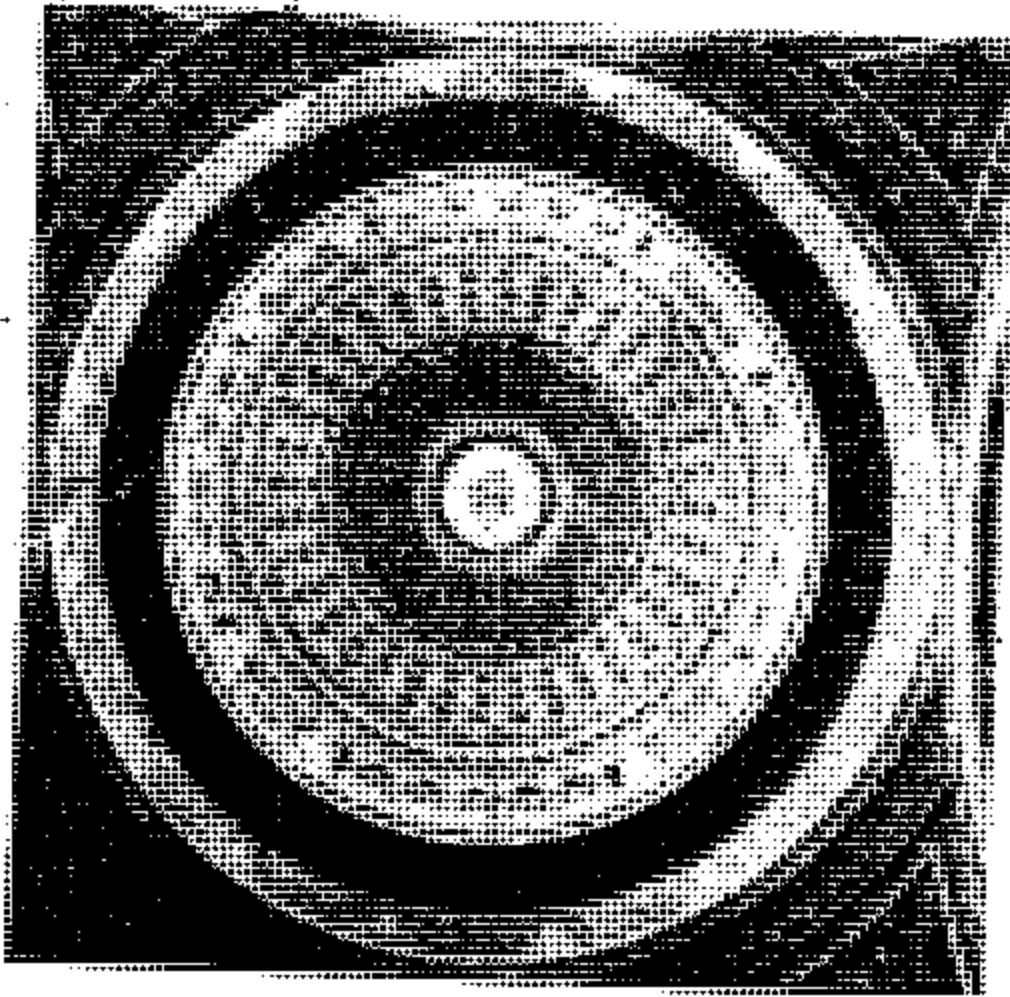
พระที่นั่งอนันตสมาคมได้สร้างประกอบขึ้นด้วยหินอ่อนโดยตลอด เป็นหินอ่อนสีขาวผุดผ่องงดงามแก่และกลมมนที่ได้มาจากเมือง คาราตา ในประเทศอิตาลี เป็นที่น่าสนใจ การขุดเกะหินอ่อนส่วนใหญ่ได้ดำเนินการจัดทำเรียบร้อยตามแบบมาจากประเทศอิตาลี จึงส่งบรรดาหินอ่อนที่ได้ขุดเกะแล้วเหล่านั้นมาประกอบในกรุงเทพ ฯ รวมใช้เวลาดำเนินการ ๑๔ ปี จึงเสร็จบริบูรณ์ ราคาค่าก่อสร้างพระที่นั่งองค์นี้ ประมาณ ๑๕ ล้านบาท เป็น

ข้อความใน "-----" ๑ และ ๒ ถัดจากพระราชประสงค์และประวัติในการก่อสร้างพระที่นั่งอนันตสมาคมในปัจจุบัน ซึ่งจารึกไว้ที่ผนังห้องโถงด้านตะวันตกและด้านตะวันออก ตามลำดับของโคมทิสตะวันออก ซึ่งปัจจุบันนี้เป็นทางขึ้นและห้องโถงรับรองทูตานุทูตนานาชาติในทางรัฐพิธี.

LIART

ราคาในสมัยนั้น ซึ่งถ้าเทียบราคาในปัจจุบันก็อาจ เป็นราคาประมาณ ๑๕๐ ล้านบาท มากกว่านี้

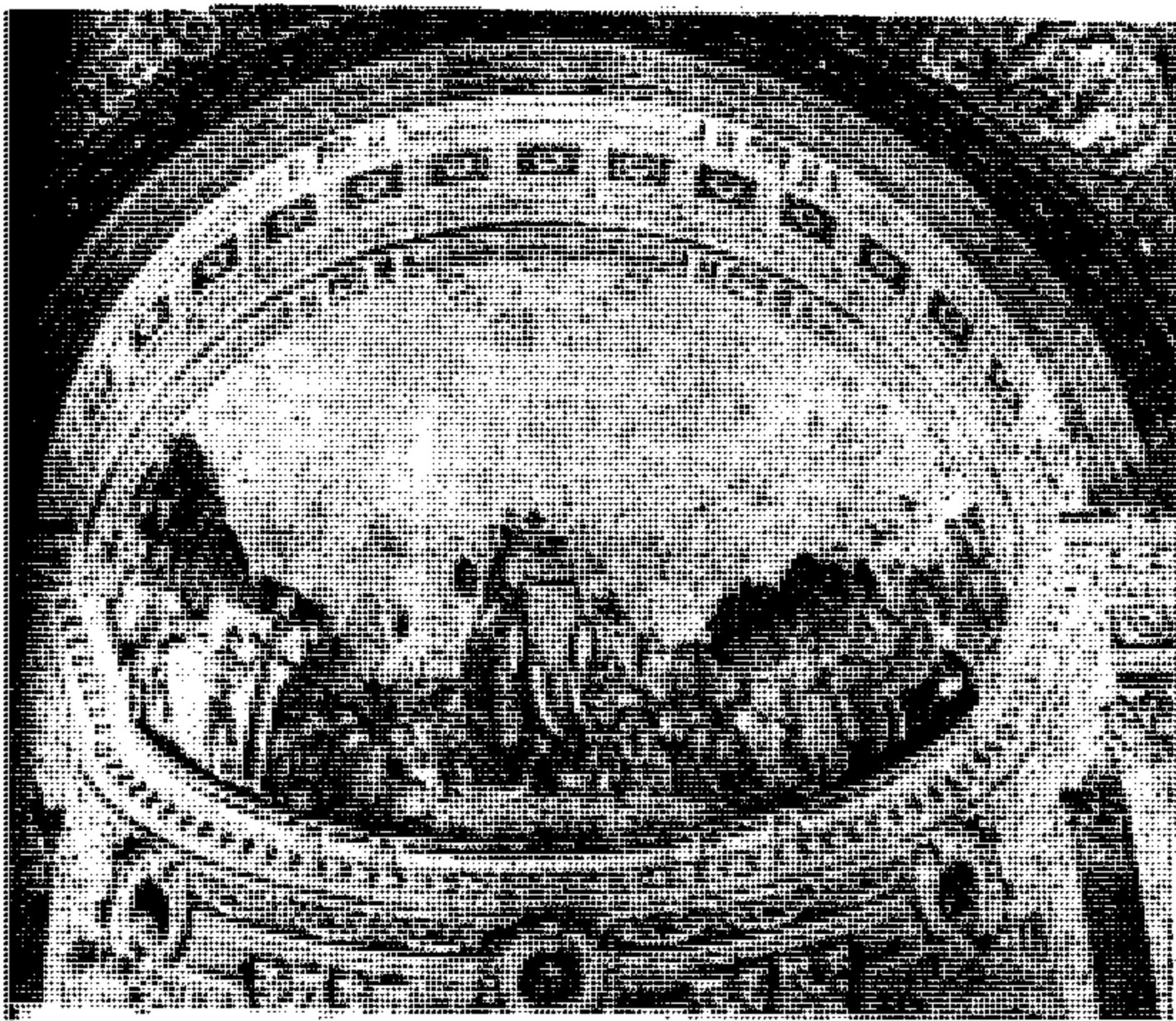
ภาพทวารภายในของโคมกลวง ซึ่งมีพระปรมาภิไธยย่อ "จปร" จารึกอยู่ใจกลางของโคม

คิดที่น่าสนใจ เกี่ยวกับการ
วิจิตรพิสดารของพระที่นั่งหิน
นี้ ก็คือ บรรดาถาดลายดิน
ทำประกอบและเขียนขึ้นอย่าง
และ การ เขียน ก็ มีความ ยาก
กว่าการ เขียน ผนัง และเพดาน
ธรรมดา เพราะผนังต้อง
เพดาน ของ ท้อง พระโรง และ
ภายในพระที่นั่ง เป็นส่วนโค้งโค้ง
โดยเฉพาะอย่างยิ่งแล้ว โคมกลวง
ท้องพระโรง ซึ่งปัจจุบันใช้เป็นที่
ประชุมสภาผู้แทนราษฎรนั้น นอกจากเป็นโคมที่สูงมากแล้วรูปร่างการเขียนลวดลายดินท
ยากลำบากมากกว่าโคมอื่น ๆ ภายในของโคมนี้ได้จารึกพระปรมาภิไธยย่อ "จปร"
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ผู้ทรงมีพระราชดำริสร้างพระที่นั่งนี้ไว้ และที่เพดาน
ท้องพระโรงอันเป็นห้องโถงยาวก็จารึกพระปรมาภิไธยย่อ "จปร" และ "จปร" อัน
พระปรมาภิไธยย่อ ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งพระที่นั่งนี้เสร็จในรัช
ของพระองค์ ดัดไปโดยตลอด บรรดาภาพเขียนประกอบด้วยลายเครือเถาดินทองซึ่งได้
ไว้ที่ส่วนโค้งของเพดาน ที่โคมต่าง ๆ ภายในพระที่นั่งก็มีความวิจิตรด้วยงดงามมาก
ภาพแสดงถึงพระราชกรณียกิจใน เหตุการณ์อันสำคัญ ๆ ของรัชกาลต่าง ๆ ในพระบรมรา
จักรวงศ์ รวมด้วยกัน ๖ ภาพ แต่ละภาพการเขียน การให้สีด้วยงดงามตระการตา ค
แบบประณีตศิลป์ของอดีตเป็นส่วนใหญ่ เริ่มแต่ภาพแสดงเหตุการณ์ในรัชกาลที่ ๑

* จากคำบอกเล่าของพระอนันตรักษา (สวาท ขวเสวี) ซึ่งเป็นหัวหน้าเจ้าหน้าที่ควบคุมดูแลรักษาพระที่นั่งนี้จน
และได้ออกเล่าข้อ ๆ กันมา

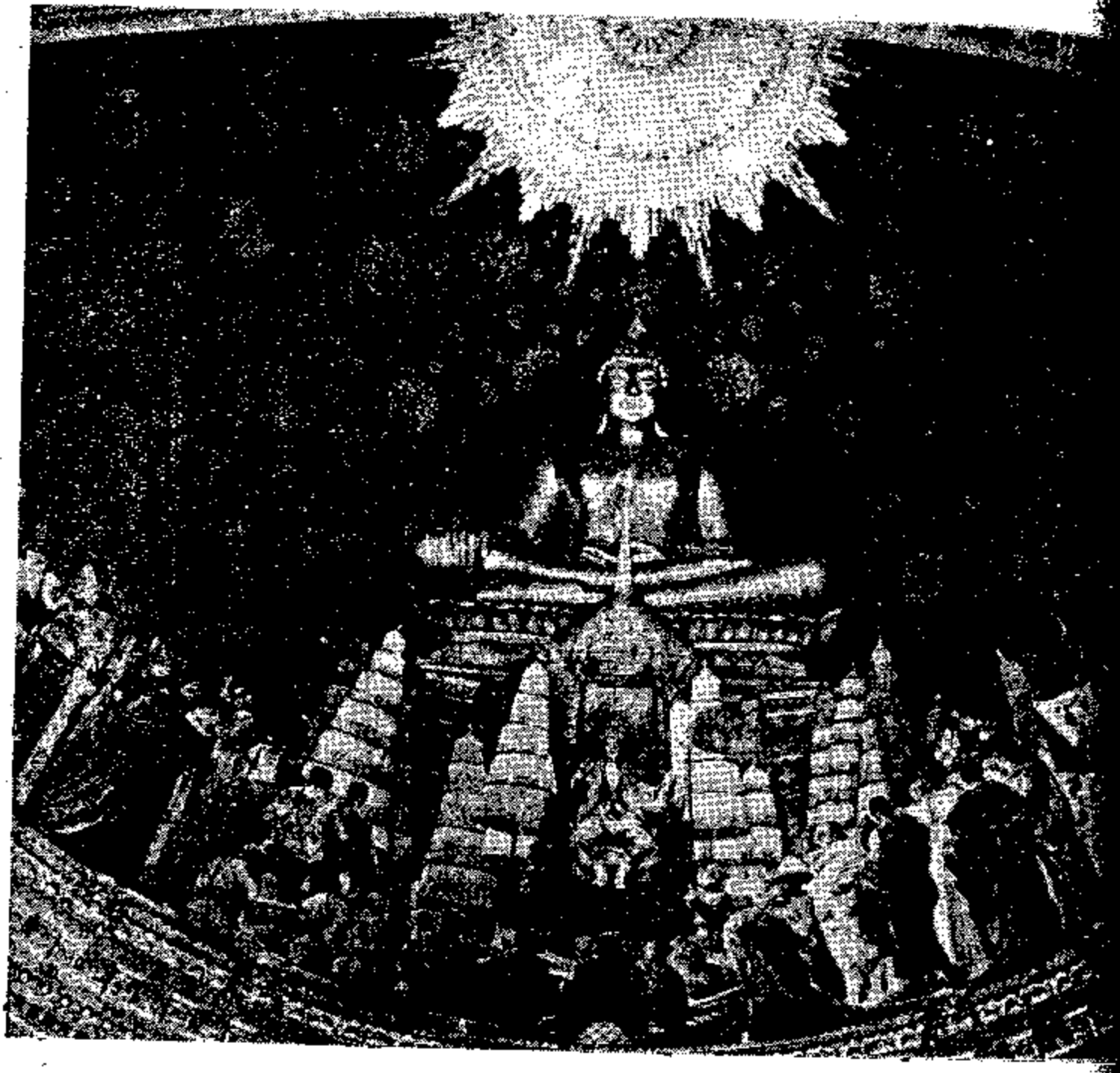
LIRT

ภาพเขียนที่โคมทักเหื้อ (ขวามือรองที่ประชุมสภาฯ) แสดงคอน
พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก รัชกาลที่ ๑ เมื่อครั้งดำรงพระยศเป็น
สมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึก เสด็จกลับจากราชการทัพในเขมร ขณะทาง
กรุงธนบุรีเกิดเหตุยุ่งเหยิง เสด็จมาถึงฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา เมื่อวันที่ ๖ เมษายน
พ.ศ. ๒๓๒๕ เสด็จขึ้นนั่งราชการทั้งหลายนอกไปรับเสด็จ และทูลอัญเชิญ
เสวยราชสมบัติ พระองค์ทรงโอบพระคัลกับออกบัดไม่ยอมรับราชบัลลังก์ แต่เพื่อ
เห็นแก่ประเทศชาติจึงได้ทรงรับ

LIRT

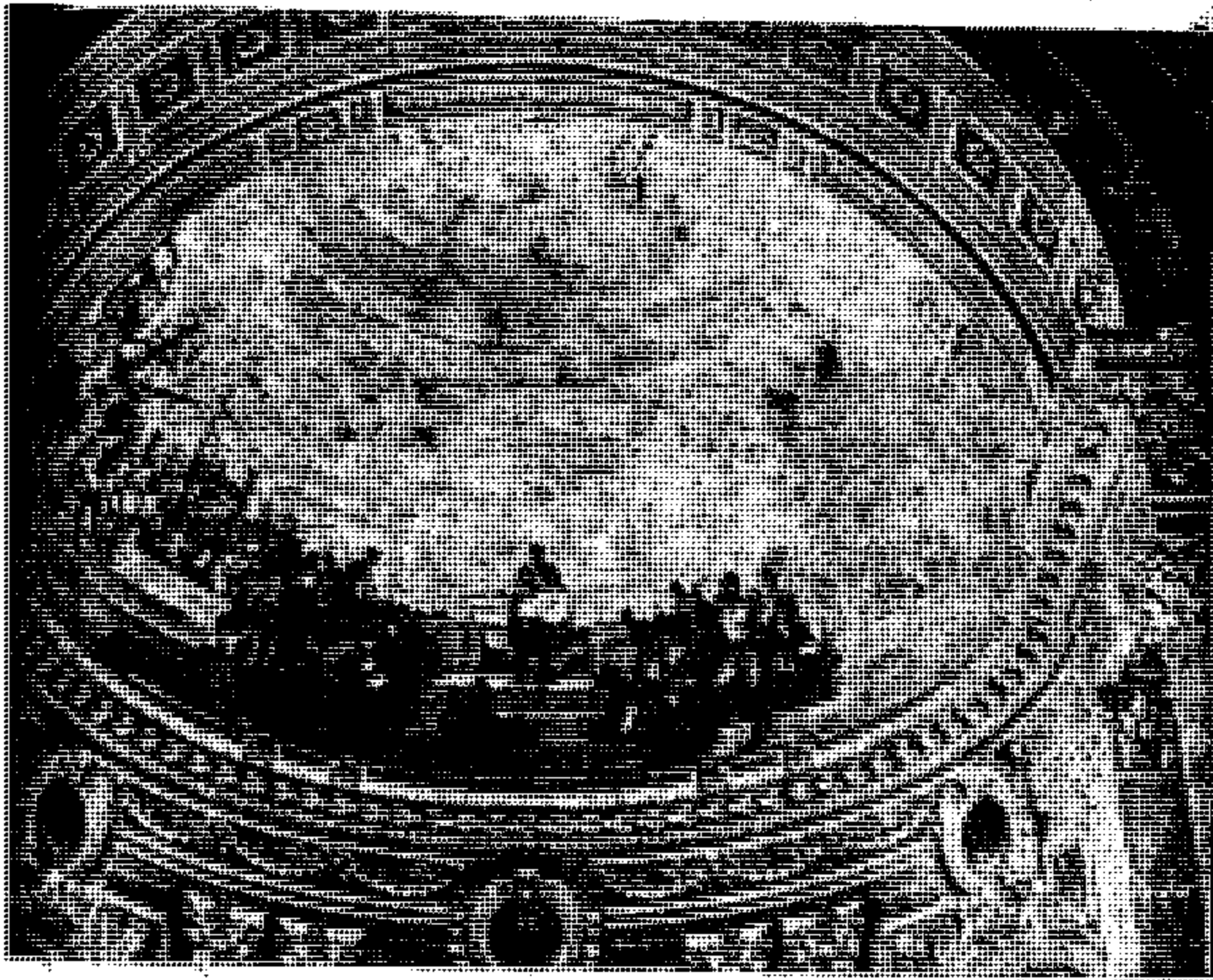

ภาพเขียนที่โตมทิศตะวันตก (ตรงกับพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย
ที่ประทับของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน) แสดงว่า
พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ ทรงประกาศเป็น
องค์อัครศาสนูปถัมภก ทั้งที่พระองค์ทรงเป็นพุทธมามกก็มีได้ทรงกตัญญู
ถวายเป็นทานอื่น ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานเสด็จภาพใน
การเคารพนับถือศาสนาแก่พระราชโอรสของพระองค์ โดยให้ประชา
ราชโอรสขึ้นถือ และประกอบพิธีกรรมทางศาสนาอื่น ๆ ได้โดยเสรี
ภายในขอบเขตของกฎหมาย

LIRT

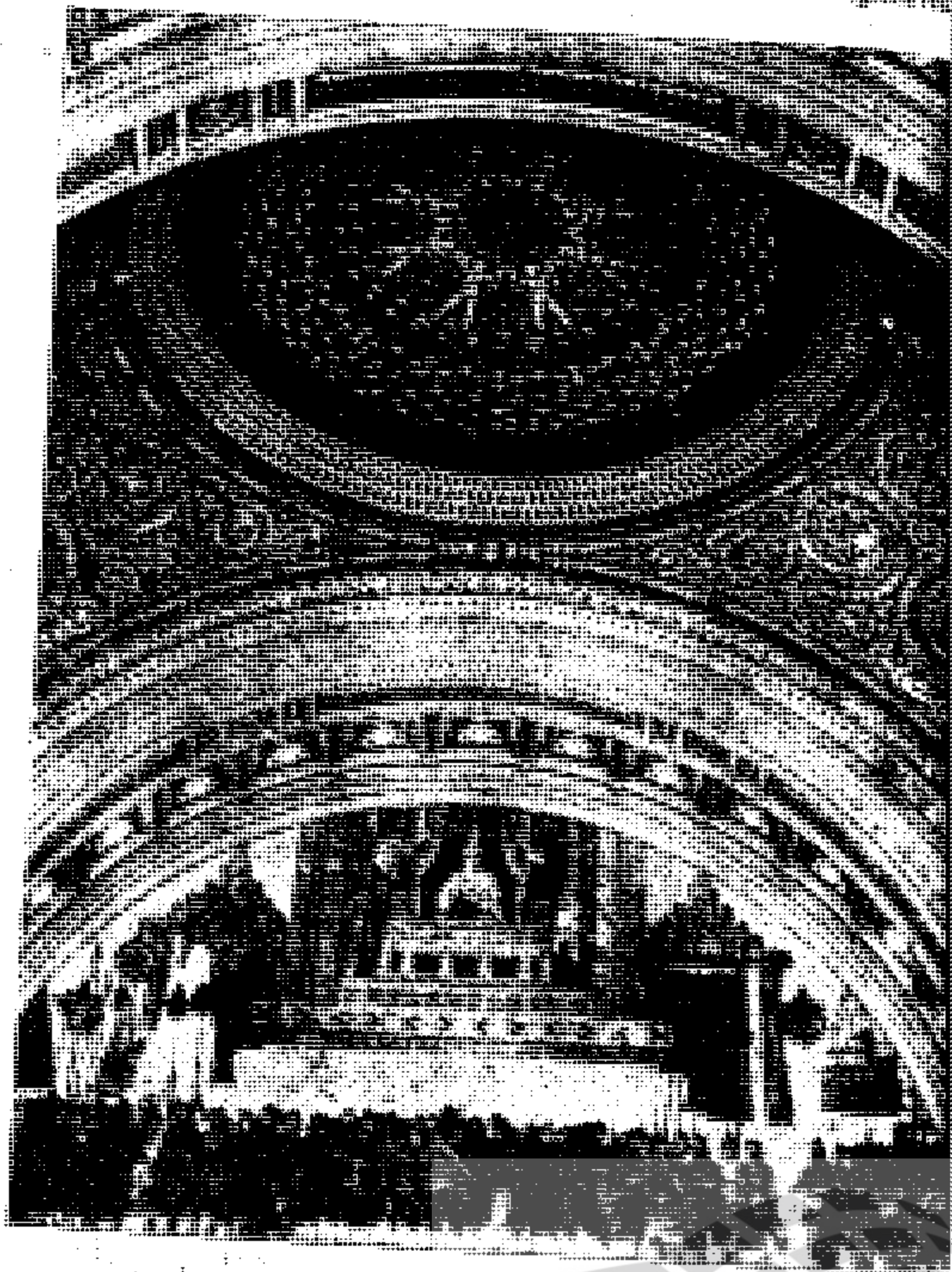
Legislative Institutional Repository of Thailand

ภาพเขียนที่โดมทิศใต้ (ซ้ายมือของที่ประชุมสภา ฯ) แสดงว่า
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
พระราชทานอภัยทาน ให้ยกเลิกระบบการมีทาสและปลดปล่อยทาสในประเทศไทย
โดยสิ้นเชิง เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๓ และพระองค์ได้เสด็จประพาสยุโรปหลายคราว ใน
รัชสมัยของพระองค์จึงได้ทรงให้เปิดการค้าติดต่อและค้าขายกับต่างประเทศ อย่างเสรี
รวมทั้งทรงมีพระราชดำริให้สร้างพระที่นั่งอนันตสมาคม ซึ่งเป็นที่ประชุมสภานี้แทน
ราชวร ณ บดิน

LIRT

ภาพเขียนที่โตมทิศตะวันตกด้านใน (ตรงกับพระที่นั่งพุทธคานาภายในด้าน
พระราชบัลลังก์) แสดงตอนพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖
เสด็จออกมุข ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัยในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ซึ่ง
พระที่นั่งอนันตสมาคมได้สร้างเสร็จบริบูรณ์ในปีที่ ๕ แห่งรัชสมัยของพระองค์

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

ครั้นต่อมาในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ “คณะราษฎร” ซึ่งมี พ.อ. พระยาพหลพลพยุหเสนา เป็นหัวหน้า ประกอบด้วยข้าราชการ ทหารบก ทหารเรือ พลเรือน และราษฎรได้ทำการเปลี่ยนแปลง การปกครอง ขอ รบ พระ ราช ทาน รัฐ - ธรรมนูญ เป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตย เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ และได้มีการ ประกาศใช้พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราวใน วันที่ ๒๗ เดือนเดียวกัน โดยบทบัญญัติแห่งธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราวฉบับนี้ ได้บังเกิดขึ้น

พระยาพหลพลพยุหเสนา

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ ย้าย สถานที่ แห่งพระที่นั่งอนันตสมาคม เป็นที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเป็นการชั่วคราว จนกว่าจะได้สร้าง สภาผู้แทนราษฎรเป็นการถาวรขึ้นใหม่ การ พระราชพิธีซึ่งเคยประกอบ ณ พระที่นั่งอนันตสมาคมนี้ ได้โปรดเกล้าฯ ให้ประกอบในพระบรมมหาราชวังตามเดิม พระที่นั่งอนันตสมาคมจึงเป็นสถานที่ประชุมแห่งสภาผู้แทนราษฎร และ ดำเนินการรัฐพิธีแต่นั้นมา

รัฐพิธีครั้งแรกนับแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองแล้ว ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงประกอบ ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม คือ รัฐพิธีพระราชทานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๗๕ เมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๔๗๕

สภาผู้แทนราษฎรได้ประชุมเป็นครั้งแรก ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ เวลา ๑๔.๐๐ นาฬิกา โดยมีเจ้าพระยาบรมมศักดิ์มนตรีเป็นประธานสภาผู้แทนราษฎร และพระยามโนปกรณนิติธาดาเป็นประธานคณะราษฎรหรือนายกรัฐมนตรี และดำรงงานเลขาธิการ สภาผู้แทนราษฎร อันเป็น ตำแหน่งงานราชการ มีหน้าที่ ปฏิบัติงาน

LIRT

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี ประธานสภาผู้แทนราษฎรคนแรก

รัฐสภาสารคดี

ชุงการ เกี่ยวกับสภาผู้แทนราษฎร, เป็น
การเมืองมีฐานะเทียบเท่ากรม แต่มีใ
กระทรวงใด เป็นกรมอิสระ ฐานะ
ข้าราชการในด้านงานนี้ ก็เป็นข้าราชการ
พลเรือนสามัญ เช่นเดียวกับข้าราชการ
กระทรวง ทบวง กรม อื่น ๆ และอยู่
บังคับ บทบัญญัติ แห่งพระราชบัญญัติ
ราชการพลเรือนฉบับเดียวกัน มีแต่
สภาผู้แทนราษฎร (เทียบเท่าตำแหน่ง
เป็นผู้บังคับบัญชาชนตรงต่อประธานสภา
ราษฎร ก็ได้บังเกิดขึ้นในวันที่ ๒๘ มิถ
๒๔๗๕ นั้นเช่นกัน

◁ รัฐพิธีพระราชทานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร
๑๐ ธันวาคม ๒๔๗๕

พระยามโนปกรณนิติธาดา นายกรัฐมนตรีคนแรก

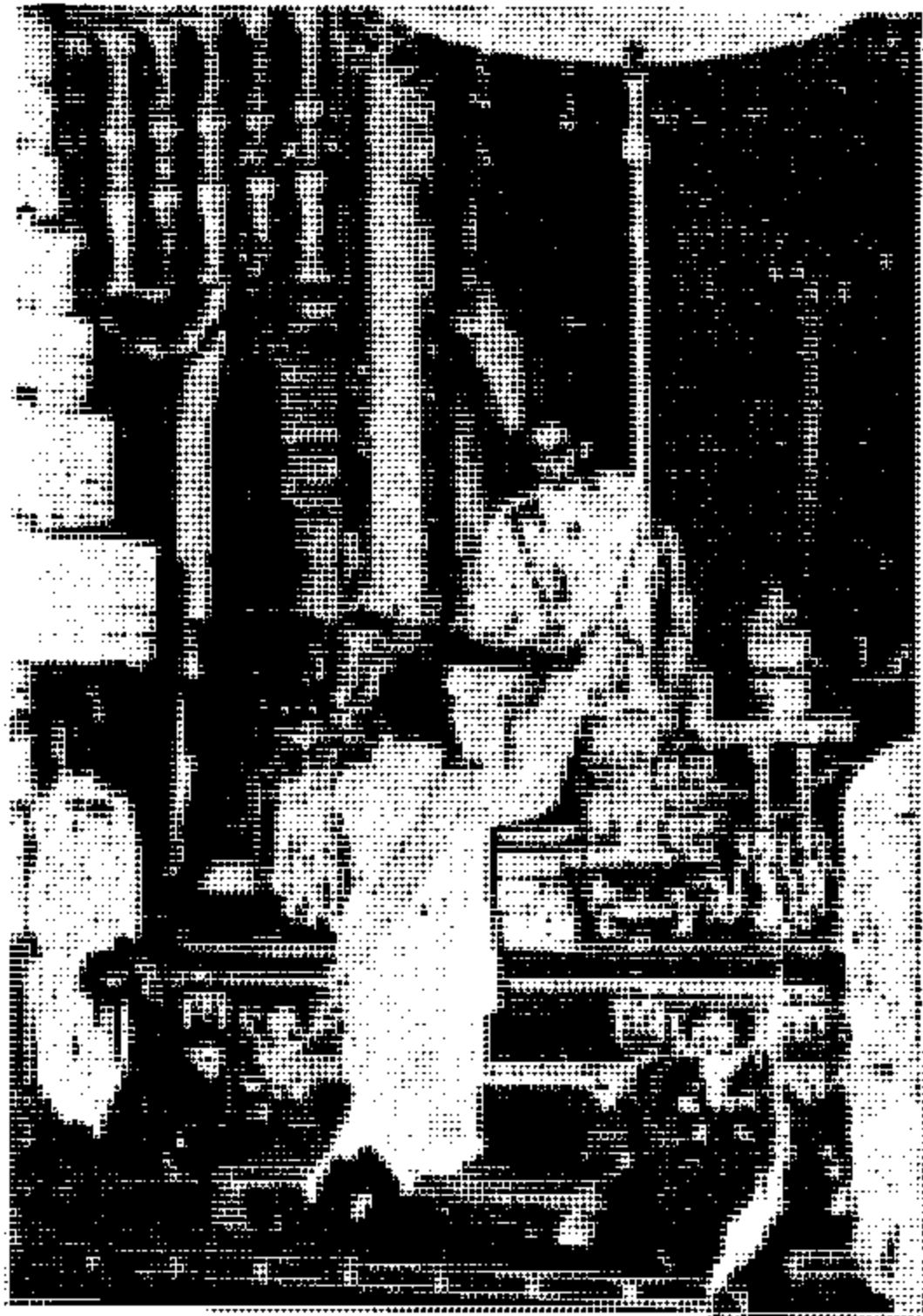

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม ๒๔๗๕ ฉบับซึ่งใช้อยู่ใน
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลปัจจุบันได้ทรงพระกรุณา
เกล้าฯ พระราชทาน ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๔๗๕

ถ้าผู้แทนราษฎรเป็นสถาบัน
ของประเทศภายใต้ระบอบ
การปกครองประชาธิปไตย มี
ในทางนิติบัญญัติ คือ
ในการตราบทกฎหมายออก
ใช้ ตามอำนาจซึ่งได้มี
ไว้ในรัฐธรรมนูญ คณะ
ผู้ซึ่งได้รับพระบรมราช-
การแต่งตั้งขึ้นเพื่อบริหาร
แผ่นดิน หรือเรียกว่า
ผู้ใช้อำนาจบริหารนั้นต้อง
มีความไว้วางใจจากสภาผู้แทน
ราษฎร ด้วยการแถลงนโยบาย
ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากสภา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน พระราชทานรัฐธรรมนูญ
เมื่อ ๘ มีนาคม ๒๔๗๕

ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบัน (รัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม ๒๔๗๕) สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิก
ประเภทที่ ๑ คือ ประเภทที่ ๑ ได้แก่สมาชิกซึ่งราษฎรได้เลือกตั้งขึ้น โดยตรงจากจังหวัดต่าง ๆ
โดยเกณฑ์จำนวนราษฎรของแต่ละจังหวัด กล่าวคือจำนวนราษฎรหนึ่งแสนห้าหมื่นคน

เลือกตั้งผู้แทนราษฎรได้นั้นคน จังหวัดใดมีราษฎรไม่ถึงหนึ่งแสนห้าหมื่นคนก็เลือกผู้แทนราษฎรได้คนเดียว จังหวัดใดมีราษฎรเกินหนึ่งแสนห้าหมื่นคนจะเลือกผู้แทนราษฎรเพิ่มขึ้นทุกจำนวนหนึ่งแสนห้าหมื่น เศษของหนึ่งแสนห้าหมื่น ถ้าเกินครึ่งให้นับเป็นหนึ่งแสนห้าหมื่น (เช่น จังหวัดพระนครมีจำนวนราษฎร ๘ แสนเศษ เลือกผู้แทนราษฎรได้ ๖ คน เป็นต้น) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ ๑ น้อยกว่าในตำแหน่ง ๕ ปี ขณะนี้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ ๑ มีจำนวน ๑๒๓ คน (เป็นสมาชิกผู้หญิง ๕ คน) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ ๒ ได้แก่ สมาชิกซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งขึ้น มีจำนวน ๑๒๓ คน เท่ากับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ ๑ สมาชิกประเภทที่ ๒ ดำรงตำแหน่งในกรณีปกติ ๓๐ ปี นับแต่ใช้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันนี้ไปแล้ว ๕ ปี สมาชิกประเภทที่ ๒ นั้นเงื่อนไขอยู่ว่า หากในจังหวัดใดมีราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้รับการศึกษาจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ มีจำนวนเกินกว่ากึ่งหนึ่งของราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมดในจังหวัดนั้นแล้ว ก็ให้สมาชิกประเภทที่ ๒ ออกจากตำแหน่งจำนวนเท่ากับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีการเลือกตั้งเพิ่มขึ้นในจังหวัดนั้น

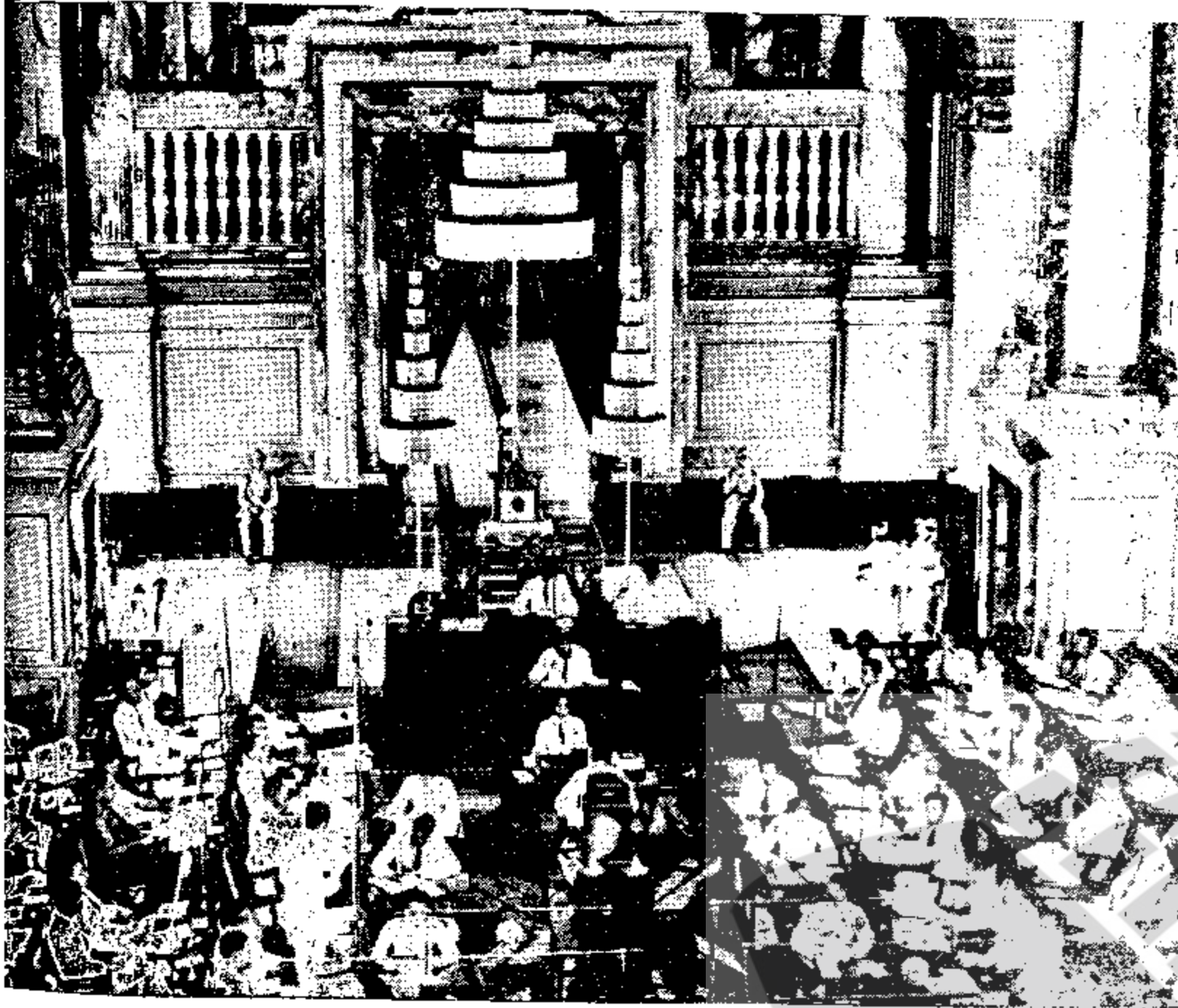
โดยปกติสภาผู้แทนราษฎรจะประชุมปีละ ๑ ครั้ง เรียกว่า “สมัยประชุม” ซึ่งรัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้ว่าสภาผู้แทนราษฎรต้องมีสมัยประชุม สมัยสามัญไม่น้อยกว่า ๓ ครั้ง สมัยประชุมตามปกตินี้เรียกว่า “สมัยประชุมสามัญ” สมัยประชุมสามัญของสภาผู้แทนราษฎรมีกำหนดไม่น้อยกว่า ๘๐ วัน และสภาผู้แทนราษฎรจะเป็นผู้กำหนดวันเริ่มสมัยประชุมสามัญ ซึ่งขณะนี้สภาผู้แทนราษฎรได้กำหนดเอาวันที่ ๒๔ มิถุนายน (วันเปลี่ยนแปลงการปกครอง-วันชาติ) ของทุก ๆ ปี เป็นวันเริ่มสมัยประชุมสามัญแห่งสภาผู้แทนราษฎร หากมีกรณีจำเป็นรีบด่วนเพื่อประโยชน์ของรัฐ อาจเรียกประชุมสภาผู้แทนราษฎรนอกเหนือไปจากสมัยประชุมสามัญก็ได้ การประชุมที่นอกเหนือไปนี้ เรียกว่า “สมัยประชุมวิสามัญ” การเสนอขอพรบรมราชโองการเรียกประชุมสมัยวิสามัญ ย่อมกระทำได้อีกสองทาง ทางหนึ่งโดยคณะรัฐมนตรี อีกทางหนึ่งโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าชื่อกันมีจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๓ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดร้องขอต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรให้เรียกประชุม การเรียกประชุมสภาผู้แทนราษฎรที่

LI RT

ญและดมยวิสามัญ ต้องทำโดยพระราชกฤษฎีกา ถ้าเรียกประชุมดมยวิสามัญหรือเรียก
ญวิสามัญซึ่งคณะรัฐมนตรีเสนอขอพระบรมราชโองการ นายกรัฐมนตรีเป็นผู้ลงนาม
พระบรมราชโองการ ถ้าเรียกประชุมดมยวิสามัญโดยสมาชิกเข้าชื่ออีกนึ่งขอ ประธาน
ราชวรเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

พิธีเปิดประชุมดมยวิสามัญแห่งสภาผู้แทนราษฎร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะ
กรุณาเสด็จพระราชดำเนินมาทรงกระทำ หรือจะโปรดเกล้า ฯ ให้รัชทายาทที่ทรง
ภิภาวะ หรือนายกรัฐมนตรีกระทำพิธีแทนพระองค์ก็ได้ หากพระบาทสมเด็จพระเจ้า
ได้ประทับอยู่ในราชอาณาจักร หรือทรงบริหารพระราชภาระไม่ได้ ผู้สำเร็จราชการ
ของสยามกระทำพิธีแทนพระองค์

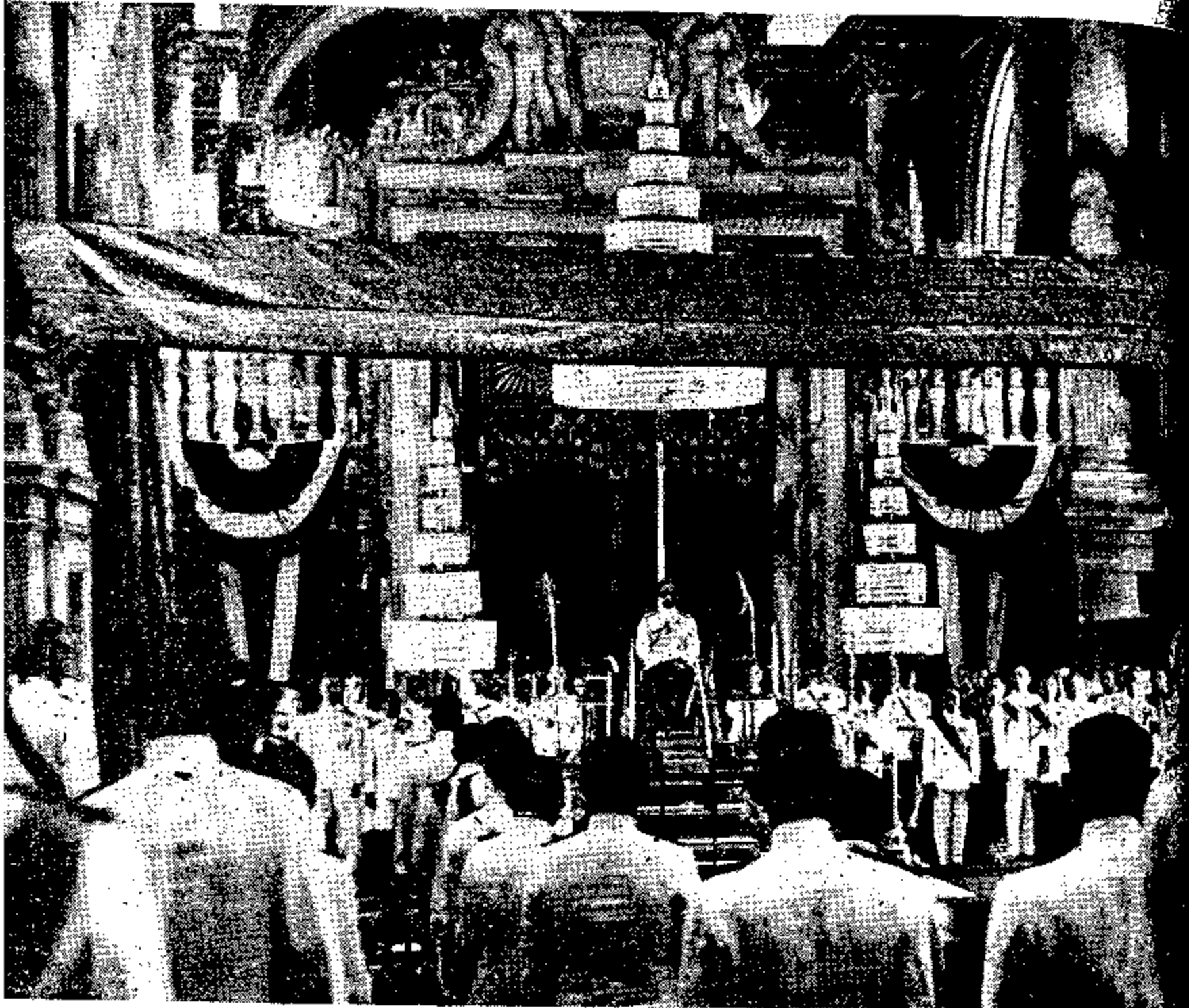

ภาพที่ประชุมสมัยแรก ๆ ของสภาผู้แทนราษฎร

LI RT

Legislative Institutional Repository of Thailand

รัฐพิธีเปิดประชุมสมัยสามัญแห่งสภาผู้แทนราษฎร เมื่อ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๘๗

ถ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เสด็จพระราชดำเนิน
กระทำรัฐพิธีเปิดประชุมสมัยสามัญแห่งสภาผู้แทนราษฎร นายกรัฐมนตรี ในตำแหน่งบังคับ
สำนักพระราชวัง จวบจนของพระบรมราชโองการสั่งให้ออกหมายกำหนดการรัฐพิธีเปิด
ประชุมสมัยสามัญแห่งสภาผู้แทนราษฎร โดยอ้างพระราชกฤษฎีกา เรียกประชุมสภาผู้แทนรา
และกำหนดวันเวลาของการรัฐพิธี (วันที่สภาผู้แทนราษฎรกำหนดคือ ๒๔ มิถุนายน
ทุก ๆ ปี) ตลอดจนกำหนดการแต่งกายของคณะรัฐมนตรี, ได้มาที่สภาผู้แทนราษฎรทั้ง
และข้าราชการผู้มาตำแหน่งเจ้าพนักงาน ซึ่งตามพิธีคือการแต่งเครื่องแบบเต็มยศ

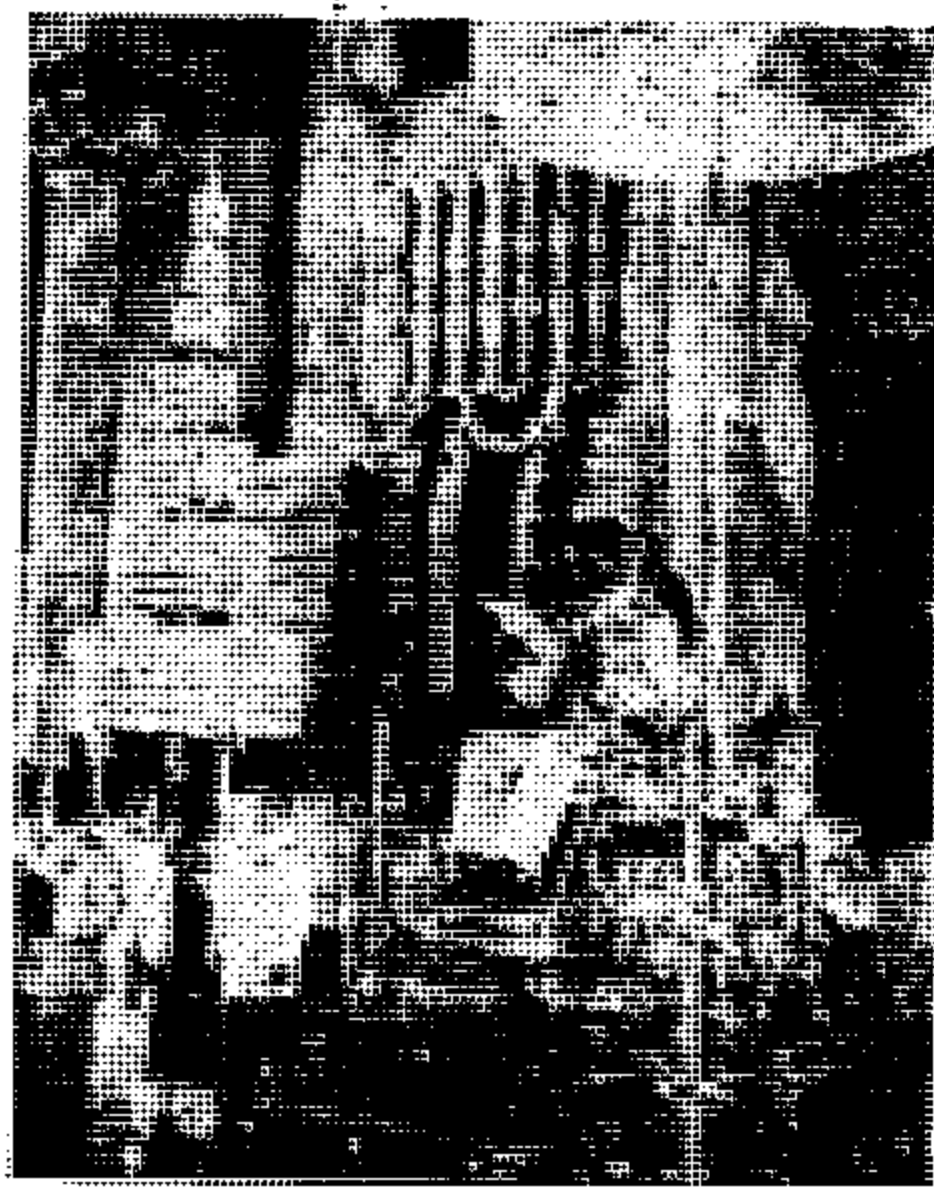

LIRT

ครั้นถึงวันและเวลาตามหมายกำหนดการของรัฐพิธี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะ
พระราชดำเนินมายังพระที่นั่งอนันตสมาคม เสด็จพระราชดำเนินขึ้นประทับเหนือพระที่นั่ง
กาญจนาภรณ์มณฑลพระราชมณเฑียร ภายในพระวิสูตร
จักรวรรดิ พนักงานในพระวิสูตร ชาวประโคมกระสังข์แตร มโหระทึก ทหารกอง
รักษาเวียงเวียงชัย แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี เมื่อสุดเสียงประโคมแล้ว
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสเปิดประชุมสภาผู้แทนราษฎร จบแล้ว มหาเถร

พนักงานในพระวิสูตร ชาว
ประโคมกระสังข์แตร มโหระทึก ทหาร
รักษาเวียงเวียงชัย แตรวง
บรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี พระ
บาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จ พระราช
ดำเนิน เป็นจบกษัตริย์

ก่อนวันรัฐพิธี พนักงานชาวที่
ในพระราชวัง จักได้มาเตรียม
พระโรงสำหรับการรัฐพิธี ตกแต่ง
ที่นั่งพุดตานกาญจนาภรณ์มณฑล
พระราชมณเฑียรและมหาเศวตฉัตร ซึ่ง
ประดิษฐาน อยู่ตอนกลางของห้องโถง
ในห้องประชุมสภา คณะรัฐมนตรี
จักได้ถวายแทนราษฎร และบรรดา
ข้าราชการ พนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อจะ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัส
เปิดประชุมสภาผู้แทนราษฎร

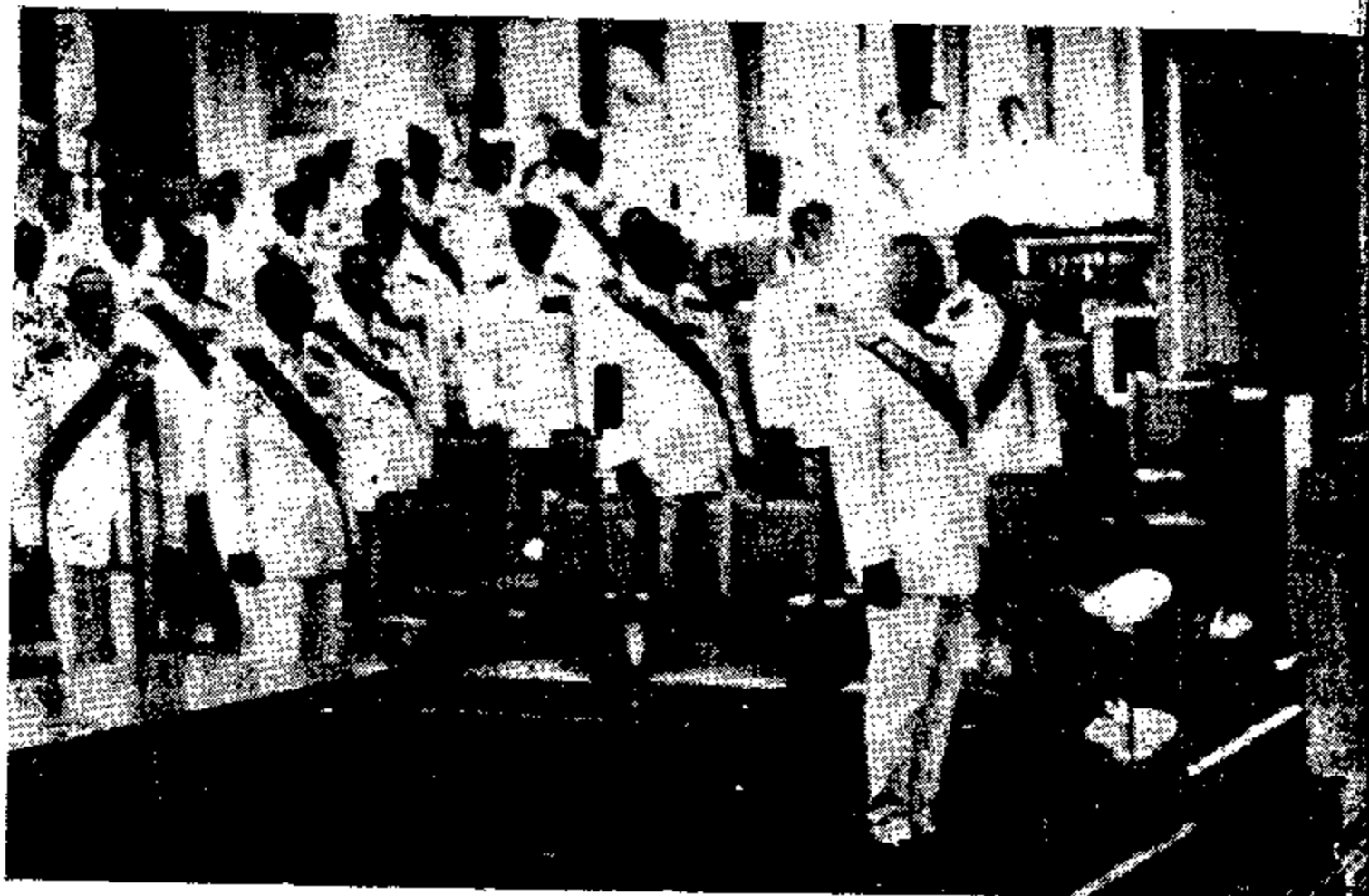
ผ่านมหาเศวตฉัตรซึ่งประดิษฐานเหนือพระราชมณเฑียร จักเคารพต่อมหาเศวตฉัตรเสมือนหนึ่ง
ด้วยความเคารพต่อองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อการรัฐพิธี พนักงานชาวที่จะได้
ประกอบเครื่องสูงต่าง ๆ สำหรับประดับ พระเกียรติยศ พระมหากษัตริย์ ณ บริเวณพระที่นั่ง

LIRT

ทุกตาม ๑ อันเป็นพระราชบัลลังก์ บัลลังก์ประธานสภาซึ่งตั้งอยู่ประจำในเวลายกกิจจะ
ไปเก็บชั่วคราว พนักงานชาวที่จะซึ่งพระวิสูตรปิดไว้แทนที่

ในวันรัฐพิธี คณะรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จะเฝ้า ๑ อยู่ในที่
ของสภา ทุกตามทุก ผู้แทนนานาชาติ จะเฝ้า ๑ อยู่ ณ ที่นั่งฟังการประชุมของประธาน
เวลาปกติ) ข้าราชการผู้มีตำแหน่งเฝ้า ๑ จะเฝ้า ๑ อยู่ในที่นั่งฟังการประชุมของแขกผู้มี
และชาวต่างประเทศ (ในเวลาปกติ) บรรดาผู้สื่อข่าว ผู้แทนหนังสือพิมพ์จะเฝ้า ๑ อยู่ใน

คณะรัฐมนตรีเฝ้า ๑ รับกระแสพระราชดำรัสในรัฐพิธีเปิดประชุมสมัยสามัญ ๑

ฟังการประชุมของเขา (ด้านตรงข้ามกับที่นั่งฟังประชุมของแขกผู้มีเกียรติ) บรรดาผู้
ทูตของชุดพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว จะยืนและถวายเคารพเมื่อพนักงานร้องรับ
พระวิสูตร แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี และเมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่
พระราชดำรัสแล้ว ถวายเคารพอีกครั้งหนึ่ง

LIRT

การเปิดประชุมสมัยสามัญแห่งสภาผู้แทนราษฎรนี้
 สภาผู้แทนราษฎรได้ประชุมกันเมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๐๑
 ได้โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ ฯพณ ฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม
 นายกรัฐมนตรี ในขณะนั้น ทำหน้าที่เปิดสมัยประชุมสามัญ
 แห่งสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๐๑ ในพระปรมาภิไธยของ
 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๐๑ เป็นการโปรด
 เกล้าฯ ให้ นายกรัฐมนตรี ทำหน้าที่แทนพระองค์ตาม บท
 บัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ๒๕๐๑ แก้ไข
 เพิ่มเติม ๒๕๐๑ เป็นครั้งแรก

ฯพณ ฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม
 นายกรัฐมนตรี ในปัจจุบัน

พล.อ. พระประจักษ์ จันทน์
 ประธานสภาผู้แทนราษฎร
 ในขณะนั้น

การประชุมครั้งแรก ๆ
 ของสมัยประชุมสามัญ เริ่มด้วย
 การเลือกตั้งประธานสภา รอง
 ประธาน คนที่ ๑ และรอง
 ประธาน คนที่ ๒ ตามลำดับ
 (ประเพณีของสภาผู้แทนราษฎร
 มีรองประธาน ๒ คน) ประธาน
 สภาและรอง ประธานสภาจะอยู่

พระราชธรรมนิเทศ
 รองประธานสภา
 คนที่ ๑ ในขณะนั้น

ในตำแหน่งจนถึงมีการเปิดสมัยประชุมสามัญในปีต่อไป ซึ่งในกรณีปกติก็อยู่ในตำแหน่ง ๑ ปี
 จะมีการเลือกตั้งประธานสภาและรองประธานใหม่เมื่อเปิดสมัยประชุมสามัญของปีนั้น ๆ การ

LI RT

ขุนคลังเทศศึกษากร 1
รองประธานสภา คนที่ ๒ ในขณะนั้น

ประชุม ครังต่อมา ก็ เป็น การ ประชุม เดือนธันวาคม
ตามัญญะประจำสภา ซึ่งปกติมีอยู่ ๘ คณะ คือ
กรรมการการเศรษฐกิจ ๔ คน, คณะกรรมการ
ต่างประเทศ ๔ คน, คณะกรรมการการปกครอง
คณะกรรมการการทหาร ๔ คน, คณะกรรมการ
การศึกษา การสาธารณสุข และการสาธารณูปการ ๔
คณะกรรมการตรวจรายงานการประชุม ๑๑ คน, ก
กรรมการเปิดเผยรายงานการประชุมลับ ๗ คน,
กรรมการวิสามัญ ^๕_๕ สภาจะตั้งขึ้นเพื่อการพิจารณา
เฉพาะกาล และกรรมการวิสามัญ ^๕_๕ สภาอาจเลือก
บุคคลภายนอกที่ไม่ได้เป็น สมาชิก สภาผู้แทนราษฎร

การเสนอพระราชบัญญัติกระทำได้ ๒ ทาง คือทางคณะรัฐมนตรี และทางสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน สมาชิกเสนอได้ก็ต่อเมื่อพร
รัฐมนตรีลงนามรับรอง ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ชี้ขาดว่าร่างใดเป็นร่างเกี่ยวกับการ
หรือไม่) โดยกระทำเป็นร่างพระราชบัญญัติพร้อมด้วยหลักการและเหตุผลประกอบร่าง
กรณีที่เป็นร่างพระราชบัญญัติซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้เสนอ จะต้องมีส่วนประกอบด้วย
รายชื่อรับรองไม่น้อยกว่า ๘ คน ร่างพระราชบัญญัติที่เสนอขึ้นมา จะได้รับการพิจารณา
สภาผู้แทนราษฎรเป็น ๓ วาระ วาระที่ ๑ สภาผู้แทนราษฎรจะพิจารณาในหลักการและเหตุผล
ว่าสมควรจะตราพระราชบัญญัตินั้น ๆ หรือไม่ ถ้าสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยในหลักการ
และเหตุผลในการที่จะตราพระราชบัญญัตินั้น ๆ ได้ ก็จะรับหลักการแห่งร่างนั้นไว้พิจารณา
ในขั้นต่อไป (ถ้าสภาไม่รับหลักการร่างพระราชบัญญัตินั้นก็ตกไป) อาจส่งร่างพระราช
บัญญัตินั้นให้คณะกรรมการตามัญยประจําการไปพิจารณา หรือจะส่งให้คณะกรรมการ

ซึ่งสภาจะตั้งขึ้นเพื่อพิจารณาร่างนั้น ๆ โดยเฉพาะก็ได้ การพิจารณาชั้นกรรมาธิการนี้
 ๒ วิธี วิธีแรกพิจารณารวดเดียวเป็นการด่วนในสภา (ยกเว้นร่างพระราชบัญญัติ
 งบประมาณประจำปีจะพิจารณารวดเดียวไม่ได้) ซึ่งคณะรัฐมนตรีเสนอขอหรือสมาชิกเสนอขอ
 ผู้รับรอง ๑๕ คน ถ้าสภาพิจารณารวดเดียวเช่นนี้ กรรมาธิการเต็มสภา คือสมาชิก
 เป็นกรรมาธิการโดยอัตโนมัติ มีมติพิจารณาจะแก้ไขเพิ่มเติมแก้ไขเพิ่มเติมได้ในที่
 สภาตนเอง วิธีที่ ๒ เป็นวิธีการตามปกติ คือส่งให้คณะกรรมาธิการสามัญหรือวิสามัญ
 พิจารณารายละเอียด สมาชิกอื่น ๆ ซึ่งมีได้เป็นกรรมาธิการในคณะนั้น ๆ ถ้าประสงค์จะ
 ให้เพิ่มเติมในร่างพระราชบัญญัตินั้น ๆ ก็ให้ยื่นหนังสือขอแก้ไขเพิ่มเติมในรายละเอียดของ
 ร่างต่าง ๆ ที่ตนข้องใจเรียงตามลำดับมาตราต่อประธานกรรมาธิการคณะนั้น ๆ โดยมี
 ผู้รับรองอย่างน้อย ๕ คน (ร่าง พ.ร.บ. เกี่ยวด้วยการเงินต้องรับรอง ๑๐ คน) เรียก
 “เสนอคำแปรญัตติ” โดยสภาจะกำหนดการแปรญัตติไว้ ๑ วันบ้าง ๓ วันบ้าง ๕ วันบ้าง
 มากกว่านั้น แล้วแต่ความสำคัญและความสั้นยาวของร่างพระราชบัญญัตินั้น ๆ การ
 พิจารณาของคณะกรรมาธิการซึ่งสภามอบหรือตั้งไปเพื่อพิจารณานั้น จะไปเปลี่ยนแปลงแก้ไข
 ขึ้นไปจากหลักการเดิมของร่างพระราชบัญญัติตามมติที่ประชุมใหญ่ของสภาที่รับไว้แล้วไม่ได้
 จะแก้ไขเพิ่มเติมรายละเอียดโดยไม่เกินหลักการเดิมนั้นทำได้ เมื่อคณะกรรมาธิการพิจารณา
 เสร็จแล้ว ก็จะเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อสภาพร้อมด้วยบันทึกการพิจารณาของคณะ
 กรรมาธิการ ต่อไปก็เป็นการพิจารณาครั้งที่ ๒ คือพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา ถ้าร่าง
 พระราชบัญญัตินั้นคณะกรรมาธิการมิได้ทำการแก้ไขเพิ่มเติมอย่างใดเลย และมีได้ มีสมาชิกผู้ใด
 เสนอญัตติไว้แต่ก็ไม่ต้องอภิปรายอะไรกันมากในที่ประชุมสภา ย่อมถือว่าสมาชิกเห็นด้วยกับ
 ร่างเดิมและไม่มีผู้ใดคัดใจ แต่ถ้าร่างพระราชบัญญัตินั้นคณะกรรมาธิการได้แก้ไขเพิ่มเติมมา
 หรือไม่ หรือมีผู้แปรญัตติถึงจนคำแปรญัตติซึ่งมีสามารถตกลงกับคณะกรรมาธิการได้ ก็จะมี
 อภิปรายกันในที่ประชุมสภา แม้สมาชิกที่มีได้ขอแปรญัตติไว้ก็ตามอาจขออภิปรายใน
 คราวที่คณะกรรมาธิการไปแก้ไขเพิ่มเติมมาใหม่ได้ การลงมติในการพิจารณาครั้งที่ ๒ เรียง

ตามลำดับมาตรานี้ มีการพิจารณาอยู่ ๓ ประเด็น คือ ยืนยันตามร่างเดิม หรือเอาคำแก้ไขของกรรมาธิการ หรือเอาจากผู้แปรญัตติ เมื่อการพิจารณาในวาระที่ ๒ เสร็จถึงวาระที่ ๓ ในวาระที่ ๓ นี้ จะไม่มีการอภิปรายใด ๆ ทั้งสิ้น เพียงแต่สภาจะลงมติว่าประกาศใช้ร่างพระราชบัญญัตินี้ ๆ เป็นกฎหมายได้หรือไม่เท่านั้น ถ้าสภาลงมติไม่เห็นเป็นเสียงข้างมาก คือไม่ให้ประกาศใช้ ร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นอันตกไป ถ้าสภาลงมติให้ประกาศใช้ร่างพระราชบัญญัตินี้ ๆ เป็นกฎหมายได้ด้วยเสียงข้างมากแล้ว สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจะยืนยันมติของสภาผู้แทนราษฎรไปยังนายกรัฐมนตรี เพื่อให้นายกรัฐมนตรีก็นำร่างพระราชบัญญัติ ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรลงมติให้ประกาศใช้เป็นกฎหมายไปขึ้นทูลเกล้า ฯ ถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยและประกาศเป็นกฎหมายไว้ในราชกิจจานุเบกษาต่อไป.

นอกจากการออกกฎหมายแล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรยังมีสิทธิควบคุมการบริหารการแผ่นดินของคณะรัฐมนตรี หรือรัฐบาลอีกทางหนึ่งด้วยการตั้ง กระตุกถามให้รัฐมนตรีในสภา หรือตั้งคำถามให้รัฐมนตรีตอบในราชกิจจานุเบกษา กระตุกถามและคำถามนั้นลักษณะคำถามเกี่ยวกับปัญหาข้อเท็จจริงในการบริหารราชการแผ่นดิน หรือการกระทำ ของคณะรัฐมนตรีตามนโยบายซึ่งคณะรัฐมนตรีได้แถลงไว้ต่อสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งสมาชิกมีคำสั่งในการบริหารหรือการกระทำของรัฐมนตรี แต่รัฐมนตรีก็มีสิทธิที่จะไม่ตอบเมื่อเห็นความจำเป็น ๆ ยังไม่ควรเปิดเผย เพราะเกี่ยวกับความปดอภัยหรือประโยชน์สำคัญของประเทศ และถ้าหากว่าคณะรัฐมนตรีได้ให้คำตอบอันไม่เหมาะสม หรือไม่เป็นที่พอใจของสภาผู้แทนราษฎรก็อาจเข้าชื่อกันขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีรายคน หรือทั้งคณะก็ได้ ญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนี้ จะต้องมียุติบัตรเข้าชื่อร่วมกันไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๓ ของสมาชิกทั้งหมด การเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจนี้ รัฐมนตรีจึงเป็นสิทธิอันสำคัญยิ่งของสมาชิก สภาผู้แทนราษฎร ในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของคณะรัฐมนตรี.

LIRT

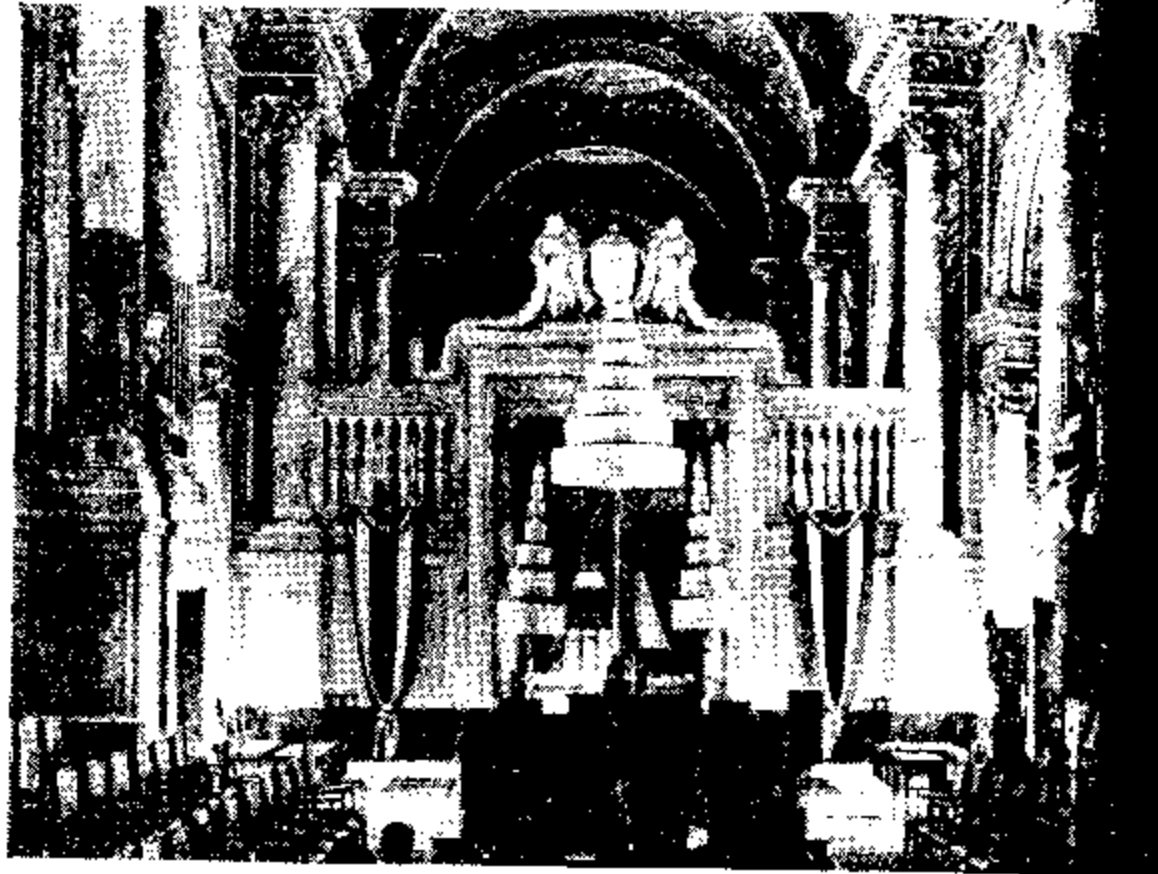
การประชุมสภาผู้แทนราษฎร โดยปกติมีการประชุมสัปดาห์ละ ๓ วัน ในวันพฤหัสบดี
 น. หากสภามีงานเร่งรัด อาจเพิ่มวันประชุมเป็นสัปดาห์ละ ๔ วัน คือมีการประชุมใน
 วันศุกร์ หรือวันเสาร์ เพิ่มขึ้น ซึ่งแต่เดิมนักสภาจะกำหนดเพิ่มวันประชุมขึ้น สภาในสมัย
 นั้น เมื่อมีงานเร่งรัดได้เพิ่มวันประชุมในวันเสาร์ เริ่มเวลา ๙ น. ขึ้นอีก ๑ วัน ระเบียบ
 ประชุมของสภาโดยทั่วไปแล้ว เริ่มด้วยเรื่องที่ประธานจะแจ้งให้ที่ประชุมทราบ (เกี่ยว
 กับพระราชโองการแต่งตั้งรัฐมนตรีคนใหม่หรือดับเปลี่ยน สมาชิกสภาการประชุมตลอดสมัย
 ประชุมเพราะป่วย หรือลาไปต่างประเทศ — เกี่ยวกับรับทราบการทำสนธิสัญญาของรัฐบาลกับ
 ประเทศ ฯลฯ) ต่อไปถึงเรื่องการด่วน (เรื่องที่จำเป็นยกขึ้นพิจารณาเป็นการด่วน) รับ
 รายงานการประชุมของสภาในครั้งก่อนๆ (ซึ่งคณะกรรมการตรวจสอบรายงานการประชุม
 ตรวจสอบแล้ว) ต่อไปถึงพิจารณาพระราชกำหนดหรือญัตติร่างพระราชบัญญัติอนุมัติหรือไม่อนุมัติ
 พระราชกำหนด ซึ่งถ้าไม่มีในระเบียบวาระ ถึงถึงระเบียบวาระกระทู้ถามของสมาชิกสภาผู้แทน
 ราษฎรตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งใช้เวลาการกระทู้ถามครั้งละ ๑ ชั่วโมง ต่อไปถึงเรื่องที่ค้าง
 ปรมาจากการประชุมคราวก่อน หรือมีมติขึ้นถึงการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติซึ่ง
 ปรมาการพิจารณาเสร็จแล้ว และได้เสนอสภาพิจารณาในวาระที่ ๒-๓ ต่อไปถึงเป็น
 ระเบียบวาระพิจารณาญัตติร่างพระราชบัญญัติที่เสนอสภาเพื่อพิจารณาในวาระที่ ๑ (คือร่าง
 ราชบัญญัติที่เสนอเข้ามาใหม่) ต่อไปถึงเป็นระเบียบวาระเรื่องอื่นๆ (ถ้ามี) ซึ่งอาจเป็น
 ประชุมดับเป็นการภายในของสภา ถ้าสภามีการประชุมดับ ประธานผู้เข้าฟังการประชุม
 บรรดาผู้แทนหนึ่งร้อยคนที่เข้าฟังบันทึกข่าวและผลของการประชุมสภาก็ จะนั่งฟังการ
 ประชุมดับมิได้ คงอนุญาตแต่เฉพาะเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานของการประชุมเท่านั้น

โดยปกติแล้ว สมาชิกจะเข้านั่งในที่ประชุมเรียงตามลำดับอักษรชื่อ คณะกษัตริย์
 ประเภทที่ ๑ และประเภทที่ ๒ เริ่มแต่ที่นั่งแถวหน้าสุดแรกด้านซ้ายมือของบัลลังก์ประธานสภา

LIRT

ซึ่งตามรายชื่อสมาชิกสภา
ผู้แทนราษฎร เรียงตาม
ลำดับอักษรในขณะนั้น เป็น
ที่นั่งของ พล.อ.ค. หาดวง
กรโกสัยกาจ (สมาชิก
ประเภทที่ ๒) ที่นั่ง
ก่อนคณะรัฐมนตรี คือ
กันว่าเป็นที่นั่งของ หัวหน้า
พรรคฝ่ายค้าน ซึ่งนาย
ทอง อภัยวงศ์ เคยนั่งเป็น

ประจำ ที่นั่งถัดๆ ไป

ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร จะเห็นบัลลังก์ประธานสภา ที่นั่งของสมาชิกชื่อ
อักษร ก. (ซ้ายของบัลลังก์) และที่นั่งนายกรัฐมนตรี (ขวาของบัลลังก์)

ทางซ้ายมือของที่นั่งดังกล่าวนี้ ก็เรียงตามลำดับอักษรชื่อของสมาชิกทั้งหมดต่อไป ยกเว้น
ที่นั่งในคอนตรงข้ามของที่นั่งคนแรก คือในคอนขวามือของบัลลังก์ประธานสภา คอนหน้าเป็น
ที่นั่งของคณะรัฐมนตรี และที่นั่งแรกตรงข้ามกับที่นั่งสมาชิกที่มีชื่อนำด้วยอักษร ก. คือ
เป็นที่นั่งของนายกรัฐมนตรีตลอดมาทุกคณะทุกสมัย ถือเป็นประเพณีมาจนทุกวันนี้ ถัดจาก
เป็นที่นั่งของ ว. พล.ว. จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ถัดไปทางขวา
ของที่นั่งนายกรัฐมนตรี เป็นที่นั่งของรองนายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรี ลำดับไปด
าวจุได้ ในส่วนที่นั่งคอนหลังของที่นั่งคณะรัฐมนตรีนี้ เป็นที่นั่งของคณะกรรมการ เมื่อ
คราวพิจารณาญัตติร่างพระราชบัญญัติในวาระที่ ๒ ซึ่งคณะกรรมการคณะนั้น ๆ จะมา
ในส่วนที่จัดไว้เฉพาะกรรมการส่วนนี้

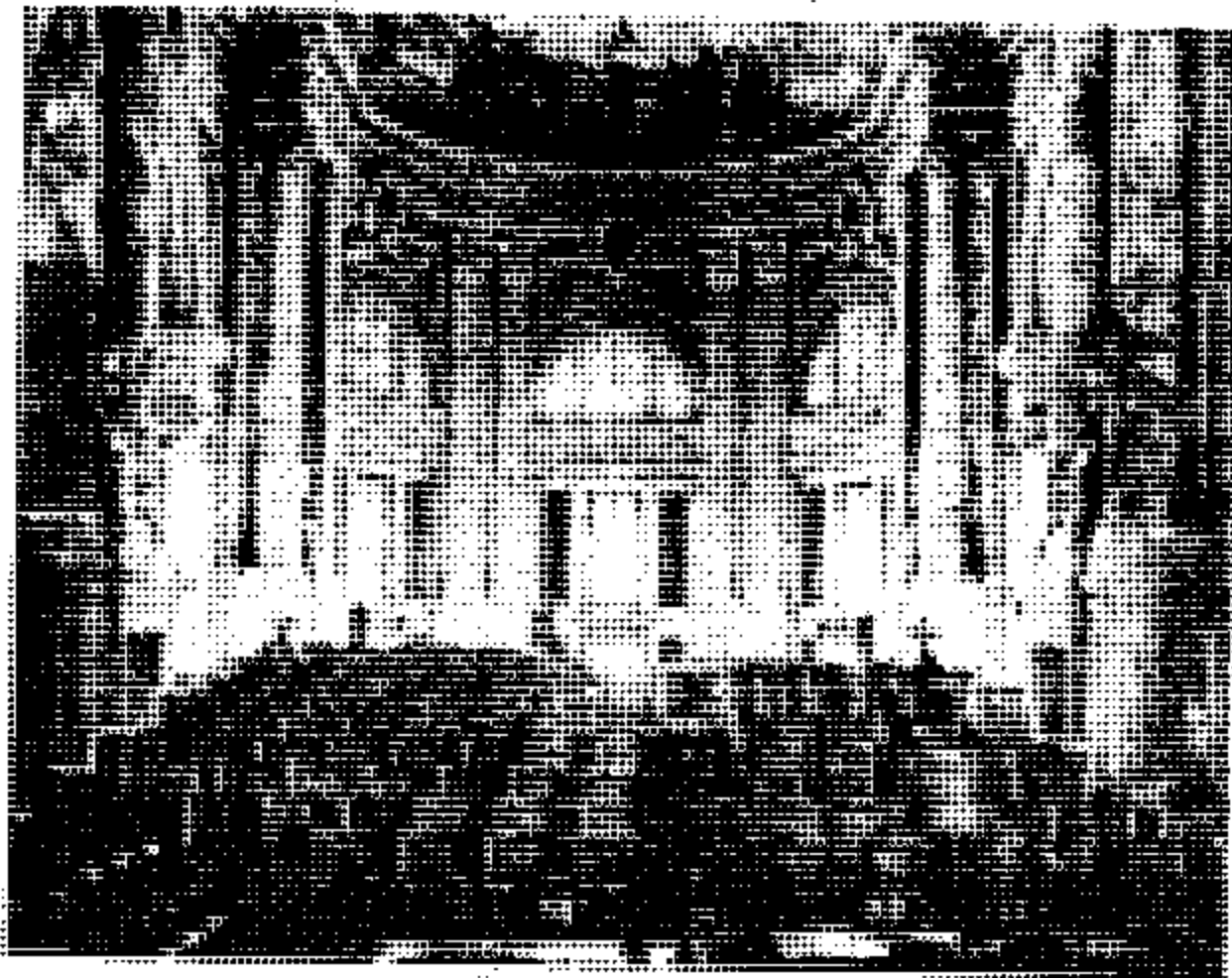
ที่นั่งซึ่งจัดไว้สำหรับประชาชนผู้เข้าฟังการประชุม คือคอนหลังที่นั่งสมาชิกที่ตรง
บัลลังก์ประธานสภา ที่นั่งคอนหลังต่อไปนอกบริเวณที่ประชุมซึ่งอยู่คอนหลังของที่นั่งค
กรรมการ จัดไว้สำหรับชาวต่างประเทศและแขกผู้มีเกียรติ ฝากตรงข้ามกับที่นั่งคอนนี้ (ค

LIRT

๑) จัดไว้สำหรับผู้แทนหนึ่งต่อหนึ่งค่าง ๆ เว้นทั้งการประชุมเพื่อเสนอร่าง ที่นั่งของกลาง
การประชุมสภาเป็นแนวคดหันจากบัลลังก์ประธานสภา (บัลลังก์ประธานสภาประกอบด้วย

ที่นั่งของคณะรัฐมนตรี (ตอนหน้าซ้ายขวา) คือตอนหลังเป็นที่นั่งคณะกรรมการกิจการ ตอน
หลังสุดคือที่นั่งฟังการประชุมของแขกผู้มีเกียรติ ซึ่งซ้ายเป็นที่นั่งสมาชิก หลัง
สมาชิกเป็นที่นั่งชาวต่างประเทศ จะเห็นพระบรมรูป ร.๕ ที่ผนังโดยทิศใต้เด่นอยู่

ที่นั่ง ประธานสภาชั้นกลาง รองประธานสภาคนที่ ๑ นั่งขวามือของประธาน รอง
ประธานสภาคนที่ ๒ นั่งซ้ายมือของประธาน) คดหันลงมาเป็นที่นั่งของเลขาธิการสภาผู้แทน
ราษฎร, รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, หัวหน้ากองการประชุม, หัวหน้าแผนกรายงานการ
ประชุม, หัวหน้าแผนกกระทู้ถาม, หัวหน้าแผนกญัตติและขัณฑ์, เจ้าหน้าที่กฎหมายประจำ
สภาฯ, นักขอสถ, และพนักงานขอสถ ตามลำดับ ที่นั่งในส่วนใจกลางของที่ประชุม ซึ่ง
๖-๘ คนนั้น เป็นที่นั่งตรวจนับคะแนนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งจะได้รับเชิญให้
ตรวจนับคะแนน ในกรณีที่สภาได้มีการลงมติออกเสียงลงคะแนน (ด้วยวิธีเขียนชื่อ หรือ
วิธีลงเบี้ยขาคำ) สมาชิกที่ได้รับเชิญมาตรวจนับคะแนนก็จะได้แก่สมาชิกที่มีอายุน้อยที่สุด

A high-contrast, black and white photograph of a large, ornate, arched structure, possibly a bridge or a large doorway, with intricate details and a central opening. The image is heavily stylized with a halftone or dithered pattern, giving it a grainy, textured appearance. The central opening is a dark, rectangular void, flanked by complex, symmetrical architectural elements that rise towards a large, dark, arched canopy. The overall composition is symmetrical and emphasizes the grandeur and scale of the structure.

ทางชนดงของคณะรัฐ
และ ของ สมาชิก สมาชิกแทน
ปกติมกชนดงทุกทาง เว้นแต่ทาง
โคม สุต คำน ตรีวัน ตก ของ พร
ซึ่ง เป็น ประตุ โดย เด็ดจ ของ พร
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เด็ดจพร
ดำเนินโดยเฉพาะ และประตุ
ค่อเมื่อนักการรัฐพิชิตเท่านั้น
ประตุทางชนโคม สุต คำน ตรีวัน
ของพระที่นั่ง จะเปิดเป็นทาง
สำหรับ ทูตานุทูตในการรัฐพิชิต
ในเวลายกคิจะเปิดเป็นประจำ

สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ

LI RT

บัดนี้ และห้องโถงหรือห้องพระโรงที่กล่าวนี้ ให้เป็นที่ประกอบรัฐพิธีตลอด
สถานที่ราชการในวโรกาสที่ ๓๐ ธันวาคม ของทุก ๆ ปี ตลอดมา แต่เดิมให้เป็นห้องโถง
ที่ประทับเสวยพระบาทยุคลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ส่วนต่างของพระที่นั่งอนันตสมาคม ซึ่งมีลักษณะเป็นห้องโถงตลอดอย่างระนาบ จัด
ทำงานของข้าราชการพนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โดยตลอด
ทั้งห้องชั้นล่างโถงหลังของพระที่นั่ง (โถงโถงใต้โถงสภา) จัดเป็นห้องทำงานและห้อง
ของเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ห้องทำงานของรองเลขาธิการและแผนกบุคลากร
สมณูปถัมภ์ของข้าราชบริพารชั้นบนพระที่นั่ง ตอนตรงข้ามเป็นห้องทำงานของหัวหน้ากอง
การและซึ่งสำนักงานหนึ่งคือรัฐสภาดำรงรวมอยู่ในตอนนี รวมทั้งโต๊ะทำงานของเจ้า
ฝ่ายกฎหมายประจำ สำนักงานเลขาธิการ สภาผู้แทนราษฎร ก็รวมทำงานอยู่ใน ห้องสองตอนนี
ต่อไปภายในโถงซึ่งอยู่ตรงข้ามกับห้องเลขาธิการ จัดเป็นที่ทำงานของแผนกคลัง ดังกล่า
กล่าว, คือไปเป็นแผนกสารบรรณดังกล่าของกลางเช่นกัน ตรงข้ามแผนกสารบรรณ คือแผนก
ประชุมกรรมการ ดังกล่าของกรรมการ, คือไปเป็นห้องที่ทำงานของหัวหน้ากองการ
ซึ่งมีแผนกกระทู้ถาม และแผนกปฏิบัติยืนยันทติ ดังกล่าของนีรวมอยู่ด้วย ตรงข้ามกับ
แผนกนี้เป็นห้องพิมพ์ (โรงพิมพ์) ของแผนกการประชุมกรรมการ ในส่วนต่อไปเป็นแผนก
การประชุมกับแผนกระเบียบวาระ ดังกล่าของการประชุมเช่นกัน ตรงข้ามแผนกที่กล่าวนี้
แผนกทะเบียนและประวัติ ดังกล่าของกลาง คือไปเป็นแผนกห้องสมุด (สภาผู้แทนราษฎร)
แผนกสหภาพรัฐสภา ดังกล่าของกรรมการ ในห้องสมุดนี้จะมีรูปภาพแสดงเหตุการณ์ของ
ตั้งแต่ต้นตลอดมา และสิ่งที่น่าสนใจที่สุดคือมณฑลที่ประดิษฐานพานแว่นฟ้าและรัฐธรรมนูญ
ที่ให้อยู่ขณะนี้ บางคราวในส่วนของห้องสมุดนี้ ให้เป็นที่ประชุมคณะกรรมการ
มา และเป็นที่ตั้งชื่อของสมาชิกรัฐสภาผู้แทนราษฎรที่มาประชุมในวันประชุมสภา ฯ ตรง
กับห้องสมุด เป็นห้องประชุมข้าราชการพนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทน
ราษฎร และบางคราวให้เป็นที่ประชุมคณะกรรมการงบประมาณประจำปีเหมือนกัน คือไป

LIART

ซึ่งเป็นช่องทางเข้าและทางลงชนบนพระที่นั่ง ๑ ของประชาชน ผู้แทนหนึ่งคือพิมพ์
ราชการพนักงาน เจ้าหน้าที่ เวลาขึ้นไปปฏิบัติงานบนห้องประชุมสภา เป็นที่ทำงาน

ห้องประชุมข้าราชการสำนักงานเลขาธิการ
สภาผู้แทนราษฎร

ปฏิคมและสถานที่ตั้งกติกองกลาง อันเป็นที่
มี หน้าท ออกบัตร อนุญาต เข้าฟัง การ ประ
และการ ติดต่อก เพื่อเข้าร่วม ที่ประชุม ของสภา
ราษฎร ส่วนแผนกตำรวจสภาผู้แทนราษฎร
กองกลาง ซึ่งทำการอยู่ที่กองรักษาการ
ด้านกนิเวชผล

การเข้าฟังการประชุมสภา

ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ต้องขออนุญาต

การลงหน้า การขออนุญาตนั้น มีนัยอยู่ว่า ถ้าขออนุญาตเข้าร่วมพระที่นั่งอนันตสมาคมได้
อนุญาตต้องไปขอทางสำนักพระราชวัง เพราะพระที่นั่งอนันตสมาคมอยู่ในความดูแลรักษาของ
พระราชวัง ถ้าขออนุญาตเข้าฟังการประชุมหรือเข้าร่วมที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ขอ
ทางสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร การขออนุญาตเข้าฟังการประชุมของประ
มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรลงหรือรับรอง หรือมีคณะ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น
อนุญาตต่อเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรนำผู้เข้าฟังประชุมมาเป็นหมวดหมู่ ผู้เข้าฟังการ
และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องแต่งกายสุภาพตามสมัยนิยม เมื่อได้ปฏิบัติถูกต้องตามข้อ
การเข้าฟังการประชุมหรือเข้าร่วมที่ประชุมสภาแล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจสภาฯ หรือเจ้าหน้าที่
จะนำไปยังที่นั่งฟัง สำหรับประชาชน ในบางโอกาสเมื่อสภามีการประชุมตามระเบียบ
สำคัญ ๆ เป็นที่สนใจแก่ประชาชนทั่ว ๆ ไปที่นั่งฟังการประชุมสภา สำหรับประชาชนอาจไป
กับจำนวนผู้เข้าฟัง ในกรณีเช่นนี้อาจต้องไปฟังที่สโมสรสภาฯ ซึ่งเจ้าหน้าที่กระจายเสียง
ได้ถ่ายทอดเสียงจากที่ประชุมมายังสโมสรสภาฯ ทุกคราวที่มีการประชุมตามปกติ ถ้า
การเข้าร่วมสภาผู้แทนราษฎร ถ้าให้เหมาะแล้วควรขอเข้าร่วมในกรณีที่สภาได้ประชุมจะ
กว่า ทั้งฝ่ายเจ้าหน้าที่ผู้ต้อนรับนำชม และฝ่ายผู้เข้าร่วม

LIR

สำหรับทางเข้าบริเวณพระที่นั่ง มีประตูทางเข้าอยู่ ๔ ประตู ประตูหน้าของพระที่นั่ง
 (ตรงกับพระบรมรูปทรงม้า) ชื่อประตูทวยเทพโดมเป็นประตูโดยเด็จพระราชมารดา
 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีโดยเฉพาะ ตามปกติ
 ก็จะเปิดอยู่เสมอ และมีทหารรักษาพระองค์รักษาการณ์อยู่ประจำ ประตูนี้แม้ว่าพระบาท
 สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะมีได้เด็จประทับ ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน ก็จะเปิดเป็นประจำ และจะ
 ปิดเมื่อ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเด็จพระราชมารดาเดินทางทรงกระทำรัฐพิธี ณ พระที่นั่ง
 ถิ่นทวยเทพโดมนี้ ประตูเข้าทางหน้าของพระที่นั่ง ฯ คือไปไม่มีชื่อประตู เป็นทางเข้าออก
 คณะรัฐมนตรี, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร, ข้าราชการ, พนักงานเจ้าหน้าที่และประชาชน
 ในวันประชุมสภาผู้แทนราษฎร โดยจะเปิดและปิดก่อนและหลังเวลาเริ่มประชุมและเวลา
 ประชุมประมาณ ๓๐ นาทีเท่านั้น ประตูที่จะเข้าออกในวันธรรมดา อยู่ทางด้านหลังของ
 พระที่นั่งทวยเทพโดม ชื่อประตู ด้านทิศเหนือ เป็น ประตูสำหรับเจ้าหน้าที่และผู้ที่จะมาติดต่อ
 ทนกับสภาหรือสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรในเวลาปกติ ส่วนประตูอีกประตูหนึ่ง
 อยู่เป็นประจำ ชื่อประตูกอดเกียรติอนันต์ อยู่ทางด้านข้างซ้ายมือของบริเวณพระที่นั่ง
 ถิ่นทวยเทพโดมนี้เคยเปิดเฉพาะเมื่อมีงานจำเป็นที่ มีภรรยาพระมากมายไม่สะดวกแก่การจราจร
 ประตูนี้เป็นทางระบายรถออก และเคยเปิดอยู่ครั้งเดียวเมื่อหลายปีมาแล้ว ในกรณีดังกล่าว

D.-C.-J.

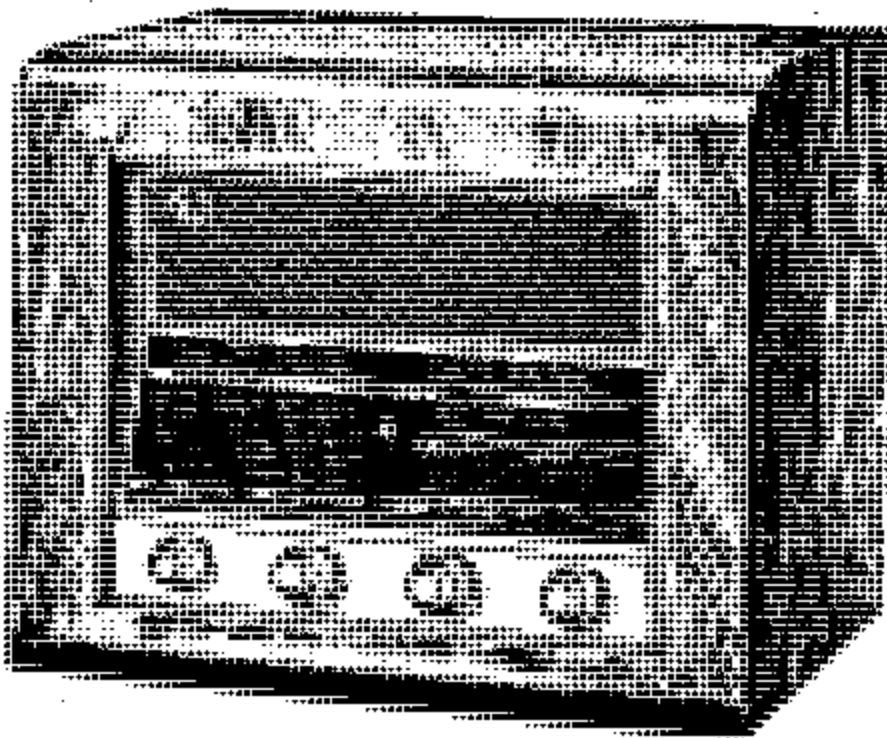
แผ่นเสียงเพลงไทย

“ ดี-ซี-เจ ” ตรา ค้างคาว

แผ่นเสียงเพลงไทยสากลและเพลงร่ำวง

คุณภาพ และ มาตรฐาน

พร้อมด้วยเพลงและการบันทึกเสียง

วิทยุ

“ บุษ ”

รุ่นใหม่

แบบ EBS 35

โปรดชม และทดลองได้ ตามร้านค้าทั่วไป

และที่

บริษัท ดี. คูเปอร์-ยอนส์ตัน อาคาร ๔ ราชดำเนิน

โทร. ๒๒๔๒๑-๒๒

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

All the seating throughout the rebuilt House of Commons is equipped with Dunlopillo cushioning.

DUNLOPILLO ในอาคารทันสมัย

เทคองกฤษที่สร้างใหม่ ซึ่งจำเป็นใช้วัสดุที่
คงทนแข็งแรง เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายไปทั่วทุก
แห่ง DUNLOPILLO ความสำเร็จต่างๆ นอก
ประเทศได้ช่วยและสนับสนุนเป็นพิเศษแล้ว
ก่อนหน้านี้ ไม่เคยตัวหรือเสียรูปเลย ทั้งประ

บริษัท ยาง ดันล็อป จำกัด ลอนดอน

ผู้ประดิษฐ์อุตสาหกรรมยางฟองน้ำ

หน้าแก่ผู้เดียวในประเทศไทย - บริษัท แองโกล-ไทย คอร์ปอเรชั่น จำกัด

หุ้ยการซ่อมแซมมวล ขอเชิญชวนช่างออกแบบติดต่อบริษัท
ดันล็อป ก่อนเลือก DUNLOPILLO แบบใหม่ เพราะรายการเปลี่ยน
แปลงเล็กน้อยในการให้แบบย่อมนำมาซึ่งประโยชน์ได้มากซึ่งเร
มีแบบมาตรฐานไว้ให้เลือกมากมาย เรามีเจ้าหน้าที่พิเศษสำหรับ
ตอบคำถามและปัญหาต่างๆ ของช่างออกแบบไว้พร้อมมูลกาย.

อยากมีความรู้ ในข่าวสารการเมืองให้กว้างขวาง

ต้องอ่านรัฐสภาสาร

ไพลอต

14K ปลอกทอง

ปากกลืน-เขียนคล่อง

หมึกเดินสกา

ทำขึ้นพิเศษสำหรับ
การเขียนอักษรไทย

100 บาท

PILOT

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

สัมภาษณ์

ประธานสภาผู้แทนราษฎร

หัวหน้าคณะผู้แทนหน่วยรัฐสภาไทยไปร่วมประชุมใหญ่
สหภาพรัฐสภา ครั้งที่ ๔๓ ณ กรุงเวียนนา ออสเตรีย

๒๒ ส.ค. - ๒ ก.ย. ๕๗

△

ถาม : ความที่ท่านประธานสภาผู้แทนราษฎรได้ไป ร่วมประชุมสหภาพ รัฐสภาที่
เวียนนาคราวนี้ เท่าที่ได้ฟังคำปราศรัยของท่านประธาน ฯ ทางวิทยุกระจายเสียง บี.บี.ซี.
ก็ว่ามีเรื่องที่น่าสนใจมาก จึงใคร่จะขอเรียนถามรายละเอียดและข้อปล้งย่อยต่าง ๆ เพิ่มเติม
กับการประชุมคราวนี้ ใคร่จะขอเรียนถามถึงลักษณะของการประชุมว่า มีอนุสันติ์เนื่อง
จากการประชุมครั้งก่อนอย่างไร ?

ตอบ : ก่อนที่จะตอบคำถาม ผมใคร่ขอแสดงความขอบคุณท่านผู้สื่อข่าวกรม
ข่าวสัมพันธ์ เพราะการที่ท่านได้สะดวกมาสัมภาษณ์ผมครั้งนี้ ผมถือว่าได้ให้เกียรติผม
อย่างสูง

การที่หน่วยสหภาพรัฐสภาไทย ได้จัดส่งคณะผู้แทนของหน่วยไปเข้าร่วมประชุมใหญ่
ประจำปีของสหภาพรัฐสภาครั้งที่ ๔๓ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๑๗ ครั้งนี้ เป็นผลสืบเนื่องมาจากการที่

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

สภาผู้แทนราษฎรของเราได้สมัครเข้าเป็นสมาชิกในสหภาพรัฐสภามาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๖ แต่บัดนี้เราก็ได้ส่งคณะผู้แทนของหน่วยไปร่วมในการประชุมใหญ่ของสหภาพรัฐสภาทุก

ที่ถามว่าลักษณะของการประชุมมีอันใดขึ้นสืบเนื่องมาจากการประชุมครั้งก่อนนั้น ขอเรียนว่า ในการประชุมครั้งที่แล้วมานั้น เป็นการประชุมต่อเนื่องจากการประชุมที่ ๔๖ ที่กรุงวอชิงตัน สหรัฐอเมริกา ปัญหาใดที่ค้างมาจากการประชุมครั้งก่อน เช่นในเรื่องการลดกำลังอาวุธและการควบคุมพลังงานปรมาณู หรือปัญหาในเรื่องการให้สัตยาบันแก่กรรมกรทางสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ เป็นต้น ก็ได้ถูกหยิบยกบรรจุในระเบียบวาระของการประชุมเพื่อพิจารณาและอภิปรายกันโดยละเอียดอีกครั้งหนึ่งก็มีบางเรื่องซึ่งเป็นเรื่องใหม่และสำคัญ เช่นการพิจารณาและอภิปรายในเรื่องการปฏิรูปของสหประชาชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การแก้ไขกฎบัตรของสหประชาชาติในบางฉบับนั้น ก็ได้ถูกนำเข้ามาบรรจุในระเบียบวาระการประชุมครั้งนี้ด้วย

อนึ่ง ใครขอเรียน ณ ที่นี้อีกครั้งหนึ่งว่า ในมติของที่ประชุมสหภาพรัฐสภานั้น จะไม่มีอำนาจไปบังคับรัฐบาลใดรัฐบาลหนึ่ง หรือสหประชาชาติว่าจำต้องปฏิบัติตามโดยครบถ้วนแน่นอนไปก็ตาม แต่ก็ได้ถือเป็นอุดมคติว่า มติของที่ประชุมใหญ่สหภาพรัฐสภาเป็นมติของผู้แทนรัฐสภาส่วนใหญ่ของโลก ซึ่งเท่ากับเป็นเสียงส่วนใหญ่ของประชาชาติที่มีความต้องการเช่นนั้น จึงเป็นเสียงที่ควรจะต้องรับฟังเป็นอย่างยิ่ง

๒. ถาม : ลักษณะของการประชุม ตลอดจนการประชุม มีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับไทยหรือสภาไทย เท่าที่พอจะเปิดเผยได้ประการใดบ้าง ?

ตอบ : ลักษณะของการประชุม ตลอดจนการประชุมมีเรื่องเกี่ยวกับประเทศและสภาผู้แทนราษฎรของเราอย่างไรบ้างนั้น ขอเรียนว่าการประชุมของสหภาพรัฐสภาเป็นร่วมประชุมของคณะผู้แทนรัฐสภาต่าง ๆ ซึ่งเป็นสมาชิกรวม ๔๓ ประเทศ ฉะนั้นเรื่องที่น่าเข้าสู่ที่ประชุมตามระเบียบวาระการประชุม จึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ของโลกทั่วไปมากกว่าที่จะเป็นของประเทศไทยโดยเฉพาะ เว้นแต่จะมีเรื่องที่น่าเป็นกรณีพิเศษ

LIRT

ส่วนเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทยนั้น พิจารณาแยกเป็น ๒ ทาง คือ โดยทางตรงกันโดย

โดยทางอ้อมได้แก่

ก. เมื่อมีการอภิปรายในรายงานประจำปีของเลขาธิการสหภาพรัฐสภา ว่าด้วยเหตุ
ของโลกในรอบปีที่แล้วมา เป็นการ อภิปราย ทั่วไปใน วันแรกกับ วันที่สอง ของการประชุม
ที่สหพันธ์รัฐสภาไทยได้มีโอกาสด อภิปรายกล่าวเน้นถึงเหตุการณ์ ของโลกทางภาคเอเชีย
ซึ่งให้ที่ประชุมเห็นว่า ขณะนี้มีความสำคัญเพียงใด แต่ละเหตุใดประเทศไทยจึงได้เสนอ
คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติเรียกร้องให้ส่งคณะผู้แทนมา พิจารณาและ ดังเกิด
ทางด้านชายแดนของประเทศไทย ซึ่งเรื่องนี้มีได้รับการพิจารณาเด็ดขาด จึงเรียกร้อง
ให้การพิจารณาเรื่องนี้โดยด่วน

ข. เรื่องการอพยพผู้ลี้ภัยทางการเมือง คณะผู้แทนไทยได้กล่าวชี้แจงถึงการปฏิบัติ
ในประเทศไทยมีต่อชาวญวนผู้ลี้ภัยทางการเมืองมาอยู่ในประเทศไทย เช่น ให้ความปลอดภัย
พ้นให้พ้นจากการข่มขู่จากชนชาติเดียวกันที่ก่ออันตรายกันข้าม ให้ที่ทางและช่วยเหลือ
ในการครองชีพ ดังนี้ เป็นต้น บัดนี้สัญญาหยุดยิงในอินโดจีนก็ได้ทำเรียบร้อยแล้ว
ไทยกำลังเจรจาส่งผู้ลี้ภัย กลับคืน ภูมิลำเนาเดิมใน ทาง ที่จะให้ปลอดภัยและ เกิดสันติสุข
ก็ขอรับรองมิให้เกิดการเข้าใจผิดในท่าทีของรัฐบาลไทย ซึ่งที่ประชุมได้รับทราบ แสดง
ยินดีและชมเชยประเทศไทยว่าได้ปฏิบัติต่อผู้ลี้ภัยเป็นอย่างดี

โดยทางอ้อมได้แก่

- ก. ปราบกฏตามรายงานของเลขาธิการสหภาพรัฐสภาว่า
- ประเทศไทยเป็นประเทศเอกราชสมบูรณ์มาช้านานแล้ว และเป็นประเทศที่ไม่ได้
อยู่ใต้อิทธิพลของประเทศมหาอำนาจอื่นมาแต่ก่อน ทั้งประชาชนชาวไทยมีความรัก
และเดิรยิ่งกว่าสิ่งอื่นใดทั้งสิ้น
 - ประเทศไทยมีฐานที่ตั้งที่มีอยู่เป็นศูนย์กลางแห่งเอเชียภาคอาคเนย์

LIART

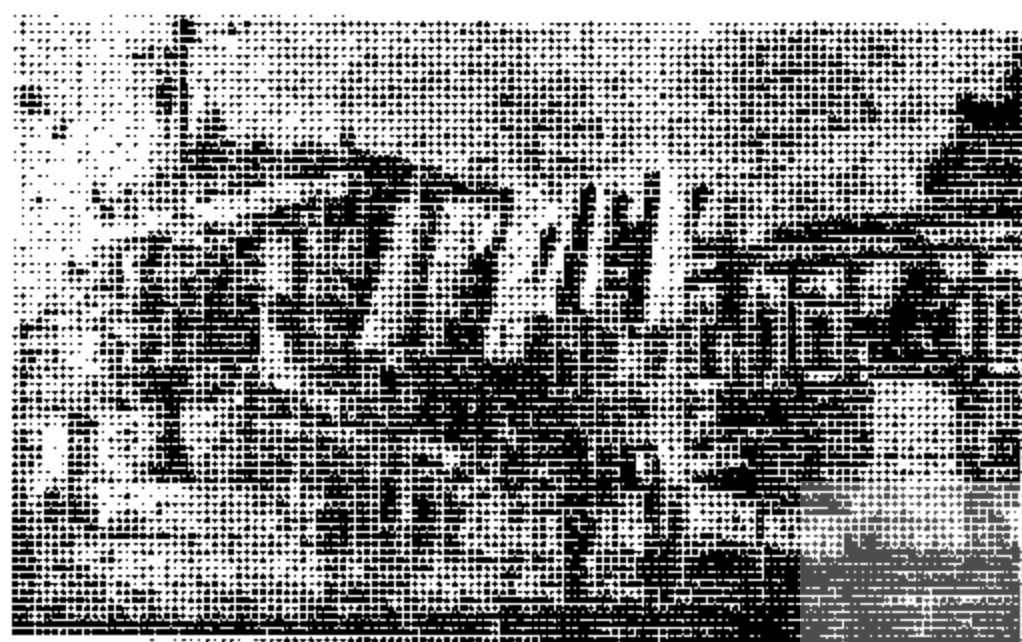
— ประเทศไทยได้มีบทบาทสำคัญในการร่วมมือให้กิจการของสหภาพ รัฐสภา
ผลสำเร็จยิ่งขึ้นร่วมกับบางประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา เป็นต้น

โดยเหตุที่ผู้แทนของหน่วยรัฐสภาไทยได้รับเลือกเป็นกรรมการบริหาร (Executive
Committee) ของสหภาพรัฐสภา จึงทำให้ฐานะของประเทศไทยเป็นเสมือนสมาชิก
ประเทศหนึ่งในสหภาพรัฐสภา

๖. ได้มีโอกาสอภิปรายถกแถลงมติโดยเอกฉันท์ร่วมกับ ผู้แทน หน่วย
อื่น ๆ จำนวนมากที่มาร่วมประชุม เรียกร้องให้ชาติมหาอำนาจเร่งรีบพิจารณาให้เอกราชอัน
แก่ประเทศออสเตรเลีย แสดงน้ำใจและความปรารถนาดีของประเทศไทยต่อประเทศอื่น
ฐานะยังไม่ได้รับสิทธิเสมอภาค

๗. ถาม : ในการประชุมคราวนี้ ที่ประชุมได้ดำเนินการอย่างไร และได้
การประชุมในหัวข้อเรื่องที่สำคัญ ๆ อะไรบ้าง แล้วในที่สุดได้ตกลงกันอย่างไร

ตอบ : การประชุม สหภาพ รัฐสภาครั้งที่ ๔๓ มาได้กระทำกัน ที่รัฐสภา
เวียดนาม ประเทศออสเตรเลีย โดยมีหน่วยรัฐสภาออสเตรเลียเป็นเจ้าภาพ ซึ่งได้ให้การ

การประชุมสหภาพรัฐสภา ครั้งที่ ๔๓ ณ รัฐสภาออสเตรเลีย กรุงเวียนนา
และเยอรมันเป็นภาษาพูดในการประชุม มีแต่ผู้แทนของหน่วยรัฐสภาญี่ปุ่นบางท่านได้ใช้
ของคนเป็นภาษาพูดบ้าง

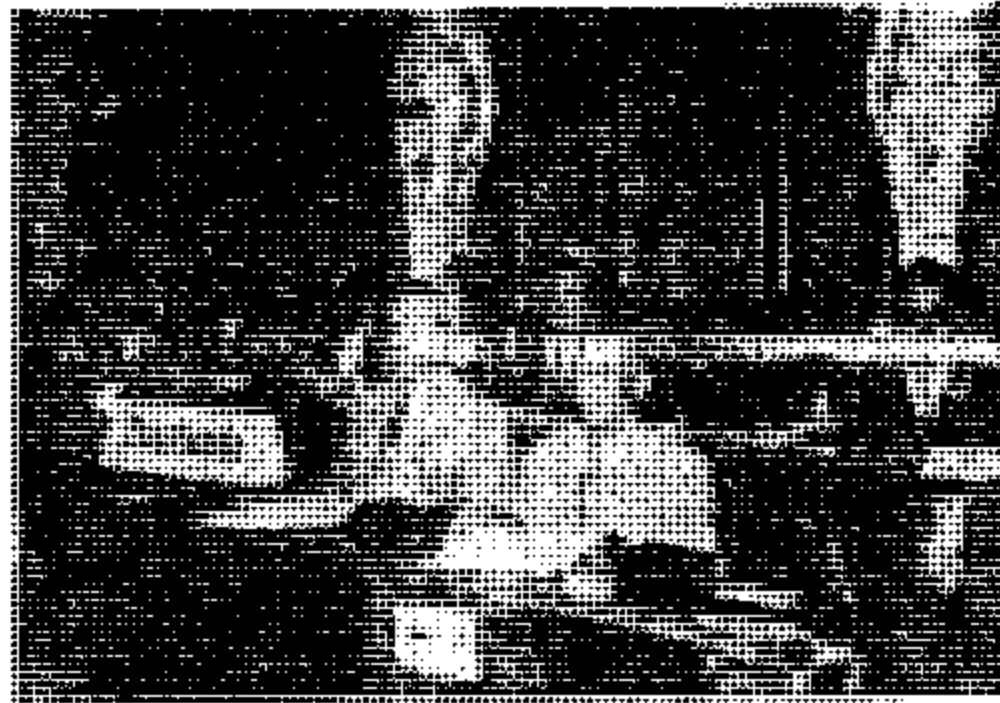
และอำนวยความสะดวกต่าง
อย่างดียิ่ง การประชุมใหญ่
แต่วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๐๑
คณะผู้แทนจากหน่วยรัฐสภา
ไปร่วมประชุม รวม ๓๖ ประเทศ
การประชุมได้ดำเนิน ตาม แบบ
วิธีการของ การประชุม รัฐสภา
ทั่วไป ใช้ภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส

LIRT

ระเบียบวาระ ประชุม ที่
ซึ่งที่ประชุมได้พิจารณาและ
ลงมติไปดังนี้

ก. ขอบข่ายใน รายงาน
สภาผู้แทนราษฎร ซึ่งได้
ส่งคณะ การ เมือง และ การ
กิจของสภาในรอบปีที่แล้วมา
โดยอภิปราย ๒ วัน ไม่มีการ

คณะผู้แทนหน่วยรัฐสภาไทยในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร
ครั้งที่ ๔๓ ที่รัฐสภาประเทศออสเตรเลีย กรุงเวนิส

ข. การปฏิบัติงานของสหประชาชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การแก้ไขในสิทธิการ
การรับประเทศต่าง ๆ เข้าเป็นสมาชิกขององค์การนี้ ซึ่งที่ประชุมได้ลงมติรับหลักการว่า
ควรให้มีการแก้ไข

ค. การลดกำลังอาวุธและการควบคุมพลังปรมาณู ที่ประชุมลงมติรับหลักการ

ง. การควบคุมสิทธิระหว่างประเทศ เพื่อรักษามติประโยชน์ของผู้คนคิดและผู้ผลิต
ซึ่งที่ประชุมได้ลงมติรับรองให้รัฐบาลประเทศต่าง ๆ ได้ให้สัตยาบันเกี่ยวกับเรื่องนี้ ซึ่งได้ประชุม
ที่กรุงเวียนนาเมื่อ ๖ กันยายน ๒๕๑๖ โดยมีชัชวาล

จ. เรื่องการให้ประกันสวัสดิภาพแก่กรรมกรทางสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ
ซึ่งที่ประชุมได้ลงมติรับรองให้รัฐบาลต่าง ๆ ที่ยังมีได้ให้สัตยาบันในการ ที่ได้ประชุม ตลอดจนไว้ที่
เวียนนา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๐ นั้น ได้ให้สัตยาบันโดยด่วน

ฉ. เรื่องการแก้ไขข้อบังคับของสหภาพรัฐสภา ข้อ ๑๑ ว่าด้วยวารสารออกเสียงของ
คณะของหน่วยต่าง ๆ ว่าสมควรจะได้แก้ไขจำนวนคณะมนตรีที่ได้รับเพิ่มตามปริมาณของประชากร
ของประเทศหรือไม่ ซึ่งที่ประชุมได้ลงมติไม่รับหลักการในการแก้ไข

LIRT

นอกจากนี้ได้มี การแก้ไข ข้อบังคับ กำหนด สิทธิให้ ประธาน สภาภาพ รัฐสภา
ตำแหน่งได้คราวละ ๓ ปี และที่ประชุมได้ลงมติเลือก ลอร์ดสแตนสเกด (Lord Stan-
สตัน) รัฐสภาสูงแห่งประเทศอังกฤษ คงดำรงตำแหน่งประธานสภาภาพรัฐสภาต่อไป

๔. ถาม : การประชุมเสร็จสิ้นลงเมื่อใด เมื่อเสร็จการประชุมแล้วท่านประ-
มุขพร้อมด้วยคณะเดินทางกลับโดยที่เดียว หรือว่าได้ไปดูงานในประเทศอื่น ๆ อีก และกลับ
เมื่อไร ?

ตอบ : การประชุมได้เสร็จสิ้นในตอนค่ำของวันที่ ๒ สิงหาคม ศกนี้ เมื่อเสร็จ
ประชุมแล้ว ผมและคณะได้เดินทางไปเยี่ยมรัฐสภาและดูกิจการในทวีปยุโรปหลายประเทศ
ด้วยกัน อาทิ เยอรมัน, สวิตเซอร์แลนด์, สเปน, ฝรั่งเศส, สกอตแลนด์ และอิตาลี
ต่อจากนั้นได้เดินทางไปยังสหรัฐอเมริกาเยี่ยมสหประชาชาติและรัฐสภาอเมริกัน ตอนกลาง
และที่เกาะฮาวาย ญี่ปุ่น และได้มีโอกาสไปเยี่ยมหน่วยทหารของเราซึ่งได้ไปร่วมรบกับ
ประชาชาติในกรณีสงครามประเทศเกาหลี ณ ประเทศเกาหลีด้วย ทุกแห่งได้มีการรับรอง
อย่างดียิ่งไมตรีเป็นอย่างดี เจ้าหน้าที่ทางราชการของประเทศไทยซึ่งอยู่ในต่างประเทศ
เป็นคนไทยและชาวต่างประเทศ ล้วนได้ให้การต้อนรับช่วยเหลืออำนวยความสะดวกเป็นอย่างดี
มากทุกแห่ง ซึ่งผมและคณะรู้สึกขอบพระคุณที่ท่านทั้งหลายได้ให้เกียรติแก่ผู้
ของหน่วยรัฐสภาไทยเป็นอย่างมาก การเดินทางได้กลับถึงประเทศไทยในวันที่ ๑๔ ตุลาคม
เวลา ๑๔.๐๐ นาฬิกา ที่ท่าอากาศยานดอนเมือง ๑ พณ ๑ นายกรัฐมนตรีได้ส่งท่านผู้
มีเกียรติไปต้อนรับและมีท่านที่เคารพและบรรดาญาติมิตรที่นับถือไปต้อนรับเป็นจำนวนมาก
จะบรรยายในที่นี้ได้ จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ในโอกาสนี้ด้วย

๕. ถาม : ถ้าไปก็คิดว่าคงจะมีเรื่องเล่า ซึ่งคิดว่าจะเป็นประโยชน์แก่ท่านผู้ฟัง
ด้วย จึงใคร่จะขอให้กล่าวถึงข้อสังเกตต่าง ๆ เกี่ยวกับท่านประธาน ฯ ได้เห็นมา

ตอบ : ผมและคณะขณะที่เดินทางไปด้วยกันคราวนี้ ต่างก็ได้พิจารณาและศึกษา
ถึงที่ควรสนใจอันจะนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชน เช่น การทหาร, การ

LIRT

ขององค์การตั้งเคราะห์ที่ทหารผ่านศึก, การวัฒนธรรม, การตั้งคมตั้งเคราะห์, การคมนาคม, การกีฬา และอื่น ๆ ตามความถนัดของแต่ละท่าน และเท่าที่เวลาและโอกาสจะอำนวยให้ สักวันหนึ่งโดยส่วนรวมแล้ว ก็พอจะเรียนได้ว่า

๑. ทั้งในทวีปยุโรป อเมริกา ตลอดจนในประเทศญี่ปุ่น เจ้าหน้าที่หน่วยงานต่างๆ มักมีประสิทธิภาพเหมาะสมแก่งานที่ทำอยู่ ทั้งต่างก็รู้สึกว่าการดำเนินงานของตนมีคุณค่าอย่างยิ่งส่วนหนึ่งในกิจการส่วนรวมที่เขาได้กระทำอยู่ ไม่จำเป็นต้องจะดำรงอยู่ในตำแหน่งหัวหน้าจึงจะนับว่าเป็นตำแหน่งที่สำคัญ ฉะนั้น ทุกคนจึงดำเนินการไปอย่างดีที่สุดที่จะทำได้ มีใ้จะอยู่ต่อหน้าหรือหลังผู้บังคับบัญชา หรือบุคคลอื่น ทั้งมีกิริยามารยาทเรียบร้อยต่อบุคคลอื่นที่มาติดต่อหรือเกี่ยวข้อง ไม่เลือกว่าเขานั้นจะเป็นชาติใดภาษาใด จะทำไปด้วยความเห็นอกเห็นใจอย่างยิ่ง ตัวอย่างอันหนึ่งที่สมควรจะยกมากล่าวคือ ขณะและคณะพักอยู่ที่นครนิวยอร์ก ได้นำครีฟไปขึ้นเงินที่ธนาคารแห่งหนึ่ง ความจริงการนี้ไม่ใช่ตัวธนาคารใหญ่ เป็นธนาคารสาขา แต่เราเห็นว่ามันอยู่ใกล้โรงแรมที่เราพัก พวกมันไปขอขึ้นเงินดู เมื่อพบกับเจ้าหน้าที่ของธนาคาร แทนที่จะโยกโย้ เขารอดครีฟให้พวกเราไป และโทรศัพท์ถามไปยังธนาคารใหญ่ทันที เมื่อทางนั้นรับว่าถูกต้องเขาก็จ่ายให้พวกเรา รวมใช้เวลาทั้งหมดไม่เกิน ๑๐ นาที ก็ได้รับเงินเรียบร้อยด้วยกันทั้งหมด ไม่ใช่นั่งคอยหาเหตุผลเป็นเวลานานอย่างที่ผมได้เคยประสบมาในบางแห่ง

๒. กิจการใดที่เกี่ยวกับประชาชนจะต้องปฏิบัติแล้ว ทางราชการหรือเทศบาลเขาพิจารณาหาทางที่จะให้ความสะดวกแก่ประชาชนผู้ซึ่งจะมาติดต่อ ดังเช่นการเสียภาษีการค้า ก็พิมพ์เป็นตารางกรอกจำนวนเงินที่จะต้องเสียภาษีไว้ ให้เสร็จว่าชื่อของในราคาเท่าใด จะไปเสียภาษีการค้าเท่าใด แจกไว้ให้ตามร้านค้าทุกแห่ง ไม่ต้องคิดอีกให้เสียเวลาและอาจเป็นปัญหาได้เหมือนกันด้วย การแจ้งคนเข้าออกเกิดตายเขาก็ทำแบบให้อย่างรูปไปรษณียบัตร เมื่อบ้านจะต้องแจ้งแก่เทศบาลในเรื่องเหล่านี้ก็กรอกส่งไปโดยทางไปรษณีย์ ไม่ต้องนำไปเองด้วยแล้วค่อยอีกกว่าจะเสร็จเรื่องได้

LIART

๓. ประชาชนส่วนมากมีความรสนิยมสูงในอาชีพ เพราะถือความเป็นเกียรติ
อาชีพเป็นตำแหน่งชั้น ไม่จำเป็นจะต้องเป็นงานบางประเภท ในชั้นอาชีพเจ้าใคร่ชอบนาค
ด้านนี้ สายตาวาง ผู้แทนราษฎรจังหวัดนครปฐม ซึ่งได้เดินทางไปในการประชุม
โดยกล่าวว่า “คนเมืองนอกมีความสะอาดมาก แต่ไม่มีความสุข” ทั้งหมายความว่า
อเมริกา แม้ในญี่ปุ่น ความสะอาดของประชาชนซึ่งได้รับบริการจากรัฐนั้น นับว่าดีมาก
จะเรียกได้ว่าไม่บกพร่องเลย ซึ่งนับว่าเป็นความสะอาดมากอย่างหนึ่ง ที่ว่าไม่มีความสุข
ทุกๆ คนจะอยู่หนึ่ง ๆ ความสบายนั้นไม่ได้ ถ้าทำทั้งนั้นก็หวังอดตายแน่ จะต้องรอนขวายไป
เป็นอย่างมาก เพียงแต่เราเดินทางผ่านไปเท่านั้นกรู้สึกปลื้มใจแทนเขา เช่นจะหาที่รอ
เบต้าโดยไม่ได้ทำให้เกิดประโยชน์ไฉน ยิงในประเทศชอตแลนด์ด้วยแล้วเกือบจะกล่าว
ปากว่าที่คิดทุกกระเบียดนิ้วได้ทำให้เกิดประโยชน์ทั้งนั้น

การปลูกพืชต่าง ๆ เราไม่ได้คิดแต่จะปลูกพืชอย่างเดียวเช่นข้าวอย่างของเรา
เลือกชนิดของพืชที่จะปลูกให้เหมาะกับท้องถิ่นและดินฟ้าอากาศ เรื่องนี้จะเห็นได้อย่างชัดใน
อเมริกา เพราะเป็นประเทศที่มีพื้นที่กว้างขวางมาก ในพื้นที่ลุ่มราบเขาก็ปลูกพืชให้
พื้นที่นั้น เช่น ข้าวบาเร หรือข้าววัด ส่วนในพื้นที่ดอนก็ปลูกพืชอย่างชนิดที่ปลูกในที่
เช่น ถั่ว มันเทศ หรือข้าวบางชนิด ทั้งเท่าที่สังเกตเขาได้ลงพืชพร้อม ๆ กัน ในทุ่ง
เราจะเห็นบางแห่งพึงได้เก็บเกี่ยวพืชที่สุกนั้นไปแล้ว บางแห่งก็กำลังจะสุก บางแห่งก็
เป็นการหมุนเวียนทำการเพาะปลูกได้ตลอดปี

๔. ประชาชนเขารู้จักหน้าที่ซึ่งควรปฏิบัติต่อรัฐว่า ควรปฏิบัติอย่างไร ไม่
หลักแต่เพียงเคย สมเคยเข้าไปในวันจำหน่ายอาหารและร้านจำหน่ายสิ่งของเกือบจะนับครั้งไม่
ในตอนที่ชำระเงินค่าอาหารหรือค่าสิ่งของก็ได้รับใบเสร็จซึ่งแจ้ง ราคาอาหารหรือสิ่งของว่า
เป็นค่าภาษีเท่าใด รวมเป็นเท่าใด ไม่นับจนสักครั้งเดียวที่ไม่ได้รับใบเสร็จ หรือถูกถามว่า
การใบเสร็จหรือไม่

เมื่อเขาไปในที่ใดทุกคนจะปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของสถานที่นั้น ไม่มีการ

LIRT

๕. สิ่งที่เป็นโบราณวัตถุอันควรจะรักษาไว้เป็นสมบัติของชาติ เพื่อศึกษาในทาง
 ศาสตร์หรือในทางศิลปะ เขารักษาไว้เป็นอย่างดีให้อยู่ในสภาพเช่นนั้นตลอดไป ดังเช่น
 พระบรมมหาราชวัง ในกรุงเวียงนา ออตเตรีย พระราชวังแควไซร์ และฟองเตนโบรใน

ประธานสภาผู้แทนราษฎร หัวหน้าคณะผู้แทนหน่วยสหภาพ
รัฐสภาไทย มอบของขวัญให้แก่รองประธานสภาผู้แทนสเปน
ในโอกาสที่คณะผู้แทนไทยได้ ไปเยี่ยมรัฐสภาแห่งประเทศสเปน

๖. เรื่องใดที่เกี่ยวกับอนุชนแล้ว คุณเข้ามีการระมัดระวังมาก โรงมหาดเล็กจะเชะ

คู่ได้เฉพาะแห่งและเฉพาะเวลาเท่านั้น ไม่ปล่อยให้เข้าคู่ว่าเพื่อ หรือในสิ่งที่ไม่สมควรจะเข้าไปชม

ในระหว่างที่ผมและคณะพักอยู่ในกรุงโตเกียว บังเอิญเรามีงานแสดงศิลปหัตถกรรมอยู่ที่หน้าโรงแรมที่พักเสียด้วย ในตอนกลางคืนจะเห็นครูบาอาจารย์นำนักเรียนเป็นหมู่ใหญ่ ๆ ครูเป็นผู้อธิบายให้เข้าใจในสิ่งที่ประติมากรรมและแสดงนั้น ตรงกันข้ามในกลางวัน เราจะได้เห็นเด็กไปเที่ยวเล่น แม้ไปกับผู้ปกครอง

๖ ถาม : ได้ทราบว่าเมื่อเดินทางกลับ ท่านประธานได้มีโอกาสไปแวะเยี่ยมพื้นที่ในเกาหลีด้วย ถ้าใครจะได้เรียนถามในฐานะที่ท่านประธาน เป็นประธานมูลนิธิ ชก. ที่เยี่ยมเยือนทหารไทยในเกาหลี ในความสังเกตว่าพี่น้องทหารไทยของเราที่อยู่ทางโน้น อยู่ภายใต้ภัยอันตรายอย่างไร ทหารทางโน้นได้ขอรับความช่วยเหลืออะไรบ้าง?

ตอบ : เมื่อผมเดินทางกลับ นับตั้งแต่ฉันรุ่งขึ้นจากจนถึงประเทศญี่ปุ่น ก็ได้มีโอกาสไปเยี่ยมเยือนบรรดาทหารและเจ้าหน้าที่ของ สภาทหารที่ได้ ไปราชการร่วมกับสหประชาชาติในกรณีสงคราม ณ ประเทศเกาหลีด้วย

ก่อนอื่น ผมใคร่ขอแสดงความขอบคุณทูตทหารไทย ประจำกรุงโตเกียวกับนายทหารติดต่อกับกองทัพบกสหประชาชาติซึ่งประจำอยู่ที่กรุงโตเกียว ได้ติดต่อช่วยเหลือและคณะให้ได้รับความสะดวกในเรื่องนี้ทุกประการ กับขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ในกรมบัญชาการแห่งกองทัพบกสหประชาชาติ อันมีท่าน พลเอก J.E. Hall เป็นแม่ทัพหรือผู้บังคับบัญชารองที่ได้ให้เกียรติต้อนรับ คือประเทศไทย และกองทัพอากาศไทย โดยจัดให้ผมได้มีการตรวจพลทหารอเมริกันทั้ง ๓ เหล่า ณ ที่ตั้งกรมบัญชาการที่ควบคุมเขตซึ่งไฮต์ในกรุงโตเกียว พร้อมกับให้ได้พบบรรดานายทหารชั้นผู้ใหญ่ในกรมบัญชาการกองทัพบก และนายทหารติดต่อกับกองทัพอากาศที่ได้อำนาจมาร่วมในกองทัพบกสหประชาชาติ และได้ให้ความสะดวกทุกประการในการเยี่ยมเยือนทหารและเจ้าหน้าที่ของกองทัพอากาศไทยในครั้งนี้

LIRT

การเยี่ยม ได้เริ่มต้นแต่
ตุลาคม ได้ไปเยี่ยมหน่วย
เลี้ยงและหน่วยพยาบาลต่าง-
ๆ ในนามบัณฑิตสภาฯ ซึ่งอยู่
นอกกรุงโตเกียว ประมาณ ๓๐
กิโลเมตร รุ่งขึ้นวันที่ ๘ ได้เดิน
เยี่ยมกองพันทหารในเกาหลี
ห่างจากเมืองซูล หรือเซอูล

ประธานสภาผู้แทนราษฎรและคณะไปเยี่ยมและมอบของขวัญ
ให้แก่ทหารไทยในเกาหลี

วันที่ ๕๐ กิโลเมตร ผมและคณะได้พบปะสนทนากับบรรดาทหาร ณ ที่นั้น เกือบจะเรียก
ทุกคน เท่าที่ได้ได้ถามและด้วยความตั้งใจ รู้ดีว่าทุกคนมีความสุขสบายดี ใน
ทหารทั้งหมดกว่า ๓,๐๐๐ คน มีคนป่วยใช้ที่ที่พยาบาลของหมวดเฉพาะพิเศษเพียง ๒ คน
ที่ทำการเบาเกือบจะหายเป็นปกติแล้วทั้งนั้น อาหารการกินนับว่าบริบูรณ์มาก ที่รู้ดีว่า
อันบ้างเล็กน้อยก็โดยที่เป็นอาหารแบบฝรั่ง เมื่อรับประทานไปหลาย ๆ วันก็ชักเบื่อ แต่ก็
มีเครื่องประกอบอาหารอย่างไทยที่ทางราชการและมูลนิธิ ตลอดจนประชาชนผู้รักชาติได้
จัดส่งไปสู่ทหารได้คิดแปลงประกอบเป็นอาหารอย่างไทย ทำให้มีความพอใจโดย

การร้องขอความช่วยเหลือ แม้จะได้ไปตามเกือบจะทุกคนก็มีผู้ร้องขอความช่วยเหลือ
๒ คน คือคนหนึ่งรู้จักเป็นห่วงภรรยาในเรื่องการคลอดบุตร อีกคนหนึ่งเป็นห่วงมารดาใน
อยู่ ซึ่งผมก็ได้จัดการติดต่อและช่วยเหลือไปแล้วในโอกาสแรกที่กลับมาถึงเมืองไทย
ได้ไปค้างอยู่กับทหารในสนามกันหนึ่ง รุ่งขึ้น วันที่ ๘ ก็เดินทางกลับกรุงโตเกียว

๑. ขอขอบพระคุณอย่างมาก

ขอขอบคุณ.

△

LIRT

**รวงทอง
วิเศษ**

ปรับปรุงใหม่!
รสชาติที่อร่อยกว่า

บริษัท ไทยทุม จำกัด
1630 ถนนกรรเกษม พระนคร
โทร. 23359

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

นโยบายของ

การทำสันติภาพหลังสงคราม

โดย ชุนประกอบสันติสุข

△

พฤติกรรมหมุนเวียน ตามสถานการณ์ของโลกใน ปัจจุบัน
ดูเหมือนจะทำให้แทบทุกคนรู้ สักทว่ากันว่า จะมีสงคราม เกิดขึ้นอีก
ในไม่ช้า อย่างไรก็ตาม ในฐานะของผู้เฝ้ามองไปในทิศทางที่ดีเยี่ยม
อยู่เหนือทางร้ายในโลกนี้ ข้าพเจ้าจึงรู้สึกว่าจะเป็นความรู้สึกที่ยัง
ไม่ถูกต้องอยู่อย่างหนึ่งที่จะคิดว่าสงครามนั้นอาจจะถูกเสกสรรให้เกิด
ขึ้นได้ง่าย ๆ เป็นโชคคิของมนุษย์อยู่อย่างหนึ่งที่สงครามเป็นสิ่งที่
ค่อนข้างจะเกิดขึ้นได้โดยไม่เจ้านัก ทั้งนี้มีบรรดาธิบายอยู่ว่า ถ้ามี
สถานะสงครามต่อกันขึ้นแล้ว การจะทำสันติภาพผูกมิตรไมตรีต่อกัน
ใหม่นั้นไม่ใช่สิ่งทำได้ง่าย ๆ นั่นเอง ผู้รองอำนาจที่ไร้สติบางขณะ
เท่านั้นที่จะนำ ประชาชาติพุ่งเข้าสู่ การประกาศเป็น ศัตรูต่อกันได้โดย
ไม่รีรอ แต่รัฐบาลที่เป็นผู้แทนประชาชาติแท้จริง ต้องคิดแล้วคิดอีก
ตรองแล้วตรองเล่า และถ้าไม่มีทางออกทางอื่นจริง ๆ แล้ว จึงจะ
เสี่ยงเข้าสู่พฤติกรรมอันน่าสะพึงกลัวเช่นนั้น.

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

จริงอยู่การทำสงครามระหว่างประชาชาติต่าง ๆ ได้มีปรากฏมาแล้วหลายครั้ง นับแต่โบราณกาลจนโลกทัศน์สมัย แต่อย่างไรก็ตามสิ่งหนึ่งที่เป็นของแน่คือ ถ้าสงครามเกิดขึ้นแล้ว ก็เกือบจะเป็นไปไม่ได้ที่จะสิ้นสุดลงได้ง่าย ๆ จนกว่าจะได้ดำเนินไปจนถึงกำลังของมันแล้ว กล่าวคือฝ่ายหนึ่งถูกทำลายหมดจนสูญไปและอีกฝ่ายหนึ่งก็เกือบหมดทำลาย เช่นเดียวกัน เพราะ สงคราม ที่ จะ เกิด ใหม่ ๆ นี้ ไม่ใช่ ประเภท เดียวกัน กับ สงครามที่ ๑๘ ซึ่งเป็นเรื่องของกองทัพอาชีพรับจ้างทำการรบ และการรบพุ่งก็อาจเมื่อกองทัพอาชีพทั้งฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถูกทำลายย่อยยับลงไป ในปัจจุบันนี้ กองทัพอาชีพนั้นได้เปลี่ยนเป็นแผนยานุภาพภายใต้การเสียดูและการบ่อนทำลายโดยประชาชาติ ผู้ซึ่งบ่อนให้ทราบจนสิ้นสุดกำลังที่จะบ่อนให้ได้ ฉะนั้นสงครามปัจจุบันระหว่างมหาอำนาจ ถ้าเริ่มขึ้นแล้วก็จะต้องฟาดฟันกันไปจนถึงฤทธิ์ของทั้งสองฝ่าย หรือจนฝ่ายหนึ่งสิ้นฤทธิ์ไปก่อน และอีกฝ่ายหนึ่งก็รอเวรเวลาอีกนานสำหรับฟื้นฟูตนเอง ระเบียบปกติเช่นเดิมอีกได้.

สงครามในทางต่อไป จะต้องเกิดขึ้นระหว่างประเทศมหาอำนาจด้วยกัน เด็กหรือรัฐบาลเพียงแต่ถูกบังคับโดยปริยายหรือโดยตรงให้แสดงเจตจำนงเข้ากับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง นอกจากจะหวังผลอันใดอันหนึ่งอันจะพึงได้เนื่องจากการที่เขย่งเข้าไป.

เมื่อสงครามเกิดขึ้นแล้ว จะมีความผลักดันจากความสำคัญในตัวของมันเอง ให้รัฐบาลและประชาชนรู้สึก มีมานะสู้และเข้มแข็งกันไป ทฤษฎีความผลักดันดังกล่าวประการก็คือ :

๓. ความต้องการที่จะให้มีการสิ้นสุดลงด้วยเหตุและผล เพราะว่าโดยปกติสงครามได้เกิดขึ้นและได้เป็นไปแล้ว ทุกคนก็จะพากันเห็นไปว่า “เมื่อเราเข้าไปแล้ว ให้สิ้นสุด เป็นไรก็เป็นกัน” หรือ “ถ้ามันไม่สิ้นสุดแน่นอนลงไป ไม่เร็วหรือช้ามันก็จะเกิดขึ้นใหม่อีก” หรือ “เราจะต้องละทิ้งไว้ให้ลูกหลานของเราสู้ต่อไป เพื่อให้ลงเอยเสีย” จิตนาการเหล่านี้แสดงอยู่ในตัวที่จะมานะสู้กันไปถ้าเป็นศัตรูกันถึงขั้นแตกหักแล้ว

LIRT

ความจำเป็น ความต้องการ เหตุผล ศีลธรรมและศาสนา เป็นเรื่องของลูกหลานรุ่นหลัง
ระดับและคิดแก้ปัญหาของเขาเอง.

๒. เหตุผลประการที่สองที่ว่าทำไมเมื่อสงครามใหญ่ ๆ เกิดขึ้นแล้ว ยากที่จะหยุด
ได้ สิ่งนี้เนื่องมาจากความต้องการอันมีเหตุผล ที่จะป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นอีกในอนาคต
ยิ่งเพื่อการป้องกันสำหรับปัญหาใดปัญหาหนึ่งโดยเฉพาะ แต่เพื่อหาทางอย่าให้มันเกิด
เลย - แต่ทั้ง ๆ ที่มีความปรารถนาอันดีก็ยังไม่สำเร็จ ก็จะเห็นได้จากสงครามโลก
ครั้งที่หนึ่ง ที่หลังจากได้สงบกันอย่างทรหดเป็นเวลาถึงสี่ปีครึ่ง - ก็ก่อกำเนิดขึ้นนิบาตชาติขึ้น
ในสงครามเดียวที่ ซึ่งถ้าจะกล่าวกันอย่างยุติธรรมแล้ว ก็เป็นชัยชนะหนึ่งจากความคิด
การรัฐบุรุษที่น่าสรรเสริญชมเชย แต่น่าเสียดายความแรงกล้าจากพฤติกรรมอื่นเขาชนะ
ที่ เป็นเรื่องที่จะต้องรอดูความศักดิ์สิทธิ์ของผลผลิตของสงครามโลกครั้งที่สอง คือ
องค์สหประชาชาติต่อไป

๓. ในประการที่สาม เมื่อสงครามเกิดขึ้นแล้วจะมีปัญหาเรื่อง “ความพึงพอใจ”
ทดแทน” และ “ค่าปฏิกรรมสงคราม” ซึ่งจะต้องมีการเจรจาเอาอาณาเขตหรือสิ่ง
อื่น ๆ ให้ได้จนเป็นที่พอใจ ยิ่งเมื่อสงครามยืดเยื้อไปนานเข้า สิ่งที่จะต้องทดแทนกัน
ก็พอใจก็มากขึ้น เมื่อเป็นดังนี้ฝ่ายที่กล่าวแต่เพียงเปรียบก็รักดังใจ แพ้ไม่ลง เพราะถ้ายัง
อยู่ก็หวังจะเป็นผู้ชนะและเรียกร้องอะไรได้บ้าง สงครามทุก ๆ ครั้งมักจะเกิดขึ้นด้วย
อย่างเฉียดในขั้นแรก แต่ทำไป ๆ จะมีพฤติกรรมเกิดขึ้นด้านอื่นอย่างเพิ่มเติมตามมา
กับ เพราะการสงครามจะเกี่ยวเนื่องถึงความเสียสละอันน่าสะพึงกลัว ประราชันที่
นั้นก็จะหาทางแก้ความเจ็บใจด้วยการเรียกร้องต่าง ๆ กันนะ สำหรับความสูญเสียที่ได้ทำ
เสียสละไป

๔. เหตุอีกประการหนึ่งที่ทำให้สงครามยืดเยื้อต่อไป รัฐบาลที่เข้าดำเนินสงคราม
คำนึงถึงความรับผิดชอบในระชาการกรมของชาติ และของประชาชนของชาติถ้าหากทำการ
ไว้ ในที่สุดแม้จะมองเห็นทางชนะได้โดยขาดแล้ว ก็ยังต้องการความกล้าหาญและความ

LIART

ไม่เห็นแก่ตัวจริง ๆ ที่จะดำรงภาพ ถึงความไม่ ดำรงเพื่อ ขอมแพ้ และขอ เจริญ สันติภาพ
อย่างยิ่งในหลักการของฝ่ายทหารมักจะเอนเอียงไปในทางที่ให้ ปรากฏผลแพ้ชนะกัน ด้วย
จนถึงที่สุด

๕. เหตุผลอีกประการหนึ่งในการยึดถือของสงครามเมื่อเกิดขึ้นแล้วก็คือ
ประกาศสงครามต่อกัน ผู้แทนทางการทูตของรัฐบาล ซึ่งนั่นหมายจะเป็นผู้
รัฐบาล แม้ในเรื่องเกี่ยวกับสันติภาพ เริ่มเป็นผู้โรงงาน หลุดมือจากการมีส่วนในวงกา
ใด ๆ ขึ้น และจะไม่ถูกเรียกให้กลับมาอีกจนกว่าเขาจะรู้สึกจนต้นกำลังไปแล้ว เพ
รณรงสงครามไม่ต้องการสันติภาพ แต่พูดกันด้วยการใช้อาวุธยุทธโศปกรณ์เท่าที่พึงจะมี
การผูกพันตำแหน่งหมดสิ้นยามสงคราม เพราะจะปล่อยให้เข้าบ้านแปงอยู่ก็จะคิดหาทาง
การเจรจาคือวิธีประนีประนอมซึ่ง ผิดวัตถุประสงค์ของการทำสงคราม ที่มุ่งเอาชนะกัน ด้วย
และถือว่าสันติภาพจะมาได้ด้วยชัยชนะ

แท้จริง แม้ระหว่างสงครามกำลังดำเนินอยู่ ความเพียรพยายามที่จะระงับห
มองเห็นความทารุณ อวดชกชกกัน และความลำบากนานาประการแล้ว ก็มีอยู่แต่
โอกาสที่จะให้เกิดการระงับขึ้นได้จะต้องมีเหตุการณ์พิสดารเกิดขึ้นอันรุนแรงเด็ดขาดจริง ๆ
ประชาชนทั้งชาติทนยากลำบากไม่ไหว มีปฏิกริยาขัดขึ้น หรือได้รับความตระหนกตก
ทุกข์เคียดของเครื่องมือรบใหม่เยี่ยมที่สุด เช่น ระเบิดปรมาณู เป็นต้น ฝ่ายรัฐบาลของปร
คู่สงครามที่ได้เปรียบก็เหมือนนักเลงการพนัน แม้จะต้องการสันติภาพอยู่เหมือนกัน
ตกลงใจที่จะกระทำไปในทันทีทันใด ระยะใดระยะหนึ่ง เพราะคิดว่า ถ้าวิ่งไปอีกอาจจะ
ถนัดและเงื่อนไขที่ดี ๆ ขึ้นไปอีก เป็นวิธีหนึ่งที่จะหาทางลดใช้ความเสียหายของประเทศ
และความนิยมของประชาชน

เมื่อจะเกิดก็ยาก เกิดแล้วก็ประกอบแต่บาป จะตายก็ยาก จะเกิดทำไม
สงคราม.

LIRT

นักการเมืองกับรัฐบุรุษ

โดย สุรพงศ์ เพ็งเขมน์

นักการเมืองตรงกับภาษาอังกฤษว่า "Politician" ซึ่งหมายถึงบุคคล
ผู้สันทัดหรือผู้ทู่ทิศชีวิตในทางการเมือง หรือผู้ฉลาดในทางการเมืองอัน
เกี่ยวกับนโยบายที่จะจัดดำเนินการทางปกครองประเทศชาติ หรือหมายถึงผู้
ที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันในการปกครองว่าจะดำเนินกันไปทางใด เช่น
ในทางสังคม ทางเศรษฐกิจ หรือในทางบริหารรัฐ

ส่วนรัฐบุรุษตรงกับภาษาอังกฤษว่า "States man" หมายถึงบุคคล
ที่คุ้นเคยกับงานฝ่ายปกครอง (คือรัฐบาล) หรือผู้ที่ชำนาญในการปกครอง
หรือผู้ที่ทำงานในธุรกิจของประชาชน (คือรัฐบาล)

บุคคลเช่นไรเป็นนักการเมือง

การที่จะตั้งมาตรฐานลงไปว่า นักการเมืองคือบุคคลเช่นไรนั้นเป็นการยากมาก แต่
ผู้รับในทางสังคมวิทยาพออนุมานได้ว่าบุคคลเช่นไรควรแท้เป็นนักการเมือง เพราะว่าในทาง
สังคมวิทยา อาจสรุปได้ว่า ทุกคนเป็น นักการเมือง ซึ่งท่าน ปาโล ได ก็ได้เขียนไว้ว่า "คนเป็นสัตว์
ถ้าถือตามนิยามแล้วทุกคนอาจเป็นนักการเมืองได้ อันได้แก่ผู้ที่มันมีชัยชอบในทางการเมือง"

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความก้าวหน้าของสังคม เศรษฐกิจ หรือการปกครอง ตลอดจนวัฒนธรรมอารยธรรมของประชาชนและประเทศชาติโดยส่วนรวม ซึ่งก็นับว่าเป็นนักการเมือง เพราะเราได้พยายามกระทำเพื่อชาติบ้านเมืองให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นโดยลำดับนับว่าเข้าขั้นมาคของนักการเมือง เมื่อสมัยที่ประเทศฝรั่งเศสกำลังยุ่งยาก ก็ได้เกิดนักเขียน นักทฤษฎีที่ช่วยกันแสดงความคิดเห็นในทางการเมือง เช่นมองเตสกิเอเป็นต้น ได้เขียนกับเสรีภาพและการแบ่งแยกอำนาจไว้ หรือสมัยกรีกก็มีนักเขียนช่วยกันประโลมเสรีภาพนี้ก็เรียกว่านักการเมืองได้ แต่ยังไม่สมบูรณ์ หรือบุคคลที่เห็นว่าชาติบ้านเมืองควรจะทำอีกไกลอย่างไร ช่วยส่งเสริม ช่วยสร้าง ช่วยแก้ไขสถานการณ์อันร้ายให้ดีขึ้นในเมืองบ้านตมจมนอย่างนี้ ก็ควรสมควรเรียกว่านักการเมืองเช่นเดียวกัน แต่ไม่สมควรยกกับ เหตุผลในรัฐธรรมนูญซึ่งข้าพเจ้าจะได้กล่าวต่อไป

ทุกคนเป็นนักการเมืองมิได้

อย่าคิดว่าจะจะเป็นนักการเมืองได้ทุกคน หรือเป็นเรื่องง่าย ๆ ผู้มีคุณวุฒิได้ก็กรมอาจจะเป็นนักการเมืองที่ดีก็ได้ เพราะว่่านักการเมืองต้องมีสติปัญญาพิเศษ มีสัญชาตญาณชอบในการแสดงความคิดเห็นเพื่อส่วนรวม เพื่อที่จะให้ชาติบ้านเมืองก้าวหน้าในทางดี เศรษฐกิจและการปกครองอยู่เสมอ เป็นบุคคลที่มีจิตใจเข้มแข็งเฉียดยอดดาดไหวหวั่น เป็นผู้เสียสละเพื่อส่วนรวมในทางที่ก่อประโยชน์แก่คนในชาติของคนด้วย

นักการเมืองตามหลักทฤษฎี

นักการเมืองตามหลักทฤษฎีแล้ว ก็มีอยู่ในระบอบการปกครองที่มีการเลือกตั้ง รัฐธรรมนูญการปกครองประเทศ มีทั้งระบอบเสรีประชาธิปไตยเช่นรัฐธรรมนูญของอังกฤษหรือระบอบเผด็จการทั้งซ้ายและขวาเช่นรัฐธรรมนูญไอมาร์ของเยอรมัน หรือรัฐธรรมนูญประเทศอื่นๆ แต่สำหรับระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์จะเป็นนักการเมืองสมบูรณ์แบบมิได้ เมื่อ

LIRT

ออกตั้ง และแข่งขันกันแล้วได้เป็น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นั้นแหละ คือความเป็นนักเมืองอย่างเต็มที่ ขอให้เข้าใจว่าทุกคนเป็นนักการเมืองได้ ถ้ามีหัวใจชอบ แต่จะเป็นนักเมืองโดยสมบูรณ์แล้วต้องอยู่ในกรอบของรัฐธรรมนูญและมีการเลือกตั้งรวมอยู่ด้วย ได้เลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว นี่แหละนักการเมืองสมบูรณ์แบบ จึงสรุปว่าบุคคลที่มีรัฐธรรมนูญและบุคคลที่ได้รับเลือกตั้งตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่วางไว้ ก็เป็นนักเมือง แต่มีรัฐธรรมนูญบางประเทศเช่น รัฐธรรมนูญอังกฤษ รัฐธรรมนูญของไทย ซึ่งระบอบราชาธิปไตย ทรงแต่งตั้ง บุคคลเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ ท่านเหล่านั้น ก็เป็นนักเมืองสมบูรณ์แบบไปด้วยในคำเช่นเดียวกัน เพราะว่ามีสิทธิแสดงความคิดเห็นในสภาผู้แทนราษฎรด้วย

รัฐบุรุษคือบุคคลเช่นไร

รัฐบุรุษ เป็นคำดัดมาด คำว่า “รัฐ” แปลว่าแว่นแคว้นหรือแผ่นดิน ส่วนคำว่า “บุรุษ” หมายถึงบุคคล รวมเป็นคำเดียวกันว่า รัฐบุรุษ ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า States man ความหมายดังข้าพเจ้าได้เขียนไว้ตอนต้นแล้ว กล่าวคือบุคคลที่คุ้นเคยกับงานการปกครอง (ขนาด) หรือผู้ทำงานเจตนาคิดในทางธุรกิจของประชาชน (รัฐบาล) เกี่ยวกับการบริหารประเทศชาติ รัฐบุรุษนี้ย่อมมีได้ทั้งในระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ และระบอบอื่น ๆ เช่น ระบอบประชาธิปไตย ในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์พระเจ้าแผ่นดินทรงแต่งตั้งให้เป็นเสนาบดีหรือขุนนางเมืองแทนพระองค์ท่าน ซึ่งก็เป็นรัฐบุรุษได้ หรือในสมัยประชาธิปไตยจะเป็นจอมทหารหรือระบอบรัฐธรรมนูญมีพระเจ้าแผ่นดินอยู่ได้กฎหมาย เช่นประเทศไทย อังกฤษ เหล่านี้ รัฐมนตรีทุกท่านนี้แหละคือ รัฐบุรุษ เพราะทำงานบริหารประเทศเพื่อความก้าวหน้าของส่วนรวม แต่อย่าลืมว่านักการเมืองนั่นเอง เมื่อได้เป็นรัฐมนตรีแล้ว

LIART

ก็เป็นรัฐบุรุษไปด้วยในตัว แต่นักการเมืองที่มีได้บริหารประเทศจะเป็นรัฐบุรุษย่อมมิได้
เป็นรัฐบุรุษก็โดยเข้ามาบริหารกิจการฝ่ายปกครอง บางที่มีได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทน
เลขาเป็นรัฐบุรุษได้ โดยได้รับแต่งตั้งจากพระมหากษัตริย์ตามรัฐธรรมนูญของไทย
มาตรา ๘๑ และมาตรา ๘๒ บุคคลที่มีได้รับเลือกตั้งนี้ก็เป็นรัฐบุรุษได้แต่ไม่มีสิทธิออก
คะแนนแต่ประการใด จึงสรุปว่า รัฐบุรุษก็คือบุคคลที่เข้ามาบริหารประเทศชาติไม่ว่า
ในระบบอะไร บางประเทศเคยแต่งตั้งบุคคลที่ไม่มีตำแหน่งหน้าที่ในการบริหารประเทศ
แต่เคยทำงานให้แก่ราชนิกายเมืองมาแต่เป็นบุคคลสำคัญของประเทศ เช่นประเทศญี่ปุ่น
รัฐบุรุษอาอูโตะ ประเทศไทยก็เคยมีเสนาบดีอย่างท่านพลเอก พระยาพหลพลพยุห
พิคาแห่งประราธิบดีของไทย

นักการเมืองและรัฐบุรุษ เป็นบุคคลสำคัญของประเทศชาติในทางสังคม
ปกครองและเศรษฐกิจดังกล่าวมานี้.

ข้าวขาว ๑๐๐

๑๙๙๘
ตรานกอินทรีเขียว

— ลือนามทั่วโลก —

บริษัท สิงห์จันท์ จำกัด

๓๓๘๐ คลองบางกอกใหญ่ ธนบุรี

โทร. ๒๐๕๗๗, ๒๓๒๑๔

LIRT

การเมืองของ

ประเทศสวิสส์โดยสังเขป

แผน วรรณเมธี

△

ประเทศสวิสส์เป็นประเทศที่ประกอบด้วยพลเมืองหลายชาติ หลายภาษา ทัศนคติที่สำคัญคือเยอรมัน ฝรั่งเศส และอิตาลี และนับถือศาสนาแตกต่างกัน ภาษาแคทอลิก และโปรเตสแตนต์ แต่ถึงกระนั้นการแตกต่างกันในเรื่องชาติ และศาสนา ก็หาเป็นอุปสรรคขัดขวางต่อการปกครองของประเทศไม่ ตรงกันข้าม การทรงแบบประชาธิปไตยกลับเจริญงอกงามในสวิสส์ จนได้รับยกย่องว่าเป็น แบบที่ดีแก่บรรดาประเทศประชาธิปไตยทั้งหลาย

ภาพนี้แสดงการรวมกันเป็น
และการปกครองที่
ของสวิสส์

การที่สวิสส์สามารถรวมกันเป็นปึกแผ่นและมีการปกครองที่มั่นคง ได้ดีเช่นนี้ มิใช่จะก่อตั้งขึ้นได้ภายในระยะเวลาอันรวดเร็ว แต่ทว่า ได้ค่อย ๆ วิวัฒนาการมาเป็นลำดับ นับย้อนหลังได้ถึง ๗๐๐ กว่าปี เริ่มต้นก็คือในปี ค.ศ. ๑๒๙๑ พลเมืองของกังดอง (นครรัฐ) Uri, Schwyz และ Unterwalden ได้ตกลงกันทำ "กติกานิรันดร์" (Perpetual Covenant) ระหว่างกัน โดยสัญญาจะร่วมกันป้องกัน สิทธิและอิทธิพลของตนอยู่จากการรุกรานของพวกเจ้าขุนมูลนาย คือ พวกฟิวดัล ดยรด์ ทั้งหลาย และในสมัยนั้นที่สำคัญที่สุดได้แก่ ราชวงศ์ฮับส์บูร์ก ซึ่งก็มีเชื้อสายสวิสส์เหมือนกัน และขณะนั้น

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

เป็นผู้ครองประเทศออสเตรีย ซึ่งได้รับยกย่องให้เป็นเอมเปอเรอร์แห่งราชอาณาจักร
ศักดิ์สิทธิ์ (Holy Roman Empire) ด้วย ราชวงศ์ฮับส์บูร์กได้พยายามสถาปนาอำนาจ
ทั้งของดังก้าวทั้งสาม แต่ต้องประสบความล้มเหลวหลังจากได้พ่ายแพ้แก่ทั้งสาม
ยุทธแห่งมอร์การ์เทิน (Battle of Morgarten) เมื่อปี ค.ศ. ๑๓๑๕ ในระหว่างระ
ยะ ๔๐ ปีต่อมา ได้มีทั้งสามใหม่มาพร้อมกับสามทั้งสามเดิมอีก ๕ ทั้งสาม ในจำนวน ๕ ก
เข้ามาร่วมด้วยใหม่นี้ ที่สำคัญได้แก่ เบิร์น และซริก ฉะนั้น สามพันซึ่งรวมทั้งสาม
จึงมีกำลังเข้มแข็งขึ้น และต่อมาได้มีชัยต่อออส
เตรียเป็นครั้งที่สองที่เซมปาอ์ (Sempach) เมื่อปี
ค.ศ. ๑๓๘๖ ซึ่งเป็นการประกาศเริดชูความเป็น
เอกราชของสามพันขึ้นโดยพฤตินัย ในระยะเวลา
๒๕๐ ปี หลังจากนั้นมา สามพันได้ปกครองฐานะ
อันเข้มแข็งของตนให้ดำรงสภาพอยู่ได้อย่างสนิท
รอดปากเหยี่ยวปากกา ทั้งนี้ ก็เพราะปรากฏว่ามีหลายครั้งหลายหนที่สามพันของทั้ง
ทั้ง ๔ นี้ เกือบจะขาดจากกันเนื่องจากการที่มักกระบวนกรที่จะทำให้ทั้งสามแยกออกไป
ไม่ก็เพราะเนื่องจากมีเหตุปั่นป่วนระง่ำร้ายภายในแต่ละทั้งสาม แต่ถึงกระนั้นทั้งสาม
ก็ยังกุมกันติดได้และแข็งแรงพอ จนสามารถต่อต้าน ถับการ รุกรานของ พระเจ้าชาร์ลส์แห่งเบ
กันดี เมื่อตอนปลายศตวรรษที่ ๑๕ ในสงครามสวาเบีย (Swabian War) เมื่อปี ค.ศ. ๑๔๙๙
และ แค้นนั้นมา ก็เป็นที่ รับรองกันว่า สามพันได้เอกราชโดยพฤตินัย จาก ราชอาณาจักรโรมัน
ศักดิ์สิทธิ์ ถึงแม้ว่าราชอาณาจักรจะยังคงถือว่าอำนาจเหนือสามพันอยู่จนกระทั่งเมื่อมี
ทำสัญญาสันติภาพในยุโรปหลังสงคราม ๓๐ ปี เมื่อปี ค.ศ. ๑๖๔๘ และในระหว่างม
สามพันก็ยังมีอำนาจเพิ่มขึ้นอีกเป็น ๓๓ ทั้งสาม

รูปการปกครองของสามพันสวิสในสมัยนั้นได้จัดดังนี้ คือ แต่ละทั้งสามต่าง
อธิปไตยโดยเต็มที่ในกิจการภายในของทั้งสาม และมิได้เข้ายึดขึ้นปกครองด้วยผู้แทน

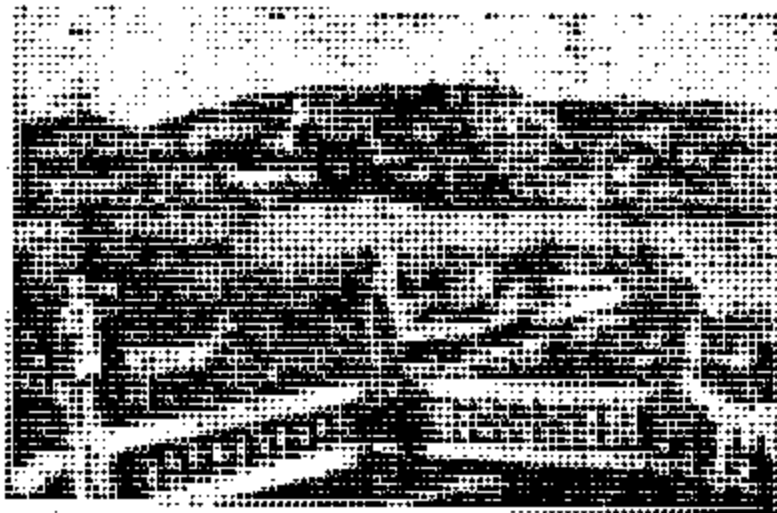
LI RT

ต่าง ๆ กันของระบอบ ๒ นาย มาร่วมประชุมปรึกษากิจการที่เป็นเรื่องของสมาพันธ์โดยส่วน
กันได้อีกความสัมพันธ์ระหว่างสมาพันธ์กับต่างประเทศ การทำสงครามและสันติภาพ และ
ระหว่างกันเองด้วยกัน ธาตุโคเอ็คเป็นประชุมเป็นครั้งคราวไม่แน่นอน และแต่ละ
ที่ประชุมก็ยังยกย่องคนเดิมคนหนึ่งเป็นรัฐอธิปไตยโดยแท้ และถือว่ามีสิทธิมีเสียงเสมอ
กัน นั่น การประชุมของธาตุโคเอ็คของสมาพันธ์ในสมัยนั้นจึงมีลักษณะไม่ต่างกันกับ
การประชุมระหว่างชาติเอกราช

ลักษณะการปกครอง ของสมาพันธ์สวิส ตามที่กล่าว ข้างต้นนี้ได้ดำรงอยู่ ครบจนถึง
คริสต์ศตวรรษที่ ๑๖ จึงได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวง กล่าวคือ ในปี ค.ศ. ๑๖๔๘ กองทัพ
ได้เข้ารุกรานสวิสและรบได้ชัยชนะ ฝ่ายฝรั่งเศสได้ทำลายสถาบันดั้งเดิมและการเมือง
อันเป็นของนิมาแต่โบราณกาลของกันเองเสีย ทั้งได้เปลี่ยนแปลงอาณาเขตเสียใหม่
ล้มเลิกองค์การเดิมของสมาพันธ์เสีย โดยได้รวมกันของทั้งหลายเข้าด้วยกันเป็นรัฐเดี่ยว
ทั้งหลายอันอยู่กึ่งกลาง และมีรูปรัฐบาลตามแบบประชาธิปไตยโดยมีผู้แทน โดย
แบบจากรูปการปกครองของรัฐบาลปฎิวัติฝรั่งเศส กับทั้งได้เรียกชื่อประเทศเสียใหม่ว่า
สาธารณรัฐเฮลเวติก (Helvetic Republic) การเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองดั้งเดิมของ
สมาพันธ์สวิสอย่างหมดสิ้นและโดยฉับพลันเช่นนี้ ได้ทำให้คนสวิสส่วนมากไม่พึงพอใจ
เมื่อปีต่อมา เมื่อไปเยือนได้โดยอำนาจในฝรั่งเศสสืบต่อจากพวกปฏิวัติแล้ว พระองค์
ยินยอมตามคำเรียกร้องของประชาชนชาวสวิส คือยอมให้ประเทศสวิสมีการปกครอง
ของตนเองอย่างเดิม และให้อำนาจ ปกครองตนเอง แก่บรรดา กันของทั้งหลาย ดังที่ได้ ระบุไว้ใน
Act of Mediation เมื่อปี ค.ศ. ๑๘๐๓ นอกจากนี้ Act of Mediation ได้นำกันของ
อีก ๖ กันของ มาร่วมกับ ๑๑ กันของเดิม กันของที่มาร่วมใหม่นี้ เป็นดินแดนที่พูดภาษา
ฝรั่งเศสและอิตาเลียน ๑๖ ปีต่อมาหลังจากนั้นไปเปลี่ยนอำนาจลงแล้ว ก็ได้มีการพยายามที่
ฟื้นฟูกลับไปให้มีสถาบันของกันของและของสมาพันธ์ตามแบบเมื่อศตวรรษที่ ๑๖ อีก แต่โดย
พื้นฐานระบบการปกครองของสวิสปัจจุบันได้เริ่มวางรูปไว้อย่างมั่นคงในสมัยนั้นไปเสีย คือ

ในระหว่างปี ค.ศ. ๑๗๘๘ ถึง ๑๗๙๕ แล้ว ฉะนั้น ถึงจะมีการพยายาม
การสมัยโบราณเพียงใดก็ตาม ก็หาอาจเปลี่ยนโครงร่างการปกครองที่เปลี่ยนไป
หลังจากปี ค.ศ. ๑๗๙๕ แล้ว ได้มีกังตองใหม่มาเพิ่มอีก ๓ กังตอง คือ จาแดด

แม่น้ำเมืองที่เคอเป็นที่ตั้งขององค์การสันนิบาตชาติ

และเนอราแดด ตามกังตองใหม่^๕ใช้ภาษา
และเมื่อนับจำนวนรวมกับกังตองเดิมแล้ว
รวมด้วยกันทั้งสิ้น ๒๒ กังตอง

ในปี ค.ศ. ๑๘๔๖ ได้เกิดการไม่ลง
ในเรื่องสงครามระหว่างกังตองที่นับถือศาสนา
ดึกดำยหนึ่ง กับกังตองศาสนาโปรเตสแตนต์
หนึ่ง กังตองที่นับถือศาสนาแคทอลิก

ด้วยกันได้รวมหัวกันเป็นกลุ่มหนึ่งเรียกว่า Sonderbund หรือสันนิบาตฝ่ายที่แยกตนเองออก
ได้ก่อการกระด้างกระเดื่อง จนเป็นเหตุให้สหพันธ์ต้องใช้กำลังทหารเข้าปราบปราม
สงครามกลางเมืองครั้งนี้ยุติลงแล้ว ในวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๘๔๘ ก็ได้มีการ
รัฐธรรมนูญฉบับใหม่สำหรับสหพันธ์ทั้งหมด

รัฐธรรมนูญฉบับใหม่นี้มีหลักการ ส่วนใหญ่ ละเอียดถึงกับ ระบบ รัฐสภา
สหรัฐอเมริกา และได้วางระบบการเมืองของส่วนกลางและของส่วนภายในกังตองได้
ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงลักษณะของประเทศสวิตส์จากบริษัทยาพันธ์ (Confederation)
เป็นรูปสหพันธ์ (Federal) ฉะนั้น จึงพึงเข้าใจด้วยว่า ถึงแม้ในปัจจุบันสวิตส์ยังคง
ประเทศเป็นทางการว่า สหพันธ์ ก็จริง แต่ที่จริงการปกครองของสวิตส์ที่แท้จริงแล้ว
แบบสหพันธ์

ในปี ค.ศ. ๑๘๗๔ ได้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ให้อำนาจของรัฐบาล
ของสหพันธ์มากขึ้น และได้วางรากฐานสำหรับระบบการปกครองของประเทศที่ใช้มาจน
ทุกวันนี้

LIRT

ในสมัยนั้นกึ่งของที่รวมอยู่ในสหพันธ์สวิส ซึ่งมีชื่อเรียกตามปี ที่เข้าร่วมอยู่ใน
ครั้งต่อไป

1. Uri (1291)
2. Schwyz (1291)
3. Unterwalden (1291) แบ่งออกเป็นกึ่งของย่อยอิสระ ซึ่งเรียกว่ากึ่ง
กึ่งของ (half-cantons) คือ Upper Walden และ Lower Walden
4. Luzern (1332)
5. Zurich (1351)
6. Glarus (1352)
7. Zug (1352)
8. Bern (1353)
9. Solothurn (1481)
10. Fribourg (1481)
11. Basel (1501) แบ่งออกเป็น ๒ กึ่งกึ่งของอิสระ คือ Basel Country
กับ Basel City
12. Schaffhausen (1501)
13. Appenzell (1513) แบ่งออกเป็น ๒ กึ่งกึ่งของอิสระ คือ Appenzell
Exterior Rhodes และ Appenzell Interior Rhodes
14. St. Gallen (1803)
15. Aargau (1803)
16. Thurgau (1803)
17. Grisons (1803)

18. Vaud (1803)
19. Ticino (1803)
20. Valais (1815)
21. Geneva (1815)
22. Neuchatel (1815)

รูปการปกครองของสวิสตามรัฐธรรมนูญนั้น ถึงแม้จะจำลองแบบมาจากของ
แต่ก็หาเหมือนกันทีเดียวไม่ ข้อแตกต่างที่สำคัญก็คือรัฐธรรมนูญสวิสมิได้แบ่งแยก
ทั้งสาม คือ นิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ ให้เป็นอิสระจากกันอย่างแจ่มชัดเหมือน
รัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา แต่ได้ให้อำนาจอย่างมากแก่ฝ่ายนิติบัญญัติ คือสภาแห่งชาติ
อำนาจบริหารและตุลาการนั้นถือว่าเป็นรองกว่าฝ่ายนิติบัญญัติ สภาแห่งชาติสวิสซึ่งมี
สภาแห่งสหพันธ์ (Bundesversammlung, Assemblee Federale) ประกอบด้วยสองสภา
สภาต่าง ซึ่งสวิสเรียกว่า คณะมนตรีแห่งชาติ (Conseil National) อันประกอบด้วยสมาชิก
๔๖ นาย เลือกตั้งโดยราษฎร ดำรงตำแหน่งเป็นระยะเวลา ๔ ปี และมีวุฒิสภา หรือ
เรียกว่าคณะมนตรีแห่งรัฐ (Conseil des Etats) ประกอบด้วยสมาชิกซึ่งเป็นผู้แทนที่กลั
งมากที่สุดของสองคน (กึ่งของย่อย ซึ่งเรียกว่า ถึงกึ่งของ มีสิทธิส่งผู้แทนได้ ๓ คน) จั
กษารของคณะมนตรีแห่งรัฐ หรือวุฒิสภา จึงมีสมาชิกรวมทั้งสิ้น ๔๔ นาย การเลือกตั้ง
ของสภาทั้งสองของสวิสคล้ายคลึงกับของสหรัฐ กล่าวคือในสภาต่างนั้นประกอบด้วยสมา
ชิกซึ่งเลือกขึ้นมาตามจำนวนพลเมือง ส่วนสภาสูงนั้นทุกมลรัฐส่งผู้แทนของตนมาสอง
คนเสมอภาคเท่ากันหมด ไม่ว่ามลรัฐนั้นจะใหญ่เล็กเพียงใด แต่ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจของรัฐ
สวิสแล้ว มีมากกว่ารัฐสภาอเมริกัน เพราะรัฐสภาสวิสมีทั้งอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร
และอำนาจตุลาการ สภาแห่งสหพันธ์มีอำนาจออกกฎหมายอันเกี่ยวกับเรื่องของสหพันธ์

LIRT

รัฐมนตรี ๘ นาย เพื่อบริหารราชการแผ่นดิน เลือกผู้บัญชาการทหารสูงสุด คณะ
แห่งสหพันธ์ และข้าราชการอื่น ๆ ของรัฐบาล กับมีอำนาจประกาศสงคราม และ
ตกลงสงบศึก ให้ตั้งยาสันติสัญญา ให้ภัยโทษ และอื่น ๆ

ฝ่ายบริหารนั้น มิได้แยกออกเป็นอำนาจต่างหากเป็นอิสระเหมือนอย่างแบบสหรัฐ-
ตามแบบดวิตซ์นั้นถือว่าฝ่ายบริหารเป็นลูกมือของฝ่ายนิติบัญญัติ จึงจะเห็นได้ว่าสภา
พันธ์เป็นผู้เลือกตัวบุคคลในคณะรัฐมนตรี หรือที่เรียกว่าคณะมนตรีแห่งสหพันธ์ และ
คณะรัฐมนตรีเดิมนั้นหนึ่งเป็นลูกมือสำหรับร่างกฎหมายให้ นอกจากนี้ ถ้าเมื่อใด
ผู้ใดมีความเห็นขัดแย้งหรือไม่ลงรอยกับสภาแห่งสหพันธ์แล้ว ตามประเพณีของดวิตซ์
รัฐมนตรีนั้นไม่จำเป็นต้องยื่นใบลาออก แต่เป็นเพียงว่ารัฐมนตรีผู้นั้นจะต้องเปลี่ยนแนวความ
เห็นของตนต้องสอดคล้องกับสภาเท่านั้น

การบริหารกิจการของสหพันธ์เป็นหน้าที่ของกระทรวง ๘ กระทรวง
แต่ละกระทรวงมีรัฐมนตรี (ดวิตซ์เรียกว่า Federal Councillor) เป็น
หัวหน้า กระทรวงเหล่านี้ได้แก่ (๑) กระทรวงการต่างประเทศ
(๒) กระทรวงกลาโหม (๓) กระทรวงยุติธรรม และ ตำรวจ
(๔) กระทรวงการคลัง และศุลกากร (๕) กระทรวงมหาดไทย
(๖) กระทรวงเศรษฐกิจแห่งชาติ (๗) กระทรวงการไปรษณีย์และ
รถไฟ มีข้อสังเกตเกี่ยวกับตัวรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอยู่อย่างหนึ่งว่า
รัฐมนตรีแต่ละคนดำรงตำแหน่งเป็นระยะเวลานาน ทั้งนี้ เพราะเป็น
ประเพณี ของดวิตซ์ ที่มักจะเลือก รัฐมนตรี คนเดิม เข้าในตำแหน่ง เดิมอีก
อีกประการหนึ่งเป็นประเพณีของดวิตซ์ด้วยว่า รัฐมนตรีไม่จำเป็นต้องลาออก
โดยเหตุผลทางการเมือง ฉะนั้น รัฐมนตรีคนหนึ่ง ๆ จึงอยู่ในตำแหน่ง
กันคนละ ๒๐ หรือ ๓๐ ปี ตัวอย่างที่เห็นได้เมื่อเร็ว ๆ นี้ คือ Signor
Giuseppe Motta ซึ่งดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี ตั้งแต่ ปี ค.ศ. ๑๙๑๓ ถึง

LIART

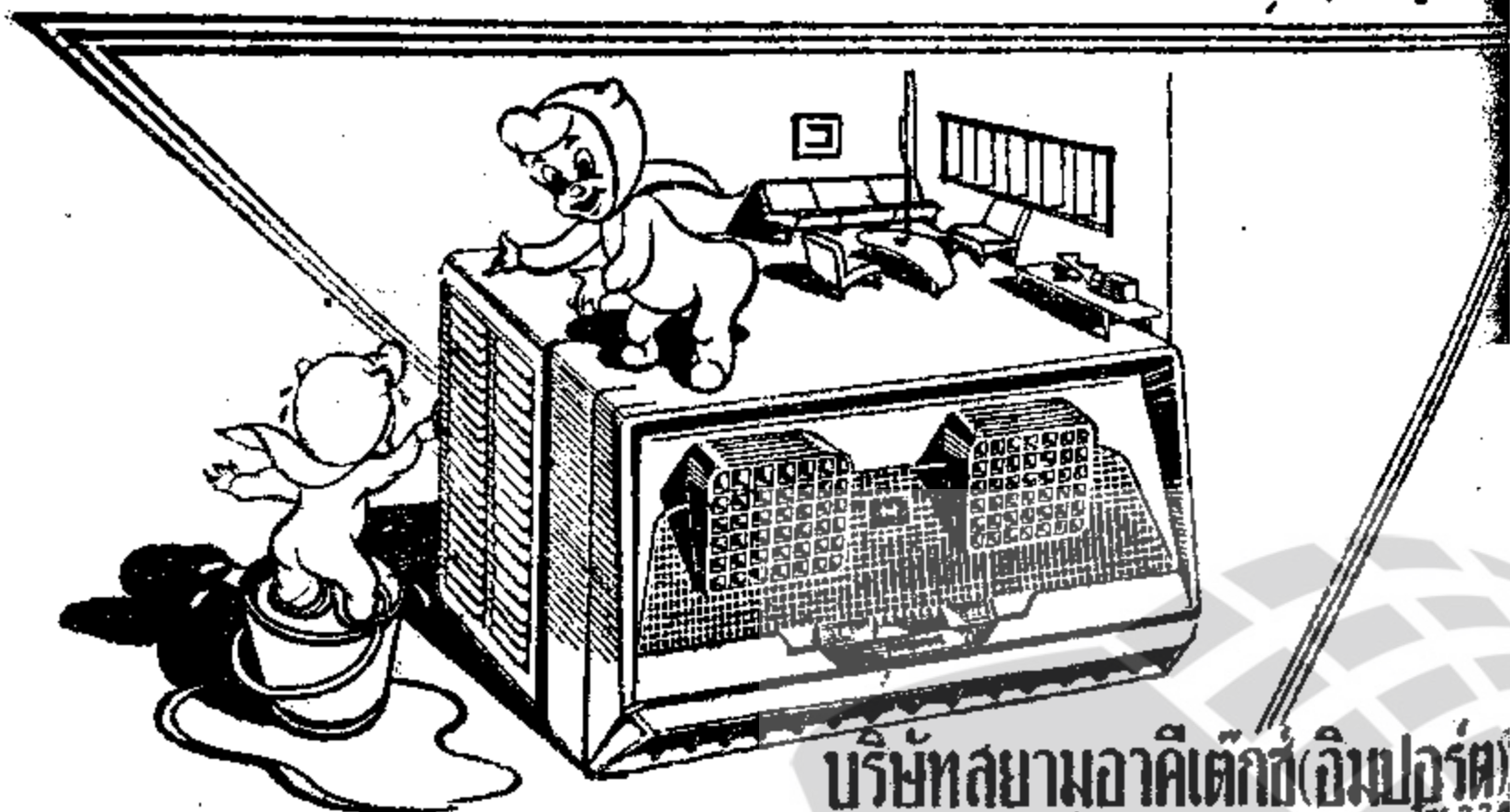
ค.ศ. ๑๙๕๐ โดยที่รัฐมนตรีคนหนึ่งดำรงตำแหน่งอยู่กับคนตระหนาน ๆ
 เช่นนี้ จึงได้มีกฎเกี่ยวกับการให้บำนาญแก่รัฐมนตรีว่า จะต้องรับ
 ราชการอย่างน้อยเป็นเวลา ๑๐ ปี จึงจะมีสิทธิได้เงินบำนาญ ประโยชน์
 ของการที่ให้รัฐมนตรีดำรงตำแหน่งเป็นระยะเวลานานก็คือว่า เป็นการ
 เพิ่มเกียรติภูมิในทางราชการของรัฐมนตรี เพิ่มความสามารถในการ
 บริหารงาน และการใช้วิจารณญาณในทางการเมือง.

Hotpoint

U.S.A.

เป็นเครื่องปรับอากาศให้
 และเย็นสบายทุกฤดูกาล

บริษัทสยามอากาศีเต็กส์(เอมปอร์ต)
 ถนนอัษฎางค์ เชียงสพานมอญ

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

ศิลปแห่งชีวิต

โดย ญาง เอี่ยมศีกา

ในการดำรงชีวิต ไม่ว่าจะเป็นเฉพาะตัวบุคคลหรือประเทศ ประเด็นที่จะต้องนำมาพิจารณาก่อนอื่นก็คือ ทำอย่างไรจึงจะดีที่สุด? หรือบริหารแบบไหนจึงจะเหมาะสมที่สุด? ประเด็นนี้ถ้าคิดให้ซึ่งจะเห็นว่ายากและละเอียดเป็นพิเศษ อย่างไรก็ตาม มันก็เป็นปัญหาท้าทายมันสมองของทุกคน ใครหรือชาติประเทศใดสนใจน้อยก็มี อุปมาเหมือนสวระ ซึ่ง คอยแต่จะเปะปะไปตามกระแสคลื่นของประวัติศาสตร์ ในขั้นนี้ขอเชิญชวนมาพิจารณาถึงสิ่งที่เรียกว่าดีแท้ เพราะถ้าเราสามารถตกลงกันได้ว่าอะไรดีแล้ว การครองชีวิตทั้งหมดก็ไม่มีอะไรเป็นปัญหาขัดแย้งอีก

จากผลของการดำเนินชีวิตแต่ไหนแต่ไรมา มนุษย์ย่อมเลือกวิถีดำรงชีวิตทางใดทางหนึ่งใน ๔ ทาง คือ :—

๑. รู้จักย่อท้อเสียแต่แรกว่า ชีวิตเป็นขุมทุกข์ เพราะมีร้ายมากกว่าดี จึงคิดหาอุบายหักเหียง โดยการพยายามปลัดคิวจากโลกเก่าที่จะปลัดได้ เช่นบำเพ็ญคนเป็นฤษีไฟ โดยหวังว่าจะเป็นสุขเหมาะสมควรระหว่างการมีชีวิตอยู่ที่สุด (Pessimism)

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

๒. เห็นชีวิตเป็นของสนุก เพราะฐานะหรือตระกูลเป็นอุปสรรคตั้งแต่เริ่มมาเกิด มนุษย์ประเภทนี้ มักถือตนเป็นใจกลางแห่งพิภพ รอบปด้อยคนละเทเมา (Optimism หรือ Hidoism)
๓. ทอดตาดีกับความก้าวหน้าของชีวิต เห็นอะไรทุกอย่างถึงเป็นเรื่องราวการเสด็จญาติมีค่าหรือเทวดาบันดาล มนุษย์พวกนี้คิดจิตใจไม่เด็ดขาดนั้นเรามักพบในทางปรัชญาจัดเข้าประเภท (Fatalism)
๔. พากเพียรแก้ปัญหายุ่งยาก โดยเชื่อว่าปมแห่งชีวิตนั้นอาจหลุดออกเป็นปด้อยไปจนหมดสิ้น คติสุดท้ายนี้ ย่อมเต็มไปด้วยความหวัง หรืออย่างที่สุดก็เป็นวิถีของอำนาจนำพิงใจ และเป็น คติของผู้ที่เชื่อในทาง ก้าวหน้า ทั้ง (Materialism)

ด้วยการสำรวจคติดำรงชีวิตทุกแบบดังกล่าว เราย่อมเห็นชัดว่ามนุษย์มีความแตกต่างต่อความหมายที่ว่าอะไรดี อย่างไรก็ตามกฎธรรมชาติมีอยู่ว่า ใครจะครองชีวิตความเป็นกิจจะลักษณะหรือหากไม่รู้จักเลือกทางปฏิบัติ? เอกชนใด ชาติประเทศก็เช่นนั้น การเลือกทางเดิน เราย่อมพยายามเลือกตามที่ตนเห็นว่าดีที่สุดแล้ว หากไม่รู้จักค้นคว้าหาความเห็น มนุษย์จะไม่ต่างอะไรกับสัตว์จำพวกอื่น ซึ่งประพฤติตามความพอใจของคนเป็นอาณิน

เพราะเหตุต่างก็เห็นผิดแลถูกกันในเรื่อง 'ดี' นั่นเอง จึงเกิดหน้าที่ของค้นหา 'ดีที่สุด' หรือ 'ดีที่สุด' ว่ามันควรเป็นอย่างไร ผู้ใดปฏิเสธถึงดีที่สุด หรือดีที่สุดของจำนวนมากที่บุคคลนั้นหรือชาติประเทศนั้นยอมเสี่ยงอันตราย.

ผู้ที่มิได้เห็นแก่ตัวอย่างร้าย มักถือหลักปฏิบัติตามอารมณ์ เขาคิดว่าการขวนขวายหาดีที่สุดไม่มีความหมาย แต่ผู้ถือคตินี้ไม่อาจปฏิเสธความจริงข้อหนึ่งคือ "ปวงชนเป็นเจ้าน้ำใจเป็นของแก่การโต้เถียงของเอกชน" ถ้ายอมรับว่า คติของผู้เป็นอุปสรรคแห่งดีของตนก็เราก็คงเร่งหาดีใหม่หรือดุนุ้หาคิดขึ้นใหม่แทนคตินั้น ถืออารมณ์ตัวแต่เดิม คือควรถือเอา 'ดีปวงชน' เป็นประมาณในการแสวงหาดี แต่ทำอะไรเล่าคือดีของปวงชน?

LIRT

Herbert Spencer ปราศรัยใหญ่อังกฤษอธิบายว่า การค้นหาดีด่ากตนั้นต้องอาศัย
 ภาวะที่ธรรมชาติเดินไป สู่ปลายทางของมัน เราว่าการตรวจค้นในวิวัฒนาการ
 (on) คือความคัดสรรตามลำดับของธรรมชาติที่อำนาจแห่งดีโดยถูกต้องได้ ลัทธิต
 ึ่งมนุษย์ปล่อยคนไปตามดังเวดลัม ซึ่งตรงตามคำกล่าวของสุนทรภู่ว่า “รักษาดว
 ษณคดี” แต่อย่าลืมว่าภาวะธรรมชาติก็มีโดหิดคิดเรียบคิดเต็ม และโดยฐานมนุษย์
 ประเสริฐ เราควรพิจารณาเห็นว่า อะไรควรจะเป็นอย่างไร? หาใช่คัดลอกค
 อยเป็นอยู่อย่างไร? ไม่ เพราะฉะนั้นเราจึงบัญญัติแบบนั้นเสีย

คนโดยมากเชื่อว่าประเพณี เป็นธรรมเนียมของผู้เจริญ เช่นกฎหมาย หรือขนบ
 ธรรมเนียมต่าง ๆ เมื่อประพฤติตามย่อมดีเสมอ แต่ให้ทุกท่านลองพิจารณาดูให้ซึ่งจะเห็นร
 หมายหรือประเพณีก็มีโอกาสเปลี่ยนแปลงไปตามความจำเป็นย่อย ๆ ถ้าเรายอมรับว่า
 ันั้นแน่ ก็เท่ากับเราต้องยอมรับต่อไปว่า มาตรฐานแห่งความดีอาจผันแปรได้?
 ะเมื่อความรู้เห็นของเราขยายกว้างออกไป เพราะระดับการศึกษาและข้อสังเกตที่
 ักขรณทุกวันที่หน่วยชีวิตผ่านไปนั้น เราย่อมตีความหมายของ ดีตามความจำเป็น
 ้อมอ ๆ หากคิดถึงระบบการเมือง เราจะเห็นความจริงอีกข้อหนึ่งว่า ดีตามความ
 ั้นแหละคือทางแยกของคณะพรรคการเมืองต่าง ๆ คือแล้วแต่คณะไหนจะตีความ
 ึ่งความจำเป็นว่าควนหรือไม่ควนเพียงไร.

นักคิดประเภทแบบหนึ่งเกิดขึ้นเมื่อก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง คือคิดทำให้ Species
 ะเภทของเราที่ดีสุดเป็นพอ คิดนี้ปราศรัยวิพากษ์หลายท่านถือว่าเป็นด้านศิษย์ของ Darwin
 ักำรงชีวิตว่า ‘ผู้เหมาะที่สุดรอดได้’ อันเป็นหลักซึ่งกันอยู่ของสิ่งมีชีวิตทั้งหลาย และ
 ะยอมตาย แล้วยึดเดอริบราคตินัก ถึงกับประกาศว่าเลือดเขอมันมีบริสุทธิ์ที่สุดและค
 ณะของมาร์ก (Marx) จอนโลกคอมมิวนิสต์ที่ว่า “Workers of the world unite, You
 nothing to lost but its chains, but you have the world to win!” หน
 ุญในคตินี้ด้วย คิดนี้แค่ทำให้เศร้าเพราะการตีความหมาย ‘เหมาะ’ ให้กลายเป็นเก่ง

LIRT

เป็นคนหัวไม้หรือหนักเตงโคไป เราจึงไม่อาจรับรองให้เป็นตัวของปวงชนชาวไทยหรือได้เลย

มีอยู่คดีหนึ่งวางไว้เฉยๆ ได้ว่า คดีของความดีความงามที่ดูของคนจำนวนมากที่สุด นิยามความดีไว้ว่าคือการส่งเสริมความปรารถนา ดังนั้นมีชื่อว่า Utilitarianism ฟังดูดี แต่เมื่อคิดถึงรายละเอียดอันเป็นหลักปฏิบัติก็ดูยุ่งยากขึ้นทุกทีตามความดีนั้นของสังคม พิจารณา ง่าย ๆ เช่นภาวะในประเทศไทยนี้ เพียงปัญหาหนึ่ง ๆ ว่า วันหนึ่ง ๆ ไร่ข้าวกี่ตัน, หมู, ไก่, ปลา, ไข่, ผัก ฯลฯ กี่ตัน และวันหนึ่งคนทั้งประเทศใช้เงินดูภาพยนตร์, ดะคร, ดิรอมกันกี่บาท ? ถ้าตั้งเกิดจากกรอบวิธีเดียวเราอาจจะรู้ได้ถึงความจริงว่า ทุกคนมีคุณ และทุกคนได้ปฏิบัติ 'ดี' ความดีชีวิตของเขาหรือหาไม่ แต่เราไม่อาจแม้แต่เดาว่าความดีของคนในตำบลหนึ่ง ๆ มีอย่างไร เมื่อเป็นประเทศที่ยิ่งมีขนาดใหญ่ จนกว่าเราจะนับถือทุกขอวันหนึ่งมีประชาชนหัวเราะ ๕๐ ล้านครั้ง และโดยมีผู้หัวเราะ ๑๕ ล้านคน ! และจากการตรวจคนจำนวนมากเหล่านั้นรับรองว่า เขามีความดี !! ความจริงคดีนี้ดี แต่ที่ว่าเราจะรู้ทางปฏิบัติ น่าจะต้องคอยไปหลายร้อยปี.

บางท่านแนะนำว่า การจะหาดีและให้มีความดีที่ดูคนนั้นต้องอาศัยความรู้ด้วย ไปตามหน้าที่โดยเหมาะสมกับอรรถภาพ ผู้แนะนำคือนักท่านจอมปราชญ์ Aristotle เมื่อคิดก็เกิดปัญหาอีกว่า ความรู้คืออะไร ? คาราคาสตร์, อักษรศาสตร์, เคมี, ยุทธศาสตร์ เหล่านี้ก็เป็นความรู้แขนงหนึ่ง ๆ ซึ่งแม้แขนงเดียวกันก็จะมีคนรู้อีก คือรู้โดยตลอด ซึ่งว่าแต่ละคนมีความเข้าใจในความรู้ต่างกัน จึงจะปรับเอาความรู้ไหนเป็นความรู้จากดั่งนี้ และยังมาพิจารณาถึงการปฏิบัติคนตามหน้าที่ ความยุ่งยากก็เกิดขึ้นอีก เพราะไม่มีมาตรฐานอะไรอาจกำหนดหมายว่าอย่างนั้นเป็นหน้าที่ของคนนี้ อนึ่ง การปฏิบัติตามหน้าที่แม้จะครบถ้วน ก็มีอาจถือว่าเป็นความดีแท้ได้ เพราะธรรมชาติของหน้าที่ย่อมมีกฎเกณฑ์บังคับ หน้าที่ก็ไม่ต่างอะไรกับประเพณีเก่า ๆ ซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงได้ ถ้าเป็นความดีแท้และดีแท้ จะมั่นคงถาวร.

LIRT

คิดเรื่อยไปถึงแนวหาความสุขและให้ดีที่สุดเพื่อยึดถือเป็นคติดำรงชีวิต ก่อดั้นมาหาทฤษฎีแห่งความรัก ซึ่งเป็นกฎทางจิตวิทยาของ Sigmund Freud มีได้ ได้พิจารณาว่า ความคลั่ง, ธรรมชาติที่ดี, ประเพณีที่ดี, และ Species ตลอดจนทั้งความรู้เราก็ก็นำเหตุผลปฏิเสธมาหมดแล้ว บัดนี้ลองพิจารณาว่า ถ้าในชีวิตอันสลับซับซ้อนของแต่ละบุคคลและแต่ละชาติ เมื่อมีความเกี่ยวพันกันก็พยายามยึดวิถีแสดงความรักเป็นหลักดำเนิน จะเกิดผลเสียหายแก่ตนและคนอื่นหรือไม่ ยิ่งคิดไปก็ยิ่งเห็นแสงประหลาดซึ่งทอรัศมีแรงจัดในวงแคบ ๆ และจางลงบ้างเมื่อวงห่างออกไป นั่น คือมิตรจิตมิตรใจภายในครอบครัว, เพื่อนบ้าน, เพื่อนเมือง, เพื่อนร่วมชาติประเทศและเพื่อนร่วมโลกในที่สุด คิดโดยหลักนี้จึงมองเห็นคุณค่าแห่งความดีงาม, มองทะลุเห็นเหตุก่อให้เกิดกฎของแห่งรัฐธรรมนูญ, กฎบัตรต่าง ๆ ขององค์การสหประชาชาติ และเห็นคำประคิดเรื่องสิทธิของมนุษยชนอันเป็นสากลทฤษฎี ในวิถีแห่งรักเราไม่อาจปฏิเสธได้อีกเลย ? เพราะรักโดยแคบหรือกว้างย่อมดีหมด

เขียนมาอย่างนี้ใครจะมองเห็นเจตนาอย่างไรก็ตาม ขอสรุปผลสั้น ๆ ด้วยปัญหาข้อว่า ท่านละ – เคยคิดถึงทฤษฎีแสวงหาสุขและให้ดีที่สุดหรือยัง ? ข้าพเจ้าว่าในเวลาว่างและอารมณ์สงบ ถ้าลองคิดและค้นคว้าไป น่าจะไม่ขาดประโยชน์เปล่าดอกกระมัง ?

บริษัท เกษตรนิคมผ่านศึก จำกัด

ทำการส่งสินค้าจากต่างประเทศ รับส่งสินค้าออกนอกประเทศ

ทำการค้าข้าว, ป่าไม้, สินค้าพื้นเมือง,

และทำการประมุลรับเหมาก่อสร้าง

๑. พล.ท. ชมะบูรณ์ ไพริระย่อเดช	ประธานกรรมการ
๒. พล.ท. ประยูร ภมรมนตรี	รองประธานกรรมการ
๓. พล.ต.ต. เพ็ชร สฤษดิ์ยุทธศิลป์ พิริยะโยธิน	กรรมการ
๔. พล.ร.จ. หลวงชาญชัยศึก ร.น.	กรรมการ
๕. พ.อ. ช่าง เขว่งศักดิ์สงคราม	กรรมการ
๖. นายวิรัตน์ บุญยประสิทธิ์	กรรมการ

พ.อ. ช่าง เขว่งศักดิ์สงคราม

กรรมการจัดการ

ผู้ช่วยผู้จัดการ

นายวิรัตน์ บุญยประสิทธิ์

โทร. ๒๑๑๘๐

เลขานุการ

นายฟุ้ง วรรณสาร

โทร. ๒๓๐๔๕

LIRT

วันรัฐธรรมนูญ

โดย ดร. หยุต แสงอุทัย

Δ

วันที่ ๑๐ ธันวาคม เป็นวันที่ทางราชการกำหนดให้เป็น “วันรัฐธรรมนูญ” เพราะเป็นวันที่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ ได้ทรง

พระราชทานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๗๕ แก่ประชาชนชาวไทย ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญฉบับถาวรฉบับแรก และเป็นฉบับที่ได้กลับนำมาใช้บังคับอีกเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๕ พร้อมด้วยการประกาศใช้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๙๕ มีข้อควรสังเกตว่า แม้ในขณะที่ได้ใช้บังคับรัฐธรรมนูญฉบับอื่น เช่นรัฐธรรมนูญ ๑ ฉบับ พ.ศ. ๒๔๘๘ พ.ศ. ๒๔๙๐ และ พ.ศ. ๒๔๙๒ ทางราชการในขณะนั้น ๆ ก็ยังคงถือว่า วันที่ ๑๐ ธันวาคม เป็นวันรัฐธรรมนูญตลอดมา และการที่เป็นเช่นนั้นก็ถูกต้องแล้ว เพราะรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๗๕ เป็นฉบับที่วางรากฐานประชาธิปไตยของประเทศไทย จริงอยู่ ได้มีการดำเนินการเปลี่ยนแปลง

ดร. หยุต แสงอุทัย

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

การปกครองเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ ซึ่งทางราชการกำหนดให้เป็น
วันชาติ และได้มีการพระราชทานพระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครอง
แผ่นดินไทยชั่วคราว พุทธศักราช ๒๔๗๕ แต่ต้องถือว่าก่อนวันพระราชทาน
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๗๕ นั้นเป็น “สถานการณ์
ชั่วคราว” และโดยเหตุนี้วันที่พระราชทานรัฐธรรมนูญฉบับถาวรฉบับแรกคือ
ฉบับ พ.ศ. ๒๔๗๕ จึงเป็นวันสำคัญ ซึ่งปวงชนชาวไทยจะต้องระลึกถึง
อยู่เสมอ เพราะเป็นวันที่ปวงชนชาวไทยได้รับสิทธิในทางการเมืองเป็นทางการ
อย่างการตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
๒๔๗๕ โดยอำนาจอธิปไตยของประชาชนได้ตรงตราไว้อย่างถาวรมั่นคง

ในการที่ประชาชนจะระลึกถึงวันรัฐธรรมนูญ คือวันที่ ๑๐ ธันวาคม นั้น ประ
ชาดไทยจะต้องเห็นความสำคัญของ “รัฐธรรมนูญ” กล่าวคือจะต้องทราบว่า รัฐธรรมนูญ
อำนวยประโยชน์ให้แก่ประชาชนอย่างไร ตามความเห็นส่วนตัวของข้าพเจ้า รัฐธรรมนูญ
อำนวยประโยชน์ที่สำคัญ ๒ ประการ คือ

๑. รัฐธรรมนูญทำให้การปกครองบ้านเมืองตรงต่อเจตจำนงของประชาชน
๒. รัฐธรรมนูญทำให้มีการจำกัดอำนาจ
ที่จะใช้อธิบายตามลำดับ

ประโยชน์ของรัฐธรรมนูญในข้อ ๑ ที่ว่า รัฐธรรมนูญทำให้การปกครองบ้าน
เมืองตรงต่อเจตจำนงของประชาชน นั้น ก็เพราะในการปกครองตามรัฐธรรมนูญ ประชา
ชนปกครองตนเอง แต่โดยที่ประชาชน ๓๘ ล้านคน ไม่สามารถทำการปกครองโดย
รัฐธรรมนูญ จึงกำหนดให้ประชาชน เลือกตั้ง ผู้แทนไปปฏิบัติหน้าที่แทนตนใน สภาผู้แทนรา
ชาซึ่งเห็นว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดมีความคิดเห็นในทางการเมือง ทางเศรษฐกิจ และ
ทางสังคมตรงกับตน ราษฎรก็เลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้นไปเป็นผู้แทนราษฎร เมื่อ

LIRT

จึงเป็นไปตามเสียงข้างมาก จึงอาจกล่าวได้ว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายข้างมาก
 ควบคุมงานของราษฎรฝ่ายข้างมากในประเทศ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายข้างมาก
 ออกกฎหมาย เป็นผู้ให้ความเห็นชอบในนโยบายบริหารราชการแผ่นดินของคณะ
 และตัวบุคคลผู้ประกอบเป็นคณะรัฐมนตรี ทั้งสภาผู้แทนราษฎรยังมีหน้าที่ควบคุมการ
 ราชการแผ่นดินอีก เมื่อพิจารณาถึงกล่าวเป็นไปตามเสียงข้างมากของสภาผู้แทนราษฎร จึง
 ประทับใจว่าการปกครองบ้านเมืองย่อมตรงต่อเจตจำนงของประชาชน ซึ่งเป็นวิธีการที่
 ดีที่สุด เพราะผู้ใดจะรู้ว่าราษฎรต้องการอะไรดีไปกว่าตัวราษฎรเอง และเมื่อการ
 ปกครองบ้านเมืองตรงต่อเจตจำนงของราษฎรดังกล่าวแล้ว ย่อมเห็นได้ว่า ประเทศชาติไทย
 ที่เราจะพัฒนาต่อไป เพราะประชาชนผู้ใดว่า การออกกฎหมายก็ดี การบริหาร
 ราชการแผ่นดินก็ดี เป็นกิจการของเขาเอง ไม่ใช่ของผู้อื่น และสำคัญยิ่งกว่าหน้าที่ตัดสิน
 เป็นไปตามกฎหมาย ซึ่งผู้แทนของเขาเองเป็นผู้ออก การปกครองบ้านเมืองจึงเป็นไปตาม
 เจตจำนงของราษฎรทุกประการ และนี่เป็นประโยชน์ของรัฐธรรมนูญประการที่หนึ่ง

ประโยชน์ของรัฐธรรมนูญในข้อ ๒ ที่ว่า รัฐธรรมนูญทำให้มีการจำกัดอำนาจ นั้น
 เป็นการจำกัดอำนาจจากแง่ที่เป็นฝ่ายถูกปกครอง ซึ่งต่างกับประโยชน์ในข้อ ๑ ซึ่งเป็น
 การจำกัดอำนาจจากแง่ที่เป็นฝ่ายปกครอง ในการปกครองระบอบรัฐธรรมนูญนี้ ราษฎร
 ของตนเอง จึงเป็นทั้งฝ่ายปกครองและฝ่ายถูกปกครอง และในฐานะที่ราษฎรเป็น
 ฝ่ายปกครองนี้ ราษฎรต้องการจำกัดอำนาจของรัฐ ทั้งนี้คือราษฎรไม่ประสงค์จะให้
 หนึ่งบุคคลใดรวมทั้งผู้แทนราษฎรเองใช้อำนาจตามอำเภอใจ และวิธีที่จะจำกัดหรือวาง
 รั้วแห่งอำนาจย่อมมีอยู่วิธีเดียว คือประชาชนกำหนดหรือให้ความยินยอมในการกำหนด
 รัฐธรรมนูญได้ และรัฐธรรมนูญย่อมเป็นกฎหมายสูงสุด กฎหมายอื่นขัดหรือแย้งกับ
 รัฐธรรมนูญย่อมจะใช้บังคับมิได้ ฉะนั้น ถ้ารัฐธรรมนูญจำกัดอำนาจขององค์กร (organ)
 รัฐไว้อย่างไร ย่อมเป็นเหตุอันประจักษ์ที่ว่า ตราบใดที่รัฐธรรมนูญยังใช้อยู่ ตราบนั้น การ
 ใช้อำนาจของรัฐย่อมจะยังคงอยู่ และวิธีทางที่รัฐธรรมนูญจำกัดอำนาจของรัฐก็คือ รัฐ

LIRT

ธรรมนูญได้แบ่งแยกอำนาจออกไปตามอำนาจ คืออำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร
 อำนาจตุลาการ และกำหนดให้พระมหากษัตริย์ทรงใช้โดยทางองค์หรือคณะบุคคล
 ต่างกัน กล่าวคือ พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจนิติบัญญัติโดยทางสภาผู้แทนราษฎร
 สภาผู้แทนราษฎรได้แต่ออกกฎหมาย ไม่สามารถบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปตาม
 ได้ ฉะนั้นจึงไม่สามารถกกดขี่ราษฎรโดยการออกกฎหมายได้ คณะรัฐมนตรีก็เช่นเดียวกัน
 เข้ามาด้ากรายสถิติและเดรัภาพของราษฎรโดยกฎหมายไม่ให้อำนาจไม่ได้ ฉะนั้น
 รัฐมนตรีจะประสงค์บริหารราชการแผ่นดินไปในทางที่ทำให้ราษฎรเดือดร้อน แต่ถ้าม
 ราษฎรไม่ยอมออกกฎหมายหรือยกเลิกกฎหมายซึ่งเป็นช่องทางให้ทำให้ราษฎร เดือด
 เดี่ยว คณะรัฐมนตรีก็จะไม่สามารถบริหารราชการแผ่นดินไปในทางที่จะทำให้ราษฎรเดือด
 เดี่ยว ศาสดายุติธรรมก็เช่นเดียวกัน ได้แต่พิจารณาพิพากษาอรรถกถาให้เป็นไปตามความ
 ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ออก ฉะนั้นอำนาจของศาลยุติธรรมย่อมมี ข้อจำกัดเช่นนี้
 ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณประโยชน์ของรัฐธรรมนูญที่จำกัดอำนาจของรัฐนี้ เราจะไม่ค่อยได้
 เพราะเราเคยชินกับประโยชน์ดังกล่าว คือเมื่อใดเราขาดประโยชน์อันนี้ไป เราจึงจะด่า
 ประโยชน์อันนี้ ทั้งเปรียบเสมือนคนที่ปกติไม่เจ็บไข้ได้ป่วย บุคคลย่อมไม่รู้ว่า ความที่
 เจ็บไข้คนนั้นได้รับความสุขดั่งราญอย่างไร คือเมื่อใดคนนั้นเกิดเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นจึงทรา
 ความสุขดั่งราญที่ตนเคยได้รับอยู่ ข้าพเจ้าเห็นว่าประโยชน์ของรัฐธรรมนูญนั้นเป็นประ
 ทัมบุคคลยิ่งก็ยิ่งเห็น โดยรัฐธรรมนูญบุคคลย่อมมีสิทธิและเดรัภาพโดยไม่มีขอบเขต
 จำกัดของสิทธิและเดรัภาพมีอยู่แต่โดยกฎหมาย เช่นเราจะใช้เดรัภาพของเราในการพูด
 ไต ๆ เราย่อมพูดได้ เว้นไว้แต่จะมีกฎหมายห้าม เช่นจะพูดรบกวนให้กบฏหรือหมิ่นประ
 มุกตคนอื่นไม่ได้ ครบถ้วนแล้ว อำนาจของรัฐหรือเจ้าพนักงานของรัฐที่จะใช้แก่ราษฎร
 ขอบเขต คือเพียงที่กฎหมายให้อำนาจเท่านั้น กล่าวคือ ก่อนที่รัฐหรือเจ้าพนักงานของรัฐ
 เข้ากด้ากรายสถิติและเดรัภาพของราษฎร รัฐหรือเจ้าพนักงานของรัฐจะต้องถามตนเองก่อน
 มีกฎหมายใดให้อำนาจรัฐหรือเจ้าพนักงานของรัฐที่จะกระทำเช่นนั้นได้ และถ้ากฎหมายกำหนด

อำนาจนั้นต้องกระทำให้อยู่ดังตามแบบพิธี เช่นในกรณีที่มีการค้นค้นมีหมายค้น
หาพนักงานของรัฐก็ต้องปฏิบัติตามแบบพิธีที่กฎหมายกำหนดไว้ จึงจะได้อำนาจแก่
ซึ่งเป็นการจำกัดอำนาจของรัฐเช่นเดียวกัน

ข้าพเจ้าใคร่ขอรับรองพี่น้องชาวไทยทั้งหลาย ที่จะระลึกถึงโอกาสที่วันรัฐธรรมนูญได้
ครบรอบอีกปีหนึ่ง โดยระลึกถึงคุณประโยชน์ของรัฐธรรมนูญที่มีต่อเรา และพร้อม
ได้พยายามที่จะรักษาและดำรงไว้ซึ่งรัฐธรรมนูญตลอดกาล.

ด้วยอภินันทนาการ

จาก

บริษัท ประมวลก่อสร้าง จำกัด

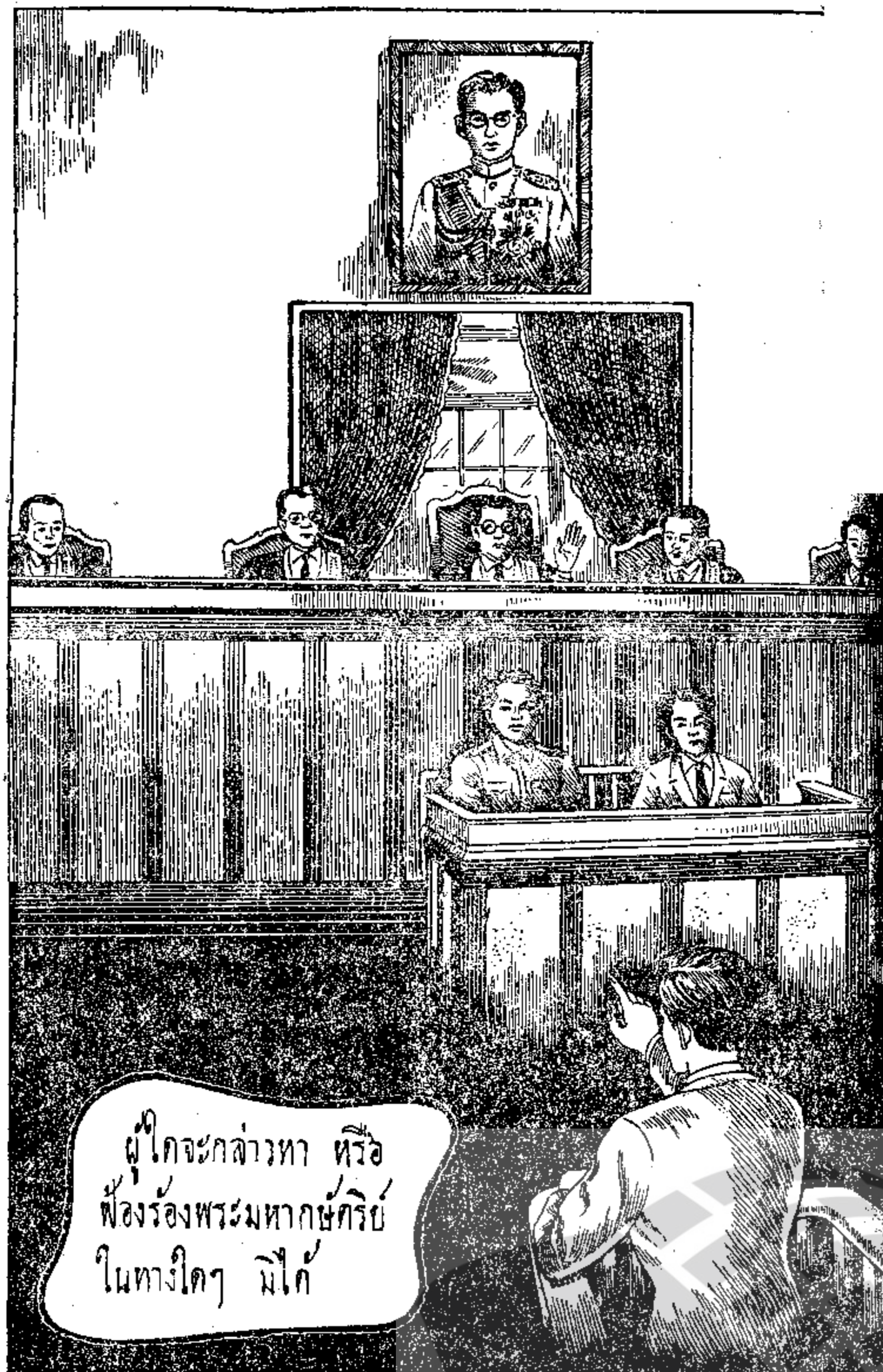
(ในความอุปการะของรัฐบาล)

๑๖๒ เชียงสะพานพุทธ พระนคร

นายประมวล สภาวสุ กรรมการผู้จัดการ

LIRT

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

“ศาลยุติธรรม”

โดย กำธร พันธ์ุลาภ

เมื่อท่านเข้าไปในห้องพิจารณาของศาลยุติธรรม ท่านจะเห็นว่าในห้องพิจารณานั้นมีบัลลังก์ยกพื้นสูงอยู่เบื้องหน้า จัดไว้เป็นที่นั่งพิจารณาและพิพากษาของตุลาการผู้ชำระความ เบื้องบนบัลลังก์นั้นมีพระบรมฉายาลักษณ์ของพระมหากษัตริย์ประดิษฐานไว้ เพื่อเป็นสัญลักษณ์ว่า ศาลทั้งหลายพิจารณาพิพากษาคดีในพระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์ ทางเบื้องขวาของบัลลังก์ จัดเป็นที่นั่งไว้สำหรับคู่ความฝ่ายโจทก์ ส่วนทางเบื้องซ้ายของบัลลังก์ จัดเป็นที่นั่งไว้สำหรับคู่ความฝ่ายจำเลย ทั้งนี้ก็เพราะเหตุว่า ในการชำระความนั้น ตามธรรมดาศาลจะต้องกระทำต่อหน้าโจทก์และจำเลยเสมอไป หากคดีไม่มีเหตุที่กฎหมายอนุญาตให้ศาลพิจารณาคดีลับหลังคู่ความได้แล้ว ศาลจะพิจารณาคดีลับหลังคู่ความหาได้ไม่ นอกจากที่นั่งสำหรับคู่ความตามที่ได้กล่าวแล้ว ยังมีสิ่งที่น่าสังเกตอีกอย่างหนึ่งก็คือว่า ทางด้านตรงข้ามกับบัลลังก์นั้น ยังมีที่นั่งจัดไว้สำหรับประชาชนอีกด้วย เหตุที่ต้องมีที่นั่งสำหรับประชาชนนั้น ก็เพราะว่าการนั่งพิจารณาคดีที่ขึ้น

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

ห้องไว้ต่อศาลใด จะต้องกระทำในศาลนั้นโดยเปิดเผย การนั่งพิจารณา
คดีของศาลจะเรียกว่าเปิดเผยไม่ได้ ถ้าหากมิได้ให้โอกาสประชาชน
เข้าไปฟังการพิจารณา ด้วยเหตุนี้ถ้าท่านเข้าไปในห้องพิจารณาของ
ศาลยุติธรรมทุกศาล ไม่ว่าศาลยุติธรรมของเรา หรือของเมืองต่าง
ประเทศ ท่านจะเห็นว่า ศาลยุติธรรมทั้งปวงนี้จะต้องมีที่นั่งไว้สำหรับ
ประชาชนผู้ประสงค์จะเข้าไปฟังการพิจารณาดูด้วยเสมอ

การที่ศาลจะต้องนั่งพิจารณาคดีโดยเปิดเผยนั้น ก็เนื่องมาจากเหตุผลที่ว่าใน
มีอำนาจในทางตุลาการจะชำระข้อพิพาทของประชาชนพลเมืองนั้น ถ้าฟังเพียงความยุติธรรม
อย่างเดียวหาพอไม่ จะต้องมียกหลักฐานให้ประชาชนพลเมืองมีความมั่นใจว่า จะได้รับ
ยุติธรรมด้วย หลักประกันดังกล่าวนี้หมายความว่า ศาลยุติธรรมจะต้องยก
หลักฐานอันเป็นคดีในศาลโดยเปิดเผย ด้วยเหตุนี้ถ้าท่านพลัดถูกหมายตราในประมวลกฎหมาย
อาญาด้วยวิธีพิจารณาความอาญา ก็จะได้เห็นว่าในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ
อาญาและความอาญา มีบทบังคับในเรื่องนี้ไว้โดยเคร่งครัดว่า ศาลจะต้องนั่งพิจารณาในศาลด้วย
โจทก์จำเลยโดยเปิดเผย นอกจากคดีที่มีเหตุผลซึ่งกฎหมายอนุญาตให้ศาลพิจารณาเป็น
ลับได้แล้ว ศาลจะต้องให้พิจารณาเป็นการลับไม่ได้เป็นอันขาด โดยเหตุผลดังกล่าว
ข้าพเจ้าจึงเห็นว่าหลักกฎหมายอันเกี่ยวกับวิธีพิจารณาคดีโดยเปิดเผยนั้น เป็นข้อที่สมควร
มาเสนอต่อผู้มีข้อพิพาทในทางคดีและประชาชนเพื่อทราบด้วย จึงขอถือโอกาสนำเรื่อง
อธิบายเพื่อเป็นแนวทางที่ท่านผู้อ่านจะพิจารณาต่อไป

ในการนั่งพิจารณาคดีของศาลนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
๓๕ บังคับว่า ศาลที่ได้รับฟ้องคดีไว้ จะต้องนั่งพิจารณาในศาลนั้นในวันที่ศาลเปิดทำการ
ตามเวรทำงานที่ศาลได้กำหนดไว้ สำหรับสถานที่ทำการของศาลซึ่งจะพิจารณาคดีนั้น ทำ
จะได้เห็นอยู่แล้วว่า ทางเราได้พยายามจัดสร้างขึ้นไว้ในย่านกลางจังหวัดซึ่งศาลนั้นคงอยู่

LIRT

(๓) ในคดีเรื่องใดที่มีความจำเป็นเพื่อรักษาความเรียบร้อยในศาล ศาลอาจตั้งให้บุคคลที่ประพฤติไม่เรียบร้อยออกไปเสียจากบริเวณศาลได้ การที่ศาลจะใช้อำนาจขับไล่บุคคลที่มีความมานะ จะกระทำได้นั้นก็ต่อเมื่อมีความจำเป็นและมีเหตุอันสมควร เช่น เมื่อคู่ความผู้กระทำความผิดไม่สมควรชนในขณะที่กำลังพิจารณาคดีอยู่ เช่น ได้ยื่นข้อพยานต่อหน้าศาล ใช้วาจาหยาบคายต่อคู่ความหรือพยานของอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งศาลพิจารณาเห็นว่า หากจะปล่อยให้คู่ความนั้นคงอยู่ในห้องพิจารณาของศาลแล้ว จะทำให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาศาลเสื่อมเสียความเที่ยงธรรมไป ศาลก็อาจจะขับไล่คู่ความนั้นออกไปเสียจากบริเวณศาล เมื่อศาลได้ขับไล่คู่ความฝ่ายใดออกไปเสียจากบริเวณศาลแล้ว ศาลจะดำเนินการพิจารณาต่อไปโดยปราศจากคู่ความฝ่ายนั้นก็ได้

(๒) ในคดีเรื่องใด เพื่อความเหมาะสมหรือเพื่อคุ้มครองสาธารณประโยชน์ ศาลเห็นสมควรจะห้ามมิให้มีการเปิดเผยข้อเท็จจริง หรือพฤติการณ์ต่าง ๆ ทั้งหมด หรือบางส่วนแห่งคดีซึ่งปรากฏจากคำคู่ความหรือคำแถลงการณ์ของคู่ความ หรือจากคำพยานที่ได้อัปมาแล้ว ศาลอาจมีคำสั่งอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ก็ได้คือ

(ก) ห้ามประชาชนมิให้เข้าฟังการพิจารณาทั้งหมด หรือแต่บางส่วนแล้วคำพิพากษาไปโดยเปิดเผย หรือ

(ข) ห้ามมิให้ออกโฆษณาข้อเท็จจริง หรือพฤติการณ์แห่งคดีทั้งหมด หรือบางส่วน การที่ศาลจะใช้อำนาจตามดังกล่าวในข้อ (๒) นี้ ศาลย่อมจะต้องกระทำด้วยคำแนะนำและจะสั่งให้มีการพิจารณาเป็นการลับก็ต่อเมื่อคดีมีเหตุผลอันสมควร โดยแท้จริงว่าคดีหนึ่งถูกกระทำผิดอันเป็นทศธรรม ศาลอาจสั่งให้พิจารณาเป็นการลับได้ ก็เห็นว่าหากพิจารณาโดยเปิดเผยแล้ว อาจทำให้เป็นที่เสื่อมเสียแก่ชื่อเสียงและเกียรติยศของผู้นั้นได้

อนึ่ง ในบรรดาคดีทั้งปวงที่ฟ้องขอยาหรือฟ้องขายหุ้น หรือฟ้องให้รับรองบุตรคดีห้ามมิให้มีการเปิดเผยซึ่งข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ใด ๆ ที่ศาลเห็นเป็นการไม่สมควร หรือเห็นได้ว่าจะทำให้เกิดการเสียหายอันไม่เป็นธรรมแก่คู่ความ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องได้ ในคดีใดมีคำสั่งห้ามการออกโฆษณาดังกล่าวมานี้ ถ้าหนังสือพิมพ์หรือสิ่งพิมพ์อื่นออกโฆษณาคือข่าวชน ได้กล่าวหรือแสดง ไม่ว่าโดยวิธีใด ๆ ซึ่งข้อความหรือความเห็นอันเป็นการเปิดเผยข้อเท็จจริง หรือพฤติการณ์แห่งคดีแล้ว ผู้ประพันธ์ บรรณาธิการ หรือผู้พิมพ์โฆษณาหนังสือพิมพ์หรือสิ่งพิมพ์นั้น อาจมีผิดและถูกศาลลงโทษฐานละเมิดอำนาจศาลได้

ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ก็มีบทบัญญัติว่า การพิจารณาและพยานในศาลนั้น จะต้องทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย หากจำเลยประพฤติดนไม่สมควร จะสั่งให้จับได้จำเลยออกไปเสียจากห้องพิจารณาของศาลดังเช่นคู่ความในคดีแพ่งไม่ได้ เพื่อกฎหมายบังคับว่า ศาลจะสั่งให้จำเลยในคดีอาญาออกจากห้องพิจารณาได้ก็ต่อเมื่อจำเลยขัดขวางการพิจารณาของศาลเท่านั้น

LIRT

ในการพิจารณาคดีอาญา ยังมีกฎหมายบังคับไว้โดยเคร่งครัดว่า ศาลจะต้องกระ
 ษัตริย์ ศาลจะมีคำสั่งให้มีการพิจารณาเป็นการลับก็ต้องเพื่อประโยชน์แห่งความสงบ
 หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันความลับอันเกี่ยวกับความปลอดภัย
 ของประเทศ มิให้ล่วงรู้ไปถึงประชาชน แม้ในคดีที่ศาลมีคำสั่งให้พิจารณาเป็นการลับแต่ก็
 ต้องอนุญาตให้โจทก์และทนาย จำเลยและทนาย ผู้ควบคุมตัวจำเลย พยาน และผู้
 ยื่นการพิทักษ์ ถ้าม พนักงานศาล และเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยแก่ศาล และบุคคล
 ที่เกี่ยวข้องและได้รับอนุญาตจากศาลแล้ว อยู่ในห้องพิจารณาได้ ทั้งนี้เพราะบุคคล
 เป็นผู้ประโยชน์เกี่ยวของแก่คดีที่ศาลกำลังพิจารณาอยู่ หรือมีฐานะเป็นผู้มีความจำ
 ต้องอยู่ในห้องพิจารณาเพื่อประโยชน์แก่การพิจารณาคดีนั่นเอง กฎหมายจึงถือว่าบุคคล
 ที่มานั่งหรืออยู่ในห้องพิจารณาได้

ในที่นี้ ไม่ว่าศาลจะได้มีคำสั่งให้พิจารณาคดีเป็นการลับหรือไม่ก็ตาม คำพิพากษา
 ดังที่ศาลได้พิจารณาคดีนั้น จะต้องอ่านในศาลโดยเปิดเผยตามวันและเวลาที่ศาลกำหนดไว้
 ให้แก่ผู้ความทราบแล้ว ซึ่งงานเมื่อศาลได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งหรือคดีใดคดีหนึ่ง
 ย่อมถือว่าคำพิพากษาหรือคำสั่งหรือคดีของศาลนั้น เป็นที่เปิดเผยต่อประชาชน ฉะนั้น
 ข้อข้อกฎหมายทั้งหมดหรือแต่บางส่วนแห่งคำพิพากษานั้นก็ดี การย่อเรื่องแห่งคำพิพากษา
 เป็นกลางและถูกต้องก็ดี จึงไม่ถือว่าเป็นการผิดกฎหมายแต่อย่างใดเลย ทั้งนี้เพราะความ
 ความหมายใช้สิ่งอันพึงปฏิบัติไม่ ณ ที่ใดก็ตามถึงกับเริ่มขึ้น ณ ที่นั้น ความยุติธรรมย่อม

(Where mystery begins, Justice ends.)

อยากมีความรู้ข่าวสารการเมืองให้กว้างขวาง

ต้องอ่านรัฐสภาสาร.

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

เทสโทวีรอน

TESTOVIRON

เพิ่มฮอร์โมน
สร้างกล้ามเนื้อ
เพิ่มความแข็งแรง
และพลังงาน เพิ่มพลัง
กับผู้ที่ออกกำลังกาย หมด
ความอ่อนแอในวัยหนุ่ม
สาววัย มีทั้งชนิดเม็ด
และฉีด

ขอสงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย

ผู้แทนจำหน่าย

บริษัทเป็ริงเทรนท์เพา จำกัด

ที่ ป.ม. ๖ ๑๕๖ บางกอก

ธนาคารออมสินเป็นธนาคารเพื่อการออมทรัพย์
รับฝากเงินเป็นรายย่อย มีบริการรับใช้หลายประเภท

การออมสิน ฝากเพื่อเรียก ฝากประจำ สลากออมสินพิเศษ พันธบัตร
ออมสิน สงเคราะห์ชีวิตและครอบครัว ฝากโอน รับ-จ่าย ฝากเพื่อเดินทาง
การธนาคาร ฝากกระแสรายวัน ฝากประจำรายปี

ธนาคารออมสิน รัฐบาลเป็นประกัน

สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่สี่แยกคอกวัว ถนนราชดำเนิน พระนคร
มีสาขาและตัวแทนทั่วประเทศ

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

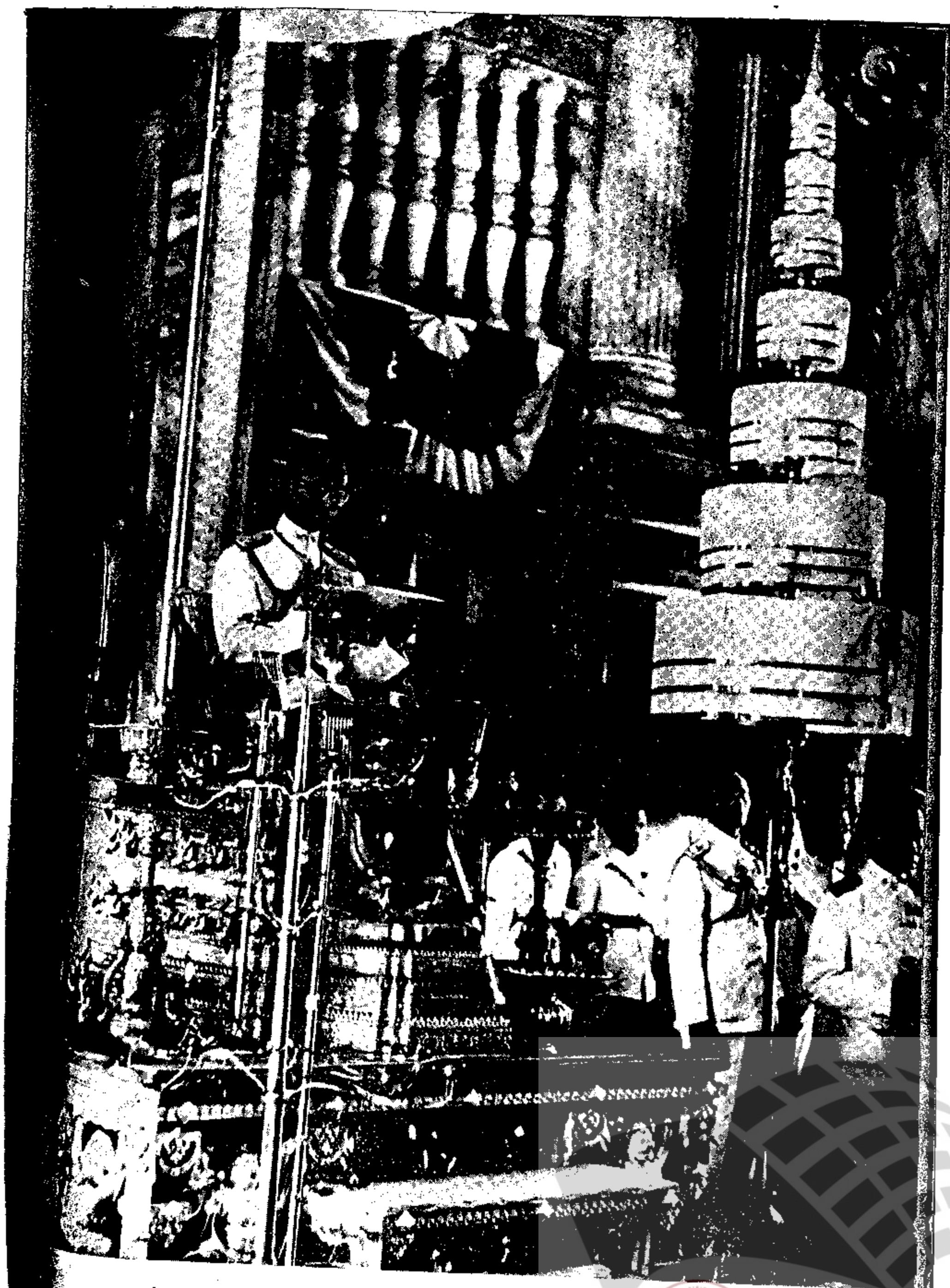

ฉบับพิเศษ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๗

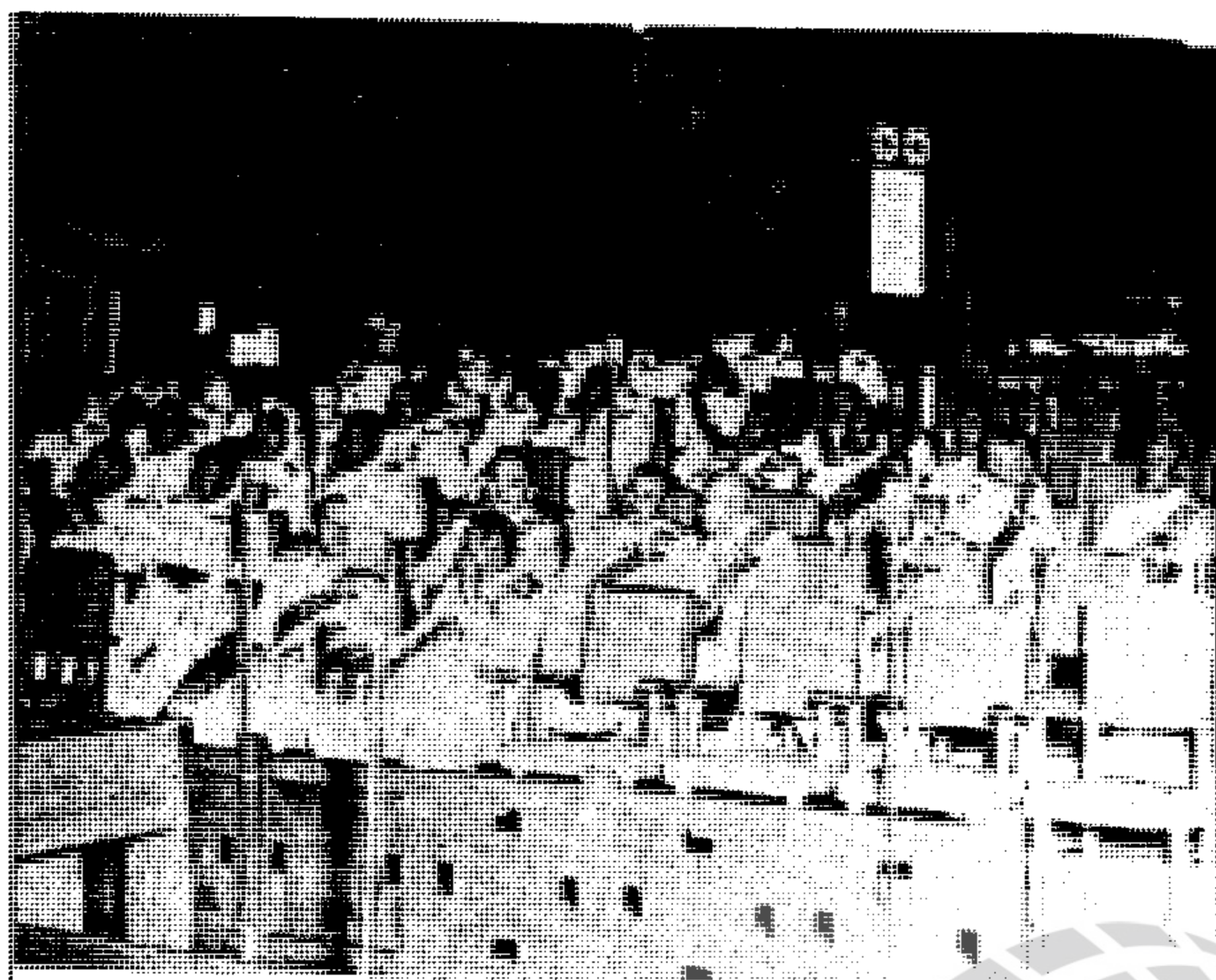
ภาคสารบัญญัต

Legislative Institutional Repository of Thailand

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระราชดำรัสเปิดประชุมสมัชชาสามัญแห่งสภาผู้แทนราษฎร

ประชุม คณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๖

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

งานของ
สภาผู้แทนราษฎร

ในรอบปี ๒๔๗๗

โดย

ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช

Δ

กิจการของสภาผู้แทนราษฎรที่ได้ดำเนินไปในรอบปีนี้ มีด้วยกันเป็น
จำนวนมาก โดยเฉพาะในด้านการออกกฎหมาย กิจการทั้งนี้ประชาชนชาวไทย
จะต้องมีส่วนร่วมรับรู้ด้วย ถึงแม้จะมิได้เข้าไปร่วม
ปฏิบัติงานโดยตรงด้วยตนเองก็ตาม แต่ย่อมถือเสมือน
ว่าตนได้เข้าไปปฏิบัติงานเอง เพราะได้มีกฎหมายสนธิ
ฐานไว้เช่นนั้น ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ
และพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง สมาชิกสภา
ผู้แทนราษฎร โดยเฉพาะบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญได้
บัญญัติว่า “อำนาจอธิปไตยมาจากปวงชนชาวไทยฯ”

ผู้เขียน

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

“สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกซึ่งราษฎรเป็นผู้เลือกตั้งขึ้น” สมาชิก
ที่ท่านได้เลือกตั้งขึ้นนั้นเรียกว่า “ผู้แทนราษฎร” ท่านเหล่านั้นจะเป็นผู้
หน้าที่เข้าไปใช้สิทธิเป็นปากเป็นเสียงแทนปวงชนชาวไทยในสภาผู้แทน
ราษฎร และกิจการที่ผู้แทนของท่านได้ดำเนินไปนั้นย่อมจะเป็นการแสดงถึงความ
ปรารถนาความต้องการของปวงชนชาวไทยทั้งชาติ โดยเหตุนี้เพื่อที่จะทราบว่
ผู้แทนของท่านได้ปฏิบัติกิจการในสภาไปตามเจตจำนงที่ท่านได้เลือกเข้าไป
ให้เป็นปากเป็นเสียงแทนท่านได้เพียงไรหรือไม่ ก็ย่อมจะได้ทราบจากการสลับ
ฟังข่าวสารการเมืองต่าง ๆ เช่น ทางวิทยุกระจายเสียง และทางหนังสือพิมพ์
รวมทั้งรัฐสภาสารด้วย

งานสำคัญที่สภาผู้แทนราษฎรได้ปฏิบัติในรอบปี ๒๔๘๘ นั้นมีอยู่มากหลาย คือ
การออกกฎหมาย และการตั้งกระทู้ถามเป็นต้น ในขณะนี้จะได้กล่าวเฉพาะที่เกี่ยวกับร่าง
บัญญัติที่สภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติให้ประกาศใช้เป็นกฎหมายได้ก่อน ก็อนันต์ศักดิ์
ถึงกับได้ประกาศกฎหมายรวม ๖๔ ฉบับ แต่อย่างไรก็ดี จะขอหยิบยกมากล่าวเพียงบาง
เท่าที่เห็นว่าอยู่ในความสนใจของประชาชน ส่วนฉบับที่มีได้นำมากล่าวนั้น ได้รู้ถึงความสำคัญ
ถกแถลงมา และเป็นเรื่องที่ได้แก้ไขของเดิมอันได้เคยบัญญัติไว้ก่อนแล้วจึงขอท้าว
การที่มีได้นำเอาชื่อผู้แทนราษฎรแต่ละคนมาแสดงว่า แต่ละท่านได้กระทำอะไรไปบ้างในส
โอกาสอันนี้เกรงว่าจะเป็นการมากมาย และเนื่องจากหน้ากระดาษมีจำกัดจึงขอกล่าวแต่
งานที่ได้ดำเนินไปเป็นส่วนรวม ที่เห็นว่ามีมีความสำคัญเท่านั้น อาทิเช่น

กฎหมาย

(๑) พระราชบัญญัติงบประมาณประจำปีงบประมาณ พระราชบัญญัติ
หมักที่แสดงอย่างแจ่มชัดว่า รัฐบาลได้มุ่งหวังที่จะทำนุบำรุงประเทศมากขึ้นเพียงใด ประ
ชาตจะเจริญก้าวหน้าเพียงใดจะเห็นได้จากงบประมาณประจำปี ความเจริญก้าวหน้าของประ
ไทยเรา ท่านอาจจะทราบได้จากกิจการบ้านเมืองของเราที่ได้ขยายกว้างขวางและที่ได้

LIRT

ขึ้นเป็นลำดับทุกวันนี้ ก็เนื่องมาจากความมั่นคงในด้านการเงินของชาติ เมื่อกล่าวอย่าง
ที่โต้แย้งประมาณของแผ่นดินนั่นเอง จึงใคร่ที่จะนำงบประมาณปี^๕ (๒๔๘๗) มาเทียบ
ประมาณปีก่อน ๆ ย้อนขึ้นไปพอควรเพื่อให้เห็นว่ากิจการบ้านเมืองของเราได้เจริญก้าวหน้า
เป็นลำดับมาอย่างไร เมื่อเทียบดูตามตารางข้างล่างนี้จะเห็นได้ว่า แต่ละรายการได้เจริญสูง
ขึ้น^๕ ปีก่อน ๆ เดิมมา ทั้งนี้เพราะความเจริญก้าวหน้าของประเทศไทยและความมั่นคงแห่ง
ของประเทศไทยเอง จะเห็นได้จากยอดเงินในงบประมาณแต่ละปีข้างล่างนี้

	พ.ศ. ๒๔๘๔	พ.ศ. ๒๔๘๕	พ.ศ. ๒๔๘๖	พ.ศ. ๒๔๘๗
รวม	๒,๕๐๐,๑๐๐,๐๐๐	๓,๐๓๕,๐๐๐,๐๐๐	๔,๑๕๐,๐๐๐,๐๐๐	๔,๑๕๑,๗๐๐,๐๐๐
ราย				
บัญชี	๑,๑๗๘,๔๖๘,๖๖๒	๑,๑๕๐,๒๐๕,๐๕๕	๑,๘๕๕,๘๒๒,๓๒๔	๒,๐๔๓,๗๑๐,๕๑๗
บัญชี				
รวม	๑,๓๒๐,๗๓๗,๕๑๒	๑,๔๓๗,๕๓๕,๖๒๖	๒,๑๗๓,๘๕๐,๕๔๖	๒,๑๔๗,๕๘๗,๕๘๖
รวม	๕๕๘,๑๕๐,๕๓๒	๑,๐๕๗,๕๗๐,๓๑๗	๑,๒๑๔,๓๒๖,๐๗๐	๑,๔๘๕,๓๓๕,๑๕๐

(๒) พระราชบัญญัติประกันสังคม พระราชบัญญัติฉบับนี้ มีความมุ่งหมาย
ให้มีความหมายว่าด้วยประกันสังคม โดยที่เห็นว่าการเกิด แก่ เจ็บ ตาย ย่อมเกิดขึ้นแก่
บุคคลทุกคน และนำความเดือดร้อนมาสู่บุคคลนั้น ๆ และผู้เกี่ยวข้องมากน้อยแล้วแต่
กรณี จึงสมควรจัดระบบการช่วยเหลือขึ้นเพื่อความผาสุกและสวัสดิภาพอันเป็นหลักประกัน
ร่วมกันในความเป็นอยู่แห่งชีวิตของประชาชน ในกรณีที่มีการคลอดบุตร การมีบุตร การ
เจ็บป่วย พิการ หรือทุพพลภาพ ว่างงาน และมรณกรรม สำหรับพระราชบัญญัตินี้เป็น
พระราชบัญญัติที่จัดระเบียบอันจะเกิดประโยชน์แก่ประชาชนโดยตรง นับว่าเป็นพระราชบัญญัติ
ที่ต้องขยายกิจการออกไปอย่างกว้างขวาง การเกิดแก่เจ็บตายเป็นกรรมของมนุษย์ แต่จะ
ขยายชาติที่เจริญแต่ด้วยยอมไม่ปล่อยให้ความ เป็นอยู่อย่างนั้นเป็นไปตามยถากรรม จะต้องจัด

LIRT

ระบบสวัสดิภาพของประชาชนนั้นเรียกว่า “สังคมสงเคราะห์” (โซเซียล เวกัล) (โซเซียลติค) การสังคมสงเคราะห์นั้นแยกออกได้เป็นสองแขนง คือประชาสงเคราะห์และการประกันสังคมอีกแขนงหนึ่ง การประชาสงเคราะห์นั้นได้แก่การช่วยเหลือบุคคลซึ่งไม่ช่วยเหลือตัวเองได้ เช่น เด็กชราภาพหรือเด็กที่ขาดผู้ปกครองหรือคนป่วย ทุพพลภาพ หรือผู้ไร้บ้านคนอุปการะเลี้ยงดู เป็นต้น ดังนั้นงานในด้านประชาสงเคราะห์จึงเป็นภาระที่จะต้องมีส่วนอีกแขนงหนึ่งเกี่ยวกับการประกันสังคม การประกันสังคมนั้นหมายความว่า บุคคลที่เป็นหลักแหล่งจะต้องประกันตนให้พ้นจากภัยต่างๆ ดังได้กล่าวมาแล้ว ให้มีการประกันซึ่งเรียกกันว่าการประกันสังคม การประกันนั้นถือว่าเป็นกิจการสำคัญยิ่งเพราะว่าเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของคนเองและของครอบครัว เป็นการช่วยเหลือความเป็นอยู่ในระหว่างชีวิต ในการที่จะมีความเจ็บไข้เกิดขึ้น และในเวลาดราภาพก็จะได้รับบำนาญเมื่อชราภาพ และในวาระสุดท้ายก็จะได้รับเงินสำหรับการบำนาญ และนอกจากนี้ยังจะเหลือในการคลอดบุตร หรือครอบครัวที่มีบุตรมาก ในต่างประเทศได้ขยายการช่วยเหลือทั้งในยามว่างงานก็มี คือมีการประกันช่วยเหลือกันไปจนกว่าจะหางานทำได้ เป็นกิจการที่กว้างมาก ซึ่งนิยมกันทุกประเทศว่า เป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องทำเป็นอย่างยิ่ง สำหรับกิจการประเทศไทยเรา ฯ พณ ฯ จอมพล ป. หิมาดสงคราม นายกรัฐมนตรีก็ได้เริ่มงานนี้มานานปีแล้ว ตั้งแต่ก่อนสมัยสงครามได้จัดตั้งกรมประชาสงเคราะห์ขึ้น เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบทุกข์และจัดตั้งกรมอื่นหลายแห่ง ก็ได้จัดให้มีการสงเคราะห์คนชราและสงเคราะห์เด็กอีกด้วย และต่อไปจะได้ขยายให้มีการสังคมสงเคราะห์ขึ้นในวงการของการวัฒนธรรมด้วย ทั้งนี้งานนี้ได้เริ่มมาแล้วโดย ฯ พณ ฯ จอมพล ป. หิมาดสงคราม นายกรัฐมนตรีท่านได้เล็งการณ์ไกลมาแต่เป็นเวลานานปี มั่นคงเวลาที่จะได้จัดงานประกันสังคมขึ้น ขยายการงานกว้างออกไปถึงประชาชนเป็นจำนวนมาก หลักสำคัญของการประกันสังคมนั้นคือทำให้บุคคลชาติเป็นหลักฐานนั้นได้มาประกันตนเองเป็นโครงการ ๓ หลัก ๓ มุม คือผู้รับจ้างต้องประกันตนเองส่วนหนึ่ง ผู้ว่าจ้างให้ทุนสมทบอีกส่วนหนึ่ง และรัฐบาลก็ให้ทุนสมทบอีกส่วนหนึ่ง

ด้วยกัน ทุนเป็นทุนที่สะสมเก็บไว้หาออกเป็นรายได้ ในระยะเวลาที่ทุนได้ทำ
ครบตามกำหนดก็จะมีสิทธิได้รับการช่วยเหลือและรับบำนาญต่อไปตามลำดับ ดังจะได้
การประกันสังคมตามพระราชบัญญัติดังนี้ คือ

๑. ว่าด้วยผู้ประกัน เรื่องคำว่านายจ้าง ลูกจ้าง คำนี้เราไม่เรียกว่านายจ้าง ลูกจ้าง
ผู้ประกัน และผู้ว่าจ้าง ผู้ที่มีอายุตั้งแต่อายุ ๑๖ ปี ถึง ๖๐ ปี จะต้องอยู่ในข่าย
พระราชบัญญัตินี้ คือจะต้องประกันตัวเอง และเมื่ออายุครบ ๕๐ ปีไปแล้ว หรือว่าได้ทำ
อาชีพไม่น้อยกว่า ๑๐ ปี ก็มีสิทธิที่จะได้รับบำนาญตามพระราชบัญญัตินี้ สำหรับประเภทผู้
ประกันได้สองประเภท คือผู้ประกันโดยสมัครบังคับตามกฎหมาย คือเป็นผู้ที่ทำงานจ้างที่
เป็นหลักฐานจะต้องประกันตนเองโดยกฎหมาย อีกประเภทหนึ่งผู้ที่ไม่ได้เป็นผู้ทำงานจ้าง
เป็นการถาวร พ่อค้า หรือประชาชนที่ทำงานอิสระก็ตามซึ่งอยู่ในขอบเขตโดยบังคับประสงค์
สมัครอยู่ในรายนี้ก็สมัครได้

๒. ว่าด้วยกองทุนประกันสังคม ก็ได้กล่าวมาแล้วว่า การประกันร่วมกันเป็นการ
ร่วมกัน ๓ ส่วน โดยผู้ทำงานจ้าง ผู้ว่าจ้าง และรัฐบาลได้ออกส่วนการประกันตามที่จะได้
หักเป็นคราวๆ ว่าจะต้องประกันคนละเท่าใด สำหรับตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ว่าใน
เดือน ๕๐๐-๘๘๘ บาท ผู้ว่าจ้าง ผู้ทำงานจ้างจะต้องออกดังนี้คือ ผู้ทำงานจ้างออก ๒๕ บาท
ผู้ว่าจ้างออก ๒๐ บาท รัฐบาลออก ๑๒.๕๐ บาท สำหรับหญิงก็ลดลงมาตามส่วน

๓. ว่าด้วยประโยชน์แห่งการประกันการสงเคราะห์ คือประโยชน์ที่พึงได้รับเพื่อการ
อุปการะ เพื่อการสงเคราะห์บุตร เพื่อการเจ็บป่วย เพื่อการทุพพลภาพ เพื่อการชราภาพ
เพื่อการอุปการะ สำหรับที่จะสงเคราะห์จากการนี้แยกได้ว่า จะสงเคราะห์ด้วยเงินสด
หรือเป็นบริการอย่างอื่นก็ได้แล้วแต่กรณี

นอกจากนี้ก็เป็นบริการจัดระเบียบการประกันสังคมในด้านบริหาร ว่าเงินที่ได้ออก
จากประกันสังคมนี้ ถ้ามีสมาชิกขยายออกไปกว้างขวางเท่าใดก็ย่อมมีทุนสะสมมากขึ้น ทุนสะสม
ที่เก็บไว้ในกาหาประโยชน์ ในส่วนดอกผลและเป็นทุนที่จะได้ไปสงเคราะห์อากาที่อื่น
ประชาชนเราหรือให้องค์การรัฐบาลกู้ยืมไปให้เป็นกอบเป็นกำ นับว่าพระราชบัญญัตินี้เป็น

LIART

ประโยชน์ทั้งสองด้าน ด้านหนึ่งก็เพื่อให้มีการประกันตน จะได้มีการประกันตัว
 คังกล่าวแล้ว ประการที่สองก็เป็นประโยชน์ในการที่จะระดมทุนเป็นแคปิตอล - โมบิล
 (Capital Mobilization) ซึ่งถ้าได้ขยายออกไปให้กว้างขวางแล้ว ก็จะมีเงินที่ระดมได้
 จำนวนไม่น้อย เงินทุนนี้จะได้เป็นประโยชน์ในการซื้อที่ดิน จัดอาคารให้ประชาชน
 ระยะเวลานานปี เช่นเช่าซื้อที่ดินให้ผ่อนส่งในกำหนด ๒๐ ปี เป็นต้น ในส่วนดอกเบี้ย
 ได้พอผู้ที่เป็นสมาชิกของการประกันสังคมถึงระยะชราภาพก็จ่ายเป็นบำนาญไป เงิน
 หุมน้อยได้นานปี และเป็นเงินที่จะได้ประโยชน์ในการจัดการสาธารณูปการ ซึ่งจะเป็น
 กำไรไปด้วย และเป็นการประหยัดให้พลเมืองเรารู้จักออมทรัพย์เก็บทรัพย์ไว้เป็นตัก
 และนายจ้างก็ให้ทุนสมทบ รัฐบาลก็ช่วย เงินสมทบนั้นก็จะเป็นกอบเป็นกำ ส่วนกิจการ
 นั้นเป็นกิจการที่ฝ่ายบริหารจะได้ดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายนี้ อาทิ
 เตรียมเจ้าหน้าที่ จะต้องเปิดโรงเรียนอบรมจะต้องจัดการโฆษณา และจะต้องเตรียม
 หอพยาบาล เพื่อขยายงานนี้ไปให้เป็นระเบียบ และขยายออกไปตามลำดับตามความ
 และตามกำลัง เพื่อส่งเสริมสวัสดิภาพของประชาชน เป็นการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข
 และเป็นประโยชน์ในการที่จะส่งเสริมการกินการอยู่ ให้ประชาชนได้มีบ้านช่องที่เหม
 กาดสมัย มีการกินดีอยู่ดี และประกันชีวิตในความเป็นอยู่ทั้งของตัวเองและทั้งในส่วนของ
 ให้มีความเป็นอยู่โดยความราบรื่น และจะได้ขยายงานนี้ออกไปตามกำลังที่ดำเนินการจะพึง
 ได้ภายในขอบเขตที่เหมาะสม เวลานี้ได้จัดตั้งกรมขึ้นแล้วเพื่อบริหารงานดังกล่าวนี้

(๓) พระราชบัญญัติรับราชการทหาร การตราพระราชบัญญัตินี้มีความมุ่ง
 ว่า เนื่องจากการจัดกองทัพประจำการตามแผนการทหารปัจจุบัน ทำให้วิธีการเรียกบุคคล
 รับราชการทหารในกองประจำการต้องเปลี่ยนแปลงตามไปเป็นอันมาก จึงจำเป็นต้องปร
 กฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหารเสียใหม่เพื่อให้เป็นการเหมาะสม เนื่องจากการจัดก
 ความแผนการทหารปัจจุบันตามแบบใหม่นี้ มิได้มีความมุ่งหมายเรียกทหารเข้ามาคราว
 อย่างที่เป็นอยู่อย่างปัจจุบัน คือในตอนต้นก็เรียกทหารเข้ามาคราวเดียวกันทั้งหมดๆ ใน
 จัดการ ตามแบบใหม่นี้ ต้องการเรียก ทหารเข้ามา ที่ละส่วน เช่นใน จังหวัดหนึ่ง อาจจะ

(๔) พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน การที่ได้ออกกฎหมายฉบับนี้ก็มี
 หมายความว่า โดยที่การป้องกันประเทศในสถานการณ์สงครามปัจจุบันเป็นหน้าที่ของประชา
 ชาติของทุกคนที่จะต้องร่วมมือช่วยเหลือ และจะต้องได้รับการศึกษาอบรมเพื่อให้เกิดความรู้
 ที่จำเป็นป้องกันตนเองและประเทศชาติ จึงสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งกองอาส
 าดินแดน เพื่อให้อำนาจในการรับสมัครและเรียกประชาชนเข้ามารับการฝึกและอบรมการ
 ในประเทศชาติให้สามารถปฏิบัติงานตามหน้าที่ในเวลาที่เมื่อเหตุฉุกเฉิน เสด็จรบ หรือเวลา
 ฉุกเฉิน โดยที่การป้องกันประเทศชาติในสถานการณ์สงครามปัจจุบันเป็นหน้าที่ของประชาชน
 ของทุกคนที่จะต้องร่วมมือช่วยเหลือและจะต้องได้รับการศึกษาอบรมเพื่อให้เกิดความรู้ในการ
 ป้องกันตนเองและประเทศชาติ จึงจำเป็นต้องมีการฝึกอบรมและจัดหน่วยการบังคับบัญชา
 ไว้ในยามปกติ ในขณะนี้เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า สถานการณ์ของโลกปัจจุบันแสดง

ถ้าภัยแห่งการรุกรานอาจจะเกิดขึ้นได้ในประเทศไทยไม่ว่าเวลาใด เพราะประเทศนี้ไม่อยู่ในความสงบ มีการรบราฆ่าฟันกันอยู่เสมอ และภัยนั้นอาจจะตกแก่ประเทศไทยเราได้ โดยเหตุนี้รัฐบาลจึงคำนึงเห็นว่า การป้องกันประเทศชาตินั้นย่อมต้องประชาชนชาวไทยทุกคน ไม่จำเป็นต้องเป็นทหารเท่านั้น ในเมื่อมีสงครามเกิดขึ้นฉุกเฉิน ประชาชนคนไทยทุกคนจะต้องปฏิบัติหน้าที่เพื่อประเทศชาติได้ทุกคน เพราะจำเป็นต้องจัดให้มีการฝึกอบรมให้แก่ประชาชนสมัคร เข้าเป็นกองอาสารักษาดินแดนแก่ประเทศชาติเพื่อรับความรู้สำหรับที่จะปฏิบัติหน้าที่ไว้เสียตั้งแต่ในเวลาปกติ

(๕) พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์เป็นกฎหมายขึ้นที่โดยมีความมุ่งหมายว่า โดยเหตุที่พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พุทธศ. ๒๔๗๘ ที่ใช้มาจนถึงบัดนี้เป็นเวลาล่วงมา ๓๗ ปีแล้ว ปัจจุบันนี้การศึกษาได้ก้าวหน้าและเปลี่ยนแปลงไปเป็นอันมาก สมควรที่จะได้พิจารณาแก้ไขเสียใหม่ โดยปรับปรุงแก้ไข ดังต่อไปนี้

๑. แบ่งประเภทโรงเรียนให้ตรงตามแผนการศึกษาชาติที่ใช้ในปัจจุบัน และกิจการโรงเรียนให้เป็นไปตามระบบในแผนการศึกษาชาตินั้น
๒. ส่งเสริมการดำเนินงานของโรงเรียนเพื่อให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
๓. กำหนดวิทยฐานะครูใหญ่และครูให้สูงขึ้นและกำหนดให้โรงเรียนมีครู ที่มีฐานะทางครูมากขึ้น
๔. กำหนดการอนุญาตให้เป็นครูให้เป็นกรณารว กวาคือ รออนุญาตเพียงเดียว เมื่อได้รับใบอนุญาตแล้วจะไปเป็นครู โรงเรียนราษฎร์ใดก็ไม่ต้องรออนุญาตเป็นครูอีกตั้งพระราชบัญญัติเดิม จนกว่าจะถูกถอนใบอนุญาต ดังนั้นจะตั้งงานให้น้อยลง ไม่สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายและสะดวกแก่ทางโรงเรียนที่จะหาครูมาทำการสอน
๕. เปลี่ยนชื่อ ตำแหน่งทางราชการให้ตรงกับที่ทางการได้เปลี่ยนแปลงใหม่ เพิ่มเติมพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เหมาะสมตามที่ทางราชการได้ขยายกรมกอง เพิ่มขึ้นในกระทำการศึกษาริการ

LIRT

(๖) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน การที่ได้ตราพระราชบัญญัติฉบับนี้โดยมีความมุ่งหมายว่า เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายที่จะมอบอำนาจการปกครองและบริหารราชการในส่วนภูมิภาคแก่ผู้ว่าราชการภาค และผู้ว่าราชการจังหวัดให้มากขึ้น เพราะฉะนั้นจึงจำเป็นต้องอยู่ใกล้ชิดกับข้าราชการที่กระทรวง ทบวง กรม ค้าง ๆ ดังไปประจำอยู่ในส่วนภูมิภาคเพราะใกล้ชิดกับประชาชนยิ่งกว่าส่วนกลาง เพื่อให้ผู้ว่าราชการภาคและผู้ว่าราชการจังหวัดสามารถปกครองและบริหารราชการให้บังเกิดผล มีความเรียบร้อยและก้าวหน้าเป็นผลดีแก่ท้องถิ่นและประชาชนยิ่งขึ้น จึงปรับปรุงพระราชบัญญัตินี้ให้เป็นอันสอดคล้องกันกับพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินฉบับปัจจุบันอีกด้วย นอกเหนือจากปรับปรุงระเบียบวินัยข้าราชการพลเรือนให้เหมาะสมกับเหตุการณ์และรวบรวมมาตราพระราชบัญญัตินี้เข้าด้วยกันด้วย

(๗) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ การที่ได้ตราพระราชบัญญัติฉบับนี้โดยมีความมุ่งหมายว่า พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการซึ่งได้ประกาศใช้แล้วนั้นสมควรจะได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับกาลสมัย จึงได้ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมโดยแก้ไขที่ใดกระทำการแล้วสำหรับกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน

(๘) พระราชบัญญัติส่งเสริมอุตสาหกรรม การตราพระราชบัญญัตินี้ฉบับนี้มีความมุ่งหมายว่า โดยที่กิจการอุตสาหกรรมเป็นสิ่งสำคัญยิ่งอย่างหนึ่งในการเศรษฐกิจของชาติ ซึ่งส่งเสริมให้เกิดขึ้นและก้าวหน้าต่อไปโดยด่วน แต่รัฐบาลไม่อยู่ในฐานะที่จะทำกิจการอุตสาหกรรมด้วยตนเองหมดทุกอย่าง ในการที่เอกชนจะทำกิจการอุตสาหกรรมนั้น บางอย่างถ้ารัฐบาลช่วยเหลือบ้าง เอกชนก็ไม่สามารถที่จะทำได้สำเร็จตลอดไปได้ หรือจะขยายให้ก้าวหน้าก็ไม่ได้ตลอด เพราะมีอุปสรรคที่จะทำให้ขาดทุนต้องล้มเลิกไปเสียแต่ในระยะต้น ๆ ด้วยเหตุนี้หรือแรงจูงใจอุตสาหกรรมอย่างเดียวกันกับของต่างประเทศไม่ได้ และนอกจากนี้เมื่อใดโดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวต่างประเทศเข้ามาทำอุตสาหกรรมแล้ว ไม่มีอะไรเป็นหลักประกันว่าจะถอนทุนคืนและแบ่งกำไรกลับไปประเทศของเขาได้ เช่นนี้รัฐบาลไม่มีการลงทุนของ

LIART

ต่างประเทศในประเทศไทยเรา กิจกรรมอุตสาหกรรมหลายอย่างที่ต้องการทุนจำนวนมาก การคนงานอย่างสูง ซึ่งประเทศเราในขณะนี้ยังต้องอาศัยต่างประเทศอยู่ ประเด็นนี้คงจะออกมาเป็นกฎหมายบังคับไว้ที่จะให้เขาได้รับผลประโยชน์จากการลงทุน ย่อมเป็นการชักจูงให้มีการลงทุนจากต่างประเทศในกิจกรรมอุตสาหกรรม ดังนั้นย่อมเป็น กิจกรรมอุตสาหกรรมในประเทศไทยเราเกิดขึ้นหรือขยายกิจการที่มีอยู่แล้วให้ก้าวหน้าได้ และให้เป็นผลดีในการเศรษฐกิจของชาติต่อไป

(๘) พระราชบัญญัติประกาศใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน และประมวล ที่ดิน ในการตราพระราชบัญญัติฉบับนี้มีความมุ่งหมายว่า ในขณะนี้ได้มีกฎหมายว่าด้วยที่ดินฉบับเดิมสมควรนำมาประมวลไว้ในที่เดียวกันและปรับปรุงแก้ไขเสียใหม่ เพื่อเป็นการจัดที่ดินโดยกว้างขวาง เพื่อประโยชน์แห่งรัฐและประชาชนให้เหมาะสมกับ และก็มีหลักการเพื่อจัดสรรที่ดินโดยกำหนดว่า คือไปสำหรับผู้ที่มีการมรดกที่ดินในที่ดินที่กำหนดกฎเกณฑ์ เพื่อจะได้จัดสรรที่ดินไว้ให้ประชาชนชาวไทยได้มีที่อยู่ มีที่ทำกินโดยแท้ซึ่งได้กระทบกระเทือนต่อสิทธิครอบครองที่มีอยู่เดิม คือที่มีอยู่อย่างใดประมวลกฎหมายไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้อง นอกจากนี้ในตัวพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดินก็มีบทกล่าวไว้ว่า สำหรับผู้ที่ได้อำนาจจะซื้อขายกันอยู่ในขณะนี้ ถ้าเมื่อได้ใช้ประมวลกฎหมายแล้ว ถ้าไปแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ตามกำหนดเวลาที่ให้ถือเสมือนหนึ่งมีสิทธิครอบครองก่อนใช้ประมวลกฎหมายนี้ ก็หมายความว่า พระราชบัญญัติฉบับนี้ไม่กระทบกระเทือนต่อผู้มีสิทธิอยู่เดิม ผู้ที่ทำสัญญาจะซื้อขายกันด้วยประการใด ๆ

(๙) พระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อความเป็นธรรมแก่สังคม พระราชบัญญัติฉบับนี้มีความมุ่งหมายว่า โดยที่ในท้องที่บางท้องที่ได้นับบุคคลเข้าไปใช้สิทธิพัฒนาที่ดินราษฎรต้องงดละทิ้งการครอบครองที่ดินโดยไม่เป็นธรรมบ้าง เข้าแย่งการครอบครองที่ดินราษฎรโดยพฤติการณ์บ้าง จนถึงกับแสดงความจำนนมอบที่ดินให้แก่ทางราชการเพื่อจัดการ

LIRT

ที่รวมต่อไป จึงต้องตราพระราชบัญญัติขึ้นเพื่อดำเนินการจัดตั้งเพื่อความเป็นธรรม

เดิมพระราชบัญญัติฉบับนี้ นายด่านนท์ สายสว่าง ผู้แทนราษฎรจังหวัดนครปฐม
 ขอส่งให้ผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณา ในการเสนอร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีความ
 เพื่อจัดตั้งให้แก่ราษฎรในท้องที่จังหวัดนครปฐม จังหวัดราชบุรี จังหวัดกาญจนบุรี
 นครปฐม และจังหวัดสุพรรณบุรีเท่านั้น เพราะได้ปรากฏว่า ในท้องที่ดังกล่าวนี้
 ได้เข้าไปใช้สิทธิพลร่มราษฎร เพื่อให้ราษฎรได้ระงับการครอบครองที่ดินโดยไม่เป็น
 จึงได้ถือเอาความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของราษฎร แยกการครอบครองของราษฎรบ้าง จนผู้
 ร้องที่ดินปัจจุบันเองก็ยอมรับว่าได้ที่ดินมาด้วยความไม่เป็นธรรม สมควรที่จะจัดตั้งคณะ
 ราษฎรเพื่อดำเนินการจัดตั้งให้แก่ราษฎรเพื่อให้ความเป็นธรรมแก่สังคม ในเรื่องนี้
 รับว่าได้รับการปรึกษาหารือและสนับสนุนจาก นายสมศักดิ์ สมนุนท์ทรัพย์ ผู้แทน
 จังหวัดราชบุรี และนายฉาย วิโรจน์ศิริ ผู้แทนราษฎรจังหวัดกาญจนบุรี เป็นส่วนใหญ่
 ของพระราชบัญญัติฉบับนี้ขึ้นมาก็เพราะได้ปรึกษาหารือเท็จจริงมาตั้งแต่ผู้เสนอเองไม่ได้รับ
 ผู้แทนราษฎรว่า ได้มีผู้ซึ่งใช้สิทธิพลร่มอยู่ในท้องที่จังหวัดดังกล่าวด้วยแต่ให้กระเที๋หตาย
 ราษฎรที่จะบุกรุกและเอาเปรียบประชาชนซึ่งมีความรู้ย่อมมาเป็นกรรมสิทธิ์ของตน ยิ่งกว่านั้น
 ดอนนี้ไม่เพียงแต่บุกรุกหรือละเมิดกรรมสิทธิ์หรือทรัพย์สินของเอกชนเท่านั้น ถึงขนาด
 ทุจริตและร่างกายของประชาชนผู้ซึ่งไม่ยอมตนอยู่ใต้สิทธิพลของบุคคลประเภทนั้น ทั้งนี้
 หนึ่งที่ทราบกันอยู่โดยทั่วไปในหมู่ประชาชนซึ่งอยู่ในแคว้นนี้ ยิ่งกว่านั้นการกระทำอัน
 ราษฎรอื่นเกิดขึ้นในแคว้นนี้ ได้มีมาตั้งแต่ครั้งสมัยปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์
 ที่ทั้งหลายก็ยอมได้ทราบข่าวมาบ้างว่าในยุคนั้นสมัยนั้น ได้มีพระองค์เจ้าพระองค์หนึ่งขึ้น
 ไปจะจัดการกับบุคคลผู้ทรงอิทธิพลให้เป็นธรรมแก่ประชาชน และการกระทำในครั้งนั้น
 ไม่ได้รับความร่วมมือและสนับสนุนอย่างถึงขนาด กิจการครั้งนั้นจึงไม่สำเร็จสมความ
 หมายของทางราชการและของประชาชน ความไม่สมประสงค์ครั้งนั้นแทนที่จะเป็นความ

ด้านนี้ของประชาชนนั้น กลับเป็นเคราะห์ร้ายของประชาชนชาเป็นสองชั้น ก็คือ
 เป็นบุคคลมีค่าชาติใครฆ่าไม่ตาย ทำไมก็ไม่ตาย กลับมาใช้สิทธิพลชนชาร้ายเป็นกรง
 บุคคลที่ใครต้องเรียนในสมัยนั้น ซึ่งเป็นที่ตระหนักแก่ประชาชน ฉะนั้น ในครั้งนั้น
 ออกกฎหมายเกี่ยวกับการดำรงการออกโฉนดไป และกฎหมายนั้นก็ใช้ให้
 ประชาชนแล้ว แต่ยังมีประชาชนอีกเป็นจำนวนมากที่กฎหมายไม่สามารที่จะยื่น
 ช่วยเหลือได้ถึงความประสงค์เพราะเหตุว่า กฎหมายนั้นเพียงแต่ว่าถึงการมีเอกสาร
 แต่ที่ดินยังไม่โฉนดเป็นจำนวนมาก ฉะนั้นเมื่อบุคคลได้ถูกรุกรานสิทธิเข้าไป เขาก็
 เป็นกรรมสิทธิ์ที่จะทำกินไม่มีความหวังในอนาคต ที่จะเป็นพลเมือง ของประเทศชาติ
 ประชาชนนั้นทุกคนก็เป็นส่วนหนึ่งของชาติ เมื่อจำนวนมาก ๆ ได้รับความเดือดร้อน
 ถึงขั้นเป็นความจำเป็นในการครองชีพโดยเฉพาะที่ดิน ตามหลักเศรษฐกิจย่อมทราบ
 เป็นปัจจัยอันสำคัญในการผลิตกรรม เพราะฉะนั้นในเมืองไทยเราก็คงหากคนไทยเรา
 ไม่ได้เป็นเจ้าของที่ดินแล้ว เมืองไทยก็คงปราศจากความสงบสุข ส่วนผู้ที่ที่ดิน
 เดือดร้อน ถ้าของคนที่ไม่มีที่ดินเป็นของตนเองบ้าง จะเรียกว่าเขาเป็นเจ้าของประเทศ
 ประการใด รวมความว่าผู้นั้นเป็นทาสตลอดมา ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้า
 ฟ้าได้ทรงเลิกทาส แต่ความเป็นทาสหมดไปในยุคหนึ่งก็เฉพาะทาสนาเงิน เดียวกับ
 แรงงาน เช่น เขาเกิดมาหนึ่งถึงต้องให้ไปหาสิบไร่ เขาชั่วมากินหนึ่งถึงต้องไป
 เจ็ดสิบไร่ แปดสิบไร่

ในเรื่องกฎหมายฉบับนี้ ปรากฏว่าผู้เดือดร้อนร้องขึ้นมาประมาณห้าพันรายที่
 ใช้สิทธิพลชนชาร้ายที่กินไป ซึ่งเป็นข้อที่น่าหวั่นวิตกในอนาคตว่าสิทธิอันไม่พึงปร
 จะเข้ามาแทรกแซง เราจะต้องป้องกันและกระทำให้หมดไปเสียจากผืนแผ่นดินไทย ถ้า
 ขาดทำให้ลูกหลานใหญ่โตขึ้นได้ การออกกฎหมายนี้มีไว้เป็นการรอนสิทธิ แต่เป็นการ
 ร่วมมือกันเพื่อให้เป็นธรรมแก่สังคม โดยให้เจ้าของที่ดินที่ถูกใช้สิทธิพลชนชาร้ายที่กินไป
 กรรมสิทธิ์ในที่ดินเดิมของเขาเพื่อจะได้ประกอบขึ้นมาอาศัยจะตามควรแก่อัธภาพ

LIRT

ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรครั้ง (วันที่ ๒๒ ก.ค. ๒๕) นายถาวรศักดิ์ ด้ายสว่าง
สภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครปฐม นายสมศักดิ์ สมบูรณ์ทรัพย์ สมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรจังหวัดราชบุรี และนายนาย วิโรจน์ศิริ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดกาญจนบุรี
อยู่ในท้องที่จังหวัดดังกล่าว ประมาณ ๒,๐๐๐ คน ไปฟังการประชุมสภาผู้แทนราษฎร
ที่อภิปรายร่างพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อความเป็นธรรมแก่สังคมในท้องที่จังหวัดนคร
ปฐม จังหวัดราชบุรี จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดสมุทรสงคราม และจังหวัดสุพรรณบุรี ให้
พ.ศ. ๒๕๒๒ โดยนายถาวรศักดิ์ ด้ายสว่าง (นครปฐม) เป็นผู้เสนอ ด้วย เมื่อได้
แล้ว คณะรัฐมนตรีขอรับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ไปพิจารณาก่อนรับหลักการ
ที่มันว่าจะได้นำมาเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรภายในกำหนด ๓๕ วัน ที่ประชุมลงมติ

เมื่อเลิกการประชุมสภาผู้แทนราษฎรแล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้ง ๓ จังหวัด
ได้นำราษฎรเข้าพบ ฯพล ฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี ณ สนาม
สภาผู้แทนราษฎร นายกรัฐมนตรีได้กล่าวคำปราศรัยและแสดงความยินดีที่บรรดาราษฎร
ได้ใจกันไปพบ ซึ่งเป็นหลักฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย อัน การ
ของรัฐบาลเวลานี้มีหลักการที่จะส่งเสริมให้ราษฎรอยู่ดีกินดีมีความผาสุกตามอัธยาศัย
ทุกคน

นายกรัฐมนตรีได้กล่าวต่อไปว่า “นี่แหละเป็นงานที่พวกเราทั้งหลายที่ได้กระทำกันอยู่
กันจนบัดนี้มาขณะนี้ เพราะเหตุที่เราได้รู้ดีอยู่แล้วว่าท่านทั้งหลายนั้นได้ประกอบการทำงาน
ได้ทำการอาชีพทำไร่ไถนา และในที่สุดท่านก็ได้ช่วยชาติบ้านเมืองของท่านด้วยการเสีย
สละ และภาษีอากรที่ท่านเสียก็เป็นการเสียสละให้แก่ชาติของท่าน และเงินทุกๆ บาท
ได้เสียไปนั้น เราทั้งหลายซึ่งอยู่ ณ ที่นี้ มีความรู้สึกซาบซึ้งที่ได้มาด้วยแรงเหงื่อของ
ท่าน แต่ว่าเงินที่เราได้มานี้ก็ได้ทำถนนที่ท่านได้ใช้เดินมา ได้ตั้งเจ้าหน้าที่เพื่อช่วย
ไว้รักษาความดีความงามไว้ คุ้มกันไว้ เพราะฉะนั้นเราจึงรู้สึกว่าการที่ชาติบ้าน

LIART

เมืองของเราจะมีความเจริญ จะมีถนน จะมีรถไฟ จะมีไฟฟ้า จะมีประปา และจะมี
 คอยช่วยเหลือท่านทั้งหลายนั้น ก็ย่อมอยู่ที่ความดีความงามของพี่น้องทั้งหลาย
 ถ้าท่านทุกๆ คนมีความดีความงาม ทำมาหากินได้เงินไหลมาเทมา มีความเจริญรุ่งเรือง
 ก็ได้ช่วยชาติบ้านเมืองของท่านเองให้มีความเจริญยิ่งขึ้น

ด้วยเรามีความรู้ดีเช่นนี้ ทุกๆ คนในคณะรัฐบาล และพวกเราใน
 ราษฎรจึงมีข้อคิดสำคัญยิ่งที่เราจะทำคือช่วยท่านทั้งหลายให้ท่านทั้งหลายมีความดี
 มีที่ทำมาหากินเหล่านี้เป็นต้น และการที่ท่านทั้งหลายจะมีเงินทองอยู่เป็นสุขได้นั้น
 กับนัก นักถ้าไม่มีรังจะนอน นักก็ไม่มีจะไปนอนที่ไหน คนก็เช่นเดียวกัน ถ้าเราไม่มีบ้าน
 เราไม่มีผืนแผ่นดินที่จะอยู่ ก็หมายความว่าเราก็ไม่มีจะไปอยู่ที่ไหน ความสุขก็หาไม่ได้
 เราจึงมีความปรารถนาอันเป็นอย่างยิ่งทุกๆ คนของคนไทยเรานั้น เราเป็นประเทศเอกราช
 ทุกๆ คนรวมทั้งเราทั้งหลาย ณ ที่นี้ด้วย เราเป็นเจ้าของแผ่นดินกันทุกๆ เม็ดของแผ่นดิน
 ประเทศไทยเราเป็นคนที่เอกราช เพราะฉะนั้นเราจึงคิดว่าจะพยายามมากนั้น ที่
 ทุกอย่างที่จะให้ท่านทั้งหลายได้มีผืนแผ่นดินสักแห่งหนึ่งเป็นของท่านเอง และให้ท่านมีบ้าน
 ของท่านเอง แล้วท่านก็ช่วยชาติของท่านช่วยตัวของท่านด้วยการทำไร่ไถนาให้ได้มาซึ่งทรัพย์สิน
 เงินทอง และก็เพื่อบำรุงประเทศของท่าน

ถ้าให้รับท่านทั้งหลายโดยเฉพาะก็ได้ทราบกันมานานแล้วว่าท่านทั้งหลายอยู่ในจำ
 ซึ่งมีคนซึ่งรู้ดีว่าได้ขาดศีลธรรมไปมาก และข้าพเจ้าได้รู้ในเรื่องนี้มาตั้งแต่ ๒๐ กว่าปีเศษ
 และได้เคยเกี่ยวข้องในการพิจารณาเรื่องกรรมสิทธิ์ที่ดินของท่านทั้งหลายมาเมื่อประมาณ ๒
 เศษ แต่ในครั้งกระนั้นทางรัฐบาลในสมัยเมื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองใหม่ ๆ ก็มี อาช
 ไม่ได้ เข้าใจว่าจะมีงานอื่นอยู่มาก และก็นอกจากนั้นเป็นเรื่องที่ตกค้างมานาน เพราะฉะนั้น
 คดีต่าง ๆ ในตอนนั้นจึงได้ต้องเคยมา ฉะนั้นในการที่ท่านทั้งหลายได้รวมกับผู้แทนราษฎร
 ร่วมกันเราเพื่อช่วยตัวของท่านเอง ในการที่ท่านจะได้มี ที่ดินของท่านสักผืนหนึ่ง เพื่อที่
 ไถนาเพื่อสร้างความสุขความเจริญให้แก่ตัวท่านให้แก่ลูกหลานของท่าน ทางคณะรัฐบาล

LIRT

ผู้แทนราษฎรในสมัยนี้ จึงตั้งใจที่จะสนับสนุนให้ความปรารถนาของท่านและของ
 ถิ่นนี้มีความสำเร็จลุล่วงไป ขอให้ท่านเชื่อว่า ทางรัฐบาลกระทรวงมหาดไทย
 เฉพาะท่านอธิบดีกรมการวัดในสมัยปัจจุบันนี้ รวมทั้งท่านผู้แทนของท่านทั้งหลาย
 ก็ตั้งใจที่จะช่วยเหลือท่านในครั้งนี้อย่างเต็มที่ให้สำเร็จไปตามความต้องการของท่าน และ
 โดยเราไม่กลัวอิทธิพลใด ๆ ในการที่จะมาใช้กดขี่ข่มเหง หรือที่จะบังคับพวกเราให้
 ปรนเปรอเป็นอย่างอื่น มิให้ราษฎรของท่านทั้งหลายได้รับความเป็นธรรม

และหวังใจว่าท่านทั้งหลาย เราเป็นคนไทย เราได้ต่อสู้ในครั้งสงครามมานานหลาย
 และหญิง เราเสียสละชีวิตมาในบรรพบุรุษของเรา ท่านทั้งหลายควรจะรู้สึกได้ว่าท่าน
 ย่อมมีเลือดนักรบ ถึงท่านจะเป็นชาวบ้านในขณะนี้ เป็นประชาชนธรรมดา ท่านก็มี
 นักรบ ถ้ามาตั้งแต่สมัยโบราณคงจะได้ยินแล้ว หวังใจว่าท่านทั้งหลายคงจะมีใจ
 ที่จะต่อสู้เพื่อสิทธิของท่าน และเพื่อความเป็นธรรม ขออย่างเดียวกับเราทุก ๆ คนทำกันนั้น
 ด้วยศักดิ์ด้วยธรรม

เราเป็นพุทธมามกเราอาศัยเทิดทูนบูชาแม่เหล็กองค์พระพุทธรักษา เพราะฉะนั้นเราทำ
 ในใจของเราว่า เราจะไม่ก่อเวรให้คนอื่น เราจะช่วยส่งเสริมให้คนอื่นเขาได้รับความ
 เราจะทำทุก ๆ สิ่งทุก ๆ อย่างนั้นให้อยู่ในขอบเขตตามคำของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
 ๆ เหล่านี้ ถ้าหากว่าเราทำได้เช่นนั้น ความสำเร็จก็จะเกิดแก่ท่าน ท่านจะได้ที่ดิน
 ของเรา และนอกจากนั้นเวรกรรมก็จะไม่มีต่อกันซึ่งกันและกัน และในที่สุดทุก ๆ คนก็
 มีความสุข

ถึงที่ข้าพเจ้าจะขอกล่าวต่อท่านทั้งหลายก็แค่เพียงเท่านี้ และขออย่าอีกครึ่งหนึ่งว่าพวก
 ของเราจะช่วยท่าน โดยที่เราไม่เกรงกลัวสิ่งใด ๆ ถ้าถึงที่เรานับถือกันจะนำมาซึ่งความสุข
 สมบูรณ์ต่อท่านทั้งหลายและด้วยความเป็นธรรมดังนี้ จึงขอฝากแก่พี่น้องที่เคารพทั้งหลาย
 โอกาสนี้ด้วย

LI RT

ในที่ลี้ลับ ในนามของรัฐบาล ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ขอตั้งสัตยาธิษฐาน ขอให้คุณพระศรีรัตนตรัยได้ปกปักรักษาให้บรรดาพี่น้องที่เคารพทั้งหลายจงได้มีความดีด้วยดี ขอให้เจริญด้วยอายุ วรรณะ ยืนนานตลอดไป ขอให้ท่านกลับไปบ้านด้วยความสบายใจ อย่าได้เป็นห่วงถึงใด ขอให้ระลึกว่าพวกเราทั้งหลายที่อยู่ที่นี่จะร่วมทุกข์ความลำบาก ด้วยดี."

เมื่อนายกรัฐมนตรีกล่าวคำปราศรัยจบแล้ว บรรดาราษฎรได้เป่าสังข์ไชโย ความยินดี แล้วจึงได้อาสาถนอม

ต่อมาคณะรัฐมนตรี ได้เสนอพระราชบัญญัติฉบับนี้ ซึ่งได้ปรับปรุงใหม่ สภาผู้แทนราษฎร เพื่อพิจารณาคือไป พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้แก้ไขใหม่ว่า "ให้ บัญญัติจักษุที่ดินเพื่อความเป็นธรรมแก่สังคม พ.ศ. ๒๔๙๘" สาระสำคัญของรัฐบาลได้ไป แล้วมีดังนี้ ความประสงค์เดิมของกฎหมายฉบับนี้ มุ่งหมายให้จักษุที่ดินเฉพาะ ๕ ที่ ที่ผู้แทนราษฎรได้เสนอไว้ดังปรากฏตามเหตุผลที่กล่าวแล้ว เมื่อคณะรัฐมนตรีได้พิจารณา เห็นว่าความเดือดร้อนในเรื่องนี้ นอกจากจังหวัดทั้ง ๕ ที่ปรากฏอยู่แล้ว ยังมีอีก จังหวัดที่ราษฎรอีกจำนวนมากมิได้รับความเป็นธรรมในทำนองเดียวกัน เพื่อให้กฎหมาย ได้ใช้บังคับโดยทั่วถึงในที่อื่น ๆ อีกด้วย จึงได้แก้ไขปรับปรุงให้กว้างขวางขึ้น ปรากฏว่าราษฎรในที่ใดใดได้รับความเดือดร้อนในเรื่องที่ดินเช่นนี้อีก จะได้ตั้งคณะกรรมการ ไปดำเนินการให้ได้รับความเป็นธรรมต่อไป โดยไม่ต้องให้เสียเวลาในการที่ต้องปรากฏขึ้นใหม่ใช้บังคับเป็นท้องที่ ๆ ไปด้วย

เมื่อสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้แล้ว ได้ลงมติให้ ประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมายได้ รัฐบาลได้ตั้งคณะกรรมการไปดำเนินการในเรื่องนี้แล้ว และบางแห่งกำลังดำเนินการพิจารณาอยู่ ซึ่งจะทราบได้จาก ประกาศทางวิทยุกระจายเสียง

เสมอ ๆ.

LIRT

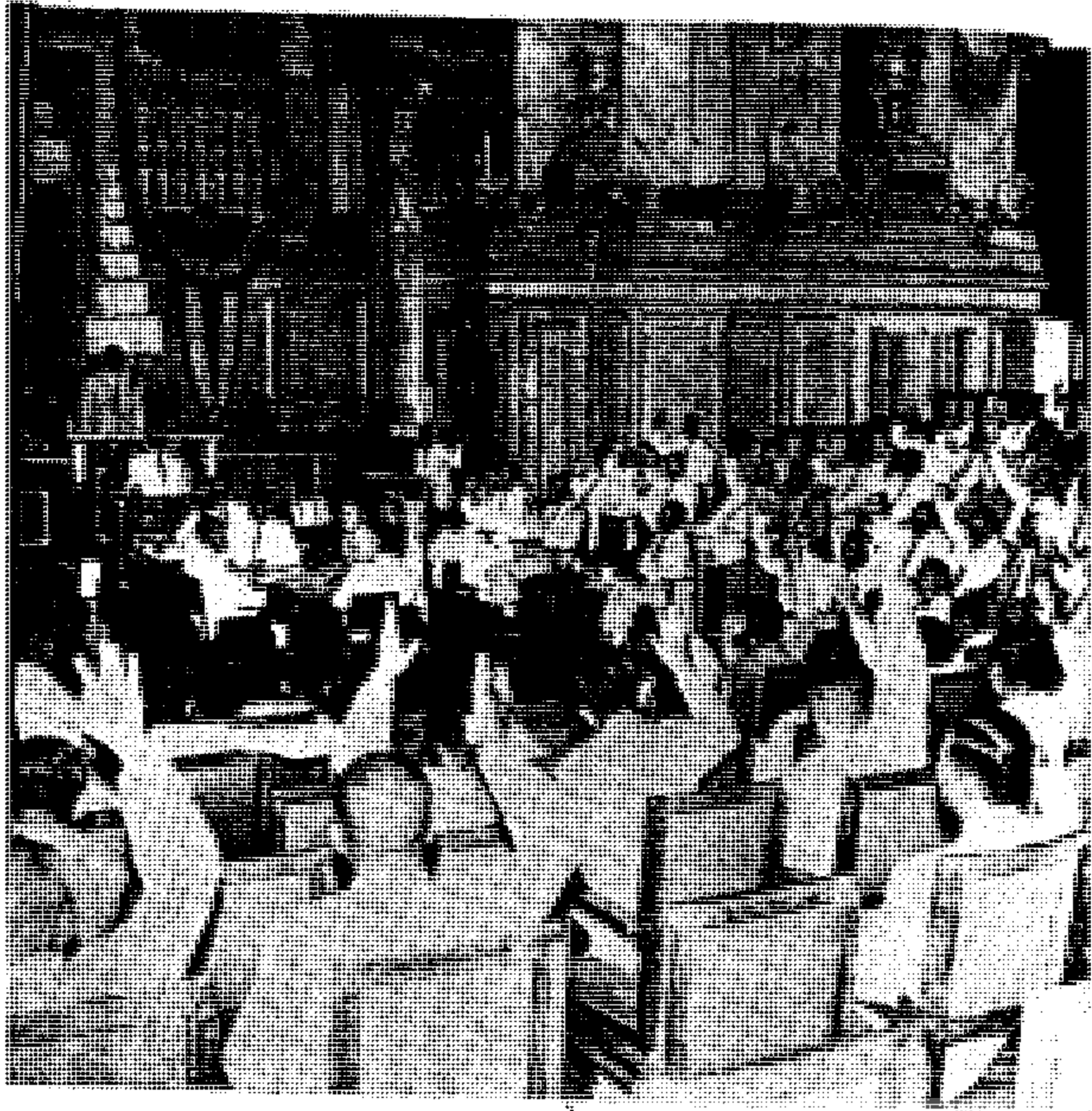

าพณา จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี กำลังไต่ถาม
สารทุกข์ของราษฎรจังหวัดนครปฐม, ราชบุรี, และกาญจนบุรีอย่าง
ใกล้ชิด ซึ่งราษฎรเหล่านั้นได้เดินทางเข้ามาฟังการประชุมสภาผู้แทน
ราษฎร เกี่ยวกับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อความ
เป็นธรรมแก่สังคม ฯ เมื่อ ๒๒ ก.ค. ๒๔๘๗

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

ที่ประชุม สภาผู้แทนราษฎรในปัจจุบัน

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

กระทู้ถาม

สภาผู้แทนราษฎร นอกจากจะมี หน้าที่ เกี่ยวกับการตรากฎหมายขึ้นใช้บังคับ แล้ว
ก็จะควบคุม ราชการแผ่นดินโดย วิธี ตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีในที่ประชุมได้อีก ด้วย
ที่ได้จากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๘๔ บัญญัติ
สภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจควบคุมราชการแผ่นดิน

ในที่ประชุมสมาชิกทุกคนมีสิทธิตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีในข้อความใด ๆ อันเกี่ยว
พันในหน้าที่ได้ แต่รัฐมนตรีย่อมทรงไว้ซึ่งสิทธิที่จะไม่ตอบเมื่อเห็นว่าข้อความนั้น ๆ
เปิดเผย เพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน”

การบริหารราชการแผ่นดินตามระบอบประชาธิปไตย คณะรัฐมนตรีต้องบริหาร
แผ่นดินไปตามแนวนโยบายที่ได้แถลงไว้ต่อสภาผู้แทนราษฎร ถ้าสภาผู้แทนราษฎรไม่ให้
ความไว้วางใจแล้ว คณะรัฐมนตรีก็บริหารราชการแผ่นดินต่อไปไม่ได้ ด้วยเหตุนี้เพื่อที่จะทราบ
ว่ารัฐมนตรีได้บริหารราชการแผ่นดินไปตามแนวนโยบายที่ได้แถลงไว้หรือไม่ รัฐธรรมนูญ
ได้กำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรแต่ละคนตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีในข้อความใด ๆ อันเกี่ยว
พันในหน้าที่ได้ นับว่าเป็นการให้สิทธิแก่สมาชิกอย่างกว้างขวาง ในรอบปี ๒๕๒๗ นี้
สภาผู้แทนราษฎรได้ตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีในสภาผู้แทนราษฎรไปแล้ว จนถึงบัดนี้ รวม
แล้ว แต่เรื่องซึ่งมีสาระสำคัญเกี่ยวกับสวัสดิภาพของประชาชนเป็นส่วนใหญ่ คงจะได้
กระทู้ถามซึ่งมีสาระสำคัญดังได้กล่าวแล้วขึ้นเป็นตัวอย่างคือ

กระทู้ถามเรื่อง “การสร้างพุทธบุรี”

สภาผู้แทนราษฎร ถามว่า

ทราบว่าคณะรัฐมนตรีได้มีมติให้จัดสร้างพุทธบุรี (หรือพุทธมณฑล) ขึ้นเพื่อเป็น
มรดกของพระพุทธศาสนา เพื่อความแน่นแฟ้น ขอถามว่า

LIART

๑. เรื่องนี้มีมูลความจริงประการใดหรือไม่ ถ้าเป็นความจริง ทางรัฐบาลได้
การตามมติแล้วประการใด และจะจัดร่างขึ้น ณ ที่ใด

๒. การดำเนินการก่อสร้างนี้ได้ประมาณค่าใช้จ่ายได้เป็นเงินเท่าใด และเงิน
จะใช้จ่ายเงินในงบประมาณประเภทใด

๓. โดยที่ถ้าหากว่าทางรัฐบาลดำริที่จะจัดสร้างจริงก็จะต้อง ดันเบียดเงินเป็น
มากประกอบกับมีโครงการก่อสร้างทำนองนี้ ทางรัฐบาลได้เคยดำเนินการก่อสร้าง
ครั้งหนึ่งแต่กระบุรีแต่โครงการนี้ก็ต้องล้มเลิกไป เพื่อให้ล้มเลิกนี้ ข้าพเจ้าขอเรียนถาม
ทางรัฐบาลจะเปลี่ยนวิธีการใช้เงินตามโครงการเดิมมาเป็นนำเงินจำนวนที่จะใช้จ่ายไปตาม
ต่าง ๆ เพื่อจัดบูรณะพระอารามหลวงในจังหวัดนั้น ๆ ซึ่งชำรุดทรุดโทรมอยู่ให้มีสภาพ
ดังนี้จะได้หรือไม่

รัฐบาลตอบว่า

๑. การสร้างพุทธมณฑลนั้น เป็นความจริง ทางรัฐบาลได้ดำเนินการไป
คือได้ให้คณะกรรมการหนึ่ง มีนายพดด้วงเอก เฒ่า ศรียานนท์ เป็นประ
กรรมการ เพื่อพิจารณาในการที่จะจัดให้มีการฉลองพุทธศักราชในปี ๒๕๐๐ และในการ
ได้จัดให้มีการฉลองนี้ คณะกรรมการก็ได้พิจารณาเห็นสมควรที่จะได้สร้างพุทธมณฑล
เพื่อเป็นพุทธบูชาในปี ๒๕๐๐ และในการสร้างนี้จะได้สร้างในที่อำเภอนครไชยศรี บริ
พัทธ์

๒. การดำเนินการสร้างนี้ยังมีได้งบประมาณประการใด คณะกรรมการได้
พิจารณารายละเอียดอยู่ เมื่อได้พิจารณารายละเอียดแล้วก็จะได้พิจารณาถึงการที่จะใช้
จำนวนนี้ อาจที่จะเป็นเงินจากงบประมาณแผ่นดินสำหรับที่จะได้ให้ความช่วยเหลือ และ
จากนั้นก็อาจจะขอให้ประชาชนได้เข้าร่วมสมทบในการนี้ทั้งในประเทศและนอกประเทศ

๓. ในการที่จะให้ เบียดจาก งบประมาณในการ จะ สร้าง พุทธมณฑล เพื่อ เอา
สร้างบูรณะวัดนั้น ในชั้นข้าพเจ้าขอเรียนตอบว่าทางรัฐบาลได้มีนโยบายในการที่จะบูรณะ

LIRT

ซึ่งวัดตลอดมาในชั่วระยะ ๖-๘ ปีนี้แล้วดังที่ปรากฏในงบประมาณของกระทรวง
ธรรม และนอกจากนี้การบูรณะวัดดังที่ท่านได้เสนอขึ้น ทางรัฐบาลเองก็ได้มีบรรจุไว้ใน
ของพุทธศาสนาในปี ๒๕๐๐ นั้นด้วยแล้ว

กระทู้ถามเรื่อง “ผู้บัญชาการทหารบกไปราชการต่างประเทศ”

กษัตริย์แห่งราชวงศ์ ถามว่า

ตามที่ทางราชการทหารได้จัดตั้งผู้บัญชาการทหารบกกับคณะไปราชการ ณ ประเทศ
สหรัฐอเมริกา รอทราบกิจการที่ผู้บัญชาการทหารบกกับคณะได้ปฏิบัติไปและสหรัฐอเมริกาได้
ตอบประการใดบ้าง ให้ผลดีและผลร้ายแก่ประเทศไทยอย่างไร

พลเอกตอบว่า

พลเอก ดุสิต ธนะรัชต์ ผู้บัญชาการทหารบกและคณะได้เดินทางไปเจรจาในเรื่อง
จัดปรับปรุงและขยายกำลังกองทัพอากาศ ให้เข้มแข็งเพื่อประโยชน์ในการป้องกันประเทศ
รวมทั้งให้การช่วยเหลือเพิ่มเติมของรัฐบาลสหรัฐอเมริกาต่อประเทศไทยนอกเหนือไป
ที่ได้รับเดิมอยู่แล้ว รัฐบาลสหรัฐอเมริกาได้ยังคงให้ความช่วยเหลือตามที่เสนอไปทุก
ประการ นอกจากนี้ยังมีความช่วยเหลือทางคมนาคมในการสร้างทางหลวงสายสระบุรี นคร-
ท่าช้าง บ้านไผ่ เพื่อเป็นการเร่งขยายความเจริญออกไปทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งนี้
ให้เป็นผลดีในทางเศรษฐกิจและการทหารด้วย.

กระทู้ถามเรื่อง “การสังเคราะห์แม่และเด็ก”

กษัตริย์แห่งราชวงศ์ ถามว่า

นับตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองมากรู้ดีว่าในระยะนี้ท่านมหาดไทยได้ให้ความ
ร่วมมือและความใกล้ชิดกับราษฎรเป็นอย่างมาก ทั้งทางราษฎรก็เห็นว่าชอบพระคุณในความ
กรุณาเต็มที่ได้ จึงขอเรียนถามว่า

LIART

๑. การนำรถยนต์ส่งเคราะห์แม่และเด็กไปในสถานที่ต่าง ๆ ของประเทศนั้น
จ่ายได้จ่ายเงินไปไหนไปไหน จ่ายไปแล้วเป็นเงินเท่าใด

๒. ในการไปครั้งหนึ่ง ๆ ได้ให้นายแพทย์ไปด้วยกี่คน และปฏิบัติงานได้ม
ใด ไปทั่วทุกแห่งหรือไม่ และจะส่งเสริมต่อไปอีกหรือไม่ เพราะเหตุใด

๓. การที่ได้แก่นักเรียนตามโรงเรียนต่าง ๆ เกี่ยวกับชายหรือขอเงินตามส
ทุกแห่งในประเทศนั้น เป็นการสมควรแค่ไหน เพียงใด และได้เงินเท่าไร จะปฏิบัติ
หรือไม่ เพราะเหตุใด.

รัฐบาลตอบว่า

๑. การนำรถยนต์ส่งเคราะห์แม่และเด็กไปในท้องที่ต่าง ๆ นั้นได้เริ่มทำมา
กันยายน พ.ศ. ๒๔๙๓ โดยมีหน่วยรถยนต์ ๔ หน่วย เรือยนต์ ๓ หน่วย การใ
๑๒ เดือนแรก จ่ายจากเงินที่ได้จากการวิงวอนเพื่อส่งเคราะห์เด็กเงินไป ๓,๓๗๓,๘๖๔.
๕๕ ก่อนมาคือตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๔๙๔ ถึงธันวาคม ๒๔๙๔ จ่ายจากเงินสลากกินแบ่งของ
เป็นเงิน ๒๕๕,๒๐๐ บาท ในปี ๒๔๙๕ ได้จัดหน่วยรถยนต์ไปเพิ่มอีก ๖ หน่วย ใช้เงิน
กินแบ่งเงินไป ๓ ล้านบาท ปี ๒๔๙๖ ใช้เงินงบประมาณของกรมอนามัยซึ่งมีอยู่ ๘ และ
และเงินสมทบทุนองค์การบริหารวิเทศกิจ เอฟ. โอ. เอ. (F. O. A.) อีก ๔๒,๘๖๖.๘๐
ได้ใช้จ่ายเงินจำนวนนี้หมดในปี ๒๔๙๖

๒. ในการออกปฏิบัติงานของหน่วยมีนายแพทย์ไปด้วยหน่วยละ ๓ คน กับนางพยาบาล
อีก ๒ คน ที่ได้ทำการมาแล้วปรากฏว่าได้ผลดีเป็นที่พอใจของประชาชน หน่วย
ได้ไปทำการในท้องที่ที่รถและเรือไปได้เกือบทุกจังหวัด เว้นแต่จังหวัดเชียงใหม่ซึ่งมี
ส่งเคราะห์แม่และเด็กประจำอยู่แล้ว และบางจังหวัดที่ยังไม่ได้ไป มีจังหวัดแม่ฮ่อง
กาฬสินธุ์ หนอง ภูเก็และพังงา ที่ถามว่าจะส่งเสริมให้มต่อไปอีกหรือไม่เพราะเหตุใด
ขอตอบว่ากระทรวงสาธารณสุขจะส่งเสริมให้มต่อไปอีกและตามโครงการได้กำหนดไว้ว่าจะไ
ครบทุกจังหวัด เพราะเหตุว่าหน่วยเคลื่อนที่จะเป็นบริการที่นำรถอนามัยไปถึงประชาชนได้
๒๕๕๕
ทองยงชน

LIRT

๓. การให้เด็กนักเรียนชายรชนเป็นตัวแทนหนึ่ง ของการวิงวอนของสหประชาชาติ เพื่อ
ให้เด็ก รัฐบาลเห็นสมควรให้ความร่วมมือช่วยเหลือเพราะเป็นการกุศล จึงได้มีการ
จัดโครงการ คือโครงการแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๓ ได้เงิน ๒,๓๙๐,๔๓๓.๗๐ บาท ครั้งที่สอง
พ.ศ. ๒๔๙๔ ได้เงิน ๓,๔๕๔,๙๒๖.๔๐ บาท ที่ถามว่าจะปฏิบัติอีกต่อไปหรือไม่ เพราะ
นั้นขอตอบว่าระหว่างนี้รัฐบาลได้ให้การวิงวอนไว้ เพราะเหตุว่าประชาชนยังต้องรับ
ภัยอย่างเช่นเงิน ก.ศ.๕. และภาษีที่เพิ่มขึ้นตามพระราชกำหนดพิทักษ์ดุสิตการ

คำถามเรื่อง “การจัดสรรเงิน ก.ศ.๕. เพื่อการศึกษาของจังหวัด”

สภาผู้แทนราษฎร ถามว่า

ตามที่กระทรวงศึกษาธิการ มีหนังสือเวียนถึงผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด ความว่า
ขอความร่วมมือจังหวัดร่วมกับ ก.ศ.๕. ฝ่ายสหพรรคในการจัดสรรเงิน ก.ศ.๕. จำนวน
๓๐๐ บาท เพื่อการศึกษาของจังหวัด และได้ระบุชื่อ ก.ศ.๕. สหพรรคที่รัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงศึกษาธิการประสงค์ให้ร่วมปฏิบัติงานนี้ไว้ด้วย แต่สำหรับจังหวัดที่ ก.ศ.๕. มิได้เป็น
ก.ศ.๕. สหพรรค รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการมิได้ระบุไว้ให้มีโอกาสร่วมมือกับผู้ว่า
ราชการจังหวัดด้วยเลยดังนี้ ขอทราบว่าการกระทรวงศึกษาธิการถือหลักเกณฑ์อย่างไรในการ
จัดสรรการฝ่ายบริหารเช่นนี้.

บาลตอบว่า

การที่กระทรวงศึกษาธิการได้มีหนังสือเวียนถึงผู้ว่าราชการจังหวัดโดย ระบุชื่อ สหพรรค
ผู้แทนราษฎร ให้ร่วมมือกับทางจังหวัดพิจารณาจัดสรรเงิน ก.ศ.๕. จำนวน ๓๐๐,๐๐๐ บาท
ที่คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติเพื่อส่งเสริมการศึกษาของจังหวัดต่าง ๆ ทุกจังหวัดนั้น ก็เนื่อง
ที่ทางสภาผู้แทนราษฎรได้มีมติได้ระบุชื่อไว้แล้วได้นำมติขอความช่วยเหลือและขอความช่วยเหลือเงินไปใช้

LIART

จ่ายบำรุงส่งเสริมการศึกษาธิการจึงได้ระบุไว้ด้วย ส่วนท่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ชื่อไปนั้นเพราะมิได้มาติดต่อกันให้ทราบความประสงค์แต่อย่างใด จึงให้จังหวัดพิจาร
ระเบียบ แต่อย่างไรก็ดีเงินจำนวนนั้นจังหวัดจะได้ใช้จ่ายไปอย่างไรก็ต้องได้รับอนุมัติจาก
ศึกษาธิการก่อนจึงจะจ่ายได้

กระทู้ถามเรื่อง “การห้ามโอนครูไปต่างกระทรวง”

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ถามว่า

ด้วยกระทรวงศึกษาธิการได้ออกคำสั่งที่ ๑๘๓๘๓/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๓๓ มิถุนายน
ระงับการโอนครูไปต่างกระทรวง ทั้งนี้โดยอ้างเหตุผลเนื่องจากกระทรวงปรับปรุงขยาย
สาขาต่าง ๆ ออกไปเป็นจำนวนมาก ทำให้ครูที่ผลิตได้ไม่พอที่จะทำการสอนเป็นเหตุให้
ต่อมอดการศึกษาของชาติ ด้วยคำสั่งนี้เป็นเหตุให้ครูเดือดร้อนและหมดสิทธิที่จะ โอนเวลา
เพื่อรับบำเหน็จบำนาญในกระทรวงใหม่ ขอเรียนถามว่า

๑. กระทรวงศึกษาธิการไม่มีหลักการอื่นที่จะแก้ไขในเรื่องนี้แล้ว หรือจึงขอ
ให้ไป คำสั่งนั้นกำหนดนานเท่าไร และเมื่อออกคำสั่งแล้วจะเป็นเหตุให้ครูมีปริมาณพอ
เพียงใด

๒. ท่านทราบหรือไม่ว่า การห้ามเช่นนี้เป็นการศึกษาซึ่งเราควรได้ อาจเป็น
ยังคับให้ต้องจำใจอยู่ทำงาน และถ้าหากมีการเดือดร้อนจริง เช่นดอบรรณครกระทรวง
ท่านจะผ่อนผันได้หรือไม่ ท่านจะหาทางแก้ไขอย่างไร

๓. ในปี ๒๕๕๕ - ๒๕๕๖ มีครูขอโอนไปต่างสังกัดกี่ราย ที่กำลังขอโอนอยู่ แ
คำสั่งกีดกันเพียงก่อนพิจารณาจึงให้โอนก็ทราบ และจะมีหนทางผ่อนผันได้หรือไม่เพียงใด

๔. กระทรวงศึกษาธิการทราบหรือไม่ว่า ทำไมครูจึงขอขอโอนไปต่างสังกัด
จะหาทางแก้ไขอย่างไรนอกจากวิธีซึ่งใช้อยู่เวลานี้

๕. ที่ว่าครูไม่พอนั้น ขอเรียนถามว่า โรงเรียนผลิตครูทั่วประเทศผลิตครูไป
หมดในปี ๒๕๕๕ - ๒๕๕๖ เท่าใด จำนวนผู้สำเร็จในปี ๒๕๕๕ - ๒๕๕๖ ได้บรรจุในจังหวัด

LIRT

ทุกปีหรือไม่ ท่านเคยทราบหรือไม่ว่านักเรียนครูบางจังหวัดยังคงค้าง ๒ - ๓ ปีจึง

ท่านเคยสำรวจบ้างหรือไม่

๖. โรงเรียนฝึกหัดครูของกระทรวง ศึกษาธิการที่มีอยู่เวลานี้ ทุกประเภทมีอยู่ กี่แห่ง
ผลิตครูได้มีกี่คน และเพื่อให้ได้ครูพอท่านมีนโยบายที่จะเพิ่มและขยายโรงเรียน
ไปตามภาคต่าง ๆ ให้มากขึ้นได้อย่างไรบ้าง ถ้าได้จะเริ่มกันเมื่อใดและถ้าไม่ได้เพราะ

๗. เพื่อช่วยให้ครูพอ กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายเพิ่มวุฒิครูชั้นในโรงเรียน
กรรมได้หรือไม่ และจะช่วยเหลื้ผู้สำเร็จวิชาเกษตรกรรมให้เข้าเป็นครูได้มากขึ้นอย่าง

๘. เพื่อส่งเสริมให้ครูรักษาชีพ กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายที่จะส่งเสริมผู้สำเร็จ
ก่อน ๆ เช่น ธรรมศาสตร์บัณฑิต รัฐศาสตร์ เกษตรศาสตร์ ปริญญาการบัญชี หรือ
อย่างอื่น ซึ่งผู้ได้เป็นครูอยู่ได้เงินเดือนตามคุณวุฒิอย่างกระทรวงอื่น ๆ ได้หรือไม่ ถ้า
เพราะเหตุใด

๙. กระทรวงศึกษาธิการเคยทราบหรือไม่ว่า ที่ครูไม่ยอมอยู่ในกระทรวงศึกษาธิการ
เพราะความไม่เต็มอภาคในเรื่องการเลื่อนตำแหน่ง เลื่อนขึ้นเงินเดือน มีผู้บังคับบัญชาหยุม
ถายชั้น และนอกจากนั้นท่านทราบหรือไม่ว่า ครูน้อยใจที่ครูส่วนมากไม่มีบ้านพักของทาง
ถ้าไม่มีบ้านพักก็ไม่ได้ค่าเช่าบ้าน นอกจากนั้นยังไม่ได้ค่าพาหนะเดินทางเมื่อถูกย้าย
ปฏิบัติราชการนอกสถานที่ ท่านจะหาทางช่วยเหลือแก้ไขเรื่องนี้ได้อย่างไรบ้าง

๑๐. เมื่อกระทรวงรับทราบแล้วว่าไม่มีครูพอ กระทรวงศึกษาธิการเคยคิดจะหาครู
โดยให้กระทรวงอื่นโอนมาอยู่กระทรวงอย่างใดบ้าง เพื่อให้เรื่องนี้สำเร็จสมที่ท่านจะพยายาม
ระเบียบดอบเลื่อนวิทยฐานะทางครู โดยให้บุคคลภายนอกหรือบุคคลที่เป็นครูเก่าที่ลาออก
ดอบวิชาต่าง ๆ ได้หรือไม่ ถ้าไม่ได้เพราะเหตุใด

๑๑. เพื่อให้ครูสนใจที่มหาวิทยาลัย กระทรวงศึกษาธิการจะแก้ไขวิธีดอบครูชั้นตรี
การคิดเลือกผู้เข้าอบรมศึกษาอำเภอ ศึกษาอำเภอผู้ช่วย ให้ลดความรู้ลงมาเป็นวุฒิครูมด

LI RT

โดยรับราชการมาไม่น้อยกว่า ๕ ปี มีเงินเดือนไม่ต่ำกว่า ๕๐ บาทได้หรือไม่ ถ้าไม่
เหตุใด

รัฐบาลตอบว่า

๑. การที่กระทรวงศึกษาธิการได้ออกคำสั่งระงับการโอนครูไปต่างกระทรวง
นั้น ก็เนื่องจากความจำเป็นและเพื่อประโยชน์ราชการของกระทรวงศึกษาธิการเป็น
ปัญหาเฉพาะหน้า แก้ไขเรื่องการขาดแคลนครูที่ขาดอยู่แล้วมิให้ขาดยิ่งขึ้นไปอีก ขณะ
ก็ได้เร่งผลิตครูเพื่อให้มีจำนวนมากขึ้น โดยใช้หลักสูตรพิเศษ คือ
 - ก. ให้นักเรียนฝึกหัดครู ป.ป. ชั้นปีที่ ๓ ออกมาทำการสอนในโรงเรียนที่ขาด
เวลา ๓ เดือน และให้มีเวลาศึกษาวิชาวันละ ๒ ชั่วโมง ครบกำหนดแล้วทำการสอบ
บรรจุเข้าเป็นครู
 - ข. เปิดสอนชั้นฝึกหัดครู ป.ป. ประเภทเคมเรียน หลักสูตรเร่งรัด ๓ ปีชั้นที่
สอนกฤดาภิทยาดัย โดยให้ทุนแก่นักเรียนที่สำเร็จชั้นเตรียมอุดมศึกษาปีที่ ๒
 - ค. ให้ทุนแก่นักเรียนซึ่งกำลังเรียนอยู่ในชั้นเตรียมอุดมศึกษาปีที่ ๒ ในปีนี้ เรียนวิชา
ตอนปลายนอกเวลาเรียนทั้งในสัปดาห์และวันพฤหัสบดี ในตอนปลายมีลำดับได้ชั้นเตรียม
ศึกษาปีที่ ๒ และวิชาครูได้ด้วยก็จะได้ ป.ป. ถ้าสอบตกชั้นเตรียมอุดมศึกษาปีที่ ๒ แต่ได้วิชา
ได้ ป. หลักสูตรผลิตครูดังกล่าวนี้จะดำเนินการต่อไปจนกว่าจะได้ครูพอควรแก่งานที่กำลัง
ทำ แล้วจึงจะตั้งยกเลิกคำสั่งระงับการโอนครูหลังจากที่ได้ออกคำสั่งไปแล้วนี้ช่วยบรรเทา
ขาดแคลนครู สำหรับซึ่งมีความต้องการอยู่มากในขณะนี้ไปได้บ้าง
๒. การห้ามโอนครูไปต่างกระทรวงนั้นเป็นการชั่วคราว เพราะมีความจำเป็น
ประโยชน์ของทางราชการดังกล่าวแล้วในข้อ ๑ กระทรวงศึกษาธิการมิได้มุ่งหมายที่จะกีด
สิทธิแต่อย่างใด หากแต่มีการเคื้อครว้น เช่นคนสอบชั้นตรีกระทรวงอื่นได้ก็จะผ่อนผันให้โอน
๓. ในปี พ.ศ. ๒๔๙๕ - ๒๔๙๖ มีครูโอนไปต่างสังกัดทั้งหมด ๓๖๖ รายโอนไป
๓๓๕ ราย ระงับการโอน ๓๑ ราย

LIRT

๕. การที่โอนครูไปรับราชการต่างสังกัดนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับความสมัครใจของคน ซึ่งอาจสืบเนื่องมาจากเหตุต่าง ๆ กัน แต่ก็เป็นเรื่องที่ต้องแสดงให้เห็นว่าผู้นั้นไม่ใช่ครูที่แท้จริง ที่ควรจะประกอบอาชีพในทางครู ส่วนเรื่องการช่วยเหลือยกฐานะครูให้ดีขึ้น กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำอยู่แล้ว และพยายามจะให้ดีขึ้นโดยลำดับ เช่นการเลื่อนขั้นเงินเดือน ให้ได้รับความยุติธรรมประกาศนียบัตรให้เข้ารับการอบรมเพื่อสอบเลื่อนวิทยฐานะ สร้างบ้านพัก แต่อย่างไรก็ดีสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มิอาจจะบังคับจิตใจของผู้ที่ไม่รักจะเป็นครูได้เพื่อให้เป็นครูไป โดยไม่คิดที่จะโอนไปต่างสังกัด

๕. ในปีการศึกษา ๒๕๒๕ โรงเรียนฝึกหัดครูทั่วประเทศผลิตครูได้ ๒,๕๖๖ คน

๖. โรงเรียนฝึกหัดครูกระทรวงศึกษาธิการเวลาดำเนินการ

๗. โรงเรียนฝึกหัดครูในสังกัดกรมวิสามัญศึกษา ๓๕ แห่งสามารถผลิตครูได้ปีละ ๑๐๐ คน

๘. โรงเรียนฝึกหัดครูในสังกัดกรมอาชีวศึกษามี ๓ แห่ง และมีแผนผลิตครูโรงเรียนเพาะช่างอีก ๓ แห่ง สามารถผลิตครูได้ปีละ ๓๐๐ คน

๙. โรงเรียนฝึกหัดครูในสังกัดกรมพลศึกษา มีอยู่ ๓ แห่ง สามารถผลิตครูได้ปีละ ๑๐๐ คน ในปีการศึกษานี้กรมวิสามัญศึกษาได้เพิ่มและขยายโรงเรียนฝึกหัดครูประเภทไปตั้งในภูมิภาค ๓ แห่ง คือจังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดฉะเชิงเทรา ส่วนกรมอาชีวศึกษาได้เปิดแผนกฝึกหัดครูอุตสาหกรรมชั้นที่โรงเรียนเกษตรกรรมสุรินทร์ หากกระทรวงศึกษาธิการได้งบประมาณเพียงพอที่จะขยายไปจังหวัดอื่น ๆ อีกต่อไป

๑๐. กระทรวงศึกษาธิการ มีนโยบายที่จะเปิด แผนกฝึกหัด ครูขึ้นในโรงเรียน เกษตรกรรม และให้เปิดแผนกฝึกหัดครูอุตสาหกรรมที่โรงเรียนเกษตรกรรมสุรินทร์ ในปีการศึกษา ๒๕๒๖

๑๑. การที่จะให้ครูที่ดำรงปริญญาอื่นๆทุกปริญญาได้รับการบรรจุให้ได้รับเงินเดือนตามคุณวุฒิที่มีอาจทำได้ เพราะปริญญาบางประเภทไม่มีวิชาที่ให้อ่านในโรงเรียน อย่างไรก็ตาม

LIRT

กระทรวงศึกษาธิการก็ได้พยายามช่วยเหลือเท่าที่สามารถจะช่วยเหลือได้ เช่น ปรินญา
ศาสตร์บัณฑิต ปรินญาการบัญชีกับบรรจุให้ได้รับเงินเดือนตามวุฒิเพื่อเป็นครูสอนวิชา
และวิชาการบัญชีในโรงเรียนพาณิชย์การพระนคร เป็นต้น.

๙. ในการเลื่อนตำแหน่งเลื่อนชั้นเงินเดือนนั้น ได้มีกฎเกณฑ์ซึ่งทางราชการได้
เป็นระเบียบแบบแผนอยู่แล้ว กระทรวงศึกษาธิการได้ถือปฏิบัติตามระเบียบเดิมมาด้วย
บ้านพักครูนั้น กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำเพิ่มขึ้นทุกปี ตามกำลังงบประมาณที่ได้รับ
ปัญหาที่คงจะหมดไป ครูที่ไม่มีบ้านพักก็ได้ให้ค่าเช่าบ้านตามระเบียบทุกราย เว้นแต่ผู้ที่
ในจังหวัดอันเป็นภูมิลำเนาของตน ก็ไม่มีสิทธิที่จะเบิกค่าเช่าบ้านได้ สำหรับเรื่องค่าพาหนะ
ทางเมื่อถูกย้ายไปหรือปฏิบัติราชการนอกสถานที่ก็มีสิทธิเบิกได้ตามกฎเกณฑ์ที่วางไว้

๑๐. กระทรวงศึกษาธิการไม่ประสงค์ที่จะเพิ่มจำนวนครู โดยให้ข้าราชการกระ
อื่นโอนมาเป็นครู เว้นแต่ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการ ทั้งนี้เพราะผู้ที่จะ
นั้นต้องมีวุฒิทางครู ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้ผลิตขึ้นเอง ส่วนการที่จะแก้ไขระเบียบ
สอบเลื่อนวิทยฐานะของ ครู โดยที่บุคคลภายนอก หรือครูที่ออกไปแล้วมีสิทธิสมัครสอบได้
ไม่สมควรแก้ไข เพราะระเบียบนั้นวางขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้ครูที่ทำการสอนอยู่ในโรงเรียน
ได้มีทางเลื่อนวิทยฐานะเท่านั้น บุคคลภายนอกที่ประสงค์จะสอบก็ให้สมัครเป็นครู สมัครทำ
สอนตามระเบียบเดิมก่อน

๑๑. การแก้ไขเพื่อลดความรู้ลงมาให้ต่ำกว่าระดับหนึ่งนั้นอาจทำได้ เพราะการศึกษา
ต้องก้าวหน้าขึ้นเป็นลำดับ เพื่อคุณภาพของงานจำเป็นต้องใช้ผู้ที่มีความรู้และมีสมรรถ
สำหรับศึกษาธิการอำเภอผู้ช่วยนั้นได้กำหนดวุฒิใหม่ ก็อวุฒิมุตรเป็นอย่างต่ำ เพราะเป็น
เริ่มแรกดำเนินการตั้งตำแหน่งขึ้น ซึ่งไม่สามารถหาบุคคลที่มีวุฒิครูประถมได้พอ

LIRT

กระทู้ถามเรื่อง “การส่งเสริมและช่วยเหลือชาวนา”

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ถามว่า

๑. รัฐบาลทราบหรือไม่ว่า ชาวนา กำลังถูก มรสุม ใน เรื่องราคาข้าว ตกต่ำเป็น
มาก
๒. รัฐบาลจะทำการแก้ไขและช่วยเหลือชาวนาโดยวิธีใด และจะส่งบุคลากรไปทำ
โครงการค้าข้าวกับต่างประเทศได้หรือไม่ เพราะเหตุใด
๓. รัฐบาลจะรับรองได้หรือไม่ว่าราคาข้าวจะไม่ตกต่ำลงไปอีก และการค้าขายจะ
ระดับวิกฤตการณ์เช่นนี้อีก

พลตอบว่า

๑. เรื่องชาวนากำลังถูกมรสุมในเรื่องราคาข้าวตกต่ำเป็นอย่างมากนั้น ขอชี้แจงว่า
ข้าพเจ้าได้ทราบมาว่า ชาวนาได้รับความเดือดร้อนเป็นอย่างมาก เพราะเนื่องจากความเปลี่ยนแปลงของตลาดข้าว โดยมีผู้ผลิตมาก
และมีการแข่งขันในการค้า
๒. ในการแก้ไขและช่วยเหลือชาวนานั้น รัฐบาลได้พยายามอยู่เสมอที่จะไม่ให้ชาวนา
ได้รับความกระทบกระเทือนมากเกินไปในเมื่อราคาข้าวของตลาดโลกตกลงมา ในวิธีการ
ที่รัฐบาลได้ช่วยเหลือทางสหกรณ์ และมีการตั้งนางข้าวเปลือกโดยกระทรวงเศรษฐกิจอีกทั้งใน
กระทรวงมหาดไทยมีผู้ว่าราชการภาคและจังหวัดช่วยเหลือรับซื้อข้าวเปลือก เพื่อเป็นการ
รักษาไว้ด้วยการส่งบุคลากรไปเจรจากับต่างประเทศนั้นได้ดำเนินการไปแล้ว
๓. เรื่องการรักษาระดับราคาข้าว รัฐบาลจะพยายามอย่างยิ่งที่จะไม่ให้กระทบกระ
เทือนถึงชาวนา แต่ว่าทางนักยอมนั้นอยู่กับความต้องการของตลาดต่างประเทศด้วย ก็จะได้เห็นได้
แต่ในขณะนี้เรายังจำเป็นต้องปรับปรุงราคาข้าวให้พอเหมาะกับราคาของ ตลาดโลก
เสมอ

LI RT

เท่าที่กล่าวมานี้ก็น่ามากล่าวในสาระสำคัญอันเกี่ยวกับการตรา
กฎหมายและการตั้งกระทู้ถามในสภาสำหรับปี ๒๔๘๗ จนถึงวันบัค
สมัยประชุมสามัญ คือวันที่ ๒๕ กันยายน เท่านั้น และในสมัยประชุม
วิสามัญ ซึ่งได้เปิดในวันที่ ๑ พฤศจิกายน จนถึงสิ้นปีก็คงจะได้มีงานอีก
มากหลาย จะรวบรวมก็เกรงจะไม่ทันกับการตีพิมพ์ จึงนำมาลงเพียง
เท่านี้ ส่วนเรื่องเกี่ยวกับงานพิเศษอื่นๆ นอกเหนือไปจากที่ได้ปฏิบัติ
ในสภาผู้แทนราษฎร อาทิเช่น งานเกี่ยวกับสหภาพรัฐสภา การตั้ง
คำถามเพื่อให้รัฐมนตรีตอบในราชกิจจานุเบกษา และอื่นๆ เป็นต้น
ก็มีได้น่ามากล่าวไว้ ทั้งนี้ก็โดยมีเวลาเร่งรัดในการรวบรวมและมีหน้า
กระดาษอันจำกัดด้วย

หลักฐานที่ปรากฏว่า ท่านผู้แทนราษฎรอันเป็นตัวแทนของปวงชน
ชาวไทย ได้กระทำไปโดยชอบโดยควรในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรนั้น ได้
ปรากฏอยู่ในคำกล่าวของ ฯพณ ฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี
ต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังต่อไปนี้

“ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ ข้าพเจ้าในนามของคณะรัฐมนตรี ขอขอบพระคุณท่าน
กรรณาร่วมมือกันดำเนินการในสภานี้ด้วยดีตลอดมา จนสภาผู้แทนราษฎรได้อนุมัติให้ประก
กฎหมายรวม ๒๑ ฉบับ ซึ่งล้วนแล้วแต่จะเป็นสวัสดิประโยชน์อันจะนำความผาสุกสมบูรณ์
ราษฎร และในที่สุดจะนำความเจริญก้าวหน้าเป็นปึกแผ่นมาสู่ประเทศชาติของท่าน และกฎ
ที่สภาผู้แทนราษฎรได้อนุมัติให้ประกาศใช้นั้น ก็ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระ
อยู่หัวทรงลงพระปรมาภิไธยประกาศใช้เป็นกฎหมายได้ด้วยดีตลอดมา ทงนี้ขอแสดงว่าพระ
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงไว้วางพระราชหฤทัยสภานี้เป็นอย่างดี อันควรแก่การดำเนินในพระ
กรุณาธิคุณโดยทั่วกัน

LIRT

บรรดาพระราชบัญญัติที่ส่งผ่านไปอนุมัติในสมัยประชุมนี้ ที่สำคัญอันเป็นนโยบายซึ่งจะ
เกิดความสำเร็จก้าวหน้าและมีความสมบูรณ์แก่ประชาชนก็คือ พระราชบัญญัติให้ใช้ประ
กฏหมายที่ดิน และประมวลกฎหมายที่ดิน พระราชบัญญัติส่งเสริมอุตสาหกรรม สำหรับประ
กฏหมายที่ดินนั้น เป็นกฎหมายที่ส่งเสริมนโยบายของชาติในอันที่จะจัดให้ราษฎรได้มีที่ดินของ
ตัวเองสำหรับอยู่อาศัยและประกอบอาชีพโดยเหมาะสม อันเป็นการวิวัฒนาการจากระบบที่ดินให้
สอดคล้องกับสถานการณ์ของโลกในปัจจุบันด้วย ส่วนพระราชบัญญัติส่งเสริมอุตสาหกรรมนั้น
เป็นนโยบายของรัฐบาล อันได้มาจากที่ได้ทราบตามมติของมหาชนว่ามีเจตจำนงที่จะให้ช่วย
ส่งเสริมการบริหารราชการแผ่นดินในด้านเศรษฐกิจ โดยจะยึดถือการอุตสาหกรรมเป็นสาระ
สำคัญอย่างหนึ่ง เพิ่มขึ้นจากการกีดกันซึ่งเป็นอาชีพของประชาชนแต่คงเดิมตลอดมา ทั้งนี้
ก็เห็นว่าเป็นนโยบายในทางเศรษฐกิจขณะนี้ ถ้าเราจะมีพยายามส่งเสริมแต่การกีดกันด้าน
นี้แล้ว ความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติจะไม่สามารถเทียมทันประเทศอื่น และไม่
สามารถที่จะแข่งขันด้วยเอง อันเป็นเอกราชในทางเศรษฐกิจได้โดย และในระยะต่อไปรัฐบาลขอ
จะได้นำเรื่องจัดตั้ง คณะกรรมการตามแผนนโยบายแห่งพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับนี้ โดยรีบด่วน
ให้บังเกิดผลแก่ประเทศชาติและประชาชนส่วนความมุ่งหมายต่อไป

อนึ่งรัฐบาลได้ขอเรียนให้ท่านสมาชิกผู้เกียรติทราบด้วยว่า ความที่รัฐบาลได้เสนอ
ร่างพระราชบัญญัติเมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ค.ศ. ๒๕๐๑ คณะผู้แทนของรัฐบาลได้เซ็นสนธิสัญญาการค้า
กับกลุ่มแห่งเอเชียอาคเนย์และพิชิตการค้าขายสัญญาพร้อมกับประเทศต่าง ๆ รวม ๘ ประเทศ
นั้น บัดนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานพระราช
อภัยบันดาลสนธิสัญญานี้แล้ว เป็นอันว่าประเทศไทยเราได้เป็นภาคีแห่งสนธิสัญญานี้สมบูรณ์
ประการ และต่อไปรัฐบาลก็จะได้ติดต่อร่วมปรึกษาหารือกับประเทศภาคีทั้งหลายดำเนินการ
เพื่อวัตถุประสงค์แห่งสนธิสัญญานี้ และจะพยายามทุกวิถีทางที่จะดำเนินการ ในอันที่จะก่อให้เกิด
ประโยชน์แก่ประเทศชาติของเราตามเจตจำนงของท่านสมาชิกผู้เกียรติทั้งหลายด้วย

สำหรับการร่วมมือกับสหประชาชาติ ในสมัยประชุมสมัชชาสามัญสามัญที่ ๑
อเมริกาเมื่อวันที่ ๒๓ เดือนนี้ รัฐบาลได้แต่งตั้งคณะผู้แทนไปร่วมประชุมเช่นเคย ประ
พตริ พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
ประเทศ ทรงเป็นหัวหน้าคณะ และรัฐบาลได้มอบหมายให้เสนอคำขอเพื่อจัดให้มีการ
การนี้โดยคณะกรรมการจัดการสังเกตการณ์สันติภาพ ทั้งนี้เนื่องด้วยมีพฤติการณ์มาก
แสดงท่าทีของฝ่ายคอมมิวนิสต์ที่มีความมุ่งหมายจะดำเนินการคุกคามประเทศไทยอยู่
ความสัมพันธ์ไมตรีระหว่างประเทศนั้น ระหว่างนี้ประเทศเพื่อนบ้านข้างเคียงของเรา
ไมตรีจิตมิตรภาพอันดีต่อประเทศไทยอย่างยิ่ง ซึ่งรัฐบาลก็มีนโยบายที่จะส่งเสริมสัมพันธ์
ให้มีความสนิทสนมแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น และจะพยายามร่วมกันให้สามารถดำรงอยู่ด้วยความเจ
หน้าโดยสันติและเสรีภาพตลอดไป

อนึ่ง ขณะนี้รัฐบาลมีความรู้ดีว่าการที่ได้บริหารราชการแผ่นดินโดยดำเนินก
วิธีต่าง ๆ เพื่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาตินั้น ยังขาดการส่งเสริมให้มีการรักษา
ระบอบการปกครองของชาติที่ได้เคยเร่อยู่ขณะนี้ การปฏิบัติราชการของข้าราชการ
การประกอบอาชีพของประชาชนก็ดี ถ้าได้ระดมถึงในเรื่องนี้ ย่อมจะกระทำให้งานการ
ก้าวหน้าเป็นผลดียิ่งขึ้น ชาติจะดำรงอยู่ด้วยความมั่นคงก็ด้วยการเศรษฐกิจเป็นรากฐาน
ข้าราชการและประชาชนจะต้องร่วมมือร่วมใจกัน ส่งเสริมการเศรษฐกิจของชาติให้มีราก
มั่นคง เท่าที่ผ่านมาแล้วข้าราชการของเราปฏิบัติหน้าที่โดยมุ่งหวังในทางปกครองและปราบปร
แต่ฝ่ายเดียว มิได้สนใจในเรื่องการเศรษฐกิจ คือไปนี้รัฐบาลจะได้พยายามปรับปรุงวิธีการ
ให้ข้าราชการทุกฝ่ายสนใจในการเศรษฐกิจของชาติ โดยเฉพาะเกี่ยวกับการอาชีพของประชาชน
ซึ่งหวังว่าจะก่อให้เกิดผลดีแก่ประเทศชาติสืบไป

ข้าพเจ้าและคณะรัฐมนตรีขอขอบคุณท่านรองประธานสภาผู้แทนราษฎร ที่ได้กรุ
ณาควบคุมการประชุมของสภาให้ดำเนินไปโดยเรียบร้อยเหมาะสมทุกประการ อันทำให้รัฐ
สามารถที่จะดำเนินการบริหารราชการไปด้วยความดำเนินดีด้วยดี และตามที่ข้าพเจ้าได้สั่ง

LIRT

เป็นประธานได้แต่งตั้งบรรดาภคินันต์ ข้าพเจ้าในนามของรัฐบาลจึงขอแสดงความ
 ก่อทำนองประธานสภาผู้แทนราษฎรไว้ ณ ที่นี้ด้วย ในส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
 ที่ได้เป็นกรรมการของสภา ตลอดจนเจ้าหน้าที่ของสภานักงานที่ได้อบรมมือช่วยเหลือ
 กิจกรรมงานของสภานักด้วยความวิริยะอุตสาหะ จนกิจการได้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย
 บรรลุผลตามด้วยดี และในที่สุดข้าพเจ้าและคณะรัฐมนตรีจึงขอด้วยดีขอเชิญฐานอัญเชิญ
 พระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก จงได้ดลบันดาลและพิทักษ์รักษา
 เกียรติทั้งหลาย จงประดับแต่ศรีสวัสดิ์พัฒนามงคลเจริญด้วยอายุพรพหุ มีคาม
 คดิ่งโคขอให้ได้สมกับภาพปรากฏ ส่วนท่านที่จะได้เดินทางกลับบ้านก็ขอให้เดินทาง
 สมสวัสดิภาพ และข้าพเจ้ากับคณะรัฐมนตรีขอฝากความระลึกถึงไปยังพี่น้องราษฎรใน
 ของทุก ๆ ท่านโดยทั่วกัน "

ร่างพระราชบัญญัติซึ่งสภาผู้แทนราษฎร
ลงมติให้ประกาศใช้เป็นกฎหมาย ปี ๒๔๙๗

ในสมัยประชุมวิสามัญ พ.ศ. ๒๔๙๗ (มกราคม – กุมภาพันธ์)

ร่างพระราชบัญญัติที่คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ วันลงมติให้ประกาศใช้เป็นกฎหมาย

(๑) ร่างพระราชบัญญัติการขนส่ง พ.ศ. ๒๔๙๗	๒๓ ม.ก.
(๒) ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๔๙๗	๒๓ ม.ก.
* (๓) ร่างพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๔๙๗	๒๓ ม.ก.
(๔) ร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๗	๒๓ ม.ก.
(๕) ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๔๙๗	๓๐ ม.ก.
(๖) ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม คีรีประมาตรักษา (ฉบับที่ ๓๓) พ.ศ. ๒๔๙๗	๒๘ ม.ก.
* (๗) ร่างพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗	๒๘ ม.ก.

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

(วันลงมติ)

- (๘) ร่างพระราชบัญญัติวิทยุสื่อสาร (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๔๘๗ ๒๘ ม.ค. ๘๗
- (๘) ร่างพระราชบัญญัติสุรา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๘๗ ๔ ก.พ. ๘๗
- (๑๐) ร่างพระราชบัญญัติยานัตถ์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๘๗ ๔ ก.พ. ๘๗
- (๑๑) ร่างพระราชบัญญัติให้ใช้บังคับโครงการผังเมือง ในท้องที่
ตำบลในเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์
พ.ศ. ๒๔๘๗ ๔ ก.พ. ๘๗
- (๑๒) ร่างพระราชบัญญัติกองอาสารักษากิตติมศักดิ์ พ.ศ. ๒๔๘๗ ๔ ก.พ. ๘๗
- (๑๓) ร่างพระราชบัญญัติตำรวจการกักตุนโรคภัยไข้เจ็บ พ.ศ. ๒๔๘๗ ๔ ก.พ. ๘๗
- (๑๔) ร่างพระราชกำหนดค่าธรรมเนียมการใช้นายยนต์บน
ทางหลวงและสะพาน พ.ศ. ๒๔๘๗ ๔ ก.พ. ๘๗
- (๑๕) ร่างพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. ๒๔๘๗ ๔ ก.พ. ๘๗
- (๑๖) ร่างพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ในท้องที่
ตำบลคลองตัน และตำบลดำเนินสะดวก อำเภอบ้านแพ้ว
จังหวัดสมุทรสาคร พ.ศ. ๒๔๘๗ ๔ ก.พ. ๘๗
- (๑๗) ร่างพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ในท้องที่ตำบล
ตลาดกระทุ่มแบน อำเภอกะทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร
พ.ศ. ๒๔๘๗ ๔ ก.พ. ๘๗
- (๑๘) ร่างพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ในท้องที่ตำบล
ตาคลี อำเภอบางระจัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พ.ศ. ๒๔๘๗ ๔ ก.พ. ๘๗
- (๑๙) ร่างพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์เพื่อสร้างและขยาย
ทางหลวงเทศบาลในท้องที่ตำบลเจ้าสิงห์ อำเภอพระนครศรีอยุธยา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พ.ศ. ๒๔๘๗ ๔ ก.พ. ๘๗

LIRT

(วันลง

- (๒๐) ร่างพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์เพื่อสร้างและ
ขยายทางหลวงจังหวัด ในท้องที่ตำบลคลองเตย ตำบล
คลองคัน และตำบลพระโขนง อำเภอพระโขนง
จังหวัดพระนคร พ.ศ. ๒๔๘๗ ๕ ก.พ.
- (๒๑) ร่างพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ในท้องที่ตำบลแม่โป่ง
อำเภอกอยตะเภา จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. ๒๔๘๗ ๕ ก.พ.
- (๒๒) ร่างพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ในท้องที่ตำบล
ตลาดกรวด และตำบลบางแก้ว อำเภอเมืองอ่างทอง
จังหวัดอ่างทอง พ.ศ. ๒๔๘๗ ๕ ก.พ.
- (๒๓) ร่างพระราชบัญญัติโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินและที่ดินตั้ง
วัดโปรดศีล และวัดจอม ตำบลของครักษ์ อำเภอโพธิ์ทอง
จังหวัดอ่างทอง ให้แก่กรมชลประทาน พ.ศ. ๒๔๘๗ ๖ ก.พ.
- (๒๔) ร่างพระราชบัญญัติโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินตั้งวัดบ้านอ่างทอง
ตำบลบ้านใหญ่ อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ให้แก่กรมชลประทาน พ.ศ. ๒๔๘๗ ๖ ก.พ.
- (๒๕) ร่างพระราชบัญญัติโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินแปลง ตำบลรียนาท
อำเภอเมืองรียนาท จังหวัดรียนาท ให้แก่กรมชลประทาน
พ.ศ. ๒๔๘๗ ๖ ก.พ.
- (๒๖) ร่างพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ในท้องที่ตำบลรียนาท
อำเภอเมืองรียนาท จังหวัดรียนาท พ.ศ. ๒๔๘๗ ๖ ก.พ.
- (๒๗) ร่างพระราชบัญญัติศุภกาว (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๔๘๗ ๖ ก.พ.

LIRT

(วันลงมติ)

- (๒๗) ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร (ฉบับที่ ๒)
พ.ศ. ๒๔๙๗ ๓๓ ก.พ. ๙๗
- (๒๘) ร่างพระราชบัญญัติจัดอาชีวศึกษาสงเคราะห์แก่บุคคล
บางจำพวก พ.ศ. ๒๔๙๗ ๓๓ ก.พ. ๙๗
- (๒๙) ร่างพระราชบัญญัติองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย
พ.ศ. ๒๔๙๗ ๓๓ ก.พ. ๙๗
- (๓๐) ร่างพระราชบัญญัติกำหนดวิทยฐานะผู้สำเร็จวิชาทหาร
พ.ศ. ๒๔๙๗ ๓๓ ก.พ. ๙๗
- (๓๑) ร่างพระบัญญัติโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินและที่ดินสงฆ์
วัดน้อยญาติการาม วัดร้าง และวัดป่าเขาเปิดอก ตำบลชัยนาท
อำเภอเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท ให้แก่กรมชลประทาน
พ.ศ. ๒๔๙๗ ๓๓ ก.พ. ๙๗
- (๓๒) ร่างพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ในท้องที่ตำบล
บางนกแขวก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม
พ.ศ. ๒๔๙๗ ๓๓ ก.พ. ๙๗
- (๓๓) ร่างพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ในท้องที่ตำบล
ตาคลี อำเภอบางเลน จังหวัดพระนคร พ.ศ. ๒๔๙๗ ๓๓ ก.พ. ๙๗
- (๓๔) ร่างพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๗ ๓๓ ก.พ. ๙๗
- (๓๕) ร่างพระราชบัญญัติระบบเงินตราชั่วคราว (ฉบับที่ ๕)
พ.ศ. ๒๔๙๗ ๓๓ ก.พ. ๙๗
- (๓๖) ร่างพระราชบัญญัติควบคุมค่าเช่าในภาคอีสาน (ฉบับที่ ๓)
พ.ศ. ๒๔๙๗ ๓๓ ก.พ. ๙๗

LIRT

(วัน)

- (๓๗) ร่างพระราชบัญญัติสงเคราะห์ผู้ประสบภัยเนื่องจากการช่วยเหลือราชการ จากการปฏิบัติงานของชาติ หรือจากการปฏิบัติหน้าที่มนุษยธรรม พ.ศ. ๒๕๕๗ ๑๒ ก.พ.
- (๓๘) ร่างพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๗ ๑๒ ก.พ.
- (๔๐) ร่างพระราชบัญญัติยศทหาร (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๗ ๑๒ ก.พ.
- (๔๓) ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยตำรวจ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๗ ๑๒ ก.พ.
- (๔๕) ร่างพระราชบัญญัติรายได้เทศบาล พ.ศ. ๒๕๕๗ ๑๓ ก.พ.
- * (๔๓) ร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๗ ๑๓ ก.พ.

ในสมัยประชุมสามัญสามัญ พ.ศ. ๒๕๕๗

(มิถุนายน – กรกฎาคม – สิงหาคม – กันยายน)

ร่างพระราชบัญญัติที่คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ วันลงมติให้ประกาศใช้เป็นกฎหมาย

- (๔๔) ร่างพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์พหุพาหะ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๗ ๑๖ ธ.ค.
- (๔๕) ร่างพระราชบัญญัติสงเคราะห์บุคคลผู้ได้รับการพักการลงโทษ ผู้พ้นโทษ และเด็กผู้พ้นการฝึกอบรม พ.ศ. ๒๕๕๗ ๑๖ ธ.ค.
- (๔๖) ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งเพื่อความเป็นธรรมกึ่งคน พ.ศ. ๒๕๕๗ ๑๖ ธ.ค.
- (๔๗) ร่างพระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ. ๒๕๕๗ ๑๖ ธ.ค.

LIRT

(วันลงมติ)

- (๔๘) ร่างพระราชบัญญัติเหรียญราชการชายแดน พ.ศ. ๒๔๘๗ ๒ ก.ย. ๘๗
- (๔๙) ร่างพระราชบัญญัติทางหลวง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๘๗ ๒ ก.ย. ๘๗
- (๕๐) ร่างพระราชบัญญัติป้องกันเรือโดนกัน พ.ศ. ๒๔๘๗ ๘ ก.ย. ๘๗
- (๕๑) ร่างพระราชบัญญัติวิทยาลัยวิชาการศึกษา พ.ศ. ๒๔๘๗ ๘ ก.ย. ๘๗
- (๕๒) ร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๘๗ ๘ ก.ย. ๘๗
- (๕๓) ร่างพระราชบัญญัติพิทักษ์ตราศุลกากร (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๔๘๗ ๓๖ ก.ย. ๘๗
- (๕๔) ร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พ.ศ. ๒๔๘๗ ๓๗ ก.ย. ๘๗
- (๕๕) ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระธรรมนูญศาลยุติธรรม ฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๔๘๗ ๓๗ ก.ย. ๘๗
- (๕๖) ร่างพระราชบัญญัติข้าราชการธนสุข (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๘๗ ๓๓ ก.ย. ๘๗
- (๕๗) ร่างพระราชบัญญัติควบคุมการใช้สุจจาระเป็นปุ๋ย (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๘๗ ๒๓ ก.ย. ๘๗
- (๕๘) ร่างพระราชบัญญัติการทะเบียนคนต่างด้าว (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๘๗ ๒๓ ก.ย. ๘๗
- (๕๙) ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมอุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๔๘๗ ๒๓ ก.ย. ๘๗
- (๖๐) ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและสงวนป่า (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๘๗ ๒๓ ก.ย. ๘๗

LIART

- (๖๑) ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค
พ.ศ. ๒๔๘๗
- (๖๒) ร่างพระราชบัญญัติการชดเชยประทานหลวง (ฉบับที่ ๒)
- (๖๓) ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร
(ฉบับที่ ๓๒) พ.ศ. ๒๔๘๗
- * (๖๔) ร่างพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๘๗
และร่างประมวลกฎหมายที่ดิน
- * พระราชบัญญัติสำคัญ ซึ่งได้พิมพ์ควบคุมตามลำดับไว้ด้วยแล้ว

Δ

ข่าวสารการเมือง ที่ถูกต้อง
อ่านได้จาก รัฐสภาสาร
ทำให้มีความรู้กว้างขวาง

ขั้บ่มนวนลทุกภูมิประเทศ

๙- POWER TAKE OFF

ใช้กำลังงานได้ทั้ง

ทสิกรรม และ อุตสาหกรรม

บริษัทบางกอกสาณการคำ

ราชดำเนิน โทร. 22417-18

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

ฉบับพิเศษ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๕๗

พระราชบัญญัติประกันสังคม

พ.ศ. ๒๕๕๗

พระราชบัญญัติ

ประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๗

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๗

เป็นปีที่ ๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการ
เกล้า ฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยประกันสังคม เพื่อความผาสุก
ความมั่นคงในการดำรงชีวิตของประชาชน

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำ
ยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๗”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้
ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราช
กิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

มาตรา ๓ พระราชบัญญัตินี้จะใช้บังคับในเขตท้องที่ใด เมื่อใด ให้พระ
พระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า บุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้งจากรัฐมนตรี
พระราชบัญญัตินี้

“แพทย์” หมายความว่า ผู้ที่ขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตให้เป็นผู้ประกอบ
กิจป ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการประกอบโรคกิจ และพนักงานเจ้าหน้าที่รับ
เป็นผู้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“เงินสมทบทุน” หมายความว่า เงินซึ่งผู้ประกันตน ผู้ว่าจ้าง หรือรัฐบาลไ
ดมทบทเป็นกองทุน เพื่อการประกันสังคมตามพระราชบัญญัตินี้

“กองทุนประกันสังคม” หมายความว่า กองทุนที่รวมเงินสมทบทุน

“ประโยชน์สงเคราะห์” หมายความว่า เงิน หรือสิ่งของ รวมตลอดถึงบริก
ใดซึ่งให้แก่ผู้รับประโยชน์สงเคราะห์เป็นรายบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้

“ผู้ว่าจ้าง” หมายความว่า ผู้ซึ่งจ้างบุคคลใดทำงานอันมีลักษณะเป็นการป
จะมีสัญญาจ้างเป็นหนังสือหรือไม่ก็ตาม

“ผู้ทำงานจ้าง” หมายความว่า บุคคลซึ่งรับจ้างทำงานให้แก่ผู้ว่าจ้างเป็นการป
จะมีสัญญาจ้างเป็นหนังสือหรือไม่ก็ตาม

“ผู้ทำงานส่วนตัว” หมายความว่า บุคคลซึ่งทำงานในกิจการใดเป็นอิสระของตน
ซึ่งไม่ใช่ผู้ทำงานจ้าง

“ผู้ไม่ได้ทำงาน” หมายความว่า บุคคลซึ่งไม่ใช่ผู้ทำงานจ้าง หรือผู้ท
ส่วนตัว

“ค่าจ้าง” หมายความว่า รายได้เป็นเงิน ซึ่งผู้ทำงานจ้างได้รับจากผู้ว่าจ้าง

LIRT

ประโยชน์เพิ่มอย่างอื่น ซึ่งผู้ว่าจ้างจ่ายหรือให้ไว้ หรือให้แก่ผู้ทำงานจ้าง เนื่องจาก
งานให้แก่ผู้ว่าจ้างรวมกับรายได้

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
มหาดไทย รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่และออก
กฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

ผู้ประกันตน

มาตรา ๖ บุคคลทุกคนที่มีอายุระหว่างสิบหกปีถึงหกสิบปี มีสิทธิและอาจต้องถูก
และให้ประกันตนตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ และการประกันตนเช่นนั้นเป็น
หน้าที่เฉพาะตัว

มาตรา ๗ ผู้ทำงานจ้างซึ่งมีหลักแหล่งที่ทำงานเป็นปกติอยู่ในเขตท้องที่ที่ประกาศ
ระบุงบฏกาให้ใช้บังคับพระราชบัญญัตินี้ และได้รับค่าจ้างคำนวณเป็นเงินคงแต่ห้าร้อยบาท
ต่อหนึ่งเดือน มีหน้าที่ต้องประกันตนตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๘ บทบัญญัติในมาตรา ๗ มิให้ใช้บังคับแก่

(๑) ข้าราชการ ซึ่งอาจมี สิทธิได้ รับ บำเหน็จ บำนาญ ตามกฎหมาย ว่าด้วย บำเหน็จ
บำนาญข้าราชการ

(๒) คนต่างด้าวซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักรชั่วคราว โดยมีสัญญาจ้างกับผู้ว่าจ้าง
เป็นการอย่างใดอย่างหนึ่งมีกำหนดเวลาไม่เกินหนึ่งปี

(๓) บุคคลที่มีอายุคงแต่ห้าสิบขึ้นไป และเป็นผู้ทำงานจ้างอยู่ก่อนในเขตท้องที่ที่
ประกาศพระราชกฤษฎีกาให้ใช้บังคับพระราชบัญญัตินี้ หรือเพิ่งสมัครเข้าเป็นผู้ทำงานจ้าง และ
เป็นผู้ประกันตนมาก่อน หรือเป็นผู้ทำงานจ้างย้ายมาจากเขตท้องที่ที่ยังมิได้ประกาศพระราช
กฤษฎีกาให้ใช้บังคับพระราชบัญญัตินี้

LIRT

(๔) ผู้ทำงานจ้างตามที่ระบุยกเว้นโดยพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๘ ผู้ทำงานส่วนตัว ผู้ไม่ได้ทำงาน หรือผู้ที่ไม่อยู่ในข่ายบังคับตาม
จะสมัครเข้าประกันตนตามพระราชบัญญัตินี้ได้ โดยผู้ประกันตนต้องมีสุขภาพตาม
ได้ตรวจรับรองว่าสมควรเข้าประกันตนได้ แต่จะมีสิทธิได้รับประโยชน์สงเคราะห์ต่อ
สมทบทุนแล้วไม่น้อยกว่าสี่เดือน

มาตรา ๙ ในกรณีที่ผู้ประกันตนตามมาตรา ๘ ดันสภาพจากการเป็นผู้
บังคับตามมาตรานี้ จะสมัครเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา ๘ ภายในหนึ่งปีนับแต่วัน
ที่ยอมทำได้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง และให้นับระยะเวลา
ประกันตนของผู้ขึ้นก่อนกับตอนหลังต่อกันได้

มาตรา ๑๐ ในกรณีที่ผู้ประกันตนตามมาตรา ๘ เข้าลักษณะ การ ประกัน
มาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัตินี้ ก็ให้นับระยะเวลาการประกันตนของผู้ขึ้นติดต่อกัน

มาตรา ๑๑ ในกรณีที่ผู้ประกันตนตามมาตรา ๘ ผู้ใดดันสภาพจากการเป็นผู้
ขายบังคับตามมาตรา ๘ และมีได้สมัครเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา ๑๐ ถ้าผู้ขึ้นได้กลับ
ในขายบังคับตามมาตรา ๘ อีกภายในระยะเวลาสองปี ก็ให้นับระยะเวลาประกันตนของ
ตอนก่อนกับตอนหลังต่อกันได้

มาตรา ๑๒ ผู้ประกันตนผู้ใด ถ้ายังได้เงินสมทบทุนอยู่ ไม่ว่าผู้ขึ้นจะอยู่ในเขต
ที่ประกาศพระราชกฤษฎีกาให้ใช้บังคับพระราชบัญญัตินี้ หรืออยู่ในราชอาณาจักร
ก็ให้ถือว่าเป็นผู้ประกันตนตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๒

กองทุนประกันสังคม

มาตรา ๑๓ ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ออกเงินสมทบทุนเข้าในกองทุน ประกันสังคม
ไป

LIRT

(๑) ผู้ประกันตน ต้อง ออกเงิน สมทบทุน ตาม อัตรา ซึ่งจะได้ ประกาศโดย พระราช
ไม่เกินอัตราที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายพระราชบัญญัติ

(๒) ผู้ว่าจ้างต้องออกเงินสมทบทุนเพื่อผู้ทำงานจ้างในกิจการของตน ซึ่งต้องประกัน
มาตรา ๘ เป็นรายบุคคล ตามอัตราซึ่งจะได้ประกาศโดยพระราชกฤษฎีกา ไม่เกิน
ที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายพระราชบัญญัติ

(๓) รัฐบาลต้องออกเงินสมทบทุนตามจำนวนบุคคลผู้ประกันตน ตามอัตราซึ่งจะได้
โดยพระราชกฤษฎีกา ไม่เกินอัตราที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายพระราชบัญญัติ

วิธีการ เงื่อนไข และกำหนดระยะเวลาส่งเงินสมทบทุน ให้กำหนดโดยกฎกระทรวง
มาตรา ๑๕ การเพิ่มหรือลด อัตราเงิน สมทบทุนนั้น ให้กระทำได้ โดย พระราช

กษา

มาตรา ๑๖ ให้กองทุนประกันสังคมอยู่ในความควบคุม รักษา และจัดการของคณะ
กรรมการประกันสังคม และกรมประกันสังคมตามบทแห่งพระราชบัญญัติ

มาตรา ๑๗ ในกรณีที่ผู้ประกันตนตามมาตรา ๘ และมาตรา ๙ ต้องไปรับราชการ
หรือช่วยราชการทหารตามกำหนดเป็นการชั่วคราว เมื่อผู้ว่าจ้างหรือผู้ประกันตนในกรณี
ผู้ว่าจ้าง แจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบภายในเวลาหกสิบวัน ก็ให้ได้รับการผ่อนผัน
การส่งเงินสมทบทุนตามมาตรา ๑๕ ระยะเวลาหนึ่ง และให้ถือว่าการประกันตนของผู้
ประกัน

มาตรา ๑๘ ในขณะที่ผู้ประกันตนได้รับประโยชน์สงเคราะห์ในเดือนใด นอกจาก
รับสงเคราะห์ประเภทเพื่อการสงเคราะห์บุตร ให้ผ่อนผันยกเว้นการส่งเงินสมทบทุนตาม

มาตรา ๑๕

มาตรา ๑๙ ในกรณีที่ผู้ประกันตนตามมาตรา ๘ สิ้นสภาพจากการเป็นผู้อยู่ในข่าย
ตามมาตรา ๑๕ ถ้าไม่สมัครใจจะประกันตนต่อไป ก็ยังมีสิทธิที่จะได้รับประโยชน์

LIRT

ตั้งแต่วันที่ต่อไปเป็นระยะเวลาหนึ่งเดือนต่อการเป็นสมาชิกหนึ่งปี
คิดเป็นหนึ่งปีเศษของปีถ้าเกินหนึ่งปี

มาตรา ๕๐ เว้นแต่จะได้รับการยกเว้นหรือผ่อนผันตามพระราชบัญญัติ
คนโดยความสมัครใจ จะต้องนำส่งเงินสมทบทุนจนครบทุกงวด ในระหว่างที่ยัง
สมทบทุนในงวดใด จะไม่มีสิทธิได้รับประโยชน์ตั้งแต่วันที่ และถ้าขาดส่งติดต่อกัน
กัน ข้อมหหมดสภาพเป็นผู้ประกันตน

มาตรา ๕๑ ภายในเก้าสิบวัน นับแต่ได้ประกาศ พระราชกฤษฎีกาให้
พระราชบัญญัติในท้องที่ใด ให้ผู้ว่าจ้างยื่นรายการระบุชื่อผู้ทำงานจ้างทุกคน ไม่ว่า
จ้างนั้นจะอยู่ในข่ายบังคับตามมาตรา ๘ หรือไม่ และให้ระบุค่าจ้างและรายการอื่นใด
การทำงานต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณี ที่บุคคลใดเป็นผู้ว่าจ้าง ภายหลังวันที่ได้ประกาศพระราชกฤษฎีกา
บังคับพระราชบัญญัติ ให้ผู้นั้นยื่นรายการตามความในวรรคก่อนภายในเวลาเก้าสิบ
แต่วันเป็นผู้ว่าจ้าง

มาตรา ๕๒ ในกรณีที่ ข้อเท็จจริงใน รายการ ที่ ได้ ยื่นไว้ ตาม ความใน มาตรา
เปลี่ยนแปลงไป ให้ผู้ว่าจ้าง ยื่นรายการการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่
สิบห้าวันตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๕๓ ผู้ว่าจ้างต้องรับผิดชอบหักเงินค่าจ้างของผู้ซึ่งต้องประกันตนตามมาตร
ตามอัตราที่ผู้ประกันตนจะต้องออกเงินสมทบทุน และนำส่งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามที่กำหนด
ในกฎกระทรวง พร้อมกับเงินสมทบทุนที่ผู้ว่าจ้างจะต้องออก และให้พนักงานเจ้าหน้าที่
ใบรับเงินทุกคราวที่ได้นำส่ง

ในการหักเงินค่าจ้างของผู้ทำงานจ้างนั้น ให้ผู้ว่าจ้างมีสิทธิกระทำได้ ในการจ่าย
แต่ละครั้งตามสัดส่วนจนวนอัตราเงินสมทบทุนของผู้ทำงานจ้าง

มาตรา ๕๔ เพื่อเป็นหลักฐานในการประกันตน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ออก

LIRT

กรมให้แก่ผู้ประกันตนทุกคน แบบและวิธีการกรอกรหัสความในสมุดประกันสังคมให้
ผู้กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๕ ในกรณีที่ผู้ว่าจ้างหรือผู้ทำงานจ้างสงสัยว่า ผู้ทำงานจ้างจะต้องประกัน
ระราชนิยัตินหรือไม่ ให้ผู้ว่าจ้างแจ้งเรื่องการเข้าทำงานของผู้ทำงานจ้างพร้อมด้วย
ชื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้พิจารณาเห็นว่า ผู้ทำงานจ้างไม่ต้อง
ประกันแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่จะได้คืนเงินสมทบทุนให้แก่ผู้ว่าจ้างและผู้ทำงานจ้าง ถ้า
ภายหลังประโยชน์ดังกล่าวไปแล้ว ก็ให้หักส่วนที่จ่ายนั้นออกเสียก่อน

มาตรา ๒๖ ในกรณีที่ผู้ว่าจ้างประกอบกิจการโดยเหมาค่าแรงงาน มอบให้แก่
ผู้รับจ้างไปควบคุมดูแลการจ่ายค่าจ้างให้แก่ผู้ทำงานจ้างอีกทอดหนึ่ง ให้ถือว่าผู้รับจ้าง
ข้างต้นเป็นตัวแทนผู้ว่าจ้าง และผู้ว่าจ้างต้องยื่นรายการดังระบุไว้ในมาตรา ๒๓ และ
๒๔ เหมือนผู้ทำงานจ้างเป็นผู้ทำงานจ้างของผู้ว่าจ้างโดยตรง

มาตรา ๒๗ ผู้ว่าจ้างต้องทำทะเบียนรายชื่อผู้ทำงานจ้างและรายการหักเงินค่าจ้างตาม

มาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๓ ตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง และรักษาไว้ ณ
เป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี

ในกรณีที่ผู้ว่าจ้างละเลยไม่ทำหรือไม่รักษาทะเบียนรายชื่อผู้ทำงานจ้าง และรายการหัก
เงินตามความในวรรคก่อน หรือทำทะเบียนนั้นไม่สมบูรณ์ อันเป็นเหตุให้สงสัยในการ
จ่ายค่าจ้าง ซึ่งผู้ว่าจ้างหรือผู้แทนผู้ว่าจ้างปฏิเสธที่จะชี้แจงหรือไม่สามารถชี้แจงแก้ข้อสงสัย
ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจที่จะกำหนดอัตราเงินสมทบทุน
ตามมาตรฐานอัตราเงินสมทบทุน และแจ้งให้ผู้ว่าจ้างทราบเป็นหนังสือ

มาตรา ๒๘ ผู้ใดมีหน้าที่ต้องเสียภาษีตามประมวลรัษฎากร ในปีใด ให้ได้รับการ
การเสียภาษีตามประมวลรัษฎากร เฉพาะจำนวนเงินเท่าที่นำส่งเป็นเงินสมทบทุนในปีนั้น ๆ
จำนวนเงินดังกล่าวออกจากยอดเงินรายได้ของตน ก่อนการประเมินภาษีตามประมวล

LIRT

มาตรา ๒๘ บรรดารายการ เรื่องราว หรือเอกสาร ที่ยื่นต่อพนักงาน
ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ได้รับการยกเว้นจากการเสียอากรแสตมป์ตามประมวลรัษฎากร

หมวด ๓

ประโยชน์สงเคราะห์

มาตรา ๓๐ ประโยชน์สงเคราะห์ แบ่งออกเป็นประเภท ดังต่อไปนี้

- (๑) เพื่อการคลอดบุตร
- (๒) เพื่อการสงเคราะห์บุตร
- (๓) เพื่อการเจ็บป่วย
- (๔) เพื่อการพิการหรือทุพพลภาพ
- (๕) เพื่อการชราภาพ
- (๖) เพื่อการฌาปนกิจ

ประโยชน์สงเคราะห์ประเภทใด จะไร้มือใด ให้ประกาศโดยพระราชกฤษฎีกา
หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจ่ายประโยชน์สงเคราะห์ให้เป็นไปตาม

กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๓๑ ประโยชน์สงเคราะห์เพื่อช่วยเหลือผู้ประกันตน แบ่งเป็น

- (๑) จ่ายเป็นเงิน
- (๒) จ่ายเป็นสิ่งของหรือบริการอื่นใด

ประโยชน์สงเคราะห์ดังกล่าวข้างต้นนี้ อาจจ่ายเงินหรือสิ่งของหรือบริการอื่นใด
หรือทั้งสองอย่างก็ได้

มาตรา ๓๒ เมื่อผู้ประกันตนตามมาตรา ๗ ตั้งเงินสมทบทุนงวดแรกแล้ว จึง
สิทธิได้รับประโยชน์สงเคราะห์

มาตรา ๓๓ ในกรณีการคลอดบุตรตามความเห็นของแพทย์ หญิงผู้ประกันตน
จะได้รับประโยชน์สงเคราะห์ประเภทเพื่อการคลอดบุตร

LIRT

มาตรา ๓๔ ผู้ประกันตนมีบุตรอันชอบด้วยกฎหมายตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป และบุตร
หนึ่งคนมีชีวิตอยู่ ซึ่งมีชีวิตไม่เกินสิบห้าปี ผู้ประกันตนย่อมจะได้รับประโยชน์สงเคราะห์
เพื่อการสงเคราะห์บุตรคนที่ห้าและคนต่อ ๆ ไป

ในกรณีผู้ประกันตนดำรงรับประโยชน์สงเคราะห์ดังกล่าวในวรรคแรกตายลง ก็ให้
ประโยชน์สงเคราะห์นั้นแก่บุตรแทนผู้ประกันตน

มาตรา ๓๕ เมื่อผู้ประกันตนเจ็บป่วย ซึ่งแพทย์และพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจรับรองว่า
ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ติดต่อกันเกินกำหนดเจ็ดวัน ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับประโยชน์
สงเคราะห์ประเภทเพื่อการเจ็บป่วย

มาตรา ๓๖ ในกรณีผู้ประกันตนเจ็บป่วยเรื้อรังเกินกว่าหนึ่งปี พิกัด ทุพพลภาพ
ของการบาดเจ็บ หรือมีจิตใจฝืนเพี้ยนไม่ยอมประกอบ ซึ่งแพทย์และพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจรับ
รองว่า ผู้ประกันตนมีสภาพประกอบอาชีพชั่วคราวหรือตลอดไป และผู้ประกันตนต้องสูญเสีย
อวัยวะได้รับอยู่บางส่วนหรือทั้งหมด ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับประโยชน์สงเคราะห์ประเภทเพื่อ
การทุพพลภาพ

มาตรา ๓๗ ในระหว่างผู้ประกันตนได้รับประโยชน์สงเคราะห์ประเภทเพื่อการพิการ
ทุพพลภาพอยู่นั้น หากผู้ประกันตนปฏิเสธหรือละเลยการปฏิบัติตนต่อการรักษาพยาบาลตาม
คำสั่งของแพทย์ หรือรับการฝึกวิชาชีพตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่โดยไม่มีเหตุผลพอสมควร
พนักงานเจ้าหน้าที่จะจ่ายประโยชน์สงเคราะห์ชั่วคราวหรือตลอดไปได้

มาตรา ๓๘ ประโยชน์สงเคราะห์ประเภทเพื่อการพิการหรือทุพพลภาพ ซึ่งผู้ประกัน
ตนได้รับนั้นเป็นการชั่วคราว ถ้าผลแห่งการรักษาพยาบาลหรือการฝึกวิชาชีพทำ
ให้ผู้ประกันตนมีสมรรถภาพประกอบอาชีพได้ตามความเห็นชอบของคณะกรรมการประกันสังคม
ผู้ประกันตนอาจถูกลดหรือหมดสิทธิรับประโยชน์สงเคราะห์ประเภทเพื่อการพิการหรือทุพพลภาพ

มาตรา ๓๙ เมื่อผู้ประกันตนผู้ใดมีอายุครบห้าสิบห้าปีบริบูรณ์ และได้ชำระเงินสมทบ

LIRT

ทุนติดต่อกันเป็นเวลาสิบปีแล้ว ประสงค์จะเลิกประกอบอาชีพตลอดชีวิต โดยแจ้งความ
เป็นหนังสือต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้ผู้นั้นมีสิทธิได้รับประโยชน์สงเคราะห์ประเภท
ชราภาพ และเมื่อผู้ประกันตนถึงแก่อายุครบหกสิบปีบริบูรณ์แล้ว ย่อมมีสิทธิได้รับ
สงเคราะห์ประเภทเพื่อการชราภาพตลอดชีวิต ประโยชน์สงเคราะห์ให้เป็นไปตาม
จำนวนและระยะเวลาการจ่ายเงินสมทบทุนตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๔๐ เมื่อผู้ประกันตนถึงแก่ความตาย ทายาทของผู้ประกันตนย่อม
ได้รับประโยชน์สงเคราะห์ประเภทเพื่อการฌาปนกิจ ในกรณีผู้ประกันตนถึงแก่ความตายโดย
ทายาท ก็ให้ผู้จัดการศพเป็นผู้รับประโยชน์สงเคราะห์ประเภทเพื่อการฌาปนกิจ

มาตรา ๔๑ ผู้ประกันตนหรือผู้มีส่วนได้เสียรายใด ละเลยไม่ยื่นขอรับ
สงเคราะห์ตามที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในกำหนดระยะเวลา
นับแต่วันมีสิทธิได้รับประโยชน์สงเคราะห์นั้น ๆ ให้ถือว่าผู้ประกันตนหรือผู้มีส่วนได้เสีย
จะรับประโยชน์สงเคราะห์

ในกรณีดังกล่าวในวรรคแรก ถ้าผู้ประกันตนหรือผู้มีส่วนได้เสีย มีเหตุจำ
ขอรับประโยชน์สงเคราะห์ไม่ทันกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ก็ให้มีสิทธิขอรับ
สงเคราะห์ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ แต่ต้องไม่เกินหนึ่งปี นับแต่วันมีสิทธิได้รับประโยชน์
เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นสมควรจะจ่ายประโยชน์สงเคราะห์ให้ก็ได้

มาตรา ๔๒ เมื่อผู้ประกันตนหรือผู้มีส่วนได้เสียเห็นว่า คำสั่งของพนักงานเจ้า
ไม่ชอบด้วยกฎหมายก็ดี ไม่พอใจในคำวินิจฉัยของพนักงานเจ้าหน้าที่ก็ดี ไม่สามารถปฏิบัติ
คำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ก็ดี ผู้ประกันตนหรือผู้มีส่วนได้เสียจะอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อ
กรรมการประกันสังคมได้ ภายในระยะเวลาไม่เกินสาม เดือน นับแต่วันรับทราบคำสั่งของ
เจ้าหน้าที่นั้น

ในระหว่างที่รอฟังคำวินิจฉัยของคณะกรรมการประกันสังคม คำสั่งของ
เจ้าหน้าที่ให้ถือว่าเป็นอันใช้ได้

LI RT

มาตรา ๔๓ ผู้ประณัติญัตติต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่า ได้กระทำความผิดตาม
บัญญัตินี้ คณะกรรมการประณัติจึงสมควรสั่งการรับประโยชน์ดังกล่าวไว้ระยะเวลา

หมวด ๔

คณะกรรมการประณัติ

มาตรา ๔๔ ให้มีคณะกรรมการคนหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการประณัติ”
ประกอบด้วยประธานกรรมการคนหนึ่ง และรองประธานกรรมการคนหนึ่ง กับ
กรรมการอื่นอีกไม่น้อยกว่าแปดคนและไม่เกินสิบสองคน แต่งตั้งขึ้นโดยคณะรัฐมนตรี และให้
กรรมการประณัติดังกล่าวเป็นกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการโดยตำแหน่ง ให้คณะ
กรรมการมีอำนาจหน้าที่ควบคุม รักษา และจัดประโยชน์ของกองทุนประณัติดังกล่าว ซึ่งอาจ
เกี่ยวข้องแก่ประโยชน์ดังกล่าว และจัดบริการอื่นใดอันจะเป็นประโยชน์แก่การประณัติดังกล่าว
มีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ

ให้ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการและกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งดำรง
ตำแหน่งในวาระเริ่มแรก เมื่อครบกำหนดสองปี ให้จับสลากออกจากตำแหน่งถึงหนึ่ง ส่วน
หนึ่งให้ใหม่ ผู้ที่พ้นจากตำแหน่งจะได้รับแต่งตั้งอีกก็ได้

มาตรา ๔๕ นอกจากการออกจากตำแหน่งตามวาระ ตามความในมาตรา ๔๔
ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการและกรรมการย่อมพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) คณะรัฐมนตรีให้ออก

ในกรณีที่การพ้นจากตำแหน่งตามมาตรานี้ ให้แต่งตั้งประธานกรรมการ รอง
ประธานกรรมการ หรือกรรมการเข้าแทน แล้วแต่กรณี ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเข้าแทน ย่อมอยู่
ตำแหน่งได้เพียงเท่าที่กำหนดเวลาของผู้ซึ่งตนแทน

มาตรา ๔๖ การประชุมทุกคราวต้องมี กรรมการมา ประชุมไม่ต่ำกว่าครึ่งหนึ่งของ
คณะกรรมการ จึงจะเป็นองค์ประชุม

LIART

มาตรา ๔๗ ในเมื่อประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุม ให้รองประธานกรรมการทำหน้าที่แทน ถ้าประธานกรรมการและรองประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุม ให้เลือกตั้งคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุมนั้น

มาตรา ๔๘ การลงมติวินิจฉัยข้อปรึกษา ให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมุข กรรมการคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้ามีจำนวนเสียงในการลงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นได้อีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๔๙ บรรดาคำแนะนำหรือข้อวินิจฉัยของคณะกรรมการประกันสังคม พนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติตาม

มาตรา ๕๐ ให้คณะกรรมการประกันสังคมมีอำนาจแต่งตั้งอนุกรรมการขึ้นคณะเดียวหรือหลายคณะ เพื่อให้คำปรึกษาแนะนำแก่คณะกรรมการประกันสังคมทั้งในการบริหารและปฏิบัติการ หรือเพื่อรับมอบอำนาจไปปฏิบัติการแทนคณะกรรมการได้

ในการประชุมของอนุกรรมการให้นำมาตรา ๔๖ มาตรา ๔๗ และมาตรา ๔๘ โดยอนุโลม

หมวด ๕

พนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา ๕๑ เพื่อประโยชน์แห่งการประกันสังคม ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจต่อไปนี้

- (๑) มีหนังสือสอบถามกระทรวง ทบวง กรม เทศบาล สุขาภิบาล กองหรือบุคคลใด ๆ ให้ชี้แจงข้อเท็จจริงและการปฏิบัติ พร้อมทั้งเหตุผลเกี่ยวกับการประกัน รวมทั้งให้ส่งสำเนาหลักฐาน หรือสำเนาเอกสารต่าง ๆ เช่น การจ้างผู้ทำงานจ้าง อัตรากำลัง
- (๒) มีหนังสือเรียกบุคคลใด ๆ มาชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการประกันสังคม
- (๓) เข้าไปยังสถานที่ของกระทรวง ทบวง กรม เทศบาล สุขาภิบาล กองหรือของบุคคลใด ๆ ในระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก เพื่อตรวจสอบเรื่องต่าง ๆ

LI RT

การประกันสังคม และให้มีอำนาจสอบถามข้อเท็จจริง เรียกเอกสารหรือสิ่งของใด ๆ
ที่อยู่ในสถานที่ซึ่งเห็นว่าสมควรพิจารณาได้ตามความจำเป็น ในกรณี บุคคลซึ่งเห็นว่า
สมควรจะตรวจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่

ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าไปในสถานที่ตามความในวรรคก่อน ถ้าไม่เป็นการ
ให้แจ้งเป็นหนังสือให้ผู้นครอบครองสถานที่ทราบล่วงหน้าตามเวลาอันสมควร

มาตรา ๕๒ ในการใช้อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้อง
ปฏิบัติตามรายการที่กำหนดในกฎกระทรวง แก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๕๓ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามความในพระราชบัญญัตินี้ เป็นเจ้าพนักงาน
ความในกฎหมายลักษณะอาญา

หมวด ๖

การลงทุนของเงินกองทุนประกันสังคม

มาตรา ๕๔ ให้คณะกรรมการประกันสังคมตั้งงบประมาณจากเงินรายได้ทุกประเภท
เป็นค่าใช้จ่ายที่จำเป็น ค่าบริการ และประโยชน์สงเคราะห์ไว้ตลอดมีประสิทธิผล ทั้งนี้โดย
ให้ของรัฐมนตรี

มาตรา ๕๕ เมื่อต้นปีประสิทธิผลแล้ว มีเงินเหลือจ่าย ให้คณะกรรมการประกันสังคม
การลงทุนอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยอนุมัติของรัฐมนตรี ดังต่อไปนี้

(ก) นำฝากธนาคารเป็นกระแสรายวันหรือประจำ หรือซื้อพันธบัตรเงินกู้ หรือ
หลักทรัพย์อื่นใด ๆ

(ข) ก่อสร้างหรือให้กู้ยืมเพื่อการก่อสร้างอาคาร เพื่อขายหรือให้เช่า ซึ่งดำเนินการ
โดยรัฐบาลหรือองค์การรัฐบาล

(ค) จัดตั้งนิคมหรือสถานฝึกวิชาชีพสำหรับบุรุษ ผู้พิการ หรือทุพพลภาพ หรือ
ประชาชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์แก่ชุมชน

(ง) ก่อสร้างหรือขยาย โรงพยาบาล เรือนคนไร้ สถานที่ปรังษา สถานที่
ตลอดจน และอุปกรณ์การโรงพยาบาลเกี่ยวกับการประกันสังคม

LIART

หมวด ๓

การบัญชี การสอบ และการตรวจ

มาตรา ๕๑ ให้กรมประกันสังคมวางและถือไว้ซึ่งระบบการบัญชีอันถูกต้องและประเภทงานส่วนที่สำคัญ มีการสอบบัญชีภายในเป็นประจำ และมีสมุดบัญชีรายการ

(๑) การรับและจ่ายเงิน

(๒) ดินทรัพย์สินและหนี้สิน

ซึ่งแสดงการงานที่เป็นอยู่ตามจริงและตามที่ควรตามประเภทงาน พร้อมด้วยข้ออื่นเป็นเหตุที่มาของรายการนั้น ๆ

มาตรา ๕๒ ทุกปี ให้สำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้ตรวจสอบรับรองบัญชีของเงินกองทุนประกันสังคม

มาตรา ๕๓ ผู้ตรวจสอบบัญชีมีอำนาจตรวจสอบ สรรพสมุดบัญชี และเอกสารฐานของเงินกองทุนประกันสังคมในเวลาอันสมควรได้ทุกเมื่อ

มาตรา ๕๔ ผู้ตรวจสอบบัญชีต้องทำรายงานว่าด้วยข้อความค่าชี้แจง อันควรแก่ตอบบัญชีที่ได้รับ ตลอดจนความสมบูรณ์ของสมุดบัญชีเงินกองทุนประกันสังคมที่กรมประกันสังคมรักษาอยู่ และต้องแสดงด้วยว่า

(๑) งบดุลและบัญชีซึ่งตรวจสอบนั้น ถูกต้องตรงกับสมุดบัญชีเพียงไรหรือไม่

(๒) งบดุลและบัญชี ซึ่งตรวจสอบนั้น แสดงการงาน ของเงิน กองทุนประกันสังคมเป็นอยู่ตามจริงและตามที่สมควร ตามข้อความค่าชี้แจงและความรู้ของผู้ตรวจสอบบัญชีหรือไม่

มาตรา ๖๐ ภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวัน หลังจากวันสิ้นปีบัญชีของเงินกองทุนประกันสังคม กรมประกันสังคมจะต้องโฆษณารายงานประจำปี แสดงบัญชีงบดุล บัญชีทำการ บัญชีกำไรขาดทุนเพียงต้นปีบัญชี พร้อมกับรายงานของผู้ตรวจสอบบัญชี ตามความในมาตรา

LIRT

หมวด ๘

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๖๑ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อย

มาตรา ๖๒ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๑ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๘ วรรค
หรือยื่นรายการเป็นเท็จ หรือบิดเบือนรายการอันควรจะต้องแจ้ง มีความผิดต้องระวางโทษ
ปรับไม่เกินสองพันบาท หรือจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือทั้งปรับทั้งจำ

มาตรา ๖๓ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๓ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสิบ
สองพันบาท หรือจำคุกไม่เกินสองปี หรือทั้งปรับทั้งจำ

เงินค่าปรับนี้ ให้ส่งเป็นเงินกองทุนประกันสังคม

มาตรา ๖๔ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำเรียก หรือขอตรวจการกระทำของพนักงานเจ้าหน้าที่
ในความในมาตรา ๕๑ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือจำคุกไม่เกิน
หกเดือน หรือทั้งปรับทั้งจำ

มาตรา ๖๕ ผู้ใดแจ้งรายการเท็จหรือบิดเบือนความจริงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อหวัง
ประโยชน์แห่งการให้หรือประโยชน์อื่นใดอันตนไม่มีสิทธิจะได้รับความพระราชบัญญัตินี้ มีความ
ผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือทั้งปรับทั้งจำ

มาตรา ๖๖ ผู้ใดแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมข้อความ เครื่องหมาย หรือรายการ
ใดในสมุดประกันสังคม ซึ่งตนมิได้มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อหวังประโยชน์
แห่งการให้หรือประโยชน์อื่นใด มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือจำคุก
ไม่เกินหกเดือน หรือทั้งปรับทั้งจำ

รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ป. พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี

บัญชีอัตราเงินสมทบทุน

(๑) ผู้ประกันตนตามมาตรา ๗

อัตราเงินสมทบทุนรายเดือน									
รายได้ของผู้ประกันตน	ผู้ทำงานจ้าง				ผู้ว่าจ้าง		รัฐบาล		หมายเหตุ
	ชาย		หญิง		ชาย		หญิง		
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
(๑) ๕๐๐ - ๙๙๙ บาท	๒๕ บาท	๒๐ บาท	๒๐ บาท	๑๕ บาท	๒๐ บาท	๒๐ บาท	๑๕ บาท	๓๒.๕๐ บาท	๓๐ บาท
(๒) ๑๐๐๐ - ๑๔๙๙ บาท	๕๐ บาท	๔๐ บาท	๔๐ บาท	๓๐ บาท	๔๐ บาท	๔๐ บาท	๓๐ บาท	๖๕ บาท	๖๐ บาท
(๓) ๑๕๐๐ - ๑๙๙๙ บาท	๗๕ บาท	๖๐ บาท	๖๐ บาท	๔๕ บาท	๖๐ บาท	๖๐ บาท	๔๕ บาท	๙๗.๕๐ บาท	๙๐ บาท
(๔) ๒๐๐๐ - ๒๔๙๙ บาท	๑๐๐ บาท	๘๐ บาท	๘๐ บาท	๖๐ บาท	๘๐ บาท	๘๐ บาท	๖๐ บาท	๑๒๕ บาท	๑๒๐ บาท
(๕) ๒๕๐๐ - ๒๙๙๙ บาท	๑๒๕ บาท	๑๐๐ บาท	๑๐๐ บาท	๗๕ บาท	๑๐๐ บาท	๑๐๐ บาท	๗๕ บาท	๑๖๐ บาท	๑๕๐ บาท
(๖) ๓๐๐๐ - ๓๔๙๙ บาท	๑๕๐ บาท	๑๒๐ บาท	๑๒๐ บาท	๙๐ บาท	๑๒๐ บาท	๑๒๐ บาท	๙๐ บาท	๒๐๐ บาท	๑๘๐ บาท
(๗) ๓๕๐๐ - ๓๙๙๙ บาท	๑๗๕ บาท	๑๔๐ บาท	๑๔๐ บาท	๑๐๕ บาท	๑๔๐ บาท	๑๔๐ บาท	๑๐๕ บาท	๒๕๐ บาท	๒๒๐ บาท
(๘) ๔๐๐๐ - ๔๔๙๙ บาท	๒๐๐ บาท	๑๖๐ บาท	๑๖๐ บาท	๑๒๐ บาท	๑๖๐ บาท	๑๖๐ บาท	๑๒๐ บาท	๓๐๐ บาท	๒๘๐ บาท
(๙) ๔๕๐๐ - ๔๙๙๙ บาท	๒๒๕ บาท	๑๘๐ บาท	๑๘๐ บาท	๑๓๕ บาท	๑๘๐ บาท	๑๘๐ บาท	๑๓๕ บาท	๓๓๐ บาท	๓๐๐ บาท
(๑๐) ๕๐๐๐ - ๕๔๙๙ บาท	๒๕๐ บาท	๒๐๐ บาท	๒๐๐ บาท	๑๕๐ บาท	๒๐๐ บาท	๒๐๐ บาท	๑๕๐ บาท	๓๖๐ บาท	๓๒๐ บาท

(๒) ผู้ประกันตนตามมาตรา ๕

(ก) ผู้ทำงานส่วนตัวหรือผู้ที่ไม่อยู่ในข่ายบังคับตามมาตรา ๘

อัตราเงินสมทบทุนรายเดือน				หมายเหตุ
ผู้ทำงานส่วนตัวหรือผู้ที่ไม่อยู่ในข่ายบังคับตามมาตรา ๘		รัฐบาล		
		ชาย	หญิง	
ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
๕๐ บาท	๕๐ บาท	๕๕ บาท	๕๐ บาท	

(ข) ผู้ไม่ทำงาน

อัตราเงินสมทบทุนรายเดือน					หมายเหตุ
ผู้ไม่ทำงาน		รัฐบาล			
ชาย	หญิง	ชาย	หญิง		
๕๐ บาท	๓๐ บาท	๕๐ บาท	๓๕ บาท		

ฉบับพิเศษ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๕๗

พระราชบัญญัติการทหาร

พ.ศ. ๒๕๕๗

พระราชบัญญัติ

รับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๙๗

เป็นปีที่ ๘ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการ

เกล้า ฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร เสียใหม่

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำ

และยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราช

นันทกษาเป็นต้นไป

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พุทธศักราช ๒๔๖๑

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

(๑) “วิชัยมัยอายุ” ถ้าเกิด พุทธศักราชใดให้ถือว่า มีอายุครบหนึ่งปีบริบูรณ์ พุทธศักราชที่เกิดขึ้น ส่วนการนับอายุคือไปให้นับแต่เฉพาะปีที่ต้นพุทธศักราชแต่ปรากฏปีเกิดให้นับอำเภอท้องที่เป็นผู้กำหนด ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๒) “ทหารกองเกิน” หมายความว่า ผู้ซึ่งมีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์ ยังไม่ถึงตามสิบปีบริบูรณ์ ซึ่งต้องปฏิบัติตามทหารกองเกินตามมาตรา ๔๖ หรือมาตรา

(๓) “ทหารกองประจำการ” หมายความว่า ผู้ซึ่งรับราชการในกองประจำการจนกว่าจะได้ปลด

(๔) “ทหารกองหนุนประเภทที่ ๑” หมายความว่า ทหารที่ปลดจากกองประจำการโดยรับราชการในกองประจำการจนครบกำหนด หรือทหารกองเกินซึ่งสำเร็จการฝึกวิชาความหมายว่าด้วยการส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร และได้ขึ้นทะเบียนกองประจำการเป็นกองหนุนตามพระราชบัญญัตินี้

(๕) “ทหารกองหนุนประเภทที่ ๒” หมายความว่า ทหารที่ปลดจากกองประจำการตามมาตรา ๔๘ หรือปลดจากกองประจำการตามมาตรา ๕๐

(๖) “พ้นราชการทหารประเภทที่ ๑” หมายความว่า ทหารซึ่งถูกปลดจากรับราชการในชั้นต่าง ๆ จนครบกำหนด หรือโดยที่พิการทุพพลภาพ หรือมีโรคซึ่งไม่อาจรับราชการทหารได้ ในระหว่างรับราชการทหารตามพระราชบัญญัตินี้

(๗) “พ้นราชการทหารประเภทที่ ๒” หมายความว่า ทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ ที่มีอายุถึงสิบหกปีบริบูรณ์แล้ว หรือทหารกองเกิน หรือทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ ซึ่งทุพพลภาพ หรือมีโรคอันไม่สามารถจะรับราชการทหารได้ ในระหว่างรับราชการทหารตามพระราชบัญญัตินี้ หรือนายทหารสัญญาบัตรที่ถูกปลดโดยถูกถอดหรือออกจากยศ

LIRT

(๘) “ทหารประจำการ” หมายความว่า ทหารซึ่งรับราชการตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนดซึ่งไม่ใช่ทหารของประจำการ

มาตรา ๕ ภูมิตำแหน่งทหารของบุคคลตามพระราชบัญญัติ

(๑) ย่อมมีได้แต่เพียงแห่งเดียวเท่านั้น

(๒) บุคคลใดที่มีบิดา หรือบิดาถึงแก่กรรมแล้วมีมารดา หรือถ้าทั้งบิดาและมารดาถึงแก่กรรมแล้วมีผู้ดูแลแทนบิดามารดา ให้ถือว่าภูมิตำแหน่งทหารอยู่ในอำเภอที่บิดา มารดา หรือผู้ดูแลแทนบิดามารดา มีภูมิตำแหน่งอยู่นั้น แล้วแต่กรณี

(๓) บุคคลใดที่มีแต่มารดาเพราะเกิดนอกสมรส และบิดามีได้จดทะเบียนว่าเป็นพ่อโดยกฎหมาย หรือถ้ามารดาถึงแก่กรรมแล้วมีผู้ดูแลแทนมารดา ให้ถือว่าภูมิตำแหน่งทหารอยู่ในอำเภอที่มารดาหรือผู้ดูแลแทนมารดา มีภูมิตำแหน่งอยู่นั้น แล้วแต่กรณี

(๔) ถ้าภูมิตำแหน่งทหารไม่ปรากฏ ให้ถือว่าภูมิตำแหน่งทหารอยู่ในอำเภอท้องที่ภูมิลำเนา

(๕) ถ้าปรากฏว่าบุคคลใดไม่มีที่อยู่ปกติเป็นหลักแหล่ง หรือเป็นผู้ครองชีพในการท่องเที่ยวไปมา ปราศจากสำนักหลักแหล่งที่ทำการงาน พบตัวในท้องที่อำเภอใด ให้ถือว่าภูมิตำแหน่งทหารอยู่ในอำเภอนั้น

(๖) บุคคลที่มีความประสงค์จะย้ายภูมิตำแหน่งทหารมาอยู่ในอำเภอ ที่ตนตั้งทำการหาชีพประจำอยู่ หรือมาถิ่นที่อยู่เป็นหลักฐาน ก็ย่อมย้ายได้ โดยแจ้งความจำนงค์ด้วยตนเองมายังอำเภอท้องที่ตนมีความประสงค์จะย้ายภูมิตำแหน่งทหารเข้านั้น

ให้นายอำเภอท้องที่ใหม่ทำการสอบสวน เมื่อพิจารณาเห็นว่าผู้ขอย้ายไม่ประสงค์ยกเลิกการรับราชการทหาร ก็ให้รับแจ้งการย้ายภูมิตำแหน่งทหารของบุคคลผู้นั้นและออกใบให้แล้วแจ้งต่อไปให้นายอำเภอท้องที่เดิมทราบภายในกำหนดสามสิบวัน

มาตรา ๖ การเรียกและการตรวจเลือกคนรับเป็นกำลังพลของประจำการตลอดถึงการ

LIART

ยกร่างและกรรมาธิการซึ่งอยู่ในกองประจำการ ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับกรรมาธิการ
ตรวจเลือกคนเข้าเป็นทหารกองประจำการ การยกเว้น และการปลดทหาร

การเรียกคนเข้ากองประจำการเป็นตำรวจ ให้กระทรวงมหาดไทยทำได้โดย
กับกระทรวงกลาโหม

หมวด ๑

บททั่วไป

มาตรา ๗ ชายที่มีสัญชาติเป็นไทยตามกฎหมาย มีหน้าที่รับราชการทหาร
ตนเองทุกคน

มาตรา ๘ การรับบุคคลเข้าเป็นทหารกองประจำการ ให้กระทำด้วยวิธีที่
ตรวจเลือก หรือจะรับเข้าเป็นทหารกองประจำการ โดยวิธีอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
ถ้ามีความจำเป็น การรับบุคคลเข้าเป็นทหารกองประจำการจะไม่กระทำในบาง
ก็ได้

มาตรา ๙ ทหารกองเกินซึ่งมีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์ และยังไม่ถึงสาม
ปีบริบูรณ์ อยู่ในระหว่างที่จะต้องเข้าเป็นทหารกองประจำการ เมื่อต้องเข้ากองประจำการ
ต้องรับราชการในกองประจำการที่กำหนดของปี ส่วนผู้ซึ่งมีคุณสมบัติพิเศษ หรือมีเหตุยกเว้น
พิเศษจะให้อยู่ในกองประจำการน้อยกว่าสองปีตามที่กำหนดในกฎกระทรวงก็ได้ แต่สำหรับ
ที่มีคุณสมบัติพิเศษนั้น จะอ้างสิทธิความนี้ได้ก็เมื่อได้แสดงหลักฐานแก่คณะกรรมการตรวจเลือก
ในวันตรวจเลือก หรือแก่หน่วยทหารที่ตนร้องขอเข้ารับราชการในวันร้องขอนั้น แล้วแต่กรณี
วันเริ่มเข้ารับราชการทหารกองประจำการ ให้นับตั้งแต่วันขึ้นทะเบียนกองประจำการ
เป็นต้นไป เมื่ออยู่ในกองประจำการครบกำหนดแล้วให้ปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่
คือ

LIRT

กองหนุนชั้นที่ ๑ เจ็ดปี

กองหนุนชั้นที่ ๒ หกปี และ

กองหนุนชั้นที่ ๓ หกปี

ขึ้นไปจนปลดพ้นราชการทหารประเภทที่ ๑

ทหารกองเกินซึ่งดำรงการฝึกวิชาทหารตามหลักสูตรที่กระทรวงกลาโหมกำหนดตาม
ข้อบังคับการส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร และมีลักษณะตามที่กำหนดในกฎกระทรวง จะ
ไปกองประจำการ น้อยกว่าสองปี หรือจะให้ ชนตระเบียนกอง ประจำการ แล้ว ปลดเป็นทหาร
ประเภทที่ ๑ โดยมีต้องเข้ารับราชการในกองประจำการตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
ส่วนที่จะให้อยู่ในกองหนุนชั้นใดและเป็นเวลาเท่าใดนั้น ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับการปลด
กองเกินที่เข้ารับราชการในกองประจำการดังกล่าวในวรรคก่อน

ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพร้อมด้วยผู้บังคับจังหวัดออกหนังสือดำคำให้ แก่ทหาร ที่ถูกปลด
หลักฐาน หากหนังสือดำคำชำรุดหรือสูญหาย ให้ผู้ถือแจ้งค่อนายอำเภอท้องที่เพื่อ
ออกหนังสือดำคำใหม่โดยเสียค่าธรรมเนียมหนึ่งบาท แต่ถ้าการชำรุดหรือสูญหายนั้น
เพราะเหตุสุดวิสัย ก็ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

มาตรา ๑๐. นักเรียนทหาร เมื่อมีอายุสิบแปดปีบริบูรณ์ ให้ ชนตระเบียนกองประจำ
การ ถ้าต้องออกจากนักเรียนในขณะที่อยู่ในกองประจำการยังไม่ครบกำหนด ให้ส่งตัวไปรับ
การในกรมกองทหารจนกว่าจะครบกำหนด

มาตรา ๑๑. การรับราชการทหารประจำการ การแบ่งประเภท และการปลดทหาร
ประจำการ ให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนของกระทรวงกลาโหม

ทหารประจำการนั้น ถ้ายังมีได้ ชนตระเบียนกองประจำการ ก็ต้องชนตระเบียนกอง
ประจำการ และรับราชการในกองประจำการจนครบ กำหนดตาม พระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่
กระทรวงกลาโหมจะตั้งปลดเป็นทหารประเภทอื่น

LIRT

มาตรา ๓๒ บุคคลที่ได้ตั้งบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอตามมาตรา ๓๑ และมี
แล้ว หรือทหารกองเกินหรือทหารกองหนุน ถ้าย้ายที่อยู่เปลี่ยนตำบล ให้ผู้นั้นแจ้ง
อำเภอท้องที่ เว้นแต่เจ้าบ้านที่ผู้นั้นย้ายออกไปและย้ายเข้ามาจะได้แจ้งแทนภายในกำหนด
ตามมาตรานี้แล้ว ถ้าไปอยู่ต่างตำบลชั่วคราวเกินกว่าสามสิบวัน ให้แจ้งค่อนนายอำเภอ
หรือกำนันท้องที่ที่ตนมาอยู่ชั่วคราวนั้น แล้วให้กำนันแจ้งค่อนนายอำเภอ ให้นายอำเภอ
รับแจ้งตอบด่วน แล้วแจ้งต่อไปยังนายอำเภอท้องที่ซึ่งผู้นั้นอยู่เดิม ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ทั้งนี้ ให้แจ้งค่อนภายในกำหนดสามสิบวัน นับตั้งแต่วันที่ได้อ้ายออกไปให้
เข้ามาอยู่ในท้องที่นั้นหรือวันรับแจ้ง

อนึ่ง บุคคลดังกล่าวแล้วในมาตรานี้ได้รับอนุญาตให้เปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุล
หรือทั้ง ชื่อตัวและชื่อสกุลก็ได้ ให้ผู้นั้นนำหลักฐานไปแจ้งค่อนนายอำเภอท้องที่ทราบ
กำหนดสามสิบวันนับตั้งแต่วันที่ได้รับอนุญาต ให้นายอำเภอออกใบรับให้ และแก้ไข
สำคัญหรือ ใบสำคัญประจำตัวกับบัญชีหรือทะเบียนทหารให้ถูกต้อง

หมวด ๒

การยกเว้น

มาตรา ๓๓ บุคคลดังต่อไปนี้ ยกเว้นไม่ต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการ

- (๑) พระภิกษุที่มีสมณศักดิ์ หรือที่เป็นเปรียญ และนักบวชในพระพุทธศาสนา
แห่งนิกายจีนหรือญวนที่มีสมณศักดิ์
- (๒) คนพิการทุพพลภาพ ซึ่งไม่สามารถเป็นทหารได้
- (๓) บุคคลซึ่งไม่มีคุณสมบัติที่จะเป็นทหารได้เฉพาะบางท้องที่ ตามที่กำหนดในกฎ
กระทรวง

LIRT

มาตรา ๓๔ บุคคลดังต่อไปนี้ ให้ตั้งบัญชีทหารกองเกินไว้ แต่ไม่เรียกเร้าของ
ในยามปกติ คือ

- (๑) พระภิกษุสามเณรหรือนักบวชในพระพุทธศาสนาแห่งนิกายจีนหรือญวนซึ่งเป็น
หรือสามเณรเปรียญ ตามที่กระทรวงวัฒนธรรมได้รับรอง
- (๒) นักบวช ศาสนาอื่น ซึ่ง มีหน้าที่ประจำในกิจของศาสนา ตามที่กำหนดในกฎ
และผู้ว่าราชการจังหวัดได้ออกใบสำคัญให้ไว้
- (๓) บุคคล ซึ่งอยู่ใน ระหว่าง การ ฝึก วิชา ทหารตาม หลักสูตร ที่กระทรวง กตโหม
ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร
- (๔) นักเรียนโรงเรียนเตรียมนายร้อยของกองทัพบก
- (๕) นักเรียนโรงเรียนเตรียมนายเรือของกองทัพอากาศ
- (๖) นักเรียนโรงเรียนเตรียมนายเรืออากาศของกองทัพอากาศ
- (๗) ครูซึ่งประจำ ทำการสอนหนังสือ หรือวิชาการต่าง ๆ ที่อยู่ในความ ควบคุมของ
กองกตโหมหรือกระทรวง ทบวง กรมอื่น ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และผู้ว่าราชการ
ได้ออกใบสำคัญให้ไว้
- (๘) บุคคลซึ่งได้แปลงชาติเป็นคนไทยตามกฎหมายหรือบุคคลที่มีคาเป็นคนต่างด้าว
- (๙) บุคคลซึ่งเคยต้องคำ พิพากษาของศาล ครั้งเดียว มีกำหนดโทษ จำคุกตั้งแต่ สิบปี
หรือต้องคำพิพากษามาหลายครั้ง มีกำหนดโทษจำคุก รวมกันตั้งแต่ สิบปี ขึ้นไปก็ได้
บุคคลซึ่งเคยต้องคำพิพากษาของศาลให้ดังต่อไปนี้ อยู่ในเขตที่อันมีกำหนดก็ได้

มาตรา ๓๕ บุคคลซึ่งพ้น จากฐานะตามที่ กำหนดไว้ในมาตรา ๓๓ (๑) มาตรา ๓๔
(๒) และ (๗) เมื่อใด ต้องแจ้งด้วยตนเองต่อนายอำเภอท้องที่ ซึ่งตนอยู่ หรือทำการ
และให้นายอำเภอออกใบรับให้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

LIRT

ทหารอยู่ในท้องที่อำเภออื่น ให้นำอำเภอที่ได้รับแจ้งแจ้งต่อไปยังนายอำเภอท้อง
ภูมิดำเนินของทหารผู้นั้น
๕๕ ทงนี้ ให้แจ้งภายในกำหนดสามสิบวัน

หมวด ๓

การลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอ

มาตรา ๓๖ บรรดาชายที่มีสัญชาติเป็นไทยตามกฎหมาย เมื่อมีอายุย่างเข้า
ปีในพุทธศักราชใด ต้องไปแสดงตนเพื่อลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอท้องที่ซึ่งเป็นภ
ทหารของตนภายในเดือนพฤศจิกายนของพุทธศักราชนั้น

ผู้ใดไม่สามารถจะไปลงบัญชีทหารกองเกินด้วยตนเองได้ ต้องให้บุคคล
นิติภาวะและพอจะเชื่อถือได้ไปแจ้งแทน ให้นำอำเภอสอบสวนให้แน่ชัดเพื่อลงบัญชี
กองเกินไว้ ถ้าไม่มีผู้แทนให้ถือว่าผู้นั้นหลักเตียงขาดชั้น

เมื่อได้รับการลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๕๕ ให้นำอำเภอออกไป
หรือไปรับให้ผู้ลงบัญชีทหารกองเกินไว้เป็นหลักฐาน หากใบสำคัญชำรุดหรือสูญหาย
ผู้ถือแจ้งค่อนนายอำเภอท้องที่เพื่อขอรับใบสำคัญใหม่โดยเสียค่าธรรมเนียมหนึ่งบาท
ถ้าการชำรุดหรือสูญหายนั้นเป็นเพราะเหตุสุดวิสัยก็ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

๕๕ ทงนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ผู้ที่ได้ลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๕๕ ให้ถือว่าเป็นทหารกองเกิน
วันที่ ๓ มกราคม ของปีถัดไป

มาตรา ๓๗ ในเดือนกันยายนทุกปี ให้นำอำเภอจัดการประกาศให้ผู้ที่มีอา
เขตที่จะต้องลงบัญชีทหารกองเกินไปลงบัญชีทหารกองเกินตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๖

ประกาศเช่นว่านี้ ให้นำอำเภอมีคไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอ และ ณ ที่เปิดเผย

LIRT

ในท้องถิ่นนั้น กับให้นายอำเภอส่งประกาศให้กำนันผู้ใหญ่บ้านเพื่อนำไปแจ้งให้ราษฎร
ของนครทราบด้วย

มาตรา ๓๘ บุคคลที่ยังมิได้ลงบัญชีทหารกองเกิน ที่อำเภอพร้อมกันกับคนรับใช้ด้วยกัน
ใด ๆ ก็ดี ถ้าอายุยังไม่ถึงสิบหกปีบริบูรณ์ ให้ปฏิบัติท่านเองเดียวกับมาตรา ๓๖
ให้คนตามสืบวันนับตั้งแต่วันที่สามารที่จะปฏิบัติได้ แต่ผู้อื่นจะแจ้งแทนไม่ได้ ถ้านาย
ผู้เรียกตัวมาลงบัญชีทหารกองเกินก็ยอมทำได้ไม่ต้องคำนึงถึงกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว

เมื่อได้รับการลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรานี้ให้นายอำเภอออกใบสำคัญหรือ
ใบเป็นหลักฐาน หากใบสำคัญชำรุดหรือสูญหาย ให้ผู้ถือแจ้งคํานายอำเภอท้องที่
ใบสำคัญใหม่ โดยเสียค่าธรรมเนียมฉบับละหนึ่งบาท แต่การชำรุดหรือสูญหาย
เพราะเหตุสุดวิสัย ก็ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

ผู้ที่ได้ลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรานี้แล้ว ให้ถือว่าเป็นทหารกองเกินตั้งแต่วันที่
ทหารกองเกิน

๕๕ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๓๙ เมื่อจำเป็น นายอำเภอมีอำนาจประกาศเรียกบุคคลที่ได้ลงบัญชีทหาร
กองเกินที่อำเภอตามมาตรา ๓๖ หรือมาตรา ๓๘ แล้ว ไปแสดงตนเพื่อลงบัญชีทหารกองเกิน
ภายในกำหนดเก้าสิบวันนับตั้งแต่วันที่ประกาศ

ประกาศเช่นว่านั้นให้นายอำเภอบัดไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอ และ ณ ที่เปิดเผยตาม
ในท้องถิ่นนั้น กับให้นายอำเภอส่งประกาศให้กำนันผู้ใหญ่บ้านเพื่อนำไปแจ้งให้ราษฎร
ของนครทราบด้วย

ผู้ใดไม่ตามารลงบัญชีทหารกองเกินด้วยตนเองได้ ต้องให้บุคคลซึ่งบรรลุนิติ
ภาวะและพอจะเชื่อถือได้ ไปแจ้งแทน ถ้าไม่มีผู้แทนให้ถือว่าผู้นั้นหลีกเลี่ยงระดัชน

เมื่อได้รับการขอลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรานี้ให้นายอำเภอออกใบสำคัญ

LIRT

หรือใบรับให้ผู้ลงบัญชีทหารกองเกินได้เป็นหลักฐาน ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
ใบสำคัญรับหรือสูญหายให้ผู้ถือแจ้งคือนายอำเภอ ท้องที่ เพื่อรับใบสำคัญใหม่ใน
ธรรมเนียมฉบับหนึ่งบาท แต่การรับหรือสูญหายนั้นเป็นเพราะเหตุสุดวิสัย
จึงเสียค่าธรรมเนียม

มาตรา ๒๐ บุคคลตามมาตรา ๑๓ (๑) และ (๒) ให้ยกเว้นไม่ต้องลงบัญชี
กองเกิน

มาตรา ๒๑ บุคคลดังต่อไปนี้ไม่ต้องไปแสดงตน คือนาย อำเภอ ตามมา
มาตรา ๑๘ หรือมาตรา ๑๙ คือ

- (๑) ตามเนรเปรียญ
- (๒) ผู้ที่อยู่ในระหว่างควบคุมหรือคุมขังของเจ้าหน้าที่

หมวด ๔

การเรียกคนเข้ากองประจำการ

มาตรา ๒๒ บุคคลที่อยู่ใน กำหนด ออกหมาย เรียกมา ตรวจเลือก เข้าเป็น ท
ประจำการนั้น คือ ผู้ที่เป็นทหารกองเกิน

มาตรา ๒๓ การที่จะเรียกทหารกองเกินเข้ารับราชการกองประจำการเมื่อใด
ใดบ้าง และกี่ครั้งนั้น ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๔ การเรียกทหารกองเกินเข้ารับราชการกองประจำการนั้น ให้นายอ
ออกหมายเรียกทหาร กองเกิน ตาม บัญชี ทหาร กองเกิน ดังบัญญัติไว้ใน มาตรา ๑๖ มาตรา
และมาตรา ๑๙ มาตราตรวจเลือก ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๕ ทหารกองเกินเมื่อมีอายุย่างเข้ายี่สิบเอ็ดปีในพุทธศักราชใด ต้องไป
ตนเพื่อรับหมายเรียกที่อำเภอท้องที่ซึ่งเป็นภูมิลำเนาทหารของคนภายในพุทธศักราชนั้น

LIRT

ผู้ใดไม่ตามมากระไปรับหมายเรียกด้วยตนเองได้ ต้องให้บุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะ
จะเรียกได้ไปรับหมายเรียกแทน ถ้าไม่มีผู้แทนให้ถือว่าผู้นั้นหลีกเลี่ยงคดีชั้น

มาตรา ๒๖ ในเดือนตุลาคมทุกปี ให้นายอำเภอจัดการประกาศให้ทหารกองเกินที่มี
รายชื่อติดอยู่ในพุทธศักราชนั้น ไปแสดงตนเพื่อรับหมายเรียกที่อำเภอตามที่กำหนด

มาตรา ๒๕

ประกาศเช่นว่านี้ให้นายอำเภอมิตได้ ณ ที่ว่าการอำเภอ และ ณ ที่เบ็ดเตล็ดตามชุมนุม
ท้องถิ่น กับให้นายอำเภอส่งประกาศให้กำนันผู้ใหญ่บ้านเพื่อนำไปแจ้งให้ราษฎรใน
ท้องของตนทราบด้วย

มาตรา ๒๗ ทหารกองเกินที่ถูกเรียก ต้องมาให้คณะกรรมการตรวจเลือกทำการ
เลือกตามกำหนดหมายนั้น และต้องนำไปสำคัญทหารกองเกินกับประกาศนียบัตรหรือ
ฐานการศึกษาวิชาต่าง ๆ มาแสดงด้วย ถ้าไม่มาให้ถือว่าหลีกเลี่ยงคดีชั้น เว้นแต่

- (๑) ราษฎรที่ได้รับคำสั่งของรัฐบาลโดยปัจจุบันทันด่วนให้ไปราชการอื่น
ฉะฉาน หรือไปราชการต่างประเทศ โดยคำสั่งของเจ้ากระทรวง
- (๒) นักเรียนซึ่งออกไปศึกษาวิชา ณ ต่างประเทศ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
- (๓) ราษฎร หรือคนงาน ซึ่งปฏิบัติงานใน สถาน ที่ราชการ หรือโรงงาน อื่นใด ใน
ความที่การรบหรือการสงครามอันเป็นอุปสรรคในการรบหรือการสงคราม และอยู่ในความ
ควบคุมของกระทรวงกลาโหม

(๔) บุคคลซึ่งกำลังปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยทหารในราชการสนาม

(๕) เกิดเหตุสุดวิสัย

(๖) ไปเข้าตรวจเลือกที่อื่น

(๗) บัวยไม่ตามมากระมาได้ โดยได้จัดให้ผู้แทนคั่งกล่าวไว้ในมาตรา ๓๖ มา

งัดต่อคณะกรรมการตรวจเลือกในวันตรวจเลือก

LIRT

ตามที่กำหนดใน (๑) (๒) (๓) และ (๔) ต้องได้รับการผ่อนผันจากกรม
มหาดไทยเฉพาะคราว

หมวด ๕

การตรวจเลือกคนเข้ากองประจำการ

มาตรา ๕๗ ให้มีคณะกรรมการตรวจเลือก ซึ่งผู้ว่าราชการภาคกลาง มี
ตรวจเลือกทหารกองเกินเข้ารับราชการเป็นทหารของประจำการ ประกอบด้วยบุคคลต่อไปนี้

หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด

หนึ่งคน

นายอำเภอหรือผู้แทน

หนึ่งคน

ผู้บังคับกองพันหรือผู้แทน

หนึ่งคน

นายตำรวจชั้นสัญญาบัตร

หนึ่งคน

แพทย์แผนปัจจุบันชั้น ๓

หนึ่งคน หรือหลายคน

ถ้าให้คณะกรรมการชั้นสูงซึ่งผู้ว่าราชการภาคกลาง เพื่อพิจารณาคัดเลือก
คณะกรรมการตรวจเลือกอีกชั้นหนึ่ง ประกอบด้วยบุคคลต่อไปนี้ คือ

ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้แทน

หนึ่งคน

เจ้าหน้าที่ผู้บังคับ

หนึ่งคน

เจ้าหน้าที่ชนบทเหมาะสมแก่กรณี

หนึ่งคน

กรรมการชั้นสูงนี้ต้องไม่ใช่คนเดียวกับกรรมการตรวจเลือก

คำตัดสินของคณะกรรมการชั้นสูงเป็นคำตัดสินเด็ดขาด

วิธีการตรวจเลือกให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๕๘ เมื่อได้บุคคลที่ยกเว้นด้วยเหตุต่าง ๆ ออกแล้ว ถ้ามีจำนวนทหารกองเกิน

ที่จะรับราชการเป็น ทหารของประจำการได้ มากกว่าจำนวนที่ฝ่ายทหารต้องการ ให้ผ่อนผันแก่
ประเภทบุคคล ดังต่อไปนี้

LIRT

(๓) บุคคลที่จำเป็นต้องหาเตียงบิดาหรือมารดาซึ่งไร้ความสามารถ หรือพิการ ภาพ หรือรายนามเตียงที่หาไม่ได้และไม่มีผู้อื่นเตียงดู แต่ถามบุตรหลายคนจะต้องเข้ากอง การพร้อมกัน คงผ่อนผันให้คนเดียวตามแต่บิดาหรือมารดาจะเลือก ถ้าบิดาหรือมารดา จะดูจะเลือกได้ ก็ให้คณะกรรมการตรวจเลือกพิจารณาผ่อนผันให้ หนึ่งคน

(๔) บุคคลที่จำเป็นต้องหาเตียงบุตรซึ่งมารดาตายหรือไร้ความสามารถ หรือพิการ ภาพ และบุคคลที่จำเป็นต้องหาเตียงพี่น้องร่วมบิดามารดา หรือร่วมแต่บิดาหรือ บิดามารดาตาย หนึ่ง เมื่อบุตรหรือพี่น้องของนั้นหาเตียงที่หาไม่ได้ และไม่มีผู้อื่นเตียงดู

(๕) บุคคลที่อยู่ในระหว่างการศึกษาตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
 ผู้ซึ่งดีทิตตาม (๑) หรือ (๒) แห่งมาตรานี้ ต้องร้องขอผ่อนผันก่อนเข้ากอง ตรวจเลือกเข้ากองประจำการไม่น้อยกว่าสามสิบวัน เว้นแต่ในกรณีพิเศษซึ่งไม่ใช่ ใดของผู้ร้อง และผู้ร้องต้องร้องต่อคณะกรรมการตรวจเลือกในวันตรวจเลือกตาม มาตรา ๓๐ อีกครั้งหนึ่ง นายอำเภอต้องส่งส่วนหลักฐานไว้เสียก่อนวันตรวจเลือก เพื่อคณะกรรมการตรวจเลือกจะได้ตัดสินได้ทันที การขอผ่อนผันตาม (๓) ให้ปฏิบัติตามที่กำหนดใน ะทรวง

ถ้าไม่ตามารจะผ่อนผันพร้อมกันทั้งสามประเภทได้ เพราะจะทำให้คนไม่พอจำนวนที่ หารต้องการ ให้ผ่อนผันคนประเภทที่ ๑ และประเภทที่ ๒ รวมกันก่อน ถ้าคนยังเหลือจึง ผ่อนผันคนประเภทที่ ๓ ถ้าจำนวนคนในประเภทใดจะผ่อนผันไม่ได้ทั้งหมดต้องให้คนประเภทนั้น อด

มาตรา ๓๐ ถ้าผู้ที่ถูกเรียกมาตรวจเลือกเห็นว่า ตนควรจะได้รับยกเว้นหรือ ผ่อนผัน ต้องนำหลักฐานมาแสดงต่อคณะกรรมการตรวจเลือกก่อนจับสลาก หรือก่อนกำหนดให้ กองประจำการ ในกรณีที่ไม่มีกรจับสลาก มีฉะนั้นให้ถือว่าหมดสิทธิที่จะได้รับการยกเว้น ผ่อนผัน

มาตรา ๓๑ ในการตรวจเลือกคนเข้ากองประจำการนั้น ถ้าผู้ใดของเข้ากองประจำ ารเห็นว่า คณะกรรมการตรวจเลือกตัดสินไม่ถูกต้องหรือไม่ยุติธรรม ก็ให้ยื่นคำร้องต่อคณะ

LI RT

กรรมการชั้นสูงได้ แต่ให้ส่งผู้แทนเข้าของประจำการก่อนจนกว่าจะได้รับคำตัดสิน
กรรมการชั้นสูง

มาตรา ๓๒ ทหารกองเกินผู้ใดไปทำมาหาเลี้ยงชีพอยู่ในท้องที่อำเภออื่นชั่วคราว
ได้รับหมายเรียกและไม่สามารถจะไปตามหมายนั้นได้เพราะไม่มีค่าพาหนะหรือจะไปไม่ทัน
ต้องรีบแจ้งคือนายอำเภอท้องที่ที่ไปอยู่ชั่วคราวนั้น เมื่อนายอำเภอขึ้นสอบจนได้คดี
ก็ให้เข้ารับการตรวจเลือกพร้อมกับคนในอำเภอท้องที่ที่ไปอยู่ชั่วคราว แต่ถ้าในอำเภอที่
ได้ทำการตรวจเลือกแล้ว ให้นายอำเภอรีบจัดส่งผู้ขึ้นไปรับการตรวจเลือกยังอำเภอท้อง
ที่เดิมตามที่เห็นสมควร

ให้นายอำเภอท้องที่ที่รับเข้าตรวจเลือกแจ้งคือนายอำเภอท้องที่ที่ออกหมายเรียก

มาตรา ๓๓ ทหารกองเกินที่ถือว่าหลักเลี้ยงชีพอื่นไม่มา ให้คณะกรรมการตรวจ
ทำการตรวจเลือกนั้น ถ้าไม่จัดแก้การเป็นทหารกองประจำการ ก็ให้ส่งผู้แทนเข้าของประจำ
การในชั้น หรือไปต่อไป โดยไม่ให้จับติดคุก

มาตรา ๓๔ ทหารกองเกินที่ถูกเข้าของประจำการผู้ใด จักต้องเริ่มเข้ารับราชการ
ทหารกองประจำการเมื่อใด ให้นายอำเภอท้องที่ที่รับเข้าตรวจเลือกเป็นผู้กำหนด แต่
นายอำเภอออกหมายนัดเพื่อให้ทหารกองเกินผู้นั้นมา ณ ที่อำเภอ ท้องที่ตามที่ได้กำหนดไว้
เพื่อเข้ารับราชการทหารกองประจำการ ถ้าทหารกองเกินผู้นั้นไม่มาตามนัด ให้ถือว่าหลัก
เลี้ยงชีพอื่น

มาตรา ๓๕ ทหารกองเกินที่ถูกเข้าของประจำการ เมื่อเริ่มเข้ารับราชการทหาร
กองประจำการเมื่อใด ให้รับขึ้นทะเบียนของประจำการโดยไม่รับค่า

ทหารกองประจำการต้องรับราชการประจำอยู่ในหน่วยทหารตามที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร
จะกำหนดให้

มาตรา ๓๖ ทหารกองเกินหรือ ทหารกองหนุนมีหน้าที่ เข้ารับการระดมพล เข้าฝึก
ทหาร หรือเข้ารับการทดสอบของความพร้อม

LIRT

การระดมพลให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา ส่วนการเรียกเข้าฝึกวิชาทหาร หรือ
ระดมพลของความพร้อม ให้กระทรวงกลาโหมมีอำนาจกระทำได้ตามที่เห็นสมควร

การเรียกเข้ารับราชการทหารทั้ง ๓ ชนิด^๕ กระทรวงกลาโหมเป็นผู้เตรียมการและ
การ^{๕๕} กระทรวงมหาดไทยเป็นผู้เรียก และส่งทหารเข้ารับราชการตามความประสงค์
กระทรวงกลาโหม

การผ่อนผันเกณฑ์ทหารบางประเภทที่ไม่ต้องเรียกเพื่อฝึกวิชาทหารของความพร้อม
นั้น ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๓๖ ทหารกองเกินและทหารกองหนุนที่ถูกเรียกเข้ารับราชการตามมาตรา ๓๖
หรือประจำการ ต้องอยู่ในวินัยทหารเหมือนทหารกองประจำการ

หมวด ๖

การปลด

มาตรา ๓๗ การปลดทหารกองประจำการเป็นทหารกองหนุน^{๕๕} นั้น ถ้ากระทรวง
เห็นว่ามีเหตุจำเป็นจะเลื่อนกำหนดเวลาปลดไป ก็สั่งให้เลื่อนไปได้ตามความจำเป็น

มาตรา ๓๘ ทหารกองเกินเมื่อมีอายุครบกำหนดปลดแล้ว ให้ปลดเป็นทหารกองหนุน
ที่ ๒ ตามลำดับ คือ

อายุตามลำดับบริบูรณ์ เป็น ทหารกองหนุน^{๕๕} ที่ ๒

อายุ^{๕๕}ลำดับบริบูรณ์ เป็น ทหารกองหนุน^{๕๕} ที่ ๓

อายุ^{๕๕}ลำดับหก^{๕๕}บริบูรณ์ เป็น พันธราชการทหารประเภทที่ ๒

ให้นายอำเภอออกใบสำคัญหรือใบรับให้ไว้เป็นหลักฐาน ถ้าใบสำคัญชำรุดหรือ
สูญให้ยื่นขอแจ้งต่อนายอำเภอท้องที่เพื่อขอรับใบสำคัญใหม่ โดยเสียค่าธรรมเนียม
แต่ถ้าการชำรุดหรือสูญหายนั้นเป็นเพราะเหตุสุดวิสัย ก็ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

มาตรา ๔๐ ทหารกองประจำการ ถ้าต้องจำรั้งหรือจำคุกครั้งเดียว หรือหลายครั้ง
กำหนดวันที่จะต้องทัณฑ์หรือต้องโทษรวมได้ไม่น้อยกว่าหนึ่งปี^{๕๕} ก็ หรือทหารกองประจำ

LI RT

การผู้ใดซึ่งกระทรวงกลาโหมเห็นว่าควรทำให้เสื่อมเสียแก่ราชการทหารด้วยประการ
จะปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ ก็ได้

ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพร้อมด้วยผู้บังคับจังหวัดออกใบสำคัญให้แก่ทหารที่ถูก
เป็นหลักฐาน

ใบสำคัญนี้ หากชำรุดหรือสูญหาย ให้ผู้ถือแจ้งคือนายอำเภอท้องที่เพื่อรับ
เสียค่าธรรมเนียมฉบับละหนึ่งบาท แต่การชำรุดหรือสูญหายนั้นเป็นเพราะเหตุสุดวิสัย
เสียค่าธรรมเนียม

มาตรา ๔๑ ทหารกองประจำการ ทหารกองเกิน หรือทหารกองหนุน
กรมกำหนดปลดพ้นราชการทหาร ถ้าพิการทุพพลภาพ หรือมีโรคซึ่งไม่สามารที่จะรับ
ทหารได้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ก็ให้ปลดพ้นราชการทหารประเภทที่ ๑ หรือที่ ๒
กรณี

ถ้าเป็นนายทหารสัญญาบัตรถูกถอดหรือออกจากยศ ก็ให้ปลดเป็นพ้นราชการ
ประเภทที่ ๒

ทั้งนี้ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพร้อมด้วย ผู้บังคับจังหวัดออก หนังสือ สำคัญหรือใบ
ให้แก่ทหารตามประเภทที่ถูกปลดไว้เป็นหลักฐาน

หมวด ๓

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๔๒ หนังสือเจ้าหน้าที่ใดให้ไว้แก่บุคคลใด ถ้าชำรุดหรือสูญหาย
บุคคลนั้นไม่แจ้งด้วยตนเองคือนายอำเภอท้องที่ เพื่อรับใหม่ตามความในมาตรา ๔๑ มาตรา
มาตรา ๔๔ มาตรา ๔๕ มาตรา ๔๖ หรือมาตรา ๔๗ ภายในกำหนดตามฉบับนั้นคง
สามารถแจ้งได้ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสิบสองบาท

มาตรา ๔๓ ทหารกองเกิน หรือ ทหารกองหนุน ผู้ใดฝ่าฝืนไม่ ปฏิบัติ ตาม มาตรา

LIRT

๔๕ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท หรือจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือทั้งปรับทั้งจำ

บุคคลใดได้ลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอตามมาตรา ๔๖ แล้ว แต่ยังไม่เป็นทหาร หรือยังไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๔๖ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท หรือจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือทั้งปรับทั้งจำ

มาตรา ๔๔ บุคคลใดไม่มาลงบัญชีทหารกองเกิน หรือไม่มาลงบัญชีทหารกองเกินโดยไม่รับหมายเรียกที่อำเภอตามพระราชบัญญัตินี้ หรือผู้ส่งรู้ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท หรือจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือทั้งปรับทั้งจำ

แต่ก่อนที่เจ้าหน้าที่ยกเรื่องขึ้นพิจารณาความผิด บุคคลนั้นได้นำขอลงบัญชีทหาร หรือขอลงบัญชีทหารกองเกินใหม่ หรือขอรับหมายเรียกที่อำเภอด้วยตนเอง หรือให้บรรพบุรุษบิดาและพ้องจะเชื่อถือได้มาแทนตน ให้ระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท หรือจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือทั้งปรับทั้งจำ

มาตรา ๔๕ บุคคลใดหลีกเลี่ยงหรือชักชวนไม่มาให้คณะกรรมการตรวจเลือกเข้ากองการตามหมายเรียกของนายอำเภอก็ดี หรือหลีกเลี่ยง หรือชักชวนเพื่อจะไม่เข้ารับราชการของประจำการตามพระราชบัญญัตินี้ก็ดี หรือเข้ารับราชการทหารของประจำการแทนผู้อื่น หรือเรียก หรือรับ หรือยอมว่าจะรับทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อย่างใด ๆ เป็นประโยชน์ของตนเอง หรือผู้อื่นเพื่อรับสัญญาว่าจะช่วยเหลือ ผู้หนึ่งผู้ใด มิให้ ต้องเข้ารับ ราชการทหารของประจำการก็ดี มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี

มาตรา ๔๖ ทหารกองเกินหรือทหาร กองหนุนผู้ใดหลีกเลี่ยง หรือชักชวนไม่เข้ารับราชการระดมพลหรือเข้าฝึกวิชาทหารตามพระราชบัญญัตินี้ มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี

มาตรา ๔๗ ทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนผู้ใดหลีกเลี่ยงหรือ ชักชวนไม่เข้ารับการฝึกหัดตามความพรั่งพร้อมตามพระราชบัญญัตินี้ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท หรือจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือทั้งปรับทั้งจำ

LIRT

มาตรา ๔๘ บุคคลใดทำร้ายร่างกายตนเอง หรือให้ผู้อื่นทำเพื่อจะให้พ้นจากราชการทหารตามพระราชบัญญัติ^๕ มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีขึ้นไป

ผู้สมัครเป็นใจในการทำร้ายร่างกายเพื่อความมุ่งหมายดังกล่าวนั้น มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนขึ้นไปจนถึงห้าปี

มาตรา ๔๙ บุคคลใดให้อุบายหลอกลวงให้เจ้าหน้าที่หลงเชื่อโดยเจตนา หลีกเลี่ยงจากการเข้ารับราชการทหารตามพระราชบัญญัติ^๕ จนเป็นผลสำเร็จ หรือยุยงเจตนาต่อความผิดตามมาตรานี้ มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี

หมวด ๘

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๕๐ ตั้งแต่วันใช้พระราชบัญญัติ^๕

ก. การลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอก่อนวันใช้พระราชบัญญัติ^๕เป็นอันใช้ได้
ข. หมายถึงคนเข้ารับราชการในกองประจำการ ซึ่งได้ออกไว้ก่อนวันใช้พระราชบัญญัติ^๕ เป็นอันใช้ได้ เว้นแต่บุคคลซึ่งได้รับการยกเว้นตามพระราชบัญญัติ^๕ ไม่ต้องตามหมายเรียกนั้น

ค. ผู้ที่ยังอยู่ในกองประจำการตามพระราชบัญญัติเดิมต้องรับราชการทหารต่อไปกว่าจะครบกำหนดปลด

ง. ผู้ที่อยู่ในกองหนุนชั้นที่ ๑^๕ ชั้นที่ ๒^๕ หรือชั้นที่ ๓^๕ ตามพระราชบัญญัติเดิมต่อไปในกองหนุนชั้นนั้น ๆ คือไปจนกว่าจะครบกำหนดตามพระราชบัญญัติ^๕

จ. ผู้ที่ถูกปลดพ้นราชการทหารตามพระราชบัญญัติเดิม ให้เป็นอันพ้นตลอดไป

ฉ. ผู้ที่เป็นทหารกองเกินอยู่ตามพระราชบัญญัติเดิม ให้เป็นทหารกองเกินต่อไปตามพระราชบัญญัติ^๕

LIRT

หมวด ๕

การรักษาพระราชบัญญัติ

มาตรา ๕๑ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
มหาดไทย รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงร่วมกันเพื่อปฏิบัติ
ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

ในหลวงพระบรมราชโองการ

มพล ป. พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี

ฉบับพิเศษ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๓

พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน

พ.ศ. ๒๕๖๓

พระราชบัญญัติ

กองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. ๒๔๙๗

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๙๗

เป็นปีที่ ๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการ

โปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยกองอาสารักษาดินแดน

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำ
และยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน
พ.ศ. ๒๔๙๗”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราช
กิจจานุเบกษาเป็นต้นไป และจะใช้บังคับในท้องถิ่นใด ให้ประกาศโดยพระราชกฤษฎีกา

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

มาตรา ๓ เมื่อได้ประกาศพระราชกฤษฎีกาให้ใช้พระราชบัญญัติฉบับใดใน
บรรดากฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่น ๆ ซึ่งมีข้อความแย้งหรือขัดต่อพระราชบัญญัติ
ใช้บังคับในท้องถิ่น

หมวด ๑

การจัดตั้งกองอาสารักษาดินแดน

มาตรา ๔ ให้จัดตั้งกองอาสารักษาดินแดนเป็นองค์การ ขึ้นอยู่ใน กระทรวงมหาด
มีฐานะเป็นนิติบุคคล เรียกว่า "กองอาสารักษาดินแดน"

มาตรา ๕ กองอาสารักษาดินแดนแบ่งออกเป็นสองส่วน คือ

- (๑) ส่วนกลาง
- (๒) ส่วนภูมิภาค

มาตรา ๖ ให้มีกรรมการคณะหนึ่งจำนวนไม่น้อยกว่าสิบคน และไม่เกินยี่สิบคน
ว่า "คณะกรรมการกลางกองอาสารักษาดินแดน" ประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกร
มหาดไทยเป็นประธาน รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกร
มหาดไทย ปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานโดยตำแหน่ง ส่วนกรรมก
เลขาธิการ และรองเลขาธิการนั้น ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้แต่งตั้งและถอด
โดยอนุมัติคณะรัฐมนตรี

มาตรา ๗ คณะกรรมการกลางกองอาสารักษาดินแดนมีอำนาจหน้าที่จัด และ
งานกองอาสารักษาดินแดน โดยทั่วไปตาม นโยบาย และวิชาการ ทางเทคนิค ของสถาบัน
อาณัติกร และวางระเบียบและข้อบังคับสำหรับกองอาสารักษาดินแดน ดังต่อไปนี้

- (๑) กำหนดวิธีรับสมัคร วิธีคัดเลือก และการให้ออกจากสมาชิกกองอา
ดินแดน
- (๒) กำหนดหลักสูตร การอบรม การฝึกหัด และการฝึกซ้อม
- (๓) กำหนดยศ ชั้น และเครื่องหมายชั้นของสมาชิกกองอาสารักษาดินแดน

LIRT

- (๔) กำหนดเครื่องหมายประจำเหล่าของกองอาสารักษาดินแดน
- (๕) กำหนดการเก็บรักษาและการใช้อาวุธ
- (๖) กำหนดการใช้จ่ายและงบประมาณของกองอาสารักษาดินแดน

มาตรา ๘ กองอาสารักษาดินแดนส่วนภูมิภาค ประกอบด้วยกองอาสารักษาดินแดน และกองอาสารักษาดินแดนอำเภอ ตามชื่อท้องที่ที่ได้ประกาศตั้งขึ้น

มาตรา ๙ ตำแหน่งผู้บังคับบัญชาและเจ้าหน้าที่ ตลอดจนอำนาจการปกครองบังคับ รวมทั้งการกำหนดอัตรากำลังของแต่ละหน่วยในกองอาสารักษาดินแดน ให้กำหนดโดยกฎ

มาตรา ๑๐ วินัยและการลงโทษผู้กระทำความผิดวินัยของเจ้าหน้าที่และสมาชิกกองอาสารักษาดินแดน ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยวินัยกองอาสารักษาดินแดน

มาตรา ๑๑ การเข้าเป็นสมาชิกกองอาสารักษาดินแดน ให้กระทำโดยวิธีรับสมัครผู้ แต่ทั้งในท้องที่ใดไม่มีบุคคลสมัครหรือมีบุคคลสมัครไม่เพียงพอตามความต้องการ จะให้ท้องที่นั้นมีการเรียกบุคคลให้สมัครเพื่อคัดเลือกเข้าเป็นสมาชิกโดยพระราชกฤษฎีกาก็ได้ ถือว่าผู้ที่ได้รับสมัคร หรือได้รับการคัดเลือกเป็นสมาชิกกองอาสารักษาดินแดน มีสิทธิเข้าตามพระราชบัญญัตินี้ นับแต่วันได้รับสมัครหรือได้รับการคัดเลือก

มาตรา ๑๒ สมาชิกกองอาสารักษาดินแดนต้องมีคุณสมบัติและลักษณะ ดังนี้

- (๑) มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในท้องที่ที่เขาเป็นสมาชิก
- (๒) มีสัญชาติไทย
- (๓) มีอายุตั้งแต่ ๑๗ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป แต่ไม่เกิน ๖๐ ปีบริบูรณ์
- (๔) มีร่างกายสมบูรณ์ และสมควรแก่การเป็นสมาชิกกองอาสารักษาดินแดน
- (๕) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ
- (๖) ไม่เป็นพระภิกษุ สามเณร หรือนักบวชแห่งศาสนาใด
- (๗) ไม่เป็นสมาชิกกองอาสาการชาติ

LIART

- (๑) ไม่เป็นทหารหรือตำรวจประจำการตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร
- (๒) ไม่เป็นผู้มีประพฤติก่อให้เกิดความเสียหาย เช่น เป็นคนเฒ่าคนแก่หรือคนพิการ
- เป็นผู้มีความประพฤติดี หรือเป็นผู้มีความประพฤติดี

มาตรา ๓๓ ข้าราชการที่เป็นสมาชิกของสภาข้าราชการดินแดน จะปฏิบัติหน้าที่ของสภาข้าราชการดินแดนได้ในเมื่อไม่คิดราชการจำเป็น

มาตรา ๓๔ สมาชิกของสภาข้าราชการดินแดนมี ๓ ประเภท คือ

- (๑) ประเภทดำรง คือสมาชิกที่ไม่ได้เข้ารับการฝึกหัดและอบรม
- (๒) ประเภทประจำกอง คือสมาชิกที่ได้รับการฝึกหัดและอบรม และบรรดาข้าราชการ

- (๓) ประเภทกองหนุน คือสมาชิกที่ไม่ได้ปลดออกจากประจำกอง

มาตรา ๓๕ การรับบุคคลเข้าเป็นสมาชิกของสภาข้าราชการดินแดน ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อรับสมัครหรือคัดเลือก

หมวด ๒

หน้าที่ของกองสภาข้าราชการดินแดน

มาตรา ๓๖ กองสภาข้าราชการดินแดนมีหน้าที่

- (๑) บรรเทาภัยที่เกิดจากธรรมชาติและผลกระทบของข้าศึก
- (๒) ทำหน้าที่ตำรวจรักษาความสงบภายในท้องที่ร่วมกับเจ้าหน้าที่
- (๓) รักษาสถานที่สำคัญและการคมนาคม
- (๔) ทำการช่วยให้ความสะดวกรวดเร็วยุทธการตามที่ต้องการ คัดเลือกกำลังพล
- ทำการรบได้ทันที และทำการต่อต้านข้าศึกทุกรูปแบบ
- (๕) ป้องกันการจลาจล ภัยธรรมชาติ และรายงานข่าว

LIRT

มาตรา ๓๗ เจ้าหน้าที่จะส่งสมาชิกกองอาสารักษาดินแดนมีหน้าที่

- (๑) กระทำตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาที่สั่งการโดยชอบ
- (๒) ปฏิบัติตามหน้าที่ ระเบียบ ข้อบังคับ และวินัยของกองอาสารักษาดินแดน

มาตรา ๓๘ ผู้บังคับบัญชามีอำนาจที่จะสั่งให้กำลังของกองอาสารักษาดินแดนให้ทำ
มีอำนาจหน้าที่ได้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๓๙ เมื่อประกาศใช้กฎอัยการศึกในท้องที่ใด ให้เจ้าหน้าที่และสมาชิกกอง
อาสารักษาดินแดนอยู่ในบังคับบัญชาเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร

หมวด ๓

ธงประจำกอง เครื่องหมาย หรือเครื่องแบบ

มาตรา ๔๐ ให้มีธงประจำกอง และเครื่องหมายสำหรับกองอาสารักษาดินแดน กับ
แบบสำหรับสมาชิกตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

หมวด ๔

การอบรมและการฝึก

มาตรา ๔๑ สมาชิกกองอาสารักษาดินแดนต้องเข้ารับการอบรม การฝึกหัด
การฝึกซ้อม ตามหลักสูตรและระยะเวลาที่คณะกรรมการกองอาสารักษาดินแดนกำหนด

มาตรา ๔๒ สมาชิกกองอาสารักษาดินแดนที่ถูกเรียกเข้ารับการอบรม การฝึกหัด
การฝึกซ้อม ตามหลักสูตรของกองอาสารักษาดินแดนก็ดี หรือในเวลาปฏิบัติหน้าที่ก็ดี ให้
มีบัญชาหรือนายจ้างให้ความสะดวกแก่สมาชิกไม่คิดเงินรายเดือนหรือค่าจ้างภายในกำหนด
ไม่เกินสองเดือน และไม่ตัดรอนสิทธิอันควรได้ของสมาชิกเหล่านั้น

LIRT

หมวด ๕

สิทธิของสมาชิกกองอาสารักษาดินแดน

มาตรา ๒๓ สมาชิก กอง อาสารักษาดินแดน ประเภท ประจำกองอาจได้รับสิทธิ
ประการตลอดระยะเวลาที่ยังประจำกองอยู่ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกอง
รักษาดินแดนกำหนด

มาตรา ๒๔ เมื่อสมาชิกกองอาสารักษาดินแดนเจ็บป่วยหรือได้รับบาดเจ็บจาก
ปฏิบัติหน้าที่ จะได้รับการรักษาพยาบาลตามที่คณะกรรมการกองอาสารักษาดินแดนกำหนด

มาตรา ๒๕ เมื่อสมาชิกกองอาสารักษาดินแดนประสบอันตรายถึงชีวิต หรือพิการ
ทุพพลภาพ เนื่องในการปฏิบัติหน้าที่ให้ได้รับบำนาญ พิเศษตามกฎหมาย ว่าด้วยบำนาญ
โดยอัตโนมัติ

หมวด ๖

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๒๖ ผู้ใดฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดในพระราชกฤษฎีกาซึ่งออกโดย
อำนาจตามมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัตินี้ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพัน
บาท หรือจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือทั้งปรับทั้งจำ

มาตรา ๒๗ ผู้ใดแต่งเครื่องแบบ หรือประดับ หรือใช้ธง หรือเครื่องหมายที่กำหนด
ขึ้นตามบทบัญญัติในมาตรา ๒๐ โดยไม่มีสิทธิที่จะแต่ง ประดับ หรือใช้ มีความผิดต้องระวาง
โทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือทั้งปรับทั้งจำ

มาตรา ๒๘ ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติในมาตรา ๒๒ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกิน
ห้าพันบาท หรือจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือทั้งปรับทั้งจำ

LIRT

หมวด ๗
เบ็ดเตล็ด

มาตรา ๒๘ เจ้าหน้าหรือสมัครกองอาสารักษาดินแดนในระหว่างทำการตามหน้าที่
ความเป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมายลักษณะอาญา

มาตรา ๓๐ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการ ตามพระราชบัญญัติ
มีอำนาจแต่งตั้งเจ้าหน้าที่จะระเบียบ และออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตาม
บัญญัติ

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้.

นางพระบรมราชโองการ

พล ป. พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี

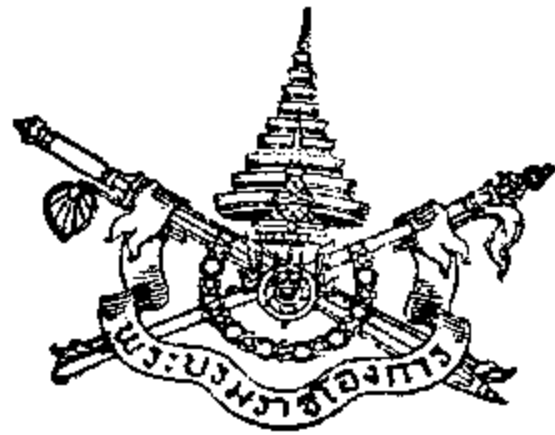

ฉบับพิเศษ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๗

พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์

พ.ศ. ๒๕๖๗

พระราชบัญญัติ

โรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. ๒๔๙๗

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๙๗

เป็นปีที่ ๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการ

ให้ ๑ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนราษฎร์เสียใหม่

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำ
และยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. ๒๔๙๗”

มาตรา ๒ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้เมื่อพ้นกำหนดสามเดือน นับแต่วันประกาศในราช
กิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พุทธศักราช ๒๔๗๑
กฎหมายอื่นซึ่งมีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัด หรือแย้งกับบทแห่ง
บัญญัตินี้

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“โรงเรียน” หมายความว่า โรงเรียนราษฎร์

“โรงเรียนราษฎร์” หมายความว่า สถานที่ยกบุคคลจัดการให้การศึกษาแก่นัก
เรียนกว่าเจ็ดคนขึ้นไป นอกจากโรงเรียนของรัฐบาล โรงเรียนประชาบาล และโรงเรียนเค

“นักเรียน” หมายความว่า บุคคลผู้รับการศึกษาจากโรงเรียน

“เจ้าของ” หมายความว่า บุคคลซึ่งเป็นเจ้าของหรือแต่งตั้งให้ผู้อื่นเข้าใจ
เจ้าของ รับผิดชอบในการตั้ง การดำรง และการเลิกตั้งโรงเรียน

“ผู้จัดการ” หมายความว่า บุคคลผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการปกครองโรง
กต่างคือ เป็นผู้ดำเนินงานฝ่ายธุรการ และควบคุมครูใหญ่ ครู และนักเรียนในโรงเรียน

“ครูใหญ่” หมายความว่า บุคคลผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในงานฝ่ายวิชาการของโรง
และเป็นผู้ควบคุมครูและนักเรียนในโรงเรียน

“ครู” หมายความว่า บุคคลผู้ให้การศึกษาแก่นักเรียน

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า บุคคลซึ่งตามพระราชบัญญัตินี้บัญญัติไว้
เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่โดยตำแหน่ง และบุคคลซึ่งรัฐมนตรี หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากรัฐมน
แต่งตั้งให้มีอำนาจและหน้าที่เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ รัฐมนตรี ปลัดกระทรวง รองปลัดกระทรวง ผู้ช่วยปลัดกระทรวง
อธิบดี รองอธิบดี ผู้ช่วยอธิบดี หัวหน้ากอง ในกระทรวงศึกษาธิการ หัวหน้าแผนกในก
โรงเรียนราษฎร์ ผู้อำนวยการภาค รองผู้อำนวยการภาค ศึกษาธิการภาค ผู้ช่วยศึกษาธิการภา

LIRT

กระทรวงศึกษาธิการจังหวัด นายอำเภอ ศึกษาธิการอำเภอ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่
หนึ่ง

บรรดาอำนาจและหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ที่บัญญัติให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของ
กระทรวงศึกษาธิการจังหวัดนั้น เฉพาะจังหวัดพระนครและธนบุรี ให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของอธิบดี
กรมศึกษา

มาตรา ๖ ให้รัฐมนตรีมีหน้าที่รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออก
กฎกระทรวง วางระเบียบ กำหนดอัตราค่าธรรมเนียม ค่าเงินการอื่น และแต่งตั้งพนักงาน
เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

ลักษณะ ๑

การตั้งโรงเรียน

มาตรา ๗ โรงเรียน จะ ตั้ง ขึ้นได้ก็ต่อ เมื่อผู้ขอ เป็น เจ้าของได้รับใบอนุญาต จาก ผู้ว่า
ราชการจังหวัดแล้ว

ผู้ว่าราชการ จังหวัดจะออกใบ อนุญาตให้ได้ ด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรี เมื่อ
เห็นว่า

(๓) ผู้ขอ

ถ้าเป็นบุคคลธรรมดา

ก. มีสัญชาติไทย

ข. บิดามีสัญชาติไทย

ค. มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์

ง. มีความประพฤติเรียบร้อยไม่บกพร่องด้วยศีลธรรมอันดี

จ. ไม่เป็นผู้เคยถูกให้ออกจากการโดยมีความผิด หรือปลดออก หรือ

LIRT

ได้ออกจากราชการ เว้นแต่ได้ออกจากราชการมาแล้วไม่น้อยกว่า
ซึ่งรัฐมนตรีเห็นว่าสมควรจะยกเว้น

ด. ไม่เป็นผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือไร้ความสามารถ

ข. มีทรัพย์สินหรือมีฐานะพอที่จะตั้งโรงเรียนได้

ถ้าเป็นนิติบุคคล

ก. มีสัญชาติไทย

ข. มีวุฒิคุณประสงค์เพื่อการศึกษาด้วย

ค. มีทรัพย์สินหรือมีฐานะพอที่จะตั้งโรงเรียนได้

(๒) สถานที่และบริเวณที่ตั้งโรงเรียนต้องกว้างขวางพอแก่กิจการของโรงเรียน
ชดเชยผู้เรียนหรือชดเชยนักเรียน และสถานที่ตั้งมั่นคงแข็งแรง ไม่เป็นที่น่า
อาจเกิดภัยอันตรายใด ๆ

(๓) ไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่า แนวดำเนินการของโรงเรียนมีขอบข่ายกฎหมาย
อาจขัดต่อศีลธรรมอันดีหรือความสงบเรียบร้อยของประชาชน

มาตรา ๘ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจกำหนดจำนวนโรงเรียน ที่จะพึงมีได้ในจังหวัด
หรืออำเภอหนึ่ง หรือในเขตท้องที่ใดท้องที่หนึ่ง ตามประเภทและชนิดของโรงเรียน การก
จำนวนโรงเรียนนี้ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

การกำหนดดังกล่าวมาในวรรคก่อน รัฐมนตรีมีอำนาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้

มาตรา ๙ บุคคลจะเป็นผู้จัดตั้งได้โดยเจ้าของหรือผู้ขอเป็นเจ้าของขอแต่งตั้ง
ได้รับใบอนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัดแล้ว

ใบอนุญาตนี้จะออกให้ เมื่อปรากฏว่า

(๑) มีคุณสมบัติตามมาตรา ๘ (๑) ก. ข. ค. ง. จ. และ ฉ.

(๒) ไม่เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ได้พ้นโทษมา

LIRT

ต่ำกว่าห้าปี ซึ่งรัฐมนตรีเห็นว่าผู้นั้นประพฤติตนดีแล้ว หรือความผิดสุโทษ หรือความผิด
ผิดสุโทษระดับสุโทษ หรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท

(๓) มีร่างกายสมบูรณ์ประกอบพอที่จะทำงานในหน้าที่ได้ และไม่เป็นโรคตามที่ระบุใน
กระทรวง

(๔) มีความรู้สอบได้ได้ไม่ต่ำกว่าประโยคประถมศึกษาตาม หลักสูตร ของ กระทรวง
ศึกษาธิการ หรือมีความรู้ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการรับรองว่าเทียบได้ไม่ต่ำกว่านั้น

มาตรา ๓๐ บุคคลจะเป็นครูใหญ่ได้โดยผู้จัดการหรือผู้ขอเป็นผู้จัดการขอแต่งตั้ง และ
ใบอนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัดแล้ว

ใบอนุญาตนั้นจะออกให้ เมื่อปรากฏว่า

(๑) ได้รับใบอนุญาตเป็นครูตามมาตรา ๓๑ แล้ว

(๒) มีคุณสมบัติตามมาตรา ๘ (๑) (๒) และ (๓)

(๓) ก. สำหรับโรงเรียนที่เปิดการสอนไม่สูงกว่าชั้นประถมศึกษา มีวิทยฐานะ
ได้ได้ไม่ต่ำกว่าประโยคครูมูล หรือเป็นผู้มีวิทยฐานะซึ่งกระทรวงศึกษาธิการรับรองว่า
ได้ได้ไม่ต่ำกว่านั้น

ข. สำหรับโรงเรียนที่เปิดการสอนชั้นมัธยมต้นมัธยมศึกษา หรือมัธยมวิสามัญศึกษา
มีวิทยฐานะสอบได้ได้ไม่ต่ำกว่าประโยคครูประถม หรือเป็นผู้มีวิทยฐานะซึ่งกระทรวง
ศึกษาธิการรับรองว่าเทียบได้ไม่ต่ำกว่านั้น

สำหรับโรงเรียนอาชีวศึกษา ถ้าไม่มีวิทยฐานะตามที่กำหนดในวรรคก่อน ต้องมี
ความรู้ความสามารถในวิชาชีพนั้น

มาตรา ๓๑ บุคคลจะเป็นครูได้ต่อเมื่อได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีกรมวิสามัญศึกษา

ใบอนุญาตนั้นจะออกให้ เมื่อปรากฏว่า

(๑) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ เว้นแต่ในกรณีซึ่งไม่อาจให้เป็นไปตาม
นี้ได้ เมื่อรัฐมนตรีพิจารณาเห็นสมควร ก็ให้มีอำนาจผ่อนผันลดอายุลงมาได้ไม่ต่ำกว่า
สิบปีบริบูรณ์

LIRT

(๒) มีคุณสมบัติตามมาตรา ๗ (๑) ง. จ. และ ฉ. มาตรา ๘ (๒) และ

(๓) ได้รับประกาศนียบัตรครู หรือสอบได้ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ของกรมศึกษาธิการ หรือเป็นผู้มีวิทยฐานะซึ่งกระทรวงศึกษาธิการรับรองว่าเทียบได้ไม่ต่ำกว่านั้น แต่ในกรณีซึ่งไม่อาจให้เป็นไปตามกำหนดนี้ได้ ก็ให้รัฐมนตรีมีอำนาจกำหนดวิทยฐานะที่เพียงสอบได้ได้ไม่ต่ำกว่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

สำหรับครูสอนเฉพาะวิชาชีพหรือวิชาชีพพิเศษอื่น ไม่จำเป็นต้องมีวิทยฐานะตามที่กำหนดในวรรคก่อน แต่ต้องมีความรู้ความชำนาญในวิชาชีพหรือวิชาชีพพิเศษที่ตนจะสอนนั้น

(๔) มีความรู้ภาษาไทยตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๓๒ ในการขอรับอนุญาตเป็นเจ้าของ ผู้จัดการ ครูใหญ่ และครู ต้องยื่นคำร้องตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง

โรงเรียนใดจะรับบุคคลซึ่งได้รับใบอนุญาตเป็นครูตามมาตรา ๓๑ เข้าทำการสอน ต้องเมื่อผู้จัดการยื่นคำร้องขอแต่งตั้งตามแบบ และได้รับอนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้ว่าราชการจังหวัดแล้ว

มาตรา ๓๓ ใบอนุญาตออกให้เฉพาะตัว และออกให้เพื่อทำการเฉพาะที่ สำหรับเจ้าของ ผู้จัดการ และครูใหญ่ ให้ระบุชื่อโรงเรียนไว้ในใบอนุญาต

มาตรา ๓๔ ให้อธิบดีกรมวิสามัญศึกษา หรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่ที่แจ้งการออกใบอนุญาต หรือไม่ยอมออกใบอนุญาตเป็นหนังสือไปยังผู้ขอภายในกำหนดหนึ่งนับแต่วันได้รับคำร้องขอ เว้นแต่ในกรณีซึ่งจะพิจารณาและแจ้งให้ทันภายในกำหนดนั้นไม่ก็ให้ขยายเวลาออกไปได้อีกไม่เกินสองเดือน

ลักษณะ ๒

ประเภทโรงเรียน

มาตรา ๓๕ โรงเรียนมี ๖ ประเภท คือ

(๑) โรงเรียนขนาดเล็ก

LIRT

- (๒) โรงเรียนประถมศึกษา
- (๓) โรงเรียนมัธยมสามัญศึกษา
- (๔) โรงเรียนมัธยมวิสามัญศึกษา
- (๕) โรงเรียนอาชีวศึกษา
- (๖) โรงเรียนการศึกษาพิเศษ

มาตรา ๓๖ การ จัดโรงเรียน ประถม ศึกษา จะ ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ว่า ด้วย การศึกษา ในส่วนที่ ว่าด้วยครู ภาควิชา หลักสูตร การสอน หนังสือ เครื่องใช้ ในการ และระเบียบการปกครองของโรงเรียน

มาตรา ๓๗ โรงเรียนอนุบาล โรงเรียนมัธยมสามัญศึกษา โรงเรียนมัธยมวิสามัญศึกษา โรงเรียนอาชีวศึกษา จะต้องปฏิบัติตามระเบียบและข้อบังคับ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ ให้ใช้สำหรับโรงเรียนรัฐบาลประเภทนั้น ๆ ในส่วนที่ ว่าด้วยครู ภาควิชา การสอน และเครื่องใช้ในการเรียน

ทั้งนี้ เว้นแต่ได้รับการยกเว้น หรือผ่อนผันจากรัฐมนตรี

มาตรา ๓๘ โรงเรียนมัธยมสามัญศึกษา โรงเรียนมัธยมวิสามัญศึกษา หรือโรงเรียนอาชีวศึกษา อาจจัดการศึกษาชั้นอนุบาลและประถมศึกษาเป็นส่วนหนึ่งภายในโรงเรียน โดยต้องปฏิบัติตามความในพระราชบัญญัตินี้ ในส่วนที่ ว่าด้วยการศึกษาประเภทนั้น ๆ เมื่อได้รับอนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัดแล้ว

มาตรา ๓๙ โรงเรียนมัธยมวิสามัญศึกษาอาจเปิดการสอนได้ถึงชั้นเตรียมอุดมศึกษา ถ้าใหญ่ของโรงเรียนนั้นมีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าประโยคครูมัธยม หรือเทียบเท่า หรือได้เป็นวิทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

โรงเรียนอาชีวศึกษาอาจเปิดการสอนได้ถึงชั้นอาชีวศึกษาชั้นสูง

ทั้งนี้ เมื่อได้รับอนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัดด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรี

มาตรา ๔๐ โรงเรียนการศึกษาพิเศษ ได้แก่โรงเรียนที่ตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ และวิธีการของโรงเรียนแตกต่างจากโรงเรียนประเภทอื่น ๆ คือ

LIRT

(๓) โรงเรียนเฉพาะกาด ได้แก่โรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อจัดการศึกษา โดยกวดวิชาเป็นวงครว

(๔) โรงเรียนการศึกษาผู้ใหญ่ ได้แก่โรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ให้การสอนผู้ใหญ่ ตามระเบียบและหลักการที่กวดวิชาผู้ใหญ่ของกระทรวงศึกษาธิการ

(๕) โรงเรียนสอนศาสนา ได้แก่โรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะศาสนา

(๖) โรงเรียนส่งคำสอน ได้แก่โรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะการกวดวิชาส่งคำสอนไปจากโรงเรียน

(๗) โรงเรียนกวดวิชา ได้แก่โรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกวดวิชาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ

(๘) โรงเรียนส่งเสริมคนพิการ ได้แก่โรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์จัดการศึกษาแก่คนพิการ

(๙) โรงเรียนศิลปศึกษา ได้แก่โรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์จะให้การศึกษาในทางศิลปต่าง ๆ

โรงเรียนการศึกษาพิเศษนี้ รัฐมนตรีเห็นสมควรจะผ่อนผันไม่ให้คงปฏิบัติพระราชบัญญัติอย่างหนึ่งอย่างใดก็ได้

ลักษณะ ๓

การควบคุมโรงเรียน

มาตรา ๒๓. ในชั้นสูงกว่าชั้นประถมหรือสูงกว่าชั้นที่เทียบเท่าชั้นประถมของกระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนจะรับนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนได้แต่เฉพาะนักเรียนชาย หรือเฉพาะนักเรียนหญิง เว้นแต่จะได้รับความผ่อนผันจากผู้ว่าราชการจังหวัดโดยอนุมัติจากรัฐมนตรี

LIRT

มาตรา ๒๒ โรงเรียนต้องมีผู้จัดการและครูใหญ่ ทั้งต้องมีครูพอดสมควรแก่จำนวน
จำนวนนักเรียน

ผู้ว่าราชการ จังหวัด มีอำนาจ กำหนดจำนวนครู ซึ่งมี คุณสมบัติทางครูต่าง ๆ ในโรงเรียนได้
เห็นสมควร โดยอนุมัติจากรัฐมนตรี

โรงเรียนใดที่รับ เฉพาะนักเรียนชาย หรือเฉพาะนักเรียนหญิง ตามความในมาตราก่อน
ครูใหญ่หรือครูเป็นชายหรือหญิงแล้วแต่กรณี เว้นแต่จะได้รับความผ่อนผันจากผู้ว่า
ราชการจังหวัด โดยอนุมัติจากรัฐมนตรี

มาตรา ๒๓ จำนวนนักเรียนที่จะรับเข้าเรียนในโรงเรียนต้องไม่เกินกว่าจำนวนที่กำหนด
ในใบอนุญาตสำหรับสถานที่เรียนนั้น ๆ ถ้าโรงเรียนขยายสถานที่ เพื่อจะรับนักเรียน เพิ่มขึ้นอีก
ต้องได้รับอนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัดก่อน

มาตรา ๒๔ ผู้จัดการ ครูใหญ่ และครู ต้องจัดให้นักเรียนได้รับการศึกษาตลอด
เวลาที่โรงเรียนเปิดทำการสอน และต้องรักษาไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อยตลอดเวลาที่นักเรียน
อยู่ในโรงเรียน ทั้งโรงเรียนต้องเปิดทำการสอนภายในระยะเวลาที่กำหนดในกฎกระทรวง และ
หยุดในวันหยุดราชการประจำปี

มาตรา ๒๕ ผู้จัดการต้องจัดให้มีป้ายแสดงชื่อโรงเรียน ด้วยอักษรไทยขนาดใหญ่พอ
เห็นได้ในระยะอันสมควร ติดไว้ที่ โรงเรียนหรือบริเวณโรงเรียน ณ ที่ซึ่งเห็นได้ง่าย

เมื่อโรงเรียนเลิกตั้ง หรือถูกถอนใบอนุญาต หรือใบอนุญาตใช้ไม่ได้แล้ว ให้ผู้
จัดการจัดการปลดป้ายชื่อโรงเรียนออกเสีย

มาตรา ๒๖ ครูใหญ่ ต้องประจำอยู่ที่โรงเรียนตลอดเวลาที่โรงเรียน เปิดทำการสอน
และครูต้องประจำอยู่ที่โรงเรียนตลอดเวลาทำการตามหน้าที่ของตน เว้นแต่จะมีเหตุจำเป็นอัน
สมควร

มาตรา ๒๗ ผู้จัดการและครูใหญ่ต้องจัดให้มีทะเบียนครู ทะเบียนนักเรียน บัญชี

LIRT

เรียกชื่อ สมุดหมายเหตุรายวัน สมุดลงเวลาทำการของครู และบัญชีการเงินของโรงเรียน
ทั้งต้องทำให้ถูกต้องตามแบบและข้อบังคับของกระทรวงศึกษาธิการ

มาตรา ๒๘ ผู้จัดการและครูใหญ่ต้องจัดการสอนนักเรียน

(๑) ให้อ่าน เขียน และเข้าใจภาษาไทยคล่องแคล่วพอสมควร และ

(๒) ให้ได้ศึกษาหน้าที่ของพลเมืองดี ปลูกความจงรักภักดีต่อประเทศไทย
ความรู้แห่งภูมิประเทศ รวมทั้งประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์ของประเทศไทยด้วย

ทั้งนี้ เว้นแต่ได้รับการยกเว้นหรือผ่อนผันจากรัฐมนตรี

มาตรา ๒๙ การสอนต้องสอนเป็นภาษาไทย เว้นแต่การสอนวิชาใดจะสอน
ภาษาอื่นในชั้นนั้น ๆ ต้องได้รับอนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัดโดยอนุมัติจากรัฐมนตรี

มาตรา ๓๐ บรรดาสมุด หนังสือ เอกสาร ภาพ แผนที่ บทเพลง แผ่นเสียง หิน
และสิ่งทำนองเดียวกันที่มีไว้หรือไว้ในโรงเรียนเพื่อประโยชน์ในการสอนหรือการศึกษานั้น
ผู้จัดการและครูใหญ่ทำบัญชีเสนอต่อรัฐมนตรี รัฐมนตรีมีอำนาจห้ามมิให้มีไว้หรือไว้ดังนี้
ได้ และเพื่อการนี้รัฐมนตรีจะเรียกสิ่งนั้นมาพิจารณาก่อนก็ได้

มาตรา ๓๑ ผู้จัดการต้องยื่นรายงานแสดงกิจการของโรงเรียนต่อผู้ว่าราชการจังหวัด
ตามกำหนดเวลาและตามแบบที่ได้กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๓๒ ผู้จัดการ ครูใหญ่ และครู ต้องจัดทำเอกสารเกี่ยวกับกิจการ
โรงเรียนเป็นภาษาไทย

มาตรา ๓๓ ในกรณีเปลี่ยนแปลงเจ้าของ ให้เจ้าของหรือถ้าเป็นการพันวิสัยให้ตัว
หรือทายาทของเจ้าของทำคำร้องยื่นต่อผู้ว่าราชการจังหวัดพร้อมด้วยคำร้องของ ผู้ขอเป็นเจ้าของ
แทน เมื่อได้รับอนุญาตแล้วจึงให้เปลี่ยนแปลงเจ้าของได้

มาตรา ๓๔ เจ้าของต้องได้รับอนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัดก่อนจึงเปลี่ยนผู้
ได้

LIRT

ผู้จัดการต้องได้รับ อนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัด ก่อนจึงทำการ เปลี่ยนแปลง ดังจะ
ไปนี้ได้ คือ ย้ายสถานที่ตั้งโรงเรียน ขยายหรือลดสถานที่หรือบริเวณโรงเรียน
หรือลดกิจการของโรงเรียน เปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์ หลักสูตร ระเบียบ ข้อบังคับ
โรงเรียน หรือฉบับเปลี่ยน ดังใหม่ หรือถอนครูใหญ่ หรือครู

ในกรณีจำเป็นระหว่างขอเปลี่ยนครูใหญ่ หรือครู หรือตั้งครูใหม่นั้น ผู้ว่าราชการ
มีอำนาจตั้งอนุญาตให้ผู้ขอเป็นครูใหญ่หรือครูทำหน้าที่ไปพลางก่อนได้ และถ้าภายหลัง
ได้รับอนุญาตให้เป็นครูใหญ่หรือครู ก็ให้ถือว่าผู้นั้นเป็นครูใหญ่หรือครูนับแต่วันเริ่มเข้า
หน้าที่ได้รับอนุญาตให้ทำไปพลางก่อน

มาตรา ๓๕ ในกรณีโรงเรียนต้อง ประณามวินัยตรา เพราะ อชคภัย หรือประการอื่น
ของ ผู้จัดการ ครูใหญ่ หรือ ครูถูกถอดถอนหรือกลายเป็นผู้ไม่สามารถทำการตาม
ด้วยประการใด ๆ เช่น ตาย หรือละทิ้งหน้าที่ หรือกลายเป็นผู้บกพร่องในคุณสมบัติ
เป็นอย่างใดอันกฎหมายกำหนดไว้ ให้รายงานต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นหนังสือ ภายใน
สิบห้าวันนับแต่วันที่เหตุการณ์นั้นได้เกิดขึ้น

การรายงานเช่นว่านี้ ให้เจ้ารอง หรือถ้าเป็นการพ้นวิสัย ให้ผู้จัดการ หรือถ้าเป็น
วิสัย ให้ครูใหญ่ หรือถ้าเป็นการพ้นวิสัย ให้ครูผู้มีอาวุโสในตำแหน่งเป็นผู้รายงาน

มาตรา ๓๖ ถ้าโรงเรียน จะต้องหยุด ทำการสอน เป็น เวลา เกินกว่า เจ็ดวัน ติดต่อกัน
นอกหยุดตามปกติ ผู้จัดการต้องรายงานเป็นหนังสือต่อผู้ว่าราชการจังหวัดก่อน หรือภายใน
วันนับแต่วันหยุดทำการสอน

มาตรา ๓๗ พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าทำการ ตรวจสอบความเป็นไปในโรงเรียน
ตามสมควร และผู้จัดการ ครูใหญ่ หรือครู ต้องให้ความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่
ตรวจสอบ

มาตรา ๓๘ ถ้าสถานที่ หรือบริเวณ ที่ตั้ง โรงเรียน เกิดมีสภาพ ขัดต่อสุขภาพอนามัยหรือ

LIRT

อนามิของนักเรียน หรืออย่างอื่นตามมาตรา ๘ (๒) ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจ
คำสั่งเป็นหนังสือให้ ผู้จัดการทำการปลดเปลื้องสภาพเรือนานี้เสีย

ผู้จัดการต้องปฏิบัติตามคำสั่งเช่นนี้ให้เสร็จภายในระยะเวลาสิบห้าวัน นับ
รับคำสั่ง หรือภายในระยะเวลาตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดจะกำหนด หรือขยาย
เท่าที่เห็นสมควร

เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นเป็นการจำเป็น ก็มีอำนาจสั่งให้ หยุดทำการสอนใน
เวลาที่ ผู้จัดการต้องปฏิบัติตามความในมาตรานี้ได้

มาตรา ๓๘ ห้ามมิให้ ไร้อาคารที่หรือบริเวณโรงเรียนเพื่อการอันมิชอบด้วย
หรือขัดต่อศีลธรรมอันดี หรือความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือไม่สมควรแก่
ของโรงเรียน

มาตรา ๔๐ ห้ามมิให้ทำการสนับสนุน หรือสอน หรือเตรียมการจะสนับสนุน
สอนในสถานที่หรือบริเวณโรงเรียน ซึ่งผิดหรือแบบแผนใด ๆ อันมิชอบด้วยกฎหมาย
หรือขัดต่อศีลธรรมอันดี หรือความสงบเรียบร้อยของประชาชน

ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจยึดสิ่งใด ๆ ที่ใช้ในการละเมิดต่อบทบัญญัติในวรรค
ไม่ว่าสิ่งนั้น ๆ จะเป็นของผู้ใด เพื่อเสนอรัฐมนตรีพิจารณา และรัฐมนตรีมีอำนาจ
หรือทำลายเสียได้

มาตรา ๔๑ ถ้ามีโรคระบาดเกิดขึ้น หรือมีเหตุอันน่าเป็นภัยอันร้ายแก่
พนักงานเจ้าหน้าที่ มีอำนาจสั่งให้ โรงเรียนหยุดทำการสอนทันทีจนกว่าจะเห็นว่า ปลอดภัย
แล้ว

มาตรา ๔๒ รัฐมนตรีมีอำนาจที่จะกำหนดประเภทอัตราค่าธรรมเนียมการรับ
ค่าธรรมเนียมอื่นที่โรงเรียนเก็บจากนักเรียนได้ตามที่เห็นสมควร

มาตรา ๔๓ เมื่อเจ้าของไม่มีความประสงค์จะดำรงโรงเรียนอยู่ต่อไป ให้ยื่นคำ
เลิกตั้งต่อผู้ว่าราชการจังหวัด

LIRT

ในกรณีที่โรงเรียนเลิกตั้ง หรือถูกถอนใบอนุญาต ให้ผู้จัดการและครูใหญ่รวบรวม
 หนังสือผลการสอบข้อสอบ ผลการสอบได้ และใบสุทธิ พร้อมด้วยทะเบียนนักเรียน บัญชี
 คุมสมุดหมายเหตุรายวัน ดังต่อไปนี้ว่าราชการจังหวัดภายในเจ็ดวัน นับแต่วันที่โรงเรียน
 หรือถูกถอนใบอนุญาต

ลักษณะ ๕

การอุดหนุนโรงเรียน

มาตรา ๕๕ ให้กระทรวงศึกษาธิการอุดหนุนโรงเรียนด้วยการให้ครู หรือเงิน หรือ
 วัสดุอื่น ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งภายในวงเงินงบประมาณ

ลักษณะ ๕

การถอนใบอนุญาต

มาตรา ๕๕ รัฐมนตรี หรือผู้ว่าราชการจังหวัดโดยอนุมัติจากรัฐมนตรี มีอำนาจ
 ถอนใบอนุญาตซึ่งได้ออกให้แก่เจ้าของตามมาตรา ๗ เมื่อปรากฏอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) เจ้าของหรือผู้จัดการ กลับเป็น ผู้บกพร่องใน คุณสมบัติ อย่างหนึ่งอย่างใดตาม
 มาตรา ๗ หรือมาตรา ๘

(๒) โรงเรียนไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติอื่นว่าด้วยการรับนักเรียนตามมาตรา ๒๓

(๓) โรงเรียนไม่มีผู้จัดการ ครูใหญ่ หรือครู หรือไม่จัดการตามมาตรา ๒๒

มาตรา ๒๓ มาตรา ๒๔ หรือมาตรา ๒๕ บรรค ๓

(๔) ครูใหญ่ หรือครู ไม่ประจำอยู่ที่โรงเรียนตามมาตรา ๒๖

(๕) ผู้จัดการ ครูใหญ่ หรือครู ไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติอื่นว่าด้วยการสอนตาม
 มาตรา ๒๘ หรือมาตรา ๒๙ หรือว่าด้วยการมีไว้ หรือใช้สมุด หนังสือ หรืออื่น ๆ ตามมาตรา

LIRT

๓๐ หรือว่าด้วยการจัดใหม่ หรืออื่น หรือทำเอกสารต่าง ๆ ตามมาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒

(๖) มีการเปลี่ยนแปลงอย่างหนึ่งอย่างใดโดยฝ่าฝืนมาตรา ๓๕ วรรค ๓ หรือไม่มีรายงานเหตุการณ์อย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา ๓๕

(๗) โรงเรียนหยุด ทำการสอน เกินกว่าเจ็ดวัน ติดต่อกันโดยไม่มีเหตุอันสมควร มาตรา ๓๖

(๘) สถานที่ หรือบริเวณ ที่ตั้ง โรงเรียน มีสภาพ รัศมีต่อผู้ ดักขันธ์ หรืออันตราย หรือเป็นต้นเหตุแห่งภัยอันตราย หรือสถานที่ไม่มั่นคงแข็งแรงอย่างหนึ่งอย่างใด อาจที่จะแก้ไขให้เป็นที่น่าพอใจได้

(๙) มีเหตุอันควรสงสัยว่าทาง ดำเนินการของโรงเรียน มีชอบด้วยกฎหมาย ข้อบังคับ หรือความสงบเรียบร้อยของประชาชน

(๑๐) ผู้จัดการ ครูใหญ่ หรือครู ไม่ยอม หรือไม่ให้ความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ทำการตรวจสอบความเป็นไปในโรงเรียนตามมาตรา ๓๗

(๑๑) ผู้จัดการไม่ ปฏิบัติการตามคำสั่ง ของผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งสั่งให้ ปิดสถานภาพของโรงเรียนอันขัดต่อผู้ดักขันธ์หรืออนามัยของนักเรียนหรืออย่างอื่นตามมาตรา ๓๘

(๑๒) เจ้าของหรือผู้จัดการ ใช้หรือยอมให้บุคคลอื่นใช้สถานที่หรือบริเวณโรงเรียน โดยฝ่าฝืนมาตรา ๓๘

(๑๓) มีการดัดแปลง หรือซ่อม หรือเตรียมการจะดัดแปลงหรือซ่อมในสถานที่หรือบริเวณโรงเรียน ซึ่งลักษณะหรือแบบแผนใด ๆ อันฝ่าฝืนมาตรา ๔๐

(๑๔) โรงเรียนเปิดทำการสอนโดยฝ่าฝืนคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งให้โรงเรียนหยุดทำการสอนระหว่างเวลาเกิดโรคระบาด หรือมีเหตุอื่นตามมาตรา ๔๑

(๑๕) โรงเรียนเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการเรียน หรือค่าธรรมเนียมอื่นจากนักเรียน

LIRT

ประเภท และอัตราที่ รัฐมนตรี กำหนดตามมาตรา ๔๒ หรือเรียกเก็บเงินอื่นใดโดยไม่ได้รับ
อนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัด

(๓๖) โรงเรียนไม่ประสงค์จะดำรงอยู่ต่อไป และไม่รายงานขอเลิกตั้งตามมาตรา
๑๖๖

(๓๗) โรงเรียนปฏิบัติการไม่สุจริต หรือมีพฤติการณ์ไม่นำไปในทางไม่สุจริต
เกี่ยวกับการอุดหนุนโรงเรียนตามมาตรา ๔๔

(๓๘) โรงเรียนตั้งขึ้นหรือดำรงอยู่โดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ ในกรณีอื่น หรือ
นอกกฎหมาย

มาตรา ๔๖ รัฐมนตรีหรือ ผู้ว่าราชการจังหวัด มีอำนาจถอนใบอนุญาตซึ่งได้ ออกให้
ผู้จัดการ ครูใหญ่ หรือครู ตามมาตรา ๘ มาตรา ๓๐ หรือมาตรา ๓๓ โดยไม่มีกำหนด
เวลาหรือชั่วคราว เมื่อปรากฏอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(๑) บุคคลนั้น ถัดไป เป็นผู้บกพร่องในคุณสมบัติ อย่างหนึ่ง อย่างใด ตาม มาตรา ๘
มาตรา ๓๐ หรือมาตรา ๓๓

(๒) บุคคลนั้นฝ่าฝืนพระราชบัญญัติหรือกฎหมาย

มาตรา ๔๗ คำสั่งถอนใบอนุญาตให้ทำเป็นหนังสือแจ้งไปยังผู้ถูกถอนใบอนุญาต

ลักษณะ ๖

บทลงโทษ

มาตรา ๔๘ ผู้ใดตั้ง หรือดำรงอยู่ซึ่งโรงเรียนโดยไม่ได้รับอนุญาต มีความผิดต้อง
จำคุกไม่เกินสองปี

ผู้ใดถูกถอนใบอนุญาตให้ตั้ง โรงเรียน หรือเคยถูกปรับสำหรับความผิดตามมาตรา

LIRT

ก่อนมาแล้ว ตั้ง หรือยังดำรงอยู่ซึ่งโรงเรียนโดยไม่ได้รับใบอนุญาตอีก มีความผิดต้องโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือทั้งปรับทั้งจำ

มาตรา ๕๔ ผู้ใดทำการเป็นผู้จัดการ ครูใหญ่ หรือครู โดยไม่ได้รับอนุญาต มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินร้อยบาท

ผู้ใดถูกถอนใบอนุญาตเป็นผู้จัดการ ครูใหญ่ หรือครู หรือเคยถูกปรับจำคุก ผลิตตามวรรคก่อนมาแล้ว ทำการเป็นผู้จัดการ ครูใหญ่ หรือครู โดยไม่ได้รับใบอนุญาต มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองร้อยบาท หรือจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือทั้งปรับทั้งจำ

มาตรา ๕๕ เจ้าของหรือผู้จัดการผู้ใดจ้าง วาน ไร่ หรือยอมให้บุคคลอื่นทำการเป็นผู้จัดการ ครูใหญ่ หรือครู โดยรู้หรือควรรู้ว่าเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองร้อยบาท หรือจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือทั้งปรับทั้งจำ

มาตรา ๕๖ ผู้ใดยอมให้บุคคลอื่นใช้ใบอนุญาตของตน มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองร้อยบาท หรือจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือทั้งปรับทั้งจำ

มาตรา ๕๗ ผู้ใดฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๕ มาตรา ๓๖ หรือมาตรา ๔๓ วรรค ๒ หรือฝ่าฝืนกฎกระทรวง มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินร้อยบาท

มาตรา ๕๘ ผู้ใดใช้ หรือยอมให้บุคคลอื่นใช้ สถานที่หรือ บริเวณโรงเรียนเพื่อออกข้อสอบข้อสอบอื่นใด มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองร้อยบาท

มาตรา ๕๙ ผู้ใดสนับสนุน หรือสอน หรือเตรียมการจะสนับสนุนหรือสอนในสถานที่หรือบริเวณโรงเรียน หรือโดยวิธีส่งคำสอนไปจากโรงเรียน ซึ่งผิดหรือแบบแผนใด ๆ ออกข้อสอบข้อสอบอื่นใด มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือทั้งปรับทั้งจำ

LIRT

มาตรา ๕๕ ผู้ใด ค่อสู้ หรือขัดขวาง พนักงาน เจ้าหน้าที่ ผู้กระทำการ ตามหน้าที่ ตาม
มาตรา ๓๗ หรือมาตรา ๕๐ วรรค ๒ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือ
ไม่เกินหกเดือน หรือทั้งปรับทั้งจำ

มาตรา ๕๖ ผู้ใดขัดขืนไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง ของพนักงาน เจ้าหน้าที่ ซึ่งสั่งให้ โรงเรียน
กระทำการตามมาตรา ๕๓ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินร้อยบาท หรือจำคุกไม่
เกินหนึ่งเดือน หรือทั้งปรับทั้งจำ

มาตรา ๕๗ การฟ้องร้องบุคคลผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กระทำ
เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ร้องขอ

ลักษณะ ๗

เบ็ดเตล็ด

มาตรา ๕๘ เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดได้อนุญาต หรือออกใบอนุญาต หรือกระทำการ
อย่างอื่นตามพระราชบัญญัตินี้แล้ว รัฐมนตรีมีอำนาจที่จะสั่งการเป็นอย่างอื่นได้ตามที่เห็น
สมควร

มาตรา ๕๙ ในกรณี ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดไม่ยอมออกใบอนุญาตหรือถอนใบอนุญาต
บุคคลผู้มี ส่วนใดได้เสียจาก อุทธรณ์คำสั่งนั้น ต่อรัฐมนตรีได้ภายใน กำหนดหนึ่งเดือน นับแต่ได้รับ
แจ้งความเป็นหนังสือ คำสั่งของรัฐมนตรีให้ถือเป็นที่สุด

มาตรา ๖๐ การร้องขอและรายงานต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ทำตามแบบ
และระเบียบค่าธรรมเนียม ตามอัตราที่กำหนดใน กฎกระทรวงไม่เกิน อัตรา ตาม บัญชีท้าย พระราช
บัญญัตินี้

LIRT

ลักษณะ ๘

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๖๓ ผู้ใดได้รับใบอนุญาตเป็นเจ้ารอง ผู้จัดการ ครูใหญ่ หรือครู
ในวันใช้พระราชบัญญัตินี้ ให้ยังมีสิทธิเป็นต่อไปได้ แต่เฉพาะครู ให้นำใบอนุญาต
ใหม่โดยมีต้องเสียค่าธรรมเนียมภายในกำหนดสามเดือน นับแต่วันใช้พระราชบัญญัติ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ป. พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี

อัตราค่าธรรมเนียมทำพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. ๒๔๕๗

ที่	รายการ	อัตรา
	คำร้องขออนุญาตเป็นเจ้าของ ฉบับละ	๓.๐๐ บาท
	คำร้องขอออกบัตร	๓.๐๐ "
	คำร้องแต่ละรายงานต่าง ๆ	๐.๕๐ "
	ใบอนุญาตให้เป็นเจ้าของ	๒๕.๐๐ "
	ใบอนุญาตให้เป็นผู้จัดการ	๒๐.๐๐ "
	ใบอนุญาตให้เป็นครูใหญ่	๓๕.๐๐ "
	ใบอนุญาตให้เป็นครู	๓๐.๐๐ "
	ใบอนุญาตอื่น	๕.๐๐ "
	ใบแทนใบอนุญาต	๕.๐๐ "
	ค่าดำเนินการเอกสาร	๕.๐๐ "

ฉบับพิเศษ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๖๗

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน

พ.ศ. ๒๕๖๗

พระราชบัญญัติ

ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๓๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๙๗

เป็นปีที่ ๘ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการ

โปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำ
และยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ตั้งต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน
พ.ศ. ๒๔๙๗”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราช-
กิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๑ กฎหมายอื่นซึ่งมีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือขัด หรือแย้ง กับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“ข้าราชการพลเรือน” หมายความว่า บุคคลซึ่งรับราชการโดยได้รับเงินเดือน เงินงบประมาณประเภทเงินเดือนในกระทรวงทบวงกรมฝ่ายพลเรือน แต่ไม่รวมถึงข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ

“รัฐมนตรีเจ้าสังกัด” หมายความว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวง และหมายรวมถึงรองนายกรัฐมนตรีในตำแหน่งบังคับบัญชาสำนักนายกรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีซึ่งกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวงทบวงกรม กำหนดให้เป็นผู้บังคับบัญชาการเมืองเทียบฐานะเท่ากรม กับประธานสภาผู้แทนราษฎร ในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชาสำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

“กระทรวง” หมายความว่า รวมตลอดถึงทบวงการเมืองซึ่งมีฐานะเทียบกระทรวงตามกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวงทบวงกรม

“เจ้ากระทรวง” หมายความว่า รัฐมนตรีเจ้าสังกัด และหมายความรวมถึงปลัดกระทรวง และปลัดทบวงในกรณีที่กระทรวงซึ่งทบวงนั้นสังกัดอยู่ไม่มีปลัดกระทรวง

“กรม” หมายความว่า รวมตลอดถึงสำนักงานปลัดกระทรวง สำนักงานปลัดกระทรวง และทบวงการเมืองซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากรม

“ปลัดกระทรวง” หมายความว่า รวมตลอดถึงเลขาธิการคณะรัฐมนตรีฝ่ายการปกครอง เลขาธิการคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร และปลัดทบวงในกรณีที่กระทรวงซึ่งทบวงนั้นสังกัดอยู่ไม่มีปลัดกระทรวง

“อธิบดี” หมายความว่า รวมตลอดถึงเลขาธิการนายกรัฐมนตรี และผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่าอธิบดีซึ่งเป็นหัวหน้าทบวงการเมืองซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากรม

มาตรา ๕ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

LIRT

ลักษณะ ๑

คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

มาตรา ๖ ให้มีกรรมการข้าราชการพลเรือนคณะหนึ่งเรียกโดยย่อว่า "ก.พ." ประกอบด้วยรัฐมนตรีเป็นประธาน รองนายกรัฐมนตรีเป็นรองประธาน และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในหลายสาขา การ ซึ่งรับราชการ หรือเคย รับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่า อธิบดีหรือเทียบเท่ามาแล้วมีจำนวนไม่น้อยกว่าห้าคนแต่ไม่เกินเจ็ดคน ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง

มาตรา ๗ กรรมการให้อยู่ในตำแหน่งได้คราวละสองปี ถ้าตำแหน่งกรรมการว่างลงก่อนกำหนด ให้ดำเนินการแต่งตั้งกรรมการแทนภายในกำหนดสามสิบวัน เว้นแต่ถ้าระงับการที่เหตุไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวันจะไม่แต่งตั้งกรรมการแทนก็ได้

ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นกรรมการแทนนั้น ให้อยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่ากำหนดของผู้ซึ่งคนแทน

กรรมการที่พ้นจากตำแหน่งจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้เป็นกรรมการแทนก็ได้

มาตรา ๘ ให้มีเลขาธิการ ก.พ. คนหนึ่ง และเจ้าหน้าที่รองลงไปตามสมควร

มาตรา ๙ ถ้าในการประชุมคราวใด ประธาน ก.พ. ไม่อยู่ในที่ประชุม หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธาน ก.พ. เป็นประธาน

ถ้าประธาน ก.พ. และรองประธาน ก.พ. ไม่อยู่ในที่ประชุม หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการเลือกกันเองเป็นประธานเฉพาะในการประชุมคราวนั้น

การประชุมของ ก.พ. ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่ต่ำกว่ากึ่งจำนวน จึงเป็นองค์ประชุมได้

ภายใต้บังคับแห่งมาตรา ๔๕ การวินิจฉัยชี้ขาดให้ถือเสียงข้างมาก ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานแห่งที่ประชุมออกเสียงเพิ่มจนออกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

LIRT

มาตรา ๓๐ ก.พ. มีอำนาจตั้งอนุกรรมการวิสามัญเพื่อทำการใด ๆ แทนไป
ในกรณีที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ก็ให้อนุกรรมการวิสามัญที่
แต่งตั้งจาก ก.พ. ขณะนั้นพ้นจากตำแหน่งไปด้วย

มาตรา ๓๑ นอกจากอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้และ
อื่น ให้ ก.พ. มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ด้วย คือ

- (๑) รักษาระเบียบประวัติข้าราชการพลเรือน
- (๒) กำหนดหลักสูตรและวิธีการ สอบแข่งขัน และสอบคัดเลือกตาม ความ
ของส่วนราชการฝ่ายพลเรือน เพื่อรับทุนรัฐบาลไปศึกษาวิชา ณ ต่างประเทศ เว้นแต่กรณี
- (๓) ศึกษาและวินิจฉัยปัญหาต่าง ๆ ซึ่งเกิดขึ้นเนื่องจากการรั้งบังคับ
บัญชานี้ มติของ ก.พ. เมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีแล้ว ให้เป็นอันรับ
ตามกฎหมาย
- (๔) ควบคุมดูแลให้การเป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่เอกสารจากกร
ทรวงกรม เทศบาล หรือสุขาภิบาล ให้ผู้แทนกระทรวงทบวงกรม เทศบาล หรือสุข
และให้ข้าราชการหรือพนักงานซึ่งสังกัดกระทรวงทบวงกรม เทศบาล หรือสุขาภิบาล ม
ข้อเท็จจริงเพื่อประกอบการพิจารณาของ ก.พ.
- (๕) รายงานนายกรัฐมนตรีในกรณีที่ปรากฏว่ากระทรวงทบวงกรมไม่ได้ปฏิบัติ
ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ หรือปฏิบัติการไปโดยไม่เหมาะสม เพื่อนายกรัฐมนตรี
คำสั่งให้ปฏิบัติให้ถูกต้อง
- (๖) ดูแลและจัดการศึกษาของนักเรียนฝ่ายพลเรือนในต่างประเทศ ในการ
อำนาจออกข้อบังคับหรือระเบียบ เพื่อควบคุมการศึกษา และความประพฤติ ตลอดจน การ
และลงทัณฑ์ทางวินัยโดยเรียกตัวกลับหรือตัดเงินค่าใช้สอยตามควรแก่กรณี
- (๗) กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมสอบไม่เกินครึ่งหนึ่งของรายบาท
- (๘) ออกกฎ ก.พ. เพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ และวางระเบียบต่าง ๆ

LIRT

เป็นไปตามพระราชบัญญัติ กฏ ก.พ. และระเบียบดังกล่าว เมื่อได้ประกาศในราช
นิตยสารแล้ว ให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๓๒ ให้มี

(๑) อนุกรรมการตามัญประจำกระทรวง หรือทบวง การเมือง ซึ่งมีฐานะเทียบกระ-
เรียกโดยย่อว่า อ.ก.พ. กระทรวง หรือทบวงการเมืองซึ่งมีฐานะเทียบกระทรวง โดย
นามกระทรวงหรือทบวงการเมืองนั้น ๆ

(๒) อนุกรรมการตามัญประจำกรม หรือทบวงการเมืองซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากรม
เรียกโดยย่อว่า อ.ก.พ. กรม หรือทบวงการเมืองซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากรม โดยออกนามกรม
หรือทบวงการเมืองนั้น ๆ สำหรับด้านกิจการนายกรัฐมนตรีก็นำชื่ออนุกรรมการตามัญ
ประจำด้านงานนั้น ทำหน้าที่อนุกรรมการตามัญประจำกรม

(๓) อนุกรรมการตามัญประจำภาค เรียกโดยย่อว่า อ.ก.พ. ภาค โดยออกนาม
ภาค

(๔) อนุกรรมการตามัญประจำจังหวัด เรียกโดยย่อว่า อ.ก.พ. จังหวัด โดยออก
นามจังหวัดนั้น ๆ

มาตรา ๓๓ อ.ก.พ. กระทรวง ประกอบด้วยรัฐมนตรีเจ้าสังกัดเป็นประธาน
รัฐมนตรีช่วยว่าการเป็นรองประธาน รัฐมนตรีดำรงการ ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง อธิบดี
และหัวหน้าส่วนราชการซึ่งเทียบฐานะเท่ากรม เป็นอนุกรรมการโดยตำแหน่ง ให้ อ.ก.พ. นี้
ออกกฎกระทรวงการหนึ่งคน

อ.ก.พ. นี้ นอกจากมีหน้าที่ดังระบุไว้ในมาตราต่าง ๆ แห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้
มีหน้าที่ช่วย ก.ค. ปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๓๔ อ.ก.พ. ทบวงในสำนักคณะรัฐมนตรี ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีเป็น
ประธาน รองนายกรัฐมนตรีเป็นรองประธาน รัฐมนตรีช่วยว่าการ รัฐมนตรีดำรงการ
รัฐมนตรีว่าการทบวง รัฐมนตรีช่วยว่าการทบวง ปลัดทบวง อธิบดี และหัวหน้าส่วนราชการ

LIRT

ซึ่งเทียบฐานะเท่าเทียม เป็นอนุกรรมการโดยตำแหน่ง ให้ อ.ก.พ. เลือกตั้งเลขาธิการ
และให้ อ.ก.พ. ทำหน้าที่ อ.ก.พ. กระทรวง

อ.ก.พ. นี้ นอกจากมีหน้าที่ดังระบุไว้ในบทมาตราดัง ๆ แห่งพระราชบัญญัติ
มีหน้าที่ช่วย ก.พ. ปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕๕ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ให้มี อ.ก.พ. ทำหน้าที่
กระทรวง ประกอบด้วยประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นประธาน รองประธานสภาผู้แทน
เป็นรองประธาน เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและรองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
อนุกรรมการโดยตำแหน่ง และให้มี อ.ก.พ. ทำหน้าที่ อ.ก.พ. กรม ประกอบด้วยเลขา
สภาผู้แทนราษฎรเป็นประธาน รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ผู้อำนวยการกอง หัวหน้า
และหัวหน้าส่วนราชการซึ่งมีฐานะเทียบเท่า เป็นอนุกรรมการโดยตำแหน่ง ให้ อ.ก.พ. เลือก
เลือกตั้งเลขาธิการหนึ่งคน

อ.ก.พ. ตามความในมาตรานี้ นอกจากมีหน้าที่ดังระบุไว้ในบทมาตราดัง ๆ
พระราชบัญญัตินี้ ให้มีหน้าที่ช่วย ก.พ. หรือ อ.ก.พ. กระทรวง แล้วแต่กรณี ปฏิบัติการ
เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕๖ สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ให้มี อ.ก.พ. ทำหน้าที่
กระทรวง ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน รองนายกรัฐมนตรีเป็นรองปร
เลขาธิการนายกรัฐมนตรี รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรี และเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
อนุกรรมการโดยตำแหน่ง และให้มี อ.ก.พ. ทำหน้าที่ อ.ก.พ. กรม ประกอบด้วยเลขา
นายกรัฐมนตรีเป็นประธาน รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรี เลขาธิการนายกรัฐมนตรี
เลขาธิการนายกรัฐมนตรี ผู้อำนวยการกอง หัวหน้ากอง และหัวหน้าส่วนราชการซึ่งมี
เทียบเท่า เป็นอนุกรรมการโดยตำแหน่ง ให้ อ.ก.พ. เลือกตั้งเลือกตั้งเลขาธิการหนึ่งคน

อ.ก.พ. ตามความในมาตรานี้ นอกจากมีหน้าที่ดังระบุไว้ในบทมาตราดัง ๆ
พระราชบัญญัตินี้ ให้มีหน้าที่ช่วย ก.พ. หรือ อ.ก.พ. กระทรวง แล้วแต่กรณี ปฏิบัติการ
เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

LIRT

มาตรา ๓๗ ภายใต้บังคับแห่งมาตรา ๓๕ ทบวงการเมืองซึ่งกฎหมายว่าด้วยการ
บรรจุกระทรวงทบวงกรม เทียบฐานะเท่าเทียม ให้มี อ.ก.พ. ทำหน้าที่ อ.ก.พ. กระทรวง
อ.ก.พ. กรม ประกอบด้วยรัฐมนตรีผู้บังคับบัญชาทบวงการเมืองนั้นเป็นประธาน หัวหน้า
การเมืองและข้าราชการตำแหน่งเทียบเท่าอธิบดี ผู้อำนวยการกอง และหัวหน้ากองใน
ทบวงการเมืองนั้น เป็นอนุกรรมการโดยตำแหน่ง ให้ อ.ก.พ. นี้เลือกตั้งเลขานุการหนึ่งคน

อ.ก.พ. นี้ นอกจากมีหน้าที่ดังระบุไว้ในบทมาตราดัง ๆ แห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้
ช่วย ก.พ. ปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๓๘ อ.ก.พ. กรม หรือทบวงการเมืองซึ่งมีฐานะเทียบกรม ประกอบด้วย
ผู้เป็นประธาน รองอธิบดี ผู้ช่วยอธิบดี ผู้อำนวยการกอง ผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่าอธิบดี
หัวหน้ากองและหัวหน้าส่วนราชการซึ่งมีฐานะเทียบกอง เป็นอนุกรรมการโดยตำแหน่ง ให้
อ.ก.พ. นี้เลือกตั้งเลขานุการหนึ่งคน

สำหรับด้านงานเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวง และด้านงานเลขานุการ
รัฐมนตรีว่าการทบวง ให้ อ.ก.พ. ด้านงานปลัดกระทรวง หรือ อ.ก.พ. ด้านงานปลัด
ทบวงทำหน้าที่ อ.ก.พ. กรม โดยมีเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวง ผู้ช่วยเลขานุการ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวง หรือเลขานุการรัฐมนตรีว่าการทบวง เป็นอนุกรรมการโดยตำแหน่ง
เช่น แล้วแต่กรณี

อ.ก.พ. ตามความในมาตรานี้ นอกจากมีหน้าที่ดังระบุไว้ในบทมาตราดัง ๆ แห่ง
พระราชบัญญัตินี้ ให้มีหน้าที่ช่วย ก.พ. หรือ อ.ก.พ. กระทรวง แล้วแต่กรณี ปฏิบัติการ
ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๓๙ อ.ก.พ. ภาค ประกอบด้วยผู้ว่าราชการภาคเป็นประธาน รองผู้ว่า
ราชการภาค ผู้ช่วยผู้ว่าราชการภาค และหัวหน้าส่วนราชการประจำภาคซึ่งกระทรวงทบวงกรม
ต่าง ๆ แต่งตั้งไปประจำภาค เป็นอนุกรรมการโดยตำแหน่ง ให้ อ.ก.พ. นี้เลือกตั้งเลขานุการ
หนึ่งคน

อ.ก.พ. นมหน้าทรวง ก.พ. อ.ก.พ. กระทรวง และ อ.ก.พ. กรม ปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ

มาตรา ๒๐ อ.ก.พ. จังหวัด ประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน จังหวัดและหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดซึ่งกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ แต่งตั้งไป จังหวัด เป็นอนุกรรมการโดยตำแหน่ง ให้ อ.ก.พ. นี้เลือกตั้งเลขานุการหนึ่งคน

อ.ก.พ. นมหน้าทรวง ก.พ. อ.ก.พ. กระทรวง อ.ก.พ. กรม และ อ.ก.พ. ภาค ปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ

มาตรา ๒๑ กระทรวงหรือทบวงใดมีเหตุพิเศษ ก.พ. จะอนุมัติให้มีแต่ กระทรวงหรือ อ.ก.พ. ทบวง แต่ได้กรณีก็ได้ ในกรณีเช่นนั้น ให้ อ.ก.พ. กระทรวงหรือ อ.ก.พ. ทบวงทำหน้าที่ อ.ก.พ. กรมด้วย

มาตรา ๒๒ ให้นำความในมาตรา ๙ มาใช้บังคับแก่การประชุมของ อนุ กรรมการตามญัตติความในมาตรา ๓๐ และ อ.ก.พ. ต่าง ๆ ด้วยโดยอนุโลม

ลักษณะ ๒

บททั่วไป

มาตรา ๒๓ ข้าราชการพลเรือนมี ๔ ประเภท

- (๑) ข้าราชการการเมือง ได้แก่ผู้ซึ่งรับราชการในตำแหน่งการเมือง
- (๒) ข้าราชการพลเรือนสามัญ ได้แก่ผู้ซึ่งรับราชการโดยได้รับเงินเดือนในตำแหน่งสามัญ

(๓) ข้าราชการพลเรือนวิสามัญ ได้แก่ผู้ซึ่งรับราชการในตำแหน่งวิสามัญตามที่กำหนดในกฎ ก.พ.

(๔) ข้าราชการพลเรือนในพระองค์ ได้แก่ผู้ซึ่งรับราชการในตำแหน่งในพระมหากษัตริย์ ตามที่กำหนดในกฎ ก.พ.

LIRT

(๕) ข้าราชการตำรวจ ได้แก่ผู้ซึ่งรับราชการโดยได้รับเงินเดือนในกรมตำรวจ

(๖) ข้าราชการครู ได้แก่ข้าราชการพลเรือนซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นผู้สอนประจำ
ศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ หรือซึ่งดำรงตำแหน่งอื่นในกระทรวงศึกษาธิการอันเกี่ยวข้อง
กับการศึกษา ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาซึ่งออกตามความหมายว่าด้วยครู

(๗) ข้าราชการประจำต่างประเทศพิเศษ ได้แก่ข้าราชการพลเรือนซึ่งได้รับการ
สั่งให้ดำรงตำแหน่งในต่างประเทศในกรณีพิเศษ

(๘) ข้าราชการพลเรือนวิสามัญ ได้แก่ผู้ซึ่งรับราชการโดยได้รับเงินเดือนในอัตรา
วิสามัญ

มาตรา ๒๔ ให้ข้าราชการพลเรือนได้รับ เงินเดือน ตาม มัญรี กายพระราชมัญญัติ นี้
จ่ายเงินเดือนให้เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการจ่ายเงินเดือน

ภายใต้บังคับแห่งมาตรา ๒๕ ตำแหน่งใดควรจะได้รับเงินเดือนในชั้นใด อันดับใด
ก.พ. เป็นผู้กำหนด เว้นแต่ตำแหน่งที่ต้องแต่งตั้งจากข้าราชการพลเรือนชั้นพิเศษให้คณะ
มนตรีเป็นผู้กำหนด ในการกำหนด ให้คำนึงถึงปริมาณและคุณภาพของงานในตำแหน่งนั้น

สำหรับข้าราชการตำรวจ ให้ได้รับเงินเดือนตามอัตราซึ่งกำหนดในพระราชกฤษฎีกา
ในชั้นหนึ่ง ๆ ให้กระทรวงการคลังกำหนดเงินงบประมาณไว้สำหรับการเลื่อนเงินเดือน
ข้าราชการในกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ ตามที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติ

มาตรา ๒๕ ชั้นข้าราชการพลเรือน นอกจากข้าราชการการเมือง ข้าราชการประจำ
ประเทศพิเศษ และข้าราชการพลเรือนวิสามัญ มีดังนี้

- (๑) ข้าราชการพลเรือนชั้นจตุรา
- (๒) ข้าราชการพลเรือนชั้นตรี
- (๓) ข้าราชการพลเรือนชั้นโท
- (๔) ข้าราชการพลเรือนชั้นเอก
- (๕) ข้าราชการพลเรือนชั้นพิเศษ

มาตรา ๒๖ ตำแหน่งข้าราชการพลเรือน นอกจากตำแหน่งข้าราชการ
ตำแหน่งข้าราชการประจำต่างประเทศพิเศษ และตำแหน่งข้าราชการพลเรือนวิสามัญ มี

- (๑) เต็มยศพนักงาน
- (๒) ประจำแผนก
- (๓) หัวหน้าแผนก
- (๔) หัวหน้ากอง
- (๕) ผู้อำนวยการกอง
- (๖) รองอธิบดี
- (๗) อธิบดี
- (๘) รองปลัดทบวง
- (๙) ปลัดทบวง
- (๑๐) รองปลัดกระทรวง
- (๑๑) ปลัดกระทรวง

กระทรวงทบวงกรมใดจะมีตำแหน่งผู้อำนวยการกอง รองอธิบดี รองปลัด
หรือรองปลัดกระทรวง ให้ ก.พ. เป็นผู้กำหนดโดยคำนึงถึงปริมาณและคุณภาพของ
ตำแหน่งนั้น

ส่วนตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่น จะได้มีกฎ ก.พ. กำหนดเทียบกับตำแหน่งที่กล่าว
แล้ว ตำแหน่งใดเป็นตำแหน่งผู้บังคับบัญชาส่วนราชการ ให้กำหนดในกฎ ก.พ. ด้วย

มาตรา ๒๗ ข้าราชการพลเรือนผู้ไปรับราชการตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการ
ทหาร เมื่อออกจากราชการที่ไปรับนั้นโดยไม่มีความเสียหายแล้ว ประสงค์จะเข้ารับราชการ
ในชั้น อันตบ และชั้นที่ได้รับอยู่ในขณะที่ไปรับราชการตามกฎหมายนั้นภายในกำหนด
ร้อยแปดสิบวันนับแต่วันพ้นราชการทหาร ให้กระทรวงทบวงกรมเดิมรับบรรจุที่เดิม แต่
ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามความในมาตรา ๓๐ เป็นผู้สั่งบรรจุ แต่ถ้าจะบรรจุให้ได้รับเงินเดือน
กว่าขณะที่ไปรับราชการทหาร ให้บรรจุได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.พ.

LIRT

มาตรา ๒๗ ข้าราชการพลเรือน ผู้ใดได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีให้ไปปฏิบัติงาน
ถ้ากระทรวงทบวงกรมเดิมเรียกกลับเข้ารับราชการ ให้คำนวณในมาตรา ๒๗ มา
กลับโดยอัตโนมัติ

มาตรา ๒๘ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ถ้า
หนึ่งข้าราชการพลเรือนว่างลง และยังมีได้แต่งตั้งผู้ใดให้ดำรงตำแหน่งนั้น หรือผู้ดำรง
ตำแหน่งไม่ตามารกปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นครั้งคราว ให้ผู้บังคับบัญชาตั้งต่อไปมีอำนาจตั้งให้
ข้าราชการที่เห็นสมควรรักษาการในตำแหน่งนั้นชั่วคราวได้

(๑) รัฐมนตรีเจ้าสังกัด สำหรับข้าราชการพลเรือนตั้งแต่ตำแหน่งปลัดกระทรวง
ตำแหน่งที่เทียบเท่าลงมา

(๒) ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หรืออธิบดีผู้บังคับบัญชา แล้วแต่กรณี สำหรับ
ข้าราชการพลเรือนตั้งแต่ตำแหน่งหัวหน้ากองหรือตำแหน่งที่เทียบเท่าลงมา

(๓) ผู้ว่าราชการภาค สำหรับข้าราชการพลเรือนตั้งแต่ตำแหน่งหัวหน้าแผนกหรือ
ตำแหน่งที่เทียบเท่าลงมา

(๔) ผู้ว่าราชการจังหวัด สำหรับข้าราชการพลเรือนตั้งแต่ตำแหน่งประจำแผนก
หรือตำแหน่งที่เทียบเท่าลงมา

ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาได้มีคำสั่งตามความใน (๒) (๓) หรือ (๔) ไปแล้ว ถ้า
รัฐมนตรีเจ้าสังกัดพิจารณาเห็นสมควรที่จะตั้งเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่น ก็ให้มีอำนาจที่จะตั้ง
การได้

ผู้รักษาการในตำแหน่งตามความในมาตรานี้ ให้มีอำนาจหน้าที่ตามตำแหน่งที่รักษา
การนั้น ในกรณีที่กฎหมายอื่นแต่งตั้งให้ผู้ดำรงตำแหน่งนั้น ๆ เป็นกรรมการ หรือให้มี
อำนาจหน้าที่อย่างใด ก็ให้ผู้รักษาการในตำแหน่งทำหน้าที่กรรมการ หรือมีอำนาจหน้าที่อย่างนั้น
ในระหว่างที่รักษาการในตำแหน่ง แล้วแต่กรณีด้วย

มาตรา ๒๙ การโอนข้าราชการ ของกระทรวง ทบวง กรมไปบรรจุ ต่างกระทรวง

LIRT

ในชั้น อันตบ และชั้นที่ไม่สูงกว่าเดิม อาจทำได้โดยกระทรวงทบวงกรมเจ้าสังกัดทั้งได้อ
ได้ตกลงยินยอมในการโอนนั้นแล้ว

การโอนข้าราชการพลเรือนชั้นพิเศษ ให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดที่จะรับโอนมา
รายงานไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติ และเมื่อได้รับอนุมัติแล้ว ให้รัฐมนตรีเจ้า
เป็นผู้ตั้งบรรจุ

การโอนข้าราชการพลเรือนชั้นเอกและชั้นโท ให้ อ.ก.พ. กระทรวงที่จะรับโอน
พิจารณาอนุมัติ และเมื่อได้รับอนุมัติแล้ว ให้เจ้ากระทรวงเป็นผู้ตั้งบรรจุ

การโอนข้าราชการพลเรือนชั้นตรีและชั้นจตุรา ให้ อ.ก.พ. กรมที่จะรับโอน
พิจารณาอนุมัติ และเมื่อได้รับอนุมัติแล้ว ให้ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หรืออธิบดี
บัญชา แล้วแต่กรณี เป็นผู้ตั้งบรรจุ

การโอนข้าราชการไปบรรจุต่างกรมในกระทรวงเดียวกัน ในชั้น อันตบ และ
ซึ่งไม่สูงกว่าเดิมอาจทำได้โดยอนุโลม

การโอนข้าราชการพลเรือนวิสามัญจะกระทำมิได้

ในกรณีที่ข้าราชการเป็นข้าราชการฝ่ายตุลาการ ทหาร หรือข้าราชการพล
สังกัดกระทรวงกลาโหม ให้ ก.พ. มีอำนาจเทียบชั้น อันตบ และชั้นเงินเดือนข้าราชการ
พลเรือน และวันรับราชการในขณะดำรงตำแหน่งข้าราชการฝ่ายตุลาการ ทหาร หรือข้าราชการ
พลเรือนสังกัดกระทรวงกลาโหม ให้ถือว่าเป็นวันรับราชการที่ดำรงตำแหน่งข้าราชการพล
ความความหมายแห่งพระราชบัญญัติ

มาตรา ๓๓ การโอนข้าราชการการเมืองมาเป็นข้าราชการพลเรือนประเภทอื่น
จากข้าราชการประจำต่างประเทศพิเศษจะกระทำมิได้

มาตรา ๓๔ ข้าราชการออกจากราชการไปแล้ว และมีคุณสมบัติตามมาตรา ๔๔
หรือแม้จะขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๔๔ แต่ผู้นั้นได้รับการยกเว้นตามความในมาตรา ๔๕
สมัครเข้ารับราชการในตำแหน่งข้าราชการพลเรือนในชั้น อันตบ และชั้นที่ไม่สูงกว่าเดิม

LIRT

ข้าราชการต้องการจะรับเข้าทำราชการ ให้ผู้มีอำนาจและหน้าที่พิจารณาอนุมัติการโอน
มาตรา ๓๐ พิจารณาตามวิธีการที่ ก.พ. กำหนด เมื่อเห็นว่าเหมาะสมกับราชการที่จะรับ
บรรจุนี้ ก็ให้ผู้มีอำนาจตั้งบรรจุตามมาตรา ๓๐ ตั้งบรรจุได้ และให้นำความในมาตรา ๓๐
มาใช้บังคับโดยอนุโลม ในกรณีที่ผู้มีอำนาจและหน้าที่พิจารณาอนุมัติการโอนตาม
มาตรา ๓๐ เห็นสมควรบรรจุในชั้น อันตบ และชั้นที่สูงกว่าเดิม ให้รับอนุมัติ ก.พ. เป็น
ไป

ผู้ออกจากราชการโดยถูกเลิกตำแหน่ง ย่อมได้รับการบรรจุตามความในมาตรา ๓๐
ผู้ที่ย้ายออกจากราชการโดยเหตุอื่น

บทบัญญัติในมาตรานี้ มิให้ใช้บังคับแก่ข้าราชการประจำต่างประเทศพิเศษ และ
ข้าราชการพลเรือนวิสามัญ

มาตรา ๓๑ ข้าราชการการเมืองออกจากราชการไป และเป็นผู้มีคุณสมบัติตาม
มาตรา ๔๔ หรือแม้จะขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๔๔ แต่ผู้นั้นได้รับการยกเว้นตามความใน
มาตรา ๔๕ และมีพินัยกรรมตามมาตรา ๔๗ ถ้าสมัครเข้ารับราชการในตำแหน่งข้าราชการ
พลเรือน จะบรรจุให้ได้รับเงินเดือนได้ไม่สูงกว่าที่ได้รับอยู่ในขณะดำรงตำแหน่งข้าราชการ
การเมืองตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.พ.

มาตรา ๓๔ ข้าราชการพลเรือนออกจากตำแหน่ง เมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) ให้ออก
- (๔) ปลดออก
- (๕) ไล่ออก

มาตรา ๓๕ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ ข้าราชการ
พลเรือนผู้ใดประสงค์จะลาออกจากราชการที่ย่อมทำได้ โดยยื่นหนังสือขอลาออกต่อผู้บังคับ

LIRT

บัญชาเห็นชอบหรือไม่ ถ้าผู้ได้รับหนังสือขอลาออกนั้นไม่อำนาจตั้งอนุญาตลาออก ให้เสนอหนังสือต่อไปยังผู้บังคับบัญชาเห็นชอบไปตามลำดับ เมื่อผู้มีอำนาจตั้งอนุญาตลาออกได้ตั้งอนุญาตแล้ว จึงให้ถือว่าออกจากราชการตามคำสั่ง

ให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินเป็นผู้มีอำนาจตั้งอนุญาตการลาออก

๑. รัฐมนตรีเจ้าสังกัด สำหรับข้าราชการพลเรือนตั้งแต่ชั้นพิเศษลงมา

๒. ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หรืออธิบดีผู้บังคับบัญชา แล้วแต่กรณี

ข้าราชการพลเรือนตั้งแต่ชั้นโทลงมา

๓. ผู้ว่าราชการภาค สำหรับข้าราชการพลเรือนตั้งแต่ชั้นตรีลงมา

๔. ผู้ว่าราชการจังหวัด สำหรับข้าราชการพลเรือนชั้นจก

ถ้าผู้มีอำนาจตั้งอนุญาตการลาออกเห็นว่าจำเป็น เพื่อประโยชน์แก่ราชการ จะอนุญาตให้ลาออกได้เป็นเวลาไม่เกินหนึ่งปี นับแต่วันยื่นหนังสือขอลาออกก็ได้

ในกรณีผู้ลาออกมีเรื่องถูกกล่าวหาว่าทำผิดวินัย และอยู่ในระหว่างการสอบสวน หรือการพิจารณาทางวินัย ผู้มีอำนาจตั้งอนุญาตการลาออกจะยับยั้งการอนุญาตให้ลาออก หรือสั่งงดเรื่องที่ถูกกล่าวหาว่าทำผิดวินัยก็ได้ แต่ในกรณีที่ผู้ลาออกมีกรณีถูกกล่าวหาว่าทำผิดคดีอาญาซึ่งมิใช่ความผิดที่เป็นลหุโทษ หรือความผิดที่กำหนดโทษชั้นลหุโทษ ความผิดอันได้กระทำโดยประมาท หรือมีกรณีต้องหาว่าทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ห้ามมิให้ผู้มีอำนาจตั้งอนุญาตอนุญาตการลาออก แต่เมื่อเรื่องถึงที่สุดแล้ว ผู้ลาออกไม่ถูกสั่งให้ลาออก ปลดออก หรือถูกสั่งให้ลาออก จะยับยั้งการอนุญาตให้ลาออกเพราะเหตุอื่นอีกไม่ได้

มาตรา ๓๖ เมื่อผู้บังคับบัญชาเห็นสมควรให้ข้าราชการ ผู้ใด ออกจากราชการเพื่อไปหาเห็นจำเป็นตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญ ก็ให้ผู้มีอำนาจตั้งได้ตั้งต่อไป

(๑) รัฐมนตรีเจ้าสังกัด สำหรับข้าราชการพลเรือนตั้งแต่ชั้นเอกลงมา

(๒) ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หรืออธิบดีผู้บังคับบัญชา แล้วแต่กรณี สำหรับข้าราชการพลเรือนตั้งแต่ชั้นโทลงมา

LIRT

(๓) ผู้ว่าราชการภาค สำหรับข้าราชการพลเรือนชั้นตรีลงมา

(๔) ผู้ว่าราชการจังหวัด สำหรับข้าราชการพลเรือนชั้นจตุรา

แต่ในการตั้งให้ออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเพราะเหตุทดแทน ให้ทำ
กรณีต่อไป

(ก) เมื่อข้าราชการพลเรือนผู้ใดเจ็บป่วยไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ราชการ ของคนใดโดย
มอ แต่ไม่ถึงทุพพลภาพ ถ้าผู้บังคับบัญชาดังกล่าวเห็นสมควรให้ออกจากราชการแล้ว
ให้ผู้นั้นออกจากราชการได้

(ข) เมื่อข้าราชการพลเรือนผู้ใดสมัครไปปฏิบัติงานใด ๆ ตามความประสงค์ของ
ราชการ ให้ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวตั้งให้ผู้นั้นออกจากราชการได้

(ค) เมื่อข้าราชการพลเรือนผู้ใดขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๔๔ (๓) หรือ (๔)
ให้ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวตั้งให้ผู้นั้นออกจากราชการ

มาตรา ๓๘ เมื่อข้าราชการพลเรือนผู้ใด หย่อนความสามารถด้วยเหตุใดในอันที่จะ
ปฏิบัติหน้าที่ราชการของตน หรือประพฤติก็นไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือ
อยู่ในหน้าที่ด้วยเหตุใด ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) สำหรับข้าราชการพลเรือนชั้นพิเศษลงมา ในราชการบริหารส่วนกลาง
ส่วนภูมิภาค เมื่อกระทรวงเจ้าสังกัดได้สอบดวงรายงาน อ.ก.พ. กระทรวง และ อ.ก.พ.
ตรวจสอบพิจารณาเห็นสมควรให้ออกจากราชการแล้ว ก็ให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัด ปลัดกระทรวง
ทบวง หรืออธิบดีผู้บังคับบัญชาซึ่งรัฐมนตรีเจ้าสังกัดมอบหมาย ตั้งให้ผู้นั้นออกจากราชการ
ภายใต้บังคับแห่งมาตรา ๔๒

(๒) สำหรับข้าราชการพลเรือนชั้นโท และชั้นตรี ในราชการบริหารส่วนกลาง และ
ส่วนภูมิภาค เมื่อกรมเจ้าสังกัดได้สอบดวงรายงาน อ.ก.พ. กระทรวง และ อ.ก.พ. กระทรวง
พิจารณาเห็นสมควรให้ออกจากราชการแล้ว ก็ให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัด ปลัดกระทรวง ปลัด
ทบวง หรืออธิบดีผู้บังคับบัญชาซึ่งรัฐมนตรีเจ้าสังกัดมอบหมาย ตั้งให้ผู้นั้นออกจากราชการ

LIRT

(๓) สำหรับข้าราชการพลเรือนชั้นจัตวาในราชการบริหารส่วนกลางในภูมิภาค เมื่อกรมเจ้าสังกัดได้ส่งมอบรายงาน อ.ก.พ. กรม และ อ.ก.พ. กรมพิจารณาสมควรให้ออกจากราชการแล้ว ก็ให้ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หรืออธิบดีผู้บังคับบัญชาชั้นนี้ สั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการ

(๔) สำหรับข้าราชการพลเรือนชั้นจัตวาในราชการบริหารส่วนภูมิภาค ผู้ว่าราชการภาค หรือผู้ว่าราชการจังหวัดได้ส่งมอบรายงาน อ.ก.พ. ภาค และ อ.ก.พ. กรมพิจารณาสมควรให้ออกจากราชการแล้ว ก็ให้ผู้ว่าราชการภาคสั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการ

ในกรณีที่รัฐมนตรีเจ้าสังกัด ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง (หรืออธิบดีผู้บังคับบัญชาชั้นนี้) เห็นว่าสมควรให้ข้าราชการผู้นั้นออกจากราชการ ซึ่งเป็นความเห็นที่ขัดกับความเห็นรอง อ.ก.พ. ภาค ก็ให้นำจำนวนเสนอ อ.ก.พ. กระทรวงพิจารณาวินิจฉัยอีก ถ้า อ.ก.พ. กระทรวงเห็นสมควรให้ออกจากราชการ ก็ให้ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวสั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการต่อไป

การนำพยานหลักฐานตามที่ผู้บังคับบัญชาส่งมอบ รายงานบันทึกการตอบคำถามตอบสวน จำนวนของอัยการ จำนวนการพิจารณาของศาล หรือคำพิพากษาอย่างใดอย่างหนึ่งมาใช้เป็นจำนวนพิจารณา ก็ให้ถือว่าได้มีการตอบสวนตามความหมายที่ปรากฏแล้ว แต่ถ้าผู้บังคับบัญชาซึ่งจะเป็นผู้สั่งให้ออกจากราชการเห็นว่า สมควรที่จะตอบสวนพิจารณาอีกชั้นหนึ่ง ก็ให้ดำเนินการได้

มาตรา ๓๘ เมื่อข้าราชการพลเรือนผู้ใดต้องหาว่ามีความผิดอย่างร้ายแรง และตอบสวนไม่ได้ความเป็นคดีว่ากระทำผิดที่จะถูกไล่ออกหรือปลดออก แต่มีมรดกหรือมีอยู่ในกรณีที่ถูกลดสวนนั้น ซึ่งจะให้ข้าราชการต่อไปอาจเป็นการเสียหายแก่ราชการ ก็ให้ผู้บังคับบัญชาดังให้ออกจากราชการได้ โดยให้นำความในมาตรา ๓๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๓๙ เมื่อข้าราชการพลเรือนผู้ใด ต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดสำหรับความผิดที่เป็นเหตุโทษ หรือความผิด ที่มีกำหนดโทษหนักโทษ หรือความผิด อันได้

LIRT

มาท ซึ่งยังไม่ถึงกับจะต้องถูกไล่ออก หรือปลดออกจากราชการ ผู้มีอำนาจสั่งการตามมาตรามาตรา ๓๕ จะสั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการก็ได้

มาตรา ๔๐ ผู้ด้อยแข่งขัน ผู้ด้อยศักดิ์ หรือผู้ได้รับการคัดเลือกผู้ใด ได้รับราชการแล้ว หากภายหลังปรากฏว่าผู้นั้นขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๔๔ โดยไม่ได้ขอยกเว้นตามความในมาตรา ๔๕ หรือขาดพหุความรู้ตามมาตรา ๔๖ อยู่ก่อนได้รับการคัดเลือก ก็กรณต้องหาอยู่ก่อน และภายหลังเป็นผู้ขาดคุณสมบัติเนื่องจากกรณีต้องหานักัดอำนาจสั่งบรรจุสั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการโดยพลัน แต่ทั้งนี้ไม่เป็นภาระกระทบกระเทือนต่อผู้นั้นได้ปฏิบัติไปตามอำนาจและหน้าที่และการได้รับเงินเดือนก่อนมีคำสั่งให้ออกนั้น

มาตรา ๔๑ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ คำสั่งให้การพลเรือนออกจากราชการตามความในมาตรา ๓๘ มาตรา ๓๙ และมาตรา ๔๐ ให้มีคำสั่งให้ออกเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทน ส่วนคำสั่งให้ออกจากราชการตามในมาตรา ๔๐ นั้น ถ้าการเข้ารับราชการเป็นไปโดยสุจริตแล้ว ให้ถือว่าเป็นคำสั่งให้ออกรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทนเช่นเดียวกัน

มาตรา ๔๒ การออกจากราชการของข้าราชการพลเรือนตำแหน่งปลัดกระทรวง รองปลัดกระทรวง ปลัดทบวง รองปลัดทบวง อธิบดี รองอธิบดี ผู้อำนวยการกอง หรือตำแหน่งที่เทียบเท่า เพราะตายหรือลาออก ให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงทราบ แต่ถ้าลาออกจากราชการเพราะได้ถูกปลดออก หรือให้ออก ต้องนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงทราบ

ลักษณะ ๓

ข้าราชการพลเรือนสามัญ

มาตรา ๔๓ ผู้สมัครสอบแข่งขัน สอบคัดเลือก หรือคัดเลือก ต้องมีคุณสมบัติตามมาตรา ๔๔ หรือแม้จะขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๔๔ แต่ผู้นั้นได้รับการยกเว้นตามความในมาตรา ๔๕ และต้องมีพหุความรู้ตามมาตรา ๔๖

มาตรา ๔๔ ผู้สมัครเข้าเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ ต้องตอบเงื่อนไข
คัดเลือกรหัส หรือคัดเลือกรหัส และต้องมีคุณสมบัติดังนี้

- (๑) มีสัญชาติไทย
- (๒) อายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์
- (๓) เป็นผู้เลื่อมใสในการปกครองตามรัฐธรรมนูญด้วยความบริสุทธิ์ใจ
- (๔) ไม่เป็นผู้มีกายทุพพลภาพ ไร้ความสามารถ หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
หรือเป็นโรคตามที่กำหนดในกฎ ก.พ.
- (๕) ไม่เป็นผู้ที่อยู่ในระหว่างถูกพักการ
- (๖) ไม่เป็นผู้บกพร่องในศีลธรรมอันดี
- (๗) ไม่เป็นผู้มีหนี้สินติดพันตัว
- (๘) ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่
ผิดที่เป็นเหตุโทษ หรือความผิดที่มีกำหนดโทษชั้นหุโทษ หรือความผิดอันได้กระ
ประมาณ
- (๙) ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษเพราะประพฤติชั่วถึงต้องออกจากองค์การรัฐนา
การสาธารณ เทศบาล หรือสุขาภิบาล
- (๑๐) ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษให้ออกจากราชการเพราะกระทำผิดทางวินัย
- (๑๑) ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษปลด ออกจากราชการตาม กฎหมาย ว่า ด้วย
ข้าราชการพลเรือน หรือตามกฎหมายอื่น
- (๑๒) ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษให้ออกจากราชการ ตามกฎหมายว่าด้วย
ข้าราชการพลเรือน หรือตามกฎหมายอื่น

มาตรา ๔๕ ผู้ที่ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๔๔ (๖) (๗) (๘) (๑๐) และ (๑๒) ก.พ. อาจพิจารณาขอสงวนว่าผู้นั้นได้กลับตนประพฤติเป็นคนดี และใน
ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๔๔ (๘) (๑๐) หรือ (๑๑) ผู้นั้นได้ออกจากงาน หรืออ
ราชการไปเกินกว่าสองปี หรือในกรณีที่ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๔๔ (๑๒) ผู้นั้นได้อ

LIRT

ไปเกินกว่าสามปีแล้ว จะยกเว้นให้เป็นรายบุคคลก็ได้ มติของ ก.พ. ในการประชุม
ยกเว้นเช่นนี้ต้องเป็นเอกฉันท์ การลงมติให้กระทำโดยลับ

มาตรา ๔๖ ตำแหน่งข้าราชการพลเรือนใด ที่โดย ลักษณะ หรือคุณภาพ ของงานไม่
สมควรแก่การแต่งตั้งบุตรหรือสตรีเข้ารับราชการ ให้กระทรวงเจ้าสังกัดทำความตกลงกับ
นางช้อยบังคับไว้มิให้แต่งตั้งบุตร หรือสตรี เข้ารับราชการในตำแหน่งนั้น

มาตรา ๔๗ ผู้สมัครสอบแข่งขันจะต้องมีพินัยกรรมตามที่กำหนดในกฎ ก.พ.

มาตรา ๔๘ ให้ ก.พ. จัดการสอบแข่งขันวิชาข้าราชการพลเรือนชั้นจตุตถาและชั้น
ความหลักสูตรและวิธีการที่ ก.พ. กำหนด โดยคำนึงถึงลักษณะและคุณภาพของราชการใน
ที่ และจะแบ่งส่วนราชการเพื่อจัดการสอบแข่งขันสำหรับแต่ละส่วนก็ได้

มาตรา ๔๙ ภายใต้บังคับแห่งมาตรา ๔๗ และมาตรา ๔๘ ผู้สอบแข่งขันหรือสอบ
คัดเลือกที่ได้คะแนนสูง มีสิทธิที่จะเข้ารับราชการก่อนผู้ได้คะแนนต่ำลงมาตามลำดับ

มาตรา ๕๐ การสอบแข่งขัน ตามปกติให้มีปีละครั้ง แต่อย่างช้าต้องไม่เกินสองปี
ให้มีการสอบแข่งขันใหม่อีกเมื่อใดแล้ว บัญชาการสอบแข่งขันคราวก่อนเป็นอันยกเลิก

มาตรา ๕๑ ผู้สอบแข่งขัน ผู้สอบคัดเลือก หรือผู้ได้รับการคัดเลือก ซึ่งมีสิทธิที่จะ
รับบรรจุเข้ารับราชการ ถ้าปรากฏว่าขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๔๔ โดยไม่ได้รับการยก
เว้นตามความในมาตรา ๔๕ หรือขาดพินัยกรรมตามมาตรา ๔๗ อยู่ก่อน หรือภายหลังการสอบ
แข่งขัน สอบคัดเลือกหรือได้รับการคัดเลือก เป็นอันว่าผู้นั้นหมดสิทธิที่จะได้รับการบรรจุ

มาตรา ๕๒ การบรรจุข้าราชการพลเรือน ให้ผู้บังคับบัญชาบรรจุได้ตามหลักเกณฑ์
ดังต่อไปนี้

(๑) ข้าราชการพลเรือนชั้นจตุตถา บรรจุจากบุคคลที่สอบแข่งขันในวิชาข้าราชการ
พลเรือนชั้นจตุตถาได้ การบรรจุให้บรรจุในอันดับ ๑ ขั้นต่ำ

(๒) ข้าราชการพลเรือนชั้นตรี บรรจุจากบุคคลที่สอบแข่งขันในวิชาข้าราชการ
พลเรือนชั้นตรีได้ การบรรจุให้บรรจุในชั้นตรีอันดับ ๑ ขั้นต่ำ ทั้งนี้ภายใต้บังคับแห่งมาตรา ๔๗
วรรคสอง และมาตรา ๖๑

LIRT

ให้ผู้บังคับบัญชาตั้งต่อไปเป็นผู้มีอำนาจตั้งบรรจุ

(ก) ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หรืออธิบดีผู้บังคับบัญชา แล้วแต่กรณี มีอำนาจบรรจุราชการพลเรือนชั้นตรี และข้าราชการพลเรือนชั้นจตุรา

(ข) ผู้ว่าราชการภาค มีอำนาจบรรจุราชการพลเรือนชั้นตรี และข้าราชการพลเรือนชั้นจตุรา

(ค) ผู้ว่าราชการจังหวัด มีอำนาจบรรจุราชการพลเรือนชั้นจตุรา

ผู้สอบแข่งขัน ผู้สอบคัดเลือก หรือผู้ได้รับการคัดเลือกที่ไม่เป็นข้าราชการ ให้ตั้งเป็นข้าราชการพลเรือนวิสามัญชั่วคราว เพื่อทดลองให้ปฏิบัติราชการก่อนเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหกเดือนแต่ไม่เกินหนึ่งปี โดยเมื่อปรากฏว่ามีความประพฤติ ความรู้และความสามารถที่จะบรรจุและแต่งตั้งได้แล้ว จึงให้บรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการพลเรือนวิสามัญในกรณีเช่นนั้น ให้นับวันรับราชการในระหว่างเป็นข้าราชการพลเรือนวิสามัญชั่วคราวนั้นวันรับราชการตามความหมายแห่งพระราชบัญญัตินี้ และตามความหมายแห่งกฎหมายว่าด้วยการบำเหน็จบำนาญข้าราชการ แต่ถ้าปรากฏว่ามีความประพฤติไม่ดี หรือไม่มีความรู้ หรือความสามารถพอที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการในตำแหน่งที่จะได้รับแต่งตั้ง ให้ผู้มีอำนาจตั้งสั่งให้ออกจากราชการ

ในกรณีที่บุคคลดังกล่าวในวรรคก่อนเป็นข้าราชการอยู่แล้ว ให้บรรจุและแต่งตั้งผู้แทนเพื่อทดลองให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหกเดือน แต่ไม่เกินหนึ่งปี และนำความในวรรคก่อนมาใช้บังคับโดยอนุโลม การสั่งให้ออกจากราชการให้นำความในมาตรา ๓๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่ถ้าบุคคลซึ่งออกจากราชการนั้นประสงค์จะกลับเข้ารับราชการในตำแหน่งเดิม ให้กระทรวงทบวงกรมเดิมรับบรรจุที่เดิมในเมื่อมีตำแหน่งว่าง

มาตรา ๕๓ ผู้ใดได้รับปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ รัฐมนตรีเจ้าสังกัด หรือปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หรืออธิบดีผู้บังคับบัญชา แล้วแต่กรณี อาจคัดเลือก หรือคัดเลือกบรรจุเข้าเป็นข้าราชการพลเรือนที่ใช่วิชาอื่น ๆ ในชั้นใด ๆ ที่ไม่สูงกว่าชั้นโทได้ โดยหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.พ. และให้นำความในมาตรา ๖๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

LIRT

มาตรา ๕๔ ข้าราชการส่วนใดมีเหตุพิเศษ ให้กระทรวงเจ้าสังกัดทำความตกลงกับ
ที่จะกำหนดคุณสมบัติ ทัศนคติ และวิชาความรู้ หรือสอบคัดเลือกอย่างอื่น เพื่อให้
บรรจุและแต่งตั้งโดยเที่ยงธรรมที่จะได้บุคคลที่มีคุณวุฒิและความสามารถในราชการ แล้ว
ไปยังคณะรัฐมนตรี เพื่อนำความกราบบังคมทูลให้ทรงตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๕๕ การบรรจุบุคคลเข้าเป็นข้าราชการในตำแหน่งวิชาการ ช่างฝีมือ หรือ
อาชีวการพิเศษต่าง ๆ และการปรับปรุงเลื่อนขั้น การเลื่อนอันดับ และการเลื่อนเงินเดือน
ข้าราชการเหล่านั้น ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.พ.

มาตรา ๕๖ กระทรวงทบวงกรมใดมีความจำเป็นที่จะบรรจุข้าราชการจากผู้ทรงคุณ
ให้ดำรงตำแหน่งใด ๆ เป็นพิเศษ ให้เสนอเรื่องไปให้ ก.พ. ตบวง เมื่อ ก.พ.
เห็นสมควรแล้ว ให้เสนอมายังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติ เมื่อคณะรัฐมนตรี
อนุมัติแล้ว ให้บรรจุและแต่งตั้งผู้นั้นเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญได้

มาตรา ๕๗ ข้าราชการพลเรือนชั้นจก.า เลื่อนขึ้นเป็นชั้นใดได้ด้วยการสอบแข่งขัน
ข้าราชการพลเรือนชั้นตรี

ข้าราชการพลเรือนชั้นจก.าที่ได้รับราชการมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสิบห้าปี และ
รับเงินเดือน ๑๒๐ บาทมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสิบปี และดำรงตำแหน่งประจำแผนก หรือ
ตำแหน่งที่เทียบเท่ามาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปี ถ้าหัวหน้าแผนก หรือหัวหน้ากองและอธิบดี
ปลัดทบวง หรือปลัดกระทรวงผู้บังคับบัญชา แล้วแต่กรณี รับรองว่าเป็นผู้ที่มีความประพฤติ
ดี มีความสามารถสมควรที่จะเป็นข้าราชการพลเรือนชั้นตรีได้ อธิบดี ปลัดทบวง หรือ
ปลัดกระทรวงผู้บังคับบัญชา จะคัดเลือกให้เลื่อนขึ้นเป็นข้าราชการพลเรือนชั้นตรี โดยอนุมัติ
ก.พ. กรม ก็ได้

มาตรา ๕๘ การเลื่อนข้าราชการพลเรือนชั้นตรีขึ้นเป็นชั้นโท จะเลื่อนได้เฉพาะผู้ที่
สอบคัดเลือกได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการซึ่ง ก.พ. กระทรวงกำหนด ในกรณีที่เห็นสมควร
รัฐมนตรีเจ้าสังกัดจะจัดให้มีการศึกษาอบรมก่อนการสอบคัดเลือกก็ได้

LIRT

เมื่อปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หรืออธิบดีผู้บังคับบัญชา แล้วแต่กรณี
ข้าราชการพลเรือนผู้ตอบคดีเลือกได้ผู้ใดมีความประพฤติ ความรู้ และความสามารถที่จะ
เป็นชนไทยได้ และผู้นั้นได้เป็นข้าราชการพลเรือนชั้นตรี หรือเป็นข้าราชการที่ ก.พ. เที่ย
กว่าชั้นตรีมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสามปี ให้เสนอชื่อผู้นั้นไปยัง อ.ก.พ. กระทรวง
พิจารณาอนุมัติ เมื่อ อ.ก.พ. กระทรวงอนุมัติแล้ว ให้เจ้ากระทรวงตั้งเดือนขึ้นต่อไป
กำหนดเวลาสามปี ให้คิดเป็นหนึ่งปี สำหรับผู้ที่ได้รับปริญญาหรือประกาศนียบ
ซึ่ง ก.พ. เที่ยบได้ไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี

มาตรา ๕๙ การเลื่อนข้าราชการพลเรือนชั้นโทขึ้นเป็นชั้นเอก จะเลื่อนได้เฉพาะ
ผู้ตอบคดีเลือกได้ตามหลักสูตรและวิธีการซึ่ง อ.ก.พ. กระทรวงกำหนด ในกรณีที่เห็นสมควร
รัฐมนตรีเจ้าสังกัดจะจัดให้มีการศึกษาอบรมก่อนการตอบคดีเลือกก็ได้

เมื่อปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หรืออธิบดีผู้บังคับบัญชา แล้วแต่กรณี เมื่อ
ข้าราชการพลเรือนผู้ตอบคดีเลือกได้ผู้ใดมีความประพฤติ ความรู้ และความสามารถที่จะ
เป็นชั้นเอกได้ และผู้นั้นได้เป็นข้าราชการพลเรือนชั้นโท หรือเป็นข้าราชการที่ ก.พ. เที่ย
ไม่ต่ำกว่าชั้นโทมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสามปี ให้เสนอชื่อไปยัง อ.ก.พ. กระทรวง
พิจารณาอนุมัติ เมื่อ อ.ก.พ. กระทรวงอนุมัติแล้ว ให้เจ้ากระทรวงตั้งเดือนขึ้นต่อไป

มาตรา ๖๐ การเลื่อนข้าราชการพลเรือนชั้นเอกขึ้นเป็นชั้นพิเศษ ให้รัฐมนตรี
เจ้าสังกัดพิจารณาคัดเลือกข้าราชการพลเรือนชั้นเอก หรือข้าราชการที่ ก.พ. เที่ยบไม่ต่ำกว่า
เอกซึ่งมีความประพฤติ ความรู้ และความสามารถที่จะเลื่อนเป็นชั้นพิเศษได้ และผู้นั้นได้
ข้าราชการพลเรือนชั้นเอก หรือเป็นข้าราชการที่ ก.พ. เที่ยบไม่ต่ำกว่าชั้นเอกมาแล้วเป็นเวลา
ไม่น้อยกว่าสามปี แล้วเสนอชื่อไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติ เมื่อคณะรัฐมนตรี
อนุมัติแล้ว ให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดตั้งเดือนขึ้นต่อไป

ในกรณีพิเศษ และมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการที่จะเลื่อนข้าราชการ
พลเรือนชั้นเอก หรือข้าราชการที่ ก.พ. เที่ยบไม่ต่ำกว่าชั้นเอก ขึ้นเป็นชั้นพิเศษ คณะรัฐมนตรี

LIRT

บุคคลให้เดือนผู้ที่เป็นข้าราชการพลเรือนชั้นเอก หรือผู้ที่เป็นข้าราชการที่ ก.พ. เที่ยบไม่ต่ำกว่า
มาแล้วไม่ถึงสามปีก็ได้ แต่ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดใน
ก.พ.

มาตรา ๖๑ ข้าราชการพลเรือนผู้ใดเลื่อนชั้นให้ได้รับเงินเดือนในอันดับและขั้นค่า
ขั้นใดก็ได้ แต่ถ้านั้นได้รับเงินเดือนสูงกว่าอันดับค่าของขั้นใดเลื่อนชั้น ก็ให้ได้
เงินเดือนในอันดับที่เท่ากับอัตราเงินเดือนที่ได้รับอยู่

มาตรา ๖๒ ภายใต้บังคับแห่งมาตรา ๖๔ การเลื่อนอันดับเงินเดือนในชั้นหนึ่ง ๆ นั้น
ต้องบัญญัติลงไปเป็นผู้พิจารณา และตั้งเงื่อนไข

(๑) การเลื่อนอันดับเงินเดือนข้าราชการพลเรือนชั้นพิเศษ ให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัด
พิจารณาและตั้งเงื่อนไข โดยอนุมัติคณะรัฐมนตรี

(๒) การเลื่อนอันดับเงินเดือนข้าราชการพลเรือนชั้นเอกลงมา ยกเว้น
ข้าราชการพลเรือนชั้นตรีและชั้นจตุราในราชการบริหารส่วนภูมิภาค ให้ปลัดกระทรวง ปลัด
หรืออธิบดีผู้บังคับบัญชา แต่แต่กรณี เป็นผู้พิจารณาและตั้งเงื่อนไข

(๓) การเลื่อนอันดับเงินเดือนข้าราชการพลเรือนชั้นตรี ในราชการบริหารส่วน
ภาค และข้าราชการพลเรือนชั้นจตุราที่ประจำภาค ให้ผู้ว่าราชการภาคเป็นผู้พิจารณาและ
ตั้งเงื่อนไข

(๔) การเลื่อนอันดับเงินเดือนข้าราชการพลเรือนชั้นจตุรา ในราชการบริหารส่วน
ภาค ยกเว้นข้าราชการพลเรือนชั้นจตุราที่ประจำภาค ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้พิจารณา
และตั้งเงื่อนไข

เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาเลื่อนอันดับเงินเดือนตามความใน (๓) และ (๔)
กระทรวง ปลัดทบวง หรืออธิบดีผู้บังคับบัญชาจะแจ้งข้อเท็จจริงและความเห็นเกี่ยวกับ
ควรเลื่อนหรือไม่ควรเลื่อนอันดับเงินเดือนไปยังผู้ว่าราชการภาค หรือผู้ว่าราชการจังหวัด
แต่กรณี ก็ได้

LIRT

การพิจารณาเลื่อนอันดับเงินเดือน ให้พิจารณาคัดเลือกและแต่งตั้งเลื่อนจาก
ในอันดับถัดไป โดยคำนึงถึงความอดุสาหะ ความสามารถ และการปฏิบัติตามวินัย
จรรยาบรรณและปริมาณของงานในตำแหน่งนั้น ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีก
กำหนดในกฎ ก.พ.

ข้าราชการพลเรือนผู้ใดเลื่อนอันดับขึ้น ให้ได้รับเงินเดือนในขั้นค่าของอันดับ
เลื่อนขึ้น เว้นแต่จะได้รับอนุมัติจาก ก.พ. หรือเจ้าพนักงานที่ที่กำหนดในกฎ ก.พ.

ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หรืออธิบดีผู้บังคับบัญชา จะมอบหมายให้ผู้ว่าราชการ
ภาคพิจารณาแต่งตั้งเลื่อนอันดับเงินเดือนสำหรับข้าราชการพลเรือนชั้นโท ซึ่งรับราชการอยู่ใน
นั้นๆ ก็ได้

ผู้ว่าราชการภาคจะมอบหมายให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาแต่งตั้งเลื่อนอันดับเงินเดือน
สำหรับข้าราชการพลเรือนชั้นตรี ซึ่งรับราชการอยู่ในจังหวัดนั้นๆ ก็ได้

มาตรา ๖๓ ภายใต้บังคับแห่งมาตรา ๖๔ การเลื่อนขึ้นเงินเดือนในอันดับหนึ่ง
ให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการเป็นผู้พิจารณาและแต่งตั้ง

(๑) การเลื่อนขึ้นเงินเดือนข้าราชการพลเรือนชั้นพิเศษ ให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัด
ผู้พิจารณาและแต่งตั้ง โดยอนุมัติคณะรัฐมนตรี

(๒) การเลื่อนขึ้นเงินเดือนข้าราชการพลเรือนตั้งแต่ชั้นเอกลงมา ยกเว้นข้าราชการ
พลเรือนชั้นตรีและชั้นจตุราในราชการบริหารส่วนภูมิภาค ให้ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หรือ
อธิบดีผู้บังคับบัญชา แล้วแต่กรณี เป็นผู้พิจารณาและแต่งตั้ง

(๓) การเลื่อนขึ้นเงินเดือน ข้าราชการพลเรือน ชั้นตรีในราชการ บริหารส่วนภูมิภาค
และข้าราชการพลเรือนชั้นจตุราที่ประจำภาค ให้ผู้ว่าราชการภาคเป็นผู้พิจารณาและแต่งตั้ง

(๔) การเลื่อนขึ้นเงินเดือนข้าราชการพลเรือนชั้นจตุราในราชการบริหารส่วนภูมิภาค
ยกเว้นข้าราชการพลเรือนชั้นจตุราที่ประจำภาค ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้พิจารณา
แต่งตั้ง

LIRT

เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาเลื่อนชั้นเงินเดือนตามความใน (๓) และ (๔) ปกติ
ของ ปัตติบทอง หรืออธิบดีผู้บังคับบัญชา จะแจ้งข้อเท็จจริงและความเห็นเกี่ยวกับการควร
หรือไม่ควรเลื่อนชั้นเงินเดือนไปยังผู้ว่าราชการภาคหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่
ที่ได้

การพิจารณาเลื่อนชั้นเงินเดือน โดยปกติให้เลื่อนได้ปีละหนึ่งชั้น โดยคำนึงถึงความ
ดี ความสามารถ และการปฏิบัติตามวินัย ตลอดจนคุณภาพ และปริมาณของงานใน
ชั้นนั้นๆ ด้วย ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.พ.

ข้าราชการพลเรือนผู้ใดควรได้รับเงินเดือนเพิ่มขึ้นในกรณีพิเศษเกินกว่าหนึ่งชั้น ผู้
ซึ่งเลื่อนชั้นเงินเดือนจะตั้งเงินเดือนให้ได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.พ.

ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หรืออธิบดีผู้บังคับบัญชา จะมอบหมายให้ผู้ว่าราชการภาค
พิจารณาดำเนินการเลื่อนชั้นเงินเดือนสำหรับข้าราชการพลเรือนชั้นโท ซึ่งรับราชการอยู่ในภาคนั้นๆ ก็ได้

ผู้ว่าราชการภาค จะมอบหมายให้ผู้ว่าราชการ จังหวัด พิจารณาดำเนินการเลื่อนชั้นเงินเดือน
สำหรับข้าราชการพลเรือนชั้นตรี ซึ่งรับราชการอยู่ในจังหวัดนั้นๆ ก็ได้

มาตรา ๖๔ ข้าราชการพลเรือนผู้ใดถึงแก่ความตายเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ราชการ
รัฐมนตรีจะพิจารณาเลื่อนชั้น อันดับ หรือชั้นเงินเดือน เพื่อประโยชน์ในการคำนวณ
บำนาญก็ได้

มาตรา ๖๕ การแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนให้ดำรงตำแหน่ง ข้าราชการพลเรือน ให้
เป็นไปตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) ตำแหน่งเสมียนพนักงาน หรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ให้แต่งตั้งจากข้าราชการ
พลเรือนจตุรา

(๒) ตำแหน่งประจำแผนก หรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ให้แต่งตั้งจาก ข้าราชการ
พลเรือนตรี หรือชนจตุรา

(๓) ตำแหน่งหัวหน้าแผนกหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ให้แต่งตั้งจากข้าราชการ
พลเรือนโท หรือชนตรี

LIRT

(๔) ตำแหน่งหัวหน้ากองหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ให้แต่งตั้งจากราชการพลเรือนเอกหรือชั้นโท

(๕) ตำแหน่งปลัดกระทรวง รองปลัดกระทรวง ปลัดทบวง รองปลัดทบวง อธิบดี รองอธิบดี ผู้อำนวยการกอง หรือตำแหน่งที่เทียบเท่ากับตำแหน่งดังกล่าว ให้แต่งตั้งจากราชการพลเรือนพิเศษ

มาตรา ๖๖ การแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนให้ดำรงตำแหน่ง ให้ผู้บังคับบัญชาที่ได้รับมอบหมายได้คงต่อไป

(๑) รัฐมนตรีเจ้าสังกัด สำหรับข้าราชการพลเรือนตั้งแต่หัวหน้ากองหรือเทียบเท่าลงมา

(๒) ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หรืออธิบดีผู้บังคับบัญชา แล้วแต่กรณี สำหรับข้าราชการพลเรือนตั้งแต่หัวหน้าแผนกหรือเทียบเท่าลงมา

(๓) ผู้ว่าราชการภาค สำหรับข้าราชการพลเรือนตั้งแต่หัวหน้าแผนกหรือเทียบเท่าลงมา

(๔) ผู้ว่าราชการจังหวัด สำหรับข้าราชการพลเรือนตั้งแต่ประจำแผนกหรือเทียบเท่าลงมา

แต่สำหรับตำแหน่งปลัดกระทรวง รองปลัดกระทรวง ปลัดทบวง รองปลัดทบวง อธิบดี รองอธิบดี ผู้อำนวยการกอง หรือตำแหน่งที่เทียบเท่ากับตำแหน่งดังกล่าว ให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดเป็นผู้พิจารณา แล้วเสนอไปยังคณะรัฐมนตรี เมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นชอบด้วยแล้ว นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งต่อไป

ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งข้าราชการพลเรือนถูกสั่งพักราชการ ก็ให้ถือว่าตำแหน่งดังกล่าวว่างลงชั่วคราว และให้แต่งตั้งข้าราชการพลเรือนอื่นดำรงตำแหน่งแทนได้

มาตรา ๖๗ ให้ผู้บังคับบัญชา มีอำนาจ แต่งตั้งข้าราชการพลเรือน ประจำ กระทรวง ประจำกรม ประจำกอง ประจำภาค หรือประจำจังหวัดได้ แล้วแต่กรณี โดยให้นำความมาใช้บังคับโดยอนุโลม

LIRT

ให้ถือว่าข้าราชการพลเรือนที่ได้รับการแต่งตั้งตามความในวรรคแรก พ้นจากตำแหน่ง

มาตรา ๖๘ ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาที่มีคำสั่งเกี่ยวกับการเลื่อนอันดับเงินเดือน ตาม
 มาตรา ๖๒ เลื่อนขึ้นเงินเดือนตามความในมาตรา ๖๓ หรือแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตาม
 มาตรา ๖๖ หรือมาตรา ๖๗ แล้ว ถ้ารัฐมนตรีเจ้าสังกัดเห็นสมควรที่จะตั้งเปลี่ยนแปลง
 สูงขึ้น ก็ให้มีอำนาจที่จะตั้งการได้ แต่ต้องตั้งเปลี่ยนแปลงภายในกำหนดเวลาหนึ่งร้อยยี่สิบ
 วันนับแต่วันที่มีคำสั่ง แต่ทั้งนี้ไม่เป็นการกระทบกระเทือนถึงการใดที่ผู้นั้นได้ปฏิบัติ
 อำนาจและหน้าที่ และการได้รับเงินเดือนก่อนมีคำสั่งเปลี่ยนแปลงนั้น

ลักษณะ ๔

วินัยข้าราชการพลเรือน

มาตรา ๖๙ ข้าราชการพลเรือนต้องรักษาวินัยโดยเคร่งครัดอยู่เสมอ ผู้ใดฝ่าฝืนถือ
 เป็นกระทำผิด จักต้องได้รับโทษตามที่บัญญัติไว้ในลักษณะนี้

มาตรา ๗๐ ข้าราชการพลเรือนต้องสนับสนุนการปกครองตามรัฐธรรมนูญด้วยความ
 ซื่อสัตย์

มาตรา ๗๑ ข้าราชการพลเรือนต้องสุภาพเรียบร้อย เรียบร้อย และไม่แสดงความ
 อวดเกรงใจผู้บังคับบัญชา

ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาต้องปฏิบัติตามคำสั่งของ ผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งในหน้าที่ราชการโดย
 ภายใต้อำนาจและระเบียบแบบแผนของทางราชการ ห้ามมิให้ขัดขืนหรือหักท้วง

ในการปฏิบัติราชการ ห้ามมิให้กระทำการซ้ำผู้บังคับบัญชาเหนือตน เว้นแต่ผู้บังคับ
 ข้าราชการเหนือขึ้นไปเป็นผู้สั่งให้กระทำ หรือได้รับอนุญาตเป็นพิเศษชั่วคราว

มาตรา ๗๒ ข้าราชการพลเรือนต้องสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลด้วยความบริสุทธิ์ใจ
 และจงใจปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการ และมติคณะรัฐมนตรี

LIRT

ให้เกิดผลดี หรือความ ก้าวหน้าแก่ ราชการ ด้วยความ เอาใจใส่ รับผิดชอบ รักษา ประโยชน์ ราชการ

มาตรา ๗๓ ข้าราชการพลเรือนต้องถือว่าเป็นหน้าที่เป็นพิเศษที่จะ สนใจและระมัดระวัง เหตุการณ์เคลื่อนไหวใด ๆ อันอาจเป็นภัยอันตรายต่อประเทศชาติ และต้องป้องกันภัยนั้นไว้ มิให้เกิดแก่ประเทศชาติจนเต็มความสามารถ

มาตรา ๗๔ ข้าราชการพลเรือนต้องอุทิศเวลาของตนให้แก่ราชการ จะละทิ้ง ทอดทิ้งหน้าที่ราชการไม่ได้

ห้ามมิให้เป็นตัวกระทำการ ในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทใด ๆ นอกจากทางราชการ หรือได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีเจ้าสังกัด แต่ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาเห็นว่าการดำรงตำแหน่ง ในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทอาจนำความเสียหายมาสู่ทางราชการได้ ก็ให้มีอำนาจสั่งห้าม ดำรงตำแหน่งนั้นได้

มาตรา ๗๕ ข้าราชการพลเรือนต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์เที่ยงตรง และประพฤติตนอยู่ในความสุจริต

ห้ามมิให้อาศัยหรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยอำนาจหน้าที่ราชการของตนไม่ว่าจะ โดยทางตรงหรือทางอ้อมก็ตาม หากประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือแก่ผู้อื่น

ห้ามมิให้รายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา

มาตรา ๗๖ ข้าราชการพลเรือนต้องรักษาชื่อเสียงให้ชนรือว่าเป็นผู้ประพฤติดี

ห้ามมิให้ประพฤติซึ่งอาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการ ประพฤติตนเป็นคนเลวเฟด เฝือกเครื่องของเมาจนไม่สามารถครองสติได้ มีหนี้สินรุง รุมกุ่มในการพนัน กระทำความผิดอาญา กระทำหรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการอื่นใดซึ่งอาจ ทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน

มาตรา ๗๗ ข้าราชการพลเรือน ต้องไม่กระทำการหรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการหาผลประโยชน์อย่างใด ๆ อันอาจเป็นทางให้เสียความเที่ยงธรรมและเกียรติศักดิ์ในหน้าที่ราชการของตน

LIRT

มาตรา ๑๘ ข้าราชการพลเรือนต้องค้นคว้า ให้มีความสะอาด ให้ความเป็นธรรม ตามสมควรแก่ข้อประจักษ์มาติดต่อกับกิจการอันเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตน โดยไม่ ห้ามมิให้ผู้อื่นเห็นชอบด้วยกับบุคคลใด ๆ ต้องรักษาความสามัคคีอันดีและสุภาพเรียบร้อย

มาตรา ๑๙ ข้าราชการพลเรือนต้องถือและปฏิบัติตามแบบธรรมเนียมของราชการ

มาตรา ๒๐ ข้าราชการพลเรือนต้องรักษาความสามัคคีระหว่างข้าราชการ และช่วย กันและกันในหน้าที่ราชการ

มาตรา ๒๑ ข้าราชการพลเรือนต้องอดสุภาพ และอำนวยความสะดวกในหน้าที่

มาตรา ๒๒ ข้าราชการพลเรือนต้องรักษาความลับในราชการ

มาตรา ๒๓ โทษผิดวินัยมี ๖ สถาน คือ

- (๑) ไล่ออก
- (๒) ปลดออก
- (๓) ให้ออก
- (๔) ดลดเงินเดือน
- (๕) ตัดเงินเดือน
- (๖) ภาคทัณฑ์

มาตรา ๒๔ การลงโทษไล่ออกนั้น จะกระทำได้เมื่อข้าราชการพลเรือนผู้ใดกระทำ อย่างร้ายแรงดังระบุไว้ต่อไปนี้

(ก) ทำความผิดต้องรับโทษจำคุกหรือโทษที่หนักกว่าจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่ จำคุก หรือได้รับโทษที่หนักกว่าจำคุก เว้นแต่ความผิดที่เป็นเหตุโทษ หรือความผิดที่มี โทษหนักโทษ หรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาทที่ไม่เสียหายแก่ราชการเกี่ยวกับ ของตน

LIRT

(จ) ค้องคำพิพากษาให้เป็นคนล้มละลาย เพราะทำหนังสือด้วยความเท็จ
ค้องคำ พิพากษาในคดี แพงอัน แสดงว่า เป็นการ เลื่อมเลี้ยว เกียรติ ศักดิ์แห่ง ตำแหน่ง หนังสือ
ร้ายแรง

(ค) ทุจริตต่อหน้าที่ราชการ

(ง) ขัดคำสั่งผู้บังคับบัญชาโดยชอบด้วยราชการ และการขัดคำสั่งนั้นเป็น
เหตุเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

(จ) เบียดเบียนความลับของราชการ เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

(ฉ) ปรมาทเลินถ่อในหน้าที่ราชการ เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

(ช) คุกคามเหยียดหยามหรือกดขี่ชนชั้นวรรณะ

(ซ) ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง

ในกรณีเช่นว่านี้ ให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการไปแจ้งตงคณะกรรมการวินัยอย่าง
สมควรเพื่อทำการสอบสวน

(๑) นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาล ดำรงข้าราชการพลเรือนคั้ง
พิเศษองมาของทุกกระทรวง

(๒) รัฐมนตรีเจ้าสังกัด หรือผู้บังคับบัญชาที่ได้รับ มอบหมายจากรัฐมนตรีเจ้า
สังกัดดำรงข้าราชการพลเรือนคั้งพิเศษองมา

(๓) ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง อธิบดี หรือผู้บังคับบัญชาที่ได้รับมอบหมาย
ผู้บังคับบัญชาคั้งกล่าว ดำรงข้าราชการพลเรือนคั้งพิเศษองมา

(๔) ผู้ว่าราชการภาค หรือผู้บังคับบัญชาที่ได้รับมอบหมายจากผู้ว่าราชการ
ดำรงข้าราชการพลเรือนคั้งพิเศษองมา

(๕) ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้บังคับบัญชาที่ได้รับมอบหมายจากผู้ว่าราชการ
จังหวัด ดำรงข้าราชการพลเรือนคั้งพิเศษองมา

การสอบสวนนั้น ให้กระทำให้แล้วเสร็จโดยเร็ว อย่างช้าไม่เกินสามสิบวันนับ
วันที่ประธานกรรมการได้รับทราบคำสั่ง ถ้ามีความจำเป็นซึ่งจะสอบสวนให้ทันภายในกำหนด

LIRT

ก็ได้ให้ขยายเวลาได้อีกไม่เกินสองครั้ง แต่ครั้งเป็นเวลาไม่เกินสิบห้าวัน และต้อง
ให้ผู้ที่ต้องขยายเวลาไว้ด้วยทุกครั้ง แต่ถ้าขยายเวลาแล้วยังตอบยังไม่แล้วเสร็จ
ตอบจะเป็นอันใช้ได้เมื่อได้รับอนุมัติจากเจ้ากระทรวง ซึ่งข้าราชการผู้ถูกสอบสวน
อยู่

ให้ ก.พ. มีอำนาจออกกฎ ก.พ. กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวน การตั้ง
การกำหนดองค์คณะกรรมการที่จะทำการสอบสวน การส่งประเด็นไปสอบสวน
บุคคลซึ่งอยู่ต่างท้องที่ การรวบรวมพยานหลักฐาน และกิจการอื่น ๆ เพื่อให้ได้ความ
ยุติธรรม

มาตรา ๘๕ ภายใต้บังคับแห่งมาตรา ๘๒ เมื่อคณะกรรมการได้ดำเนินการสอบสวน
ลงมาแล้ว ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) สำหรับข้าราชการพลเรือนตั้งแต่ชั้นพิเศษลงมาในราชการบริหารส่วนกลาง
ส่วนภูมิภาค ถ้าคณะกรรมการผู้สอบสวนก็ดี รัฐมนตรีเจ้าสังกัด ปลัดกระทรวง
ทบวง หรืออธิบดีผู้บังคับบัญชาที่ดี เห็นสมควรได้ออกจากราชการ ก็ให้รายงาน อ.ก.พ.
กระทรวง ในกรณีที่ อ.ก.พ. กระทรวงพิจารณาเห็นสมควรให้ได้ออกจากราชการแล้ว ก็ให้
มีบัญชาดังกล่าวตามมาตรา ๓๕ ดังได้ผู้นั้นออกจากราชการ

(๒) สำหรับข้าราชการพลเรือนชั้นจตุราในราชการบริหารส่วนภูมิภาค ถ้าคณะ
กรรมการผู้สอบสวนก็ดี ผู้ว่าราชการภาค หรือผู้ว่าราชการจังหวัดก็ดี เห็นสมควรได้ออก
จากราชการ ก็ให้รายงาน อ.ก.พ. ภาค ในกรณีที่ อ.ก.พ. ภาคพิจารณาเห็นสมควรให้ได้ออกจาก
ราชการแล้ว ก็ให้ผู้ว่าราชการภาคตั้งได้ผู้นั้นออกจากราชการ

ในกรณีที่รัฐมนตรีเจ้าสังกัด ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หรืออธิบดีผู้บังคับบัญชา
ใดคนหนึ่ง เห็นว่าควรได้ข้าราชการผู้ใดออกจากราชการ ซึ่งเป็นความเห็นขัดแย้งกับ
ความเห็นของ อ.ก.พ. ภาค ก็ให้นำจำนวนเสนอ อ.ก.พ. กระทรวงพิจารณาวินิจฉัยออกคนหนึ่ง
อ.ก.พ. กระทรวงเห็นสมควรได้ออกจากราชการแล้ว ก็ให้ผู้มีอำนาจดังกล่าวตั้งได้ข้าราชการ
ออกจากราชการ

LIRT

กรณีที่ผู้บังคับบัญชาได้สั่งลงโทษข้าราชการ ตามกฎหมาย ว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ตามกฎหมายว่าด้วยวินัยข้าราชการกรมราชทัณฑ์ หรือตามกฎหมายว่าด้วยการไปแล้ง แต่เจ้ากระทรวงเห็นว่าการนี้เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง สมควรลงโทษออกจากราชการ ถ้ายังไม่มีการสอบสวนของคณะกรรมการซึ่งแต่งตั้งตามความในมาตรา ๕๖ ให้มีอำนาจแต่งตั้งกรรมการสอบสวนพิจารณา และให้นำความใน (๑) มาใช้บังคับอนุโลม ในกรณีเช่นว่านี้ ถ้ามีการดัดเงินเดือน หรือตัดเงินเดือน หรือดงกันต่อไปแล้ว ก็ให้เป็นอันพับไป

ถ้าหากกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง ให้ผู้บังคับบัญชามาตาม (๑) และ (๒) แก่กรณี มีอำนาจสั่งได้ข้อใดโดยไม่ต้องทำการสอบสวน และรายงาน อ.ก.พ. การ หรือ อ.ก.พ. ภาคพิจารณา ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.ก.

มาตรา ๕๖ ให้คณะกรรมการตามความในมาตรา ๕๔ เป็นเจ้าพนักงานตามหมายของกฎหมายลักษณะอาญา และให้มีอำนาจอย่างพนักงานสอบสวนตามบทบัญญัติกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญา เพียงเท่าที่เกี่ยวกับอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ และโดยเฉพาะให้มีอำนาจดังต่อไปนี้ด้วย คือ

(๑) มีหนังสือสอบถามกระทรวงทบวงกรม เทศบาล หรือสุขาภิบาลที่เกี่ยวข้อง ให้ชี้แจงข้อเท็จจริงและการปฏิบัติพร้อมทั้งเหตุผลเกี่ยวกับเรื่องที่สอบสวน

(๒) ให้กระทรวงทบวงกรม เทศบาล หรือสุขาภิบาลที่เกี่ยวข้อง ส่งเอกสารหลักฐาน หรือส่งบุคคลในสังกัดมาให้ถ้อยคำประกอบการพิจารณา

(๓) ให้กระทรวงทบวงกรม เทศบาล หรือสุขาภิบาลที่เกี่ยวข้อง ส่งผู้แทนชี้แจง

(๔) มีหนังสือเรียกผู้ถูกกล่าวหามาทำการ สอบสวน หรือให้ส่งเอกสารหลักฐานประกอบการพิจารณา

(๕) เรียกบุคคลใด ๆ มาให้ถ้อยคำหรือส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับกรณี

LIRT

มาตรา ๘๘ การลงโทษปลดออกนั้น จะกระทำได้เมื่อข้าราชการพลเรือนผู้ใด
มีความผิดอย่างร้ายแรง แต่ยังไม่ถึงกับจะต้องถูกไล่ออก หรือมีเหตุอันควรลดหย่อน
ในกรณีเช่นนั้น ให้นำความในมาตรา ๘๔ มาตรา ๘๕ และมาตรา ๘๖ ว่าด้วย
สอบสวนและการตั้งธงโทษมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๘๘ ภายหลังบังคับแห่งมาตรา ๘๒ เมื่อข้าราชการพลเรือนผู้ใดถูกฟ้อง
อาญา หรือถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญา เว้นแต่คดีความผิดที่เป็นเหตุโทษ หรือความผิดที่มี
โทษหนักโทษ หรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท หรือมีกรณีต้องหาว่ากระทำ
ผิดอย่างร้ายแรง จนถูกตั้งกรรมการเพื่อสอบสวน ถ้าผู้บังคับบัญชาที่ข้าราชการผู้นั้นสังกัด
มีความมั่งคั่งหรือมัว หมองจะให้คงอยู่ในหน้าที่ราชการระหว่าง พิจารณาหรือ สอบสวนจะเป็น
เสียหายแก่ราชการ ก็ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) สำหรับข้าราชการพลเรือนตั้งแต่ชั้นพิเศษลงมาในราชการบริหารส่วนกลางและ
ภูมิภาค เมื่อกระทรวงหรือกรมเจ้าสังกัด แล้วแต่กรณี เห็นสมควรให้ออกจาก
การ ก็ให้ผู้บังคับบัญชามีอำนาจตั้งอนุญาโตการลาออกตามมาตรา ๓๕ ตั้งให้ผู้พ้นจากการ
การไว้ก่อนได้

(๒) สำหรับข้าราชการพลเรือนชั้นจตุราในราชการบริหารส่วนภูมิภาค เมื่อผู้ว่า
ราชการภาคเห็นสมควรให้ออกจากราชการ ก็ให้ผู้ว่าราชการภาคตั้งให้ผู้พ้นจากการราชการ
ไว้ก่อนได้

แต่ถ้าภายหลังศาลพิพากษาว่ามีความผิด หรือสอบสวนพิจารณาได้ความเป็นต้นคดีที่จะ
ลงโทษไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกแล้ว ก็ให้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงคำสั่งเป็นไล่ออก
ปลดออก หรือให้ออก ให้ตรงตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ ถ้าปรากฏแต่เพียงว่ามั่งคั่ง
หรือมัวหมอง ให้ดำเนินการตามมาตรา ๓๘ แต่ถ้าปรากฏว่าไม่มีมั่งคั่งหรือมัวหมอง
ผู้บังคับบัญชาที่เป็นผู้ตั้งให้ออกจากราชการตั้งให้ผู้พ้นจากตำแหน่งเข้ารับราชการ ในกรณีที่ตั้งให้

LIRT

กลับเข้ารับราชการ เท่าที่เกี่ยวกับเงินเดือน ให้ผู้นั้นมีสิทธิได้รับเงินเดือนในระหว่างที่ถูก
ออกจากราชการไว้ก่อนนั้นเสมือนว่าผู้นั้นถูกตั้งให้พักราชการ

มาตรา ๘๘ เมื่อข้าราชการพลเรือนผู้ใดถูกฟ้องคดีอาญา หรือถูกตั้ง
กระทำผิดอาญา หรือต้องหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามความในมาตรา ๘๔ ข้าราชการ
ถ้าผู้บังคับบัญชาเห็นว่ายังไม่สมควรตั้งให้ออกจากราชการ หรือกรณีมีมรดกหรือมี
ไม่ปรากฏชัด ให้ผู้บังคับบัญชาคังค่อไปมีอำนาจตั้งพักราชการได้

(๑) นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาล สำหรับข้าราชการตำแหน่ง
กอง หรือตำแหน่งที่เทียบเท่ารองมาของทุกกระทรวง

(๒) เจ้ากระทรวง สำหรับข้าราชการตำแหน่งหัวหน้ากอง หรือตำแหน่งที่เทียบ
รองมา

(๓) ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หรืออธิบดีผู้บังคับบัญชา แลแต่กรณี สำหรับ
ข้าราชการตำแหน่งหัวหน้าแผนก หรือตำแหน่งที่เทียบเท่ารองมา

(๔) ผู้ว่าราชการภาค สำหรับข้าราชการตำแหน่งหัวหน้าแผนกหรือเทียบ
รองมา

(๕) ผู้ว่าราชการจังหวัด สำหรับข้าราชการตำแหน่งประจำแผนก หรือตำแหน่ง
เทียบเท่ารองมา

สำหรับตำแหน่งปลัดกระทรวง รองปลัดกระทรวง ปลัดทบวง รองปลัด
อธิบดี รองอธิบดี ผู้อำนวยการกอง หรือตำแหน่งที่เทียบเท่าตำแหน่งดังกล่าว ให้
รัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาล หรือรัฐมนตรีเจ้าสังกัด ตั้งพักราชการได้โดยอนุมัติ
รัฐมนตรี

ข้าราชการพลเรือนถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาผิดอาญาหลายด้านวน หรือต้อง
กระทำวินัยผิดหลายเรื่อง ให้ผู้บังคับบัญชามีอำนาจตั้งพักราชการได้ทุกเรื่อง การ
ราชการนั้น ให้พักตลอดเวลาที่สอบสวนพิจารณา เมื่อสอบสวนพิจารณาแล้ว ปรากฏ

LIRT

ผู้ใดกระทำความผิด และไม่มียศหรือมียศของ ผู้บังคับบัญชาตั้งพักราชการ
ให้ผู้พ้นจากตำแหน่งเดิม หรือให้ดำรงตำแหน่งที่เทียบเท่า ถ้าปรากฏว่าถึงแม้การ
สอบสวนพิจารณาจะไม่ได้ความเป็นสัตย์ว่าผู้ถูกตั้งพักได้กระทำความผิด แต่ก็มียศหรือ
มียศอยู่ ถ้าเห็นว่าจะให้กลับเข้ารับราชการอีกอาจเสียหายแก่ราชการ ก็ให้ดำเนินการ
ให้ผู้พ้นจากราชการตามความในมาตรา ๔๔ หรือถ้าเห็นว่าผู้พ้นอาจเป็นประโยชน์แก่
ราชการ จะให้ผู้กลับเข้ารับราชการในตำแหน่งที่ไม่สูงกว่าตำแหน่งเดิมก็ได้

เงินเดือนของผู้ถูกตั้งพักราชการ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

มาตรา ๔๖ การลงโทษให้ออกนั้น จะกระทำได้เมื่อข้าราชการพลเรือนผู้ใดกระทำ
ผิดอย่างร้ายแรง แต่ยังไม่ถึงกับจะต้องถูกปลดออกหรือมีเหตุผลอันควรลดหย่อน

ในกรณีเช่นว่านี้ ให้นำความในมาตรา ๔๔ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๔๖ ว่าด้วย
การลงโทษและการตั้งลงโทษมาใช้บังคับโดยอนุโลม

การตั้งให้ออกจากราชการตามความในมาตรานี้ ให้ถือว่าเป็นกรณีมีคำสั่งให้ออก
โดยไม่มีความผิด ตามความหมายแห่งกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

มาตรา ๔๗ ข้าราชการพลเรือนผู้ใดกระทำความผิดวินัย แต่ยังไม่ถึง กับจะต้อง ถูกให้ออก
ผู้บังคับบัญชาจะสั่งลดเงินเดือน หรือ ตัดเงินเดือนก็ได้ หรือถ้าเห็นว่า มีเหตุผลอันควรลด
หย่อน หรือในกรณีกระทำความผิดวินัยเล็กน้อย จะสั่งลงโทษภาคทัณฑ์โดยแสดงความผิดของผู้ให้
ปรากฏเป็นหนังสือ และจะให้ทำทัณฑ์บนไว้ด้วยก็ได้

โทษลดเงินเดือน หรือโทษตัดเงินเดือน ผู้บังคับบัญชาจะลงโทษผู้กระทำความผิดวินัย
ผู้ใดครั้งหนึ่งไม่เกินอัตราในบัญชีท้ายพระราชบัญญัติ

ในกรณีที่จะต้องลงโทษลดเงินเดือน หากโทษที่ใดรับนั้นต้องลดเกินกว่าขั้นต่ำ
ของอันดับ หรือของชั้น ก็ให้ลดชั้นในอันดับต่ำหรือชั้นต่ำลงไปแล้วแต่กรณีได้

มาตรา ๔๘ การลงโทษข้าราชการในชั้นราชการใด ซึ่งมีกฎหมายว่าด้วยวินัย
โดยเฉพาะ จะลงโทษตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ หรือจะลงทัณฑ์ตามกฎหมาย
ว่าด้วยวินัยนั้นอย่างใดอย่างหนึ่งตามควรแก่กรณีและพฤติการณ์ก็ได้

LI RT

มาตรา ๕๓ ให้ผู้บังคับบัญชาที่มีหน้าที่ดูแล รมักระวังข้าราชการในบังคับบัญชา
ปฏิบัติตามวินัย

ถ้าผู้บังคับบัญชาเห็นว่าผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาทำผิดวินัย ผู้บังคับบัญชาต้องพิจารณา
ความผิดของข้าราชการนั้นอยู่ในอำนาจของคนที่จะลงโทษได้หรือไม่ ถ้าอยู่ในอำนาจ
ที่จะลงโทษได้ ก็ให้สั่งลงโทษแล้วรายงานไปยังผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกลงโทษเห็นชอบ
ถ้าเห็นว่าความผิดนั้นควรจะลงโทษมากกว่าที่ตนจะมีอำนาจลงโทษได้ ก็ให้รายงาน
ผู้บังคับบัญชาของผู้กระทำผิดเห็นชอบขึ้นไปเพื่อให้ลงโทษตามสมควร

ผู้บังคับบัญชาคนใดไม่จัดการลงโทษผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาที่ทำผิดวินัย หรือ
ลงโทษไม่เป็นการยุติ ให้ถือว่าผู้บังคับบัญชานั้นทำผิดวินัย

มาตรา ๕๔ ก่อนที่ผู้มีอำนาจลงโทษจะสั่งลงโทษ ให้พิจารณาให้ถ้วนถี่
ว่า ผู้ที่จะต้องได้รับโทษนั้นมีความผิดจริงและต้องระวังอย่าให้การลงโทษเป็นไปโดยพยาน
หรือโงะจริต หรือลงโทษผู้ที่ไม่มีความผิด ในคำสั่งลงโทษให้แสดงว่ากระทำผิดในมาตรา
และผิดในฐานใด

มาตรา ๕๕ เมื่อผู้มีอำนาจได้สั่งลงโทษแล้ว ต้องส่งรายงานการลงโทษนั้น
ตามลำดับจนถึงเจ้ากระทรวงที่ผู้ถูกลงโทษสังกัด

ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกลงโทษซึ่งมีตำแหน่งเหนือผู้สั่งลงโทษไม่เห็นชอบ
กับคำสั่งลงโทษ ก็ให้ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวมีอำนาจที่จะสั่งเพิ่มโทษ ตัดโทษ หรือยก
ได้ แต่ถ้าจะเพิ่มโทษแล้ว โทษที่สั่งเพิ่มชนวนกับที่สั่งไว้แล้วเดิม ต้องไม่เกินอำนาจของ
สั่งใหม่นั้น ๕๕ ทงนภายใต้งบังคับแห่งมาตรา ๓๐๓

มาตรา ๕๖ เมื่อผู้บังคับบัญชาได้ลงโทษ หรือสั่งให้ข้าราชการพลเรือนผู้ใด ออก
ราชการไปแล้ว ให้กระทรวงหรือกรมที่ข้าราชการผู้นั้นสังกัดอยู่รายงานไปยัง ก.พ.

LIRT

มาตรา ๘๖ ข้าราชการพลเรือนผู้ใดถูกผู้บังคับบัญชาตั้งโทษฐานผิดวินัย ข้าราชการผู้นั้นต้องปฏิบัติตามทัณฑ์ ถ้าเห็นว่าตนไม่ได้รับความเป็นธรรม ก็มีสิทธิอุทธรณ์ได้ตามวิธีบัญญัติไว้ในลักษณะนี้ แต่ถ้าปรากฏว่าการอุทธรณ์นั้นเป็นการอุทธรณ์เท็จ ให้ถือว่าผิดวินัย

มาตรา ๘๘ ภายใต้บังคับแห่งมาตรา ๓๐๓ และมาตรา ๓๐๔ การอุทธรณ์เนื่องจากผู้ถูกตั้งโทษฐานผิดวินัย ให้อุทธรณ์ต่อผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกตั้งโทษซึ่งมีอำนาจเหนือผู้ตั้งโทษหนึ่ง โดยทำเป็นหนังสือ มีสำเนาถูกต้องหนึ่งฉบับ ส่งถึงมือชื่อของผู้อุทธรณ์ ขึ้นต่อผู้บังคับบัญชาเหนือตนภายในสิบห้าวันนับแต่วันทราบคำสั่ง

ในกรณีที่อุทธรณ์คำสั่งตั้งโทษของผู้ว่าราชการภาค ให้อุทธรณ์ต่อปลัดกระทรวงเป็นผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกตั้งโทษ ในกรณีเช่นว่านี้ ให้อธิบดีซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกตั้งโทษเป็นผู้พิจารณา และเสนอปลัดกระทรวงเพื่อพิจารณาและสั่งการได้ตามที่เห็นสมควร

มาตรา ๘๘ ให้ผู้รับอุทธรณ์ตั้งอุทธรณ์นั้น พร้อมด้วย คำชี้แจง ของตน ถ้าจะพึงมีไปยังผู้บังคับบัญชา ซึ่งจะเป็นผู้พิจารณาตามความในมาตรา ๘๘ ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์อันถูกต้องตามมาตรา ๘๘

มาตรา ๓๐๐ ให้ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ตามมาตรา ๘๘ พิจารณาวินิจฉัยให้เสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันได้รับอุทธรณ์ เว้นแต่ในกรณีพิเศษซึ่งจะพิจารณาให้ทันภายในหกวันนั้นไม่ได้ ก็ให้ขยายเวลาได้อีกไม่เกินสองครั้ง แต่แต่ละครั้งเป็นเวลาไม่เกินสิบห้าวัน จะต้องแสดงเหตุที่ต้องขยายเวลาไว้ด้วยทุกครั้ง แต่ถ้าขยายเวลาแล้วยังพิจารณาไม่แล้วเสร็จ ขยายเวลาต่อไปอีกได้เมื่อได้รับอนุมัติจากเจ้ากระทรวง

มาตรา ๓๐๓ ถ้าผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ตามมาตรา ๘๘ วินิจฉัยให้ตั้งโทษขึ้นเกินคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเดิม หรือมากกว่า ผู้ถูกตั้งโทษจะอุทธรณ์ต่อไปไม่ได้ แต่ถ้าวินิจฉัยให้เพิ่มโทษ ผู้ถูกตั้งโทษมีสิทธิอุทธรณ์ต่อผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปได้อีกหนึ่งครั้ง โดยยื่น

LIRT

อุทธรณ์ของผู้บังคับบัญชาเหนือคนตามลำดับภายในสิบห้าวันนับแต่วันทราบคำสั่ง คำวินิจฉัย
อุทธรณ์ชั้นโทเป็นที่สุด

มาตรา ๓๐๒ ข้าราชการพลเรือนจะอุทธรณ์ได้แต่จำหับตนเองเท่านั้น ห้าม
อุทธรณ์แทนคนอื่น ห้ามมิให้ลงชื่อรวมกัน และห้ามมิให้อุทธรณ์ก่อนเวลาถึงไปแต่
ชั่วโมงนับตั้งแต่วันที่เหตุจะต้องอุทธรณ์เกิดขึ้น

มาตรา ๓๐๓ ในกรณีที่ผู้ว่าราชการภาคตั้งได้ออก ปลดออก หรือให้ออก
กระทำการความผิดทางวินัย การอุทธรณ์คำสั่งผู้ว่าราชการภาค ให้ยื่นอุทธรณ์ต่อปลัดกระทรวง
ภายในกำหนดตามสิบวันนับแต่วันทราบคำสั่ง และให้ปลัดกระทรวงผู้บังคับบัญชา
ผู้เสนอเรื่องให้ อ.ก.พ. กระทรวงพิจารณา ในกรณีเช่นว่านี้ ให้เจ้ากระทรวงส่ง
ตามมติ อ.ก.พ. กระทรวง

ในกรณีที่ อ.ก.พ. กระทรวงมีมติให้ได้ออก ปลดออก หรือให้ออก
กระทำการความผิดทางวินัย ผู้ยื่นอุทธรณ์ต่อไปอีกมิได้

มาตรา ๓๐๔ ภายใต้บังคับแห่งมาตรา ๓๐๓ ข้าราชการพลเรือนผู้ใดถูกตั้งได้
ปลดออก หรือให้ออกเพราะกระทำการความผิดทางวินัย ข้าราชการผู้นั้นมีสิทธิที่จะยื่นอุทธรณ์
นายกรัฐมนตรีภายในกำหนดตามสิบวันนับแต่วันทราบคำสั่ง ในกรณีเช่นว่านี้ ให้ ก.พ.
พิจารณา และเสนอนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดังการได้ตามที่เห็นสมควร คำสั่งของ
นายกรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

ในกรณีที่นายกรัฐมนตรีสั่งให้อุทธรณ์กลับเข้ารับราชการ ก็ให้ดำเนินการ
ให้ผู้นั้นกลับเข้ารับราชการ และในกรณีเช่นว่านี้ เงินเดือนระหว่างที่ถูกออกจากราชการ
ให้เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการจ่ายเงินเดือน

มาตรา ๓๐๕ การใช้ดุลพินิจลงโทษทางวินัยตามพระราชบัญญัติกำหนด
อุทธรณ์ต้องใช้สิทธิอุทธรณ์ ถ้าไม่ใช้สิทธิอุทธรณ์ หรือใช้สิทธินั้นจนเรื่องถึงที่สุดแล้ว ให้
อันเกิดขาด

LIRT

ลักษณะ ๕

ข้าราชการการเมือง

มาตรา ๓๐๖ ตำแหน่งข้าราชการการเมืองมีดังนี้

- (๑) นายกรัฐมนตรี
- (๒) รองนายกรัฐมนตรี
- (๓) รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
- (๔) รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง
- (๕) รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
- (๖) รัฐมนตรีว่าการทบวง
- (๗) รัฐมนตรีช่วยว่าการทบวง
- (๘) รัฐมนตรี
- (๙) เลขานุการนายกรัฐมนตรี
- (๑๐) รองเลขานุการนายกรัฐมนตรี
- (๑๑) เลขานุการนายกรัฐมนตรี
- (๑๒) เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
- (๑๓) ผู้ช่วยเลขานุการนายกรัฐมนตรี
- (๑๔) ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
- (๑๕) เลขานุการรัฐมนตรีว่าการทบวง

มาตรา ๓๐๗ ให้ข้าราชการการเมืองได้รับเงินเดือนตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติ

มาตรา ๓๐๘ การแต่งตั้งรัฐมนตรีกต การออกจากตำแหน่งรัฐมนตรีกต ต้อง

ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๓๐๙ การแต่งตั้งข้าราชการการเมืองในตำแหน่งที่ต่ำกว่ารัฐมนตรี ให้

LIRT

รัฐมนตรีเจ้าสังกัดแต่งตั้งบุคคลซึ่งเห็นสมควรตามเหตุผลในทางการเมือง และเป็นบุคคลที่จะเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญได้ โดยได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี

มาตรา ๓๑๐ เพื่อประโยชน์ในการบังคับบัญชา การเทียบตำแหน่ง ข้าราชการการเมืองในตำแหน่งที่ต่ำกว่ารัฐมนตรี กับตำแหน่งตามมาตรา ๒๖ ให้กำหนดในกฎ ก.พ.

มาตรา ๓๑๑ ข้าราชการการเมืองในตำแหน่งที่ต่ำกว่ารัฐมนตรี นอกจากคำสั่ง
เมื่อ

(๑) คาย

(๒) ลาออก

(๓) รัฐมนตรีเจ้าสังกัดมีคำสั่งให้ออก โดยอนุมัติของคณะรัฐมนตรี จะเป็น
ออกโดยมีความผิด หรือไม่มีความผิดก็ตาม

(๔) คณะรัฐมนตรีที่อนุมัติให้แต่งตั้งออกจากตำแหน่งทั้งคณะ หรือรัฐ
มนตรีเจ้าสังกัดออกจากตำแหน่ง

(๕) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๔๔ (๑) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) หรือ

ลักษณะ ๖

ข้าราชการพลเรือนรัฐพาณิชย์

มาตรา ๓๑๒ การบรรจุ การเลื่อนชั้น การเลื่อนอันดับ การเลื่อนชั้น การ
การแต่งตั้ง การดอบส่วน การรักษาวินัย และการออกจากราชการของข้าราชการพล
เรือนรัฐพาณิชย์ ให้เป็นไปตามกฎ ก.พ.

ลักษณะ ๗

ข้าราชการพลเรือนในพระองค์

มาตรา ๓๑๓ ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร
การบรรจุ การเลื่อนชั้น การเลื่อนอันดับ การเลื่อนชั้น การแต่งตั้ง การโอน การดอบ

LIRT

วินัย และการออกจากราชการของข้าราชการพลเรือนในพระองค์ ให้เป็นไปตาม ก.พ.

ลักษณะ ๘

ข้าราชการตำรวจ

มาตรา ๓๓๔ การบรรจุ การเลื่อนเงินเดือน การโอน การแต่งตั้ง การสอบเลื่อนชั้น และการออกจากราชการของข้าราชการตำรวจ ให้เป็นไปตามบทแห่งพระราชบัญญัติ เว้นแต่จะได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นพิเศษ การเลื่อนยศตำรวจให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

ลักษณะ ๙

ข้าราชการครู

มาตรา ๓๓๕ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยครู การบรรจุ การเลื่อนชั้น การโอน การเลื่อนชั้น การโอน การแต่งตั้ง การสอบเลื่อนชั้น การรักษาวินัย และการออกจากราชการของข้าราชการครู ให้เป็นไปตามบทแห่งพระราชบัญญัติ

ลักษณะ ๑๐

ข้าราชการพลเรือนวิสามัญ

มาตรา ๓๓๖ การบรรจุ การเลื่อนเงินเดือน การแต่งตั้ง การสอบเลื่อนชั้น และการออกจากราชการของข้าราชการพลเรือนวิสามัญ ให้เป็นไปตามกฎ ก.พ.

ลักษณะ ๑๑

ข้าราชการประจำต่างประเทศพิเศษ

มาตรา ๓๓๗ ข้าราชการตำแหน่งเอกอัครราชทูต อัครราชทูต (กงสุลใหญ่ กงสุล

LIART

และตำแหน่งอื่น ที่ต้อง ปฏิบัติ หน้าที่ ในต่างประเทศ ตาม ที่ กำหนด ในกฎ ก.พ. อาจ แต่งตั้ง ข้าราชการพลเรือนสามัญ หรือข้าราชการประจำต่างประเทศพิเศษก็ได้

เมื่อมีเหตุสมควรในทางการเมือง รัฐมนตรีเจ้าสังกัดจะบรรจุบุคคลที่มีคุณลักษณะ มาตรา ๔๔ หรือแม้จะขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๔๔ แต่ผู้นั้นได้รับการยกเว้นตามก ในมาตรา ๔๕ และมีพหุความรู้ตามมาตรา ๔๗ เป็นข้าราชการประจำต่างประเทศพิเศษ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวในวาระแรกเป็นกรณีพิเศษโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรีก็ได้ ตำแหน่งเอกอัครราชทูต อัครราชทูต กงสุลใหญ่พิเศษ และตำแหน่งเทียบเท่าอธิบดี นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้ง การเทียบตำแหน่งข้าราชการประจำต่างประเทศ กับตำแหน่งตามมาตรา ๒๖ ให้กำหนดในกฎ ก.พ.

ข้าราชการประจำต่างประเทศพิเศษที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งใด ให้มีอ บังคับบัญชา ให้บำเหน็จ ดงโทษ บรรจุ แต่งตั้ง และให้ข้าราชการออกจากราชการ เปรียบเสมือนข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งดำรงตำแหน่งนั้น ๆ

ให้นำความในมาตรา ๖๒ มาตรา ๖๓ มาตรา ๖๕ และมาตรา ๑๑๓ มาใช้บังคับ แก่การเลื่อนอันดับเงินเดือน การเลื่อนชั้นเงินเดือน การแต่งตั้ง และการออกจากตำแหน่ง ข้าราชการประจำต่างประเทศพิเศษโดยอนุมัติแล้วแต่กรณี ส่วนการออกจากราชการเมื่อ กระทำผิดทางวินัยให้เป็นไปตามบทแห่งพระราชบัญญัติ

การโอน ข้าราชการประจำ ต่างประเทศพิเศษ มาเป็น ข้าราชการพลเรือน ประเภท นอกจากราชการการเมือง จะกระทำมิได้

ลักษณะ ๑๒

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๑๑๗ ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดได้รับ ราชการ อยู่ ก่อน วันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๒๖ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๕๒๖ และทำการ หรือเคยทำการ ดำรงตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญ ซึ่งหัวหน้าแผนกรับรองว่ามีคุณวุฒิความสามารถ

LIRT

ข้าราชการพลเรือนสามัญได้ และเมื่อมีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนสามัญชั้น
รองตง และกระทรวงเจ้าสังกัดเห็นสมควรจะบรรจุในชั้นนั้นเข้าอันดับและเงินเดือนเท่าที่
อยู่ ก็ให้บรรจุได้

มาตรา ๓๓๘ ข้าราชการพลเรือนผู้ใด ผู้บังคับบัญชาให้ไปทำงานในองค์การ
อื่น หรือเทศบาล ก่อนวันรับบังคับพระราชบัญญัตินี้ และยังมีได้กลับเข้ารับราชการใน
บังคับพระราชบัญญัตินี้ ให้ร้องขอต่อกระทรวงทบวงกรมเจ้าสังกัดเดิมให้เรียกกลับเข้า
ราชการได้ ถ้ากระทรวงทบวงกรมเจ้าสังกัดเรียกกลับเข้าบรรจุในราชการ ก็ให้ได้รับเงิน
ไม่สูงกว่าที่ได้รับอยู่ในขณะเรียกกลับตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.พ.

มาตรา ๓๓๙ ครูประจำภาค หรือ ดำรงวัตร ศึกษา ตาม ระเบียนครูประจำภาค และ
ครูศึกษา ซึ่งเป็นข้าราชการพลเรือนวิสามัญตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน
ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๔๘๓ ให้เป็นข้าราชการพลเรือนสามัญในบึงงบประมาณถัดไปโดยได้รับ
ก่อนตามชั้น อันดับ และขนาดที่ปรับใหม่ ตั้งแต่วันที่ได้เป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ
ขึ้นไป เมื่อเข้าเกณฑ์ต่อไปนี้

- (๑) มีคุณสมบัติตามมาตรา ๕๔ และ
- (๒) เป็นผู้ได้รับประกาศนียบัตรครู หรือประกาศนียบัตรประโยคมัธยมศึกษา หรือ
วิทยฐานะเท่ากับประโยคมัธยมศึกษา หรือเป็นผู้ได้รับเงินเดือนตั้งแต่ยี่สิบบาทขึ้นไป และ
ทำหน้าที่การงานมาแต่เดิมเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี หรือเป็นผู้ที่ทำหน้าที่การงานมาแต่เดิมเป็น
ภาคต่อกันไม่น้อยกว่าสิบปี

มาตรา ๓๔๐ ข้าราชการพลเรือนผู้ใดกระทำความผิดวินัยข้าราชการพลเรือน หรือมี
ทัศนหรือมัวหมองในกรณีที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง หรือมีกรณีหย่อนความ
สามารถด้วยเหตุใด ๆ ในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการของตนในระหว่างรับบังคับพระราชบัญญัติ
ระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๘๕ ให้ผู้บังคับบัญชาตามพระราชบัญญัตินี้
พิจารณา ตั้ง ดง โทษ หรือ ตั้ง ให้ ข้าราชการ ผู้ นั้น ออกจาก ราชการ ตาม กฎหมาย ว่าด้วย ระเบียบ
ข้าราชการพลเรือนที่ใช้อยู่ในขณะนั้น

LIRT

ข้าราชการพลเรือนผู้ใดกระทำความผิด หรือมีมรดก หรือมีหนี้สินในกรณีที่ถูก
 ว่ากระทำความผิดอย่างร้ายแรง หรือมีกรณีหย่อนความสามารถ หย่อนความประพฤติ บอ
 ต่อนัก หรือมีกรณีใด ๆ ที่สมควรสั่งให้ออกจากราชการ หรือให้พ้นจากราชการ ระห
 พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๕ ให้ผู้บังคับบัญชามีอำนาจสั่ง
 ผู้นั้นตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนที่ใช้อยู่ในขณะนั้น แต่เฉพาะการสั่ง
 อกจากราชการ ให้ผู้บังคับบัญชาตามพระราชบัญญัติพิจารณาดำเนินการสั่งให้ออกจาก
 ภาวความในพระราชบัญญัตินี้ และการ สั่งให้พ้นจากราชการ ตามพระราชบัญญัติ
 ข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๕ ให้เปลี่ยนเป็นสั่งให้ออกจากราชการตามพระราชบัญญัติ
 โดยถือว่าไม่มีคุณสมบัติ

มาตรา ๓๒ ข้าราชการพลเรือนผู้ใด กระทำความผิด ข้าราชการพลเรือน ก่อน
 ภายหลังวันใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๕ และผู้บังคับบัญชา
 ให้ดำเนินการ สอบสวนไปก่อน วันใช้บังคับกฎ ก.พ. ออกตามความใน พระราชบัญญัติ
 ข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๕ ว่าด้วยการนั้น ถ้าการสั่งและการสอบสวนพิจารณา
 กระทำไปแล้วถูกต้องตามวิธีการที่ใช้อยู่ในขณะนั้น ให้ถือว่าเป็นอันสมบูรณ์ ถ้ากรณี
 ระหว่างสอบสวน ก็ให้ดำเนินการสอบสวนตามวิธีการนั้นต่อไปจนกว่าจะเสร็จ แต่การพิจารณา
 และสั่งลงโทษให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้ผู้บังคับบัญชาตามพระราชบัญญัติ
 เป็นผู้สั่งลงโทษ

มาตรา ๓๓ ในระหว่างที่ยังไม่ได้ตราพระราชกฤษฎีกาหรือออกกฎ ก.พ.
 ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๕ และตามพระราชบัญญัติ
 นี้ ให้ใช้บังคับพระราชกฤษฎีกาและกฎ ก.พ. ที่ใช้อยู่แต่เดิมโดยอนุโลมเพียงเท่าที่ไม่ขัด
 ขัดแย้งต่อบทแห่งพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๓๔ การ สอบแข่งขัน และสอบคัดเลือก เพื่อบรรจุเป็น ข้าราชการพลเร
 ษณจตาและชนตร ซึ่งได้ดำเนินการไปแล้วก่อนวันใช้บังคับพระราชบัญญัตินี้ ให้เป็น

LIRT

รับการสอบแข่งขันและสอบคัดเลือกซึ่งอยู่ในระหว่างดำเนินการในระหว่างวันที่ใช้บังคับ
บัญชีนี้ ก็ให้ดำเนินการต่อไปจนเสร็จ และให้ถือว่าได้มีการสอบแข่งขันหรือสอบ
ได้ตามพระราชบัญญัติแล้ว แต่ต้องบรรจุให้เสร็จภายในกำหนดเวลาไม่เกินสองปีนับแต่
ประกาศผลการสอบ

มาตรา ๓๒๕ เพื่อประโยชน์ในการเลื่อนข้าราชการพลเรือนชั้นเป็นชนโทหรือชั้นเอก
กระทรวงวงกรมใดได้ ดำเนินการ คัดเลือกโดย การ สอบไป แล้ว ก่อน วันที่ ใช้ บังคับ
บัญชีนี ให้เป็นอันใช้ได้ สำหรับการคัดเลือกโดยการสอบซึ่งอยู่ในระหว่างดำเนิน
งานใช้บังคับพระราชบัญญัตินี้ ก็ให้ดำเนินการต่อไปจนเสร็จ และให้ถือว่าได้มีการสอบ
ได้ตามพระราชบัญญัตินี้แล้ว แต่ต้องเลื่อนชั้นให้เสร็จภายในกำหนดเวลาไม่เกินสองปี
นับประกาศผลการสอบ.

ในองค์พระบรมราชโองการ

มพล ป. พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี

บัญชีอัตราเงินเคียนชำระการพลเรือน

บัญชีหมายเลข ๑

ชำระการพลเรือนสามัญ ชำระการพลเรือนรัฐพาณิชย์
ชำระการพลเรือนในพระองค์ ชำระการกร และชำระการประจำต่างประเทศ

ชั้น	อันดับ	ชั้น
ชำระการพลเรือนชั้นจก	๑	๓๐-๓๕-๔๐-๔๕
	๒	๕๐-๕๕-๖๐-๖๕
	๓	๗๐-๗๕-๘๐-๘๕
	พิเศษ	๙๐-๑๐๐-๑๑๐-๑๒๐
ชำระการพลเรือนชั้นตรี	๑	๑๓๐-๑๔๐-๑๕๐-๑๖๐
	๒	๑๗๐-๑๘๐-๑๙๐-๒๐๐
ชำระการพลเรือนชั้นโท	๑	๒๑๐-๒๒๐-๒๓๐-๒๔๐
	๒	๒๕๐-๒๖๐-๒๗๐-๒๘๐
	๓	๒๙๐-๓๐๐-๓๑๐-๓๒๐
ชำระการพลเรือนชั้นเอก	๑	๓๕๐-๓๖๐-๓๗๐-๓๘๐
	๒	๓๙๐-๔๐๐-๔๑๐-๔๒๐
ชำระการพลเรือนชั้นพิเศษ	๑	๔๕๐-๔๖๐-๔๗๐-๔๘๐
	๒	๔๙๐-๕๐๐-๕๑๐-๕๒๐
	๓	๕๓๐-๕๔๐-๕๕๐-๕๖๐

LIRT

บัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน

บัญชีหมายเลข ๒

ข้าราชการการเมือง

๓. นายกรัฐมนตรี	เดือนละ ๒,๐๐๐ บาท
๔. รองนายกรัฐมนตรี	
หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวง	เดือนละ ๓,๗๐๐ บาท
๕. รัฐมนตรีว่าการทบวง	
หรือรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง	เดือนละ ๓,๕๐๐ บาท
๖. รัฐมนตรีที่มีใช้เป็นผู้ว่าการกระทรวง	
หรือทบวง หรือมีใช้เป็นผู้ช่วยว่าการกระทรวง	เดือนละ ๓,๒๐๐ บาท
๗. เลขาธิการนายกรัฐมนตรี	เดือนละ ๘๐๐ บาท
๘. รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรี	เดือนละ ๘๐๐ บาท
๙. เลขานุการนายกรัฐมนตรี หรือ	
เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวง	เดือนละ ๕๐๐ บาท
๑๐. ผู้ช่วยเลขานุการนายกรัฐมนตรี	
ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวง	
หรือเลขานุการรัฐมนตรีว่าการทบวง	เดือนละ ๔๐๐ บาท

LIRT

บัญชีหมายเลข ๓

เงินเพิ่มพิเศษและค่าจ้างข้าราชการพลเรือนวิสามัญ

- (๑) เงินเพิ่มพิเศษสำหรับข้าราชการพลเรือนซึ่งมีตำแหน่งหน้าที่ที่มีเหตุพิเศษ
ที่ประจำอยู่ในต่างประเทศ ให้เป็นไปตามที่กระทรวงการคลัง และ
จะได้อนุมัติ
- (๒) ค่าจ้างข้าราชการพลเรือนวิสามัญนั้น ให้เป็นไปตามที่กระทรวงการคลัง
ก.พ. จะได้อนุมัติ.

บัญชีหมายเลข ๔
โทษลดขั้นเงินเดือนและโทษตัดเงินเดือน

บัญชี	ผู้กระทำผิดวินัย	ลดขั้น เงินเดือน	ตัดเงินเดือน	
			กำหนด เวลาเดือน	กำหนดส่วน เงินเดือน
รัฐมนตรี หัวหน้า	๑. ปลัดกระทรวง รองปลัดกระทรวง ปลัดทบวง รองปลัดทบวง อธิบดี รองอธิบดี ผู้อำนวยการกอง หรือ ผู้ดำรงตำแหน่ง ที่เทียบเท่า ของ ทุก กระทรวง	๑ ขั้น	๑๒	๓๐ %
	๒. หัวหน้ากอง หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่ เทียบเท่าของทุกกระทรวง	๒ ขั้น	๑๒	๒๕ %
	๓. หัวหน้าแผนก หรือผู้ดำรงตำแหน่ง ที่เทียบเท่าของทุกกระทรวง	๓ ขั้น	๑๒	๒๐ %
	๔. ประจําแผนก หรือผู้ดำรงตำแหน่ง ที่เทียบเท่าของทุกกระทรวง	๔ ขั้น	๑๒	๑๕ %
	๕. เสมียนพนักงาน หรือผู้ดำรงตำแหน่ง ที่เทียบเท่าของทุกกระทรวง	๔ ขั้น	๑๒	๑๐ %
รัฐมนตรี คณะที่ เป็น นายกรัฐมนตรี องคมนตรี องคมนตรี องคมนตรี องคมนตรี	๑. ปลัดกระทรวง รองปลัดกระทรวง ปลัดทบวง รองปลัดทบวง อธิบดี รองอธิบดี ผู้อำนวยการกอง หรือ ผู้ดำรงตำแหน่งที่เทียบเท่า	๑ ขั้น	๑๒	๓๐ %
	๒. หัวหน้ากอง หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่ เทียบเท่า	๑ ขั้น	๑๒	๒๕ %

LIRT

ผู้บังคับบัญชา	ผู้กระทำผิดวินัย	ลดขั้น เงินเดือน	ตัดเงินเดือน	
			กำหนด เวลาเดือน	หัก เงิน
ปลัดกระทรวง หรือผู้ดำรงตำแหน่ง ที่เทียบเท่า	๓. หัวหน้าแผนก หรือผู้ดำรงตำแหน่ง ที่เทียบเท่า	๒ ๕ วัน	๑๒	
	๔. ประจำแผนก หรือผู้ดำรงตำแหน่ง ที่เทียบเท่า	๓ ๕ วัน	๑๒	
	๕. เสมียนพนักงาน หรือผู้ดำรงตำแหน่ง ที่เทียบเท่า	๓ ๕ วัน	๑๒	
	๑. รองปลัดกระทรวง ปลัดทบวง รอง ปลัดทบวง อธิบดี รองอธิบดี ผู้อำนวยการกอง หรือผู้ดำรง ตำแหน่งที่เทียบเท่า	—	๒	
	๒. หัวหน้ากอง หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่ เทียบเท่า	๓ ๕ วัน	๕	
	๓. หัวหน้าแผนก หรือผู้ดำรงตำแหน่ง ที่เทียบเท่า	๒ ๕ วัน	๕	
	๔. ประจำแผนก หรือผู้ดำรงตำแหน่ง ที่เทียบเท่า	๒ ๕ วัน	๖	
	๕. เสมียนพนักงาน หรือผู้ดำรงตำแหน่ง ที่เทียบเท่า	๒ ๕ วัน	๘	

LIRT

บัญชี	ผู้กระทำผิดวินัย	ลดขั้นเงินเดือน	ตัดเงินเดือน	
			กำหนดเวลาเดือน	กำหนดส่วนเงินเดือน
รอง หรือ ตำแหน่ง	๑. รองปลัดทรวง อธิบดี รองอธิบดี ผู้อำนวยการกอง หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่เทียบเท่า	—	๒	๓๐ %
	๒. หัวหน้ากอง หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่เทียบเท่า	๓ ขั้น	๔	๒๕ %
	๓. หัวหน้าแผนก หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่เทียบเท่า	๒ ขั้น	๔	๒๐ %
	๔. ประจำแผนก หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่เทียบเท่า	๒ ขั้น	๖	๓๕ %
	๕. เสมียนพนักงาน หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่เทียบเท่า	๒ ขั้น	๘	๓๐ %
อธิบดี หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่เทียบเท่า	๑. รองอธิบดี ผู้อำนวยการกอง หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่เทียบเท่า	—	๒	๓๐ %
	๒. หัวหน้ากอง หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่เทียบเท่า	๓ ขั้น	๔	๒๕ %
	๓. หัวหน้าแผนก หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่เทียบเท่า	๒ ขั้น	๔	๒๐ %
	๔. ประจำแผนก หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่เทียบเท่า	๒ ขั้น	๖	๓๕ %
	๕. เสมียนพนักงาน หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่เทียบเท่า	๒ ขั้น	๘	๓๐ %

LIRT

ผู้บังคับบัญชา	ผู้กระทำผิดวินัย	ลดขั้น เงินเดือน	ตัดเงินเดือน	
			กำหนด เวลาเดือน	กำหนด เงิน
ผู้อำนวยการกอง หรือหัวหน้ากอง หรือผู้ดำรง ตำแหน่งที่เทียบ เท่าหัวหน้ากอง	๓. หัวหน้าแผนก หรือผู้ดำรงตำแหน่ง ที่เทียบเท่า	—	๒	๒
	๒. ประจําแผนก หรือผู้ดำรงตำแหน่ง ที่เทียบเท่า	๓ ชน	๔	๓
	๓. เสมียนพนักงาน หรือผู้ดำรงตำแหน่ง ที่เทียบเท่า	๓ ชน	๖	๓
หัวหน้าแผนก หรือผู้ดำรง ตำแหน่งที่ เทียบเท่า	๓. ประจําแผนก หรือผู้ดำรงตำแหน่ง ที่เทียบเท่า	—	๔	๓
	๒. เสมียนพนักงาน หรือผู้ดำรงตำแหน่ง ที่เทียบเท่า	—	๔	๓
หัวหน้าส่วน ราชการที่ต่ำกว่า หัวหน้าแผนก หรือผู้ดำรง ตำแหน่งที่ เทียบเท่า	๓. เสมียนพนักงาน หรือผู้ดำรงตำแหน่ง ที่เทียบเท่า	—	๒	๓
ผู้ว่าราชการภาค	๑. รองผู้ว่าราชการภาค ผู้ว่าราชการ จังหวัด (ชั้นพิเศษ) หรือผู้ดำรง ตำแหน่งที่เทียบเท่า	—	๒	๓

LIRT

ปัญหา	ผู้กระทำผิดวินัย	ลดขั้น	ตัดเงินเดือน	
			กำหนดเวลาเดือน	กำหนดส่วนเงินเดือน
๒.	ผู้ช่วยผู้ว่าราชการภาค ผู้ว่าราชการจังหวัด หัวหน้าส่วนราชการประจำภาค (ชั้นเอก) ปลัดจังหวัดเอก หัวหน้าส่วนราชการ ประจำจังหวัด (ชั้นเอก) นายอำเภอเอก หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่เทียบเท่า	๕ ขั้น	๔	๒๕ %
๓.	หัวหน้าส่วนราชการ ประจำภาค (ชั้นโท) ปลัดจังหวัด หัวหน้าส่วนราชการ ประจำจังหวัด (ชั้นโท) นายอำเภอ หัวหน้าส่วนราชการ ประจำอำเภอ (ชั้นโท) หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่เทียบเท่า	๕ ขั้น	๔	๒๐ %
๔.	เจ้าจังหวัดตรี ปลัดอำเภอตรี หัวหน้าส่วนราชการ ประจำอำเภอ (ชั้นตรี) หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่เทียบเท่า	๕ ขั้น	๖	๓๕ %
๕.	เจ้าจังหวัดจัตวา ปลัดอำเภอจัตวา หัวหน้าส่วนราชการ ประจำอำเภอ (ชั้นจัตวา) เสมียนพนักงานหรือผู้ดำรงตำแหน่งที่เทียบเท่า	๕ ขั้น	๖	๔๐ %

LIRT

ผู้บังคับบัญชา	ผู้กระทำผิดวินัย	ลดขั้น เงินเดือน	ตัดเงินเดือน	
			กำหนด เวลาเดือน	กำหนด เงิน
ผู้ว่าราชการ จังหวัด	๑. ปลัดจังหวัดเอก หัวหน้าส่วน ราชการประจำจังหวัด (ชั้นเอก) นายอำเภอเอกหรือผู้ดำรงตำแหน่ง ที่เทียบเท่า	—	๒	๒๕
	๒. ปลัดจังหวัด หัวหน้าส่วนราชการ ประจำจังหวัด (ชั้นโท) นายอำเภอ หัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ (ชั้นโท) หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่ เทียบเท่า	๕ ๓ ขั้น	๔	๒๕
	๓. เจ้าจังหวัดตรี ปลัดอำเภอตรี หัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ (ชั้นตรี) หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่ เทียบเท่า	๕ ๓ ขั้น	๖	๓๕
	๔. เจ้าจังหวัดจัตวา ปลัดอำเภอจัตวา หัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ (ชั้นจัตวา) เสมียนพนักงาน หรือ ผู้ดำรงตำแหน่งที่เทียบเท่า	๕ ๓ ขั้น	๘	๓๕
นายอำเภอ	๑. หัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ (ชั้นโท) หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่ เทียบเท่า	—	๒	๒๕

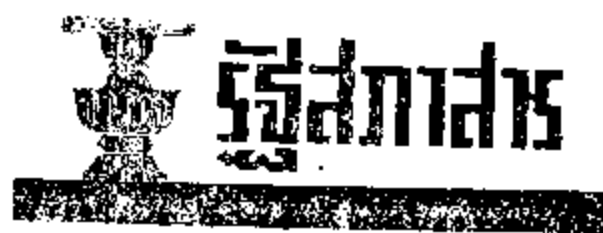
LIRT

บัญชี	ผู้กระทำผิดวินัย	ลดขั้น เงินเดือน	ตัดเงินเดือน	
			กำหนด เวลาเดือน	กำหนดส่วน เงินเดือน
ผู้ ประจำ อำเภอ	๒. ปลัดอำเภอตรี หัวหน้าส่วนราชการ ประจำอำเภอ (ชั้นตรี) หรือผู้ดำรง ตำแหน่งที่เทียบเท่า	—	๔	๓๕ %
	๓. ปลัดอำเภอจตุร หัวหน้าส่วน ราชการประจำอำเภอ (ชั้นจตุร) เสมียนพนักงาน หรือผู้ดำรงตำแหน่ง ที่เทียบเท่า	—	๖	๓๐ %
	๑. ปลัดอำเภอตรี หรือผู้ดำรงตำแหน่ง ที่เทียบเท่า	—	๓	๓๐ %
	๒. ปลัดอำเภอจตุร เสมียนพนักงาน หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่เทียบเท่า อำเภอซึ่งเป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ	—	๒	๓๐ %

ส่วนตำแหน่งผู้บังคับบัญชาหรือผู้กระทำผิดวินัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น
ให้เป็นไปตามกฎ ก.พ. เทียบกับตำแหน่งที่กล่าวมาแล้ว.

LIRT

ฉบับพิเศษ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๗

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ

พ.ศ. ๒๕๖๗

พระราชบัญญัติ

ระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พ.ศ. ๒๔๙๗

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๙๗

เป็นปีที่ ๘ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการ
ให้ ๑ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ
จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำ
และยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ตั้งต่อไปนี้

ลักษณะ ๑

ข้อความเบื้องต้น

มาตรา ๓ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า
พ.ศ. ๒๔๙๗

“พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่าย

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศใน
กิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

- (๑) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พุทธศักราช ๒๔๘๕
- (๒) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๕
- (๓) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๘๕
- (๔) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๔๘๕
- (๕) บรรดาบทกฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่น ๆ ในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้ว
พระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“ข้าราชการฝ่ายตุลาการ” หมายความว่า ข้าราชการซึ่งรับราชการโดยได้รับ
เงินเดือนงบประมาณประเภทเงินเดือนในกระทรวงยุติธรรม

“ก.ต.” หมายความว่า คณะกรรมการตุลาการ

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ข้าราชการฝ่ายตุลาการได้แก่

- (๑) ข้าราชการตุลาการ คือ ข้าราชการผู้มีอำนาจและหน้าที่ในการพิจารณา
พิพากษารรคดี รวมตลอดถึงผู้ช่วยผู้พิพากษาและข้าราชการผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง
ที่เรียกชื่ออย่างอื่นตามมาตรา ๑๓ บรรดา

- (๒) คณะตุลาการ คือ ข้าราชการซึ่งได้รับแต่งตั้งให้เป็นประธานและหน้าที่
การวินิจฉัยชี้ขาดข้อกฎหมายอื่นตาม

- (๓) ข้าราชการตุลาการซึ่งแบ่งออกเป็น

- (ก) ข้าราชการตุลาการสามัญ คือ ข้าราชการผู้ทำหน้าที่ในทางตุลาการ โดยไม่
เงินเดือนในอัตราสามัญ

LIRT

(๒) ข้าราชการตุลาการวิสามัญ คือ ข้าราชการผู้มีหน้าที่ในทางตุลาการ โดยได้รับ
ในอัตราวิสามัญ

มาตรา ๖ ข้าราชการตุลาการและตะโตะยุติธรรมจะได้รับเงินเดือนตามตำแหน่งตาม
ไว้ในมาตรา ๓๒ และตามอัตราในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ ส่วนข้าราชการตุลาการ
จะได้รับเงินเดือนตาม อัตราใน บัญชี ซึ่ง กำหนดไว้ใน กฎหมายว่า ด้วย ระเบียบ ข้าราชการ
เช่นเดียวกับข้าราชการพลเรือนสามัญ

ในบั้นนี้ ให้กระทรวงการคลังกำหนดเงินในงบประมาณไว้สำหรับเงินเดือน
ข้าราชการฝ่ายตุลาการตามที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติ

มาตรา ๗ เครื่องแบบของข้าราชการตุลาการและตะโตะยุติธรรม และระเบียบการ
ให้เป็นไปตามที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๘ ข้าราชการ ตุลาการ ผู้ไป รับราชการ ตามกฎหมาย ว่าด้วยการรับ ราชการ
เมื่อออกจากราชการที่ไปรับนั้น โดยไม่มีความเสียหายแล้ว ประสงค์จะเข้ารับราชการ
รับเงินเดือนเท่าที่ได้รับอยู่ในขณะที่ไปรับราชการตามกฎหมายนั้น ก็ให้ยื่นคำขอภายใน
หนึ่งร้อยแปดสิบวัน แล้วให้รัฐมนตรีรับบรรจุที่เดิม

มาตรา ๙ รัฐบาลอาจตั้งข้าราชการตุลาการผู้ใดให้ไป ทำงาน เทศบาล หรือ องค์การ
การอื่นหรือกิจการอื่น ๆ ได้

ถ้าข้าราชการผู้ถูกเรียกกลับเข้ารับราชการ ก็ให้ได้รับเงินเดือนไม่ต่ำกว่าที่ได้
อยู่ในขณะที่เรียกกลับตามหลักเกณฑ์และวิธีการซึ่ง ก.พ. จะได้กำหนด

มาตรา ๑๐ ให้รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงยุติธรรม รักษาการตาม พระราชบัญญัตินี้
ให้มีอำนาจกำหนดค่าธรรมเนียมการสอบครั้งหนึ่งไม่เกินหนึ่งร้อยบาท และออกกฎกระทรวง
เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนี้ เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

LI RT

ลักษณะ ๒

ข้าราชการตุลาการ

หมวด ๑

การบรรจุ การแต่งตั้ง และการเลื่อน

มาตรา ๓๑ ตำแหน่งข้าราชการตุลาการมีดังนี้ ประธานศาลฎีกา อธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกา ผู้พิพากษาศาลฎีกา อธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้น อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา อธิบดีศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง อธิบดีผู้พิพากษาภาค ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์ ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ ผู้พิพากษาศาลแพ่ง ผู้พิพากษาศาลอาญา ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล ผู้พิพากษาศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง ผู้พิพากษาศาลชั้นต้น ผู้พิพากษา และผู้ช่วยผู้พิพากษา

นอกจากตำแหน่งดังกล่าวแล้ว อาจให้มีตำแหน่งข้าราชการตุลาการที่เรียกชื่ออย่างอื่น ซึ่งจะได้มีกฎกระทรวงกำหนดเทียบกับตำแหน่งดังกล่าวแล้ว กฎกระทรวงเช่นว่านี้ให้มีความเห็นชอบของ ก.ค. ก่อน

มาตรา ๓๒ ข้าราชการตุลาการให้ได้รับเงินเดือนตามตำแหน่งดังต่อไปนี้

- (๑) ประธานศาลฎีกา ให้ได้รับเงินเดือนชั้น ๘
- (๒) อธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ และผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกา ให้ได้รับเงินเดือนชั้น ๗
- (๓) ผู้พิพากษาศาลฎีกา อธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่ง อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา ให้ได้รับเงินเดือนชั้น ๖

LIRT

(๕) อธิบดีการค้าคนเค็ดและเยวชนกลาง อธิบดีผู้พิพากษากาศ ผู้พิพากษาหัวหน้า

ศาลอุทธรณ์ ให้ได้รับเงินเดือนชั้น ๕

(๕) ผู้พิพากษาคำตอบุทธรณ์ ให้ได้รับเงินเดือนชั้น ๕

(๖) ผู้พิพากษาคำแดง ผู้พิพากษาคำอาญา ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล ผู้พิพากษา

เด็กและเยวชนกลาง ให้ได้รับเงินเดือนชั้น ๓

(๗) ผู้พิพากษาคำชั้นต้น และผู้พิพากษา ให้ได้รับเงินเดือนชั้น ๒

(๘) ผู้ช่วยผู้พิพากษา ให้ได้รับเงินเดือนชั้น ๓

ในกรณีที่ข้าราชการตุลาการได้เลื่อนตำแหน่งให้ได้รับเงินเดือนในอัตราขั้นค่าของชั้น
หนึ่งไว้สำหรับตำแหน่งที่เลื่อนชั้น แต่ถาผู้ได้รับเงินเดือนสูงกว่าขั้นค่าของชั้นที่กำหนดไว้
รับตำแหน่งดังกล่าว ก็ให้รับเงินเดือนในชั้นของชั้นที่กำหนดไว้สำหรับตำแหน่งนั้น ซึ่งมี
เงินเท่ากับเงินเดือนที่ได้รับอยู่

มาตรา ๓๓ การบรรจุข้าราชการตุลาการในตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษา ให้รัฐมนตรี
จัดโดยวิธีการดัดดัดเลือกตามความในหมวด ๔ แห่งลักษณะนี้

แต่ถ้าผู้ใด

(๑) สอบได้ได้ปริญญาหรือประกาศนียบัตรทางกฎหมายจากต่างประเทศ ซึ่ง ก.ค.

ยอมรับว่าไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี และสอบได้ได้เป็นธรรมเนียมคำศัพท์บัณฑิตหรือนักคำศัพท์บัณฑิต
สอบได้ได้ทางสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา

(๒) เป็นธรรมเนียมคำศัพท์บัณฑิตหรือนักคำศัพท์บัณฑิต หรือสอบได้ได้วิชากฎหมาย
เนติบัณฑิตจากโรงเรียนกฎหมายกระทรวงยุติธรรม หรือสอบได้ได้วิชากฎหมายจาก
คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยใน พ.ศ. ๒๔๗๖ และสอบได้ได้
ในเกียรตินิยมทางสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา หรือสอบได้ได้ปริญญาโท
ทางกฎหมายไทย แล้วได้ประกอบวิชาชีพทางกฎหมายตามที่ ก.ค. กำหนดเป็นเวลาไม่ต่ำกว่า
สองปี หรือ

LIRT

(๓) ตอบโต้ได้ปริญญาเอกทางกฎหมายไทย

เมื่อ ก.ค. ได้พิจารณาและตอบจนเห็นว่า เป็นผู้มีความรู้ความสามารถตามสมควรที่จะรับ ก็ให้รัฐมนตรีบรรจุเป็นข้าราชการตุลาการในตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษาไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราส่วนของจำนวนผู้สอบคัดเลือกได้ ซึ่ง ก.ค. จะได้นำ

มาตรา ๓๔ การแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่ง ข้าราชการตุลาการ นอกจากผู้ช่วยผู้พิพากษา ให้รัฐมนตรีเสนอ ก.ค. เพื่อให้ความเห็นชอบก่อน เมื่อได้รับความเห็นชอบแล้ว จึงนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้ง

บุคคลผู้ที่จะดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาจะต้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษา ได้รับการอบรมจากกระทรวงยุติธรรมมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปี ผลของการอบรมเป็นที่พอใจของกระทรวงยุติธรรมว่า ผู้ช่วยผู้พิพากษามีความรู้ความสามารถและความประพฤติเหมาะสมจะเป็นผู้พิพากษา

ผู้ช่วยผู้พิพากษาผู้ใดเป็นผู้ช่วยพิพากษามาแล้วเป็นเวลาดังนี้ แต่ผลของการอบรมยังไม่เป็นที่พอใจของกระทรวงยุติธรรมดังกล่าวในวรรคก่อน ให้รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งให้พ้นจากราชการ

ในปีแรกที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษา หากปรากฏว่าผู้ได้รับแต่งตั้งเหมาะสมที่จะเป็นผู้พิพากษา ให้รัฐมนตรีนำความกราบบังคมทูลขอให้ทรงถอดถอนด้วยความเห็นชอบของ ก.ค.

มาตรา ๓๕ การเลื่อนขึ้นเงินเดือนข้าราชการตุลาการในชั้นหนึ่ง ๆ ให้รัฐมนตรีผู้ตั้งเลื่อน ในเมื่อได้รับความเห็นชอบของ ก.ค. แล้ว โดยปกติปีละหนึ่งขั้น โดยคำนึงถึงคุณวุฒิ ความสามารถ และการปฏิบัติตามวินัย ตลอดจนคุณภาพและปริมาณแห่งราชการตำแหน่งนั้น ๆ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการในกฎกระทรวง กฎกระทรวงเหล่านี้ให้ได้รับความเห็นชอบของ ก.ค. ก่อน

การเลื่อนขึ้นเงินเดือน ข้าราชการตุลาการตั้งแต่ชั้น ๓ ขึ้นไปต้องได้รับ อนุมัติจากคณะรัฐมนตรีด้วย

LIRT

มาตรา ๑๖ การตั้งให้ข้าราชการตุลาการไปช่วยทำงานชั่วคราว มีกำหนดไม่เกินหก
ในตำแหน่งข้าราชการตุลาการ ที่ไม่ต่ำกว่าตำแหน่งที่ผู้นั้นดำรงอยู่ ให้รัฐมนตรีตั้งได้ แต่
หากเคื่อนต้องได้รับอนุมัติของ ก.ต. แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือนถึงอำนาจตั้งให้ช่วยราชการ
ของรัฐมนตรี

มาตรา ๑๗ การโอนข้าราชการตุลาการไปเป็นข้าราชการตุลาการ หรือข้าราชการ
อื่น ให้รัฐมนตรีตั้งได้ เมื่อข้าราชการตุลาการผู้นั้นยินยอม และ ก.ต. เห็นชอบด้วยแล้ว
การให้ข้าราชการตุลาการไปทำงานในตำแหน่งข้าราชการตุลาการหรือตำแหน่งการเมือง
หรือวงราชการ ให้รัฐมนตรีตั้งได้ เมื่อ ก.ต. เห็นชอบด้วย ในระหว่างที่ปฏิบัติงาน
นี้ ข้าราชการตุลาการผู้นั้นจะทำการพิจารณาพิพากษาคดีมิได้

มาตรา ๑๘ การโอนข้าราชการตุลาการไปเป็นข้าราชการตุลาการ โดยได้รับเงินเดือน
สูงกว่าเดิมอาจทำได้ เมื่อ ก.ต. เห็นชอบด้วย แต่ข้าราชการตุลาการนั้นต้องเคยดำรง
ตำแหน่งข้าราชการตุลาการมาแล้ว ในกรณีเช่นนี้ให้น้ำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้ง

มาตรา ๑๙ ข้าราชการตุลาการผู้ใดพ้นจากตำแหน่งข้าราชการตุลาการไปโดยมิได้มี
ผิดหรือมรดกในราชการ หรือไปรับราชการในกระทรวงทบวงกรมอื่น เมื่อจะกลับเข้า
ตำแหน่งข้าราชการตุลาการ โดยได้รับเงินเดือน ซึ่งไม่ สูงกว่า ขณะ พ้นจาก ตำแหน่ง ข้าราชการ
ตุลาการ ถ้ามีคุณสมบัติตามความในมาตรา ๒๐ รัฐมนตรีจะตั้งรับเพื่อบรรจุเมื่อได้รับความ
ยินยอมของ ก.ต. แล้วก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ให้น้ำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้ง

หมวด ๒

การสอบคัดเลือก

มาตรา ๒๐ ผู้สมัครสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการตุลาการใน ตำแหน่ง ผู้ช่วย
พิพากษา ต้อง

- (๑) มีสัญชาติไทย
- (๒) อายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปี

LI RT

(๓) เป็นผู้เต็มใจในการปกครองในระบอบรัฐธรรมนูญด้วยความบริสุทธิ์ใจ
 (๔) (ก) เป็นธรรมศาสตร์บัณฑิตหรือนิติศาสตร์บัณฑิต หรือสอบ
 กฎหมายชั้นเนติบัณฑิตจากโรงเรียนกฎหมายกระทรวงยุติธรรม หรือสอบได้สำเร็จวิชา
 จากคณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ใน พ.ศ. ๒๔๗๖ หรือ
 ได้ปริญญาหรือประกาศนียบัตรทางกฎหมาย จากต่างประเทศ ซึ่ง ก.ต. เห็นว่า
 ปฏิญาณได้ และ

- (๕) สอบได้วิชากฎหมายจากสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิต
- (๖) เป็นดามัญดมาริกแห่งเนติบัณฑิตยสภา
- (๗) ไม่เป็นผู้อยู่ในระหว่างถูกพักการ
- (๘) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี
- (๙) ไม่เป็นผู้มีหนี้สินอันพันตัว
- (๑๐) ไม่เป็นผู้เคยถูกไล่ออกหรือปลดออกจากราชการ
- (๑๑) ไม่เป็นผู้เคยรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก
- (๑๒) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ หรือจิตฟั่น
 ไม่สมบูรณ์ หรือมีกายทุพพลภาพ หรือเป็นโรคที่ระบุไว้ในกฎกระทรวง
- (๑๓) เป็นผู้ที่คณะกรรมการแพทย์มีจำนวนไม่น้อยกว่า ๓ คนซึ่ง ก.ต. จะได้
 ตัวได้ตรวจร่างกายและจิตใจแล้ว และ ก.ต. ได้พิจารณารายงานของแพทย์ เห็นว่า สม
 สมควรได้

ให้ ก.ต. มีอำนาจระเบียบเพื่อตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครสอบคัดเลือก
 ที่จะรับสมัครได้

มาตรา ๕๓ ให้ ก.ต. มีอำนาจกำหนด หลักสูตรและ วิธีการสอบคัดเลือกตาม

๕๔ คดอคนวางเงื่อนไขในการรับสมัคร
 เมื่อสมควรจะมีการสอบคัดเลือกเมื่อใด ให้ปลัดกระทรวงยุติธรรมเสนอขอ

LIRT

จัดให้มีการสอบคัดเลือก เมื่อได้มีการสอบใหม่และได้ประกาศผลของการสอบแล้ว
สอบคัดเลือกคราวก่อนเป็นอันดับแรก

มาตรา ๒๒ ตำแหน่งข้าราชการตุลาการใดที่โดยลักษณะปริมาณ หรือคุณภาพ
ไม่เหมาะสมแก่การแต่งตั้งบุรุษหรือสตรีเข้ารับราชการ ให้กำหนดโดยกฎกระทรวงซึ่ง
ด้วยความเห็นชอบของ ก.ค. มิให้บุรุษหรือสตรีเข้ารับราชการในตำแหน่งนั้น

มาตรา ๒๓ ผู้ที่สอบได้คะแนนสูงให้ได้รับบรรจุเป็น ข้าราชการตุลาการใน ตำแหน่ง
พิพากษาก่อนผู้ที่ได้คะแนนต่ำลงมาตามลำดับแห่งบัญชีสอบคัดเลือก

ผู้สอบคัดเลือกได้คนใด หากขาดคุณสมบัติข้อใดข้อหนึ่งตามมาตรา ๒๐ หรือเป็น
ซึ่ง ก.ค. เห็นว่ามีข้อสงสัยหรือความประหลาดหรือเหตุอื่น ๆ ที่ไม่เหมาะสมจะเป็นข้าราชการ
เป็นอันหมดสิทธิเข้ารับราชการตามการสอบคัดเลือกนั้น

ผู้สอบคัดเลือกได้คนใดได้รับบรรจุเข้ารับราชการแล้ว หากปรากฏต่อ ก.ค. ว่าขาด
คุณสมบัติตามมาตรา ๒๐ ตั้งแต่ก่อนได้รับการบรรจุ ถ้าเป็นข้าราชการตุลาการนอกจาก
นี้ผู้ช่วยผู้พิพากษาให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงถอดถอน

สำหรับตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษาให้รัฐมนตรีสั่งถอดถอน

หมวด ๓

การพ้นจากตำแหน่ง

มาตรา ๒๔ ข้าราชการตุลาการพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (๑) โอนไปรับราชการทางอื่น
- (๒) ตาย
- (๓) ลาออก
- (๔) ให้ออก

(๕) ปลดออก

(๖) ไล่ออก

การพ้นจากตำแหน่งข้าราชการตุลาการตาม (๔) (๕) หรือ (๖)ให้นำตัว
บังคับคุมขังเพื่อทรงทราบ แต่ถ้าเป็นการพ้นจากตำแหน่งตาม (๔) (๕) หรือ (๖) คือ
การบังคับคุมขังเพื่อทรงถอดถอน

มาตรา ๒๕ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ ข้าราชการ
ตุลาการผู้ใดประสงค์จะลาออกจากราชการก็ย่อมทำได้ เมื่อรัฐมนตรีได้ตอบด้วยเหตุ
และอนุญาตแล้ว ให้ถือว่าพ้นจากตำแหน่ง

ถ้ารัฐมนตรีเห็นว่าจำเป็น เพื่อประโยชน์แก่ราชการ จะยับยั้งการอนุญาตให้
ได้เป็นเวลาไม่เกินหนึ่งปี นับแต่วันยื่นหนังสือขอลาออกก็ได้

ในกรณีผู้ลาออกมีเรื่องถูกกล่าวหาว่าทำผิดวินัย และอยู่ในระหว่างการตั้ง
หรือการพิจารณาทางวินัย รัฐมนตรีจะยับยั้งการอนุญาตให้ลาออกได้เพื่อรอทั้งผล
ที่ถูกกล่าวหาว่าทำผิดวินัยก็ได้ แต่ในกรณีที่ผู้ลาออกมีกรณีถูกกล่าวหาว่าทำผิดคดี
ซึ่งมีไว้ความผิดที่เป็นตหุโทษ หรือความผิดที่มีกำหนดโทษหนักตหุโทษ หรือความผิด
กระทำโดยประมาท หรือมีกรณีซึ่งกล่าวหาว่าทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ห้ามมิให้รัฐมนตรี
การลาออก แต่เมื่อเรื่องถึงที่สุดแล้วผู้ลาออกไม่ถูกตหุโทษไล่ออก ปลดออก หรือ
ให้ออกจะยับยั้งการอนุญาตให้ลาออกเพราะเหตุอื่นอีกต่อไปไม่ได้

มาตรา ๒๖ เมื่อรัฐมนตรีเห็นสมควรให้ ข้าราชการตุลาการผู้ใดพ้นจากตำแหน่ง
ให้ออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญ จะกราบบังคมทูลเพื่อให้ผู้นั้นออกจากราชการ
กฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการก็ได้ แต่

(๑) การให้ออกเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเพราะเหตุทดแทนให้ทำได้เฉพาะเหตุที่

(ก) เมื่อข้าราชการตุลาการผู้ใดซึ่งกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง
ดำเนินการสอบสวนพิจารณาตามวิธีการที่ได้บัญญัติไว้ในลักษณะ ๔ หมวด ๓ แล้ว

LIRT

เป็นต้นว่ากระทำการที่ควรต้องถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออก แต่ ก.ค. เห็นว่าผู้นั้นมี
หรือมีหมอง จะให้รับราชการต่อไปจะเป็นการเสียหายแก่ราชการและเห็นสมควรให้ออก
การ

(จ) เมื่อข้าราชการตุลาการผู้ใดบกพร่องข้อหน้าที่ หรือหย่อนความสามารถใน
จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือประพฤติน่าสงสัยสมควรที่จะให้คงเป็นข้าราชการตุลาการต่อไป
ก.ค. ได้พิจารณาเห็นสมควรให้ออกจากราชการ

(ค) เมื่อข้าราชการตุลาการผู้ใดเจ็บป่วยไม่อาจ ปฏิบัติหน้าที่ราชการได้มาแต่เมื่อ
ไม่ถึงเหตุทุพพลภาพ และ ก.ค. ได้พิจารณาเห็นสมควรให้ออกจากราชการ

(ง) เมื่อข้าราชการ ตุลาการ ผู้ใด ก.ค. ได้สอบสวนพิจารณา เห็นว่า ขาด คุณ
สมบัติตามมาตรา ๒๐ (๑) หรือ (๓๓) หรือขาดจากสมรรถภาพแห่งเนติบัณฑิตยสภา หรือ
ดำรงตำแหน่งการเมือง หรือเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เว้นแต่กรณีตามความใน
มาตรา ๓๘ ขวรรคสอง

(๒) การให้ออกเพื่อรับบำเหน็จ บำนาญ เพราะ เหตุ ทุพพลภาพ หรือ เพราะ เหตุรับ
ราชการนาน ให้ทำได้เมื่อ ก.ค. ได้พิจารณาเห็นสมควรให้ออกจากราชการ

มาตรา ๒๘ เมื่อเจ้าหน้าที่ควบคุมเกษียณอายุข้าราชการได้ยื่นบัญชีรายชื่อข้าราชการ
ตุลาการ ผู้มีสิทธิจะได้รับบำเหน็จบำนาญซึ่งมีอายุครบกำหนดพ้นจากราชการเพราะเหตุสูง
อายุในบัญชีไปต่อเจ้ากระทรวงตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการแล้ว ให้เจ้า
กระทรวงเสนอเรื่องไปให้ ก.ค. พิจารณา ถ้า ก.ค. เห็นว่าข้าราชการผู้ใดสมควรได้รับการ
พิจารณาของคณะรัฐมนตรีเพื่อ ต่อเวตาราชการ ตามกฎหมาย ว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ
ก็ให้เจ้ากระทรวงดำเนินการต่อไป

มาตรา ๒๘ การไล่ออก การปลดออก และการให้ออกจากราชการ ให้เป็นไป

ตามที่บัญญัติไว้ในลักษณะ ๘

LIRT

ลักษณะ ๓

คณะกรรมการตุลาการ

มาตรา ๒๘ ให้มีคณะกรรมการตุลาการขึ้นคณะหนึ่งเรียกโดยย่อว่า ก.ต. ประกอบด้วยรัฐมนตรีเป็นประธาน ประธานศาลฎีกา เป็นรองประธาน อธิบดีผู้พิพากษาศาลฎีกา ปลัดกระทรวงยุติธรรม อธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่ง และอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา กรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอีกห้าคน ซึ่งจะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งด้วยความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎร

ให้ ก.ต. แต่งตั้งข้าราชการฝ่ายตุลาการคนหนึ่งเป็นเลขาธิการ และให้มีเจ้าพนักงานเสมียน

มาตรา ๓๐ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิให้อยู่ในตำแหน่งได้คราวละสองปี และได้รับแต่งตั้งใหม่ หากตำแหน่งกรรมการดังกล่าวว่างลงก่อนถึงกำหนด รัฐมนตรีอาจทำการให้มีการแต่งตั้งเพื่อซ่อม กรรมการซึ่งได้รับเลือกซ่อมอยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่าเวลากรรมการที่ตนแทน

มาตรา ๓๑ ในกรณีที่ตำแหน่งกรรมการว่างลง และมีความจำเป็นที่จะต้องทำการโดยรีบด่วน ก็ให้กรรมการที่เหลือดำเนินการไปได้ แต่ทั้งนี้ต้องมีกรรมการพอที่จะองค์ประชุม

มาตรา ๓๒ กรรมการตุลาการพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) พ้นจากตำแหน่งที่ระบุไว้ตามมาตรา ๒๘
- (๔) ครบกำหนดตามวาระ

LIRT

มาตรา ๓๓ ถ้าในคราวใดประธานและรองประธานไม่มาประชุม ให้กรรมการที่
ประชุมเลือกประธานชั่วคราวคราวนั้น

การประชุมของ ก.ค. ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งจึงเป็นองค์ประชุมได้
การวินิจฉัยชี้ขาดให้ถือเสียงข้างมาก ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานแห่งที่
นั้นออกเสียงเพิ่มจนอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๓๔ ในกรณีที่ ก.ค. มีหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ให้ปัด
กวาดยุติธรรมเป็นผู้เสนอเรื่องต่อ ก.ค. แต่ทั้งนี้ไม่ขัดสิทธิกรรมการคนไหนคนใดที่จะเสนอ

มาตรา ๓๕ ก.ค. มีอำนาจแต่งตั้งอนุกรรมการให้ทำการใด ๆ แทนเพื่อเสนอ ก.ค.

ลักษณะ ๔

คณะตุลาการ

มาตรา ๓๖ การบรรจุ และแต่งตั้ง คณะตุลาการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธี
ซึ่งรัฐมนตรีกำหนดโดยคัดเค้าจากยึดตามคำวินิจฉัยที่มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

(๑) มีคุณสมบัติ ตามมาตรา ๒๐ (๑) (๒) (๓) และไม่ขัดห้ามตาม (๖)
(๑๑)

(๒) มีภูมิรู้ในศาสนาอิสลาม ทอที่จะเป็น ผู้วินิจฉัยชี้ขาดข้อกฎหมาย อิสลามเกี่ยว
ด้วยครอบครัวและมรดก

(๓) มีความรู้ภาษาไทยอ่านออกเขียนได้

มาตรา ๓๗ การเลื่อนเงินเดือนและการออกจากราชการของคณะตุลาการ ให้เป็น
ไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการซึ่งรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๓๘ ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยวินัยและการลงโทษมาใช้บังคับแก่คณะตุลาการ
โดยอนุโลม

LIRT

ลักษณะ ๕

ข้าราชการธุรการสามัญ

มาตรา ๓๘ ข้าราชการธุรการสามัญ มีดังต่อไปนี้

- (๑) ข้าราชการธุรการสามัญระดับ ๕
- (๒) ข้าราชการธุรการสามัญระดับ ๔
- (๓) ข้าราชการธุรการสามัญระดับ ๓
- (๔) ข้าราชการธุรการสามัญระดับ ๒
- (๕) ข้าราชการธุรการสามัญระดับ ๑

มาตรา ๔๐ ตำแหน่งข้าราชการธุรการสามัญ มีดังนี้

- (๑) เสมียนพนักงาน
- (๒) ประจำแผนก
- (๓) หัวหน้าแผนก
- (๔) หัวหน้ากอง
- (๕) ผู้อำนวยการกอง
- (๖) ชลชีพ
- (๗) รองปลัดกระทรวง
- (๘) ปลัดกระทรวง

ส่วนตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นจะได้มีกฎ ก.พ. กำหนดเทียบกับตำแหน่งที่กล่าวมาแล้ว

มาตรา ๔๑ การบรรจุ การแต่งตั้ง การเลื่อนชั้น การเลื่อนขึ้นดันดับเงินเดือน การเลื่อนชั้นเงินเดือน การโอน การให้กลับเข้ารับราชการ การสอบแข่งขัน การสอบคัดเลือก การคัดเลือก การขอยกจากราชการ การสอบเลื่อนและการรักษาวินัยของข้าราชการธุรการ

LIRT

ให้นำกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในส่วนที่เกี่ยวกับข้าราชการพลเรือนสามัญ
ตามกฎหมาย ก.พ. ต่าง ๆ มาใช้บังคับ

ตำแหน่งข้าราชการตุลาการใดเป็นตำแหน่งผู้บังคับบัญชาข้าราชการธุรการสามัญ โดย
เทียบกับตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญตำแหน่งใด ให้กำหนดโดยกฎหมาย ก.พ.

ลักษณะ ๖

ข้าราชการธุรการวิสามัญ

มาตรา ๔๖ การบรรจุ การแต่งตั้ง การเลื่อนอันดับเงินเดือน การเลื่อนขั้นเงินเดือน
ออกจากราชการ การดบอดส่วนและการรักษาวินัยของข้าราชการธุรการวิสามัญให้นำ
กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในส่วนที่เกี่ยวกับข้าราชการพลเรือนวิสามัญ ตลอดจน
กฎหมาย ก.พ. ต่าง ๆ มาใช้บังคับ

ตำแหน่ง ข้าราชการ ตุลาการ ใดเป็น ตำแหน่ง ผู้บังคับบัญชาข้าราชการธุรการ วิสามัญ
เทียบกับตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญตำแหน่งใด ให้กำหนดโดยกฎหมาย ก.พ.

ลักษณะ ๗

อ.ก.พ. กระทรวง

มาตรา ๔๗ ให้ อ.ก.พ. กระทรวง ประกอบด้วยรัฐมนตรีเป็นประธาน ปลัด
กระทรวงยุติธรรมเป็นรองประธาน ประธานศาลฎีกา อธิบดีผู้พิพากษาศาลฎีกา อธิบดี
ผู้พิพากษาศาลแพ่ง อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา และอธิบดีศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง เป็น
กรรมการโดยตำแหน่ง

ให้ อ.ก.พ. กระทรวง แต่งตั้งข้าราชการธุรการวิสามัญคนหนึ่งเป็นเลขานุการ

ให้ อ.ก.พ. กระทรวง ทำหน้าที่ อ.ก.พ. กรมด้วย

LIRT

ลักษณะ ๘

วินัยและการลงโทษ

หมวด ๑

วินัย

มาตรา ๔๔ ข้าราชการตุลาการจักต้องรักษาวินัยตามที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้โดยเคร่งครัด และในเวลาพิจารณาพิพากษาคดีต้องอยู่ในมรรยาทอันดีงาม ผู้ใดฝ่าฝืนจักต้องได้รับตามที่บัญญัติไว้ในหมวด ๒ แห่งลักษณะนี้

มาตรา ๔๕ ข้าราชการตุลาการต้องงดเว้นการปกครองตามรัฐธรรมนูญด้วยบริสุทธ์ใจ

มาตรา ๔๖ ข้าราชการตุลาการจะเป็นสมาชิกในพรรคการเมืองไม่ได้

ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และผู้แทนทางการเมืองอื่นใด ข้าราชการตุลาการจะเข้าเป็นตัวแทนทำการในการโฆษณาหรือชักชวนใด ๆ ไม่ได้

มาตรา ๔๗ ข้าราชการตุลาการต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งตั้งในราชการโดยรอบด้วยกฎหมาย ห้ามมิให้ขัดแย้งหักเหแย้ง ถ้าไม่เห็นพ้องด้วยคำสั่งนั้นจะความเห็นคัดค้านเป็นหนังสือก็ได้ แต่ต้องเสนอโดยด่วน และเมื่อได้คัดค้านดังกล่าวมานั้นผู้บังคับบัญชามีได้สั่งถอนหรือแก้คำสั่งที่ตั้งไป ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาต้องปฏิบัติตาม แต่ผู้บังคับบัญชารับรายงานขึ้นไปยังปลัดกระทรวงยุติธรรมตามลำดับ

ในการปฏิบัติราชการ ห้ามมิให้กระทำการข่มขู่ผู้บังคับบัญชาเหนือตน เว้นแต่ที่ได้รับอนุญาต

มาตรา ๔๘ ข้าราชการตุลาการ ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการ ด้วยความ ระมัดระวัง เคารพยำเกรงราชการและด้วยความซื่อสัตย์สุจริต

LIRT

มาตรา ๔๘ ข้าราชการตุลาการต้องอุทิศเวลาของตนให้แก่ราชการ จะละทิ้งหรือ
หน้าที่ราชการไม่ได้

ห้ามมิให้เป็นตัวกระทำการใน ห้างหุ้นส่วน หรือ บริษัท นอกจาก ทาง ราชการ เป็นผู้
รับอนุมัติจากรัฐมนตรี

มาตรา ๕๐ ข้าราชการตุลาการต้องรักษาชื่อเสียงมิให้ชู้ชื่อนว่าเป็นผู้ประพฤติชั่ว
ห้ามมิให้ประพฤติตนเป็นคนเลวเฟด มีหนี้สินรุงรัง เสด็จรายาเมา หรือเล่นการพนัน
ผิดกฎหมาย กระทำความผิดอาญา หรือการกระทำอื่นใด ซึ่งความประพฤติหรือการกระทำดัง
กล่าวอาจทำให้เสียเกียรติศักดิ์แห่งตำแหน่งหน้าที่ราชการ

มาตรา ๕๑ ข้าราชการตุลาการต้องสุภาพเรียบร้อยต่อผู้บังคับบัญชาและต่อประชาชน
มิให้ดูหมิ่นเหยียดหยามบุคคลใด ๆ

มาตรา ๕๒ ข้าราชการตุลาการ ต้อง ถิ่น และ ปฏิบัติ ตาม ระเบียบ แบบแผน ของ ทาง
ราชการ

มาตรา ๕๓ ข้าราชการตุลาการ ต้องไม่ กระทำ การ อันเป็นเหตุให้แตก ความ สามัคคี
ภายในข้าราชการ

มาตรา ๕๔ ข้าราชการตุลาการต้องอุทิศและอำนวยความสะดวกในหน้าที่ราชการ

มาตรา ๕๕ ข้าราชการตุลาการต้องรักษาความลับในราชการ

มาตรา ๕๖ ผู้บังคับบัญชาข้าราชการฝ่ายตุลาการผู้ใดรู้ว่าผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา กระทำ
วินัยแล้ว ไม่จัดการสอบสวนพิจารณาและดำเนินการตามความในหมวด ๒ และ ๓ แห่งลักษณะ
หรือตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน แล้วแต่กรณี หรือไม่จัดการลงโทษตาม
นางและหน้าที่ หรือจัดการลงโทษโดยไม่สุจริต ให้ถือว่าผู้บังคับบัญชานั้นกระทำผิดวินัย

หมวด ๒

การลงโทษ

มาตรา ๕๗ โทษผิดวินัย มี ๕ สถาน

(๑) ไล่ออก

- (๒) ปลดออก
- (๓) ให้ออก
- (๔) งดบำเหน็จความชอบ
- (๕) ภาควัฒน

การตั้งโทษข้าราชการตุลาการในสถานใดออก ปลดออก หรือให้ออกนั้น กระทำได้เมื่อได้ดำเนินการสอบสวนพิจารณาตามที่บัญญัติไว้ในหมวด ๓ แห่งลักษณะนี้

มาตรา ๕๘ ภายใต้บังคับแห่งมาตรา ๕๔ วรรคสอง การให้ออกนั้น รัฐมนตรี หรือ ผู้บังคับบัญชาที่ได้รับมอบหมายจาก รัฐมนตรี จะ ตั้งโทษได้เมื่อ ข้าราชการ ตุลาการ กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ดังต่อไปนี้

- (ก) ทุจริตค่อหน้าที่ราชการ
- (ข) ทำความผิดอาญาและต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ต้องโทษจำคุก เว้นแต่ความผิดในลักษณะฐานอุทธรณ์หรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท หรือต้องคำพิพากษาให้เป็นอัมตะตายทุจริตตามกฎหมายว่าด้วยการล้มละลาย
- (ค) รัศค้ำตั้งผู้บังคับบัญชาซึ่งตั้งโดยชอบด้วยกฎหมาย และการรัศค้ำตั้งนั้นเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง
- (ง) ประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง
- (จ) ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง

มาตรา ๕๙ ภายใต้บังคับแห่งมาตรา ๕๔ วรรคสอง การปลดออกนั้น รัฐมนตรี หรือผู้บังคับบัญชาที่ได้รับมอบหมายจาก รัฐมนตรี จะตั้งโทษได้ เมื่อข้าราชการตุลาการ กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง แต่ยังไม่ถึงขนาดที่จะต้องถูกไล่ออกจากราชการ หรือถึงขนาดที่จะต้องไล่ออก แต่มีเหตุอันควรลดหย่อน

มาตรา ๖๐ ภายใต้บังคับแห่งมาตรา ๕๔ วรรคสอง การตั้งโทษให้ออกนั้น กระทำได้เมื่อข้าราชการตุลาการผู้ใดกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง แต่ยังไม่ถึงขนาดที่จะต้องถูกปลดออก หรือมีเหตุอันควรลดหย่อน

LIRT

การตั้งให้ออกจากราชการตามความในมาตรานี้ ให้ถือว่าเป็นกรณีมีคำสั่งให้ออก
มีความผิด ตามความหมายแห่งกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

มาตรา ๖๑ ในกรณีที่ข้าราชการตุลาการกระทำผิดวินัย ซึ่งความผิดไม่ร้ายแรงถึง
จะต้องไล่ออก ปลดออก หรือให้ออก รัฐมนตรีจะสั่งบำเหน็จความชอบเป็นเวลาไม่
เกินปี ด้วยความเห็นชอบของ ก.ต. ก็ได้

มาตรา ๖๒ ข้าราชการตุลาการกระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรงถึงขนาดที่จะไล่ออก ปลด
หรือให้ออกจากราชการตามมาตรา ๕๘ มาตรา ๕๙ หรือมาตรา ๖๑ ถ้าผู้บังคับบัญชา
ผู้มีเหตุผลสมควรปรานี จะลงโทษภาคทัณฑ์โดยแสดงความคิดเห็นของผู้ขึ้นให้ปรากฏเป็นหนังสือ
จะให้ทำทัณฑ์บนไว้ด้วยก็ได้

หมวด ๓

การรักษาวินัย

มาตรา ๖๓ ข้าราชการตุลาการผู้ใด ถูกกล่าวหาหรือกรณีเป็นที่สงสัยว่ากระทำผิด
วินัย ผู้บังคับบัญชาต้องดำเนินการสอบสวนชั้นต้นโดยมีรักษำ

วิธีสอบสวนชั้นต้นนี้ จะทำโดยให้ผู้มีกรณีเกี่ยวข้องชี้แจงเรื่องราวเป็นหนังสือหรือ
เขียนบันทึกเรื่องราวและความเห็นก็ได้

เมื่อผู้บังคับบัญชาได้สอบสวนชั้นต้นแล้วเห็นว่า ข้าราชการตุลาการผู้ใดกระทำผิดวินัย
ให้พิจารณาดำเนินการตามมาตรา ๖๔ หรือมาตรา ๖๕ แล้วแต่กรณี แต่ถ้าเกินอำนาจของตน
ให้รายงานไปยังผู้บังคับบัญชาเหนือชั้นขึ้นไปตามลำดับ เพื่อดำเนินการตามควรแก่กรณี

มาตรา ๖๔ ข้าราชการตุลาการผู้ใดกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงถึงขนาดโทษสถานได้
ออก ปลดออก หรือให้ออก ให้ผู้บังคับบัญชาต่อไปแต่งตั้งคณะกรรมการวินัยอย่างน้อยสามคน
เพื่อทำการสอบสวน คือ

(๑) รัฐมนตรี สำหรับข้าราชการตุลาการทุกชั้น

LIART

(๒) ประธานศาลฎีกา อธิบดีผู้พิพากษา อธิบดีศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง อธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่ง และอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา สำหรับข้าราชการตุลาการซึ่งได้รับเงินเดือนขั้น และจะได้ประโยชน์

ในกรณีข้าราชการตุลาการกระทำผิดวินัย ผู้ที่เป็นกรรมการต้องเป็นข้าราชการตุลาการ

คณะกรรมการสอบสวน ต้องให้โอกาส ผู้ต้องหว่ากระทำผิดวินัยให้ คำชี้แจงและดำเนินการสอบสวนให้เสร็จโดยเร็ว กำหนดอย่างช้าไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง มีความจำเป็นซึ่งจะสอบสวนให้ทันภายในกำหนดนั้นไม่ได้ ก็ให้ขยายเวลาได้อีกไม่เกินสอง แต่ครั้งเป็นเวลาไม่เกินสิบห้าวัน และต้องแสดงเหตุที่ต้องขยายเวลาไว้ด้วยทุกครั้ง และขยายเวลาแล้วยังสอบสวนไม่แล้วเสร็จ จะขยายเวลาต่อไปอีกได้ก็ต่อเมื่อได้รับอนุมัติจากผู้แต่งตั้ง

เมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้ทำการสอบสวนเสร็จแล้ว ให้รายงานเสนอความเห็นต่อปลัดกระทรวงยุติธรรม ทั้งนี้ โดยให้ผู้บังคับบัญชาของผู้ต้องหาตามลำดับได้มีโอกาสดำเนินการเห็นด้วย ถ้าคณะกรรมการหรือผู้บังคับบัญชาเห็นว่าผู้ต้องหาทำผิดวินัย ก็ให้ปลัดกระทรวงยุติธรรมทำความเห็นรายงานไปยัง ก.ค. เมื่อ ก.ค. ได้พิจารณาเห็นสมควรไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ จึงให้ส่งไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการต่อไป ภายในได้บังคับแห่งมาตรา ๒๔ วรรคสอง

สำหรับกรณีข้าราชการตุลาการต้องหาคืออาญานั้น จะใช้คำพิพากษารองการประกอบการพิจารณาตามในวรรคก่อนโดยไม่ต้องตั้งคณะกรรมการสอบสวนก็ได้

มาตรา ๖๕ ข้าราชการตุลาการผู้ใด กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงอันเป็นความผิดปรากฏชัดแจ้ง ตั้งระบุมไว้ในหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค. กำหนด ให้รัฐมนตรีหรือผู้บังคับบัญชาที่ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีพิจารณาส่งไล่ออกหรือปลดออกจากราชการได้โดยไม่ต้องตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวนและพิจารณาตามมาตรา ๖๔ แต่ต้องได้รับความเห็นชอบของ ก.ค. ก่อน ทั้งนี้ ภายในได้บังคับแห่งมาตรา ๒๔ วรรคสอง

LIRT

มาตรา ๖๖ ข้าราชการตุลาการผู้ใด กระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรงและผู้นับกับบัญชา
ก่อนพิจารณาแล้ว เห็นว่าสมควรลงโทษเพียงสถานภาคทัณฑ์ ก็ให้ผู้นับกับบัญชารายงาน
ถึงคณบดีปลัดกระทรวงยุติธรรมเพื่อเสนอ ก.ค. เมื่อ ก.ค. พิจารณาเห็นสมควรลงโทษ
รายงานไปยังรัฐมนตรีเพื่อสั่ง

มาตรา ๖๗ ในคำสั่งลงโทษให้แสดงว่าผู้รับโทษนั้นกระทำความผิดเรื่องใด ฐานใด
มาตราใด

มาตรา ๖๘ เมื่อข้าราชการตุลาการผู้ใด ถูกสอบสวนเพื่อไล่ออกหรือปลดออก หรือ
ออกจากราชการ เว้นแต่ความผิดในลักษณะฐานทุจริต หรือความผิดอันได้กระทำโดย
ฉ้อโกง ถ้าผู้นับกับบัญชาเห็นว่าควรให้อยู่ในหน้าที่ราชการระหว่างสอบสวน หรือพิจารณา จะ
ให้การเสียหายแก่ราชการ จะสั่งให้พักราชการก็ได้

ผู้นับกับบัญชาที่มีอำนาจสั่งให้พักราชการตามความในวรรคก่อนนั้น คือ

- (๑) รัฐมนตรี สำหรับข้าราชการตุลาการทุกระดับ
- (๒) ประธานศาลฎีกา อธิบดีผู้พิพากษา อธิบดีศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง หรือ
อธิบดีผู้พิพากษาศาลฎีกา และอธิบดี สำหรับข้าราชการตุลาการซึ่งได้รับเงินเดือนชั้น ๓ และ ๔
และกระโตะยุติธรรม

การให้พักราชการนั้น ให้พักตลอดเวลาที่สอบสวนพิจารณา หรือตลอดเวลาที่คดียัง
ไม่ถึงที่สุด เมื่อสอบสวนพิจารณาเสร็จแล้วหรือคดีถึงที่สุดแล้ว ถ้าปรากฏว่าผู้ถูกสั่งให้พักรงได้
กระทำความผิดและไม่มีความผิดหรือมัวหมอง ก็ให้ผู้นั้นคงอยู่ในราชการตามเดิม

เงินเดือนของผู้ที่ถูกสั่งให้พักราชการดังกล่าวมานั้น ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วย
เงินเดือน

มาตรา ๖๙ ในกรณีที่อาจสั่งพักราชการได้ตามมาตรา ๖๘ ถ้ารัฐมนตรีพิจารณา
เห็นว่า ข้าราชการตุลาการผู้ถูกสอบสวนเพื่อไล่ออกหรือปลดออก หรือถูกพักจากราชการนั้น
ไม่มีความผิดหรือมัวหมองในกรณีที่พิจารณาสอบสวนหรือในคดีนั้น เมื่อได้รับความเห็นชอบจาก
ก.ค. แล้ว จะสั่งให้ออกจากราชการโดยให้รอการพิจารณาจำคุกเห็นจำเป็นก่อนก็ได้ แต่

LIART

ถ้าภายหลังการสอบสวนพิจารณาได้ความเป็นด้วย หรือศาลพิพากษาว่ามีความผิดที่
ดงโทษได้ออก ปดออก หรือให้ออก ก็ให้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงคำสั่งให้ตรงตาม
พระราชบัญญัติ

มาตรา ๘๐ ถ้าปรากฏว่าคำสั่งดงโทษทางวินัยได้ตั้งไปโดยผิดหลง ให้รัฐมนตรี
อำนาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้เป็นคุณแก่ผู้ถูกลงโทษได้ แต่การแก้ไขเปลี่ยนแปลงเช่นว่านี้
ได้รับอนุมัติจาก ก.ค. เสียก่อน

การแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำสั่งดังกล่าวในวรรคก่อน ให้กระทำได้ภายในกำหนด
นับแต่วันตั้งดงโทษ

ลักษณะ ๕

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๘๑ ในวาระที่พระราชบัญญัติเริ่มใช้บังคับ ข้าราชการตุลาการคนใด
รับเงินเดือนเท่าใด ให้ ก.ค. เป็นผู้กำหนดภายในวงเงินงบประมาณ แล้วเสนอรัฐมนตรีเพื่อ
ความมติของ ก.ค. นั้น แต่ทั้งนี้ต้องไม่ต่ำกว่าที่ได้รับอยู่แล้วในวันใช้พระราชบัญญัติ ถ้า
ยังมีได้กำหนด ก็ให้ข้าราชการตุลาการได้รับเงินเดือนไปตามเดิมก่อน

ส่วนคณะตุลาการ รัฐมนตรีเป็นผู้พิจารณากำหนด ถ้ารัฐมนตรียังมีได้กำหนด
ก็ให้ได้รับเงินเดือนไปตามเดิมก่อน

ในงบประมาณต่อมา ข้าราชการตุลาการคนใดยังไม่ได้เงินเดือนในอัตราชั้น
ตำแหน่ง ให้ปรับให้ได้รับเงินเดือนชั้นต่ำของตำแหน่งแทนการขึ้นเงินเดือน แต่ถ้าการปรับให้
อัตราชั้นต่ำของตำแหน่งจะเป็นการให้ได้รับการเลื่อนเงินเดือนสูงกว่าสองชั้น ก็ให้ได้รับ
เงินเดือนในขั้นเพียงสองชั้น และในปีต่อไป ถ้าเงินเดือนยังไม่ถึงอัตราชั้นต่ำของตำแหน่งให้
รับเงินเดือนชั้นนี้จะต้องขึ้นจนกว่าจะถึงชั้นต่ำของตำแหน่ง

มาตรา ๘๒ ข้าราชการตุลาการ วิสามัญได้ รับราชการ อยู่ตั้งแต่ ก่อนวันใช้ บัง
พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๗๖ และทำการ หรือเคยทำ

LIRT

หนึ่งข้าราชการตุลาการสามัญ ซึ่งหัวหน้าแผนกรับรองว่ามีคุณสมบัติความสามารถที่จะรับ
 หนึ่งข้าราชการตุลาการสามัญได้ และเมื่อมีอัตราเงินเดือนข้าราชการตุลาการสามัญนั้นๆ
 และรัฐมนตรีเห็นสมควรจะบรรจุในชั้นนั้น เข้าอันดับ และชั้นเงินเดือนเท่าที่ควรอยู่
 บรรจุได้เมื่อได้รับอนุมัติจาก อ.ก.พ. กระทรวงแล้ว

มาตรา ๗๓ ข้าราชการฝ่าย ตุลาการ ผู้ใด กระทำผิด วินัยข้าราชการ ฝ่ายตุลาการ ก่อน
 โดยหลังวันใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พุทธศักราช ๒๔๘๕ และผู้
 ษาได้สั่งให้ดำเนินการสอบสวนไปแล้ว ถ้าการตั้งและการสอบสวนพิจารณาที่ได้กระทำ
 ถูกต้องตามวิธีการที่ใช้อยู่ในขณะนั้น ให้ถือว่าเป็นอันสมบูรณ์ ถ้ากรณียังค้างระหว่าง
 สอบสวน ก็ให้ดำเนินการสอบสวนตามวิธีการนั้นต่อไปจนกว่าจะเสร็จ แต่การพิจารณา
 ของโทษให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๗๔ ให้มีการแต่งตั้งกรรมการตุลาการตามมาตรา ๒๘ เป็นครั้งแรกภายใน
 หนึ่งวันนับแต่วันใช้บังคับพระราชบัญญัตินี้ ในระหว่างที่ยังมิได้มีการแต่งตั้งกรรมการตุลาการ
 มาตรา ๒๘ ให้ข้าราชการตุลาการและข้าราชการบำนาญที่ได้รับเลือกเป็นกรรมการตุลาการ
 พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พุทธศักราช ๒๔๘๕ คงทำหน้าที่กรรมการ
 การตามพระราชบัญญัตินี้จนกว่าจะได้แต่งตั้งกรรมการตุลาการตามมาตรา ๒๘ ใหม่แล้ว

มาตรา ๗๕ ผู้ใดมีสิทธิสมัครสมัครคัดเลือกเป็นข้าราชการตุลาการสามัญชั้นโท อันดับ
 ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พุทธศักราช ๒๔๘๕ อยู่แล้วก่อน
 ใช้บังคับพระราชบัญญัตินี้ก็ดี หรือจะพึงมีสิทธิดังกล่าวภายในเวลาดังนั้นนับจากวันใช้บังคับ
 ราชบัญญัตินี้ ถ้าหากจะคงใช้บังคับพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พุทธ-
 ราช ๒๔๘๕ ก็ได้ ก็ให้ผู้นั้นมีสิทธิสมัครคัดเลือกเป็นผู้ช่วยผู้พิพากษาได้

บสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ป. พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี

บัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการตุลาการ

ชั้น	ชั้น
๑	๓๐๐-๓๒๐-๓๕๐
๒	๓๕๐-๓๘๐-๔๒๐-๔๖๐-๕๐๐-๕๕๐-๖๐๐-๖๕๐
๓	๖๕๐-๗๐๐-๗๕๐-๘๐๐
๔	๘๐๐-๘๕๐-๙,๐๐๐-๙,๓๐๐-๙,๖๐๐
๕	๙,๐๐๐-๙,๓๐๐-๙,๖๐๐-๙,๙๐๐
๖	๙,๓๐๐-๙,๖๐๐-๙,๙๐๐-๑๐,๒๐๐
๗	๑๐,๒๐๐-๑๐,๕๐๐-๑๐,๘๐๐
๘	๑๐,๘๐๐

บัญชีอัตราเงินเดือนคณะตุลาการ

อันดับ	ชั้น
๑	๓๐๐-๓๒๐-๓๕๐

ฉบับพิเศษ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๓

พระราชบัญญัติส่งเสริมอุตสาหกรรม

พ.ศ. ๒๕๖๓

พระราชบัญญัติ

ส่งเสริมอุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๔๙๗

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๙๗

เป็นปีที่ ๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมอุตสาหกรรม
จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำ
และยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติ ส่งเสริม อุตสาหกรรม
พ.ศ. ๒๔๙๗”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวัน ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“กิจการอุตสาหกรรม” หมายความว่า การทำผลิตภัณฑ์ทุกชนิดไม่ว่าจะใช้เครื่องหรือแรงคน และให้หมายความรวมถึงอุตสาหกรรมเกษตร อุตสาหกรรมขนส่ง อุตสาหกรรมท่องเที่ยว และกิจการอื่น ซึ่งจะได้มีพระราช กฤษฎีกา ระบุให้เป็น กิจการอุตสาหกรรม

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการส่งเสริมอุตสาหกรรม

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษากฎตามพระราชบัญญัตินี้

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า เจ้าพนักงานซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ และออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๕ ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมอุตสาหกรรมชั้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วย

(๑) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมเป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง หรือรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ หรือรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ รัฐมนตรีช่วยว่าการอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงมหาดไทยและเลขาธิการสภาเศรษฐกิจแห่งชาติ

(๒) ผู้แทนกระทรวงกลาโหม ผู้แทนกระทรวงเกษตร ผู้แทนกระทรวงสหกรณ์

และ

(๓) บุคคลอื่นอีกไม่น้อยกว่า สองคนแต่ไม่เกิน สี่คนแต่งตั้งโดย คณะรัฐมนตรีจากผู้ที่ทรงคุณวุฒิในทางการอุตสาหกรรม การคลัง การเศรษฐกิจหรือวิชากฎหมาย

ให้มีเลขาธิการตามที่คณะกรรมการกำหนด

LIRT

มาตรา ๖ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิดำรงตำแหน่งมีกำหนดสามปี

มาตรา ๗ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนถึงคราวออกตามวาระ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) คณะรัฐมนตรีให้ออก

ถ้ามีการพ้นจากตำแหน่งก่อนถึงคราวออกตามวาระให้มีการแต่งตั้งกรรมการเข้าผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเข้าแทนที่ย่อมอยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่ากำหนดเวลาของผู้ซึ่งตนแทน

มาตรา ๘ ในการประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่ต่ำกว่าจำนวนของกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม

มาตรา ๙ เมื่อประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุม ให้กรรมการที่มาประชุม แต่งตั้งกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุมนั้น

มาตรา ๑๐ การลงมติวินิจฉัยข้อปรึกษา ให้ถือเอาคะแนนเสียงข้างมากของผู้ลงคะแนน

กรรมการคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้ามีจำนวนเสียงลงคะแนนเท่าๆ ให้ผู้ที่เป็นประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นได้อีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๑๑ ให้คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้ง อนุกรรมการเพื่อกระทำการ หรือพิจารณาข้อสงสัยที่แท้จริงใด ๆ อันอยู่ในขอบเขตแห่งอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ

ในการประชุมอนุกรรมการให้นำมาตรา ๘ มาตรา ๙ และมาตรา ๑๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๒ ให้คณะกรรมการมีหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีในเรื่องต่อไปนี้

(๑) การกำหนดประเภท หรือขนาดของกิจการอุตสาหกรรมที่ควรส่งเสริม ตลอดจนทั้งเงื่อนไขในการที่รัฐจะให้การส่งเสริมด้วย

LIRT

- (๒) การห้ามประกอบกิจการอุตสาหกรรมขึ้นใหม่ตลอดทั้งราชอาณาจักร หรือ
ในบางท้องถิ่นเมื่อปรากฏว่าจะเสื่อมเสียเศรษฐกิจของชาติ หรือขัดต่อความปลอดภัยของ
สาธารณะ
- (๓) การปรับปรุงกิจการอุตสาหกรรมที่มีอยู่แล้วให้เหมาะสมกับเศรษฐกิจของชาติ
ให้ปลอดภัย
- (๔) การให้คิด หรือลดอากรขาเข้าสำหรับเครื่องจักรที่ใช้ในกิจการอุตสาหกรรม
ที่เริ่มประกอบกิจการอุตสาหกรรม หรือเมื่อขยายงานขนาดใหญ่
- (๕) การให้คิด หรือลดภาษีตามประมวลรัษฎากรในระยะเวลาอันจำกัด
- (๖) การให้คิด หรือลดอากรขาเข้าสำหรับวัตถุดิบที่เป็นต้องสั่งซื้อจากต่างประเทศ
ในระยะเวลาจำกัด
- (๗) การให้แลกเงินตรา ต่างประเทศ ตามอัตรา แลกเปลี่ยน ของรัฐบาลครั้งเดียว
สำหรับซื้อเครื่องจักรที่เป็นจากต่างประเทศ ตามบัญชี (๔)
- (๘) การให้ส่งผลิตภัณฑ์ออกนอกประเทศ ตลอดจนให้คิดหรือลดภาษีศุลกากร
ที่ออกในระยะเวลาจำกัด ตามขนาดของกิจการอุตสาหกรรมนั้น
- (๙) การให้ความคุ้มครองกิจการอุตสาหกรรม โดยให้ห้ามสินค้าชนิดเดียวกัน
เข้าประเทศ หรือโดยให้ระงับการอนุญาตให้ประกอบกิจการอุตสาหกรรมอย่างเดียวกันขึ้น
แข่งขันจนเป็นการเสียหายแก่การเศรษฐกิจของชาติ
- (๑๐) การให้นำเงินออกไปนอกประเทศเป็นเงินตราต่างประเทศได้ ในเมื่อเงินนั้นเป็น
เงินลงทุนหรือเป็นผลอันเกิดจากเงินลงทุนที่มาจากต่างประเทศ
- (๑๑) การให้ช่างฝีมือหรือผู้ชำนาญกิจการ อุตสาหกรรมเข้าประเทศได้นอกอัตรา
ควบคุมกำหนดจำนวนคนเข้าเมือง ในกรณีที่อัตราควบคุมกำหนดจำนวนคนเข้าเมืองของชาตินั้น
เต็มแล้ว

LIRT

มาตรา ๓๓ ในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหนังสือให้บุคคลใด ๆ มาชี้แจงข้อเท็จจริง หรือให้ส่งเอกสารมาประกอบการพิจารณา ความจำเป็น

ให้กระทรวงอุตสาหกรรมจ่ายค่าพาหนะเดินทาง ค่าที่พักและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ จ่ายจริงและค่าเบี้ยการตามทักกระทรวงอุตสาหกรรมเห็นสมควรให้แก่บุคคลนอกราชการที่คำสั่งตามความในวรรคก่อน

มาตรา ๓๔ ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในสถานที่ของบุคคลใด ๆ ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก เพื่อสอบข้อเท็จจริงหรือเพื่อตรวจสอบเอกสารหรือสิ่งของใด ๆ ที่เกี่ยวกับกิจการอุตสาหกรรมจากบุคคลที่อยู่ในสถานที่เช่นนั้นได้ตามความจำเป็น ในการนี้ ผู้ครอบครองสถานที่ดังกล่าวต้องให้ความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามสมควร

ในกรณี ที่พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าไปในสถานที่ตามความในวรรคก่อน ถ้าไม่เป็นเรื่องด่วน ให้แจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ครอบครองสถานที่ทราบล่วงหน้าตามเวลาอันสมควร

มาตรา ๓๕ ในการ ปฏิบัติ หน้าที่ ของ พนักงาน เจ้าหน้าที่ ตาม ความใน มาตรา พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแต่งตัวเรียบร้อยซึ่งต้องมีรายการตามที่กำหนดในกฎกระทรวงแก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๓๖ กิจการอุตสาหกรรมประเภทใด ขนาดใด จะได้รับการส่งเสริม มีเงื่อนไขอย่างใดให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๓๗ กิจการอุตสาหกรรมประเภทใด ขนาดใด จะต้องห้ามมิให้ประกอบ หรือจะให้ประกอบโดยมีเงื่อนไขอย่างใด หรือจะให้มีการปรับปรุง ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๓๘ เมื่อได้ประกาศพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา ๓๖ แล้ว ให้รัฐมนตรีมีอำนาจทำความตกลงกับเจ้าของกิจการอุตสาหกรรมโดย อนุมัติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องระเบียบปฏิบัติได้ในมาตรา ๓๖

LIRT

ในการทำความตกลงนั้น รัฐมนตรีจะกำหนดเงื่อนไขให้เจ้าของกิจการอุตสาหกรรม
ได้

ในกรณีที่เจ้าของกิจการอุตสาหกรรมไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขในข้อตกลง รัฐมนตรี
การช่วยเหลือได้ และจะเรียกร้องให้เจ้าของกิจการอุตสาหกรรมเสียค่าปรับเป็น
เงิน ไม่เกินสิบเท่า ของประโยชน์ที่เจ้า ของกิจการ อุตสาหกรรมได้รับ จากการ ช่วยเหลือ ตาม
ในพระราชบัญญัตินี้ได้ ถ้าไม่อาจคำนวณประโยชน์ที่ได้รับจากการช่วยเหลือเป็นเงินได้
จะเรียกร้องให้เสียค่าปรับไม่เกินสิบเท่าของกำไรสุทธิประจำปีก็ได้

มาตรา ๓๘ เมื่อได้ทำความตกลงตามมาตรา ๓๘ แล้ว ให้รัฐมนตรีแจ้งข้อความใน
ตกลงไปยังกระทรวงทบวงกรมที่เกี่ยวข้องทราบโดยไม่ชักช้า และให้กระทรวงทบวงกรม
ที่เกี่ยวข้องมีอำนาจและหน้าที่ปฏิบัติการให้เป็นไปตามข้อตกลงนั้น

มาตรา ๓๙ ผู้ใด

- (๑) ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการตามความในมาตรา ๓๓ หรือ
- (๒) ขัดขวางการกระทำ หรือไม่ให้ความสะดวกแก่ พนักงานเจ้าหน้าที่ตามความใน
มาตรา ๓๔ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือ
ปรับทั้งจำ

มาตรา ๔๐ ผู้ใดประกอบกิจการอุตสาหกรรมที่มีพระราชกฤษฎีกาห้ามไว้ หรือ
ประกอบกิจการอุตสาหกรรมผิดเงื่อนไขตามความใน มาตรา ๓๘ หรือไม่ ปรับปรุง กิจการ
อุตสาหกรรมตามความในมาตรา ๓๘ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือ
จำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือทั้งปรับทั้งจำ และกิจการอุตสาหกรรมที่ทำขึ้นโดยฝ่าฝืนบทบัญญัติ
ดังกล่าวนี้ให้ผิดด้วย.

รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ป. พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี

ฉบับพิเศษ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๖๓

พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน

พ.ศ. ๒๕๖๓

และ

ประมวลกฎหมายที่ดิน

พระราชบัญญัติ

ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๙๗

เป็นปีที่ ๘ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการ

โปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรที่จะประกาศใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำ
และยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ตั้งต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน
พ.ศ. ๒๔๙๗”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุ
เบกษาเป็นต้นไป

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

มาตรา ๓ ประมวลกฎหมายที่ดินตามที่ตราไว้ต่อท้ายพระราชบัญญัตินี้ให้ไว้เป็นกฎหมายตั้งแต่วันที่ ๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๘ เป็นต้นไป

มาตรา ๔ ตั้งแต่วันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติออกตราของรั้วราว ซึ่งประกาศเปลี่ยนนามพระราชบัญญัติเมื่อรัตนโกสินทรศก ๒๔๔๔ เป็นพระราชบัญญัติออกโฉนดตราของ

(๒) พระราชบัญญัติการออกโฉนดที่ดิน รัตนโกสินทรศก ๒๔๔๗

(๓) พระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน ฉบับที่ ๒

(๔) พระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน ฉบับที่ ๓

(๕) พระราชบัญญัติแก้ไขความในมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติการออกโฉนดที่ดิน พ.ศ. ๒๔๔๗

(๖) พระราชบัญญัติว่าด้วยการหวงห้ามที่ดินรกร้างว่างเปล่าอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน พุทธศักราช ๒๔๗๘

(๗) พระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน (ฉบับที่ ๕) พุทธศักราช ๒๔๗๘

(๘) พระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช ๒๔๗๘

(๙) พระราชบัญญัติควบคุมการไถมา ซึ่งที่ดินโดย ห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัด ก่อตั้งขึ้น พุทธศักราช ๒๔๗๕

(๑๐) พระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน (ฉบับที่ ๗) พุทธศักราช ๒๔๗๖

(๑๑) พระราชบัญญัติว่าด้วยพนักงานเจ้าหน้าที่จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวข้อห้ามมิทรมทรัพย์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พุทธศักราช ๒๔๗๖

(๑๒) พระราชบัญญัติว่าด้วยพนักงานเจ้าหน้าที่ จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวข้อห้ามมิทรมทรัพย์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๗๖

(๑๓) พระราชบัญญัติที่ดินในส่วนที่เกี่ยวกับคนต่างด้าว พุทธศักราช ๒๔๗๖

LIRT

(๑๔) พระราชบัญญัติที่ดินในส่วนที่เกี่ยวกับคนต่างด้าว (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓

(๑๕) บรรดาบทกฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่น ๆ ในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในประมวลกฎหมายที่ดิน หรือซึ่งแย้ง หรือขัดต่อบทแห่งประมวลกฎหมายที่ดิน

มาตรา ๕ ให้ผู้ที่ใดครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินบังคับ โดยไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดิน แจ้งการครอบครองที่ดินต่อนายทะเบียนที่ดินในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้บังคับตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ถ้าผู้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินซึ่งมีหน้าที่แจ้งการครอบครองที่ดินไม่แจ้งภายในระยะเวลาตามที่ระบุไว้ในวรรคแรก ให้ถือว่าบุคคลนั้นเจตนาละเมิดสิทธิครอบครองที่ดิน รัฐอำนาจที่ดินดังกล่าวตามบทแห่งประมวลกฎหมายที่ดิน เว้นแต่ผู้ว่าราชการจังหวัดจะได้มีคำสั่งผ่อนผันให้เป็นการเฉพาะราย

การแจ้งการครอบครองตามความในมาตรานี้ ไม่ก่อให้เกิดสิทธิขึ้นใหม่แก่ผู้แจ้งแต่ระการใด

มาตรา ๖ บุคคลที่ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินอยู่โดยชอบด้วยกฎหมายก่อนวันที่พระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช ๒๕๒๘ บังคับ และผู้รับโอนที่ดินดังกล่าว ให้มีสิทธิขอรับโฉนดที่ดินตามบทแห่งประมวลกฎหมายที่ดิน สำหรับบุคคลที่ครอบครองที่ดินตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช ๒๕๒๘ บังคับเป็นต้นมา และก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินบังคับ ถ้าไม่ดำเนินการให้ชอบด้วยกฎหมายที่บังคับอยู่ในขณะนั้น การออกโฉนดที่ดินให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดโดยกฎกระทรวง และให้พระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช ๒๕๒๘ คงใช้บังคับต่อไป

มาตรา ๗ ที่ดินที่ได้รับอนุญาตให้จำนองไว้แล้วตามพระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช ๒๕๒๘ และยังมีได้รับคำรับรองว่า ได้ทำประโยชน์แล้วก่อนวันที่

LIRT

พระราชบัญญัติฉบับนี้ ให้ถือว่าผู้ได้รับอนุญาตยังมีสิทธิที่จะมาขอคำรับรองจากนายอำเภอ
ได้จนกว่าจะครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับจากวันสิ้นสุดเวลาแห่งการจับของตามพระ
ราชบัญญัติดังกล่าว

ในกรณีระยะเวลาแห่งการจับของดังกล่าวในวรรคแรกสิ้นสุดลง ก่อนวันที่ประ
กฏหมายที่ดินฉบับนี้ หากปรากฏว่าการทำประโยชน์จากที่ดินที่ได้รับอนุญาตให้จับของ
สภาพที่จะพึงขอรับรองว่า ได้ทำประโยชน์ดังกล่าวแล้วได้ ให้ยื่นคำขอต่อนายอำเภอ
คำรับรองเสียภายในกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ประมวลกฎหมายที่ดินฉบับนี้
พ้นกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าที่ดินนั้นปลอดจากการจับของ เว้นแต่นายอำเภอได้มี
ผ่อนผันให้เป็นการเฉพาะราย

มาตรา ๘ การพิจารณาว่าที่ดินได้ทำประโยชน์แล้วหรือไม่ ให้เป็นไปตาม
เกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง

ที่ดินที่ได้รับอนุญาตให้จับของ แต่ยังไม่ได้รับคำรับรองจากนายอำเภอว่า ได้
ประโยชน์แล้ว ผู้ได้รับอนุญาตจะโอนไปไม่ได้เว้นแต่จะตกทอดโดยทางมรดก

มาตรา ๙ ที่ดินที่ได้รับคำรับรองจากนายอำเภอว่า ได้ทำประโยชน์แล้ว ให้
กันได้

มาตรา ๑๐ ที่ดินซึ่งได้หวงห้ามไว้เพื่อประโยชน์ตาม พระราชบัญญัติว่าด้วยการ
ห้ามที่ดินรกร้างว่างเปล่า อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน พุทธศักราช ๒๔๗๘ หรือ
กฎหมายอื่นอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินฉบับนี้ ให้คงเป็นที่หวงห้ามต่อไป

มาตรา ๑๑ ในเขตท้องที่ซึ่งได้ออกโฉนดตราจองและตราจองที่ตราว่า “ได้ทำ
ประโยชน์แล้ว” ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินฉบับนี้ ให้คงใช้บทกฎหมายว่าด้วยการ
เฉพาะในส่วนที่บัญญัติถึงวิธีการรังวัด และการออกหนังสือสำคัญดังกล่าวข้างต้นต่อไปจนกว่า
ได้ออกโฉนดที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดินแล้ว

มาตรา ๑๒ บุคคลใดจะได้มาซึ่งที่ดินโดยมีสัญญาจะซื้อขาย หรือสัญญาเช่า
ซึ่งได้กระทำไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ ถ้าได้จดทะเบียนกับพนักงานเจ้าหน้าที่

LIRT

มาตรา ๘๓ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ความหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีกำหนด
ในหนังสือขอยึดดินนั้นแล้วแต่ที่พระราชบัญญัตินี้ไว้บังคับ เมื่อได้มีการซื้อขายไปตามสัญญา
นั้น ให้ถือว่าผู้ซื้อหรือผู้เช่าซื้อมีสิทธิในที่ดินอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดิน
ฉบับนี้

มาตรา ๘๓ บุคคลใดได้ขายฝากที่ดินไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ไว้บังคับ ถ้าได้
ขายฝากที่ดินนั้น เมื่อประมวลกฎหมายที่ดินได้ใช้บังคับแล้ว ให้ถือว่าผู้นั้นเป็นผู้
ในที่ดินอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินฉบับนี้

มาตรา ๘๔ บุคคลใดได้ดำเนินการขอจำนองที่ดินไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัติฉบับนี้
ใช้บังคับ แต่ยังไม่ได้รับอนุญาต ให้ขายอำเภอมิอำนาจดำเนินการตาม
พระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช ๒๔๘๖ ต่อไปจนถึงที่สุดได้

มาตรา ๘๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รักษาการตาม พระราชบัญญัติ
ประมวลกฎหมายที่ดิน และให้มีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานที่ดินและพนักงานเจ้าหน้าที่
ออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติและประมวลกฎหมายที่ดิน
กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้.

มีสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ป. พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี

ประมวลกฎหมายที่ดิน

หมวด ๑

บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๑ ในประมวลกฎหมายนี้

“ที่ดิน” หมายความว่า พื้นที่ดินทั่วไป และให้หมายความรวมถึง ภูเขา หนอง คลอง บึง บาง ลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเลด้วย

“สิทธิในที่ดิน” หมายความว่า กรรมสิทธิ์ และให้หมายความรวมถึง ครอบครองด้วย

“ใบจอง” หมายความว่า หนังสือแสดงการยอมให้เข้าครอบครองที่ดินชั่วคราว

“หนังสือรับรองการทำประโยชน์” หมายความว่า หนังสือคำรับรองจากพนักงานเจ้าหน้าที่ว่าได้ทำประโยชน์ในที่ดินแล้ว

“ใบไต่สวน” หมายความว่า หนังสือแสดงการสอบสวนเพื่อออกโฉนดที่ดิน และให้หมายความรวมถึงใบนำด้วย

“โฉนดที่ดิน” หมายความว่า หนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดิน และให้หมายความรวมถึงโฉนดแผนที่ โฉนดตราจอง และตราจองที่ตราว่า “ได้ทำประโยชน์แล้ว”

“การรังวัด” หมายความว่า การรังวัดปักเขต และทำเขต จด หรือคำนวณการรังวัด เพื่อให้ทราบที่ตั้งแนวเขตที่ดิน หรือทราบที่ตั้งและเนื้อที่ของที่ดิน

“การค้าที่ดิน” หมายความว่า การได้มาและจำหน่ายไปซึ่งที่ดินเพื่อประโยชน์การค้าหาทำไร โดยวิธีขาย แลกเปลี่ยน หรือให้เช่าซื้อที่ดิน

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า เจ้าพนักงานซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติการตามประมวลกฎหมายนี้ และพนักงานอื่นซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามประมวลกฎหมายนี้

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมที่ดิน

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน และตามประมวลกฎหมายนี้

มาตรา ๒ ที่ดินซึ่งมิได้ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของบุคคลหนึ่งบุคคลใด ให้ถือว่าเป็น

มาตรา ๓ บุคคลย่อมมีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ในกรณีต่อไปนี้

(๑) ได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ตามกฎหมาย ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายนี้ใช้บังคับหรือ ซึ่งโฉนดที่ดินตามบทแห่งประมวลกฎหมายนี้

(๒) ได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ตามกฎหมาย ว่าด้วยการ จัดที่ดิน เพื่อ การ ครอบครอง หรือ

มาตรา ๔ ภายใต้บังคับมาตรา ๖ บุคคลใดได้มาซึ่งสิทธิครอบครองในที่ดินก่อนวันที่ประมวลกฎหมายนี้ใช้บังคับ ให้มีสิทธิครอบครองสืบไปและให้คุ้มครองตลอดถึงผู้รับโอนด้วย

มาตรา ๕ ผู้ใดมีความประสงค์จะเวนคืนสิทธิในที่ดินให้แก่รัฐ ให้ยื่นคำขอเวนคืนต่อ

มาตรา ๖ ตั้งแต่วันที่ประมวลกฎหมายนี้ใช้บังคับเป็นต้นไป บุคคลใดมีสิทธิในที่ดิน

มาตรา ๗ ให้เป็นอันหมดสิทธิในที่ดิน และให้ที่ดินตกเป็นของรัฐ

(๑) สำหรับที่ดินที่มีโฉนดที่ดิน หรือที่ดินที่ใช้เป็นที่บ้าน หรือที่ดินไม่ยื่นตน

(๒) สำหรับที่ดินที่ไม่มีโฉนดที่ดิน และที่ดินนั้นใช้เพื่อประโยชน์อย่างอื่น

มาตรา ๘ ให้เป็นอันหมดสิทธิในที่ดิน และให้ที่ดินตกเป็นของรัฐ

LIRT

มาตรา ๘ ให้อธิบดีมีหน้าที่สำรวจ จำแนก และทำสำมะโนที่ดิน เพื่อให้ทราบความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติ และความเหมาะสมแก่การทำประโยชน์ เพื่อประโยชน์ของรัฐและประชาชน

มาตรา ๙ บรรดาที่ดินทั้งหลายอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน หรือเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินนั้น ถ้าไม่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ให้อธิบดีมีอำนาจหน้าที่ดูแล และดำเนินการคุ้มครองป้องกันได้ตามควรแก่กรณี อำนาจหน้าที่ดังกล่าว รัฐมนตรีจะมอบให้ทบวงการเมืองอื่นเป็นผู้ใช้ได้

ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ราษฎรใช้ประโยชน์ร่วมกันนั้น หากปรากฏว่าราษฎรมิได้ใช้ประโยชน์ต่อไปแล้วก็ดี หรือรัฐหาที่ดินอื่นให้ราษฎรใช้ประโยชน์ร่วมกันแทนก็ดี ให้ถอนสภาพที่ดินนั้นได้ การถอนสภาพให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา พระราชกฤษฎีกาดังกล่าวให้มีแผนที่แสดงเขตที่ดินที่จะถอนสภาพแนบด้วย

บรรดาที่ดินดังกล่าวในวรรคแรกนั้น เมื่อมีเหตุอันสมควร รัฐมนตรีมีอำนาจจัดขึ้นทะเบียนเป็นของทบวงการเมืองได้ ในกรณีเช่นว่านี้ ที่ดินนั้นอาจโอนต่อไปยังเอกชนได้ แต่ต้องกระทำโดยพระราชบัญญัติ

มาตรา ๑๐ ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยการเหมืองแร่และการป่าไม้ ที่ดินของรัฐถ้ามิได้มีสิทธิครอบครอง หรือมิได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว ห้ามมิให้บุคคลใด

- (๑) เข้าไปยึดถือ ครอบครอง รวมตลอดถึงการก่อสร้าง หรือเผาป่า
- (๒) ทำด้วยประการใด ให้เป็นการทำลาย หรือทำให้เสื่อมสภาพที่ดิน ที่ถาวร หรือที่ทราย ในบริเวณที่รัฐมนตรีประกาศหวงห้ามในราชกิจจานุเบกษา หรือ
- (๓) ทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดอันเป็นอันตรายแก่ทรัพยากรในที่ดิน

มาตรา ๑๑ ที่ดินของรัฐซึ่งมิได้มีบุคคลใดมีสิทธิครอบครองและมีใช้สาธารณสมบัติของแผ่นดินอันราษฎรใช้ประโยชน์ร่วมกันนั้น ให้อธิบดีมีอำนาจจัดหาผลประโยชน์ ในการหาผลประโยชน์ ให้รวมถึงจัดทำที่ดินให้ประโยชน์ได้ ซื่อขาย แลกเปลี่ยน ให้เช่าและเช่าซื้อ

LIRT

หลักเกณฑ์และวิธีการจัดหาผลประโยชน์ ให้กำหนดโดยกฎกระทรวง แต่สำหรับ
การแลกเปลี่ยน และการให้เช่าซื้อที่ดินต้องได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรี
การดำเนินการจัดหาผลประโยชน์ตามความในมาตรานี้ ให้คำนึงถึงการที่จะส่งมอบ
ให้อุทยานแห่งชาติด้วย

มาตรา ๓๑ การจัดหาผลประโยชน์ซึ่งที่ดินของรัฐตามนัยดังกล่าวมาในมาตราก่อนนี้
ผู้ที่จะมอบหมายให้ทบวงการเมืองอื่นเป็นผู้จัดหาผลประโยชน์สำหรับรัฐ หรือบำรุงท้องถิ่น
ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๓๒ ที่ดินของรัฐซึ่งมิได้มีบุคคลใดมีสิทธิครอบครอง รัฐมนตรีมีอำนาจให้
เช่า ให้ หรือให้ไว้ในระยะเวลาอันจำกัด ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการ
ที่กำหนดในกฎกระทรวง

บทบัญญัติในมาตรานี้ไม่กระทบกระเทือนถึงกฎหมายว่าด้วยการเหมืองแร่ และการ

มาตรา ๓๓ เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามบทแห่งประมวลกฎหมายนี้ ให้รัฐมนตรี
มีอำนาจจัดตั้งสำนักงานที่ดินจังหวัดขึ้น

จังหวัดใดที่มีความจำเป็นที่จะต้องตั้งทำการที่ดินมากกว่าหนึ่งแห่ง ให้รัฐมนตรี
มีอำนาจจัดตั้งสำนักงานที่ดินอำเภอขึ้น โดยให้สังกัดอยู่ในสำนักงานที่ดินจังหวัด

การจัดตั้งสำนักงานที่ดินจังหวัดและ สำนักงานที่ดินอำเภอ ให้ประกาศในราช

กิจจานุเบกษา

หมวด ๒

การจัดที่ดินเพื่อประชาชน

มาตรา ๓๔ ให้มีกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ”
ประกอบด้วยรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ อธิบดีเป็นกรรมการ และเลขาธิการโดยตำแหน่ง
และผู้ทรงคุณวุฒิอื่นอีกไม่น้อยกว่าเก้าคนแต่ไม่เกินยี่สิบคนซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง

LIRT

มาตรา ๓๕ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิดำรงตำแหน่งมีกำหนดเวลาสี่ปี ในวาระที่
เมื่อครบกำหนดสองปี ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิย้ายออกจากตำแหน่งกึ่งหนึ่ง
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่พ้นจากตำแหน่ง คณะรัฐมนตรีจะแต่งตั้งให้เป็นกรรม
ชิกก็ได้

มาตรา ๓๖ นอกจากการออกจากตำแหน่งตามวาระตามความในมาตรา ๓๕ กรรมการ
ผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ต้องจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ความผิดที่เป็นเหตุโทษ
ความผิดที่มีโทษชนิดโทษ หรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท

(๔) คณะรัฐมนตรีให้ออกจากตำแหน่ง

ในกรณีที่มีการพ้นจากตำแหน่งตามมาตรานี้ ให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งผู้ทรงคุณ
เป็นกรรมการแทน กรรมการที่ได้รับแต่งตั้งเข้าแทนนั้นย่อมอยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่ากำหนด
ของผู้ซึ่งตนแทน

มาตรา ๓๗ การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมเกิน
กึ่งหนึ่งจึงเป็นองค์ประชุม

มาตรา ๓๘ ในเมื่อประธานไม่อยู่ในที่ประชุม ให้กรรมการเลือกตั้งกึ่งหนึ่งของ
ประธาน

มาตรา ๓๙ การลงมติวินิจฉัยข้อพิพาทนั้น ให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมา
กรรมการคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้ามีจำนวนเสียงลงคะแนนเท่า
ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นได้อีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงขาด

มาตรา ๔๐ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

LIRT

(๑) วางโครงการจัดที่ดิน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้บุคคลมีที่ดินสำหรับอยู่อาศัย ประกอบการทำมาหาเลี้ยงชีพตามควรแก่สภาพ โดยให้การช่วยเหลือในด้านสาธารณูปโภค
อื่น ๆ

- (๒) วางโครงการเพื่อสงวนและบำรุงที่ดิน
- (๓) ประสานงานกับทบวงการเมืองซึ่งมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับที่ดิน
- (๔) พิจารณาสงวนที่ดินตามความต้องการของทบวงการเมือง
- (๕) ปฏิบัติการอื่นตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายนี้ และ
- (๖) วางระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ตาม (๑) (๒) (๓) (๔) และ (๕)

มาตรา ๒๑ ให้รัฐมนตรีดำเนินการตามมติของคณะกรรมการ และมีอำนาจมอบหมายให้ทบวงการเมืองที่เกี่ยวข้องดำเนินการใด ๆ อันเกี่ยวกับการจัดที่ดินได้ และถ้าสามารถทำได้ ให้ทบวงการเมืองที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามที่ได้รับมอบอำนาจไปนั้นโดยไม่ชักช้า และเพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ ให้เจ้าพนักงานของทบวงการเมืองเหล่านั้น มีอำนาจหน้าที่อย่างเดียวกับพนักงานเจ้าหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายนี้

ในการมอบอำนาจให้ทบวงการเมืองดำเนินการตามความในวรรคก่อน รัฐมนตรีจะให้ทบวงการเมืองเหล่านั้น เบิกเงินในงบประมาณของกรมที่ดินไปใช้จ่ายตามรายการในงบประมาณแทนกรมที่ดินก็ได้

มาตรา ๒๒ ให้รัฐมนตรีและ พนักงานเจ้าหน้าที่ที่รัฐมนตรี มอบหมายมีอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) มีหนังสือเรียกบุคคลใด ๆ มาชี้แจงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดที่ดิน และให้ส่งเอกสาร หลักฐานหรือสิ่งอื่นที่เกี่ยวข้องมาประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการ

(๒) เข้าไปยังสถานที่หรือที่ดินของทบวงการเมือง ของการของรัฐหรือเอกชน เพื่อตรวจสอบเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับการจัดที่ดิน และให้มีอำนาจสอบถามข้อเท็จจริง เรียก

LIART

เอกสาร หลักฐาน หรือสิ่งอื่นที่เกี่ยวข้อง จากบุคคลที่อยู่ในสถานที่หรือที่ดินเช่นว่านั้นมา
พิจารณาได้ตามความจำเป็น ในการนี้บุคคลเช่นว่านั้นต้องให้ความสะดวกแก่คณะกรรมการ
พนักงานเจ้าหน้าที่ตามสมควร

มาตรา ๒๓ ในการใช้อำนาจหน้าที่ตามประมวลกฎหมาย พนักงานเจ้าหน้าที่
และเจ้าพนักงานของทบวงการเมืองซึ่งมีอำนาจหน้าที่อย่างเดียวกับพนักงานเจ้าหน้าที่ตามความ
มาตรา ๒๓ ต้องมีบัตรประจำตัว และแสดงแก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๒๔ ให้ถือว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ และเจ้าพนักงานที่ปฏิบัติหน้าที่ตามความ
ประมวลกฎหมาย เป็นเจ้าพนักงานตามความหมายในกฎหมายลักษณะอาญา

มาตรา ๒๕ เพื่อประโยชน์ที่จะวางโครงการจัดการที่ดินตามความในมาตรา ๒๐
คณะกรรมการจัดให้มีการสำรวจที่ดินก็ได้

เมื่อเป็นการสมควรจะสำรวจที่ดินในท้องที่ใด ให้คณะกรรมการประกาศท้องที่
เป็นเขตสำรวจที่ดินในราชกิจจานุเบกษา และให้มีบัตรประกาศนั้น ณ ที่ว่าการอำเภอและ
กำนันในตำบลที่อยู่ในเขตสำรวจ ประกาศของคณะกรรมการดังกล่าวให้มีแผนที่ประเมิน
ที่ดินที่กำหนดให้เป็นเขตสำรวจที่ดินไว้ท้ายประกาศด้วย แผนที่ดังกล่าวนี้ให้ถือว่าเป็นส่วน
ประกาศ

มาตรา ๒๖ ภายในเขตสำรวจที่ดินตามความในมาตรา ๒๕ ให้ผู้มีสิทธิในที่ดินหรือ
ผู้ครอบครองที่ดินซึ่งอยู่ในเขตสำรวจที่ดินมีหน้าที่

(๑) แจ้งชื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ในท้องที่ซึ่งที่ดินตั้งอยู่ภายใน ระยะเวลาที่ผู้ว่าราชการ
จังหวัดประกาศกำหนด ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ในกรณีเช่นนี้จะจัดให้
บุคคลอื่นแจ้งแทนก็ได้

(๒) นำหรือจัดให้บุคคลอื่นนำพนักงานเจ้าหน้าที่ไปชี้เขตที่ดินซึ่งตนมีสิทธิหรือครอบ
ครองอยู่ ในเมื่อได้รับคำบอกกล่าวจากพนักงานเจ้าหน้าที่ล่วงหน้าเป็นเวลาอันสมควร

(๓) ลงชื่อรับรองการสำรวจที่ดินของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามที่แท้จริง ในกรณีที่
จัดให้บุคคลอื่นนำชี้เขตที่ดิน ให้บุคคลซึ่งนำชี้เขตที่ดินเป็นผู้ลงชื่อรับรองการสำรวจที่ดินแทน

LIRT

มาตรา ๒๗ นอกจากที่ดินที่ส่วนราชการ หรือองค์การของรัฐนำไปจัดตามกฎหมาย
แล้ว อธิบดีมีอำนาจจัดที่ดินของรัฐซึ่งมิได้มีบุคคลใดมีสิทธิครอบครองให้ราษฎรเพื่อเป็นที่อยู่
อาศัยและทำมาหาเลี้ยงชีพได้ ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนด และเงื่อนไข
คณะกรรมการกำหนดซึ่งให้รวมถึงรายการดังต่อไปนี้ด้วย คือ

- (๑) จำนวนที่ดินที่จะแบ่งให้ครอบครอง
- (๒) หลักเกณฑ์สอบดวงคิดเลือกผู้เช่าครอบครอง
- (๓) วิธีที่ผู้เช่าครอบครองพึงปฏิบัติ
- (๔) หลักเกณฑ์การรดไร้ทุนที่ได้ลงไปในพื้นที่นั้น และการเรียกค่าธรรมเนียม

ดังอย่าง

- (๕) กิจการที่จำเป็นสำหรับการจัดแบ่งที่ดิน

ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนด และเงื่อนไขของคณะกรรมการ ให้ประกาศใน
ราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๒๘ ให้คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อช่วยเหลือในการ
ดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งด้วยรายงานคณะกรรมการ

ให้นำความในมาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๒๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๙ ในการดำเนินการ ตามความในมาตรา ๒๗ ที่ดินที่ได้รับมาโดย บทแห่ง
ประมวลกฎหมายนี้ตั้งอยู่ในท้องที่ใด ให้จัดให้บุคคลที่มีภูมิลำเนาอยู่ในท้องที่นั้นได้รับ ได้ซื้อ
ได้แลกเปลี่ยน หรือได้เช่าซื้อก่อน ต่อเมื่อมีที่ดินเหลืออยู่ จึงให้จัดให้บุคคลที่มีภูมิลำเนาอยู่
ในท้องที่อื่นได้รับ ได้ซื้อ ได้แลกเปลี่ยน หรือได้เช่าซื้อต่อไป

มาตรา ๓๐ เมื่อได้จัดให้บุคคลเช่าครอบครองในที่ดินรายใดแล้ว ให้พนักงานเจ้า
หน้าที่ออกใบจองไว้เป็นหลักฐานก่อน และเมื่อปรากฏแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ว่า บุคคลที่ได้จัด
ให้ครอบครองที่ดินได้ทำประโยชน์ในที่ดิน และทั้งได้ปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนด

LIART

และเงื่อนไขที่คณะกรรมการ กำหนดโดยครบถ้วน ก็ให้เจ้าพนักงานที่ดิน ออกโฉนดที่ดิน โดยเร็ว

มาตรา ๓๑ ภายในห้าปีนับแต่วันได้รับโฉนดที่ดินตามมาตรา ๓๐ ผู้เป็นเจ้าของโฉนดที่ดินนั้นไปยังผู้อนุมัติได้ นอกจากการตกลงทอดทางมรดก

ภายในระยะเวลาดังกล่าวในวรรคก่อน ที่ดินย่อมไม่อยู่ในข่ายแห่งการบังคับคดี บทบัญญัติใน มาตรานี้มีให้ใช้ บังคับในกรณีที่บุคคลใดมา ซึ่งที่ดินโดยรัฐมิได้ให้ค่าช่วยเหลือในค่าน้ำสาธารณูปโภคและอื่น ๆ

มาตรา ๓๒ บุคคลใดเข้าครอบครองที่ดินตามนัยแห่งบทบัญญัติมาตรา ๓๐ ไม่ปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนด หรือเงื่อนไขของคณะกรรมการ อธิบดีมีอำนาจสั่งให้บุคคลนั้นออกไปจากที่ดินนั้นได้ และนับตั้งแต่วันได้รับคำสั่ง ให้บุคคลนั้นขาดสิทธิอันจะพึงได้ตามระเบียบข้อบังคับทั้งหลายทันที

ถ้าบุคคลนั้นไม่พอใจคำสั่งดังกล่าวในวรรคก่อน ก็มีสิทธิยื่นอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีภายในกำหนดสามสิบวัน นับแต่วันได้รับคำสั่ง แต่การรัฐมนตรีมิได้วินิจฉัยสั่งการภายในกำหนดหกสิบวัน นับแต่วันได้รับอุทธรณ์ ให้ถือว่ารัฐมนตรีสั่งให้มัติสิทธิครอบครองในที่ดินนั้นต่อไป แต่จะต้องปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนด และเงื่อนไขของคณะกรรมการตามเดิม

คำสั่งของรัฐมนตรีให้ถือเป็นที่สุด

มาตรา ๓๓ ในเขตท้องที่ใดที่คณะกรรมการยังมิได้ประกาศเขตสำรวจที่ดินตามความในหมวดนี้ก็ดี หรือในกรณีที่สภาพของที่ดินเป็นแปลงเล็กแปลงน้อยก็ดี ราษฎรจะขออนุญาตจับจองที่ดินได้โดยปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนด และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด และเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่อนุญาตแล้ว ก็ให้ออกใบจองให้ต่อไป

หมวด ๓

การกำหนดสิทธิในที่ดิน

มาตรา ๓๔ นับแต่วันที่ประมวลกฎหมายนี้ใช้บังคับ บุคคลจะมีสิทธิในที่ดินได้ดังต่อไปนี้

LIRT

(๑) ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	ไม่เกิน ๕ ไร่
(๒) ที่ดินเพื่ออุตสาหกรรม	ไม่เกิน ๓๐ ไร่
(๓) ที่ดินเพื่อพาณิชย์กรรม	ไม่เกิน ๕ ไร่
(๔) ที่ดินเพื่ออยู่อาศัย	ไม่เกิน ๕ ไร่

๒๕ เว้นแต่จะมีบทบัญญัติเป็นอย่างอื่นในประมวลกฎหมายนี้

มาตรา ๓๕ ให้รัฐมนตรี มีอำนาจกำหนด เขตที่ดินเพื่อ พาณิชยกรรม และที่อยู่อาศัย ประกาศในราชกิจจานุเบกษาในเขตที่ดินเช่นนั้น บุคคลจะได้มาซึ่งสิทธิในที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมหรือเพื่อการอุตสาหกรรมมิได้

มาตรา ๓๖ การกำหนดสิทธิในที่ดินตามมาตรา ๓๕ มิให้กระทบกระเทือนแก่ผู้ที่มีสิทธิในที่ดินอยู่แต่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายนี้ใช้บังคับ และแก่ที่ดินดังต่อไปนี้ด้วย

- (๑) ที่ดินของทบวงการเมือง องค์การของรัฐและองค์กรอื่น
- (๒) ที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งโรงพยาบาล โรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย และ

อาคาร

มาตรา ๓๗ ภายใต้บังคับมาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๓ ถึงมาตรา ๔๘ บุคคลได้สิทธิในที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ที่ดินเพื่ออุตสาหกรรม ที่ดินเพื่อพาณิชย์กรรม หรือที่ดินเพื่ออยู่อาศัย แล้วแต่กรณี มีจำนวนเท่ากันหรือมากกว่าจำนวนตามสิทธิที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๕ เว้นแต่เมื่อมีการจำหน่ายจ่ายโอนสิทธิในที่ดินเดิมไปแล้ว ก็ให้มีสิทธิในที่ดินใหม่ได้ แต่รวมแล้วต้องไม่เกินสิทธิในที่ดินตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๕ ทั้งนี้ไม่ว่าการได้มานั้น จะเป็นโดยการซื้อขาย ให้ อายุความ หรือโดยวิธีอื่นใด นอกจากกรณีดังบัญญัติไว้ในมาตรา ๗๒๘ หรือมาตรา ๓๓๐๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และกรณีรับมรดก

มาตรา ๓๘ บุคคลใดมีที่ดินเกินกว่าสิทธิตามจำนวนที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๕ ต้อง

- (๑) แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ใน ที่ซึ่งที่ดิน ตั้งอยู่ว่ามีสิทธิในที่ดิน ประเภทใด

เท่าใด ภายในระยะเวลาที่รัฐมนตรีจะได้ประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

LIART

การแจ้งให้ปฏิบัติตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๒) แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง
ขณะที่ทำนิติกรรม ในกรณีที่ข้อเท็จจริงแห่งสิทธิในที่ดินได้เปลี่ยนแปลงไป

มาตรา ๓๘ ภายใต้บังคับมาตรา ๓๖ บุคคลใดได้มาซึ่งสิทธิในที่ดินโดยมิติน
มาตรา ๓๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เมื่อประมวลกฎหมายนี้ได้ใช้บังคับแล้ว
ที่ดินใดมาขึ้นเมื่อรวมกับที่ดินที่บุคคลนั้นมีอยู่เดิมเกินจำนวนที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๔ ให้จำ
ที่ดินส่วนที่เกินนั้นภายในเจ็ดปี นับแต่วันที่ได้มาซึ่งสิทธิในที่ดินนั้น ถ้าบุคคลนั้นไม่
จำหน่ายที่ดินส่วนที่เกินนั้นได้ ให้อธิบดีมีอำนาจจำหน่ายที่ดินส่วนที่เกินนั้นแก่บุคคลอื่นได้

มาตรา ๔๐ ในกรณีที่บุคคลหลายคนมีสิทธิในที่ดินร่วมกัน ให้คำนวณแยกที่ดิน
บุคคลพึงมีได้ตามบทแห่งประมวลกฎหมายนี้ตามส่วนของแต่ละคน

มาตรา ๔๑ บุคคลที่มีสามี ภริยา หรือบุตรอาจได้มาหรือถือสิทธิในที่ดิน
ประโยชน์ของบุคคลเหล่านั้นเท่าที่บุคคลเหล่านั้นจะพึงมีได้ตามบทแห่งประมวลกฎหมาย

ในกรณีดังกล่าวนี้ ภริยา สามี หรือบิดามารดา จะต้องแจ้งข้อความตามที่ระบุ
มาตรา ๓๘ (๑) ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ในกรณีที่ได้สิทธิในที่ดิน
เมื่อประมวลกฎหมายนี้ได้ใช้บังคับแล้ว ให้แจ้งข้อความดังกล่าวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายใน
สิบวัน นับแต่วันได้สิทธิในที่ดินนั้นมา แล้วจึงจะถือว่ามียกที่ดิน เพื่อประโยชน์ของ
ภริยา หรือบุตร แล้วแต่กรณีได้ ในกรณีเช่นนั้นให้ถือว่าเสมือนว่าสามี ภริยา หรือบุตร
นั้น ถือสิทธิในที่ดินด้วยตนเองตามประมวลกฎหมายนี้

ถ้าสามี ภริยา หรือบุตร ดังกล่าวในวรรคแรกถึงแก่ความตาย บุคคลที่ถือสิทธิ
ประโยชน์ของสามี ภริยา หรือบุตร แล้วแต่กรณี เป็นอันหมดสิทธิที่จะถือสิทธิในที่ดิน
แล้วแต่กรณี สามี ภริยา หรือบุตรดังกล่าวตาย และให้นำความในมาตรา ๓๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ถ้าสามี ภริยา หรือบุตรดังกล่าวในวรรคแรกประสงค์จะได้มาหรือถือสิทธิในที่ดิน
เพื่อตนเอง บุคคลที่ถือสิทธิเพื่อประโยชน์ของสามี ภริยา หรือบุตร แล้วแต่กรณี เป็นอัน
หมดสิทธิที่จะถือประโยชน์ของบุคคลดังกล่าวนี้ต่อไป นับแต่วันที่ดิน สามี ภริยา หรือบุตรดังกล่าว

LIRT

หรืออสังหาริมทรัพย์ในที่ดินอื่นเพื่อตนเอง ทั้งนี้เพียงเท่าจำนวนที่บุคคลดังกล่าวได้มาหรืออสังหาริมทรัพย์ในที่ดินนั้น และให้นำความในมาตรา ๓๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

บทบัญญัติในมาตรานี้ไม่กระทบกระเทือนถึงกรณีรับมรดก

มาตรา ๔๒ บุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้วอาจได้มาหรืออสังหาริมทรัพย์ เพื่อประโยชน์ของบุตรหลาน หรืออสังหาริมทรัพย์อื่นใดได้ตามบทแห่งประมวลกฎหมายนี้ในเมื่อบิดามารดายินยอม และให้นำความในมาตรา ๔๑ วรรคสอง วรรคสาม วรรคสี่ และวรรคห้า มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ความในมาตรานี้มิให้ใช้บังคับในกรณีที่บิดามารดาเป็นคนต่างด้าว

มาตรา ๔๓ ที่ดินส่วนใดที่เจ้าของแจ้งว่าได้ใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ การกุศล การสาธารณ หรือสาธารณูปโภค คณะกรรมการจะพิจารณาอนุญาตให้ได้มาซึ่งที่ดินส่วนนั้นตามสมควรก็ได้

มาตรา ๔๔ ที่ดินส่วนใดที่เจ้าของแจ้งว่าได้ใช้เพื่อเป็นสถานที่ตั้งของตระกูล คณะกรรมการจะพิจารณาอนุญาตให้ได้มาซึ่งที่ดินส่วนนั้นจำนวนไม่เกิน ๓ ไร่ เว้นแต่กรณีจำเป็น คณะกรรมการจะอนุญาตให้ขยายจำนวนที่ดินออกไปอีกเท่าที่จำเป็น แต่ไม่เกิน ๓ ไร่ก็ได้

มาตรา ๔๕ บุคคลใดได้มาซึ่งสิทธิในที่ดินเกินกว่าที่อนุญาต ไว้ในประมวลกฎหมายนี้ และส่วนที่เกินนั้นไม่เกินกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนทั้งหมดที่ได้ตามบทแห่งประมวลกฎหมายนี้ จะขออนุญาตต่อคณะกรรมการเพื่อให้มีสิทธิในที่ดินนั้นต่อไปก็ได้ ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าที่ดินส่วนที่เกินนั้นไม่สามารถนำไปให้บุคคลอื่นใช้ประโยชน์ได้หรือใช้ได้โดยไม่คุ้มค่า หรือถ้าให้จำหน่ายจะเป็นการบั่นทอนทรัพย์สินของผู้มีสิทธิในที่ดินโดยไม่สมควร ก็ให้คณะกรรมการอนุญาต

มาตรา ๔๖ ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในท้องที่ใดให้ประโยชน์ในการเกษตรน้อย สมควรจะให้บุคคลมีสิทธิในที่ดินเกินกว่า ๕๐ ไร่ จะตราพระราชกฤษฎีกากำหนดให้บุคคลมีสิทธิในที่ดินเกินกว่า ๕๐ ไร่ก็ได้ แต่ต้องไม่เกิน ๓๐๐ ไร่

มาตรา ๔๗ บุคคลใดต้องการมีสิทธิในที่ดินเพื่อการเกษตร เกินกว่าที่อนุญาตไว้ในมาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๔๖ แห่งประมวลกฎหมายนี้ หากแสดงได้ว่าตนมีความสามารถและมี

LIRT

มีเจตนาจะทำที่ดินนั้นให้เป็นประโยชน์ได้ ทั้งคนจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการทำประโยชน์ในที่ดินนั้นเอง ให้ทำคำร้องยื่นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่พร้อมทั้งแสดงหลักฐานอ้างอิงประกอบคำร้อง พนักงานเจ้าหน้าที่ที่สอบสวนแล้ว ก็ให้เสนอเรื่องราวต่อคณะกรรมการเพื่อวินิจฉัย

คณะกรรมการจะตั้งอนุญาตให้มีสิทธิในที่ดินตามที่เห็นสมควร โดยกำหนดเงื่อนไขก็ได้ ในกรณีที่ผู้ขออนุญาตไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข คณะกรรมการจะตั้งให้จำหน่ายที่ดินทั้งหมดหรือแต่บางส่วนภายในกำหนดหนึ่งปีก็ได้ ถ้าผู้ขออนุญาตไม่จำหน่ายที่ดินภายในเวลาที่กำหนดให้อธิบดีมีอำนาจจำหน่ายที่ดินนั้น

มาตรา ๔๘ บุคคลใดต้องการมีสิทธิในที่ดินเพื่อการอุตสาหกรรมเกินกว่าที่อนุญาตไว้ในประมวลกฎหมายนี้ หากแสดงได้ว่าการประกอบอุตสาหกรรมนั้น หรือการขยายการประกอบอุตสาหกรรมนั้นจำเป็นต้องใช้ที่ดินมีจำนวนเกินกว่าที่ได้รับอนุญาตไว้จริง ให้ทำคำร้องยื่นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่พร้อมทั้งแสดงหลักฐานอ้างอิงประกอบคำร้อง เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ที่สอบสวนแล้ว ก็ให้เสนอเรื่องราวต่อคณะกรรมการเพื่อวินิจฉัย

คณะกรรมการจะตั้งอนุญาตให้มีสิทธิในที่ดินตามที่เห็นสมควร โดยกำหนดเงื่อนไขก็ได้ ในกรณีที่ผู้ขออนุญาตไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข คณะกรรมการจะตั้งให้จำหน่ายที่ดินทั้งหมดหรือแต่บางส่วนภายในกำหนดหนึ่งปีก็ได้ ถ้าผู้ขออนุญาตไม่จำหน่ายที่ดินภายในเวลาที่กำหนดให้อธิบดีมีอำนาจจำหน่ายที่ดินนั้น

มาตรา ๔๙ ภายใต้บังคับมาตรา ๓๘ มาตรา ๔๗ และมาตรา ๔๘ ผู้ใดมีที่ดินเกินกว่าจำนวนที่กฎหมายอนุญาตไว้เป็นการฝ่าฝืนบทแห่งประมวลกฎหมายนี้ ให้ผู้นั้นจำหน่ายที่ดินส่วนที่เกินนั้นภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งให้ทราบว่าได้มีการฝ่าฝืน ถ้าไม่จำหน่ายภายในเวลาดังกล่าวให้อธิบดีมีอำนาจจำหน่าย

มาตรา ๕๐ ในการที่อธิบดีใช้อำนาจจำหน่ายที่ดินตามบทแห่งประมวลกฎหมายนี้ ให้อธิบดีมีอำนาจจำหน่ายโดยการขายหรือให้เช่าซื้อตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง และให้อธิบดีมีอำนาจเรียกค่าธรรมเนียมได้ไม่เกินร้อยละห้าของราคาที่ดินจำหน่ายนั้น

LIRT

ขายไม่ได้ภายในสองปี ให้ยึดโดยอนุพัตรฐมนตรีมีอำนาจจัดการขายที่ดินนั้นด้วยวิธีอื่น
ภายในสิบปี

อำนาจตามความที่กล่าวในวรรคแรกนั้น เมื่อยึดเห็นเป็นการสมควรจะจัดแบ่งที่
ออกเป็นแปลง ๆ เพื่อจำหน่ายก็ได้

มาตรา ๕๑ ในกรณีที่ยึดจะใช้อำนาจจำหน่ายที่ดินตามประมวลกฎหมายนี้ ให้ผู้
ยึดที่ดินนั้นจะพึงจำหน่ายตกลงกับพนักงานเจ้าหน้าที่ว่าที่ดินแปลงใด หรือส่วนของที่ดิน
ใดจะพึงจำหน่าย ถ้าไม่สามารถตกลงกันได้ ให้เสนอเรื่องให้คณะกรรมการชี้ขาด

มาตรา ๕๒ ในกรณีที่ยึดเห็นสมควรจะใช้อำนาจจำหน่ายที่ดิน ให้พนักงานเจ้า
หน้าที่แจ้งให้ผู้มีสิทธิในที่ดินทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามสิบวัน เมื่อพนักงานเจ้า
หน้าที่ตกลงกับผู้มีสิทธิในที่ดินเกี่ยวกับราคาที่ดิน ถ้าไม่สามารถตกลงราคาที่ดินกัน
ได้ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยการกำหนดราคาอสังหาริมทรัพย์โดยอนุญาโตตุลาการ ตามกฎหมาย
ว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ราคาที่ดินที่พึงตกลงหรือที่จะพึงกำหนดโดยอนุญาโตตุลาการนั้น ให้ถือราคาตลาด
ตามที่เป็นอย่างอยู่ในวันที่พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งให้ผู้มีสิทธิในที่ดินทราบว่ายึดจะใช้อำนาจจำหน่าย

มาตรา ๕๓ นับแต่วันที่พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งให้ทราบตามความในมาตรา ๕๒ ให้
ยึดมีอำนาจครอบครองที่ดินนั้นทันที แดงให้ผู้มีสิทธิในที่ดิน บริวาร ผู้เช่า ผู้อาศัย และ
บุคคลอื่นใดที่อยู่ในที่ดินนั้น ออกจากที่ดินภายในกำหนดหนึ่งปี

ในกรณีที่ผู้สัญญาเช่าที่ดินแปลงนั้นอยู่ ก็ให้สัญญาเช่าเป็นอันระงับไปในวันที่
พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งให้ผู้มีสิทธิในที่ดินทราบว่ายึดจะใช้อำนาจจำหน่าย

มาตรา ๕๔ เมื่อมีการจำหน่ายที่ดินของผู้ใดตามนัยแห่งประมวลกฎหมายนี้ โดยวิธี
เช่าซื้อหรือผ่อนชำระราคา ให้ยึดชำระราคาที่ดินให้แก่ผู้มีสิทธิในที่ดินเป็นงวด ๆ ให้เสร็จสิ้น
ภายในระยะเวลาดังต่อไปนี้

- (๑) กรณีการจำหน่ายตามมาตรา ๓๘ ให้ผ่อนชำระราคาที่ดินภายใน ๕ ปี
- (๒) กรณีการจำหน่ายตามมาตรารอื่น ให้ผ่อนชำระราคาที่ดินภายในสิบปี

LIRT

สำหรับการผ่อนชำระราคาที่ดินนั้น ให้คิดดอกเบี้ยร้อยละห้าของราคาที่ดิน
ค้างชำระจากผู้ซื้อหรือผู้เช่าซื้อ ให้แก่ผู้มีสิทธิในที่ดินเดิม

มาตรา ๕๕ ในกรณีการขายหรือให้เช่าซื้อที่ดินตามความในมาตรา ๕๐ ถ้าผู้
ซื้อหรือผู้เช่าซื้อไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขในสัญญาซื้อขายหรือสัญญาเช่าซื้อ แล้วแต่กรณี ให้
มีอำนาจเรียกที่ดินคืน ในการเรียกที่ดินคืน ให้สิทธิในที่ดินตกเป็นของกรมที่ดินในวันที่ยื่น
ผู้เช่าซื้อได้ทราบหรือควรจะได้ทราบถึงการเรียกที่ดินคืน

หมวด ๔

การออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน

มาตรา ๕๖ แบบ หลักเกณฑ์และวิธีการออกใบของ หนังสือรับรองการ
ประโยชน์ ใบได้ส่วนของโฉนดที่ดิน รวมทั้งใบแทนของหนังสือดังกล่าวมาแล้วนั้น ให้กำหนด
โดยกฎกระทรวง

มาตรา ๕๗ แบบ โฉนดที่ดินให้มีข้อความสำคัญดังต่อไปนี้ ชื่อตัว ชื่อสกุล ที่อยู่
ของผู้มีกรรมสิทธิ์ ตำแหน่งที่ดิน จำนวนเนื้อที่ รูปแผนที่ของที่ดินแปลงนั้นแสดงเขตข้างเคียง
ที่ดิน และให้มีสำเนาบัญชีสำหรับจดทะเบียนไว้ด้วย ให้เจ้าพนักงานที่ดินและผู้ว่าราชการจังหวัด
ลงลายมือชื่อและประทับตราประจำตำแหน่งเป็นสำคัญ

โฉนดที่ดินดังกล่าวนี้ให้ทำเป็นคู่ฉบับ รวมสองฉบับ มอบให้ผู้ถือกรรมสิทธิ์ไว้ฉบับ
หนึ่ง อีกฉบับหนึ่งเก็บไว้ ณ สำนักงานที่ดินจังหวัดหรือสำนักงานที่ดินสาขา แล้วแต่กรณี สำหรับ
ฉบับที่เก็บไว้ ณ สำนักงานที่ดินจังหวัดหรือสำนักงานที่ดินสาขานั้น จะจำลองเป็นรูปถ่ายไว้ก็ได้
ในกรณีเช่นว่านี้ ให้ถือเสมือนเป็นต้นฉบับ

มาตรา ๕๘ เมื่อรัฐมนตรีเห็นสมควรจะให้ออกโฉนดที่ดินในท้องที่จังหวัดใด ให้
รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดเขตท้องที่เพื่อทำการสำรวจรังวัดทำแผนที่เพื่อออก
โฉนดที่ดิน

LIRT

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่จะไปเดินสำรวจทำการรังวัดที่ดินตามความในวรรคก่อน ให้ผู้
ราชการจังหวัดประกาศล่วงหน้าในท้องที่ซึ่งจะรังวัดออกโฉนดที่ดินไม่น้อยกว่าสามสิบวัน และ
ผู้สิทธิในที่ดินนำพนักงานเจ้าหน้าที่ทำการรังวัดที่ดินของตนตามวัน และเวลาที่กำหนด
ผู้สิทธิในที่ดินตามความในวรรคก่อนจะต้องตัวแทน นำพนักงานเจ้าหน้าที่ ทำการรังวัด
ของตนก็ได้

มาตรา ๕๘ ในกรณีที่ผู้สิทธิครอบครองที่ดินเฉพาะรายมาขอออกโฉนดที่ดิน เมื่อ
พนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาเห็นเป็นการสมควรตามหลักเกณฑ์ ให้ดำเนินการออกโฉนดที่ดินให้

มาตรา ๖๐ ในการออกโฉนดที่ดินตามความในมาตรา ๕๘ และมาตรา ๕๙ ถ้ามี
ผู้แย้งสิทธิกัน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานที่ดิน แล้วแต่กรณี มีอำนาจทำการสอบ
สวนเปรียบเทียบ ถ้าตกลงกันได้ให้ดำเนินการตามความตกลงนั้น แต่ถ้าไม่ตกลงกันให้พนักงาน
เจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานที่ดินเสนอเรื่องพร้อมทั้งความเห็นไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อพิจารณา
การ

เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งประการใดแล้ว ให้แจ้งแก่คู่กรณีทราบ และให้ฝ่ายที่ไม่
พอใจไปดำเนินการฟ้องหรือร้องต่อศาลภายในกำหนดหกสิบวันนับแต่วันทราบคำสั่ง

ในกรณีที่ได้ฟ้องหรือร้องต่อศาลแล้ว ให้รอเรื่องไว้จนกว่าศาลจะพิพากษาหรือมีคำ
สั่งประการใด จึงให้ดำเนินการไปตามกรณี ถ้าไม่ฟ้องหรือร้องภายในกำหนด ก็ให้ดำเนิน
การไปตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่ง

มาตรา ๖๑ เมื่อความปรากฏว่าได้ออกโฉนดที่ดินหรือได้จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม
เกี่ยวกับที่ดิน หรือจดทะเบียนรายการจดทะเบียนที่ดินให้แก่ผู้ใด โดยคลาดเคลื่อนหรือ
ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้อธิบดีมีอำนาจเรียกโฉนดที่ดินหรือเอกสารที่ได้จดทะเบียนสิทธิและ
นิติกรรมหรือเอกสารที่ได้จดทะเบียนรายการจดทะเบียนที่ดินนั้นมาแก้ไขถูกต้องหรือเพิกถอนเสียได้

ก่อนที่จะแก้ไขหรือเพิกถอนตามความในวรรคแรก ให้แจ้งให้ผู้มีส่วนได้เสียทราบ
โดยตรงล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน เพื่อให้โอกาสโต้แย้งคัดค้าน เมื่ออธิบดีพิจารณาประการ
ใดแล้ว ก็ให้ดำเนินการต่อไปตามควรแก่กรณี

LIRT

มาตรา ๖๒ บรรดาคดีที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับเรื่องกรรมสิทธิ์ที่ดินที่ได้ออกโฉนดที่ดินเมื่อศาลพิจารณาพิพากษาคดีถึงที่สุดแล้ว ให้ศาลแจ้งผลของคำพิพากษานั้นถึงที่สุดหรือให้นotifyเจ้าพนักงานที่ดินแห่งท้องที่ซึ่งที่ดินนั้นตั้งอยู่ด้วย

มาตรา ๖๓ โฉนดที่ดินของผู้ใดเป็นอันรื้อถอน จำคุก ด้วยประการใดเจ้าของมาขอรับไปแทนโฉนดที่ดินนั้นได้

เมื่อได้ออกไปแทนไปแล้ว โฉนดที่ดินเดิมเป็นอันยกเลิก เว้นแต่ศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่น

สำหรับการขอไปแทนใบจอง หนังสือรับรองการทำประโยชน์หรือใบไต่สวน ให้ความดังกล่าวข้างต้นมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๖๔ ถ้าโฉนดที่ดินฉบับสำนักงานที่ดินจังหวัด หรือสำนักงานที่ดินอำเภออันรื้อถอน จำคุก ด้วยเหตุใด ให้เจ้าพนักงานที่ดินมีอำนาจเรียกโฉนดที่ดินฉบับเจ้าของที่ดินมาพิจารณาแล้วจัดทำขึ้นใหม่โดยอาศัยหลักฐานเดิมได้

หมวด ๕

การรังวัดที่ดิน

มาตรา ๖๕ การรังวัดเพื่อออกโฉนดที่ดินให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๖๖ เพื่อประโยชน์แก่การรังวัด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่และคนงานมีอำนาจเข้าไปในที่ดินของผู้มีสิทธิในที่ดินหรือผู้ครอบครองในเวลากลางวันได้ แต่จะต้องแจ้งให้ผู้มีสิทธิในที่ดินทราบเสียก่อน และให้ผู้มีสิทธิในที่ดินหรือผู้ครอบครองที่ดินนั้นอำนวยความสะดวกแก่การนี้

ในกรณีต้องสร้างหมุดหลักฐานการแผนที่ในที่ดินของผู้ใด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่อำนาจสร้างหมุดหลักฐานลงได้ตามความจำเป็น

LIRT

ในการรังวัด เมื่อมีความจำเป็นและโดยสมควร พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจที่จะขุด
รานกิ่งไม้หรือกระทำการอย่างอื่นแก่งัดกิ่งที่ขวางแก่การรังวัดได้เท่าที่จำเป็น ทั้งนี้
เพื่อการที่จะให้เจ้าของได้รับความเสียหายน้อยที่สุด

มาตรา ๖๗ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้จัดทำหลักหมายเขตที่ดิน หรือได้สร้างหมุด
ฐานเพื่อการแผนที่ลงในที่ดิน ห้ามมิให้ผู้อื่นใดนอกจากพนักงานเจ้าหน้าที่ทำลาย ดัด
เคลื่อนย้าย ถอดถอนหลักหมายเขตหรือหมุดหลักฐานเพื่อการแผนที่นั้นไปจากที่เดิม
มิฉะนั้นจะได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานที่ดิน

มาตรา ๖๘ เมื่อบุคคลใดมีความจำเป็นที่จะต้องกระทำการตามความในมาตรา ๖๗
ยื่นคำร้องต่อเจ้าพนักงานที่ดินเพื่อขออนุญาต

ในกรณีที่เจ้าพนักงานที่ดินไม่อนุญาต ให้เจ้าของที่ดินมีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีได้
ภายในสิบห้าวันนับจากวันทราบคำสั่งไม่อนุญาต ให้รัฐมนตรีตั้งภายในหกสิบวันนับจากวันได้รับ
อุทธรณ์ คำสั่งรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

ถ้ารัฐมนตรีไม่ตั้งภายในกำหนดหกสิบวันดังกล่าวในวรรคก่อน ให้ถือว่าอนุญาต

มาตรา ๖๙ เมื่อเป็นการสมควรจะทำการล้อมเขตที่ดินตามแผนที่ที่วางในท้องที่ใด
ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดประกาศให้ผู้มีสิทธิในที่ดินทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน การประกาศ
ให้ทำหนังสือปิดไว้ในบริเวณที่ดินเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบด้วย และให้แจ้งกำหนดวัน เวลาไป
ให้ผู้มีสิทธิในที่ดินทราบอีกชั้นหนึ่ง และให้ผู้มีสิทธิในที่ดินนำพนักงานเจ้าหน้าที่ทำการรังวัด
ล้อมเขตที่ดิน

ผู้มีสิทธิในที่ดินตามความในวรรคก่อน จะต้องตัวแทนพนักงานเจ้าหน้าที่ทำการรังวัด
ล้อมเขตที่ดินของตนก็ได้

ที่ดินที่ได้ทำการล้อมเขตแล้ว ให้เจ้าพนักงานที่ดินมีอำนาจทำโฉนดที่ดินให้ใหม่แทน
ฉบับเดิม ส่วนฉบับเดิมเป็นอันยกเลิกและให้สิ้น

มาตรา ๗๐ เพื่อประโยชน์แก่การรังวัด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจ

LIART

- (๑) เรียกผู้มีสิทธิในที่ดินข้างเคียงมาระวังแนวเขต และตั้งชื่อรับทราบแนวเขตที่ดินของตน
- (๒) เรียกให้บุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำ หรือตั้งให้ส่งเอกสาร หรือหลักฐานใดที่เกี่ยวข้องในการสอบสวน

หมวด ๖

การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม

มาตรา ๗๑ ให้ผู้ดำรงตำแหน่งต่อไปนี้เป็น พนักงานเจ้าหน้าที่ จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(๑) เจ้าพนักงานที่ดิน หรือผู้ทำการแทนสำหรับที่ดินในเขตที่มีสำนักงานที่ดินจังหวัด หรือสำนักงานที่ดินสาขา และเฉพาะที่ดินที่มีโฉนดที่ดิน หรือที่มีใบโฉนดโฉนด หรืออสังหาริมทรัพย์อื่นในที่ดินดังกล่าวรวมกับที่ดิน

(๒) นายอำเภอหรือผู้ทำการแทน ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอหรือผู้ทำการแทนสำหรับที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์อื่นในท้องที่อำเภอหรือกิ่งอำเภอนั้น สำหรับกรณีอื่นนอกจากระบุไว้ใน (๑)

มาตรา ๗๒ ผู้ใดประสงค์จะ จดทะเบียนสิทธิ และนิติกรรม เกี่ยวกับ อสังหาริมทรัพย์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ให้คู่กรณีนำหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินมาจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๗๑ แล้วแต่กรณี

มาตรา ๗๓ เมื่อปรากฏต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ว่านิติกรรมที่คู่กรณีนำมาขอจดทะเบียนนั้นเป็นโมฆะกรรม พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่ต้องจดทะเบียนให้

หากนิติกรรมที่คู่กรณีนำมาขอจดทะเบียนนั้นปรากฏว่าเป็นโมฆะกรรม ให้พนักงานเจ้าหน้าที่รับจดทะเบียนในเมื่อคู่กรณีฝ่ายที่อาจเสียหายยืนยันให้ชัด

มาตรา ๗๔ ในการดำเนินการ จดทะเบียนสิทธิ และ นิติกรรม ของ พนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๗๑ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสอบสวนคู่กรณี และเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องมา

LIRT

โดยคำ หรือส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องได้ตามความจำเป็น แล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่
ไปตามควรแก่กรณี

ถ้ากรณีเป็นทศกรเชื่อได้ว่า การขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมนั้นจะเป็นการหัก
กฎหมาย หรือเป็นทศกรเชื่อได้ว่าบุคคลใดจะซื้อที่ดินเพื่อประโยชน์แก่คนต่างด้าว ให้ขอ
รังวัดรัฐมนตรี คำสั่งรัฐมนตรีเป็นที่สุด

มาตรา ๗๕ การดำเนินการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม เกี่ยวกับที่ดิน มีโฉนดที่ดิน
เจ้าพนักงานที่ดินบันทึกข้อตกลง หรือทำสัญญาเกี่ยวกับการนั้นแล้วแต่กรณี แล้วให้จด
การสำคัญลงในโฉนดที่ดินฉบับเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด หรือสำนักงานที่ดินอำเภอ และฉบับ
รองที่ดินให้ตรงกันด้วย

มาตรา ๗๖ ในกรณี การขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม เกี่ยวกับที่ดิน ซึ่งพนักงาน
เจ้าหน้าที่ทำการสอบสวนและรังวัดหมายเขตไว้แล้ว แต่ยังไม่ได้ออกโฉนดที่ดิน ให้ไปขอ
ทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามความในมาตรา ๗๓

การจดทะเบียนดังกล่าวในวรรคก่อน ให้จัดแจ้งในใบได้ลง ณ โถงตามวิธีการ
ด้วยการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับที่ดินที่มีโฉนดที่ดิน

มาตรา ๗๗ การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์อย่าง
อื่น ถ้าประมวลกฎหมายนี้มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น ให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการ
กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๗๘ การขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมในที่ดิน ซึ่งได้มาตามประมวล
กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๘๒ หรือโดยประกาศอื่นนอกจากนิติกรรม สำหรับที่ดิน
มีโฉนดที่ดินแล้ว ให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๗๙ เมื่อผู้มีสิทธิในที่ดินซึ่งมีโฉนดที่ดินแล้ว ประสงค์จะแบ่งแยกที่ดินเป็น
แปลง ต้องให้พนักงานเจ้าหน้าที่ไปทำการรังวัดแบ่งแยกที่ดิน เมื่อได้รังวัดแบ่งแยกเสร็จแล้ว
ก็ต้องจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม ก็ให้จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเสียก่อน แล้วให้
เจ้าพนักงานที่ดินออกโฉนดที่ดินฉบับใหม่ให้

LIRT

สำหรับกรณีที่ดินที่มีใบไต่สวน ให้นำความดังกล่าวข้างต้นมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๔๐ ในกรณีไต่สวนจากจำนอง หรือไต่สวนจากการขายฝากซึ่งที่ดินมี
ที่ดินแล้ว เมื่อผู้รับจำนอง หรือผู้รับซื้อฝากได้ทำหลักฐานเป็นหนังสือว่าได้มีการไต่สวน
ให้เจ้าของที่ดิน หรือผู้ขายฝากนำโฉนดที่ดินมาขอจดทะเบียนไต่สวนต่อเจ้าพนักงานที่ดิน

เมื่อเจ้าพนักงานที่ดินตรวจเป็นการถูกต้องก็ให้จดทะเบียนในโฉนดที่ดินให้ปรากฏ
ไต่สวนนั้น

สำหรับที่ดินที่มีใบไต่สวน ให้นำความดังกล่าวข้างต้นมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๔๑ การไต่สวนที่ดินทางมรดก ให้ผู้ขอรับมรดกนำหลักฐานหรือหนังสือ
แสดงสิทธิในที่ดินมายื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่สอบสวนพยานหลักฐาน
และประกาศให้ทราบในที่เปิดเผยในสำนักงานที่ดินจังหวัด หรือสำนักงานที่ดินอำเภอ ในท้อง
อำเภอ และในบริเวณที่ดินที่กำหนดทุกสิบวัน เมื่อไม่มีผู้โต้แย้ง และหลักฐานเป็นที่เชื่อถือ
ผู้ร้องมีสิทธิในการรับมรดกก็ให้จดทะเบียนให้ตามคำขอ

ในกรณีที่ผู้โต้แย้ง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสอบสวนคู่กรณี และเรียกบุคคล
ใด ๆ มาให้ถ้อยคำ หรือส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องได้ตามความจำเป็น และให้พนักงานเจ้าหน้าที่
เปรียบเทียบ ถ้าเปรียบเทียบไม่ตกลง ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งการไปตามที่เห็นสมควร

ถ้าฝ่ายใดไม่พอใจคำตัดสินของพนักงานเจ้าหน้าที่ ก็ให้ฝ่ายนั้นไปฟ้องร้องกันเองยัง
ภายในกำหนดหกสิบวันนับแต่วันทราบคำตัดสิน แต่ในกรณีที่เจ้ามรดกตายไปยังไม่ถึงหนึ่งปี ก็
พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดเวลาให้ไปฟ้องร้องกันเองได้ แต่ต้องไม่เกินหนึ่งปีนับหกสิบวัน นับ
วันเจ้ามรดกตาย

มาตรา ๔๒ ในกรณีที่ผู้ม่ายยื่นคำขอเป็นผู้จัดการมรดก หรือทรัพย์สินของมรดก
ชั้นใดแล้ว โดยขอด้วยกฎหมายก่อนวันใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ
เกี่ยวกับที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์อย่างอื่น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่สอบสวนพยานหลักฐาน และ
จึงให้รับจดทะเบียนผู้จัดการมรดกหรือทรัพย์สินได้

LIRT

มาตรา ๘๓ ผู้ใดมีสวนโคเลี้ยงในที่ดินโค อัน อาจ จะ พ้อง มังคับ ให้ มีการ จัดระเบียบ
ให้มีการเปลี่ยนแปลงทางทะเบียนได้ มีความประสงค์จะขอขายที่ดินคอกพนักงานเจ้าหน้าที่
ทำได้

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่สอบสวน เห็นสมควร ให้รับ ขายได้ได้ไม่เกิน กำหนด หกสิบวัน
แต่วันที่ขอขาย โดยให้ผู้ซื้อไปดำเนินการทางศาล เมื่อศาลได้มีคำสั่งหรือคำพิพากษาแล้ว
พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการต่อไปตามควรแก่กรณี

หมวด ๓

การกำหนดสิทธิในที่ดินเพื่อการศาสนา

มาตรา ๘๔ การได้มาซึ่งที่ดินของวัดวาอาราม วัดขาดหลวงโรมันคาทอลิกมุขนิช
เกี่ยวกับคริสต์จักร หรือมัสยิดอิสลาม ต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี และให้ได้มาไม่เกิน
ไร่

ในกรณีที่เป็นการถาวร รัฐมนตรีจะอนุญาตให้ได้มาซึ่งที่ดินเกินจำนวนที่บัญญัติ
ไว้ในวรรคแรกก็ได้

บทบัญญัติใน มาตรา นี้ไม่กระทบ กระเทือน การได้มา ซึ่ง ที่ดิน ที่มี อยู่ แล้ว ก่อน วันที่
ประมวลกฎหมายนี้ใช้บังคับ และการได้มาซึ่งที่ดินของมัสยิดอิสลามโดยทางบทบัญญัติแห่ง
ศาสนาอิสลามในจังหวัดที่มีตำแหน่งคณะโต๊ะอิศลาม

มาตรา ๘๕ ในกรณีที่นิติบุคคลได้มาซึ่งที่ดินเกินกำหนดตามความในมาตรา ๘๔ เมื่อ
ประมวลกฎหมายนี้ใช้บังคับแล้ว ให้นิติบุคคลดังกล่าวจัดการจำหน่ายภายในห้าปี ถ้าไม่
จำหน่ายที่ดินภายในเวลาที่กำหนด ให้อธิบดีมีอำนาจจำหน่ายที่ดินนั้น และให้นำบทบัญญัติ
เรื่องการบังคับจำหน่ายที่ดินตามความในหมวด ๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๔

การกำหนดสิทธิในที่ดินของคนต่างด้าว

มาตรา ๘๖ คนต่างด้าว จะได้มาซึ่งที่ดิน ก็โดย อาศัย บทบัญญัติเฉพาะ ซึ่ง บัญญัติ ให้
กรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ได้ และอยู่ในบังคับบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ด้วย

LIRT

ภายใต้บังคับมาตรา ๔๔ คนต่างด้าวดังกล่าวจะได้มาซึ่งที่ดินเพื่อใช้เป็น ที่อยู่อาศัย ประกอบกิจการในทางพาณิชย์กรรม อุตสาหกรรม เกษตรกรรม การอุตสาหกรรม การเกษตร การค้าขาย หรือการค้าส่ง ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขและวิธีการซึ่งกำหนดโดยกฎกระทรวง ต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี

มาตรา ๔๖ จำนวนที่ดินที่จะพึงอนุญาตให้ตามความในมาตรา ๔๕ มีกำหนดดังนี้

(๑) ที่อยู่อาศัยครอบครัวยุติไม่เกิน	๑ ไร่
(๒) ที่ใช้เพื่อพาณิชย์กรรมไม่เกิน	๑ ไร่
(๓) ที่ใช้เพื่ออุตสาหกรรมไม่เกิน	๓๐ ไร่
(๔) ที่ใช้เพื่อเกษตรกรรมครอบครัวยุติไม่เกิน	๓๐ ไร่
(๕) ที่ใช้เพื่อการค้าส่งไม่เกิน	๑ ไร่
(๖) ที่ใช้เพื่อการอุตสาหกรรมไม่เกิน	๕ ไร่
(๗) ที่ใช้เพื่อการอุตสาหกรรมตระกูลไม่เกิน	๕ ไร่

คนต่างด้าวผู้ใด ต้องการมีสิทธิในที่ดิน เพื่อการอุตสาหกรรมเกินกว่า ที่บัญญัติไว้

- (๑) ถ้าเห็นเป็นการสมควร คณะรัฐมนตรีจะอนุญาตให้ได้มาซึ่งที่ดินเกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ โดยกำหนดเงื่อนไขก็ได้ และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๔๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๔๗ บทบัญญัติในมาตรา ๔๖ มิให้กระทบกระเทือนแก่ที่ดินของคนต่างด้าวที่มีอยู่แล้ว เกินกำหนดตามความในมาตรา ๔๖ ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายนี้ใช้บังคับ ส่วนผู้ที่ที่ดินอยู่แล้วน้อยกว่ากำหนด หรือผู้ที่ได้จำหน่ายที่ดินเดิมของตนไป อาจได้มาซึ่งที่ดินได้อีก แต่รวมแล้วต้องไม่เกินกำหนดตามมาตรา ๔๖

มาตรา ๔๘ เมื่อคนต่างด้าวได้รับอนุญาตให้ได้มาซึ่งที่ดินเพื่อกิจการใด ผู้รับอนุญาตต้องใช้ที่ดินเพื่อกิจการนั้น จะใช้เพื่อกิจการอื่นไม่ได้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตให้ใช้เพื่อกิจการอื่นใหม่ตามจำนวนที่ไม่เกินกำหนดในมาตรา ๔๖ ถ้าจะไม่ใช้ที่ดินตามที่ได้รับอนุญาตนั้นต้องแจ้งให้ทราบตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับที่ดินนั้น

LIRT

คนต่างด้าวผู้ใดประสงค์จะใช้ที่ดินเพื่อกิจการอื่นใหม่ ให้ขออนุญาตใหม่ต่อรัฐมนตรี
และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ถ้ารัฐมนตรีเห็นสมควรก็ให้มีอำนาจอนุญาต

มาตรา ๕๐ คนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้มีและใช้ที่ดินเพื่อกิจการใด ถ้าไม่ใช้ที่ดิน
หรือได้ใช้ที่ดินเพื่อกิจการอื่นโดยไม่ได้รับอนุญาตใหม่ ให้จัดการจำหน่ายที่ดินนั้น
ภายในเวลาที่อธิบดีกำหนด ซึ่งไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยแปดสิบวัน แต่ไม่ให้เกินหนึ่งปี ถ้าพ้น
กำหนดดังกล่าว ให้อธิบดีมีอำนาจจำหน่ายที่ดินนั้น

มาตรา ๕๑ คนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ที่ดินเพื่อกิจการใด ถ้าได้รับอนุญาต
ให้ใช้ที่ดินอื่นเพื่อกิจการอื่น ซึ่งจำนวนที่ดินที่ได้รับอนุญาตนั้นลดลง ให้จำหน่ายที่ดินส่วน
นั้นภายในเวลาที่อธิบดีกำหนด ซึ่งไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยแปดสิบวัน แต่ไม่ให้เกินหนึ่งปี
กำหนดเวลาดังกล่าว ให้อธิบดีมีอำนาจจำหน่ายที่ดินนั้น

มาตรา ๕๒ คนต่างด้าวผู้ใดได้รับอนุญาตให้ได้มาซึ่งที่ดิน ตามความในมาตรา ๔๘
ต้อง ถ้าไม่ได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่คณะรัฐมนตรีกำหนด ให้จำหน่ายที่ดินส่วนที่ได้รับ
ใช้ให้ได้มาเกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้แล้ว ภายในเวลาที่อธิบดีกำหนด ซึ่งไม่น้อยกว่า
ร้อยแปดสิบวัน แต่ไม่ให้เกินหนึ่งปี ถ้าพ้นกำหนดเวลาดังกล่าว ให้อธิบดีมีอำนาจจำหน่าย
ที่ดิน

มาตรา ๕๓ คนต่างด้าวได้มาซึ่งที่ดินโดยได้รับมรดกในฐานะที่เป็นทายาทโดยธรรม
รัฐมนตรีจะอนุญาตให้ได้มาซึ่งที่ดินนั้น แต่เมื่อรวมกับที่มีอยู่แล้วไม่เกินจำนวนที่จะพึงมีได้
ตามความในมาตรา ๔๘ ก็ได้

มาตรา ๕๔ บรรดาที่ดินที่คนต่างด้าวได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือไม่ได้รับ
อนุญาต ให้คนต่างด้าวนั้นจัดการจำหน่ายภายในเวลาที่อธิบดีกำหนดให้ ซึ่งไม่น้อยกว่า
ร้อยแปดสิบวัน แต่ไม่ให้เกินหนึ่งปี ถ้าไม่จำหน่ายที่ดินภายในเวลาที่กำหนด ให้อธิบดีมี
อำนาจจำหน่ายที่ดินนั้น และให้นำบทบัญญัติเรื่องการบังคับจำหน่ายที่ดินตามความในหมวด ๓
ใช้บังคับโดยอนุโลม

LIRT

มาตรา ๔๕ ผู้ใดได้มาซึ่งที่ดินในขณะที่มีสัญชาติไทย ถ้าภายหลังผู้นั้นเปลี่ยนสัญชาติเป็นคนต่างด้าว ให้คงมีสิทธิถือที่ดินได้เท่าที่คนต่างด้าวนั้นจะพึงมี นอกจากนั้นให้การจำหน่าย และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๔๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๔๖ เมื่อปรากฏว่าผู้ใดได้มาซึ่งที่ดิน แห่งใดในฐานะ เป็นเจ้าของแทนคนต่างด้าว หรือนิติบุคคลตามความในมาตรา ๔๗ หรือมาตรา ๔๘ ให้อธิบดีมีอำนาจทำการจำหน่ายที่ดินนั้น และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๔๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๕

การกำหนดสิทธิในที่ดินของนิติบุคคลบางประเภท

มาตรา ๔๗ นิติบุคคลดังต่อไปนี้ให้มีสิทธิในที่ดินได้เสมือนกับคนต่างด้าว

(๑) บริษัทจำกัดที่มีทุนของคนต่างด้าวเกินกว่าร้อยละยี่สิบเก้า หรือผู้ถือหุ้นเป็นคนต่างด้าวเกินกว่าถึงจำนวนผู้ถือหุ้น แล้วแต่กรณี

เพื่อประโยชน์แห่งหมวดนี้ บริษัทจำกัดได้ออกใบหุ้นชนิดออกให้แก่ผู้ถือ ให้ถือในหุ้นนั้นคนต่างด้าวเป็นผู้ถือ

(๒) ห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียนแล้ว บรรดาหุ้นของคนต่างด้าวเกินกว่าร้อยละยี่สิบเก้า หรือผู้เป็นหุ้นส่วนเป็นคนต่างด้าวเกินกว่าถึงจำนวนผู้เป็นหุ้นส่วน แล้วแต่กรณี

(๓) สมาคมรวมทังสหกรณ์ที่มีสมาชิกเป็นคนต่างด้าวเกินกว่าถึงจำนวน หรือดำเนินการเพื่อประโยชน์คนต่างด้าวโดยเฉพาะ หรือเป็นส่วนใหญ่

(๔) มูลนิธิที่มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์คนต่างด้าวโดยเฉพาะ หรือเป็นส่วนใหญ่

(๕) นิติบุคคลใดในมาตราหน้ผู้จัดการ หรือกรรมการเป็นคนต่างด้าว

LIRT

มาตรา ๘๘ ในกรณีที่นิติบุคคลตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๘๖ เข้าเป็นเจ้าของทุน หรือ
หุ้น หรือเป็นหุ้นส่วน แล้วแต่กรณี ในนิติบุคคลอื่นตามนัยที่กล่าวในมาตราก่อนให้
นิติบุคคลดังกล่าวนี้เป็นคนต่างด้าว

มาตรา ๘๘ ในกรณีที่นิติบุคคลตามความในมาตรา ๘๖ หรือมาตรา ๘๘ จะได้นำ
เงินจำหน่ายไปซึ่งสิทธิในที่ดินให้นำบทบัญญัติตามความในหมวด ๘ และหมวด ๑๐ มา
ใช้โดยอนุโลม และให้นิติบุคคลดังกล่าวมีหน้าที่และความรับผิดชอบเช่นเดียวกับที่กำหนดไว้
กับคนต่างด้าวและบุคคลทั่วไป

มาตรา ๑๐๐ นิติบุคคลใดได้นำซึ่งที่ดินในกรณีที่ไม่ต้องด้วยบทบัญญัติของมาตรา ๘๖
หรือมาตรา ๘๘ ถ้าภายหลังมีสภาพต้องด้วยบทบัญญัติในมาตรา ๘๖ หรือมาตรา ๘๘ให้นำบท
บัญญัติมาตรา ๘๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๑๐

การค่าที่ดิน

มาตรา ๑๐๑ บุคคลใดประสงค์จะทำการค่าที่ดิน ต้องได้รับอนุญาตเป็นการเฉพาะ
ที่ดินจากรัฐมนตรี ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในการอนุญาตนั้น รัฐมนตรีจะกำหนดเงื่อนไขอย่างใดก็ได้

มาตรา ๑๐๒ ในกรณีที่ผู้ทำการค่าที่ดินตามมาตรา ๑๐๑ ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่
กำหนดไว้แล้ว แรกเบียดขึ้น หรือให้เช่าซื้อที่ดินได้หมดภายในเวลาดำเนินนี้ นับแต่วันได้รับ
อนุญาตก็ให้อธิบดีมีอำนาจจำหน่ายที่ดินนั้น และให้นำบทบัญญัติเรื่องการบังคับจำหน่าย
ที่ดินตามความในหมวด ๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

LIRT

หมวด ๑๑

ค่าธรรมเนียม

มาตรา ๓๐๓ เมื่อมีผู้มาขอให้ดำเนินการออกโฉนดที่ดิน การรังวัด หรือจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม หรือขอให้ทำธุระอื่น ๆ เกี่ยวกับที่ดิน ให้ผู้นั้นเสียเงินค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่ต้องไม่เกินอัตราตามบัญชีท้ายประมวลกฎหมายนี้

มาตรา ๓๐๔ เมื่อมีผู้มาขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม ซึ่งแสดงจำนวนทุนทรัพย์สำหรับเสียค่าธรรมเนียม ให้ผู้ขอแสดงราคาทรัพย์สินตามความจริง และให้พนักงานเจ้าหน้าที่อำนาจกำหนดจำนวนราคาทรัพย์สินตามราคาตลาดในขณะนั้น และให้มีอำนาจสอบสวนหรือหลักฐานเพื่อประกอบการพิจารณาได้

มาตรา ๓๐๕ ให้มีกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการประเมินทุนทรัพย์ในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม” มีจำนวนไม่น้อยกว่า ๗ คน แต่ไม่เกิน ๙ คน รัฐมนตรีจะแต่งตั้งโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา มีหน้าที่พิจารณากำหนดจำนวนทุนทรัพย์ในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม

ให้คณะกรรมการประเมินทุนทรัพย์ตั้งอนุกรรมการประจำจังหวัด มีจำนวนไม่น้อยกว่า ๕ คน แต่ไม่เกิน ๘ คน เพื่อพิจารณาและกำหนดจำนวนทุนทรัพย์ในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมในท้องที่จังหวัดนั้น ๆ

มาตรา ๓๐๖ ถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่า จำนวนทุนทรัพย์ที่แสดงไว้นั้นน้อยเกินไปสมควร ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ประเมินทุนทรัพย์เพื่อเรียกค่าธรรมเนียมโดยอาศัยหลักฐาน หรือความระบียบการที่รัฐมนตรีกำหนด ถ้าไม่เป็นอันตกลงกันได้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเรื่องพร้อมด้วยความเห็นเสนอต่อคณะอนุกรรมการประจำจังหวัด เมื่อคณะอนุกรรมการประจำจังหวัดพิจารณาเห็นควรประเมินทุนทรัพย์เท่าใดแล้ว ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการไปตามนั้น ถ้าผู้ขอจดทะเบียนไม่พอใจ ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ขอเรื่องไว้ก่อน และให้ผู้ขอจดทะเบียน

LIRT

มาตรา ๓๐๖

คณะกรรมการประเมินทุนทรัพย์โดยเสนอผ่านพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อคณะกรรมการ
ทุนทรัพย์พิจารณากำหนดเท่าใด ก็ให้ถือเป็นอันยุติเฉพาะคราวนั้น ทั้งนี้ เว้นแต่ผู้
ออกตระเบียนโดยยินยอมเสียค่าธรรมเนียมชั่วคราวตามที่คณะกรรมการประจำจังหวัด
ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการจดทะเบียนทันที ส่วนการอุทธรณ์ให้คำวินิจฉัยไป
คณะกรรมการประเมินทุนทรัพย์ดังประการใดแล้ว ให้ดำเนินการต่อไปตามนั้น

หมวด ๑๒

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๓๐๗ ผู้มีสิทธิในที่ดินผู้ใดไม่นำพนักงานเจ้าหน้าที่ทำการรังวัดที่ดินของตน
ตั้งตัวแทนเพื่อการนั้นตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดประกาศกำหนด ความความในมาตรา ๕๘
มาตรา ๖๘ หรือผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๖ หรือมาตรา ๘๐ มีความผิดต้อง
โทษปรับไม่เกินสองร้อยบาท

มาตรา ๓๐๘ ผู้ใดฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘ หรือมาตรา ๖๖ มีความผิด
ระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

มาตรา ๓๐๙ ผู้ใดฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๘ มาตรา ๖๘ หรือมาตรา
มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท หรือจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือทั้งปรับ

มาตรา ๓๑๐ ผู้ใดฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘๘ มีความผิดต้องระวางโทษ
ปรับไม่เกินสามพันบาท หรือจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือทั้งปรับทั้งจำ

มาตรา ๓๑๑ ผู้ใดฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘๖ หรือมาตรา ๓๐๓ หรือไม่
ปฏิบัติตามเงื่อนไขตามความในมาตรา ๓๐๒ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท
หรือจำคุกไม่เกินสองปี หรือทั้งปรับทั้งจำ

มาตรา ๓๓๒ นิติบุคคลใด

- (๑) ได้มาซึ่งที่ดินเป็นการฝ่าฝืนบทแห่งประมวลกฎหมาย
- (๒) ใช้ที่ดินนั้นเพื่อกิจการอื่นนอกจากที่ได้รับอนุญาต
- (๓) ใช้ที่ดินผิดเงื่อนไขที่คณะรัฐมนตรีกำหนดตามความในมาตรา ๘๘ ประกอบด้วยมาตรา ๘๘ วรรคสอง
- (๔) ไม่แจ้งการไม่ใช้ที่ดินตามความในมาตรา ๘๘ ประกอบด้วยมาตรา ๘๘ หรือ
- (๕) ค้าที่ดินอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๓๐๓ หรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขตามความในมาตรา ๓๐๒

มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท

มาตรา ๓๓๓ ผู้ใดได้มาซึ่งที่ดินในฐานะเป็นตัวแทนของคนต่างด้าว หรือนิติบุคคลตามความในมาตรา ๘๘ หรือมาตรา ๘๘ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่น หรือจำคุกไม่เกินสองปี หรือทั้งปรับทั้งจำ.

อัตราค่าธรรมเนียมทำยประมวลกฎหมายที่ดิน

ค่าธรรมเนียมในการขอคำรับรองที่ดินที่ได้ทำประโยชน์แล้ว คิดรวมเป็น

รายแปลง ๆ ละ

๓๐.๐๐ บาท

ค่าธรรมเนียมในการขอตัดปัน รายละ

๓๐๐.๐๐ บาท

ที่ดินปันหนึ่ง ไร่ละ หรือเศษของไร่

๓๐.๐๐ บาท

ค่าธรรมเนียมออกโฉนดที่ดิน

ก. ที่ดินไม่เกิน ๕๐ ไร่

๕๐.๐๐ บาท

ข. ที่ดินเกิน ๕๐ ไร่ ค่าธรรมเนียมที่ดินที่เกิน ไร่ละ

๒.๐๐ บาท

ค่าธรรมเนียมรังวัดเกี่ยวกับโฉนดที่ดิน

ก. ถ้าเรียกเป็นรายแปลง ๆ ละ

๒๐.๐๐ บาท

ข. ถ้าเรียกเป็นรายวัน ๆ ละ

๒๐.๐๐ บาท

ค. ค่าคัดหรือจำลองแผนที่

๓๕.๐๐ บาท

ง. ค่าคำนวณเนื้อที่หรือสอบแล

๓๕.๐๐ บาท

จ. ค่าปรับระบะแปลงละ

๕.๐๐ บาท

ค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม

ก. เรียกตามจำนวนทุนทรัพย์ ไร่ละ

๒.๐๐ บาท

อย่างต่ำไม่ต่ำกว่า

๕.๐๐ บาท

ข. ไม่มีทุนทรัพย์

๒๐.๐๐ บาท

ค่าธรรมเนียมการขอให้มาซึ่งที่ดินของคนต่างด้าว รายละ

๓๐.๐๐ บาท

ค่าธรรมเนียมไร่ละ

๓๐.๐๐ บาท

LIRT

๘. ค่าธรรมเนียมการขอให้ได้นำซึ่งที่ดินเพื่อการค้าที่ดิน รายละเอียด	๓๐.๐๐ บาท
ค่าอนุญาตไว้ละ	๕.๐๐ บาท
๙. ค่าธรรมเนียมเบ็ดเตล็ด	
(๑) ค่าคำขอ	๒.๐๐ บาท
(๒) ค่าคัดค้านเอาเอกสารต่าง ๆ รวมทั้งค่าคัดค้านเอาเอกสาร เป็น พยานในคดีแพ่ง โดยเจ้าหน้าที่เป็นผู้คัดค้าน (ไม่ถึง ร้อยละสิบของร้อยละนั้นเป็นร้อยละ)	๒.๐๐ บาท
ค่าไปร้อยละ (ไม่ถึงร้อยละสิบหรือเศษของร้อยละนั้นเป็นร้อยละ)	๒.๐๐ บาท
(๓) ค่ารับรองเอกสารที่คัดค้าน	๒.๐๐ บาท
(๔) ค่าตรวจหลักฐานทะเบียนที่ดิน แปลงละ	๕.๐๐ บาท
(๕) ค่ารับอายุที่ดิน	๕.๐๐ บาท
(๖) ค่ามอบฉันทะ	๕.๐๐ บาท
(๗) ค่าออกไปแทนโฉนดที่ดินหรือหนังสือแสดงสิทธิ ในที่ดินอย่างอื่น	๒๐.๐๐ บาท
(๘) ค่าประกาศ	๕.๐๐ บาท
๑๐. ค่าใช้จ่าย	
(๑) ค่าพาหนะเดินทางของเจ้าพนักงาน พนักงานเจ้าหน้าที่ และ คนงานที่จ้างไปทำการรังวัดตามคำขอ	เท่าที่จำเป็นและ ใช้จ่ายไปจริง
(๒) ค่าเบี้ยเลี้ยงและค่าจ้างคนงานที่จ้างไปทำการรังวัดตามคำขอ ให้เรียกตามระเบียบและอัตราของทางราชการ	ที่รัฐบาลบัญญัติ ในขณะนั้น
(๓) ค่าบอกรับจ้างเจ้าพนักงานผู้ปกครองท้องที่หรือผู้แทนที่ไปในการ รังวัด คนหนึ่งวันละ	๕.๐๐ บาท

กฎหมายที่ดิน

๔๓๖

(๔) ค่าหักเขตหลุด

๓.๐๐ บาท

ถ้าเป็นการเดินสำรวจเพื่อสอบเขตที่ดิน คิดเป็นราย

แปลง ๆ ละ

๑๒.๐๐ บาท

(๕) ค่าพิมพ์ประกาศได้แก่ผู้ไปปิดประกาศรายละ

๔๐.๐๐ บาท

(๖) ค่าพยาน ได้แก่พยาน คนละ

๒.๐๐ บาท

(๗) ค่าพาหนะเดินทางและเบี้ยเลี้ยงพนักงานเจ้าหน้าที่ ในกรณี เท่าอัตราที่

ไปสอบสวนการกำปรโยชน์ในที่ดินตามคำขอ ให้เรียก ทางราชการ

จ่ายแก่ผู้ไปทำงาน

จะต้องจ่าย

Δ

Legislative Institutional Repository of Thailand

ฉบับพิเศษ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๗

พระราชบัญญัติจัดทบทวนความเป็นธรรมแก่สังคม

พ.ศ. ๒๕๖๗

Legislative Institutional Repository of Thailand

พระราชบัญญัติ

จัดที่ดินเพื่อความเป็นธรรมแก่สังคม พ.ศ. ๒๕๕๗

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๗

เป็นปีที่ ๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการ

โปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการจัดที่ดินเพื่อความเป็นธรรมแก่สังคม

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำ
และยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อความเป็นธรรมแก่สังคม พ.ศ. ๒๕๕๗”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป และจะใช้บังคับในท้องที่ใดให้ตราโดยพระราชกฤษฎีกา

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

มาตรา ๓ ให้มีกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการจัดที่ดินเพื่อเป็นธรรมแก่สังคม” ประกอบด้วยประธานหนึ่งคน และกรรมการอื่นอีกไม่น้อยกว่า ซึ่งจะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง ขึ้นจากผู้ทรงคุณวุฒิ

มาตรา ๔ เมื่อปรากฏว่าเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินแสดงความจำนนในการจัดการที่ดินของตนก็ได้ ปรากฏว่า เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินอยู่เดิมต้องละครอบครองที่ดินของตนไปเพราะเกรงกลัวอิทธิพลหรือเพราะความไม่รู้เท่าถึงการนี้ก็ได้ ปรากฏว่าเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินได้ ที่ดินมาด้วยความไม่เป็นธรรมก็ได้ ไม่ควรที่จะได้เกิดขึ้นก่อนหรือหลังวันใช้บังคับพระราชบัญญัตินี้ ให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการจัดที่ดินเพื่อความเป็นธรรมแก่สังคมที่จะพิจารณาดำรวจสอบสวน และนำขึ้นออกจัดให้แก่ราษฎรตามความเป็นธรรมได้ ในการนี้คณะกรรมการจะส่งเจ้าหน้าที่ไปราษฎรไว้ประโยชน์ร่วมกันก็ได้

มาตรา ๕ ภายในกำหนดสิบปี นับแต่วันที่บุคคลได้รับที่ดินตามความในมาตราที่สิบแปดนั้นจะจำหน่ายจ่ายโอนต่อไปมิได้ เว้นแต่จะตกทอดโดยทางมรดก

มาตรา ๖ ให้คณะกรรมการจัดที่ดินเพื่อความเป็นธรรมแก่สังคมมีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) มีหนังสือสอบถามกระทรวง ทบวง กรม เทศบาล สุขาภิบาล หรือองค์การของรัฐที่เกี่ยวข้องให้ชี้แจงข้อเท็จจริงพร้อมทั้งเหตุผลเกี่ยวกับที่ดิน

(๒) ให้กระทรวง ทบวง กรม เทศบาล สุขาภิบาล หรือองค์การของรัฐที่เกี่ยวข้องส่งเอกสารหลักฐาน หรือสิ่งต่าง ๆ หรือสั่งให้บุคคลในสังกัดมาชี้แจงข้อเท็จจริงหรือความคิดเห็นเกี่ยวกับที่ดิน

(๓) ให้กระทรวง ทบวง กรม เทศบาล สุขาภิบาล หรือองค์การของรัฐที่เกี่ยวข้องส่งผู้แทนมาร่วมประชุมคณะกรรมการ

(๔) ให้กระทรวง ทบวง กรม เทศบาล สุขาภิบาล หรือองค์การของรัฐที่เกี่ยวข้องร่วมมือในอันที่จะปฏิบัติการอันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

LIRT

(๕) มีหนังสือเรียกบุคคลใด ๆ มาชี้แจงข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยว
และให้ส่งเอกสาร หลักฐาน หรือสิ่งอื่น ๆ มาประกอบการพิจารณาของคณะ
การ

(๖) เข้าไปยัง สถานที่หรือที่ดิน ของกระทรวง ทบวง กรม เทศบาล สุขาภิบาล
การของรัฐบาลเอกชน เพื่อตรวจสอบเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับที่ดิน และให้มีอำนาจ
ตามข้อเท็จจริง เรียกเอกสาร หรือสิ่งใด ๆ จากบุคคลที่อยู่ในสถานที่เช่นนั้น และบุคคล
เช่นนั้นต้องให้ความสะดวกแก่คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการและพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม
การ

(๗) สั่งห้ามมิให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำนิติกรรม เกี่ยวกับ ที่ดินที่อยู่ในข่ายแห่งการ
ของ จนกว่าคณะกรรมการจะได้อนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษร

(๘) สั่งพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ออกโฉนด โฉนดตราจอง ตราจอง หนังสือสำคัญ
ของที่ดินตามใบหยียบย่ำได้ ขึ้นทะเบียนว่าได้ทำประโยชน์แล้ว หรือใบหยียบย่ำ หรือสั่ง
พนักงานเจ้าหน้าที่ให้โอนเอกสารดังกล่าวให้แก่ราษฎรผู้ที่จะพึงได้รับที่ดิน ในกรณีให้มีอำนาจ
ออกเอกสารเดิมมาทำลายเสีย

มาตรา ๗ คำวินิจฉัยของคณะกรรมการจัดที่ดินเพื่อความเป็นธรรมแก่สังคมให้ถือ
เอาเสียงข้างมาก ในกรณีที่คะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานคณะกรรมการออกเสียงเพิ่ม
อีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๘ เมื่อคณะกรรมการจัดที่ดินเพื่อความเป็นธรรมแก่สังคมได้มี คำสั่งจัดที่ดิน
แปลงใดให้แก่ราษฎรแล้ว ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้บุคคลที่เห็นว่าไม่มีสิทธิในที่ดิน
แปลงนั้นออกจากที่ดินพร้อมทั้ง รวกลองปลงสู่ร่างที่บุคคลดังกล่าว หรือบริวารได้ปลงสู่ร่างไว้
จากที่ดินนั้นด้วย ในกรณีเช่นนั้น ให้ผู้รับคำสั่งปฏิบัติตามคำสั่งภายในระยะเวลาที่คณะ
กรรมการกำหนด ซึ่งต้องไม่เกินหกสิบวัน เว้นแต่ถ้าเป็นกรณี ที่บุคคลดังกล่าวได้ปลงสู่ร่าง
หรือทิ้งผลลงแล้ว ให้คงกรของที่ดินนั้นไปจนกว่าจะได้มีการเกี่ยวเก็บ

LIART

ก่อนที่คณะกรรมการจะมีคำสั่งตามความในวรรคแรก คณะกรรมการจะต้อง
สอบถามเสียก่อน

ในกรณีที่บุคคลได้รับคำสั่งตาม ความในวรรคแรกไม่ปฏิบัติตาม คำสั่งภายใน
กำหนด คณะกรรมการจะดำเนินการร้องถอนตั้งปลัดร่างนั้นเสีย โดยคิดค่าใช้จ่ายจากบุคคล
ที่ได้รับคำสั่งก็ได้

มาตรา ๘ คำสั่งของคณะกรรมการจัดที่ดินเพื่อความเป็นธรรมแก่สังคมตามความ
มาตรา ๔ หรือมาตรา ๘ ให้ถ้อยมั่นเด็ดขาด ผู้ใดจะนำไปฟ้องคดีเป็นอย่างอื่นมิได้

ที่ดินแปลงใดอยู่ในระหว่าง พิจารณาของ คณะกรรมการ จัดที่ดินเพื่อ ความเป็น
ธรรม และมีกรณีพิพาทขึ้นที่คัดเกี่ยวกับที่ดินแปลงนั้น คณะกรรมการจะรายงานให้
ทราบก็ได้ ในกรณีเช่นนั้น ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ก่อนจนกว่าคณะกรรมการ
จะได้วินิจฉัยเกี่ยวกับที่ดินแปลงนั้นแล้ว

มาตรา ๑๐ คณะกรรมการมี อำนาจแต่งตั้ง คณะอนุกรรมการ เพื่อสอบสวนกรณี
ระบุไว้ในมาตรา ๔ และมาตรา ๘ ในกรณีเช่นนั้น ให้คณะอนุกรรมการมีอำนาจอย่างใด
กับคณะกรรมการตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) และ
มาตรา ๘ วรรค ๒

คณะกรรมการ หรือ คณะ อนุกรรมการ จะ แต่งตั้ง พนักงานของ รัฐบาล เป็นพนักงาน
เจ้าหน้าที่ได้ และให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวนี้มีอำนาจตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖ (๑)

มาตรา ๑๑ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามความในพระราชบัญญัตินี้ ให้ถือว่ากรรมการ
อนุกรรมการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ เป็นเจ้าพนักงานตามความในกฎหมายลักษณะ
อาญา

มาตรา ๑๒ ผู้ใด

(๑) ไม่ปฏิบัติตามกฏคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่
อำนาจตามความในมาตรา ๖ (๕) (๖) (๗) หรือมาตรา ๘

LIRT

พระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อความเป็นธรรมแก่สังคม

๔๓๗

(๒) รัชชการกระทำของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามความในมาตรา ๖ (๖)

(๓) ไม่ยอมส่งเอกสารให้คณะกรรมการเพื่อทำตามตามมาตรา ๖ (๗)

มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือทั้งปรับทั้งจำ

มาตรา ๓๓ ผู้ใดไม่ให้ความสะดวกแก่คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามความในมาตรา ๖ (๖) มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือทั้งปรับทั้งจำ

มาตรา ๓๔ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้.

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ป. พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี

Legislative Institutional Repository of Thailand

ฉบับพิเศษ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๕๙

รายชื่อคณะรัฐมนตรี
คณะปัจจุบัน

รายชื่อคณะรัฐมนตรี

คณะปัจจุบัน

Δ

๑. จอมพล ป. พิบูลสงคราม	นายกรัฐมนตรี
๒. จอมพล ถนอม ชูธรรม	รองนายกรัฐมนตรี
๓. พันเอก นายวรการบัญชา	รองนายกรัฐมนตรี
๔. พลอากาศโท มณี มหาฉันทะ เวชยันต์รังสฤษฎ์	รองนายกรัฐมนตรี
๕. จอมพล ป. พิบูลสงคราม	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
๖. จอมพล ถนอม ชูธรรม	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม
๗. พลเอก สฤษดิ์ ธนะรัชต์	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม
๘. พลโท เกา เพ็ชรเลิศ บริภัณฑ์ยุทธกิจ	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
๙. พลโท ประยูร ภมรมนตรี	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง
๑๐. นายพลตำรวจเอก เผ่า ศรียานนท์	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง
๑๑. พลตรี พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนครสวรรค์พงษ์ประพันธ์	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๑๒. นายเกษมชาติ มุณยรัตพันธุ์	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๑๓. พลเรือเอก หลวงยุทธศาสตร์โกศล	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๑๔. พลตรี ศิริ สิริโยธิน	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย

LIRT

๑๕. จอมพล ปิณ สุททหะวัน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร
๑๖. นายพลตำรวจตรี ธรรมนูญ อุตยานานนท์
รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตร
๑๗. จอมพลอากาศ พัน รณนภากาศ ฤทธาคนี
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
๑๘. พลเรือโท หลวงชำนาญยุทธยุทธ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๑๙. พลตรี ประมาณ อติเรกธาร รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๒๐. พลเรือโท หลวงสุนาจินวิวัฒน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๒๑. นายพลตำรวจเอก เผ่า ศรียานนท์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๒๒. พลเอก เดช เศรษฐกิจยุทธ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๒๓. พระยาอภัยพิทักษ์ธรรมประคัลภ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
๒๔. จอมพล ป. พิบูลสงคราม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม
๒๕. พลโท หลวงสวัสดิ์ศรียุทธ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงวัฒนธรรม
๒๖. พลเอก มังกร พรหมโยธี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๒๗. พลอากาศเอก หลวงเชิดวุฒากาศ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๒๘. จอมพล ป. พิบูลสงคราม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ
๒๙. พลตรี ศิริ ศิริโยธิน รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ
๓๐. พลโท ประยูร ภมรมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๓๑. พลโท บัญญัติ เทพหัสดิน ณ อยุธยา
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๓๒. พลตรี ประมาณ อติเรกธาร รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๓๓. นายเลื่อน พงษ์ไธยาน รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม

△

LIRT

ฉบับพิเศษ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๗

รายชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ประเภทที่ ๑ และ ประเภทที่ ๒

รายชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ ๑

(เรียงตามลำดับอักษร)

Δ

ก.

๑. นายแก้ว ถึงหะกเซนท์ พิจิตร

ค.

๒. ชุมคงฤทธิศึกษากร นครราชสีมา
๓. นายคล้าย ธารองมณี สงขลา
๔. นายแคล้ว นรปดิ ชอนแก่น

จ.

๕. ร้อยโท จงกต ไกรฤกษ์ พิษณุโลก
๖. พันตรี หดวงจบกระบวนยุทธ พระนครศรีอยุธยา
๗. นายจรินทร์ สุวรรณชาติ ร้อยเอ็ด
๘. นายจวน กุดตะวนิชย์ นครราชสีมา
๙. นายจันทาทัย ฤกษ์สุคนธ์ พระนครศรีอยุธยา
๑๐. ร้อยโท จารุบุตร เรืองสุวรรณ ชอนแก่น
๑๑. นายจิตตะเด่น ไชยคำ พระนครศรีอยุธยา
๑๒. นายเจ๊ะ อับดุลลาห์ หลังบูเต๊ะ ตันจุง
๑๓. นายพันตำรวจตรี หดวงเจริญตำรวจการ อุทัยธานี

LIRT

ฉ.

- ๓๔. ร้อยเอก ฉัตร ศรียานนท์
- ๓๕. นายฉันท จันทชุม
- ๓๖. นายฉาย วิโรจน์ศิริ

พระนคร
ร้อยเอ็ด
กาญจนบุรี

ช.

- ๓๗. นายชัยวัฒน์ อินทะพันธ์
- ๓๘. นายชาญยุทธ ไชยคำมิ่ง
- ๓๙. นายชาย สุอังคะ
- ๔๐. นายชื่น รวิจรรณ
- ๔๑. นายชื่น อยู่ถาวร
- ๔๒. นายโชติ คุณะเกษม
- ๔๓. นายไชยณรงค์ ณ เชียงใหม่

ลำพูน
กาฬสินธุ์
อุดม
หนองคาย
อุดรศักดิ์
พระนคร
เชียงใหม่

ญ.

- ๔๔. นายญาติ ไหวดี

สุรินทร์

ด.

- ๔๕. นายดิเรก มณีรัตน์

อุบลราชธานี

ต.

- ๔๖. นายเตียง ศิริขันธ์

ตาก

ถ.

- ๔๗. นายถวิล วัฏฏานนท์
- ๔๘. นายถิต พรหมมาณพ
- ๔๙. นายโถง สุวรรณทัต

สุพรรณบุรี
พัทลุง
ธนบุรี

LIRT

ท.

๓๐. พันโท ทอง สิริเวชพันธุ์	นครศรีธรรมราช
๓๑. นายทองพูน ทิมฉิม	นครนายก
๓๒. นายทองดีมี ศุภะมาร์ค	ประจวบคีรีขันธ์
๓๓. นายทิม ไชยงยศ	ศรีสะเกษ
๓๔. นายทิม ภูมิพัฒน์	อุบลราชธานี
๓๕. นายเทพ ไชตินุสิค	ศรีสะเกษ
๓๖. นายเทพ สุวงศ์อินทร์	สมุทรสงคราม
๓๗. นายเทียม ไชยนิพนธ์	ตาก
๓๘. นายเทียม ณ สงขลา	ราชบุรี

ธ.

๓๙. นายธรรมบุญ ภูมาศ	มหาสารคาม
๔๐. นายธวัช ทานต์มฤต	สุโขทัย

น.

๔๑. นายเนียม อุปรมัย	นครศรีธรรมราช
๔๒. นายนาถ เงินทาบ	มหาสารคาม
๔๓. นายนิวัฒน์ พูนศรี ศรีสุวรรณ	ร้อยเอ็ด
๔๔. นายเนิน เกษสุวรรณ	กระบี่

บ.

๔๕. นายบุญคุ้ม จันทร์ศรีสุริยวงศ์	อุดรธานี
๔๖. นายบุญช่วย ศรีสวัสดิ์	เชียงราย
๔๗. นายบุญช่วย ชัดถาวร	มหาสารคาม

LIRT

ภารกิจผู้แทนราษฎรประเภทที่ ๑

๔๔๔

๔๗. นายบุญเที่ยง ทองด้วง
๔๘. นายบุญผ่อง ทองด้วง

ดำปาง
เชียงราย

ป.

๕๐. นายประคิษฐ์ ณ น่าน
๕๑. นายประพัฒน์ วรรณะสาร
๕๒. นายประภาส คงสมัย
๕๓. พงศวีร์ ประมาณ อติเรกสาร
๕๔. นายประดาท ไชยะโท
๕๕. นายประสิทธิ์ กาญจนวัฒน์
๕๖. นายประสิทธิ์ ชุตตะเกศ
๕๗. นายประสิทธิ์ รุฬินิจ
๕๘. นายประยงค์ เต็มศักดิ์
๕๙. พงศพรวิวัฒน์
๖๐. นายปถม กุมะมกุล

น่าน
พระนคร
ศรี
สระบุรี
ยะลา
ฉะเชิงเทรา
สงขลา
กำแพงเพชร
ขอนแก่น
อุดรธานี
นครศรีธรรมราช

ผ.

๖๑. นายผั่น บุญรัก
๖๒. นายเผด็จ จิราภรณ์
๖๓. นายเผด็จ ศิวะทัต

ชุมพร
พิจิตร
สมุทรปราการ

พ.

๖๔. นายพร มณีทอง
๖๕. ร้อยโท พงษ์ ณ ถลาง
๖๖. นายพจน์ นิเวศานนท์
๖๗. นายพันตำรวจเอก พงษ์ นิตวัฒนานนท์

สมุทรสาคร
ปราจีนบุรี
ชัยภูมิ
สุราษฎร์ธานี

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

๖๘. นายพันธ์ อินทวงศ์	นครพนม
๖๙. พระพิพิธภักดี	ปัตตานี
๗๐. นายพิรุณ อินทราวุธ	เชียงใหม่
๗๑. นายเพทาย โชติคุณิธ	ชลบุรี
๗๒. นายเพทาย อมาตยกุล	พระนครศรีอยุธยา
๗๓. นายเพียรศักดิ์ นิสัยสุข	สิงห์บุรี
ฟ.	
๗๔. นายพันธ์ สุพรรณสาร	พระนครศรีอยุธยา
ม.	
๗๕. นายมานิต อุทธิเสน	ศรีสะเกษ
๗๖. นายเมธ รัตนประสิทธิ์	เชียงใหม่
๗๗. นายไมรา ณ ถลาง	พังงา
ย.	
๗๘. นายขงยุทธ พึ่งภาพ	อุบลราชธานี
๗๙. นายยศ อินทรโกมาตย์สุต	นครราชสีมา
๘๐. นายยี่น ดิบนุกาญจน์	สุรินทร์
ร.	
๘๑. นางระพีพรรณ พรหมอวัระ	ระนอง
๘๒. พระราชธรรมนิเทศ	ปทุมธานี
๘๓. พันตรี หดวงราชเวชพิศาธ	นนทบุรี
๘๔. นางแรม พรหมโมมต บุญขประเสริฐ	ภูเก็ต
ล.	
๘๕. นายเตียง ไชยกาธ	อุบลราชธานี
๘๖. นายเดื่อน พงษ์โสภณ	นครราชสีมา

LIRT

ว.

๘๘. พันเอก นายจรรยาบัญชา	เชียงใหม่
๘๙. นายวัง ศักดิ์บุตร	แพร่
๙๐. นายวิชัย ไชยาบะ	ลำปาง
๙๑. นายวิเชียร ดำศรีฐานนท์	ชัยภูมิ
๙๒. พันตรี วิเชษฐ์ ตันนักร	ปราจีนบุรี
๙๓. ชุมวิเทศคุณการ	เพชรบุรี
๙๔. ชุมวิกรมธัญวิทยา	นครสวรรค์
๙๕. หลวงวิจิตรการ	อุดรธานี
๙๖. หลอดวิจิตรวิชัยยุทธศาสตร์	อ่างทอง

ค.

๙๗. นายศิริ ภาณุวงศ์	ฉะเชิงเทรา

ด.

๙๘. นายพันตำรวจตรี สงกรานต์ อุดมดิษฐ์	เพชรบูรณ์
๙๙. นายสงวน ศิริสง่า	เชียงใหม่
๑๐๐. นายสง่า ศรีเพ็ญ	ชัยนาท
๑๐๑. นายสมศักดิ์ ตันมูรณทรพิชัย	ราชบุรี
๑๐๒. นายสงวน พรหมประกาย	อุดรธานี
๑๐๓. นายสงวน ก้าวประกอบ	นครสวรรค์
๑๐๔. นายสงวน พงศน	ขอนแก่น
๑๐๕. นายสงวน มารังกุล	บุรีรัมย์
๑๐๖. นายสงวน จันทรมาน	สุพรรณบุรี
๑๐๗. นายร้อยตำรวจตรี สมฤทธิ์ อินทรตระกูล	เลย

LIRT

๓๐๗. เว็เอก พระตำครบูรณรักษ์	นครปฐม
๓๐๘. นายฉานนท์ ฉายสว่าง	นครปฐม
๓๐๙. พตเรือโท หลวงสุนาวณวิวัฒน์	ชุมพร
๓๑๐. นางสุนิ เทตาน	นครสวรรค์
๓๑๑. นายสุบั้น พุดพัฒน์	กาฬสินธุ์
๓๑๒. นายสุรพงษ์ ศิริรัตน์	จันทบุรี
๓๑๓. นายเต็มอ ฤทธิราชัญญ	แม่ฮ่องสอน
๓๑๔. นายเดวี อิศรางกูร ณ อยุธยา	บุรีรัมย์
๓๑๕. นายเดวิด เปี่ยมพงศ์ฉำนัก	ระยอง

ห.

๓๑๖. นายเห็ดอม พันธุ์ฤกษ์	สุรินทร์

อ.

๓๑๗. นางอรพิน ไชยกาต	อุบลราชธานี
๓๑๘. หลวงอรรถพรพิศาล	ตราด
๓๑๙. นายอัมพร สุวรรณมต	ร้อยเอ็ด
๓๒๐. นายอารีย์ คณิตเจริญกุล	นครราชสีมา
๓๒๑. ร้อยโท อุต นิตยสุทธิ	นครราชสีมา
๓๒๒. นายเอิบ อีสสระ	นราธิวาส
๓๒๓. นายเอื้อ จันทรวงศ์	นครพนม

Δ

รายชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ ๒ (เรียงตามลำดับอักษร)

Δ

ก.

๑. พงอากาศ์กร หงวงกรโกสัยกาจ
๒. นายพันตำรวจเอก กระเชียร ศรีตานนท์
๓. พงจิตา กฤษ บุญณกันต์
๔. พันเอก กฤษณ์ ดีระรา
๕. พลโท หงวงกัมปนาทแสนยากร
๖. พลโท หงวงเกรียงศักดิ์พิชิต

ข.

๗. พลโท หม่อมหลวงราชม ฤกษ์
๘. นายเชมชาติ บุญยรัตพันธุ์

จ.

๙. พลเรือจัตวา จรุง เนติมเตียรณ
๑๐. พันเอก จำเริญ จารุเด็ดย
๑๑. พันเอก จารุง วัฒนคุปต์
๑๒. พันเอก จำดอง ยงยุทธ

- ๓๓. พันเอก จิตต์ สุนทามนท์
- ๓๔. นายจิตตะเด่น บัญจะ
- ๓๕. พลจัตวา จิตติ นาวีเดภัย
- ๓๖. พลโท หลวงจุฑายุทธธรรมา
- ๓๗. พลอากาศโท หลวงเจริญธรรมพร
- ๓๘. นายเจริญ บัณฑโร
- ๓๙. พลตรี เจริญ สุวรรณวิสูตร
- ๔๐. พลตรี เข้ม ญาโณทัย

ณ.

- ๔๑. นายเฉลิม เรือวงศ์
- ๔๒. พลจัตวา เฉลิม พงศ์สวัสดิ์
- ๔๓. พลอากาศจัตวา เฉลิมเกียรติ อัมมามงกุฏ

ช.

- ๔๔. พลจัตวา ธน อารุณรัตน์
- ๔๕. พลเรือตรี ธน ดินทุเด่น
- ๔๖. พันเอก ช่าง เรืองศักดิ์สงคราม
- ๔๗. นายชวน จนิษฐ
- ๔๘. พันเอก ชาญ บุญฤทธิ์
- ๔๙. พันเอก ชาติชาย รุณหวัด
- ๕๐. พันเอก หลวงชำนาญยุทธศิลป์
- ๕๑. พลเรือโท หลวงชำนาญยุทธศิลป์

ภารกิจสภามหาวิทยาลัยประเภทที่ ๒

๓๒. หอวงษ์นานาชาติอักษร
๓๓. พดจัตวา ชุมริตคองพด
๓๔. พดเรือจัตวา รัน ดนแจ้ง
๓๕. พันโท เจริญ ทองสิงห์
๓๖. พดอากาศเอก หอวงเรียดูฆาภาด
๓๗. นายพดคำรจโท ไรติ ไรติธนาภิบาล

ณ.

๓๘. พันเอก ณรงค์ ดำดีรัฐวิภาค

ด.

๓๙. พดเอก เสร เศรษฐกิจยุทธ

ค.

๔๐. พดจัตวา ศรี บุญกนิษฐ

๔๑. พดจัตวา ไครเคธ ปันตระกูลด

ณ.

๔๒. พดตรี ณอม กิตติขจร

ท.

๔๓. นายพดคำรจเอก ทม จิตวิมด

๔๔. พดอากาศตรี ทวี จุฑะทรัพย์

๔๕. พดเรือจัตวา ทศน์ กรานเลิศ

๔๖. พดอากาศจัตวา เทพ เกษมุดิ

น.

๔๗. พดด้ว พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์
 ๔๘. พดด้ว น้อม เกตุคุณิ
 ๔๙. พดอากาศจัตวา นักรบ บินสร

บ.

๕๐. พระยาบริรักษ์เวชชการ
 ๕๑. พดโท บัญญัติ เทพหัสดิน ณ อยุธยา
 ๕๒. พันเอก บุญชัย บำรุงพงศ์
 ๕๓. พดอากาศตรี บุญชู จันทรเบกษา

ป.

๕๔. พดเอก พระประจักษ์ปัจฉิม
 ๕๕. พระยาประชาศรีย์ดรุณ
 ๕๖. พันเอก ประคจ อินทระ
 ๕๗. พดตรี ประภาส จารุเสถียร
 ๕๘. พดโท ประยูร ภมรมนตรี
 ๕๙. พดจัตวา ประยูร ลุคนทรพิสัย
 ๖๐. พันเอก ประยูร หนูนภักดิ์
 ๖๑. พดจัตวา ประเสริฐ วุจิรวงศ์
 ๖๒. พดตรี ประจักษ์ รัตติยานนท์
 ๖๓. พันเอก ปุ่น ปุณยฤทธิเดช
 ๖๔. พดเรือจัตวา เป็ดยน นิมเอบ
 ๖๕. จอมพด ป. พิษอดังกรม

ผ.

๒๖. พันเอก มณีญ นิธิบุตร
๒๗. พลตรี มิ่ง บุญถม
๒๘. นายพันตำรวจเอก มาต คงกระตมิต
๒๙. จอมพล ผิน ชุณหะวัณ
๓๐. นายพลตำรวจเอก เผ่า ศรียานนท์

พ.

๓๑. พันเอก พงษ์ ปุณณกันต์
๓๒. นายพลตำรวจจัตวา พิรัช กุดตะฉนิชัย
๓๓. นายพลตำรวจโท หงวงพิริตชุกรการ
๓๔. นายพลตำรวจโท พระพิณจรมคค
๓๕. พลอากาศโท เพ็ญ ติมปีสวัสดิ์
๓๖. นายพลตำรวจโท เพียร สฤษฏยุทธคดี ปิริยะโยธิน

พ.

๓๗. จอมพลอากาศ พัน รณนภากาศ อุทราคน
๓๘. พันโท เพ็ญ อุทราคน
๓๙. พลอากาศตรี เพ็ญ เพ็ญอุณิราญ

ก.

๔๐. พลโท เกา เพียรเลิศ บริรักษ์ยุทธกิจ

ม.

- ๔๓. พลเรือตรี หดวงมณฑลยุทธนา
- ๔๔. พลอากาศจัตวา มนต์ เหมือนทองจีน
- ๔๕. พลเอก มังกร พรหมโยธี
- ๔๖. พลอากาศโท มณี มหาตันทนะ เวชยันต์รังษี

บ.

- ๔๗. พลเรือเอก หดวงยุทธศาสตร์โกศล
- ๔๘. นายพลตำรวจจัตวา เขื่อน ประภาวัต

ร.

- ๔๙. พันเอก หดวงรัตนพิชัย
- ๕๐. พันตรี รัช บัณฑิต
- ๕๑. พลอากาศตรี หม่อมเจ้ารังษิยากร อากาศ
- ๕๒. พลโท เรือง เรืองวิระยุทธ

ส.

- ๕๓. นายพลตำรวจตรี สมนัย อุทยานานนท์
- ๕๔. พระยาดัดพลีธรรมประคัล
- ๕๕. พันโท สติติ หงษ์นันท
- ๕๖. พันเอก เสก สงวนราชศิริกร

ว.

- ๕๗. ขุนวิจารณ์คำ

LIRT

๘๖. พลจัตวา วิชัย พงศ์อนันต์
๘๗. นายพลตำรวจโท หลวงวิฑิตกตธัย

ศ.

๘๘. พลตรี ศิริ ดิวิโยจิน
๘๙. พลตรี ขุนศิลปิศรชัย

ส.

๓๐๐. พลเรือตรี สงฆ จรูญพร
๓๐๑. พลโท หลวงสถิตยยุทธการ
๓๐๒. พลเรือตรี ธนอง ธนศักดิ์
๓๐๓. พลเอก ฉุยศักดิ์ ชนวิชัย
๓๐๔. พลโท หลวงสวัสดิ์กตฤทธ
๓๐๕. พลโท สวัสดิ์ สวัสดิ์รัตนวงศ์
๓๐๖. พลโท หลวงสวัสดิ์กตฤทธ
๓๐๗. พันตรี สหะวง นิรันดร์
๓๐๘. นายพลตำรวจตรี หลวงฉันทฤทธิธรรมวาท
๓๐๙. พันเอก สาย เสนะวงนิช
๓๑๐. พระยาธำมณีวิภาค
๓๑๑. พลอากาศตรี หม่อมราชวงศ์ สุขุม เกษมสันต์
๓๑๒. พระสุมนวิมลชัย
๓๑๓. พลโท สุทธิ สุทธิดำรงนกร
๓๑๔. พลจัตวา สุโร พุทธิพิชัย

๓๓๕. นายสุวิชัย พันธุ์เกษม
๓๓๖. พันเอก เกียรติ พจนานนท์
๓๓๗. พลจัตวา ชูเนนทาพิท
๓๓๘. พลเรือตรี เสนาะ วัชรธรรม
๓๓๙. นายเสริม วิจิณัยกุล
๓๔๐. พลโท ไชว ไชวแสนยากร

อ.

๓๔๑. พันโท อร่าม เมษะคงคา
๓๔๒. พลตรี พระยาอานภาพไตรภพ
๓๔๓. พันโท อุดม สุขมาก

Δ

ทุกสิ่งควม
นิยม

สามัคคี

โรงงานยาสูบ
กรมสรรพสามิต

แผนกโฆษณา
๕ ๖๖